

NYELVEMLÉKTÁR

RÉGI MAGYAR CODEXEK ÉS NYOMTATVÁNYOK.

KIADJA

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA

NYELVTUDOMÁNYI BIZOTTSÁGA.

SZERKESZTIK

BUDENZ J., SZARVAS G., SZILÁDY Á.

BIZOTTSÁGI TAGOK.

I. KÖTET.

BUDAPEST 1874.

A M. T. AKADÉMIA KÖNYVÁRUSI HIVATALA.

NYELVEMLÉKTÁR.

I.

RÉGI
MAGYAR CODEXEK:

BÉCSI CODEX. – MÜNCHENI CODEX.

KÖZZÉTESZI

VOLF GYÖRGY.

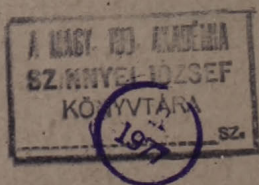

BUDAPEST 1874.

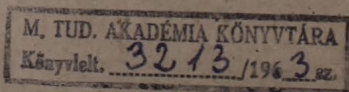
A M. T. AKADÉMIA KÖNYVÁRUSI HIVATALA.

276183

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

PESTI KÖNYVNYOMDA-RÉSZVÉNY-TÁRSULAT.
(Hald-utca 4. sz.)

ÉRTESÍTÉS.

A M. T. Akademiának Nyelvtudományi Bizottsága még 1872-ben elhatározta, hogy az 1838—1846. években megjelent, de már elfogyott Régi Magyar Nyelvemlékek legfontosabb részeit, ú. m. az I. és III. kötetekben foglalt Bécsi és Müncheni a nélkül is együvé tartozó codexeket egy kötetbe egyesítve olcsóbban megszerezhető és könnyebben kezelhető 8-ad rét alakban újra kiadatja. A kivitelhez, miután arra az akad. Igazgató Tanácstól költséget nyert, hozzá is fogott 1873-ban. De a közben belátta, hogy egy-két régi nyelvemlék újra kiadásával még távolról sincs kielégítve azon szükség, melyet nyelvtudományunk és irodalom-történetünk régóta érez, hogy t. i. a régi kézirati (Codex) irodalom, melynek eddigelé még csak egy kis része van kiadva s forog köz kézen, egész terjedelmében s akárkinék is hozzáférhető legyen. Ennél fogva a Bizottság említett határozatát oda módosította, hogy a Bécsi és Müncheni Codexek új kiadása csak kezdete legyen egy olyan nagyobb vállalatnak, mely az eddig kiadatlan régi nyelvemlékeket mind fölölelje, s azokat az eredeti kéziratokkal minden lényeges pontban hűven egyező alakban (jelesen újkori ejtésre s írásmódra való áttétel nélkül) még ez évtized alatt a magyar nyelv- és irodalomtudomány barátainak kezükhez szolgáltatassa. A vállalat vezetését és gondozását a Bizottság Budenz J., Szarvas G. és Szilády Áron biz. tagokra, mint felügyelő szerkesztőségre ruházta át,

s egyszersmind ez új Nyelvemlék-kiadások gyűjteményének nevezetűl a „Nyelvemléktár” czimet fogadta el. E gyűjteményből most egyszerre három kötet jelenik meg; köztük az első a Bécsi és Müncheni Codexek új kiadását foglalja magában. Ez utóbbi ugyan már tavál (1873-ban) elkészült; de minthogy ez új kiadásnak a „Régi Magyar Nyelvemlékek”-beli első kiadás, illetőleg a két codexnek Gévay- és Jászay-féle másolatai szolgáltak alapúl, ezeknek a különben legnagyobb gonddal készült másolatoknak abszolút megbízhatósága iránt pedig egyes helyeken alapos kétség támadt, ennél fogva utólagos összehasonlítás végett még egyszer el kellett hozatni Bécsből és Münchenből az eredeti codexeket. E körülménynek tulajdonítandó tehát, hogy a már tavál kész I. kötet csak most kerül a közönség kezébe. Hogy különben a másolatoknak az eredetiekkel való újabb lelkiismeretes összevetése csakugyan nem volt fölösleges fáradság, kimutatja Volf György az I. kötethez írt Előszavában.

Mind a mellett hogy ezen codex-kiadásokban szorosan az eredeti kéziratok írásmódjához ragaszkodunk, mégis czélszerűnek látszott, hogy az egyes codexbeli írásmódoknak fölös különbözeteit egy kevésbé megszorítsuk s a nyomtatványban valamennyire egyforma külalakot alkalmazzunk, természetesen a nélkül, hogy ez által akár több akár kevesebb hangérték-különböztetés fejeztetnék ki, mint a mennyi az eredeti írásban van kifejezve, s a nélkül, hogy egyes esetekben ilyen vagy olyan ejtésre a legcsekélyebb praejudiciumnak is helye volna. Ez a megszorítás, illetőleg jegyváltoztatás csak is némely váltokozó egyszerű hangjegyeknek, különösen pedig a különböző alakú de egyetérő diacriticus mellékjegyeknek állandó egyféle jegyekkel való kitételében áll, s mindössze a következő öt esetben nyert alkalmazást:

a) a cs-t érő régi L jegyet (Bécsi, Münch. codd.) ö-vel helyettesítettük;

b) az o, u hangú betűkön a magashangúságot (ö, ü) jelező mellékjegyek (p. o. alúl alkalmazott fark, fölül való pont vagy apostroph-jegy) helyett a különböző alapjegyek megtartásával

az egyféle, a régi magyar nyomtatványokban is divatos, ° jegyet alkalmaztuk: ō, ũ, ŵ, ŷ. Ezeket épen úgy lehet akár rövid ő, ű, akár hosszú ō, ű-nek olvasni, mint magukat az eredeti alakokat;

c) a mássalhangzó-lágyítás (jésítés) állandó mellékjegyeül a szintén gyakran ily értékkel már sok eredeti írásban is előforduló (') jegyet fogadtuk el: l', ú', g', t', d';

d) az olyan betűket, melyek az eredetiben rövidítésképen csak valamely mellékjeggyel vannak írva, rendes sorbeli alúl pontos betűkkel pótoltuk (m, n, r, s, e, g, e); az eredetiben volt rövidítésre mutató pont itt megint kizár minden praejudiciumot az ejtésre nézve (p. o. az n-vel irt senkit akár *semki*-nek is lehet olvasni, mert n és m-nek ugyanaz a rövidítő jegye van); — a ritkább rövidítéseket (p. o. némely latin szókban) dölt betűvel irtuk ki, p. o. *capitulum*;

e) végre az y-ról elhagytuk a fölösleges két pontot (ÿ). Az egyes nyelvhangoknak kettős betűjegyekkel való kitétele azonban érintetlenül maradt, p. o. sc (=sz), ch, gh stb., gi (=gy), ev v. ew (=ő); szintig a bár semmit sem jelentő betűalakbéli különbözet: f és s, c és k.

Még csak az I. kötetre (Bécsi és Münchener Codexre) nézve kell megjegyeznünk, hogy az eredetiek írásában megkülönböztetett háromféle e-nek némileg alkalmatlan jegyezését olyképen módosítottuk, hogy:

a) a leggyakrabban előforduló nyílt e-t (è helyett) pusztá e-vel irtuk;

b) a rövid közép é-t és hosszú é-t érő pontos é-t meghagytuk;

c) a kétes (akár nyílt e, v. közép è, v. hosszú é) értékű pusztá e-t alúl vonásos e-vel pótoltuk.

Szintoly alkalmatlan volt az is, hogy e codexek jegyetlen g-vel írják a gy-t, de mellékjegyes g'-vel a g hangot. Itt tehát föleseréltük a jegyeket úgy, hogy, mint más codexekben is, a g g-t, a g gy-t jelent; a hol azonban már az eredetiben is a g hang következtlenül g jeggyel volt írva, ezt a rendes g alaktól csak alig észrevehetőleg, különböző bokrétája-fosztott g-vel jeleztük.

Egyébiránt a kiadott codexeknek külön írásmódjáról és írásjegyeiről az egyes kötetek előszava fogja a szükséges tudni valókat közölni.

Budapest, 1874. Deczember 15-én.

BUDENZ JÓZSEF,
SZARVAS GÁBOR,
SZILÁDY ÁRON,
a Nyelvemléktár szerkesztői.

ELŐSZÓ.

A Régi Magyar Codexek gyűjteménye a Bécsi és Müncheni Codex második kiadásával indul meg. A kettő itt méltán egyesítve lép a világ elé, mert nem csak hogy azon egy eredetiből van fordítva, hanem ugyanazon fordításnak is egymással szinte apróságokig megegyező részei. Ez összetartozóság egy futó pillanatra is meglátszik, s azért szükségtelen bizonyítani.

A M. T. Akadémia nyelvtudományi bizottságától nyert megbízáshoz képest az első (a Régi Magyar Nyelvmemlékek I. és III. kötetében megjelent) kiadástól ezekben tértem el: 1) a lap szélén megszámoztam a nyomás sorait, — 2) a szövegben az eredetinek nem levelei, hanem lapjai végét jelöltem, sőt a Müncheni Codexben még a hasábokét is, és a margón kitettem a kezdődő lap számát, — 3) beleraktam a versek számát is, — 4) a lapok felső szélére tartalommutató sort szedtettem, — 5) a rövidítéseket nagy részt föloldottam, — 6) a lap szélére irottakat kellő helyre rakva a szövegbe iktattam, — 7) a fölcserélteket helyre igazítottam, — 8) a könnyen megfejtethető kihagyásokat pótoltam s a nehezen pótolhatókat legalább megjelöltem. Mind ezek a használatot tetemesen könnyítik.

Az e kiadásban előforduló sajátságos betűkről az Értesítés ad fölvilágosítást. Csak annyit említek meg, hogy a *č* az eredetiben *l* alakú, az *e*-nek ugyanott *è*, az *ę*-nek *e*, a *g*-nek *g*, a *g*-nek *g*, a *g*-nek *Ġ*-nek *g* *G*, az *o*-nek *Ō*-nek alul farkacskával jelölt *o* *O*, az *u*-nek *ŭ*-nek *Ű*-nek felül pontos *u* *v* *V* felel meg. A többi betű úgy maradt, a hogy az eredetiekben van. A föloldott rövidítések közül az *ęg* (a Münch. Cod.-ben csak *ęg*) az eredetiekben még *sines* jelölve, az *ęs* majdnem *π* alakú,

az us hasonló a 9-hez, az ic xc (a Jézus Krisztus megrövidített neve) ic xc-vel van írva, csak hogy a c egy kissé fölemelt. A többi rövidítést nagy részt az Értesítés mondotta módon oldottam fel, némelyek azonban a bizottság kívánságára föloldatlanul maradtak, ismét mások dőlt betűkkel vannak kiegészítve.

Az e kiadásban használandó különféle jelekre nézve a bizottságtól azt az utasítást vettem, hogy a lapok végét ||-sal, a hasábokét | -sal jelöljem, az eredetiekben előforduló törléseket, ha olvashatók, megtartsam, ha olvashatatlanok, †-tel jelöljem, de mind két esetben [ ]-be tegyem, a pótolható kihagyások megfejtését (a könyvek fő czimeit kivéve, melyeket csak az utánuk tett pont tesz fölismerhetőkké) dőlt betűkkel szedessem, a pótolhatatlanokat (†)-tel jelöljem, s toldásaimat ( )-be tegyem.

Ezeket szem előtt tartva, az olvasó mindenkor előállithatja magának az eredetiek diplomatikai színezetét.

Rátérek magukra a codexekre, előre kijelentve, hogy történetükre vonatkozólag újat nem mondhatok, mivel az első kiadás megjelenése óta senki sem nyomozta e kérdést; az adatok helyességéről azonban, a mennyire lehetett, mindenütt meggyőződtem.

A **Bécsi Codex**, melyet a bécsi udvari könyvtár őriz, s melyet Toldy Ferencz „a magyar históriai nyelvészet dicső megkezdője Révai Miklós emlékezetére“ Révai Codexnek nevezett el, a hazában már a múlt század vége óta ismeretes. Ferlosia Miklós, az udvari könyvtár volt őre, talán több mint félszázaddal is előbb följegyezte ugyan lajstromában (MSS. Codd. august. bibl. vindob. Recensio, a kézír. bécsi udv. könyvtárban, évszám nélkül, készült 1723—1758 közt), de rajta kívül aligha tudott róla valaki. Legalább nyilvánosan egészen 1799-ig senki sem említette; ekkor azonban egyik utódja, Denis Mihály ismertette (Codices Manuscripti theologici bibliothecae palatinae vindobonensis II. k. I. r. 68—69. l.), a kinek már valamivel régebben fordult meg a kezén; mert Révai egyik hátra hagyott kéziratában (Magyar Literatura, kiadta Horvát István a Tud. Gyűjt. 1833. II. kötetében) azt vallja, hogy Denis szívesességéből már 1796-ban jutott e codexhez. Denis után nyomban Sándor István (Sokféléje VI. darabja 170. l. 1799.) értesítette a magyar közönséget a bécsi nevezetes régi magyar kéziratról s 1801-ben

(Sokfél. VIII. dar. 86. l.) még egyszer visszatért rá. Révai csak 1803-ban szólt róla (Antiqu. literat. hung. I. k. 21—23. l.), elmondva, hogy lemásolta s hogy e másolatot a hozzá írt magyarázataival együtt ki fogja adni (mint az Antiqu. II. és III. kötetét). Ezután sokat emlegették, foglalkoztak vele nevezetesen Horvát István (Nagy Lajos és Hunyadi Mátyás védelmeztetések, 1815), Virág Benedek (Magyar Prosodia és Magyar Írás, 1820, Sándor István metszetéről adva első lapja nem sikerült hasonmását), Kazinczy Ferencz (Fel.Magy.orsz. Minerva I. n. 1825.), Jankowich Miklós (Egyházi Folyóírás IV. füz. 1834), ismét Horvát István (Tud. Gyűjt. II. köt. 1835, egyzsersmind Révai metszetéről első lapja szinte nem sikerült hasonmását adva), és végre valamennyinél mélyebbre hatva Döbrentei Gábor (az első kiadás bevezetésében 1838).

Révai mint Horvát István beszéli (Tud. Gyűjt. 1835. II. k. 118. l.) háromszor is leírta. Első másolata, melyet Horvátnak ajándékozott, Virágnak mindenével elhamvadt. Másika Sándor István számára készült s ennek halála után elveszett. A harmadikat „három réztáblával, Előszóval 's némelly részben magyarázatokkal is fölékesítve, nyomtatás alá készítette, de a' hideg részvétlenség miatt ki nem adhatta. Ezen utóbbik kézirat is sokáig zár alatt tartatott, míg azt végre, midőn neki idegen földre (Burkus Országba) köllött volna Révainak egyéb Kézirataival költöznie, nem kisdéd költségen“ megszerezte Horvát István, s ennek könyvtárával utóbb a nemzeti muzeumba került (Toldy: Az ó és középk. magy. irod. tört. 3. kiad. I. k. 177. l.). Midőn az Akadémia 1832-ben elhatározta a régi magyar nyelvemlékek gyűjtését s Horvát István nem volt hajlandó neki Révai e magyarázatos másolatát akár mi áron is átengedni, Gévay Antalt bízta meg újabb másolat készítésével, melyet ez 1834-ben fejezett be. E másolatból, mely az akadémiai könyvtárban van, adatta ki codexünket az Akadémia Döbrentei Gáborral a Régi Magyar Nyelvemlékek I. kötetében, Budán, 1838-ban.

Hogy e codex honnan, mikor s mi módon került a bécsi udvari könyvtárba, nem tudni. Forlosia a nem régiben oda jutottak közé sorolja; de minthogy időt nem mond, valószínű, hogy nem az ő tisztsége alatt vetődött oda, hanem hivatalba léptekor 1723-ban már ott találta. Denis is elhallgatva az okot

haszonlóan a „recentiores“ sorába teszi. De ki tudja, nem régen hevert-e ott, csakhogy későn vették észre s azért tették az újabbak közé? Ép oly határozatlan a felelet arra a kérdésre is, hogy ki és mikor írta? Forlosia a XIV. századba teszi; hogy mért, egy szóval se mondja, valamint szerzőt se említ. Denis már a XV. századba helyezi, de ő sem motiválja, ő sem kutatja szerzőjét.

— Sándor István 1799-ben még haboz eldönteni, hogy „ki legyen a Fordító, ha Paulinus Bátori László e vagy Franciscanus Fitos Pélbárt, vagy más valaki“, de 1801-ben már Bátori László mellett nyilatkozik; mert „legalább senkit nem emlegetnek ő kivüle a Magyar Irók, a' ki Komjáti, Pesti és Silvester előtt a' Sz. Írásnak valamely részét fordította volna Nyelvünkre.“ Keltét ezzel, minthogy Bátori Eggerer szerint (Fragmen panis corvi protoeremitici, Bécs 1663, libr. II. pag. 220) 1456-ban halt meg, közel ez év tájára tette. Révai az Antiquitates I. kötetében „prope 1450“-re teszi s szinte Bátorinak tulajdonítja. Okait a II. és III. kötet előszavában volt elmondandó; minthogy azonban e kéziratához nem értem, nem szólhatok róluk, de nem hiszem, hogy mások volnának, mint a melyeket egy másik kéziratában (a már említett Magyar Literaturában) fejtegetett. Ebben azért ragaszkodik Bátorihoz, mert igaz ugyan, hogy „Mária Királynéről, Nagy Lajos Királynak leányáról, a' ki 1382 esztendőben kezdett uralkodni“, azt a jeles dolgot említi „egy Kézírás, melly az erdélyi püspöki Könyvesházban tartatik“, högy e „ditső fejedelem asszony igen ohajtotta és szorgalmaztatta az egész szent írásnak magyarra való fordítását“, és hogy találkoztak is „Sz. Ferentz szerzetéből két tudós férfiak: kik, ezt a' nagy munkát magokra vállalván, valósággal megtökéltették“, de „Sz. Ferentz szerzetesinek munkájok, mivel a' jó igyekezetű Atyák az Inquisitio elől Moldvaságba által szökének; ilyen üldözö nyomtatásban meg nem maradhatott. Bátori fordítása ellenben szerentsébb volt; mert a közönséges hagyomány szerint minden fordításaival együtt az Elefánti Monostorban jó ideig gondosan megtartatott.“ Más szint öltött a kérdés, mikor Horvát István (Nagy Lajos és Hunyadi Mátyás védelmeztetések 18. l.) azt állította, hogy codexünkben „a' Ruth Könyve végénél a' 382-dik évszámot az ezer elmaradásával, a' mi a' régi Diplomákban gyakorta megtörtént, szerentsén feltalálta“, s

Révai adatára támaszkodva kimondta, hogy a Bécsi Codex egyik része ama bibliafordításnak, melyet Mária királyné 1382-ben „egy a' Sz. Ferentz Szerzetéből választott Társaság által“ készítettett. Később is csak annyit engedett (Tud. Gyűjt. 1835. II. k. 119—120. l.), hogy az az évszám lehetne 1383 is. Ezt azonban Jászay Pál (az első kiadás bevezetésében XIV—XVI. l.) végkép megdöntötte azzal, hogy a Ruth végén álló jegyet ESz betűknek, azaz ÉS szónak meg ceterát jelentő z-nek bizonyította; nem különben Mária királyné részességét is leronította Döbrentei (ugyanott), midőn kimutatta, hogy Wespérmi Istvánon kívül (*Succincta medicorum Hung. et Transilv. biographia*, Bécs 1787. Cent. III. tom. IV. pag. 29.), a kire Révai és utána Horvát István is támaszkodik, senki sem állítja Mária királynéről még csak azt sem, hogy akarta, nem hogy valóban lefordíttatta volna a bibliát, és hogy ép az a szerzetesi krónika (*Cronica seu origo fratrum minorum de observantia in provinciis Bosnae et Hungariae Christo Jesu militantium*, kézirat a gyulafehérvári püspöki könyvtárban), melyre Wespérmi s utána mind Révai mind Horvát hivatkozik, a bibliának magyarra fordításáról szólva, Máriát sem nyíltan sem czélozva nem említi, sőt kiszámíthatólag legalább is félszázaddal későbbre teszi.

Döbrentei azonban még e tagadó eredménynél nem állapodott meg, hanem a régi vélemények helyébe újat állított. Lássuk, mire alapította. Buczy Emil kanonokkal pontosan kijegyeztette volt magának az említett ferenczes krónikából azt a részt, mely a bibliának magyarra fordításáról szól. E kivonatból álljon itt a fő dolog. Az 1433-nál kezdődő évek folytában a 13. vicarius alatt történtek közt elmondva a krónikás, hogy frater Jacobus de Marchia inquisitor hogy bánt el a huszita eretnekekkel másutt is Kameniczen is, így folytatja: „Tunc etiam duo literati de eadem Kamanest“ (Kamenicz mezőváros, Futakon alúl, Pétervárad mellett, magyarúl volt birtokosa Marczibányi Márton Kövesdnek kezdte hini) „videlicet Thomas et Valentinus, cum quibusdam hominibus insanis, et mulierculis consilio inito nocte recedentes ad Regnum Moldve intraverunt, ubi iidem duo Clerici Haeresim praedictam seminantes utriusque testamenti scripta in Hungaricum idioma transtulerunt, quot ergo et quanta in eis apparet Haeresis

sicut et ego legi: nemo hominum numerare possit, ex quo fuerant simplices literati iuxta proverbium vulgare: simplex theologus, purus haereticus est, nam istam dictionem spiritus sanctus exposuerunt sic: zent zelleth.“ A két papnak további sorsát mint ide nem tartozót mellőzöm. Ez egyik alapja Döbrentének. Másika az, hogy a Müncheni Codex, melynek írója — Németi György, a négy evangéliumnak kimutathatólag nem fordítója, hanem csak másolója, a Bécsivel kétségtelenül egybe tartozik. Ekkor aztán fontolóra vette, először hogy ama kárhoztatott zent zelleth előfordul mind a Bécsi mind a Müncheni Codexben (Navm prol.; Zachar. VII, 12; — Márk XIII, 11; Luk. I, 35; Ján. I, 33 stb.); másodsor, hogy a M. C., mint Németi világosan kiteszi, Moldvában készült, tehát eredetijét is oda helyezi; végre, hogy ugyancsak a M. C.-et Németi 1466-ban írta, tehát eredetijét ez idő előtt készültnek bizonyítja. Mind ebből következtetve tehát kimondta, hogy mind a Bécsi mind a Müncheni Codex fordítása a frater Jacobus de Marchia elől Moldvába futott Tamás és Bálint huszita papoktól ered. A fordítás idejét így határozta meg: frater Jacobus de Marchiát a magyarországi és ausztriai husziták megzabolására IV. Ödön pápa 1436-ban (Bononiában aug. 22-én költ bullájával) hatalmazta föl, de 1439-ben (Florenzben maj. 9-én költ levelével) ugyan e hivatalban már frater Joannes de Hungaria sive de Vayát erősítette meg. Tamás és Bálint futása tehát 1436 és 1439 közé esik s ha azonnal hozzá fogtak, a fordítás is ezen időközre teendő. Hogy Moldvának melyik helyén készült, arról nincsen adat.

Az az ellenvetés, hogy a Bécsi Codex az ó szövetségi könyveknek nem valamennyiét s a Müncheni is csak a négy evangéliumot tartalmazza, holott a krónikás scripta utriusque testamenti emleget, még akkor sem nyom sokat, ha az alatt csakugyan valamennyit érti is, mert a M. C. világosan másolat, a B.-ről meg nem egészen bizonyos, hogy eredeti. Ugyan ez a felelet arra is, hogy a B. C.-ben a könyvek nem a régtől fogva megállapodott rendben követik egymást, ha tehát a Tamás és Bálint fordításából való, mért nem botráncozott meg a krónikás ezen is, a mint megbotráncozott a zent zellethen? A harmadik ellenvetés, hogy a krónikás két fordítót említ, holott „a Bécsi Codexen

három kéznek látszik járása", szinte nem dönt, sőt nem döntene akkor sem, ha e codex világosan a fordítók keze írása volna; mert 1. a harmadik kéznek igen csekély, mindössze is $2\frac{1}{2}$ lapnyi része van benne, 2. a krónikásnak nem az a fő, hogy Tamás és Bálint a bibliát fordították, hanem az, hogy mint huszita eretnekek több mással az inquisitió elől Kamenieczről Moldvába futottak, tehát el is hallgathatta, hogy még egy harmadikkal szövetkeztek. De ez ellenvetések, mint mondom, némi joggal csak akkor támaszthatók, ha a B. C. nem másolat, hanem egyenesen a fordítók keze írása. Jászay s utána Döbrentei is az utóbbit hiszi s nem ok nélkül hivatkozik a törlések, fölcserélések, pótlások minőségére s a későbbi kiegészítés végett hagyott szabad helyekre. Mind ezeknek nagy részét igaz másképp alig tudjuk magyarázni, mint ha Jászay véleményére állunk; de van e codexben sok olyan is, a mi határozottan másolat volta mellett szól. Hogy kerülnek pl. 245. lapja elejére Jonas IV, 8 elé Michias I, 2-ből e szavak: „nepec eş fűgelmezie föld eş ő telleffege Es"? Nem valószínű-e, hogy az író előtt már kész textus volt s mikor a lap aljára jutott, egy helyett kettőt fordított, de később aztán észre véve a tévedést, ama szavakat kitörülte, visszalapozott s úgy folytatta. Nem kellett-e olvasnia, még pedig rosszul olvasnia, mikor Daniel III, 19 né z e f e (aspectus) helyett „nem z e f e“-t, vagy Ozyas XIV, 7 M e n n e c (ibunt) helyett „M e n ű n e c“-et, vagy Jochel II, 16 K i m e n ű e n (egrediatur) helyett „K i m e n u e n“-t (e kiadásban javítva van), vagy Zacharias VII, 7 v a r o f o c (urbes) helyett „v r u o f o c“-at írt? Másolatra mutat az is, hogy Hester II, 16 ezt: septimo anno regni eius, így fejezi ki: „ő orzaganac v y (= új) esztendeieiben“ (e kiadásban ez is javítva). Ez ugyan semmit sem jelentene, ha a hetest máskor is így írná, de ez egy helyet kivéve mindig víz. Fordító e botlást nem érteni, hogy követhette volna el. Ilyet még akármennyit találni. Mind ezzel csak azt akartam mutatni, hogy codexünket határozottan még sem eredetinek sem másolatlaknak nem lehet mondani. Hanem azért akár a fordítók keze írása akár másolat, caractere hozzáértők ítélete szerint a XV. századra mutat vissza.

Igy hát a kérdés meglehetősen tisztán áll, s jól mondja Döbrentei, hogy „ellenvéleményűnek új, még nem ismert más

codexet, annalistánk előadásaihoz még alkalmazhatóbbat kellene mutatni“.

De most lássuk codextünk külsejét is. Alakja hosszukás 4r., anyaga mind végig papiros, írása részben kapcsolt barát gót, a fejezetek kezdő betűi többnyire festettek, de szemre való egy sincs. Régi (eredeti?) kötését Révai (Antiqu. 22—23 l.) így írja le: „Compacturam habet in tabulis ligneis, quae albo corio ouillo, vel aluta potius, duplici sunt inductae, aetatis tamen edacitate admodum vitatae. Fibulas, angulorumque, et medios praeterea tabularum ornatus, clauiculorum reliquiae monstrant fuisse aeneos.“ Új kötése vörösbarna bőr, a táblák közepén az osztrák czimer, köröskörül pedig szélük felé szalagban futó czifraság, mind aranyozva. Mint már említettem, három kéz írása; legtöbbet írt a második, legkevesebbet a harmadik. Az első fölváltva fordul elő a másodikkal több helyütt, a harmadik gyakran igazítja a két elsőt. Korbeli különbség nincs köztük; eltérés az egyedi vonásokon kívül az, hogy az első vastagon, a harmadik vékonyan ír, meg hogy a második nem használ é-t, a g-t is gy-t is többnyire csak g-vel jelöli és nem kedveli a rövidítéseket, a harmadik meg igen hanyag az e, é, e megkülönböztetésében. Hogy melyik kéz hol kezdődik, az e kiadásban is mindenütt csillag alatt jegyzetben van megmondva. Megemlítettem azt is, hogy az eredetiben vannak türes helyek, melyeken a szöveg is fogyatékos; ezeket a jelen kiadás mint a kihagyásokat általában (+)-tel jelöli. E helyek (az első számmal kiadásunk lapjait, a másodikkal ezek sorait jelölve) a következők: 18, 20; 71, 12; 74, 18; 78, 26; 159, 3; 185, 34; 186, 33. Némely szavak az eredetiben kelleténél vagy előbbre vagy hátrább vannak téve s rendjüket közönségesen a b, /. /. és // // jegyek tüntetik fel. Az olyakat kiadásunk az író kijelölte helyükre rakta, és minthogy tévedés itt nem lehet, csak egynéhányat jegyzek ki mutatóul. Így a 10. lap 33. sorában e szavak: „magokat kézeitenéc“ az eredetiben ily rendben állanak: „/. kézeitenéc /. magokat“; 22, 4 „mēnd ezeket“ helyett az eredetiben „bezēket a mēnd“; 176, 29 „tūtōket illetend“ helyett „// illetend // tūtōket“. Mások a lap szélére vannak írva s hová tartozóságukat a szövegben ^ jegy mutatja. Kiadásunk ezeket is, ha lehetett, helyükre iktatta,

ha pedig nem, csillag alatt jegyzetbe tette. Az olyan magyarázattféle meg, mely a vulgatában nincs, ha a szövegbe föl van véve, ( )-ben áll. Itt azonban némelyeknél kétség lehet, így a következőkről nem egészen bizonyos, hogy kiadásunk jó helyre tette-e: 47, 17—18 „ $\dot{\text{a}}$ hetuen tolmačozo kőnűcben“; 126, 14 a „Ha“ és „lezen“ közt álló „nem“; 131, 27 „nem“, és 28 „ $\dot{\text{a}}$ bűnit“; 192, 15—17 „ $\dot{\text{a}}$ öröc rementelenfeggel mert sem ég ember touabba földet nem lakozia“. Itt egyszersem megemlítem azt is, hogy egy pár helyen javításokat engedtem meg magamnak, nevezetesen: 5, 28 „töllemtől“ helyett az eredetiben „tölledtől“; 32, 19 „vij“ helyett „vy“; 72, 1—2 „tölledtől“ helyett „töllemtől“; 79, 16 „dičdfegeben“ helyett „dičdfegemnec“; 85, 16 „veneiglen“ helyett „vetteiglen“; 119, 17 „mennen“ helyett „menuen“ áll. Továbbá a 16, 20; 31, 26; 35, 4, 29; 46, 36; 60, 3; 64, 9, 25; 65, 24; 68, 4; 75, 8—9; 79, 32; 88, 34; 89, 1; 90, 2; 93, 22; 99, 27; 105, 33; 112, 22; 114, 14; 120, 35; 124, 7; 127, 20; 152, 5, 24; 169, 8; 181, 15 [ ]-be tettek, valamint a 10, 16 [lat]; 67, 1 [la; 132, 23 [ő ellenfegec; 140, 34 [i] az eredetiben nincsenek kitörülve.

Hátra van még a másolat okozta hibák kijelölése. Előre bocsátom, hogy a hibás szót ide mindjárt javítva írom, jeleinket megtartva, híven úgy mint az eredetiben van. Első hibája a másolatnak, hogy nem tesz különbséget f és s között, hanem mind a kettőt egyformán s-nek írja és f-t csak 12, 14-től kezdve használ, de csak is t előtt, meg mikor kettőzve van; következésképpen azonban még így sem. Az eredeti s-sel csakis a szó végén él, máskor mindig f-t használ. Ez a hiba tehát az egész codexre szól. A többi így következik sorban: 1, 7 Moabitidifnec, 11 eztendeiglen, 20 lélñetéc, ferieitékñec, kiket, 22 firñoc; 2, 1 „nac“ helyett „natoc“ olvasandó, 20 mēñdēñhato; 3, 2 Kič, 4 kōuetuñ, 10 tēgedet, 19 iftenētől, 20 kinēc; 4, 6 Kinēc, 9 abuza, 11 Ēñ, 17 ahelt; 5, 6 „megmonda“ helyett csak „monda“ olvasandó, 8 reiaia, 13 minēmō, 22 felēt, 23 vidékēbōl, 24 elōt, 32 örōkletēben, 35 [örōmest], örōmest, 36 Ifrlben; 6, 2 Ifrlben, 10 atfafiayebol, 26 ég, mondván, 28 pharēñnec; 7, 7 kedeg, 12 mēgnērē, 16 mēñdēñekhēz; 8, 26 megfozta, 29 varafokat, 34 mēg ōlō; 9, 2 varafoc; 11, 1 minēmōuec, 2 legēñec; 12, 4 leter-, 8 eltauoztakuolna, 24 ellene; 13, 3

en, 4 efél, 35 nészied; 14, 1 annépec, 12 fegedelmet; 15, 37 fegédelm; 16, 4 Achitobfiaie, 5 Natania, 6 ferie; 17, 7 népében, 14 törödelmeknec, [mentenec], 18 még; 18, 6 mégmezéitelenéitettéc, 7 forökat, 11 előbelieket, 13 zerzettet, 16 féguerkédűen, 30 en; 19, 6 isten, 19 teccikuala, 24 Demaga; 20, 6 zemécben, 22 felnéd; 21, 3 parançoltuolna, eladna, 7 Èz, 10 mëlle-, 11 kezéccel, 25 illen, 26 tégedet; 22, 5 kibe[n], 17 èktelen; 23, 2 fékzèn, 19 vólget; 24, 1 el zaladafomon, 7 teremtette, 19 halallal, 30 fég||ueret; 25, 3 vettetec, 15 öregbi, 21 menézethez; 26, 7 erezté, 10 végei-, 21 népönknec, 25 légén légén, 30 örölnekuala; 27, 10 De, 13 égbe, 26 kő zirtoc; 28, 9 életében, 10 halala, 12 vètettetic, tizteltetic; 29, 25 feièdelmiből: 30, 18 De, 24 ferieknec, 29 ez, 37 hirdettetnec; 31, 3 mégzöntuolna, 14 Semey fiaie, 24 tat[na]nec; 32, 2 némimemő, 3 bemenüéie, 5 kèlletikuala, 11 elmulan, 14 De; 33, 11 aytaiiban; 34, 31 neki, 33 fidok[nac]ert; 35, 29 vezzöt; 36, 10 polatanac, 17 kiralné, 23 letne, 28 alafnal kül, 30 kõnveyt; 37, 26 ötet; 38, 8 félkele, 15 [meg], 18 al[mañ-; 39, 2 [kiket], 28 népechen; 41, 1 vglénne; 42, 8 idey, 16 ieles ynneppé; 43, 6 kedeg, 7 Èzec, 10 megzabadeitot, 17 égbe, 27 Semey fiaie, 35 még[yettec]; 44, 6 gefèket, 17 De, 26 exemplara, 29 feièdelmeknec, 31 alaznam, 33 De; 45, 2 Èn, 6 teñne, 17 ez, 27 menűet, 33 De, 36 elakarnac; 46, 14 kiralonc, 20 mñnket, 25 be, 32 mñnekõnc; 47, 5 menđen; 48, 13 vezzöt, 18 efmég, 21 [heted], 22 exemplara, 32 De, 33 De; 49, 7 De, 14 ymattatnec, 16 mñnket, 24 De, 28 megfemmiðltekñec, 31 De; 52, 1 kezait, 12 Ne, 14 még latod, 18 mñbennõnc, 19 iöuendõuðl, 24 bölçeféggel; 53, 2 igeckel, 6 ez, 19 kedeg, 22 en, 24 keuél-; 54, 4 farraduan kenzerèitetikuala, 11 kèrñec, 21 idegènekñec; 56, 14 Irłmbe, 18 edeneket, 25 istenõknec; 57, 21 mikent, 22 igeiè[c], 30 Irłlhéz; 58, 1 ala, 31 De; 60, 31 lèzallottanac, 34 hallattatot; 61, 8 nèm, 13 De, mendeneket, 34 ötet; 62, 2 Ihrlèmet, 33 uezedelmet, 35 eluitettenec, 38 el teñehednetec; 63, 16 igében, 20 veti, 26 istennec, 29 tiztefféggel; 64, 21 feièken; 65, 8 müdön, Feke-, 10 feièken, 22 rezèfeitnec, 25 ezüft, 29 meg holtnac; 66, 10 ö kõzzölöc, 18 é, 20 öma-, 30 tehetnec; 68, 29 mñnket; 69, 15 lèlettetene; 70, 4 bezed, 10 te, 15 kiknec, 16 hirtelenkedettel,

18 kereftetnecvala, 19 el ueznenec, 24 ez; 71, 7 ez, 13 De, 14 mellec, 18 ielent, 32 bennec, 38 mendeneket; 72, 4 ezeket, 6 felet, 9 fel rezent, fel rezent; 73, 6 fedelmi, 13 esuen, 19 neluc, 32 hirtelenkedetben; 74, 10 ielen, istenidet, 26 kónuókben, 27 közepiben; 75, 31 zónnecvala; 76, 29 ho harmatoc; 77, 5 vizecbe, 24 kónuében, 26 nemest, 27 é; 78, 3 erezette, 27 zemelec; 80, 18 ezüst; 81, 2 bölcseség, 28 vad zama-33 de, menney, 35 fedelmid; 82, 6 keuefebet, 32 erezteffec, 34 de; 83, 11 elôt, 12 fogfaga||béli, 28 nehezeitec, 29 keluén; 84, 5 veremne, 6 megtördelec, 22 zeley, 26 öneki; 85, 4 vette-, 12 tűznec, egetesere, 22 kerefec, 35 eliô; 86, 7 ellen, 35 töre; 87, 3 eş neg zaruac, 13 scent, 21 erteffedmeg, 22 eliôtuoyna, 23 iöuen-, 24 vtollában, 31 zerzeseket; 88, 34 fedelminkre; 89, 7 kezben, 17 varast, 19 engezteltesselmeg, 27 ideien; 90, 29 de, 32 fekzeczvala; 91, 3 züuedet, 8 fegedelmemre, 27 fegedelmem, ezekben; 92, 17 feregeknec, 24 nagobba[ka]t, 30 valasztotti; 93, 14 feregben, sege-, 15 erősfecel, 17 ötet; 94, 11 az „[es]“ az eredetiben nincs, 15 kedeg, 20 napnugatrol, 21 tengerec, 28 ez; 96, 12 bemene, 27 tölled; 97, 4 rokonial, 9—10 [örçiaia], 38 az „italem“ után álló „öket“ helyett „azokat“ olvasandó; 99, 2 feleluén, 32 te nalađ; 100, 35 istennec, 36 heted napon; 102, 26 felefeget; 103, 20 hirdetefe; 104, 22 „[Es]“ az eredetiben nincsen; 105, 8 öket, feriemhez, 15 ötet, 31 öneuekról, mezô; 106, 15 ezec, 24 öbenne, 26 fegetteffecmeg; 107, 1 lelkeket; 108, 19 eleueneit; 109, 23 ezekben; 110, 2 kefelô; 111, 12 teteieben, 17 elmenedec, 29 zölô tö, 35 keferô; 112, 11 örçiaioc; 113, 3 keppe, 19 erősfegében; 114, 12 megualua, 17 elragadot; 116, 24 Genesifben; 117, 8 iöuendô; 118, 19 kietlennec; 119, 25 nemzetecben, 36 betellefednec; 120, 15 Ihrlmben; 121, 4 gûlekezetec, 10 völgeben; 122, 13 iöuendôöl, 19 zeteche; 123, 3 kô falon, 28 de; 124, 22 kô fala[ba]ra, 29 kô falaba; 125, 2 kô falaba, 16 Ihrlmnec, 19 feieket, 29 ifiaiotokbol; 126, 16 megieientendi, 31 örçiaia; 127, 7 ki mentec; 128, 9 kerefnec; 129, 11 aianlottatoc, 12 neguen, 16 ô neue, 26 öreg; 130, 5 külfec, 9 erőffegöncben, 24 kezében; 132, 1 enekteket, 8 kerefuén, 15 felfô, 33 tettem; 133, 6 ô kô falinac; 134, 7 kôuettec, 16 rezében, 18 nepeben, 24 megfegettetic; 135, 19

fégüert; 136, 1 reitekit, 4 veled eznee, 15 magasztatod, 23 igen; 137, 10 „[Mert]“ helyett „[Azert]“ olvasandó, 11 zűletic, kedeg, 28 scent; 138, 24 benne, 32 felebe; 139, 2 Iőnetec, 14 tengér; 140, 1 berekeztettenec; 141, 12 felmenetében, 14 zelnee, 15 feigere; 142, 15 kenzeretettéc, 16 kőnetendő, 21 mellet; 143, 4 neuze-, 24 berébe; 144, 19 ereztőid, feregebe; 145, 2 őfeieken, 11 elreiti, 22 [ez ezt], 28 űgetekert, 33 Iőnee; 146, 22 kezéből, 33 ezeriben, 34 belőlled; 147, 8 mūket, 9 lezne; 148, 1 gondolt, 7 elő letemet, 17 bezelneccvala, 18 kezdelec, 22 veé, 26 benne, 27 vifelitéc; 149, 28 felnee tege-det, 30 erezti; 150, 7 De, 19 lefelkettetnee; 151, 6 fégüerne; 9 ezt, 14 vegezeteről, 30 benne; 152, 12 tiztetlen, 24 vezetőy; 153, 8 teteieiglen, 21 megjelēntem te zemerme-, 30 Afrika, 36 razattatandnac; 154, 3 Mērt, 6 ezen, 11 [g]ūlnee; 155, 8 kezdetében, 27 tūnectec; 157, 30 vehettűc, 32 ferelmel; 158, 22 ellenem; 159, 4 le, 10 tengernee, 20 megfēddőnee, 24 őtet, 33 nehezēiti; 160, 18 megyeztiē őket, 32 meūūeket; 161, 19 tengerben; 163, 8 iften, 18 himlettéc, 25 repēdōit, 32 kereftēc, 33 iften; 164, 1 mēdenēkre, 3 betōltic, 28 elōt, elmulo, 30 elōt; 165, 20 nemzetēc, 30 kōzeleitet; 166, 5 el; 167, 3 gūit[ōm]lec; 168, 9 fertēztettēuolna; 169, 6 mēgrakattatni; 170, 9 Veffētēc, 12 behoztatoc, 21 mikēnt; 171, 9 feregēkne; 13 feregēkne; 173, 22 nepre; 174, 21 Dariufnac; 175, 25 ezec; 176, 18 Ihrlmet, 22 emberēknee, 24 kō fal, 27 feregēkne; 30 kezemet; 179, 12 fekete, 13 erōffec, felelec, 33 Es; 180, 11 immar, 17 őttetēc ē eš; 181, 5 igēie, 15 zēmeim; 182, 14 kereffűc, 17 kieben, 22 űgol; 183, 2 vitezkdnee, 12 kōtelezeti; 185, 1 eltetem, 13 Veffed, 14 megberlettēm, 15 penzeket, 31 terehnee, 32 megzegeffel; 186, 7 diēkeggēc; 187, 29 hideg, 33 tengerbe; 189, 3 „a“ helyett „ō“ olvasandó, 15 gūlō[Item]fegben; 191, 5 feregēknee, 7 valamikēppen, 29 emlekezetnee; 192, 10 Emlekezetēcmeğ. Ezeken kívül van ugyan még számos hiba, de minthogy a kiejtésben különbséget nem tesznek (v helyett u, ű helyett ű, c helyett k, g helyett g és megfordítva), nem szükség kijegyznem.

Hogy az ilyen kényes szedés és szemröntő javítás nem eshetik meg sajtóhiba nélkül, azt elképzelhetni. Fogadja az olvasó nem kívánt ráadásul ezeket is. A hibás szót ide is csak

javitva irom. Tehát: 3, 23 Midôn, 26 nac; 4, 22 parançoltuala, 26 nemberiet; 9, 22 De; 10, 29 mëglatna; 11, 17 mëg-; 13, 37 mërt; 18, 6 voltanac, 19 legëneç, 20 zuçaiocba; 22, 11 [ba], 20 mëntët; 31, 19 mëghal-, 23 lañoc, 33, 31 girat; 35, 8 keğelmëffëgneç; 36, 22 parançol; 47, 16 mvnket; 48, 33 mëndënëç; 49, 10 tanoltone, 38 égeb; 52, 11 hatalmat; 56, 26 életeiert; 58, 17 hağattattone; 60, 20 be-; 61, 11 mëglélte; 66, 36 vrroktol; 76, 5 eş; 83, 5 onzollatta, 34 Ên; 85, 9 kôñueç, 27 mënd; 86, 33 az „erôffëgneç“ és „hirtelenkedeteben“ közt álló „ô“ az eredetiben nincs; 94, 27 [vala]; 96, 3 ferelmeket; 97, 23 eş; 106, 10 gerla; 118, 32 erôs; 119, 22 ôstëneç; 120, 9 prophetalnac, 22 ereztettenec; 123, 9 egebek; 127, 25 mënd tû; 136, 23 en, 31 eş; 145, 8 nepemec, 11 ôtôllôc; 147, 22 Es elueztem, [közepidbôl]; 159, 35 eş fel; 170, 33 égged; 171, 11 akëuanatus; 178, 15 lec, 34 giraia; 185, 13 ennekeç. Ezen fölül a 48, 35 az eredeti lapszám nem 38, hanem 83; 71 „DANIEL (2, 7—38)“ olvasandó; 83, 12 az eredeti lapszám nem 14, hanem 146. Többet ismételt összehasonlítás után se találtam.

A Müncheni Codex, melyet Toldy Ferencz a nagyérdemű Jászay Pál tiszteletére Jászay Codexnek is nevez, kora, hazája, írója s egykori birtokosa meghatározására maga szolgáltatja az adatokat. Utolsó sorai szerint „meguegezte Nemei gôrg Moldouaban Tathros varofaban“ (most inkább csak falu Moldva szélén az ojtózi szoroson kimenő uton, oláh neve Totrus) „Vr žületeteneç Ezer negžaz hatvan hatod ežtendeieheç“, sőt évszáma az elején (13. l.) is ki van téve, és az eredetinek 15. lapja alján későbbi kéztől olvasható „Johannis Alberti Widmestadij“ szavak megnevezik birtokosát is. De Widmestadius vagy helyesebben Widmanstadius, a ki codextünk kelte után majdnem egy egész századdal (Benfey: Geschichte der Sprachwissenschaft 218. l. szerint 1558-ban) még grammatikát írt (Syriacae linguae prima elementa, megj. Bécsben), nem első gazdája. Hogy előtte kik birták s ő mi módon jutott hozzá, nem tudni. Lehet, hogy mint Döbrentei sejti, jó barátja Postellus Vilmos, ki két ízben is tartózkodott Stambulban (Benfey az id. m. 225. l.) s így akár oda menet akár visszatértében megfordulhatott Tatroszon is, hozta neki, az új testamentom kiadójá-

nak kedveskedésül. Widmanstadius többi könyveivel együtt azután Albert bajor herceg birtokába ment át, de hogy még Widmanstadius életében-e, mint Toldy (Ő és középk. magy. irod. tört. I. k. 173. l.) állítja, vagy csak halála után, arról világos adatot nem találtam, valamint az évről is csak annyit tudok, hogy minden esetre 1575 előtt kellett történnie, mivel Strada Jakab Frankfurtban 1575-ben megjelent Caesarja ajánlatában a Doctor Lucretius (azaz Widmanstadius) könyvtárát már úgy említi, hogy Albert herceg „Fuggerinae bibliothecae adiunxit”. Azóta tehát codexünk a müncheni udvari könyvtárban van. Első hírére e külföldi magyar kéziratnak az Akadémia Fejérváry Miklóstól 1834-ben vette, s midőn a nádor közbenjárására 1835 végével rövid idei használatra magát a codexet is megkapta, Jászay Pál másolta le 1836-ban Bécsben, a hová az elnök oda utaztával a codexnek is el kellett vándorolnia, s e másolathból adatta ki az Akadémia Döbrentei Gáborral Jászay bevezetésével és magyarázó szótárával együtt a Régi Magyar Nyelvemlékek III. kötetében, Budán, 1842-ben.

E codexnek a Bécsivel szoros összefüggéséről s a benne foglalt négy evangéliom gyanítható fordítóiról már elébb lévén szó, lássuk mindjárt külsejét. Alakja 4r., elül 8 levél hártya, a többi papiros, az utóbbiakon két hasábosan foly az apró betűjű rideg barát gót írás, mely 1 levélnyi kivétellel mind végig Németi György gondos kezétől való. Az evangéliomot kezdő lapok ügyetlen festésű girlandokkal vannak bekerítve, s a törlésekre, vakarásokra mindenféle alakok rajzolva. Kötése, mely himes fehér bőrrrel bevont s rézkapesokkal ellátott fatáblákból áll, újabb korú. Mutatják ezt a némely levelek szélén álló csonka számok valamint a 15. lap alján derekon metszett „Johannis Alberti Widmestadij” szavak. A négy evangéliomot megelőzi egy teljes kalendárium, mely hártýára írva a vasárnapi betűk és arany számok meghatározására szolgáló kerékekkel együtt 13 lapot foglal el, úgy hogy minden egyes lapra egy-egy hónap, a 13-dikra pedig a mondott kerék esik. E kalendárium már csak azért is nevezetes, hogy ez a legrégibb, a melyet magyar nyelven elő tudunk mutatni. Szerkezete a régi Julianum Calendariumé, minden hónap napjai a rómaiak szokása szerint vannak elosztva, az első fölött nagy KL (Kalendae) áll, elül 4 ro-

vatban az 1.-ben az arany számok, a 2.-ban a vasárnapi betűk, a 3.-ban a Nonae, Idus és Kalendae számai, a 4.-ben N (= Nonae), I (= Idus) és K (= Kalendae) a szerint megnyújtva, a mint minden hónapban több vagy kevesebb Nonae, Idus és Kalendae napok esnek. Az említett kerék, mely a vasárnapi betűk s arany számok rendjét s használatát mutatja, három concentricus gyűrűből áll fölül kiczifrázott kereszttel. A szélsőben a rendes vasárnapi betűk állnak visszas sorban, a középsőben az amazokkal egybe eső szököéviéek, a belsőben az arany számok I-től XIX-ig, ezen belül pedig a körlapon az egésznek alkalmazását magyarázzák a következő szavak: „A' littera dominicalis ezerent zamlaltatic tudnimert tizen hat tizenhet, menđ zerrel eş menđ addig, mig arra iue hol az iro deiakoc irnac, az aureus numerus meg vgan azerent de a' kezretről kezd“. A kerek alatt ez olvasható: „Vr žületetenee ezer negzaz, hatuan hatod eztendeieben [Žent scęnt Laius kiral napon]“.

Minthogy e kalendárium a rendes szövegbe nem illett, itt közlöm a 4 rovat elhagyásával a napokat arab számokkal jelölve s a vörössel irottat szórtan szedetve egyfolytában a mint következik:

Ianuariufnac vağon XXXI napia
a' hod kedeg XXX

1 Vrnac kórnekezete napia 2 Scent Estuan prothom̄ octauaia 3 S' Ianuş apastal eş ewangelista octauaia 4 Apro scentec octauaia 5 Seuerimi pűspóc Vigilia :- bõit 6 Vizkerezt napia 7 luciani pap 8 Gerhardi pűspóc 9 Iuliani bafilēabeli 10 Remete .f. pal 11 Felici educacio xpnac kyetlenbõl kyhozafa 12 Ciricy m̄r 13 Vizkerezt octauaia 14 Februarius Felix m̄r 15 Mauricius apat 16 Marcellius papa eş m̄r 17 S. Antal halala napia 18 Prisca zuz eş m̄r 19 Maria magdalena eş martha napia 20 Fabian eş sebefeten m̄r 21 Annos zuz eş m̄r 22 Vince m̄r 23 Emerenciana žüz eş m̄r 24 Thymotheus apastal 25 S. Pal megfordolatfa napia 26 Policarpus pűspóc eş m̄r 27 Ianos pűspóc halala eş confessor 28 S. Annos octauaia, eş žuze 29 Valerius pűspóc eş m̄r 30 Ameni m̄r 31 Iulius pap eş confessor,

Februarius XXVIII nap, A' hod kedeg huzonkilenc

1 Brigida zûz 2 Zuz maria tiztolaffa 3 S. Balas pûspôc eş m̄r 4 Victori m̄r 5 S. Agotha azzon zûz eş m̄r 6 Theodorus zuz 7 Anguli pûspôc 8 Pal pûspôc 9 Apalin zûz 10 Kolos zuz 11 Desiderius pûspôc 12 Iuliani m̄r 13 Iulianus m̄r 14 Marcius, S. Balint m̄r 15 Desiderius pûspôc 16 Iulianus zûz eş m̄r 17 Donatus pûspôc 18 Claudius m̄r 19 Sabinus m̄r 20 Corona zuz 21 Fortunatus pûspôc 22 Scent peter zecbe vlete 23 Beda zûz Vigilia - bôit 24 Matias apastal 25 Victorin tarlafagy 26 Nostary pûspôc eş m̄r 27 Fortunatus pûspôc 28 Boniani apat

Marcius XXXI nap A' hod kedeg XXX

1 Leo papa eş m̄r 2 Herici pûspôc eş m̄r 3 Martini vitez 4 Adorian m̄r 5 Eusebius m̄r 6 Victori m̄r 7 perpetue eş bodog 8 Ciprianus m̄r 9 Neguen martiroc 10 Alexandrius m̄r 11 Rustici m̄r 12 S. Gergel' papa 13 Macadoniay pap 14 Innocencius papa 15 Longius uitez 16 Aprilis 17 Gedroc zuz 18 Oduard kiral' 19 Iosepnec zûletetê 20 Gumbertus confessor 21 S. Benedec apat 22 Iustiabeli pûspôc 23 Quintinus m̄r 24 Pingiuni pûspôc 25 Marianac hirdetete napia 26 Castuli m̄r 27 Lompert pûspôc 28 Prifi m̄r 29 Eustafius apat 30 Quintinius m̄r 31 Regulus pûspôc

Aprilis XXX nap A' hod XXIX

1 Maria egipciakabeli 2 Vallerius pûspôc 3 Teodosius zûz 4 Ambros pûspôc 5 Nierenis zuz 6 Sixtus papa 7 Dyenes pûspôc 8 Egyptomi maria 9 Het zûzec napia 10 Celestius m̄r 11 Leo papa 12 Iulius pûspôc 13 Femia zuz, eş Sophia zûz 14 Thiburcius eş Vallerianos martiroc 15 Scent Ilona halala 16 Peter dyaconus 17 Eleuterius pûspôc 18 Vincenê eş Gay m̄roc 19 Ancentius papa 20 Maximianus papa 21 Gothorius papa 22 Simeon m̄r Adalbert pûspôc 23 Scent gorg m̄r 24 S. Marc ewangelista 25 Ensecius papa 26 Anastius papa 27 Vitalius pûspôc 28 Peter m̄r 29 Quirini m̄r 30 -

Maius XXXI nap, A' hod XXIX

1 Phulop eş Iacab apastaloc 2 Vr coronaianac napia 3 Scent kereztnec megglelete 4 Florianus m̄r

5 Gothard püspök 6 S. Ianus olayban főzete 7 Iuēnalis m̄r 8 Scent michael ielenete 9 S. ianufnac olaiban főzeze napya 10 Gordianus eş epimachius m̄r 11 Translacio .f. andorias 12 Pangraé püspök 13 Mamert püspök 14 Isidorus püspök 15 Simplex m̄r 16 Iunius 17 Balas püspök 18 Felicissimus m̄r 19 Sconidani m̄r 20 Baselius zűz 21 Ianuarius m̄r 22 Scent Hilona azzoń 23 Desiderius püspök 24 Domokos gonto 25 Vrban papa 26 Agoston püspök 27 Scent katherina azzoń valasztatta 28 Ianus papa 29 Maximinianus papa 30 Felix papa 31 Petronella zűz, Ez f. peter laña volt

Iunius XXX uap A' hod XXIX

1 Nicomedus m̄r 2 Marcellianus m̄r 3 Quirinus m̄r 4 Eras-
mus püspök 5 Bonifacius püspök 6 Philp Dyaconus 7 Medard
pap 8 Medardus püspök 9 Primus eş felicianus m̄r 10 Palili
püspök 11 Barrabas apastal 12 Basalidius m̄r 13 Antal
confessor 14 Iulius 15 Vitus eş modestus m̄r 16 Quinti-
nus m̄r 17 Maurius eş marcellinus m̄roc 18 Seruasius eş pro-
thasius martiroc 19 Vitalius m̄r 20 Regine zűz 21 Albanus m̄r
22 Tiz ezer vitez 23 Alpheus m̄r Vigilia - bõit 24 Ianus
baptista zuletete 25 Gallerius m̄r 26 Scent Ianus .f.
pal m̄r 27 Scent lazlo királ eş confessor 28 Leo
papa 29 Scent peter eş f. pal apastaloc 30 Scent
pal megemlekezete

Iulius XXXI nap A' hod XXX

1 Scent Ianus baptista octauaia 2 Maria, Elfebet nec
meglatala 3 Sent thamas megíelenete eş apastal 4 Sent
Marton püspök megíelenete 5 Domokos m̄r 6 Scent peter eş
.f. pal apastaloc octauaia 7 Vilibald püspök eş gonto 8 .S. Gel-
sen 9 Eufemyanus Dyaconus 10 Het atasiu martiroc 11 Sent
benedec nec megíelenete 12 Hermagor gonto 13 S. Margit
zűz eş m̄r 14 Fogatius püspök 15 Az apastalocnac
elozlaloc 16 Augustus 17 .S. Elek confessor 18 Theodo-
sius m̄r 19 Arsemius gonto 20 .S. Illes propheta 21 Praxedis
zűz 22 Maria magdalena azzoń 23 Apolonius pap 24 Cris-
tianus zűz Vigilia - bõit 25 Iacab apastal 26 .S. Anna
azzoń napia 27—28 Pantaleo m̄r 29 Marthie hospiti vre
30 S. Lazlo halala napia 31 Germanus püspök

Augustus XXXI nap A hod XXX

1 Scent peter vasa zakadatta 2—3 Scent Eftuan prothomr teste meg lelete 4 Eftuan[i] papa es mr̄ 5 Haui bodog aña, Damokos *confessor* Oswald kiral 6 Vrnac megvaltozasa napia 7 Efra zuz 8 Ciriacus mr̄ 9 Romanus mr̄ Vigilia :- boit 10 Lörinc martir 11 Tiburcius mr̄ 12 zuz kalara 13 Eusebius pap 14 September Vigilia :- boit 15 Marianac fel menbe vetele 16 Berenald puspoc 17 Scent lörinc octauaia 18 Agapit mr̄ 19 Magnus mr̄ 20 S. Eftuan kiral halala 21 [M] Berenald gonto 22 Maria octauaia 23 [M] Thimotheus mr̄ Vigilia :- boit 24 Bartallus apastal 25 Genesius mr̄ 26 Ereny mr̄ 27 Ruphus mr̄ 28 Agoston puspoc 29 Scent Ianus baptista naka vagasa 30 Felix mr̄ 31 Paulinus puspoc

September XXX nap, A hod XXIX

1 Eged apat 2 .S. Emre *confessor* halala 3 Scent Anthoninus mr̄ 4 Marcellius mr̄ 5 Victorius mr̄ 6 Magnus *confessor* 7 Magnus gonto 8 Maria zuleteti 9 Gorgonius mr̄ 10 Illavius papa 11 prothius es Iacinctus mroc 12—13 Het alu atafiae 14 October, .S. Kerezt felmagasztataffa 15 Nicodemus mr̄ 16 Femia zuz es mr̄ 17 Lampert puspoc 18 Ianuarius mr̄ 19 Elegius puspoc 20 Lurius mr̄ Vigilia :- boit 21 S. Mate apastal es ewangelista 22 Maurius mr̄ 23 Theda zuz 24 .S. Gelerd puspoc 25 .S. Ciprianus puspoc 26 Iustinus puspoc 27 S. Kozma demien mroc 28 Wenceflaus puspoc 29 S. Michal archangel 30 Ieronimus pap, es doctor

October XXXI nap A hod XXX

1 Remigius puspoc 2 Simplicianus es leodegard puspoc 3 Simplicius mr̄ 4 Romanus *confessor*, Scent Ferené *confessor* 5 Iustinus es iacob[i] papoc 6 Romanus gonto 7 Marcellius papa es mr̄ 8 Benedec zuz 9 Scent dienes, tarsagiual, mroc 10 .S. gereon mr̄ 11 Edelburgius zuz 12 Maximianus puspoc 13 Scent Calman mr̄ 14 Edurd özueg 15 Theophilus puspoc 16 .S. Gal apat Nouember 17 Florencius puspoc 18 Luca ewangelista 19 Neguen kilene martiroc 20 Caprasius mr̄ 21 Tizeneg ezer zuz scentec 22 Columbanus mr̄

23 Severius püspök 24 Severinus püspök 25 Crispini és crispianus 26 Demeter m̄r 27 Euaristius papa Vigilia ÷ böit
 28 Scent Simon és Iuda apostaloc 29 Martistius püspök 30 Seraphiosus püspök 31 Quintinus m̄r Vigilia ÷ böit

Nouember XXX nap A' hod XXIX

1 Mend scent napia 2 Eustasius m̄r 3 Hubert püspök 4 Malachias püspök 5 Emreh herceg 6 Leonardus confessor 7 Pilibart püspök 8 Theodorus m̄r 9 Marton papa 10 Theodor m̄r 11 Marton püspök és confessor 12 öt atáfiac 13 December, Bereék püspök 14 Clemencius m̄r 15 Marton gonto 16 S. estuan apat 17 Anian gonto 18 S. Marton octauaia 19 Scent Ersebet 20 Pocianus m̄r 21—22 Cécille zuz és m̄r 23 Kelemen papa 24 Crisogonus m̄r 25 Katherina zuz és m̄r 26 Linus papa 27 Neg koronazattac 28 Erasmos m̄r 29 Maury és crisani Vigilia ÷ böit 30 Scent Anderias apostal

December harmicég nap A' hod XXX

1 Candidus püspök 2 Longinus vak vitez 3 lucius püspök 4 Barbara zuz és m̄r 5 Crispianus züz 6 Scent miclos püspök 7 Scent Anderias octauaia 8—9 Leocadus züz 10 Melchisedech pap 11 Damascus prepost 12 Allexandor m̄r 13 Lucia züz 14 Ianuarius 15 Ignat m̄r 16 Eatians m̄r 17 Ananias és azarias és missael 18 Maximianus gonto 19 Unubalt gonto 20 Vallerius m̄r Vigilia ÷ böit 21 Thamas apostal 22 Theodosus züz 23 Victorius züz 24 Vigilia ÷ böit 25 Vrnac zületete 26 Scent Estuan prothom̄r 27 S. Ianus apostal és ewangelista 28 Apro scentec 29 Scent thamas püspök és m̄r 30 Sabinus püspök 31 Siluester papa

Erre az eredetiben a már ismertettem kerék következik.

Változtatást az egész codexben csak annyit engedtem meg magamnak, a mennyit írója maga ohajtott, azaz a hátrább tett s a lap szélére írt szavakat a megjelölt helyre raktam. Kijegyezni szükségtelen, tévedés nem lehet.

A másolat hibái kijavítva ezek: 195, 2 zületetenec; 197, 7 megholtaiglan; 198, 21 It vagon, 24 kietlenbe; 199, 5 zolgalnacuala; 200, 5 iftent, 22 feitenem; 204, 26 kesken, 27 megléllic; 205, 8 kőzirton, 12 foloc, 15 čudalkodnacuala,

24 de; 206, 1 napkelettől; 208, 17 kezét, 23 ze-, 24 hutótóc, 29 megzolala; 209, 20 ingén; 210, 4 lelke, 19 ôlheticmeg, 32 nem; 214, 13 karhoztatol, 25 čefeget; 215, 27 žemeket; 216, 17 mondanac; 223, 28 vigažthatac-; 224, 7 mestertec, 32 žemed; 226, 24 de; 227, 11 Zereffed; 228, 21 terhét; 229, 17 męgfeddi; 231, 17 ingén; 233, 6 saduceofoc, 15 vallottac; 236, 7 Mongadmęg, 16 elarolnac; 237, 30 ketten, 35 iđuendô; 239, 9 [gi]girat, 11 gôitež, 24 męnden; 240, 8 benem, 32 męndenha, 36 megemlekezetere; 241, 4 penzt, 32 galileaban; 242, 11 uelem, 23 fedelmectól, 33 kęrhetnem; 243, 34 merte; 244, 6 vitetuen, 15 acheldemachnac, 21 feiedelmitól, 24 felele, 27 ereztetę; 245, 22 kořtoltaulna, 29 Az onnan, 36 Remęnkedet; 246, 14 felkeletenę; 247, 30 kedę; 248, 9 akaratta, 11 ieleřben; 250, 13 terdre terdepluen, 17 poclořag, 22 hirdetni; 251, 6 megbočatani, 15 mûuelkedetbeliec, 33 de, 35 kezdenę; 252, 20 Ihřlmból; 253, 13 vegezetę; 254, 13 męnden; 255, 19 Mire; 256, 21 gôlekezeç, 32 illetendem; 257, 5 bekęřfeggel, 6 feiedelme-, 31 tizteřfęnelkûl, 36 fertezetes; 259, 5 helre, 8 helre, 10 lata', 20 kęnereket, 21 řltetnenę; 260, 23 kereztfęgeket, 26 kezecek; 261, 11 uolna; 263, 10 kezę; 264, 6 Petert, 32 feleluę; 265, 4 hompolguala, 15 megholt, 24 felicvala, 31 megôlelt; 266, 33 de, 34 gęfeitę; 267, 31 Feleluę; 268, 6 egembe; 269, 9 kęl-, 23 betaniabol; 270, 11 žiteç, 18 ezeket, 19 Kerdleç, 32 vincelereçenę; 271, 25 felkeletę, 31 azonkeppen; 272, 9 Te; 273, 2 eletę, 12 tûtôket, 13 nenęmbe, 32 męne, 33 hatmege; 275, 3 vifeluę; 276, 12 tagadlacmęg, 13 mondnacuala; 280, 18 elhegereřtuen, 20 męgreddenenę, 36 kemenęgeket; 282, 6 ze-; 283, 6 feleřegem; 284, 2 elmenę, 3 Zachariařnac, 28 feleluę; 285, 19 kietlenben, 22 elôzer; 286, 28 uôtuala; 287, 4 samuel, 13 męnnec, 22 řlette; 288, 29 mędenec, 37 męgfeddetnę; 290, 15 feleluę; 291, 16 řemôlet, 29 tuęgęacuala; 292, 5 ležallottacuala, 7 keueřenę, 31 męghirhezeçuala; 293, 36 ônekic; 295, 31 eęenlôeket; 296, 2 męmertetic, 32 iôttecualna, 35 ueleç; 297, 15 vele; 298, 15 eneclettônę, 29 feleluę; 299, 3 femet, 17-herodęs; 300, 14 feleluę, 15 igięiët, 20 vežedelmezneç, 27 kele; 301, 29 mętagadua; 302, 2 felele, 7 holtmęg; 304, 21 veletę; 306, 6

tinget; 308, 16 gyermekim; 309, 6 kefégen; 310, 1 önön, 34 kerefen; 311, 20 emberfia, 32 gimölöket; 312, 3 ómaganc, 17 ereztetic; 313, 11 zégedni; 315, 29 Menzér; 316, 24 felkeletében; 317, 12 kélmetetec; 318, 17 orzag bel, 22 felkelec, 31 öltöztetecmeg; 319, 2 kedeg; 320, 14 megelegedni, 29 tegedet; 321, 21 töttű; 323, 8 vtalnacuala, 13 ragadozoe, 31 tiztelfed; 325, 5 hafon felét, 9 Azért, 15 könetfeget, 29 nettem, 36 ide; 326, 33 mert; 328, 36 halla-; 329, 9 ereztetec, 24 kezeket; 330, 6 menden; 333, 16 uele; 334, 27 ötet; 335, 13 effetec, 14 münket, 1ers, 20 erezténec; 336, 9 münkelkedetecnec, 24 feűes, 29 kezecbe; 337, 14 feiedelmine, 35 bezellene; 338, 6 ön, 11 kezeit, 25 magallagba; 339, 15 tetnec; 340, 13 euilagnac, 20 zelletet, 37 Bethsaidabol; 341, 27 mergetetecuala; 343, 30 teueled; 344, 6 Afa; 347, 20 önekic; 348, 24 esmertelec; 349, 1 ielenfegeket, 4 latta uolna, 19 ket, 33 földre; 351, 23 Kemeű, 38 tizenketten; 352, 16 ynnepnapra, 36 önekic; 353, 27 himletibe, 37 egebec; 354, 14 esmerendi, 24 fogattatot; 355, 2 uilagnac; 358, 31 kezdetitöföguan, 33 tehetne, 38 ueled; 361, 36 felkeletben; 362, 21 ez, 29 enepert; 363, 13 kietlenhez, 20 megfogiag, 32 vifeli, 34 veletec; 365, 34 hufetnec; 368, 17 tū ueletec, 29 euilagnac; 370, 2 vettelec, 16 töttem-; 371, 8 de, 9 meghirdeti[c], 13 neiglen; 372, 2 öneki, 11 de, 32 övelec; 373, 12 eggec; 374, 32 fūituen; 376, 14 menden; 377, 14 elue-; 379, 1 önekic, 19 eletet.

Sajtóhiba ehhez a codexhez is férkezett, itt javítva adom: 197, 3 eş ő anúat; 198, 29 kénérrel; 199, 36 meűnituan; 201, 9 zűeiben; 204, 17 meűnüttatic; 205, 11 tēzi; 206, 26 eluezőne; 211, 6 uolna; 214, 13 felelenec; 219, 3 haűigaltaticuala; 222, 10 meűnecben; 225, 2 meűnecben; 231, 19 meűkörnēkēzte, 33 vincelerecne; 240, 15 „kedeg“ és „örde“ közé „az“ teendő; 242, 11 meűnetec; 245, 16 vtan; 247, 24 ez; 269, 23 chezec; 273, 8 Kerdic, 31 haiazaton; 276, 30 ereű-; 280, 21 megfezőlt; 292, 15 iűenec; 302, 9 kel; 305, 2 ördögöt; 314, 9 voltae; 323, 18 lezallot; 327, 7 tūtöket; 328, 34 vramnac; 330, 36 neuezetic; 337, 5 kőzeleituen, 10 meűlec; 341, 20 zolgaenac; 346, 9 ynnep; 349, 10 affa

fia, 26 tengerre; 368, 1 atamat; 369, 10 zölő, en, 19 en; 371, 27 örömet; 373, 31 mène; 379, 28 lénen. Ezen kívül a 201, 10 kiesett az eredeti lapszám 22. Többet, nem keveslebből, hanem megnyugtatósúl mondom, ismételt figyelmes összevetés után sem találtam.

Budapest, 1874. November 25-kén.

VOLF GYÖRGY.

BÉCSI CODEX.

R u t h

EG bironac napiban midon a birac feiedelmkednec vala lon
 [eh] ehség a földön Azért elméne ember Iudanac Bétlehemé[ben]-
 ből hog' zarándoklana Moabitidisnec vidékében ő feleségével es
 ket fiayual (2) Ő hiuattatic Elimélehnec es ő felesége Noemi-
 nec es ő ket fiay eggic Maalonnac es masic Celionnac Effratay
 Iudanac Betheleméből Es bemenüetic Moabitidisnec vidékébe
 es lakoznakuala oth (3) Es meghala Eliméle Noeminec ferie
 es ő megmarada ő fiayval (4) Kic feleségéket vőnec Moabiti-
 diakat Kienec eggic hiuattaticuala Orphanac es masic Rvtnac Es
 lakozanac ot tiz eztendeiglen (5) es monnon meghalanac Maa-
 lon tudni mert es Celion Es marada anembéri ő ket fiaytol es
 ferietol megvalt (6) es felkele hog' ohazaiaba menne oket me-
 nével Moabitidisnec vidékéből, Mert hallotta vala hog' vr tekén-
 tetté volna onépét es adot volna onekic etkeket (7) es ig' ki erede
 ő zarándoklattanac heléből oket ménével es immar a' megfor-
 dolasnac vtan vettetuén Iudanac földébe (8) es monda onekic
 menütéc tv' aúatoknac hazaba Tegen vr irlgmassagot tv'uele-
 ttec miken tóttetec || en halottimmal es en velem. (9) aggon
 tynectéc ingolmat lénétéc tv' fericiteknec hazoban kiket ven-
 dóc vattoc Es megapola oket kic zauoc felemeluén kezdenec
 sirnoc es mondanac (10) Te veled megönc te nēpeidhēz, (11) Kik-
 nec az felele Fordollatokmeg en leanim, Mire iőtóc en velem
 Minem valloc fiakat en mēhemben touabba hog' ferieket en
 belöllem remēnlhetnétéc (12) Fordollatokmeg en leanim es
 menütéc el Mert ymmar vensēggel megfogatkoztañ sem vaóc
 kéz hazassag kötélénec Es ha nappal es eyiel foghatnec es fia-
 kat zvlhetnéc. (13) ha azokat akarnatoc varnatoc miglen fel-
 nőnec es ő ifiosagoknac eztendei[e]t betölténec mielöt hazaskod-

le

le

lele

na^{toe} megaggatoc Kérlec en lanim ne akariatoc ezt tennétéc
 mert tv gétrelmetéc engemet inkab nehezéit és en elleném ki
 ment vrnac keze, (14) Azert ő zauoc és meg felemelűn, kezdé-
 nec sirnoc Orpha megapola ő napat és megfordola Rvt éggesőle
 5 ő napaua (15) Kinec monda Noemi Ime te rokonod megfordolt
 ő népéhez és ő istenihéz te menel ő vele (16) Ki felele Né
 ellenkéggel ennekem. hog meghaggalac tegedet és elmenne
 Valahoua menendéz megéc és valahol lakozandal en és lako-
 zom a te néped en népem és te istenéd en isteném (17) A
 10 mel föld tegedet meghaluad fogadand azon hallakmég és ot
 3 végem || temetésnec helét, Ezéket tége ennekem isten és ezéket
 tolga hanem čac čupa halal valazthat meg engemet és tegedet
 (18) Azert Noemi latuan hog Rut alhatatos elméuel zérzetté
 volna ő vele mentét nem akara ellenkédni sem touabba kizlelé
 15 öveyhez fordulni (19) Es égembe eleredenec és iutanac Bétle-
 hembe. Kic a varosba be menűn mendenéknél igen gors hir
 gakrola Es mondnakuala a' nembériec Ez a Noemi (20) kinec
 az monda Ne akariatoc engemet hyonotoc Noeminec (= azaz)
 zépne De hyiatoc engemet maranac keserőnec mert igen
 20 keserőséggel töltöt be engemet a' mendenható (21) Tellesen
 méné ki és heian hozot meg engemet vr Azert mire hiotoc
 engemet Noeminec kit vr megalazot és a' mendenható gétret
 (22) Azert iono Noemi Moabitidiay Ruttal oménéuel ő zara-
 doklatfanac földéből és megfordola Bétlehembe midon az arpac
 25 előzer arattatnakuala

Capitulom ij

Vala kedeg Elimeleh fersionac verent valo rokona hatal-
 mas ember és nag kazdagsagbeli Booz neuo (2) és monda
 Moabitiday Rut ő napanac ha parancolz elmégéc a mezőre és
 30 gabona főket zedec melleket az aratonac kezey elhagandnac
 valahol abazi atanac kegelmes malasztat lelendem en bennem.
 Kinec a' felele Menűel en leaom (3) és vg elmene és zed-
 uala gabona főket az aratoc hatoc megét Történec kedeg hog
 a zanto föld vrat valuala Booz neuot ki vala Elimé[hm]lénne
 4 rokonsagabol || (4) Es ime ő iouala Bétléméből, Es monda az ara-
 toknac Vr tveleték Kic felelenec neki Algon meg tegedet vr

(5) Es monda Booz az ifionac ki az aratoknac elöttöc iarioiok-
uala Ki ez lañ Ki felele (6) Èz a Moabitis ki iöt vala Noe- /e
mival Moabitisnec vidékéből (7) es kéré hog az elmaradando
gabona fõket zednemég az aratoc nomokat kõnetuñ es holual- /e
tol foguan mendi maiglan al a mezõn es valobizon çac ég pil- 6
lantatban fordolt haza, (8) Es monda Booz [Noëminec] Rutnac
Halgassad leañom nê mên égéb mezõre gabona fõket zednêd
se mên el ehe rõl de éggesehed te magadat en lanim mal (9) es
hol aratandnac kõuessed Mert parañçoltam en germekimnec
hog senki megnê zomorohon têgedet de es ha zomiohozandol 10 /e
menel az edênêchêz es igal vizeket kicbõl es az en germekim
iznac (10) Ki le esuñ õ orçaiara es [monduan] imaduan a' fõl-
dõn monda õneki Hoñuat az ennekêm hog malaztot lêlnec te
zêmeid elõt es meltolnal engemet zarandoc nembêriet esmernêd,
(11) Kineç az felele mêghirdettettec ennekêm mendeneç mêlle- 15
ket tõttel te napadnac te fêriednec halala vtan es hog mêghat-
tad lêg te zvlêidet es a fõldet kiben zvlêttel es iõttel annêphêz
kit az elõt nem tué vala (12) Forbatlon vr tenekeð te mñuel-
kêdêsedêrt es telles êrdêmêt vêg Isrl vra istñetõl kihêz iõttel /e
es kinêç zarnay ala futtal (13) Ki monda en vram malaztot 20
lêltem te zêmeid elõt || ki mêgvigaztaltal engemet es bezellêttel 5
te zolgalo lañodnac zvuêbe ki égenlõ te zolgalo lañodnac
éggickel nem vaçoc (14) Es monda õneki Booz midõn ételnec
ideie lend iõy ide es égel kêneret es marçad te falatodat az
ecêtbe es vç le vlõ Ruth az aratoc oldalához es gvýtõ õ maga- 25
nak kenêt Es euêc es mêgelegêdêc es fêlveue a maradêkat (15) es
onnat fêlkele hog gabona fõket [z] gvytene õ zokasa zerent
Parañçola kêdeç Booz õ germekineç monduan, Ha veletêc
akarand aratni nê akariatoc õtet mêgtiltanotoc (16) es tñ kê-
ueitêcbõl eluessetêc elmêsseggel es mêghagátoc maradni hog 30
pirongasnakul gvñõn es a gvýtõt senki megnê poreha
(17) Gvýtõ azert a mezõben mendi esteg es ki raza es lêlê [efinec]
arpanac monnal efimêrtêkêt ~ harom kõblõket (18) Kiket viuñ
mêgfordola a' varosba es mêgmutata õ napanac Annac fêlêttê
vêue es ada neki õtêkênec maradêkat kibõl megelegêdetuala, 35
(19) Es monda neki napa Hol zêdêgettel ma es hol tõkêllêtted
meg müedet Lêgên aldot ki irgalmazot te nekêd Es mêgielênte
neki kinel mñuelt volna es a fêrfivnac neuêt mêgmonda hog

Booznac hiuattatnec (20) Kinec felele Noemi Aldot legyen vrtol mert azon malasztot mellet tottuala az eleueneknec tartotta a megholtaknac es Es esmeg monda mv rokononk az ember
 6 (21) Es Ruth || azt parañola ennekem monduan hog mend addég
 5 o aratoiual eggesollec mignem minden vetemenec megarattatnana-
 (22) Kinec napa monda En lanom iob hog olanival menki
 aratnod hog ne valaki idegennece mezeien ellened allon te nekéd
 (23) Es vg eggesolo Booznac lanival es mend addeglan o ve-
 lec arata miglen az arpa es a buza a cvröcbe vettetenece

10

h a r m a d

MI vtan kedeg megfordoltuolna onapahoz halla o tolló En
 leanom ingolmat keresec te nekéd es megzerzem te nekéd hog iol
 legyen tenekéd (2) Ebooz kinec lanival a mezön eggesoltel rokonone
 mvnekönc ez eyiel az arpanac zoroiet zoria (3) Azert mosgalmeg
 15 es kenesselmeg es oltöziel tementöl iob ruhaidba es zalle a zöröre
 Ne lason teged az embér miglen etelet es italat megvégeziendi
 (4) Mvdön kedeg menend el alonni iegézdmeq abolt kibén el
 alozon, Es iöy es felfegged o palastat laba felöl kiuel befedezét
 es vessed te magadat es ot fekéq O kedeg megmonqa te nekéd
 20 mit mvuelkédnéd kellesséc (5) Ki felele valamit parañolandaz
 tézem (6) Es le zalla a zöröre es tön mendeneket melleket
 öneki parañoltuala (7) Es mikor Booz ot volna es yutuolna
 es vigab lotuolna es elalonne ment volna a' kéüeknec aztaga
 7 mellet Iouó es elreite omagat a palast felfeduñ || es o magat
 25 vete olabaihoz (8) Es imé immar efelkoron ohaitozéc az embér
 es meghaborodéc es lata fekö nemberiet o labaynal (9) es mon-
 da annac Ki vag Es az felele En vagoc Ruth te zolgalo leañod
 Nohad ki te palastodat te zolgalo lanodra mert rokonom vag
 (10) Es az felele monduan leañom aldor vag te vrtol es az elo
 30 irgalmassagot fellöl mulad az vtolsoual mert nem kouettel ifia-
 kat zegeneket auag kazdagokat (11) Azert ne akary felnéd de
 valamit ennekem mondanaz tézem te nekéd mend annép ki en
 varosomnac kapuin belöl lakozic tud tegedet erös elmeio nem-
 berinec lennéd (12) sem tagadom en magamat rokousagnac
 35 lennem de mas tollemtol rokomb vagon (13) Nugoáll ez eyiel
 es holual lenen ha tegéd rokonsagnac törüene zereñt akarand

mégtartani iol lôt mvuelkedet lézen edolog, Ha kedeg az nem
 akarंगा en tegedet menden ketélkedetnelkúl vözlec El vr alog
 holualiglan (14) Es vg aluec olabainal enneç elmulasaiglan Es
 felkele mielôt embérec egembe egmast megesmernec es monda
 Booz oneki oğad hog valaki megné esmerie hog ide iöttel leg⁵
 (15) Es esmeg megmonda Teréhed ki te palastodat kiuel befedezel
 es tarcad monno kezded ki tartuan es ki tereituen mere hat
 [koblôt] || kobl arpat es o reia veté Ki viuen bemene a' va-8 *lia*
 rosba (16) es iouo o napahoz Ki monda neki mit mvuelkedél
 leanom? es megmonda neki mendeneket mellemek neki az em-¹⁰
 ber totuala (17) es monda Ime hat kobl arpat ada ennekem es
 monda nem akarlac tegedet heuan megfordolnod te napadhoz
 (18) Es monda Noemi Variad leanom miglen meglassuc min-¹⁰
 ki menetet edolog vallon Sem zontmeg az ember hanemba be-
 tellesoitendi mellemek bezellét

15

Capitulom neged

FElmene azért Booz a kapuba es lelè oth Es mikor latta
 volna o rokonat elmulatta kiról eleztéb a bezéd lôt vala monda
 oneki Haiol ide keusesenne es vl ith huan otet oneuen ki oda
 haila es levlo, (2) Veuén kedeg Booz a varosnac veni kózzól²⁰
 x ferfiakat monda azoknac Vletéc ith (3) kie le vluén bezellé
 o rokonanac Mv atankfianac Elimeleh mezeienec flét elatta *le*
 Noemi Ki megfordolt Moabitidisnec vidkéból (4) Kit akarom *le*
 hog hal' te es te nekéd mondom menden vlóc vlét en népem-
 ből vzetettel nagobbac Ha akarod birnod a mezót rokonsagnac²⁵ *Te*
 törüenével végedmeg es [bri] biriad Ha kedeg kélletlen tenekéd
 azt ennekem megmondad hog tuggam mit tennem kéllessec mért
 senki niné rokona tolledtöl megvaluan ki elo vag es tollemtöl ki
 masod vagoc Es az felele en a mezót megvézem (5) kinç
 monda Booz Mvdón a mezót megvendéd || a' nembéri kezéből⁹
 Moabitidiay Ruttot es vennéd kel ki a megholtnac volt felesége
 hog feltamaziad te közelédnec neuét o örökletébén (6) Ki felele *le*
 engedec rokonsag törüenénec Mert nem tartozom en nememneç
 vtollat eltörlenem te eltettessel en zabadsagommal kitöl en
 [örömst] magamat örömst vall[an]om megvalnom (7) È vala³⁵
 kedeg zokas a regieknel Isrlben rokonsag kózt es valaha eggic *le*

a' masiknac engeduala hog' erös lenne az adas mēgoǵǵauala
 az ember ō sariat eš ō rokonanac aǵǵauala ez vala Isrlben az le
 adasnac tanosaga (8) Monða azert Booz ō rokonanac Vēd a
 sarut Ki lēgottan mēgoda ōlababol (9) Es az monða a' zŵle-
 5 tettel naǵobbaknac eš mēnd annēpnēc Tŵ tanoc vattoc ma hog'
 birtam lēgec mēndēnēket mēllec Elimelehe eš Cēlionē eš Ma-
 lonē voltanac Noēmi eladasabol (10) Es Moabitidiay Rutthot
 Malonnac felesēgēt hazassagba vōttem hog' feltamaziam a' mēg-
 holtnac neuēt ō ōrōkletēben hog' ōneuezete ō nēmēbōl eš ō
 10 attāfiayeb lo eš annēpbōl lēnē tōrlessēc Bizon tŵ tanoy vattoc
 edolognac (11) Felele mēnd annēp eš a zŵletettel naǵobbac kie
 akapuban valanac Mŵ tanoc vaǵonc tēge vr enemberiet ki be
 mēgen tē hazadba mikent Rahelt eš Lyat kie mēgraktac Isrlnēc
 hazat hog' lēgēn iozagnac pēldaiaban Effrataban eš vallou naǵ
 15 neuēt Bētlehemben (12) Es lēgēn tē hazad mikent pharesnēc
 10 haza || kit Tamar zŵlō Iudasnac maguabol kit adand vr tē ne-
 kēd'e lantol (13) Es vǵ vēuē Booz Rutthot Es vēuē felesēggē eš
 bemēne ōhoziaia eš ada vr annac hog' fogna eš zŵlnō fiat, (14) Es
 monðanac a' nēmberiek Noēminēc Aldot vr ki nēm zenne[d]tte
 20 hog' mēgnefoǵatkoznēc tē nēmēdnēc maradēka eš ŵresen ma-
 radna ō neue Isrlben (15) eš vallanad ki mēguigaztalna tē lēl-
 kēdet eš ēltetnē tē vēnsēgedet Mērt tē mēnedtōl zŵletēt ki tē-
 gedet zeret eš naǵǵal iob tē nekēd hog' nēm ha het fiakat val-
 lanal, (16) Es vēuēn Noēmi a' ģermēkēt eš vetē ō ōlēbe eš
 25 daikanac eš viselōnēc tiztēuel ēltettetikuala (17) Zomzēdsagbeli-
le [eē ǵ] nēmberiec kēdeg ēǵbe ōruendēznekuale vele monðvan
 fiv zŵletēt Noēminēc eš hiua ō neuēt Obēthnēc. ez Isaynac da-
 uid attānac [neue] attā (18) Ezēc pharesnēc nemzeti Phares
 zŵlē Ezdromot (19) Ezrom zŵlē Aramot Aram zŵlē Aminadabot
 30 (20) Aminadab zŵlē Naasont Naason zŵlē Salmont (21) Salmon
 zŵlē Boozt Booz zŵlē Obēthet (22) Obēth zŵlē Isayt Isay zŵlē
 davidot

J u d i t h

ES vg Arphaxat Medosoknac kirala soc nemzeteket alazot¹¹ vala o vrasaga ala. es o raka igen nag crosseg^o varost kit ne-
ueze hec batanisnac. (2) neg zeg^o keuecbol es faragottakbol
raka o ko falit hetuen konoklene magassagban es zelessaget⁵
harmic konokletne o tornit kedeg veté zaz konokletne magas-
sagba. (3) o oldalit [huz] kedeg neg zeg^ouen monno huz lab *le*
nomdekné tartatikuala es o kapuit veté a tornoc magassagaig-
lan (4) es dickekédik vala monnal hatalmas o seregenec hatal-
maban es o zekinec dicosegeben (5) Azert o orzaglattanac xij¹⁰
eztendeiben Nabuhodonozor Assiriosoknac kirala ki orzagluala
Niniuennec nag varosaban viaa Arphaxat ellen es megperé otet *le*
(6) a nag mezón ki neuztetikuala Ragannac Efratesnel es
Tigrisnel es Iazadannal Eriothnac Elicoron kiralanc mezeien
(7) Tahat felmagaztatec Nabuhodonozonac [kirala] orzaga es o¹⁵
zvuó felemelkédéc es erezte mend^onekhez kic lakoznakuala *le*
Ciliciaban es Damascosban es Libanosban (8) es anemzetekne-
c kic valanac Carmelosban es Cidarban es galileaban [li] lako-
zochoz Ezdrelonnac nag mezeien. (9) es mendenekhez kic va-
lanac Samariaban es Iordannac foloia eluol Iherlmiglen es Ies-²⁰
senec menden földere miglen iutna Zerecen orzagnac hegere ||
(10) Mend ezechhez koneteket erezte Nabuhodonozor Assiriosok-
nac kirala (11) kic mend egakarattal ellene mondanac es
heian ereztekmeg es tiztessegnelkyl menenec el (12) Tahat
Nabuhodonozor kiral megharaguéc mend aföldre es eskeuéc o²⁵
orzagara es o zekire hog omagat megdiadalmazna mend e vi-
dekécról

C a p (II.)

NAbuhodonozor kiralnac xijj eztendeieben az elõnec xxij
 napiaban lôn igé Nabuhodonozor Assiriosoc kiralnac hazaban
 hog' megdyadalmazna õmagat (2) es õhozia hiua mēnd azvle-
 5 tettel nagobbakat es mēnd õ hadakozo feiedelmit es valla õ
 velēc õ tanačanac titkiat (3) Es monda õbenne egondolatot lenni
 hog' mēnd a' földet õ vrasaga ala [adna] alazna (4) Ki mon-
 dēc mikor mēndenēknēc kēllētuolna hiuan Nabuhodonozor Olo-
 fērnest õ vitezinēc feiedelmit es monda õneki (5) Mēn ki nap
 10 űugat felévaló mēnden orzag ellen es ielēnnen azoc ellen kie
 mēgváltac en vrasagomat (6) ne engeggēn tē zēmēd sem eg-
 orzagnac es mēnden kōfalos varost ennekēm engeztel' (7) Tabat
 Olofērnec hiua a' feiedelmeket es Assiriosoc ereienec mestērēt
 es megzamlala a fērfiakat ki mēnetben mikēnt parančoltuala neki
 15 kiral zaz huz ezēr vihato galogokat es louagokat es lōuōket xij
 ezert (8) es õmēnden kimēnēsēt eleue kvldē zamtalan teuēknēc
 13 sokassagaban azockal mēllec aseregeknēc bōuōn elēguolna|| Es te-
 henēknēc čordait es iohoknac čordait kieknēc zamoc nēm vala (9) ga-
 bonat mēnd siriabol õnēmēsēben zērže kēzeitetni (10) arannat
 20 es ez vstōt igen sokat vōn kiralnac hazabol, (11) Es el erede õ es
 mēnden sereg az zekereckel es a louagockal es alōuōckel kie
 befēdēc földnēc orčaiat mikēnt saskac (12) Es mikor altal
 mēntēkuolna Assiriosoknac vēgeyt iōuō Angēnac nag' hēgēre kie
 vadnac Cilicianac balfelōllō Es fēlmēne õmēnden kastelōkra es
 25 mēgvōn mēnden kōfalokat (13) Melotosnac kēdeg mēnden kazdag-
sēgō varosit ki [vivya] viua es tarsisnac mēnden fiayt mēgfozta
 es Isrl fiayt mēgfozta kie valanac arietlen[ben] orčaia ellen es
 zelon földnēc Ēzfekerē (14) es altalmēne Effratēst es iōuō Me-
 sopotamiaba es mēgtōrō mēnden magassēgō varosokat kie vala-
 30 nac oth Mambrenac arradattā[bol]tolfogua miglen iuttatic ten-
 gerre. (15) es megfoglala õhatarit Ciliciatol foguā raphetnēc
 [vegigle] vēgēkiglen kie vadnac Ezfekerē. (16) es elhoza Ma-
 dianac mēnden fiayt es megfozta õmēnden kazdagsagokat Es
 mēndenēket õneki ellene allokat mēgōlō tōrnēc zaiaban (17) Ēz
 35 vtan lezalla Damaskosnac mezōire aratasnac napiban es õmēn-
 den vetemēnēket meggoyta es õmēnden faiokat es zōlōiōket ki
 vagdaltata (18) es õ fēlelme esēc földnēc mēnden lakozoyra,

(C a p. III.)

TAhat ereztéc ô kôuetêket menden varosoc eş vidékék 14/a
 Sirianac tudnámért Mesopotaminac eş Sirianac Sobalnac eş Li-
 berenac eş cilicianac kirali eş feiedelmec kie iôuën Oloferneshez
 mondanac (2) Zônnekmeğ te melltatlanokodatod mŵ ellenönc mert 5
 iob hog eleuenën zolgallone Nabuhodonozor nag királnac eş
 alazkoggonc te nekéd hog nem meghaluanc mŵ vezedelmönchen
 mŵnmagönc mŵ zolgalatonknac karat zenueggüc (3) Mend mŵ vara-
 sone eş menden birodalmönc menden halmonc eş hégec eş mezöc eş
 teheneknec örday eş iohoknac ördayc [es] keçkeké louake eş 10
 teueké eş mŵmenden birodalminc eş zolgaine te zemeléd elöt vad-
 nac. (4) mendénec te törüened alat légenec (5) Mŵnön magonc es
 eş mŵ fiaync tezolgaidd vagönc. (6) iöy mŵnekönc bekesegecs vr
 eş éltettessel mŵzolgalatonckal mikent kélletendic ténekéd
 (7) Tahat le zalla a hégecböl a louagockal nag tehetséggel eş 15
 méguön menden varost eş mendent a' földön lakozot (8) Men-
 den varasocbol kedeg vön ô maganac segedelmeket erös ferfiakat
 eş valasztottakat hadakazatra (9) Es anné felelm eséc a vidékékre
 hog menden varasoknac lakozoy feiedelmi eş tiztelendöbi égembe
 ki ménenec a iöuönc eleibe (10) fogaduan ötet koronackal 20
 eş diçereteckel tancokat vezetvën kvrtöcben eş tympanomocban
 (11) De maga ezeket téuën sem engeztelhetécmeğ ömellénec ||
 fenéseget (12) Mert es ô varosokat mégtöre eş ô ereztuéneket 15
 ki vagdala (13) Mert parañçoltuala annac Nabuhodonozor kiral
 hog [n] földnec menden istenit ki irtana. tudnámért hog çac 25
 önön maga mondatnec istennec a nemzetéctöl melleket Olofernes-
 nec hatalma engeztelhetétuolnameğ (14) Altal menüen kedeg
 Siriat Sobalt eş mend Affamiamot eş mend Mesopotamiat. iöuö
 az Idomeosokhoz Gabbaanac földébe (15) Es meguévë a vara-
 sokat eş vlö oth harmic napocban. Ki napocban parañçola egbe 30
 gŵlni ötehetségenec menden seregét

Capitulom iiiij

TAhat haluan ezeket Isrlñec fiay kie lakoznac vala Iuda-
 nac földben igen megfelelménec ô orcaiatol (2) eş felelem eş
 remölet meghata ô ertelmeket hog azont nè tennë Isrlñec eş 35
 vr templomanac mället töt vala égeb varasoknac eş ô tem-
 plomoknac, (3) Es ereztenec mend samariaba kórñöl Ië-

richoiglan eş mēgfoglalac hēgēknēc mēnden teteit (4) eş kō
 falockal mēgkōrnēkēzēc ō faluiokat eş gabonakat g̃výtēnēc a
 vyadalnac kēzōletēc (5) Eliachim pap eş ira mēndēnēknēc kie
 valanac Ezdrēlon ellen. ki vagon a nağ mezōnēc orcaia ellen
 5 Dotaim mellet eş mēndēnēchez kikēn altal mēnet lehetuala (6) hoğ
 mēgfoglalnac a hēgēknēc fēlmēnetēt kie altal vt lehet vala
 16 līlmbe || hoğ oth ōriznēnēc hol zoros vt lehetuala a hēgēk kō-
 zōt (7) Es tōnēc Isrl mizerent nekic zerzētē vala Eliachim
 vrnac papa. (8) eş vūoltō mēnd annēp vrhoz nağ alhatatossagban
 10 eş alazac ōlélkeket ymadsagocban eş bōitōcben ōk eş ōnemberīce
 (9) eş ciliciomockal ōltōztetēc magokat a papoc eş ō gērmēk-
 dedēket lēterieztec vr tēplomanac orcaia ellen eş vrnac ol-
 tarat befēdēc ciliciommal (10) Es mēnd egēmbē vūoltēnēc Ishrl-
 nēc vra istenēhez hoğ nē adatnanac ō gērmēkdēdēc [fogsagba]
 15 ragadatba. eş ō felesēgēc ozlatba eş ō varasoc ki irtatba. eş ō
 scēntēc vndoklat[lat]ba (11) Tahat Eliachim [a] vrnac nağ papa
 mēgkerēngē mēnd Isrlt eş bezellē nekic monduan (12) Tugğatoc
 mērt vr mēghalgatta tv onzollattokat ha maradvan mēgmaradan-
 dotoc bōitōcben eş ymadsagocban vrnac zēmele elōt, (13) Lē-
 20 gētēc megemlekezōc Moyserōl vrnac zolgaiarol ki Amēlehēt
 ōereiebe bizot eş ōhatalmaba eş ōseregēbe eş paysiba eş ōze-
 keribe eş ōlouagiba Nem vassal vyovan de scēnt onzollatockal
 ymadkozuan le cyte (14) Iğēn lēterieztetēc leznēc Ishrlnēc
 mēnden ellensegi hā mēgmaradandotoc emvuelkēdetēcben mēllet
 25 kezdetēc (15) Azert ez ō onzollatfara vrat onzoluan. mēgma-
 radnac vala vrnac zēmele elōt (16) vğhoğ azoc eş kie vrnac
 aldozatot aianlnakuala ciliciommal [aianlananac] mēgzoreitozuan.
 17 aianlananac aldozatokat vrnac, Es hamu vala ō feieken || (17) eş
 mēndēnēc mēnd zvuōcbōl ymagğakuala vrat hoğ meglatna
 30 Isrlt ōnēpēt

Capitulom ōtōd

ES mēghirdettetēc Olofernēsēc Assiriosoc viteze feiedel-
 mēnēc hoğ Isrl fiay magokat kēzeitenēc ellent allanioc eş
 ahēgēknēc vtayt be rekēztētēkuolna (2) eş nağ hirtelenkēdettel
 35 gēriede nağharagba eş hiua Moabnac mēnden feiedelmit eş
 aamonnac vezerit (3) eş monda nekic Monğatoc nekēm ki

légén ennép ki ahégekét biria auág mellec eş min¹mōuec eş /e
 mēnēiec légēncē ō varosoc. mēl légēn ō ereieć eş. Auág mēl /e
 légēn ō sokassagoc [es] auág ki légēn ōvitezi seregeknēc [sokas-
 saga] kirala (4) Mire ezec mēndēnēc felēt kie lakoznac napkeletre
 megutaltanac engemet eş nēm iōttenēc ki nekōne elōnebe hog⁵
 bekēsēggel fogadnanac mūnket (5) Tahat Achior Amon mēndēn
 fiaynac vezere feleluen monda Ēn vram ha mēltolod halgat⁶uod
 igallagot mondoc enneprōl tē zēmēléd elōt ki a' hēgēcēben
 lakozic. eş nēm mēgen ki hamis ige en zambol (6) Ēnneć Caldeo-
 soc nemzetēbeli. (7) ez eleztēb Mēsopotamiaban lakozot mērt nēm¹⁰
 akarac kōuetniēc ō atfoknac istenēket kie valanac Caldeosoknac
 földēben. (8) Es vğ mēg hağac ō atfoknac cērimoniaiokat mēllec
 valanac iftenēknēc sokallagaban. (9) mēnnēc eg iftenēt bōčōltēc.
 ki eş parančolt ōnekic hog ki mēnnēnēc onnan eş lakoznanac
 Carranban Es midōn ehseg befedēt volna mēndēn földōt zallanac¹⁵
 Egīptomba || eş oth nēg zaz eztendeiglen vğ sokasoltanac mēg¹⁸
 hog ō seregēc ingēn mēgnēm zamlaltathatic (10) Es mikormeg-
 nehezeitētēuolna ōtet Egīptomnac kirala. eş ō varosinac mēg-
 rakasiban sarral eş kōtēglauval alazta volna ōket Vūoltēnēc ō
 vroc iftenēchēz eş mēgverē Egīptomnac mēndēn földēt kvlōmb²⁰
 kvlōmb čapasockal, (11) Es mikor tōllōc az Egīptomiac ōket
 ki vettēkuolna eş a čapas tōllōc eltauożot, volna eş ēsmeg
 mēgakarnac ōket fognioc eş ōzolgalaťfoćba mēghionioc (12) Azoc
 elfutuan mēnnēc iftene a tengērt mēgnita ughog innēt eş innēt
 a vizec mēgerōsōdnēnēc monnal kōfal. eş ezec zarraz labbal a²⁵
 tengērñēc fenekēt iaruan altal mēnēnēc (13) Ki helen mvdōn
 ōket az Egīptomiaknac zamtalan serege ōket vldōzñeie vğfedēz-
 tetēbe vizzel hog čac egsem maradna ki adolgot ōmaradēkok-
 nac mēgizenñeie. (14) Es a verēs tengerbōl ki mēnuēn sina
 hēgenēc kietleni eleiebe kelēnēc kieben sonha ember nēm lakoz-³⁰
 hatotuala auág emberñēc fia nūgotuolna (15) Oth akesorō for-
 rasoc mēgēdēsōltēnēc nekic italokra Es nēguen eztendeiglen
 eledelt mēnbōl kōuettenēc (16) eş valahoua bementēnēc [e]ynel[k]
 eş nilnalkūl eş vērtne[k] eş tōrne[k]vīl vyot ō iftenēc ō ērtēc
 eş gōzōt (17) eş nēm volt ki karomlatot eş meuetēst tēnne³⁵
 ennēpnēc ha nēm čac midōn eltauożot ō vra iftenēnēc zolgalat-
 tatol, (18) Valamēnezēr kedeg ō iftenēctōl mēgvaluan ēgebet
 bōčōltēnēc ragadatba tōrbe eş bozzosagba adattanac (19) Vala-||

19 mènezer kedeg megbantac elfordoltokat ô iftenèknec zolgalat-
 fatol. amennec iftene adot ônekic tehetségét ellent allanioc
 (20) Es ez vtan Cananeust, kiralt Iebuzeugst es Ferezeugst Eteust es
 Eueust es Amorreust es mēd a hatalmasokat Esebonban leter-
 5 ieztetteneç es ô földöket es ô varosokat ôk birtac (21) es mig-
 len nem bñnhöttec ô iftenèc zémèleç elôt ô iozagoc ôvelèc vala
 Mert azoknac iftene gýlöl hamiffagot. (22) mērt es ez eztendöc
 Holna elôt mikor eltauoztak¹⁴ az vtbol mēllet iften azoknac adot-
 [uol]uala hog abban iarnanac. viadalnac miatta ki irtatanac soc
 10 nemzetéctöl. es soc ôkôzzölöc fogsagba vitettetèc a nem ô föl-
 debe, (23) Tegeten kedeg megfordolanac ô vrochoz iftenèchez
 a' himletböl mēlbe elhimlettek vala egbe gýytetènc es felmè-
 nènec mēd ez hégècbe es esmeg biriac [Ilr] Ihrlmet hol vaçon
 scēntèknec scēnte, (24) Ma azert en vram kereftessèdmeç ha
 15 vaçon ô valami hamiffagoc ô iftenec zemelec elôt. es menüönc
 fel ôhoziaioc mērt azoknac iftene aduan neked agga azokat es
 alasztattac lèznec te hatalmadnac iarma ala, (25) Ha kedeg
 ennèpnec vètkèzete ninçen ô iftene zémèle elôt nekie ellenèc
 nem alhatönc. mērt azoc iftene megoltalmazia ôket. es lèzönc
 20 mēnden földnec bozzosagaban (26) Es lön midön Achior meg-
 zöntuolna zolnia mēd ez igèket. çudalkodanac Olofernesnec
 20 mēnden feiedelmi es gondollakuala ötet megölniec || monduan
 eggik a masiknac (27) ki ez ki Isrl fiayt monga hog Nabuho-
 donozor kiralnac es ô seregènc ~~ellènc~~ alhat fèguertelen embe-
 25 rec es tehetsègnèlkvl valoc es viadal tudomañanac tudatlani
 (28) Azert hog Achior megèsmèrie mērt megçal mñnket Men-
 nönè fel ahégècbe es mvdön ôhatalmasoc megfogatañdnac tahat
 [vgan] azonockal törrel altal verettetic (29) hog tuçga mēnden
 hog Nabuhodonozor földnec iftene es tölletöl megvalua égèb
 30 ninç

Capitulom hatod

LÖn kedeg mikor megzönteneç volna zolnioc Olofernes
 igen megharagueç monda Achionac (2) Mērt prophetaltal ne-
 könè monduan hog Isrlnec nemzete megoltalmaztassèc ô iftenè-
 35 töl hog megmutassam teneked mērt ninç isten hanem çac Na-
 buhodonozor (3) midön megverengüc ôket mēd mikent eg

embért tahat te es ôveléc az Assiriosoknac tórêuel halzmég es
mënd Isrl te veled vezédelmbe vezel (4) es mégbizonéitod mert
Nabuhodonozor légén menden földnec istene Es tahat en vites- /e
segemnec tórô mégen te oldalidon es altal ôkleltetuën lé esél
Isrlnec sebési kôzôt es nem élheé touabba miglen ki irtassal
azockal (5) Valobizon kedeg ha te prophéciadat igaznac [alai-
tandod] alaitad ne effekmeg te zéméled es ahiruadag mel te
oreadat mégfoglalta tauozie el te tölled ha ez en igeimet || alaitod 21
hog benem tellesé[di]tetic (6) Hog kedeg esmeried mert ezec-
kel mënd égembe ezéket mégbizonéitod Ime ez vđótôlfoguan 10
annéppel tarsalkodol hog mvdôn en tórômnec méltan valo gét-
relmêt vendic te azon gôzôdelm ala engezfeltetél, (7) Tahat
Olofernes parañola ô zolgainac hog mégfognac Achiort es vin-
nec ôtet Betuliaba es adnac ôtet Isrl fiaynac kezecbe (8) Es
vêuéc ôtet Olofernesnec zolgay es el eredenec amezôsôn De 15
midôn kôzeleítettekuolna a hégécebe ki iouénec ô ellenéc a pa-
ritasoc (9) azoc kedeg elfordolanac a hég oldalarol mégkôtözéc
Achiornac kezeit es labait a fahoz es ig mégkôtôzuën akôtelec-
kel elhağac ôtet es mégfordolanac ô vrokhöz (10) Valobizon
Isrlnec fiay lezallanac Betuliabol iouénec ôhozia kie megoduan 20
vûnec Betuliaba es annépnece kôzepette allaptatac ôtet megtuda-
kozanac mi dolog volna ez hog ôtet az Assiriosoc kôtôzuô hat-
takuolna (11) Annapoeban valanac oth feiedelmec Ozyas Micha
fia Simeon nemzetébôl es Tharim ki es Gothoniél (12) es vg a
vênéc kôzepet es mendenéknece zéméle clôt mégmonda Achior 25
menden igéket melleket ôbezellétuala Olofernesöl kerdéztet-
uën miképpen Olofernesnec népe akarta volna ôtet ez igeiert || még- 22
ôlni (13) Es miképpen Olofernes méghaguan parañolta volna
Isrlitaknac ez okert adattatni hog midôn Isrl fiayt meggôzné
tahat Achiort es kvlômb kvlômb gétrelmeckel parañolna még- 30
ôlettetni azért hog mondotta[m] volna hog mennece istene ô
oltalmoc (14) Es mikor Achior mendenéket mégmağarazot volna
mënd annép ô orcáiara esce vrat ymaduan es kôzônséges ohai-
tassal es [sirassal] siralmal egakarattal ô onzollattokat ôttec
vrnac (15) monduan Mennece földnec vra nêzied ô keuelsegeket 35
es tekénced mvalazatosagonekat es te scentidnec orcáiati figel-
mezied es mvtassadmeg mert nem hağodmeg tebeléd bizokat es
ôbeleieç merézkédôket es ô ereieçben diçekédôket mégalazod (16) Es

ug a sirajt megnégezuén es mēnd napot estég annépec ymad-
 saga betellesēduén mēg vigasztalac Achior monduan (17) Mv
 atanknac iftene kinēc tehetsegēt tē prēdikaltad ōmēg aiando-
 kozo tē neked ez forbatlatot agga hog inkab tē latod ōvezēdel-
 5 mēket, (18) Mikor kedēg mv vronc iftenōnc adangā ō zolgaynac
 e zabadsagot. lēgen iften tē veled es mvkōzepēttōnc hog mi-
 kent neked kēlletendic vgan nayaskoggal mēnd tieiddel, (19) Ta-
 hat Ozyas a' tanalē mēgvēgezuēn viue ōtet ōhazaba es. tōn
 nag vačorat (20) es hiua mēnd apapokat a' bōit megvēgezuén
 23 egembe meghiedelmezēc || magokat (21) Ez vtan kedēg mēnd
 annēp egbe hiuan mēnd étaltal az ēghazban ymadkozanac kē-
 uen segedelmet Isrl iftenētōl

Capitulom vij

Olofernes kedēg masod napon paračola ōsereginec hog
 15 felmenneñec Betulia ellen (2) Valanac kedēg hadakozo galogoc
 zaz huz ezēren es louagoc xij ezēren a ferfiaknac kēzōletōctōl
 megvaluan kiket megfoglaltuala afogsag. es mēnden ifiac vidē-
 kēcbōl es varasocbol elhozattatnakuala (3) Mēnd egembe kēzei-
 tēc ōmagokat viadalra Isrl fiay ellen Es iōuēnec a hēgnēc ma-
 20 gallagafiglan]ra mēnd teteiēglen ki nēzi Dotaimot a helrōl ki
 mondatie Belna Chelinomiglan ki vağon Ezdrelon ellen (4) Isrl
 fiay kedēg hog latic ō sokallagokat léterietēc [ō] magokat a'
 földre hamut ereztuén ō feiekre es egakarattal ymadkozanac
 hog Isrlñec iftene mutatna ō irgalmassagat ōnēpēn (5) Es vēuēc
 25 ōhadakozo fēguereket vlēnec abelēkēn mēllec zoros vtnac ōsue-
 nēt vizie a' hēgesēc kōzōt es valanac ōrizōc azokat mēnd nap-
 pal es ēyiel (6) Valobizon Olofernes mvdōn kerengēnē kōrnōl
 lele hog a forras ki ō vizenēc folasat mēstēseges alkotaffal a
 varos kvuōl vizi vala ezfēk felōl es paračola elvagatni ō vi-
 30 zeknēc folasat. (7) De valanac a kō falocetol nem mezze forra-
 24 soc || kiebōl vrozuan lattatnakuala vizet mereiteniec inkab hie-
 delmezetre hog nem italra (8) De Amonnac es Mouabnac fiay
 yepēnēc Oloferneshez monduan Isrl fiay [nem] zvcaba[n] sem
 nilba nem biznac De a hēgēc oltalmaziac azokat es ahalmoz a
 35 nag magallagban zerzettetēc erōseitie ōket (9) azert hog via-
 dalba mēnesnelkūl gōzhednēdmeg ōket Ves ōrizōket a' forrasokra

hoġ azocbol n  mer hen c  s t rnelkv l n  l dmeg  ket auag 
 bizon m gag g c a varosokat m llet alaitnac ahe gebe vettetu n
 m gn m    zhetni (10) Es k llet n c ez ig c Olofernes el t.  s
  m nden soldosi el t:  s z r  k rn l  zazasokat m nden forra-
 sokra (11) Es mid n ez  rizet hvz napocban telles d tuolna be.⁵
 m gfogatkozanac a  atornac  s vizekn c   vlek zet  m nd n k-
 n c B tuliaban lakozoknac. v gho  n m volna a' varosban hon-
 nat auag     napo   l g dn n c meg mert a viz  gm nden  napo-
 pon m rt k n adatikuala ann pn c (12) Tahat m nden f rfiac
  s n mb rie  [ s] v n c  s ifiac  s aprodoc   gm be Ozyashoz¹⁰
   vlek z n c m nd    zoual mondanac (13) It ll n iften m vk -
 z tt n c  s t  k z tted mert t ttel gonozokat m vbenn n c n m
 akarn c b k s ggel zoln c az Assiriosok[nac]kal Es az rt adot
 el iften m vnket  keze be. (14)  s az rt nin en ki segellen. mert
 l teriez tt n c  zem c el t zomiusagban  s na  vezedelmb n¹⁵
 (15) Es mag vhet c   be m nden ket kie evarosban vadnac. ho ²⁵
 m nd k nk n    g cm g mago kat Olofernes n p n c (16) Mert
 iob ho  megfogdosan  l g km g vrat eleuenen ho  n  m g-
 hall n c  s l g n c bozzosagba m nden testn c mert lat uc m f -
 les gin ket  s m  germekdedin ket m ghalni m v z meine el t²⁰
 (17)   gm be valluc ma m    t  s f ldet  s m  atainknac iften t
 ki m      delmez m  nket m vb v n c zer nt. ho  im ar     -
 tokm g a varo t Olofernesn c kezebe  s l  en m  v g n c r uid
 t r c zaiaban ki hoziab l zen a' zomiusagnac aziusagaban
 (18) Es mikor ez ket montakuolna l n na  siralm  s ordeitas anna ²⁵
   hazban m nd n kn c Es. soc ideiglen v   t n c   zoual vrhoz
 mondu n (19) b v h tt n c m v tain kal hamiffan m v elk tt n c
 ke  tlens g t t tt n c (20) T  mert ke [elm] s va  irgalmazih
 nek n c  s t  o torodban      delmeziedm g m v hamiffaginkat.
  s n  akariad adnod t gedet vallokat ann pn c ki t gedet n m³⁰
 tud (21) ho  n mon c nemzet c k z t hol va o    iften c
 (22) Es mikor megfarrattakuolna ezv   t s  kel  s e siraso kal
 m gfogatkoz ac veztegl n c (23) Felkelu n Ozyas k n hullaso kal
 m        tu n mon a     m   c l  et c at mf ay  s ez  t na-
 pocban vari n c irgalm  agot v tol (24) Mert tal ntal elme   ³⁵
   har giat  s ad di     t   ne n c (25) Ha k     ez  t napoc
 elmuluan n m i   nd seg delm t   c ez ig ket   m       bez l-
 l tt t c

Capitulom viij

ES lón mikor ez igeket meghallattauolna özueg Iudith ki
 vala Mërařinac leańa ydex fiaye Joseph fiaye Ozye fiaye Eliay
 fiaye Gamner fiaye Geđeon fiaye Raffain fiaye Achitoř fiaye Mel-
 5 chie fiaye Enan fiaye Nataniř fiaye Salatiel fiaye Simeon fiaye
 [Rubin] Ruben fiaye (2) Es 6 ferie vala Manaffes ki megholt-
 uala arpa aratasnac [ideieben] napiban (3) Mërt aluala a kene
 k6t6z6c felët a mez6ben es i6u6 nag heuseg 6feiere es meghala
 Betuliaban 6 varosaban es eltemettetec oth 6 attayual, (4) Vala
 10 kedeg Iudith özueg 6meghagotta ymmar harom eztend6ben es
 hat honapocban (5) es 6hazanac fels6 feliben alkota maganac
 titk hailakat kiben 6lańiual lakozikuala berekezkedu6n (6) Es
 valuan 6 far6okan ciliciomot b6it6luala 6 életenec menden napiban
 zombatoctol es ne6meniactol es Isrl haza ynnep6t6l me-
 15 ualuan (7) Vala kedeg igen dragalatus zin6. kinec 6ferie hagot
 vala soc kazdagsagokat es zolgakat es valalokat telleseket tehe-
 nekneç 6ordayual es iuhoknac 6ordaiual (8) Es vala ez mend-
 neçben igen hir6ss6g6. mert igen feliala iftent. sem. vala ki
 gonoz igët bezellene 6 rolla (9) Es. vg myd6n ez hallottauolna
 27 mert Ozyas fo[[fo]gattauolna hog az 6t napoc elmuluan megadna
 a varost erezte Cambri es Carmy papochoz. (10) es i6uenec
 6hoziaia es monda azoknac Mi ez ige kiben Ozyas engedët hog
 adna a' varost az Assiriosoknac ha 6t napocban nem i6uend
 segedelm mvnek6nc, (11) Es kie vattoc ty kie vrat kesertetec
 25 (12) ebezéd nem ol ki irgalmaffagot rezzezien de inkab ki
 haragot tamazion es hirtelenkedetët geriezien (13) Tv. vettetec
 vd6t vr irgalmazattanac. es tv akarattoçban z6rzettetec napot
 6neki (14) De mert engedelmes vr err6l penitenciat tar6onc es
 6boçanattat k6n hullasockal keriuc (15) Mert iften nem vgán
 30 fen6get ment ember. sem gerieztetic haragra mikent emb6rneç
 fia (16) Es azert annac alaziuc mvl6lk6ncket. es t6r6[delmeztet-
 t6t]delmes zelletben es alaztatotban zolgall6nc 6neki (17) Mongue
 siruan vrnac hog 6 akarattá z6reçt vgán tege 6 irgalmassagat
 mvuel6nc. hog mikent meghaborodot mvzuu6nc 6 keu6ls6geçben
 35 vgán es mv alazat6ffagokrol diçek6gg6nc (18) Mert nem k6uet-
 tue mvatainknac bvn6ket kie meghattac 6 ifteneket es imattac

idegën. iftenêket (19) abvñert kiert adattanac tórbe eş raga-
 datba eş ô ellenségékñec galazatba Mṽ kedeg égeb iftent
 nem tudonc tóllétol megvalua (20) variue alazatosoc. ô vigazta-
 lattat || eş megkeresi mṽ vérónket mṽellenseginkñec gétrelméc- 28
 bõl eş megalaz mēden nemzeteket valamellec tamadandnac⁵
 mṽellenõnc eş tézi azokat tiztélfegnelkṽl mṽ vronc iftenõnc (21) Es
 ma atamfiay kie papoc leztéc iftenñec népēben tṽ belõlletēc
 ěũg azoknac lēlkēc Tṽ bezéttēkre eméllētēc fel özvuõket hog
 megemlekēzõc légēñec Mert megkēsértéttēñec mṽafainc hog meg-
 bizoneitatnanac ha igazan bõcõlñec ô iftenêket (22) Mert légēñec¹⁰
 megemlekēzõc mikeñt Abraham mṽafanc kēsértetētmeg. eş soc
 tórõdelmekñec miatta megbizoneitatuan lõt iftenñec barattā
 (23) Igen Isaac Igen Iakob. igen Moyses eş mēdenec kie iftenñec
 kēllettenec soc tórõdelmekñec miatta [mētenec] mētenec hũuõc
 (24) Azoc kedeg kie kēsérteteket nem fogattanac vrnac felel-¹⁵
 mēben eş ô engedelmetlensegeket ô morgasoknac bozzosagat vr
 ellen mondottac (25) ki irtattanac a ki irtotol eş a kēgoctol
 elueztēñec (26) Azert mṽes nē dyadalmiuc mēg magonēkat azo-
 kērt mēlleket zenuedõnc. (27) de mṽbṽninkñec valluc ezeket
 kũfleb gétrelmekñec lēnni. vrnac oftorit. monnal vrnac zolgay²⁰
 kie megfēgettētõnc higǵũc mṽ iogolasonkra nem vezēdelmõnkre
 (28) Es mondanac annac Ozyas eş a papoc Mēdenēket mēlle-
 ket bezéllettel igazac || eş ninč tē bezédidben sem eg megfeddes²⁹
 (29) Azert ma ymag mṽértõnc mert s. nemberi vag eş vrat felõ
 (30) Es monda azoknac Iudit Mikeñt a mēlleket zolbattam ifte-²⁵
 nēñec esmeritēk lēnni. (31) vgāñ mēlleket zērzettem tēnnēm
 bizonohatoc ha iftentõl vagõn eş ymadkoziatoc hog iften meg-
 crõsõhõ en tanačomat (32) Tṽ ez eyiel a kapvn allatoc eş en
 ki megēc en Abrammal eş imadkoziatoc hog mikeñt mondottatoc
 hog az õt napocban nēzie vr õnēpēt Isrl̃t (33) Nem kedeg hog³⁰
 tṽ mēgtudakoziatoc en dolgomon. eş miglen megizenendēm
 tṽnectēc semmi égeb en értem nē légēñ hanēm ěac ymadsag
 mṽ vronchoz iftenõnkhõz (34) Es monda neki Ozyas Iudanac
 feiedelme Mēñ bēkēsēggel eş vr légēñ tē veled mṽellense[se]gõnk-
 ñec gõzõdelmēbe Es megfordoluan elmenēñec,

ix

Kie elménuēn Iudit bemenūēn ōymadkozo helēre eš ōltē-
 zec ciliciomba vete hamut ō feiere. eš leteriezte ōmagat vrnac
 Vuoltō vrhoz monduan (2) Vram en aſamnac Simeonnac iſtene
 5 ki adal annac tōrt az idegenēkneē oltalmazasara kie ō fērtēze-
 tēssegeciben tōrōc voltanak eš mēgmezēiteleneitētēē a zŷvneē
 forōkat gālatatba (3) eš adad ōnemberieket ragadatba eš ō
 fiokat fogsagba eš ō mēndēn ragadozatokat oztasba tē zolgaid-
 nac kie haraguttac tē haragodat kērlēc tēgēdet en vram iſtenem
 30 segeh ennekem en vram iſtenem || segeh ennekem ōzuegneē
 (4) Mērt tē tōtted az elōbelieket eš azokat azoc vtan gondoltad
 eš az lōt mēllet tē [gondoltal] akartal (5) Mērt mēnd tē vtaid
 [igazac] kēzēc eš tē iteletēdet tē ildomoffagodban zerzetted
 (6) Nēzied ma az Assiriosoknac zallasit mikēnt tahat mēlto
 15 lōttel latnod az Egīptomiaknac zallasit mŷdōn tē zolgaid vtan
 |e fēgnerkēduēn futnakuala. bizuaioc zekerecbe eš ōlouagocba eš
 hadakozoknac sokaffagiba (7) De nēzēl ōzallasokra eš sētētse-
 gec. mēgfarrasztac ōket (8) ōlabokat mēlsēg tartameg eš vizec
 be fēdēztēc ōket (9) Vram ig lēgenēc ezēc eš kie biznac ō sokaf-
 20 fagocba eš ō zekerecbe eš ō (†) Es ō nilocba eš ō zuēaiocba
 dičekēdneē (10) eš nem tuégac mērt tenēn: magad vaē mŷ
 vrone iſtenōne ki mēgtōrz hadakat kezdetōlfoguan eš vr tē ne-
 kēd neued (11) Ēmēllēdfēl tē karadot mikēnt kezdetōlfoguan
 eš tē tehetsēgedben ehed lē azoknac tehetsēgeket [Esec] Essēc
 25 lē ō ereiēc tē haragodban kie igēric magokat mēgfērtēztetni tē
 scēntēdet eš mēgfērtēztetni tē neuedneē hailakat tē scēntēdert
 lēciteni [tē] ō tōrēben tē oltarodnac zaruat (12) Tēgēd vram
 hoē ōn tulaidon tōrēnel vagattasseē el ō kenēlsēge fogattasseē-
 meg. (13) en bennem ō zēmeineē tōrēben eš veriedmēg ōtet en
 30 zerelmemneē aiakibol, (14) Ag ennekem alhatatoffagot en-lēl-
kēmben hoē mēgutallam azt eš ō tehetsēgēt hoē elfordeham azt
 31 (15) Mērt tē neuedneē emlekezete lēzēn mikor nemberineē || keze
 lē eitendi ōtet (16) Mērt vram tē erōd nem sokaffagban vaēon
 sem louaknac ereieben tē akaratod. sem kenēlec nem kēllettec
 35 tē nekēd kezdetōlfoguan. De alazatosoknac eš egŷgōuekneē
 onzollatfa kēllēt tē nekēd mēndēnkōr (17) Mēnekneē iſtene

vizekneç teremtöiö. eş menden teremtetèkneç vra halgasmeg engemet nauolaft onzollot eş te irgalmaffagodba bizot (18) Ëmlekèzielmeg vram te testamentomodrol. eş ađ igèt en zamba eş eröselhedmeg a tanaçot en zvuemben hođ te hazad te sçentèletèdben marađđonmeg (19) Es menden nemzetèc megèsmereç 5 mert te vađ isten eş ninç ègeb tölledtöl megualua,

X

Löt keđeg mvdön megzönt volna vuölteni vrhoz felkele ahebböl kiben fekötualla leteriezkèduèn vrnac elöttö, (2) Es hiua ö Abraiat eş lezalla öhazaba lè vetè aciliciomot eş. le vetè ö 10 özvegsègneç ruhaiat. (3) eş megmosa. ö testèt. eş megkenè ö magat mentöl iob mirraual eş megvalagata ö feigneç haiat eş vetè süueget ö fcièbe. eş öltözèc ö dragalatuş ruhaiaba eş ölabait öltöztete zèp saruckal eş vèuèn ö iogianac öltözetit eş lilio-mokat eş hiğeket eş güröket eş ö menden öltözetinel megèkè- 15 seite ö magat (4) Kineç es vr ada fènèsseget mert mendi ezerzes nem belendèffegböl de iozagbol çvguala Azert vr es ezèpsèget öbenne megzèlèseite hođ mondhatatlan èkéffèggel mendènèc zèmey elöt teccikuala (5) Es vg vete ö Abraiara bornac tömlöiet || eş olainac edènèt eş igen zeptiztasegö liztèt eş parebol 32 löt ètkeket eş kèuereket eş saitot eş el erede (6) Es mikor iutotuolna a varosnac kapuiara lèlèc Ozyaft eş a [papokat varuan] varosnac papit varuan (7) kie mikor lattakuolna ötet : megyeduen igen çudalkodac özèpsèget. (8) De maga semmin nem kerdèc ötet elerezteç menni. monduan Mv atanknac istene ađđon te 25 nekèd. malaztot eş te zvuedneç menden tanaçat ö ereiguel erösehemeg eş diçekègğèc te raitad İřlm eş legèn te neued sçentèkneç eş igazaknac zamaba (9) Es mondanac azoc kie ot alnakuala mendi egzoual legèn legèn (10) Iudith keđeg vrat imaduan altal mène a kapukon ö eş ö Abraia (11) Löt keđeg mikor 30 lèzallana a hègröl naptamadat ellen eleibe kelènèc neki az Assiriosocnac kèmèc eş. megtartac ötet monduan honnat iöz auađ houa meg (12) ki felele az Èbèrèc laña vađoc azert futèc el en ö orcaioc elöl mert iouendöneç èsmerèm hođ nektèc adas- sanac fozlatba azert hođ megvltaltanac tvtöket nem akarac ön 35 keiekèn ön magokat megadnioc hođ irgalmaffagot lèlnè[c]nec

tűzémeltec előt (13) ez okert gondolam en bennem. monduan Elmégéc Olofernes fejedelm orcaiahoz hog ielenčem nekie ő titkokat és megmutassam annac minemő beménettel megbirhatna 33 oket vghog égferv se essec le ő || seregéből (14) Es mikor a 5 ferveac hallottakuolna ő igeit nēzikuala ő orcaiat és remōlet vala ő zēmēeben mērt igen čudalkoggakuala ő zēpseget és mondanac őneki (15) Megtartottad te lelket azert mērt illeten tanalčot lēltel hog le zallanal mē vronchoz (16) Azt kedeg tuğgad mērt mikor allandaz ő zēmēle elōt iol tēzen te nekēd és igen dra- 10 galatus lēz özvūeben és viuēc őtet Olofernesnec hailakaba és őneki meghirdetēc őtet (17) és mikor allatuolna ő orcaia elōt lēgottan megfogattatēc ő zēmēiben (18) Es mondanac neki ő vitezi Ki vtallamēg ez heberēknec nēpēt kie il' igen ekēs nemberieket valnac hog ezekert mēltan ő ellenēc ne vyonc (19) Es 15 vg Iudit latuan Oloferneft vlette. ő zekiben ki uala barsonbol és aranbol és Smaragdoshol és dragalatus kōuecből zōtetēt (20) és mikor ő orcaiaira tekentētuolna ymada őtet lēterieztuēn magat a' földre és felemelēc őtet olofernesnec zolgay ő vroc parañoluan,

TAhat olofernes monda neki, Igaz elmēiō lēg és nē akary fēnēd te zvuedben mērt en sonha nem [akartam] artottam az embērnec ki akart Nabuhodonozor[nac] kiralnac zolgalni (2) A te nēped kedeg ha engemēt mēgnem valtuolna nem emeltem 25 volna en kezemet arra (3) Ma kedeg monğadmeg einnekem 34 miokert iōttel lēg el azoctol és kelletēt tenekēd || hog mē hoziane iōttel (4) Es monda Iudit vēged te zolgalo lañodnac igeit. mērt ha kōuetendēd te zolgalo lañodnac igeit vr tōkelletēs dolgot tēzen te veled. (5) mērt el Nabuhodonozor földnec kirala 30 és el ő ereie mēl te benned vağon mēndēn tēuēlgō lēlkēcneč megfeddēsere. mērt nēm čac embērēc zolgalnac [tenekēd] annac te miattad De mezōnec vadi és engednec annac. (6) mērt te elmēdnec ildomoffaga mēghirdettetic mēndēn nemzetēknec és mēgielēntetēt mēnd ez vilagnac. mērt čac tenēn magad vağ io 35 és hatalmas ő mēndēn orzagaban és te feğedelmed mēndēn vidēkēcneč predikaltatie (7) Az és ielēn vağon mēllet Achior

bezéllét. Az es tuduan vağon mëllet neki parañçoltal iõni
 (8) Mert ielèn vağon hoğ mŷ vronekat ig vèttùc bŷnõnkel hoğ
 parañçoltu¹⁴ ò prophetai miat annepnec hoğ eladna òtet *Holna*
 òbŷniert (9) es mèrt tuğgac Isrl fiay hoğ ò vrokat iftenèket
 vèttèc te felelmed ò raitoc vağon (10) Annac fèlètte ehség es 5
 megfogalta òket. es viznec aziusagaiert immar ahalottac kòzibe
 zamlaltattac. (11) Èz vtan azt zerzie hoğ òbarmokat mēgõllèc
 es azoc vèrèt igacmēg. (12) es ò vroknac s.segit [bvzaban bor-
 ban] mëlleket vr parañçolt bvzaban borban es olayban nè illetni.
 ezeket gondoltac tenni es ezeket akariae mēgtòkèlleni mëlle- 10
 ket kezèccel sem kel illetnièk: Azert mèrt ezeket tezic bizon
 az hoğ vezedelmbe adatnac. || (13) kit en te zolgalo lañod mēg- 35
 esmeruēm elfutèc ò tòllòc es erezte engemèt vr ezeket nekèd
 mēghirdetnem (14) Mert en te zolgalo lanod ma ith te nalad
 es iftent tiztelèm bõcòlòm. es ki mēgèn te zolgalo lañod es 15
 ymadom iftent (15) es mēgmonga ennekem mŷdòn mēgağga ò
 bŷnòket ònekic es iõnen mēghirdetèm tenekèd. vğ hoğ en Isrlm
 kòzepi által vizlec tēgèdet Es mēnd Isrl népèt vallođ mikent a
 iohokat kienec niñčen paztora. es nem vğat čac [ég] eb es te
 ellenèd (16) mèrt ezec mēgmondattattac ennekem iftennec 20
 ildomoffagabol (17) Es mèrt iften mēgharagut azokra ereztettem
 en ezeket meg hirdetnem te nekèd (18) Mēnd ez igèc kēdēg
kèlletēnce Olofernes elòt. es ò gèrmèki elòt. es čudalkodnak-
 vala òbòlèsègèn. es mondnakuala eggic masiknac (19) niñč
 illen nemberi földòn zemelben zēpseghen es vğeknec ertelmēben 25
 (20) Es monda annac Olofernes Ioltòttò iften ki ereztèt tēgèdet
 annep elòt. hoğ te adnad azt mŷkezeincbe (21) Es mèrt io te
 igèretèd. ha te iftenèd azt tendi ennekem en iftenem es ležen
 es te nağ lez Nabuhodonozor hazaban es neuztetit te neued
 mēnden földòn.

Capitulom xij

TAhat parañçola òtet be[vinnì]menni hol vettettenec vala
 ò kenči. es. parañçola oth lakozni òtet. es megzerzec mi adatnec
 òneki ò vendēgsegébòl. (2) Kienec felele Iudith es monda Ma
 nem ehetèm azocbol mëlleket parañçolz nekem adatni hoğ ne 35
 iõyiòn en reiam vètkezet azocbol èzèm kēdēg mëlleket hoztam ||

36 en magamnac (3) Kinēc Olofernes monda ha megfogatkozand-
 nac nekéd ezéc melleket veled hoztal Mit tēzōne tē nekéd
 (4) Es monda Iudit El tē lēlkéd en vram mērt tē zolgalo lañod
 nem kōlti el mēnd ezēket miglen isten tēge ezēket en kezēmben
 5 melleket gondoltam Es beuiuēc ōtet ō zolgay a' hailachban kibē[n]
 parañolta[m] vala. (5) eş midōn bemeñne kēretēzēc hog zabad-
 sag adatlēc ōneki eyiel eş villamodat elōt kimēnni ymad[sag]-
 kozni eş vrat onzollani (6) Es parañola ōhailaka ōrizōinec hog
 mikēnt kēlletnēc kimēñne eş bemeñne ō istenēt ymadni harom
 10 napocban (7) Es kimēgen vala eyiecben Betulianac vōlgēbe eş
 megmosdikuala a viznec forrasa[ba] (8) eş hog felmeģen vala
 ymagģauala Isrl vrat istenēt hog viselnē ō vtat ō nēpēnec meg-
 zabadolasara, (9) Es bemeñuēn lakozikuala a hailachban miglen
 ō ētket vēnnē estue (10) Es lōn neģed napon Olofernes tōn nag
 15 vendēgsēģēt ō zolgainac. eş monda vagao meddōnec Meñnel eş
 kizlelled az eber nemberiet hog ōkeiēn engeģģen lakozni en
 velem (11) Mert ēktelen az Assiriosoknal hog nemberi muelked-
 uēn mēģmeuesse a' ferfiat hog artatlan mēñnen el ōtōllō (12) Ta-
 hat bemēne Vagao Iudithoz eş monda Ne altalla io lan be-
 20 mēntet en vramhoz hog tiztelteffēc ō orcaia elōt eş ēģec ōvele
 eş igēc bort vigasaggal (13) Kinēc Iudit felele Ki vagoc en
 37 hog ellene monģac || en vramnac. (14) mēndēn amēl io lēzēn
 ōzēmei elōt tēzēm Valami kēdeg ōneki kēlletendie az ennekēm
 igēn io lēzēn en ēletemnec mēndēn napiēn (15) Es felkele eş
 25 mēģōltōztetē ōmagat ōrūhaiual. eş bemeñuēn allapēc ō orcaia
 elōt (16) olofernesnec kēdeg zvuō mēģzegettētēc, Mert vala
 ēgedōzō ō kēuansagaban (17) Es monda neki Olofernes igal ma
 eş ēģel. vigasagban mērt malaztot lētel en elōttem (18) Es
 monda Iudith izom vram mērt mā felmagaztatot en lēlkēm en
 30 ēletemnec mēndēn napi felēt (19) Es vēnē eş iuēc ō elōttō
 azocbol melleket kēzēitētuala ōneki ō zolgaloia (20) Es olofer-
 nes vig lōn ōhoziaia eş igēn soc bort iuēc. mēneiet ōēletē[nec]-
 ben ēgnapon sonha nem ituala.

Capitulom xiiij

35. HOG kēdeg estue lōn sietenec ōzolgai ōzallasokra. eş be-
 rekezte Vagao ahailaknac aītait eş elmēne, (2) Valanac kēdeg

mēnd mēgfarrattac a bortol. (3) eš Iudit ōn maga vala ahailak-
 ban (4) Valobizon olofernes fēkzēn vala az aġban iġēn naġ
 rēzēgsēggel elbaġġadvān (5) Es monda Iudit ōlañanac hoġ kŷn
 allana ahailaknac aitaia elōt eš ōriznē (6) Es allapēc Iudit az
 aġ elōt ymadkozuan kōn hullasockal eš aiakinac mozgasiual.
 čendēfēgben monduān (7) Tōkelmēg engemet vram Isrlneč
 iftene eš ez vđōben nēzy en kezeimnēč mŷuelkeđetire hoġ mi-
 keņt fogattad tē varosodat Irlmet emelledfel. eš ezeket mēlle-
 ket || hiuēn tē miattad lehetni mēgtōkēllem (8) Es mikoron ezeket 38
 monđottanuolna vēpēc az ozlophoz mēl vala ō aġačkaianac feie- 10
 nel. eš ō tōrēt ki arra kōtuēn fūguala mēgoda (9) Es mikoron
 ki vōttō volna azt ragada ō feienēč vstōkēt eš monđa Vram
 iften tōkelmēg engemet ezvđōben (10) eš ketčēr čapa ōnakat
 eš elmetuē ō feiet eš eluēuē ō or ieġēt az ozlopokrol eš belē
 takara ō testēnēč tōrsōkēt (11) Es keues vtan ki mēne. eš ada 15
 olofernesnēč feiet ō zolgalo lañanac. eš paraņčola hoġ ereztenē
 azt ō sakiaba (12) Es mēnd ketten kimēnenēč ō zokasoc zerēnt
 monnal ymadsagra. eš altal mēnēc a zallasokat eš mēgkerōlēč
 a vōlġēt Iōuēnēč a varosnac kapuiara (13) eš monđa Iudit
 mezzōl a var ōrizōknēč Nissatocmēg akapukat mērt mŷuelōnc 20
 vaġon iften ki naġ tehetsēgēt tōt Isrlben (14) Es lōt mikor
 hallotakuolna aferfiac ō zauat. hiuac a varosnac papit (15) eš
 mēnd ōhozia fytanac a kūsdedtōl foguan mēnd annaġġiclan.
 mērt nem remēllikuala immar ōneki meġiōtēt (16) Es vilagokat
 ġoituan mēnd ōhozia ġvlekēzenēč ō keđeġ fēlmēne magasb helre 25
 paraņčola čendēfēgeġ lenni. eš mŷdōn mēnd vezteġlēttenēč
 volna (17) monđa Iudit Dičērietēč mŷ vronēč ifteņt ki nem
 hattameġ ōbele remēnkēdōket (18) eš en bennem ō zolgalo
 lañaban betōltōttō ō irgalmāffagat mēllet igert Isrl || hazanac 39
 eš meġōltō ez eyiel en kezemben ōnēpenēč ellenseġēt (19) Es 30
 ki vēuēn a' sacbol olofernesnēč feiet mēgmutata azoknac monduān
 Imē Assiriosoc viteze feieđelmēnēč olofernesnēč feie eš imē ō
 or ieġe kibēn vŷluala ō rēzēgsēgēben hol nemberinēč keze miat
 meġuerē ōtet mŷ vronēč iftenōnēč (20) Ēl keđeġ mŷ vronēč ifte-
 nōnēč mērt ō Angala mēġōrizōt. engemet innet elmēnettem es. 35
 ot lakattam es. eš onnat ide fordolattam. Es nem haġot vr
 engemet ō zolgalo lañat mēġfertēztetnem. de bŷnnēč fertēzetēf-
 fēġēnelkūl hiutmeg engemet tŷ ōrōlletēč ō ġōzōđelmēben. en

elzalasomon es t̃v mēgzabadolastokon (21) Vallatoc mēnd mērt
 iō mērt ōrōcke ō irgalmaſſaga (22) Mēndēnēc kēdeg ymaduan
 vrat mondanac ōneki Aggōn mēg tēgedet vr ō tehetsegēben.
 ki tē miattad semmie val[az]toztatta m̃v ellenseginket, (23) Va-
 5 lobizon Ozyas Isrl̃ nēpēnēc feiedelme monda ōneki Aldot vag
 tē leānom a fēlsēges. vr istentōl mēndēn nemberiec felēt fōl-
 |e dōn (24) Aldot vr ki tēremtēt̃tē mēnnet es fōldet ki erez-
 tēt tēgedet [kūldōt] m̃vellensēginc feiedelme feienēc sebeibe.
 (25) mērt ma tē neuēd ṽg magaztat̃ic fēl. hōg embērēc zaiabol
 10 nem mēgen el [di] tē dičeretēd kie vr tehetsegē[c]rōl emlekēzōc
 40 lēndnēc || ōrōcke. kikert nem engettel tē lēlkēdnēc tē nemzetid-
 nēc gētrelmekert es tōrōdelmekert De segēllēttel Aromlatnac m̃v
 istenōnkēc zēmēle elōt (26) Es monda mēnd annēp lēgēn lēgēn
 (27) Valobizon Achior iōvō hiuattatuan es monda neki Iudith
 15 Isrl̃nēc vra istene kinēc tē tanosagot adtal hōg dyadalmaz[ih]
 ō ellensegirōl ō a mēndēn h̃vtōtlenēknēc feiet elmetue ez eyiel
 en kezemben (28) hōg mēgbizonēhad mērt ṽg vagōn Imē olo-
 fernesnēc feie ki ō keuēlsēgēnēc ṽtalatoffagaban mēgutala Isrl̃-
 |a nēc istenēt. es tēged halallal fēnegēt vala monduan M̃vdōn mēg-
 20 fogattatandic Isrl̃nēc nēpe tōrrel parančollon altal gākni tē
 [lēlkēdet] oldalidat (29) Latuan kēdeg Achior olofernesnēc feiet
 a' felelmtōl gētrettetuēn lē esec ōrcāiaual a' fōldre es mēgbusola
 ōlēlkē (30) Mi vtan kēdeg zelletēt vōtuolna mēghiedelmeztētēc
 esec ō labaihoz es imada ōtet monda (31) Aldot tē. tē vrad
 25 istenēdnēc Iakobnac mēndēn hailaka mērt mēndēn nemzethen
 mel' tēneuedet hallangā felmagaztat̃ic Isrl̃nēc istene tē raitad

Capitulom tizen neğed

MOna kēdeg Iudit mēnd annēpnēc Halgassatoc engemet
 atamfiay akaziatoc fel efōt t̃v kōfaltokon (2) Es lēzen midōn
 41 nap ki mēnend vēge egmēndēn ō fēg||ueret es mēnūtēc ki
 [hirde] hirtelenkēdettel nem. hōg lēzallanatoc ala. de monnal
 hirteienkēdetēt tēnnētēc (3) Tahat zṽkseg lēzen hōg akēmēc
 elfuſſanac ō feiedelmeket felkōlteniēc viadalra (4) Es midōn ō
 feiedelmec futamādnac olofernesnēc hailakahoz es lēlendic ōtet
 35 nakanalkul ō vērebe keuerēduēn fēlelm esic ō reiaioc (5) Es
 m̃vdōn ēsmerenditēc ōket elfṽtniēc mēnnetēc azoc vtan batron

mert vr megtõri azokat t̃vlabaitoc ala (6) Tahat Achior latuan
 atehetséget m̃ellet iften tõt Isrl̃nec m̃eghaguan õ pogan zokasat
 iftennec h̃vn eş m̃egkõrnékeze õ fitmaian c husat eş vettgete
 Isrl̃ ñépéhez eş m̃end õnemzeteneç maradeka m̃end emay napig-
 lan (7) L̃egottan kedeg hog̃ nap felkele felakaztac olofernesneç
 feiet akõfalokra eş eg̃menden f̃erfiv õ feçueret veuè. eş kimenè-
 nec naç tapogaffal eş ṽuoltèffel. (8) Kit latuan a kémec futam-
 anac olofernesneç hailakaba. (9) Valobizon azoc kie a hailac-
 ban valanac iõuènec eş ahailacnac bem̃enetèben labockal tapog-
 nakuala felkõltèsneç okaiert a' ñughatatlañsagot tudomannal 10
 laçeitakvalameç. hog̃ nem a felkõltõtõl. de a zozatloctol ebr̃edne
 fel olofernes (10) Mert senki az Assiriosoc tehetsége hailakat
 nem || meriziuala meg̃nitni kolcaguan auag̃ bem̃eñen (11) de 42
 mikor iõttenec volna õ feiedelmi eş az ezerlõc eş az assiriosoc
 kirala seregeneç z̃vletettel m̃enden õregbi mondanac ahailak[nac] 15
 tartoknac (12) M̃ennetèbe eş kõlçetec fel õtet mert az egerec
 ki iõuen õlikocbol merèzkèttenec m̃vnket viadalra r̃ezzezenieç
 (13) Tahat bem̃ene Vagao õhailakaba eş allapèc a m̃eñczet elõt
 eş tapsolaft tòn kezeiuel mert alaitauala õtet Iudittal alonni
 (14) De m̃vdõn a [kõneç] fekõneç sem eg̃ mozgasat f̃vlekneç 20
 erzelm̃euel foghathatna kõzelben ṽepèc a m̃eñezetheç. eş felemel-
 uèn õtet lata olofernesneç [feiet] dõgèt feienelkûl õ ṽerebe ke-
 nerèduèn fekeñni afõldõn Naç zoual ṽuoltõ siruan eş m̃egmetelè
 õruhait (15) eş bem̃ene Iuditnac hailakaba nem lelem̃eg õtet eş
 ki zõkèllèc añnephez eş moñda (16) Eg̃ eber nem̃b̃eri çalazatot 25
 tõt Nabuhodonozor kiralnac hazaban Mert ime olofernes a' fõl-
 dõn feçzèn eş õ feie niñç õraita. (17) Kit mikor hallottakuolna
 Assiriosoc tehetsègeneç feiedelmi m̃end m̃egmetelèc õ ruhaiokat
 eş t̃vrhetetlen remõlet esèc õreaioc eş igèn m̃eghaborodè[nac]
 õ elmeieç. (18) eş moñdhatatlan ṽuoltès lòn õzallasoc k̃ozepèt 30

Capitulom xv

ES m̃vdõn [m̃end] m̃end a sereg hallottaual||na oloferneft 43
 meg̃nakazuan elme eş tanalç el tauozec õtõllõc eş çac felelem-
 mel meçindoltattac eş futasnac segedelm̃et ṽeuèc (2) ṽghog̃
 sem eg̃ [be] nem bezèllene õfelèuel. De feieç lehaituan m̃endènec 35
 elhaguan erõkõdneçuala az eberectõl elzaladnioc. Kiket feçuer-

kéduén hallottakuala ô reiaioc iôniéc elfutuan amezöc vtain es az halmoknac ôsuenin (3) Es vg Isrl fiay latuan azokat elfutattoc lezallanac es kúrtöckel zozatlanac es nag vñöltessell vñölténec ô vtannoc (4) Es mert az affiriosoc nem egbe gvíkèzuén
 5 futatban mennekuala testoua ozoluan Isrl fiay kedeg egsseregben kôuetvén mendeneket kiket mëglelhetnec vala mëgbetegeitnec vala (5) Es Ozyas erezte kôuteket Isrlnec menden varosi es videki zerent (6) Es vg menden vidéc es menden varos valaztot [feguerkeduén] ifiakat erezte feguerkeduén ô vtannoc es
 10 vldözéc ôket törnec zaiaban mignem iutnanac ôhataroknac vegeibe (7) Amaradeki kedeg kic valanac Betuliaban beménénec az Affiriosoknac zallasiba es a fozlatot mellet az [affirio] elfuto affiriosoc elhattanakuala eluénec veléc. es igen mëgterhösölénec (8) Azoc kedeg kic gözöc lôttekuila megfordolanac Betuliaba
 15 mellec azoké valanac eluénec veléc vg hog nem. vala apro barmoknac es nag barmoknac || es omenden ingandoioknac zama akúsdedtölfogvan a nagiglan mend megkazdagol[t]anac ô fozlatocbol (9) Joachim kedeg a nag púspöc iouó Irlmböl Betuliaba omenden papiual özüö hog latna Iuditot (10) ki mikor ki ment
 20 volna ahoz mëgaldac ôtet mend egzoual monduan Te Irlmnec diösege te Isrlnec vigasaga. te mv nepöknec tiztessege. (11) mert batron mvuelkétel es mëgerösödöt te zvued. azert hog tiztasagot zerettel. es te feried vtan mast nem tuttal Azert vrnac keze megbatoreitot tegedet. es. azert aldot lez öröcke (12) Es
 25 monda mend annép légén légén (13) harmic napocban kedeg cac aleg gvýtetheténec be Isrl népétöl az Affiriosoknac fozlasi (14) Valobizon kedeg mendeneket Iuditnac adanac mellec oloternes marhaianac bizoneitatanac lenni aranban es ezüstben es ruhában es göngöcben es menden ág lepélben es mendenec neki
 30 adattatanac annéptöl (15) Es menden nepce örölnékuala nemberieckel es zvzeckel es ifiackal organacban es hegedöcben

Capitulum xvj

TAhat Iudith énece ez enekét vrnac monduan. (2) Kezgetéc vrnac dohocban. éneceletec iftennec cimbalamocban Édesdedén
 35 éneceletec vy psalmost annac vigagátoc es kaialcatoc öneuet (3) vr hadakat megtörö vr annac neue. (4) Ki vette özallasit

önépenec közepétte. hog' megza||badeitana mûnket mÿ menden 45
 ellenséginknec kezé[c]ből (5) Iôuô Assur ahégécből ezfecfelől
 ô eröffégenec sokallagaban. Kinéc sokallaga mégrekezté az
 arradatokat és ôlouac befédézőc a völgéket (6) Monda hog' meg-
 goitana en hatarimat és en ifaimat megölné törrel En germek- 5
dedimet fozlatba adna és en zÿzimet fogsagba (7) Amendenható
 vr kedeg megbanta ôtet és ada ôtet nemberinéc kezebe. és
 meggalaza ôtet (8) Mert azoknac hatalmasa nem. esec le ifiac-
 tol. sem vertekmeg ôtet kiralnac fiay. sem magas oryasoc vettec
 magokat az ellen De Iudit Merarinac laña ô orcaianac zineben 10
 feite[né]meg ôtet (9) Mert le vette ô özvegsegenec ruhaiat. és
 ôltöztette ô magat vigasagnac ruhaiaba. Isrl fiaynac vigaztalat-
 taban (10) Ô orcaiat mégkente kenettel. ô haizalit égbe kötö
 süueggel azt mégcalni (11) Ô zép sarui elragadac annac zemeit
 ô zepsege megfoga ô [zepségét] lélkét Törrel eluaga ônakat (12) a 15
 persayac igen féléc ô alhatatossagat és a Medosoc ô hatarsa-
 gat (13) Tabat ordeitanac az Affiriosocnac zallasi mÿdön meg-
 ielénneñec en alazatosim zomiusaggal megazottac (14) leanoknac
 fiay meggakdostac ôket és miként elfuto germékeket ôltekmeg
 ôket Elueztenec a viadalban || en vramnac orcaiatol. (15) énekét 46
 éneklönc vrnac vy énekét éneclönc mÿ iftenönknec (16) Ado-
 nay vr iften nağ vağ te és fénés te tehetségédben és kit
 senki megnem gözhet (17) Te nekéd zolgallon te menden te-
 remtetéd. mert mondottad és lötteneç ereztétted te zelletedet
 és teremtetneç és ninč ki te parančolatidnac ellene allon (18) He- 25
 gec fundamentomocbol megindoltatnac vizeckel özüô közirtoc
 megoluadnac ment viuz te orcad elöt (19) Kic kedeg felueç
 tégedet nağoc lézneç mendénkent (20) Iay a nemzetnec enem-
 zetémre feltamadocnac mert a' mendenható vr dyadalmaz öben-
 nec. itélet napian meglatta azokat (21) mert tÿzet és fergeket 30
 ad ôhusocba hog' mégégieneç és mégerziçc mēd örökiglen (22) Es
 lön ezec vtan mēd annép a gözödelm vtan iôuô lfmbe vrat
 ymadni Es légottan hog' mégtiztoltatanac mēd aldozatokat aian-
 lanac és ô fogadasokat és ô igéréséket (23) Valobizon Iudit
 olofernesneç mēden hadakozo kéffegit mēlleket annép neki 35
 adotuala és ô or iegét mēllet ô eluötuala ada elfeledetneç kire-
 kéztésére (24) Annép kedeg vala vig scēnteknec orcaia zereñt
 és harom honapocban zolgaltatéc egözödelmneç örömô Iudittal

47 ōzuō (25) Az napocban [kedeg] vtan kedeg egmendenic ōueibe
 menden földēnēl (26) Es vala ō iozagahoz tiztasag eggesolt vg-
 hog ferfiat nem esmerne ō eletenec menden napiban. mi vtan ō
 5 ferie Manasses megholtual[n]a (27) Innepnapocban kedeg nag
 dičosēggel iaruala (28) Lakozec kedeg ō ferienec hazaban zaz
 ot eztendoben. es ō Abraiat zabadon erezte es meghala es
 eltemettete ō ferienel Betuliaban (29) Es sirata otet mend
 annep het napocban (30) Ō menden eletēben kedeg nem volt
 10 ki meghaboreitana Isrlt es ō halala vtan soc eztendoben
 (31) Egōzōdelm[nec kedeg] innepenec kedeg napia az Eberectol
 scentec napinac zamaba vetettetic es tizteltetic a' sidoctol az
 vdōtōlfoguan mend ez napiglan

H e s t e r

ASuerusnac napiban ki orzaglot indiatolfoguan Etiopiaiglan
 zaz huzon het vidékeken (2) mvdön volt ö orzaganac zekiben
 ö orzaganac kezdete volt Susa város (3) Azert ö vralkodatta-
 nac harmad eztendeiben tön igen nag vendégsegét ö menden 5
 fejedelminéc és germékinéc persayaknac erőfegyöynéc és Me-
 dosiac fenesinéc. és ö vidékibeli[nec] fejedelmeknec || ö elöttö 48
 (4) hog megmutatna ö orzagi diósegenéc kazdagsagit és ö ha-
 talmanac nágsagat és felmagaztatásat soc vdöben tudua mert zaz
 és nolc zaz napocban (5) Es mvdön betellessednenec a vendég- 10
 segnéc napi vendéggé hiuata menden nepet ki lélettetec Susis-
 ban a nagtolfoguan mēd a küsdediglen. és het napocban para-
 čola a' vendégsegét kézeitetni a kertnec és az ereztuēnnec
 gadoraban ki kirali öltözettel és kezzel ékēsen plantaltatot vala
 (6) és menden felöl satoroc függeztettenec vala eg zinöuec és 15
 lacinetus zinöuec és arau zinöuec bibor és barson köteleckel
 kötöztetēt ki Elefant tetem[mel] karikackal valanac toldattattac
 és Marmor ozlopockal tartattatnakuala Es arau és ezuft zekēc
 zērzettettekuala a pagimentomon ki Smaragduş és Perimis köuel
 törleitetētuala Kit iratnac čudalatus külömbözete ékēseituala 20
 (7) Kic hiuatalasoc valanac kedēg arau edēnečböl iznakuala. és
 étkec kvlömb és kvlömb edenēchen hozattatnakuala Es bor böuön
 és aiob vettetikuala mēnt kirali nágsagnac melto vala (8) és
 nēm vala ki[n] a' nēm akarokat inua kézerēitenē De kiral ig
 zerzettē vala egmenden aztalokra ö fejedelmiböl zerzet vala hog 25
 egmenden vennē mēllet akarna (9) Vasti kiralnē es vendégsegét
 tön a nembérieknec a polotaban hol || Asuerus kiral zoktauala 49
 lakoztat (10) Es vg heted napon mvdön kiral vig volna és annag
 ital vtan borral mégheuöltuolna paračola Manamannac és Bo-

zatanac eş Arbonanac eş Gabathanac eş Algatnac eş Zaratnac
 eş Carhasnac ehett meddökneç kic özemele elöt zolgálnakuala
 (11) hog Vasti kiralnèt behoznac kiral eleibe vetuèn koronat ô
 feiere eş meğmutatna menden nêpekneç eş feiedelmekneç ô
 5 zepsêgèt Mert igen zêpuala (12) ki nem akara eş kiralnac pa-
 rañçolattara kit a' meddöetöl parañçoltuala iôtèt meğutala Azert a
 kiral meğharaguèc eş igen nağ hirtelenkêdetbe geriede. (13) meğ-
 kerde a bôlçeket tûruènêket eş ôregbekneç zêrzesit tudokat
 kic kirali zokasbol mendenkor vele êğgesôlneç vala eş mende-
 10 nêket azoc tanalçauual tezen vala (14) Valanac kedêç elöc eş
 rokombac Tarsena eş Sechar eş Admatha eş Tarsis eş Mareş
 eş Marsara eş Manucha Persayaknac eş Medosiaknac [kirala]
 het feiedelmi kic kiralnac oréaiat lattakuala eş elöc ô vtaņa
 zoktanakuala vlni (15) kic itêleseneç Vasti kiralnê engezteltet-
 15 nêc. Ki Asuêrus kiralnac parañçolattat kit a meddöc miat pa-
 rañçoltuala tenni nem akartauala (16) Es feiele neki Manucha
 kiral eş a feiedelmec halvan. Vasti kiralne nem çac [a feiedel-
 meket] kiralt sêrtette[uala]meğ De eş menden feiedelmeket eş
 50 nêpeket || kic vadnac Asuêrus kiralnac [napiban] menden videki-
 20 ben (17) Mert ki meğen kiralnenac bezedê menden nemberi-
 echêz hog meğutallac ô ferieket eş monğanac Asuêrus kiral
 parañçola[ala] hog Vasti kiralne bemeņne ôhoziaia eş az nem
 akarta. (18) eş ezipdauual Persay eş Medosi feiedelmekneç
 menden felesegêc meğsemmeitêc ô ferieknec parañçolatit Azert
 25 kiralnac haragia igaz (19) Es ha te neked kel menûen ki pa-
 rañçolat te orçattol eş irattassecmeg Persayaknac eş Medosyak-
 nac tûruene zêrênt mêllet elmulhi nem illie hog Vasti semmi-
 kêppen touabba kiralthoz be nê mennen De mas vêge ô orzagat
 ki töllêtöl iob. (20) eş ez parañçolat ki igen zelêflegô te men-
 30 den vidékidben meğhirdetteflec eş menden felesegêc mên-
 nağoc eş mên kûsdedêc tiztesseget ioglanac ô ferieknec (21) Ô
 tanalça kelleteç kiralnac Es tön kiral Manuchanac tanalça
 zêrênt (22) Es erezte leueket ô orzaganac menden [videkê
 zêrênt] vidékibe kvlômb kvlômb nelueken eş bôtôkôn hog mi-
 35 kenç eğmenden nemzet halhatna eş oluashatna hog ôhazochan
 feiedelmec eş nağobbac ferfiac lennenec Es ez menden nem-
 [p]ekneç ki hirdettetneç

Capitulom ij

ES vğ ezèc lèuèn miutan Asuèrus kiralnac mèltatflanko-
 datfa meğzòntuolna meğemlekèzèc Vastirol eş mèlletket tòtuolna
 auag melleket zenuedètuolna (2) Es mondanac kiralnac ġermèki
 eş ò zolgay. Kerešteffenece ki||ralnac vğz leañoce eş dragalatosoc. 51
 (3) eş erezteffenece kie iol meğnèzièc a dragalatus lanokat eş
 a zùzeket menden videkèc zèrent eş hoziac azokat Susa[ba]
 varosba eş agğac òket anembèrieknece hazaba Eggey meddònece
 keze ala ki kirali nemberieknece feiedelme eş òrizòio eş veğenece
 numberi èkès òltòzetèt eş egebeket ò kèllemetèffègèkre valo- 10
 kat (4) Es mendenèc kòzòt valamel kiral zemeynece kèlletendie
 az orzaglòn Vastiert Kèlletece ebezèd kiralnac eş vğ parañçola
 leñni meñt [parañçolt] tanalçoztakuala. (5) Vala sido fèrfiv Susis
 varosban Mardacheus neuò Iayr fia Semeý fiaç Cis fiaie a
 kettòsnec nemzetèbòl (6) ki eluitettètètuala Irlmbòl az vðòben 15
 kiben Iekoniaft Iuda kiralat Nabuhodonozor Babillon kirala
 eluitteuala. (7) ki vala Ediffenece eş ò affafia lañanac daikaia
 ki mas neuuel Elfternece hiuattatikuala Es monno zvèitòl meğ-
 ualtuala. iğen zèp eş orcaual èkès Es ò affa eş aúña meğha-
 uaioc Mardocheus òmaganac laúaol vèuè [maganac] òtet (8) Es 20
 mikoron kiralnac parañçolattfa meğgakroltuolna. eş òparañço-
 lattfa zèrent soc zèp vğzèc hozattatnanac Susaba eş Eggeus
 meddònece adattatnanac Elfter eş egebe laúok kòzòt òneki adat-
 tat[na]nèc hoğ nemberiece zamaba [adattatnèc] tartatnèc (9) ki
 kèlletèc òneki eş malaztot lèle òzemèle elòt hoğ nembèri èkès 25
òltòzetèt adna hamar òneki eş ò rèzeit neki adna eş het dra-
 gal||latuffegò laúokat kiralnac hazabol Es meñd òt eş meñd ò52
 zolgaloit èkèsen meğòltòztetnè eş felmagaztatna (10) ki nem
 akara neki [enged] meğielènteni ònèpèt eş òhazaiat mèrt Mar-
 docheus parañçoltuala neki hoğ ez allatrol mendenècstòl vezteg- 30
 lene (11) Ki egmenden napon iaruala a haznac gadora elòt
 kiben a valaztot vğzèc tartatnakuala Heftèr úduòffègeñece zor-
 galmazattat mùnelkeduñ eş akaruañ meğtudni mi òneki tòr-
 tennèc (12) Mikor kedeg eliòtuolna egmenden lannac ideie hoğ
 zèrèuel bemenne [a'] kiralhoz mendenèc betelleseðuèn mèllec 35
 numberi èkès òltòzetre ilneeuala A xij honap [honap] fordoluala

Vg̃ ĩac hog̃ hat honapocban mirtinus olayial kenettetnec vala
 meg̃ es̃ mas haton nemiņemō zērēt kēnetēckel es̃ aromma-
 tackal ĩltettetnec vala (13) Es bēmenūēīec kiralhoz valamit
 kētenec volna ō ōltōzetēkre tartozot ṽzēkuala. es̃ mēnt ōnekie
 5 kēllētikvala mēgēkēsēitetuēn anembērieknec terēmēbōl kiralnac
 haylakaba mēnec vala (14) es̃ ki estue bemēbēgen vala hol
ual iō vala ki. es̃ innet a masod lakodalmacba vitettetnekuala
 mēllēc Sasagazi meddō keze alat valanac. ki kiralnac zeretōin
 feiedelmkēdikuala Es nēm valuala touabba hatalmat kiralhoz
 10 bemēni. ha nēm ha kiral akartauolna es̃ ōtet ō neuēbōl paran-
 53 čoltuolna || iōni (15) Az ṽdō kēdeg̃ zērēuel ĩmuluan ielēn vala
 annap kibēn Hester Abyelnec Mardocheus atfāfanac [felesēge]
 laūa kit ōmagānac laūaia valasztot vala kēllene bemēni kiral-
 hoz. ki nēm kerese nemberi ēkes ōltōzetēt Dē valamēlleket
 15 meddō Eggeus a ṽzēknec ōrizōiō akartuolna ezeket ada neki
 ōltōzetre Mert iğēn felētte ēkēllēgō [es̃] uala [zēpsēgō] es̃ hihe-
 tetlēn zēpsēgō es̃ mēndēnēknec zemey elōt dragalatosnac es̃
 zerelmesnec lattatikuala (16) Es vg̃ be vitettetēc Asuērus kiral-
 nac hailakaba x hoban ki hiuattatic Tēbēthnec ō orzaganac vij
 20 eztendeieiben (17) es̃ mēgzeretē ōtet kiral inkab hog̃ nēm mēn-
 dēn nemberieket Es valla malasztot es̃ irgalmāffagot mēnden
 nembēriēc felēt ō elōttō es̃ ō feiēbe vetē az orzagnac koroniaiāt
 es̃ ōtet orzaglattata vāsti helēn (18) es̃ erezte iğēn nağ ven-
 dēgseget kēzeitetni Hestērnec mēnekēzeiērt es̃ ēggesōletiērt
 25 mēnden feiedelmeknec es̃ ō gērmēkinēc Es ada nugolmat mēn-
 dēn vidēkēcneč es̃ aiandokokat oza ōielēs nağsaga zērēnt
 (19) Es m̃vdōn masodzer es̃ zūzec kereftetnēnec es̃ g̃ṽytetnēnec
 Mardocheus lakozikuala kiralnac aitaian (20) Es mēg ester ō
 parančolaffa zērēnt mēgnēm ielētētteuāla ōhazaiāt es̃ ōnepet
 54 Mert valamit az parančolualā, || Hester mēgtarfaualā es̃ mēndē-
 nēket vg̃an tēzen vala mēnt az ṽdōben zorgalmazikuala kibēn
 ōtet kičenedsēgēben ĩltetiualā (21) Az ṽdōben azert kibēn
 Mardocheus kiralnac aitaian lakozikuala. mēgharagunac. Ba[tha]-
 gathan es̃ Tares kiralnac ket meddōy kie aitoc [v] tartoc vala-
 35 nac es̃ az elō palotanac k̃ṽzōben ielēskēdnec vala. es̃ akaranac
 kiralra tamadni. es̃ ōtet meg̃ōlni. (22) kit Mardocheus mēgtuda,
 Es legottan mēgizenē hester kiralnēnac. es̃ az kiralnac Mardo-
 cheusnac neuēbōl ki ōneki ez allatot monđotta vala (23) Mēg-

kereftetec eş meglélettetec eş monnaic az akazto fara akaztatéc
Es parančoltatéc, Hiftoriacba eş irattatéc eztendóc zérent löt
dolgoknac kónuêbe kiral elöt,

Capitulom harmad

EZec vtan Asuêrus kiral felmagasztata Amant Amaditinec 5
fiat ki vala Agag nemzetéből Es vete özekit menden [nemzetéc]
fejedelmec felét melleket valuala. (2) eş ömenden zolgay kie a
polotanac aitaiban lakoznakuala terdêket lehaitakuala eş Amant
ymaggakuala mert a çazar vg parančoltuala önekie Mardacheus
çac önmaga nem haituala terdêt sem ymaggauala ötet (3) Ki-¹⁰
nec akiralnac germeki mondanac kie a palota aitaiban lakoz-
nakuala Mire égebecetöl || megualuan nem tartod kiralnac⁵⁵
parančolatit (4) Es mvdön ezêket çakorta mondanac eş az nem
akarna [ötet] meghalgatni meghirdetéc Amannac. kéuanúuuala
megtudni ha megmaradna etörüenben. mert nekie megmondotta¹⁵
vala sidonac ömagat lenni (5) Kit mikor hallot volna Aman eş
bizonsagof mëgbizoneitotta volna hog Mardocheus öneki nem
haitana terdêt sem ymadna ötet igën megharaguec (6) eş sem-
miert vênê ez egre Mardocheusra erezteni ö kezet Mert hallotta
vala hog sido nemzet volna Es inkab akara menden sido nem-²⁰
zetét eluezteni. kie valanac Asuêrusnac orzagaban (7) Elö ho-
napban kinêc neue Nizan Asuêrus orzaglattanac xij eztendeie-
ben ereztetec nil edenbe ki Heberöl mondatie furnac Aman[ua]
elöt mel napon eş mel hónapban sidoc [nemzetênec] nemzetênec
kellene megöletni Es kimene xij hónap ki [ha] hiuattatie Adar-²⁵
nac (8) Es monda Aman Asuêrus kiralnac Vaçon nép elhimletêt
te orzagodnac menden videki zérent. eş egmas masictol meg-
ualaztatot. vy törüenêckel eltettetic eş cerimoniackal. annac
felêttê kiralnac zerzesit eş megutalo mert nem illik[u]ala te
orzagodnac hog gonozba || neuekëggéc haladéc miat (9) ha te⁵⁶
nekêd kël zêrezied hog eluezien eş tiz ezêr girat adoc te pen-
zêd örizôiönc (10) Azert vênê kiral a çvrôt ö kezéből kiuel
eltettetikuala eş ada ötet Amannac Amadithi fianac Agag nem-
zetéből sidoc ellenséginêc (11) Es monda öneki Az ez üstöt
mêllet fogac tied legên annêpröl tég a mi nekêd kël (12) Es³⁵
hiuattatanac kiralnac iroy az elö hoban Nisamban Azon honac

xii napian eş mēgirattatec mēnt parančoltauala Aman kiralnac mēnden feiedelmihēz eş a vidēkeknec biraihoz eş kvlōmbkvlōmb nemzetečhēz valameļ nemzet [halhatta vala] oluashattāuala eş halhattauala nelueknec kvlōmbōzete zērent (13) Asuerus kiralnac neuēbōl. eş aleuelec ō ġv̄rōiēuel iegzettekualamēg. elerezte-tēnec kiralnac foloy mēnden vidēkece hog mēnden sidoc mēg-ōlettetnēnec eş eltōrlettetnēnec ġermēktōlfoguan mēnd vēniglen. aprodokat eş nembērieket eg napon az az atizenket honac tizen neġed ki hiuattatic Adarnac. eş ōiauoc elragattatnanac (14) Ež 10 epistolaknac kedeg tartalmoc ez volt hog mēnden vidēkec tuġ-ġac eş magokat kēzēhēc a' mēgmondot napra (15) Es a foloc kie ereztettekuala sietnekuala betōltenieç kiralnac parančolaťtat 57 Es legottan Susisban felfüggeztetec eparančolat || kiraltol eş Aman vendēgsēgēt zolgaltatuala eş mēnden sidoc kie a varosban 15 valanac sirnakuala

Capitulom neġed

Kiket mikor hallotuolna Mardocheus mēgmetelē ō ruhait. eş sachba ōltōzēc eş hamuual feiet mēghimtuen eş a varos kō-zepineç véaian naġ zoual vūōlt vala. mutatuan ōlēlkēnec kese- 20 rōsegēt. (2) eş esiraťtal a palotanac aitayhoz maza, Mert nem vala mēlto sakba ōltōzōtnēc kiral teremēbe bemeņni (3) Es mēnden vidēkečben varosocban eş helekēn mēllekre kiralnac ekēġetlen zērzēse iutotuala. naġ ġazolat vala a' sidoknal bōit ordeitas eş siralom sackal eş hamuckal eltettetnēc vala aġert 25 (4) Bemēnēnēc kedeg Ešterneç leani eş a meddōc eş mēghir-detec ōneki kit haluan iġēn mēgyede eş erezte ruhat hog a sac eluetuēn reia venneie kit venni nem. akara (5) Es huan meddō Achatot kit kiral zolgaol adot [ōneki] vala [ō]neki parančola hog Mardocheushoz mēnne eş mēgtanolna ōtōllō mire tēnnē ezt 30 (6) Es kimeņuēn Achat mēne Mardocheushoz ki aluala a varos-nac véaiaban a polotanac aitaia elōt (7) ki mēġielēntē nēki mēndenēket mēlleç tōrtēntekuala mikeppen Aman iġerte volna hog kiralnac keņčibe a' sidokert adna ezūťtōt: (8) eş a parančolatnac [e] exemplarat ki fūġuala Susisben ada neki hog 58 kiralnēnac megmutatna eş ōtet || imtenē hog bemeņne kiralthoz eş onzollana ōtet ōnēpēieťt (9) Es mēġfordola Achad mēghir-

detē Heſterneç mēdenēket mēlleket [hallotuolna] Mardocheus mondotuala (10) Ki felele neki eſ parañola hoğ mondana Mardocheusnac (11) kiralnac mēden zolgay eſ mēden vidēkēc mēlleç ō [parañolatſa alat vadnac] vrasaga alat vadnac eſmertēc hoğ akar fērfiv akar nemberi [be] hiuatlan bemēneñd kiralnac palotaiaba mēden ketsēgnelkūlōn legottañ meğōletteffēc, Ha nem çac talantal kiral az arañ vezzōt ōhoziaia noitanga kegelmessēgneç igēiert eſ vğ ēlhet Ēn azert mikēppen. mehetēc be kiralhoz ki ymmar harmiç napoçban nem vağoc hiuattatot ōhoziaia. (12) kit mikor hallot volna Mardocheus (13) eſmēğ 10 parañola eſterneç monduañ Ne alahad hoğ çac tē lēkēdet zabadeitodmēğ mert kiralnac hazaban vağ mēden sidoc felēt (14) mert ha ma vezteglendeç ēgeb okkal zabadoltatnac meğ a sidoc eſ tē eſ tē atadnac haza elveztec Es ki eſmerte talantal azert iōttel ez orzagba hoğ ez illen vđōçben ielennełmēğ (15) Es 15 eſmēğ Heſter ez igēket parañola Mardocheusnac (16) Meñ-nel eſ gvh ēgbe mēden [nemzeteket] sidokat kiket lēlendeç Susisban eſ ymağğatoc en ērtem nē ēgetēc eſ nē igatoc harom napoçban eſ harom eyieçben || en eſ en zolgalo lanımmal 59 azonkēppen bōitōlōc Es tahat hiuatlan bemēğēc kiralhoz tōruen 20 ellen tēuēn aduan en magamat halalnac eſ vezēdelmneç. (17) Es vğ elmēne Mardeçhus eſ tōn mēdenēket mēlleket ōneki Heſter parañoltuala,

Capitulom ōtōd

HArmad napon kēdēğ ōltōzēc Heſter kirali ruhacba eſ 25 allapēc a kirali haznac pituaraban ki vala ben kiral haza elle-nēbe Es az vluala ōzekin a' polotanac tanalē tartoiaual a haz aitaia ellen (2) Es mikor latta volna Heſter kiralneț allatta [allatta] kelletēc ō zemeineç eſ ki noita az arañ vezzōt ō ellene mēllet tartuala kezēben Ki vēpuēn meğapola ō vezzeieñeç vēgēt 30 (3) Es monđa ōneki kiral Eſter kiralne mit akarz meł tē kē-rēsēd Ha en orzagomnac felēt meğkērendēd eſ adatic nekēd (4) Es az felele ha kiralnac kēl kērlec hoğ iōy en hoziam ma a vendēgseğbe mēllet kēzeitēttem eſ Aman tē veled (5) Es legottañ kiral monđa Hamar hyiatoc Amant hoğ engeğēgen eſter 35 akarattānac Es vğ iōuēneç kiral eſ Aman a vendēgseğbe mēllet

kiralne [ô]nekie kèzeitétuala alkototuala (6) Es miutan kiral
 bôuôn ituolna monda neki Mit kèrz hog' adaffec te nekéd eş
 60 minemô allatert kerz Ha en orzagomnac || felèt mēgkèr[e]n[d]éd
 eş [adatic] úered (7) kinec felele Elter En kèrēm eş onzol-
 5 lasom ezec (8) Ha lèltem malasztot kiral zemele elôt eş. ha kiralnac
 kèl hog' agga ennekēm mit kèrēc eş en kèrēsemet betôlčô iôy-
 iôn kiral eş. Aman a vendégsegbe mellet kèzeitéttem ônekie eş
 holnap kiralnac mēgnitom en akaratomat (9) Es vg Amon ki
 mēne annapon ôrôluēn eş vigan Es mikor latta volna Mardo-
 10 cheuft vlette a polótanac aitaia elôt eş nēm čac fēlnēm kôlt-
 uolna ô elôttô. de valobizon ô vlēsenēc helébôl ingēn sēm moz-
 dola. igēn megharaguec (10) eş ô haragiat eltitkol[a]uan fordola
 ôhazaba eş vg egbe hūa ôbaratit eş Zareft ô feleseget. ôhoziaia.
 (11) eş mēgmonda azoknac ô kazdagsaginac nāgsagat eş ô fiay-
 15 nac seregēt eş mēne dičôsēggel ôtet kiral felemelte volna mēn-
 den feiedelmi eş ôzolgai fēlēt (12) Es ezec vtan monda Elter
 kiralne eş ēgebet sēnkit tōllētôl megalua kirallal a' vendég-
 sēgbe nēm hint. kinel holnap eş ebēllendô vagoc kirallal (13) Es
 mvdôn mēnd ezeket vallām sēmmit nēm alaitom en magam
 20 vallatomat miglen Mardocheus sidot [lassam] vlette latom a kirali
 kapu kôzôt (14) Es felelēnēc neki zareš ô felesege eş ēgeb
 61 barati parančol alkotni igēn magas || akazto fat ôtuen kônôk-
 letnē magaffag vallot eş kiralnac monē holual hog' Mardocheus
 akaztaffec reiaia eş ig vigan mēg kirallal a vendégsegbe eş
 25 kellettēc ôneki etanalč eş parančola mēgalkotni amagaffēgô
 kēreztet

h a t o d

AZ eyiēt kiral alasnalkul mulata[m] el. eş parančola ôma-
 ganac hozattatni elô ideknēc historiat eş eztendôk[nēc] zērent
 30 lôt dolgoknac kônveyt Kit mikor ô elôttô oluafatnanac (2) iu-
 tanac a helre hol iruan vala Mikēppen meghirdette volna
 Mardocheus Bagatannac eş Tares meddôknēc alnoksagokat akar-
uaioe Asuērus kiralt mēgôlniēc (3) Kit mikor kiral hallotuolna
 monda Mardocheus ehvsēgert minemô tiztēssēgēt kôuetēt auag
 35 jutalmat Es a kiralnac zolgai eş zolgaloι mondanac Mēndēnēf-
 tōlfogua sēm eg ērdēmēt. nēm vôt (4) eş lēgottan kiral monda

ki vagon a pituarban Valobizon Aman a kirali haznac [pitvaraban] belsô pituaraba mentuala be hog kiralt igehetne hog Mor-
docheust parañolna az akazto fara zegeztetni mel' neki kezei-
tetet vala (5) Es a germekc felelenec Aman al a pituarban Es
monda kiral Ioyion be (6) Es mvdon be iotulna monda annac 5
Mi kellen lenni aserfivnac kit kiral aieit tiztelni || Gondoluan 62
Amon ozvuben alaituan hog kiral egebet senkit ne akarna
tiztelni hanem ot (7) Felele az ember kit kiral aieit tiztelni
(8) kirali ruhacba kel oltoztetni es a lora vetni ki kiral nerge alol
vagon es kirali koronat o feiebe venni (9) es kiralnac [elos] 10
elolsô feiedelmi [kô] es nagobbi kozzol tarca olauat. es a varos
veain iaruan vuolcon es mongon Ig tizteltetic valakit kiral aka-
rand tiztelni (10) Es vg kiral monda neki Sies es a stolat
veuen es a louat teg ment bezellettel sido Mardocheusnac ki vl
a polotanac aitari elot Orizkeggel hog semmit ezechol melleket 15
bezellellet megne hag (11) Es vg Aman vene a stolat es alouat
es Mardocheust belé oltoztetuen a varosnac veaian es a lora
vetuen elolkeliala es vuoltuala Etizteffegnece melto valakit
kiral akarand tiztelni (12) Es megfordola Mardocheus a palota-
nac aitariara. es Aman siete menni ohazaba zomoroduan es feie 20
befedven (13) Es taresnec o felesegenec es baratinac meghirdet
menyeneket mellec oneki tortentekuala Kinec felelenec abolcec
kiket valuala atanalaban es ofelesége Ha Mardocheus ki elot
le kezdettel esned a' sidoc nemzetebol vagon nem alhae neki
ellene de le esel o zemele elot (14) Meg ezeket bezelleltec ionu- 25
nec kiralnac meddoy es otet hamar kenze||reitec menni a vendeg- 63
segbe mellet kiralne azzon kezeitetuala

Capitulom heted

ES vg bemene kiral es Aman hog innec kiralne azzonnal
(2) Es monda neki kiral Masod napon es. mi vtan meghuolt 30
volna borral Ester mel' tekérésed hog adaffec te nekéd es mit
akarz lenni ha en orzagomnac felét megkerendéd úeréd (3) Ki-
nec az felele O kiral ha malasztot leltem te zemeidben es ha
kel tenekéd oggadmeg en lelkemet kiert kerec es en nepemet
kiert onzollac. (4) mert en es en nepem eladattattonc hog 35
megtoretteffonc megolletteffonc es eluezionc avayha zolgacba

[auag] eş zolgolo lanocba eladattatunac eş tırhetô gonoz volna
 eş néguen veztegleneac Ma kedeg mv̄ [kegétlensegönc] ellense-
 gönc kinec kegétlensegê kiralra fordolt (5) Es feleluen Asuerus
 kiral monda Ki ez eş minemô hatalmo hog̃ ezêket merêzie
 5 tenni (6) Es ester monda emv̄ mentôl gonozb titkon valo eş
 niluan valo ellensegönc ez Aman Kit az haluan igên felêttê
 felémêc kiralnac orcaiat eş kiralné azzonêt nem viselhetê zen-
 uedni (7) Kiral kedeg megharaguan felkele eş a vendégsegneç
 helyerôl bemêne afackal plantaltatot kertbe Es Aman felkele
 64 hog̃ Ester kiralnêt kênê ôlêlkeiert mert megêsmerê kiraltoł || a
 neki kezêitetê gonozt (8) Ki mikor megfordolt volna az olto-
 uanôknac kertebôl eş bement volna a vendégsegneç helyere lêle
 Amant az ágra omoluan kibên Ester fekzên vala eş monda
 Kiralnê azzont eş fekôt megakaria nomoreitani en ielên voltom-
 15 ban en [ie] hazamban kiralnac [meg] igeię meg ô zaiabol [vala]
 ki nem mânt vala eş légottan befedêc ô orcaiat (9) Es monda
 Arbona eg̃ ameddôc kôzzôl kie alnakuala kiralnac zolgalatfaban
 Imę afa kit Mardocheusnac alkotot vala ki zolt kiralért [alman-
 nac] Amannac hazaban valuan ôtuen kônökletne magaffagot
 20 Kinec monda kiral Akaziatoc fel ôtet arra (10) Es vg̃ Aman
 felakaztatêc az akazto fara kit kêzêitet vala Mardocheusnac eş
 kiralnac haragia[c] megnugoueç,

Capitulum viiij

ANnapocban Asuerus kiral[nac] Amannac a sidoc ellensê-
 25 geneç hazat ada Ester kiralnenac Es Mardocheus bemêne kiral-
 nac orcaia eleibe Mert Ester megualla neki hog̃ ôbatta volna
 (2) Es kiral vëue ágvrôt kit parañolt vala Amantol megvenni
 eş ada Mardocheusnac Hester kedeg zerze Mardocheust ôhazan
 (3) Azockal eş nem élegeđuên esec kiralnac labaihoz eş sira
 30 eş bezêlle ôneki imada hog̃ a Agagitai Amannac gonoffagat eş
 65 ô mentôl || gonozb titk alsagit melleket gondoltuala a' sidoc
 ellen parañolna megsemmeiteni (4) Es az ô zokasabol a' kirali
 arañ estapot ki noyta kezêuel kiuel kegelmeflegneç iege mutat-
 tatikuala Es az felkeluen [parañola] alla ô elôttô (5) eş monda
 35 Ha kiralnac kel eş ha malaztot lêltem ô zêmeiben eş en kêrê-
 sem nem lattatic ôneki ellen valonac lenni Onzollac hog̃ vy

leueleckel Amannac asidoc ellenkédőinec és ellensegeñec o
 leneli megfegéttessenec [kiket] kikkel azokat parañçolta vala
 eluezteni kiralnac mēnden vidékében (6) Mert mikēppen zen-
 uedhetēm en nēpemnec halalat és megöldöcletēt (7) Es Asuerus
 kiral felele Ester kiralnēnac és sido Mardocheusnac Amannac⁵
 hazat attam Ester kiralnēnac. és ötet parañçoltam akērēztre
 akaztatni. mert merēzkédēt[uala] őkezēt asidocra erezteni
 (8) Azert asidoknac iriatoc mikēnt nēctēc kēl kiralnac neuéből. a
 leueleket en gývörmmel mégiegēzuēn Mert e vala zokas hog a
 leueleknec mēllec kiral neuéből ereztetnec vala. és ő gývörőieuel¹⁰
 megiegēzettet[te]nec vala: sēnki ellene mondani nē merne (9) Es
 hinattatuañ az irastudokat és kiral leueli irokat. vala kedeg
 aharmañ honac ideic ki neueztetie Sibannac xxij napian irat-
 tatanac eleuelec mēnt Mardocheus akartauala || a sidochoz és a⁶⁶
 feiedelmechez és a safarochoz és abirachoz ki zaz huzon het¹⁵
 vidékēken indyatolfoguañ Etiopiaiglan vralkodnakuala vidékñec
 és vidékñec. nēpnec és nēpnec. őnélűec és bōtōiōc zērēnt és
 diknac mēnt oluashattakuala és halhattakuala (10) Es aleuelec
 mēllec kiralnac neuéből ereztetnec vala őgývörőieuel iegēzettetēñec
 mēg Es elerezteñc afołoctol kie mēnden vidēc zērēnt folosuañ²⁰
 az o leueleket vy kōnetsegečekel eiől kelnēc (11) Kienec parañ-
 çoltuala kiral hog asidoknac zolnanac mēnden varosoc zērēnt
 és egbe parañçolnanac gýlekēzni hog ő lēlkekērt allananac és
 őmēnden ellensegeket ő felesegečekel és ő germēkēčekel és
 őmēnden hazockal megōlnēc és eltōrlenēc (12) Es mēnden vidē-²⁵
 kēc zērēnt zēzettetēc gōzōdelmñec egnapia az az Adarnac a'
 xij honac xij napian (13) Es az Epistolanañ tartalma ez volt
 hog mēnden földecben és nēpecben kie Asuerus kiral parañçol-
 latfa ala engezeltettek ielēn esmeretēkre lenne asidokat kē-
 zēknēc lenñiec ő ellensegekről gōzōdelmet venñiec (14) Es ki³⁰
 mēñenēc agors foloc a' kōuetēket elōlkeluēn és kiralnac parañ-
 çolatfa Susisban fel fūgēzettetēc (15) Mardocheus kedēg a' pola-
 tobol és kiralnac zēmēle elōl kimeñuēñ || fēnlíkuala kirali ru-
 hacban lacinctinos zinōecben és eg zinōuecben arañ[at] koronat
 viseluēn ő feieben és fēdēztetuēn selēm palatfal és barsonűal. és³⁵
 mēnden varos vigadot és őrōlt (16) Asidoknac kedēg lattatot vy
 vilagossag tamadni Őrōm tiztēffeg és vigasag. (17) mēnden nēpek-
 nel varosocban és vidékēcben valahoua kiralnac parañçolatfa

iutuala. gënërkédetnec čudalatos vıgasaga. eş vendegsegec eş
 innepnapoc annëra hog sokac mas nemzetëcböl eş [sokasb]
 zokasbol ô zërzetëckel eş [zërzetëckel] cerimoniaiockal egge-
 sölneç vala Mert esido newnec igën nagfelelme hatot valameg
 5 mëndënéket

Capitulom ix-éd

AZert a xij-éd honac kit ymar eleztëb Adarnac mondnak-
 uala xii-jad napian mvdön menden sidoknac megöldöklësëc këzei-
 tetikuala. eş ô ellensegec aieitacuala ô vëreket. még az ellen
 10 a' sidoc öregbec kezdenec lenni. eş ömagokat ô ellensegekröl
 megdyadalmazni (2) Es egbe gvlekezëneç menden köfalos vara-
 soc zërent eş kö falotlan varasocban lac helëben eş egëb he-
 lëben hog ki terieztenec (†) ô ellensegec eş ô vldözöiöc ellen. eş
 senki nem. merëzikuala ellenec allani. azért [ô] hog ô felelmék-
 68 nec naqsaga menden népeket meghatot || vala (3) Mert es auide-
 kecnec biray feiedelmi eş safari eş menden meltosag kie men-
 den helekën eş mvuelkedëseken ieleskëdnec vala felmagaztat-
 fakuala asidokat Mardoheusnac felelmeiert (4) kit apolotanac
 feiedelmëneç lenni esmerteneçuala Es öneüenec hire egmenden
 20 napon neuckedikuala. eş mëndënéknec zaiaban gakorta forgo-
 dikvala (5) Es ig asidoc megverëc ô ellensegeket igën nag
 çapaffal eş megölëc [azokat] öket megaduan ök azoknac mël-
 leket önekic tennieç kezëitettekuala (6) annëra hog Susisban
 eş öt zaz ferfiakat ölëneç meg eş Aggagitay Amannac asidoc
 25 ellensegeñec tiz fiayt kienec neuëc ezec (7) Farsandata eş
 Delfon eş Eëfata (8) eş Forata eş Adalia eş Andata (9) eş
 Mesta eş Arisay eş Ariday eş Nayzata, (10) Kiket mikoron meg-
 öltekuolna ô vaçocbol fozlatot tennieç nem akaranac (11) Es
 legottan ô zamoc kie megölettekuolna Susisban kiralhoz hozat-
 30 tatanac (12) Ki monda kiralnë azzonnac Susis varosaban asidoc
 öt zaz ferfiakat öltekmeç eş egëbeket Amannac tiz fiayt mene
 öldökleseket alaitaz hog teznec menden vidëkécben Mit kër-
 touabba eş mit akarz hog parañollac lenni (13) Kineç a felele ||
 69 Ha kiralnac kël adaffëc hatalm asidoknac hog mikënt ma töt-
 35 tenec Susisban vgan tegeñec holnapon es. Es Amannac tiz fiay
 akaztallanac fel az akazto facra (14) Es parañola kiral hog

vég^lenne. eş. légottan Susisban e parañcolat felfüggeztetéc eş
 Amannac tiz fiay felakasztatanac (15) Asidoc égbe g^vlekézuén
 Adar honac xiiij napan mēgōlettetenēc Susisban harom zaz
 ferfiac eş azoctol oiauoc elnem vētettetenēc (16) De eş mēnden
 vidékécben mēllec kiral vrasaga alat valanac asidoc o^lelkékért⁵
 allanac o ellenségeket eş o vldōzōiōket mēgōluen annēra hog^h
 hetuen ot ezēr mēgōlettettēc tellesēdnēnēc eş sem ég^gic o va-
 gōcban. semmit nem illete (17) Adar honac kedēg xiiij napa
 mēndēnēknel égvala. a mēgōldōklet nap. eş xiiij-ēd napon o^ldc-
 leni mēgzōnēnēc kit zerzēnēc igēn ielēsneç leñni hog^h azon¹⁰
 touabba valo v^dōn mēnden eztendōben vigasagos vendēgsēgbe
 [v^gékēznēnēc] eş gēnērkedetēche v^gékēznēnēc (18) Es azoc kie
 Susis varosaban az o^ldōklēft tōttékuala xiiij napon eş azon ho-
 nac xiiij napan az o^ldōklēsben m^vuelkētēc tizenōtōd napan
 o^ldōcleni mēgzōntēnēc eş azert azon napot zerzettēc gēnērkedē-¹⁵
 tēkneç eş vigasagoknac ielēs innepēiē (19) Asidoc kedēg kie
 anēm kōfalos varasocban eş falucban lakoznakuala Adar honac
 xiiij napiat zērzēc vendēgsēgbe eş o^rōmbe v^ghog^h abban viga^g-
 gānac eş ég^gic masiknac || ereziēc étkecnēc [eş étkecnēc⁷⁰
 rézeit] eş gēnērkedetēkneç rézeit (20) Es v^g Mardocheus mēg-²⁰
 ira mēnd ezēket eş bōtōckel foglaluan ereztē a' sidoknac kie
 kiralnac mēnden vidékiben lakoznac vala mēnd kōzel valochoz
 eş mēnd mezze valochoz (21) hog^h Adar honac tizen nēgēd eş
 tizen o^tōd napiat ynepēkért vēnnēc eş eztendōnēc mēnden
 fordolattaban igēn na^g tiztēffēggel zolgalnac (22) mērt a sidoc²⁵
 az[an]napocban gōzōdelmeztēkmēg o^magokat o ellensegekēn[t]
 Es siralmoc eş gāzolattoc o^rōmbe eş vigasagba fordeitattac.
 hog^h ez napoc leñnēnēc gēnērkedetēkneç [vi napi] eş vigasagok-
 nac napi hog^h égembe égmasnac ereztenēc étkecnēc rézeyt eş
 zēgēnēkneç aiandokčakat adnanac (23) Es vēuēc asidoc ielēs³⁰
 zokasba mēndēnēket mēlleket az v^dōben kezdēttenēc vala tēnni
 eş mēlleket Mardocheus leueleckel parañcolt vala tēnni (24) Mērt
 Aman Amadatinac fia Agag nemzetébōl a' sidoknac ellen-
 sēge eş ellenkēdōiō gondola o ellene gonozt hog^h oket mēgōlnē
 eş eltōrlenē eş ereztē Furt ki m^v neluōñkōn mondatie nilnac³⁵
 (25) Es ez vtan Hefter bemēne kiralhōz onzoluan hog^h o gonoz
 kizlelete kiralnac leueliuel mēgsemmeitētnēnēc. eş a gonoz mēl-
 let a' sidoc ellen gondoltuala fordeitatnēc o feiere Es ez vtan

71 es ót es ó fiayt zegezéc akeréztre. (26) es. az vdötöl foguan
ez napoc neueztettenec Furimnac ~ nilaké Azert hog Fvr az az
71 nil az edenbe ereztetétuala || es mendenec mellec löttekuala
epistolaba ~ ekönönc tartalmaban tartatnac (27) valamelleket
5 zenuettenec es melleket ez vtan valtoztattac vöttéc asidoc ó
reiaioc es ó magzaffokra es mendenéckel kic ó zérzetéckel
akartanac éggésólni hog senkinec ne illéc eket napokat ielés
inneplesnelkvl elmwl ni Kiket iras val es eztendökneç egeb idey
kouetneç ómagoknac zönetlen fordolatocban (28) Ézéc annapoc
10 kiket sonha sem égfeledet elném töröl es menden nemzetec
zolgallac kic e vilagnac menden videkiben vadnac. es ég varos
sinç kiben Furimnac napi ~ nilaké né tartassanac asidoctol es
ómagzaffoctol. kic e [cerie] cerimoniackal kötöztettenec még
(29) Elter kiralne Abialchelnec leaña es sido Mardocheus mas epis-
15 tolat es iranac hog menden zerelmel ez nap a iöuendö vdöben
ielés ynneppé zérzettetnéc (30) Es ereztenec menden sidochoz
kic Asuerus kiralnac zaz huzon het videkiben lakoznakuala (31) hog
vallananac békéséget es fogadnanac igassagot tartuan nilak-
nak napit es ó ideieben örömmel zolgálnac miként Mawlocheus
20 es Hestér zérzettékvala es azoc fogadac tartanioc önönmagoc es
ó magzaffoctol böitöket es vuöltéseket es nilaknac napit
(32) es mendenéket mellek e könönec Historiaiaban tartatnac ki
Hesternec hiuattatic

(Cap. X.)

72 ASuerus kiral kedeg menden földet es tengérneç menden
zegetit teue ado ala (2) kinç eröfféce es feiedelmsége es mél-
tosaga es magassaga kiuel felmagaztata Mardocheust mégirat-
tattac Medosoknac es persayaknac könüöcben (3) Es miképpen
Mardocheus sido nemzetbeli masod löt legén Asuérus kiraltol
30 es naç a sidoknal es naç ó atfaiaynac népénel keresuén iokat
ó népenec es bezeluén azokat mellec ó magzaffanac ilneçuala
békéségére mellec vadnac az hebér könöben telles hüttel ki
ielentéttem Ézéc kedeg mellec mondatnac iruan léltem a még-
hirdetét auaç ielentét könöben mellec görög neluén es bötöcben
35 tartatnac Es azon közbe ekönönec vége vtan hozattatikvala e
kapitulom kit mü zokasone zérént Obelo ~ nas figura alat

ielentéttücmeg (4) Es monda Mardocheus iftentől lőttene ezec.
 (5) megemlekéztem az alomrol. mellet lattam vala vgan eze-
 néket iégzöt. es semmi azocbol hiv nem volt (6) kiceüed forras
 ki neukedec [ato] fo[r]loba es vilagoffagba es napba fordeitatéc
 es soc vizecbe arrada Ester az kit kiral von feleséggé es akara⁵
 kiralne azzonna lenni (7) Aket sarkanoec kedeg en vagoc es
 Aman. (8) anemzetec kie egbe gvelekéztekuale Eze azoc kie
 sidoknac neuét erökötenec eluezteni || eltörteni (9) Ennemze-73
 tem kedeg Isrl ki vuoltót vrhoz es vr megzabadeitotta onépét
 Es megzabadeitot mvnket menden gonozotol. es tot nag čuda-¹⁰
 kat es ielés čudakat nemzetec kőzöt (10) es ket birodalmakat
 paračolt lenni egget iften nepcie es mast menden nemzeteké
 (11) monaic birodalm zerzsbe iot Immar az vdötöl es naptol
 foguan iften elot menden nemzetekne (12) es megemlekézet
 vr onepérol es irgalmazot o orökletenec (13) Es megtartatnac¹⁵
 ez napoc Adarnac honapiaban ezen honac xiiij-ed es xv-öd napian
 menden zerelëmmel es orömmel az egbe gvelekézet nepne
 egseregében touabba Isrl nepenec menden nemzetibe

xj

NÉged eztendoben Phtolomeus es Cleopatra orzaglaffoc²⁰
 Dosiheus [ki papnac] ki papnac es leuiticus nemzetebelinec
 valla vala o magat es Phtolomeus o fia hozac el Furim episto-
 lat Irlmbe kit mondanac megmagarazotnac lenni Lisimahuftol
 Phtolomeus fiatol Es ez kezdet vala a ki hirhettetet zerzsben.
 ki sem a' sido kőben es sem egtolmačozonal mondatic (2) Az²⁵
 igen nag Artarxers orzaglaffanac masod eztendeiben. nisan
 honac elo napian Mordocheus Iayari fia Semey fiae Benjamin
 nemzeteből lata almat (3) sido ember ki lakozikuale Susis
 varosaban nagferfiv es kirali hazbeli eloc kőzöl valo, (4) Vala
 a fogsagbeliec zama[c] kőzöl kiket Nabudonozor Babilonianac³⁰
 kirala eluot vala Irlmből Iekoniaffal Iuda kiralaul (5) es ez
 volt o alma || Ielënenec zozatoc zaigasoc es men görgëséc es⁷⁴
 föld indolas es haborolat földön (6) Es ime ket nag sarkanoec
 es kezec egmas ellen viadalra (7) kikne vuoltësere menden
 nemzetec megyettec rezzettec hog vionanac igazaknac nemzete³⁵
 ellen (8) Es vala annap setetsegéké es haborosagé törödelmé

es gétrelmé es igen nag' felelem földön (9) Es méghaboreítatot igazaknac nemzete feluén ő gonozokat es kézeitetét halalra (10) Es vüölteneç vrhoz. es azoc vüöltuén kiçenéd forras neuekédéc nag' folóba. es soc vizebe arrada (11) Vilagoffag es nap 5 tamada fel. es az alazatosoc vigadanac es mégmarac adiçóségeséket (12) Kit mikoron Mardocheus latot volna es felkólt volna ő agabol gondollauala mit iften tenni akarna es zégezuén vallauala ő elméieben kéuanuan tudni mit iégzene az alom

x ij

10 AZon vďčben kedęg lakozikuala kiralnac terémében Bataual Tharaua kiralnac meddői[e]nel kiç apalotanac aítotartoy valanac (2) Es mikor mégertétte volna ő gondolattokat es zorgalmaffagokat zerelmesben meglattauolna mégtanola hog' Artarxers kiralra erőkődnénec kezéket [vetniç] erezténieç es 15 kiralnac edolgot mégizené. (3) ki monokrol kerd[s]zetneç valasat véuén halalra parañçola vitetni. (4) Kiral kedęg a mel' 75 lőtvala ira emlekézeteneç [dolgaba] kőñueibe || De es Mardocheus ez allatnac emlekézetét irasocba ada (5) es parañçola neki kiral hog' a palotanac terémében lakoznéc aduan őneki e 20 vadolasert aiandokokat (6) Aggeos Aman kedęg Amadati fia vala diçóséges kiral előt es akara artani Mardocheusnac es ő népénec kiralnac ket meddöyert kiç mégólettettekuala Ez eddeglen rokon való phemium a' mellec kőuettetneç a helén vet-tettenec vala hol iruan vagon a' kőñóben es elragadac ő vago- 25 kat auag' ő iavokat melleket çac a méghirhétét zérzesben lel-tőnc Ez epistolanaç kedęg evolt exemplara

x iij

IGen nag' kiral Artaxarses Indiatolfogvan Ethiopiaiglan zaz huzon het vidékécbeli feiedelmekneç biraknac kiç ő vrasaga 30 alat vadnac kőzönétét mond (2) Mikoron en soc nemzetemneç parañcolnéc es menç ez vilagot en vrasagon ala alazuan semmikeppen nem akaréc en hatalman nagsagaua [zérént] vizh-éltetteteném De kegelmefléggel es lassosaggal ennekem alaztakat birnom. hog' mençen felelemnelkülön életéket çendefléggel altal

mennéc hog' menden halalasoc aieitatot békéséggel éltettetnénec
 (3) En kedeg keresuén en tanalčosimtol miképpen ez tellesed-
 hetnec be. eg' ki bölčeséggel es hűtel mendenéket fellől mul
 vala Es vala kiral vtañ masod || (4) Aman neuó ielente enne- 76
 kem mēd eföld vilagaban elhimlēt nepet leñni ki vy tōruénec- 5
 kel éltettetnénec es menden nemzetéknec zokasa ellen teuēñ
 kiraloc parañcolattat megutalna es menden nemzetéknec eggéffe-
 gēt ō ozlasockal megtōrne (5) Kit mikoron megtanoltōnc volna
 latuanc egdagalos nemzetét menden emberi nemzet ellen vizza
 valo tōruénéckel éltettetvén es mv parañcolatīknac ellene mēñni 10
 es meghaboreitani mvnekōnc alazta[ka]tot vidékeknec békéségét
 es eggéffeget (6) Parañcoloc hog' valakiket mutatāñ Aman ki
 menden vidékeknec feiedelme es kiral vtañ masod es kit atāñ
 helén tizteltōnc mvtatāñ. ō feleségeckel es germékéckel eltōr-
 lessenec ō ellensegectől. es azoc kōzzól eg' nec se kegelmeziēñ 15
 eielēs eztendōnec xij-ēd houaban Adarnac xiiij-ēd napian (7) hog'
 ez igen gonoz vtalatos nepc eg'napon poclocba zallanaclē meg-
 aggac a mv vrasagonknac békéségét mēllet meghaboreittakuala
 Ez eddēglen ez epistolanac exemplara Amēllēc kōnettetnec ehel
 vtañ lētem iruañ hol oluastatic Es Mardocheus eleredvén tōñ 20
 mēndénéket mēlleket neki Hester parañcoltuala De maga niñ-
 čenec az hebereknel es mēndénéstől sem eg' tolmačoloknal nem
 mondatnac (8) Mardocheus kedeg onzolla vrat megemlekēzuén
 ōmenden mvuelkēdetiről || monda *) (9) Vram vram mēndenhato 77
 kiral mēndénéc te hatalmadban vettettec es niñčen ki te aka- 25
 ratodnac ellene alhaffon ha zērzendez mvñket megzabadēitanod
 legottāñ megzabadolōnc (10) te tōtted mēñnēt es földet es valami
 mēñnec kerēngetēben tartatic (11) Mēndénéknec vra vag' es
 niñč ki te nağsagod ellen allōñ (12) Mēndénéket esmerz es
 tué. mērt nem keuēlsegērt es bozzosagert es valami dičōsegec 30
 kēuansagaiert tōttem ezt hog' nē ymadnañ ez igen keuēlségō
 Amañt (13) Mert Isrlñec vduōffegeiert ō laba nomit es ōrōmōft (+)
 volnēc megapolnom (14) De fēlēc hog' en iftenemnec tiztēssegēt
 embérbe nē valtoztatnañ es hog' senkit nē ymadnēc en vramtol
 megvaluañ (15) Es ma vram Kiral Abrahamnac iftene irgalmazih 35
 te nepednec mērt mv ellensegine elakarnac mvñket vezteni

*) A lap szélén: Mardocheusnac ymadsga

es te öröködēt eltörleni (16) Nē vtallad te rézedet kit mēgual-
tottal Egíptombol (17) Isten halgasdmég en onzollatomat es lég
kegelmēs te örökletéd rezenēc es kötélénēc es fordohad m̄v
siralmonkat örömrē hoḡ eluēnc dičeriūc te neuedet vram es nē
5 rekeziebbe tégéd dičērōknēc zaiokat (18) Es mēnd Isrl̄l ēgenlō
elmēuel v̄uoltō vrhoz azert hoḡ ōnekic ielēs halal ielēn volna ||

(Cap. XIV.)

78 ES Hefter kiralnē azzon vrhoz futa fēluēn a vezedelmet
mēl ielēn vala. (2) Es mikoron lēvette volna kiralnē ruhait siral-
10 maknac es ḡazolatnac kēzōlt ōltōzetēket v̄on. es a kvlōmb ke-
netēkērt hamuual es ganēual tōlte be ō feiet es ō tēstet alaza
bōitōckel Es mēnden helēcben kicben elōzer zoktauala vigattat
haiiai ki zagatasauual tōltēbe (3) Es onzolla vala Isrl̄nēc vrat
iftenet mōndvan En vram ki tenen magad vaḡ m̄v kiralōnc
15 segēl engēmēt ēgēdōl valot. es kinēc tōlledtōl mēgualuan sēm
ēḡ segedelme niñc ēgēb. (4) en vezedelmēm en kezemben vagōn
(5) Hallottam en atāmtol hoḡ te vram vōttēduolna Isrl̄l mēnden
nemzetēcbōl. es m̄v atāinkat ōmēnden megē valo ōregbibōl. hoḡ
birnad az ōrōcke valo ōrōcletēt Es tōttel nekic mikēnt bezēllēt-
20 tēl (6) B̄vnhōttōnc te zēmēlēdben es azert attal m̄v̄nket m̄v̄el-
lensēgīnkēc kezēbe (7) mērt ō iftenēket bōcōltūc. Igaz vaḡ
vram (8) es ma nēm ēlēg ōnekic hoḡ m̄v̄nket kemēnsēgō zol-
galattal ōmoreitnacmēg De ō kezēknēc ereiēt baluañoc hatal-
manac alaitac (9) Te igēresidet mēgakariac valtoztatni es te
25 öröködēt eltörleni es tégéd dičērōknēc zaiokat be rekeztēni es
te templomodnac es oltarodnac dičōseget mēgoltani. (10) hoḡ ||
79 mēgniffac nemzetēknēc zaiokat hoḡ ō baluañoknac erōffēgēt
dičēriēc. es tēsti kiralt p̄dikallanac ōrōkiglen. (11) Nē āggad
vram te ēftapodat azoknac kic nēm vadnac hoḡ nē meusesēkmēg
30 m̄v romlasonkat De fordehad ō tanalčokat ōnōn reiaioc. es ōtet
ki m̄v reianc kezdet fenēlkēdni eluezēffed (12) Ēmlekēziel mēg
vram es mutaffadmēg te magadat m̄v̄nekōnc m̄v tōrōdelmōnkēc
ideiēn. es vram iftenēknēc kirala āḡ ennekēm bizodalmat. es
mēnden hātalomnac vra (13) āḡ kēllemetēs bezēdēt en zamba
35 ez orozlanac zēmēle elōt es valtoztaffad el ō zv̄nēt m̄v̄ellen-
sēgōnkēc ḡvlōsegere. hoḡ ō es eluezien es ēgebec kic [kic]

ōneki engettenec (14) Mv̄nket kedeg zabadochmēg tē kezedben.
 eš segēh engemet sem eḡ égeb segēdelmet nem valloṭ ha nem
 čac tēgedet vram ki vallaz mēnden tudomaṭ (15) eš esmerēd
 mert ḡv̄lōlōm az hamiffaknac dičōsēgēt eš v̄talom a kōrnēkē-
 zetlenēknec agat eš mēnden idegēnēt (16) Tē tudod en beteg-⁵
 segēmet eš en zv̄kseget [mēl vagon en femēn] hoḡ v̄talom
 keuēlsēgnec iēgēt eš en dičōseget mēl vagon en femēn. en
 mēgielēnetem̄nec napiban eš v̄talom azt mikent nemberi vērēuel
 mēgferteztetēt ruhat eš nem viselēm en čendēffegem̄nec napi-
 ban || (17) eš nem ōttem Amonnac aztalan. eš nem kēllēt 80
 ennekēm kiralnac vendēgsege. eš nem ittam az aldozatoknac
 borat (18) eš sonha nem vigadot tē zolgalo leaṇod mitōlfogua
 ide hozattattam mēnd e ielēs napiglan. ha nem čac tē benned
 vram Abrahamnac iftene (19) mēndēnec fēlēt erōs iften Hal-
 galladmēg ō zauokat kie sem eḡ égeb remēseget nem valnac¹⁵
 eš zabadochmēg mv̄nket a kegētlenēcnec kezēbōl eš mēnēm̄g
 engemet en fēlelmem̄tōl Etoldottakat eš a mēghirhētēt zerzēsben
 a hetuen tolmačozo kōnuōchen lētem

X V

ES paraṇčola neki nem ket hanem Mardoheus Ešternec²⁰
 hoḡ bemenne kiralthoz eš kērne ōnepeiērt auaḡ ōhazaiert (2) Moṇ-
 da emlekēziel mēg tē alazatoṭfagodnac napirol mv̄dōn ēltet-
 tettel en kezemben. mert Aman kiraltol masod emberrē zerzet-
 tetēt bezēllēt mv̄vellenōnc halalra (3) ymaggad vrat eš bezēl
 kiralnac mv̄vērōnc eš zabadechmēg mv̄nket halaltol. mert²⁵
 ezēket es mēllec ala vettetenec a hetuen tolmačolochan lētem
 (4) Harmad napon kedeg lēvetē ō ōltōzetēnec ruhait eš mēg-
 kōrnēkēztetēc ō dičōsēgēuel (5) Es midōn kirali ōltōzettel fēn-
 lenec eš ymatta volna. mēndēnēknec biraiat eš az v̄duōzeitō
 vrat vōn ket zolgalo laṇokat (6) eš valobizon ēggikre tamaz-³⁰
 kodotuala moṇnal a' gēnērōsēgēt tē eš annaḡ gēngesegērt (†) nem
 viselhetneie (7) Amas zolgalo || laṇ kedeg kōuetiuala ō azzoṇat⁸¹
 a' fōldōn hordozo ruhakat feltartuan (8) Ō kedeg rosa zinō
 zēmēllec mēgōtōztetuen eš vig eš fēnlō zēmēckel ō zomoro eš
 naḡ felelemmel megzoreitatot elmēiēt elehēzti vala (9) Azert³⁵

mēnden aitōkon zérēuel bemeñuēn allapēc kiral ellen hol az
 v̄luala ō orzaganac zekin kirali ruhacba ōltōzuēn. eš Arannal
 eš dragalatus kōneekel fēnluēn. eš vala igēn fēlelmes zēmēllel
 (10) Es m̄vdōn fēlemelte volna ō orcāiat eš ōmellēnec haragiat
 5 eš ō zēmēckel mutatta volna mēg Kiralnē azzon lē esēc eš sarog
 zinbe valtozuā mēgfarraduan a' feiēt a zolgalo leānra haita
 (11) Es isten akiralnac zelletēt igēn nağ keğēšfegbe fordeita
 Es sietuēn eš fēluēn felzōkēc ōzekibōl eš ōtet kariaynal fogua
 tartuā miglen mēg[b] ōnōnbelē fordolna [ōzellete] ez igēckel
 10 kōnōrgetiuala (12) Mit vallaz Elter en vağoc tē atādīa nē
 akaryh fēlnēd. (13) nēm halzmēg Mērt nēm tē ellenēd zērtet-
 tetēt etōruēn de mēndēnēc ellen (14) Azert vēpiel ide eš illešed
 ez eštapot (15) Es mikor az vezteglene vēuē az arān vezzōt eš
 vetē ōnākara eš mēgapola ōtet eš monda Mire nēm zolaz en-
 15 nekēm (16) Ki felele Vram latalac tegeđet moñnal istennēc
 82 [orcaiāt] Anğalat eš mēghaboreitatec en zv̄uem || tē dičōsegeđ-
 nēc felelmētōl (17) Mērt igēn čudalatos vağ vram eš tē orcad
 telles malaztockal (18) Es mikor bezellene ešmēg lē esec eš
 moñnal lēlėknelkūl lōn (19) Akiral keđeg haboroltatikuala eš
 20 ōmēnden zolgay vigaztallakuala ōtet

Capitulom tizen [hetēd] hatod

ARtarxēs kiral epistolaianac exemplara mēlle[kēr]t asidokērt
 ō orzaganac mēnden vidėkibe erezte e sinčen az hebērēc kōn-
 uēben (1) Artarxēs nağ kiral Indiatolfoguā Ethiopiaiglan
 25 zaz huzon het vidėkėk[nēc]beli hercegeknēc eš feiēdelmeknēc
 kic m̄v parañolatonknac engednēc kōzōnetēt moñd (2) Soc
 feiēdelmec iozaggal eš tiztesseggel kic ōbeleiec adattattac vizha
 eltettec keuēlsėgben. (3) eš nēm čac kiralo knac alazkottakat
 erōkōdnēc mēgñomoretani anekie adatot dičōseget nēm visel-
 30 uēn de azokra kic attac faragnac alnoksagot: (4) sēm elėgēt-
 tek mēg halalatokat aduā a iol tetelėkrōl eš ōbennēc valo ke-
 gēšfegnēc tōruēnēt mēgtōruēn De alairac ōmagokat eltauoztatni a'
 mēndēnēc lato istennēc tōruēnēt eš (5) De annē balgatagsagba tamat-
 tanac hoğ azokat kic a nekie adatot zolgalatot zerelmesen tartac ||
 38 eš mēndēnėket vğ m̄vuelkēdnēc hoğ mēnden dičēretnēc mēltoc
 lėgenēc Ōhazugsagoknac ḡvlekėzėseuel erōkōdnēc elfordeitanio

(6) Mv̄dōn fejedelmeknec fvlōket es égebekēt ōtermēzetēbōl alaituan eḡvḡōneknc alnac čalardsagockal mēgčallac (7) Mel̄ allat az o Iftoriacbol es bizoneitatic. azocbol es mēllec eḡmen-
den napon lēznec mikēppen nēmēl gonozoknac kizletēcēbōl ki-
raloknac zerelmēc es megfertēztetnec (8) Azert mēnden vidēkēk-
nec bēkēsēgērōl mēgkēl latnōnc. (9) se akariatoc alaitanatoc ha
kūlōmbeket parančolōnc hoḡ mv̄ elmenknec aprosagabol iōuō De
ideknec minēmōsēgēbōl es zv̄ksēgēbōl hoḡ kōzōnsēges iozagnac kēl-
lemeteffegēre mon̄dhatnanc tōruent. (10) es hoḡ niluaban mēgerčē-
tēc mit tanoitōnc Aman Amadatinac fia es elmēieuel es nemzetēuel¹⁰
Macedoniay es idegen Persayak vērētōl es mv̄keḡēffēgōncket
mēgfertēztetuen̄ ō keḡētlensēgēuel es zarandoc mv̄tōllōnc fogat-
tatēc (11) es ez vtan ōbenne embērsēgēt mēgbizoneituanc. hoḡ
mv̄ afanknac hiuattatnēc. es. ymattatnēc mēndenēctōl kiral vtan
masod (12) ki emagafelmagaztatasnac dagaduanaua annēra¹⁵
emelkedēc fēl hoḡ mun̄ket orzagonctol es zelletōnetōl erōkōdik-
uala mēgualaztani || (13) mērt Mardocheust kinēc hūsēgēuel⁸⁴
es iozagial ēlōnc es Elfert mv̄orzagonknac tarsat ōmēnden
nemzetēuel nēmīnemō vy es halhatatlan ēnčēlkedetēs alsaggal
kērē halalra (14) mēnd ezēket gondoluan hoḡ azoc megōlettet-
uen̄ alnolkodnēc mv̄nmagonkrol es es persayaknac orzagat val[az]-
toztatna Macedoniaykēba (15) Mv̄ kedeḡ halalasoc kōzōt mēn-
tōl gonozbtol a halalra adatot sidokat mēndenēstōlfogua sem
ēgbv̄nben nem̄ leltūc De meḡ az ellen igaz tōruen̄ben ēlōknēc
(16) es a felsēges es igen nağ es mēndenkor ēlō iften fiaynac²⁵
kinēc ioltētetēuel es mv̄vatainknac es mv̄nekōnc adattatot ez
orzag es ōriztetic mēnd maiglan (17) Azert aleueleket kiket en
neuem alat az ereztēt vala tūggatoc meḡsem̄miōltēknēc (18) ki
bv̄nērt ō es ki alnalkodot es ōmēnden rokona az akazto fakon
fv̄gnēc e varosnac ⁂ Susisnēc kapui elōt Nem̄ mv̄ de iften³⁰
ōneki mēgforbatluan mēllet ērdēmlēt (19) De maga e parančo-
lat mēllet most ereztōnc mēnden varosocban eleue vettesēc
Asidoknac illēc ēlnic ō tōruēneckel (20) Kīnēc tartoziatoc len-
niēc segēdelmōl hoḡ azokat kic ōmagokat kēzeitētētkuala ōhala-
lokra mēgōlhesēc a xij honac ki hiuatic Adarnac xij-ad napian³⁵
(21) Mērt ez zomorosagnac es siralmnac napiat a mēndenhato
iften fordeitot||ta nekic ōrōmbe (22) Azert tv̄ es ennapot valla-
85
toc ēgeb innēpnapoc kōzibe es zolgallatoc ōtet mēnden viga-

saggal. (23) eş touabba meñdénéc mēgēsmerteffenec kic Persayaknac huuōn engednēc ōhūsegēkert mēltan valo ērdēmēt venņiēc kic kēdeg alnalkodnac ō orzagoknac eluezniec ōbvnōkert (24) Meñden videc kēdeg eş varos mēl nēm akarand rēzes slenni eieleš inneplēsbe tōrrel eş tvzzel vezien el eş ig eltōrlefēc. hog nē čac embērēknec de vadaknac eş felelēm lēgen ōrōcke az vtalasnac eş az engēdelmetlensēgnēc peldaiaiert

---

M a c h a b e u s.

(II. könyv, 7. cap.)

Törteneç kedeg het atafiac eş ő anőockal őzuő mēgfogattac 86
kenzēreitetniēc kiraltol vērēsegeckel eş bika bōrbōl alkotot osto-
rockal gētrettetuē dizno husokat enni isteni tōruēn ellen (2) Eg⁵
kedēg azoc kōzzōl. ki elō vala ig monda Mit kerdez eş mit
akarz tudnod mvtōllōnc. kēzēc vagōnc inkab mēghalnoņc hog
nem. mv hazankat eş istenneç tōruēnēt mēgtōrnōnc (3) Es vg
a kiral mēgha[l]raguā paraņcola serpenōket eş erē fazakakat
meggeriezteni. Kie. lēgottan mēggērieztetuēn (4) paraņcola an-
nac ki elōzer zolt vala űeluēt elmētēnni eş feienec bōrēt leyonni
eş kezeineç eş labaynac vyait elmētēnni ő ēgeb attafaiy eş
anūa nēzueieç. (5) eş mikor inmar mēndēnēstōl ēkteleennē lōt
volna paraņcola a tȳzet ōregeiteni eş mēglehōt a serpenōben
gētreni Kiben mikoron hozia gētrettetnēc ēgebi anūokual őzuő¹⁵
ēgembe egmaft onzollakuala. erōffen mēghalnuoc (6) monďvan
Vr isten igaffagot nēz eş mēguigaztaltatie mvbennōnc mikēppen
az ēnekneç vallasa miat mēgmondotta Moyses Es ő zolgaiban
mēguigaztaltatie (7) Es ig elōzer a mēghaluā azonkeppen a
a masot vizikuala mēgkaromlatra eş ő feieynec bōrēt haiaiu²⁰
őzuő lēuonuan kerdikvala ha elezteb ennēc hog nem mēnd
ōteftēben mēnden tagi zērent gētrettetnēc (8) Es az feleluēn
atai zoual monda Nem tezem azert || mērt en atamfia kemēn-⁸⁷
sēgō gētrelnet [zenuedet] kōuetēt nem tagadom meg vrat azert
ez amasod helen az elōneç gētrelnēt vēne. (9) eş ő vtolso zel-²⁵
letēbe[n] iutuan ig monda Te fertēzetēfflēgō valobizon e vilag-
ban munket elueztez de ez vilagnac kirala mvnket ōtōruēneiērt
mēgholtakat az ōrōc ēletnēc felkeletēben felkōlt (10) Ennēc
vtanna a harmadie karomlattatikuala. eş. ő neluēt kēruēn hamar

ki vetè eş kezeit alhatatoft ki terieztè. (11) eş bizodalmal
 monda Meñbõl birom ezeket de iftenneç tõruenèiert ezeket eş
 mæg vtalom mært remeñlèm en magamat ezeket õtõllõ veñnem.
 (12) vghog akiral eş kie õ vele valanac çudalkodnakuala ez
 5 ifionac elmèien hog monnal semmie tartana egètrelmeket (13) Es
 ig e mæghaluan a neget buseitakuala azonkeppen gètèruen
 (14) Es mikor immar halalan volna monda Iob embèretõl
 halalra adattatuan iftentõl remeñsegèt varni. eş esmeg õtõllõ
 felkõltetni. mært te nekèd felkelet èletre nem lèzen (15) Es
 10 mikoron az õtõdõt elhoztakuolna gètrikuala õtet eş az tekèntuen
 õreiaia monda (16) Embèrèc kòzõt hatatmat vallaz. iolleet
 megtõretendõ vag. tètèd amit akarz Nè akariad alaitanod mv
 nemzetècnket iftentõl mægahattatotnac. (17) te kedeg engè-
 delmest zenueggèd eş mèglatod õnaghatalmat mikèppen tege-
 88 det eş te magzatodat gèttri (18) Enneç vtanna ahatotdot || hoz-
iakuala eş az kezde mæghalni ig monda Ne akary heiaa
 têuèlgenèd Mert mv mvñõnmagonkèrt zenveggûc ezt bñnhõueñc
 mv iftenõñben eş mèltan valo çudalatba lõttec mvbennõñc
 (19) Te kedèglen nè alohad iõuendõuõl te magadat gètrelm-
 20 nelkûlõn hog iften ellèn kèsèrtettel vionod (20) Az igen felèttè
 çudalatos aña kedeg eş iok emlekèzetèñc mèlto ki õhet fiayt
 napnac egideieben nèzuen eluezniec io akarattal viseliuala a
 remeñsegèrt mèllet iftenben valuala (21) Egmenèdèniket onzolla
 vala õn neluèuel erõffen betelvèn bõlèsesèggel eş nembèri gon-
 25 dolat alat ferfiv elmèt viseluen monda azoknac (22) Fiaym nem
 tudom mikèppen en mèhèmben ielèntetèc sem attam en tv nek-
 tèt [alèl a tètèt] a zelletèt eş alèlkèt eş. az èletèt: eş tv
 egmenèdèntekneç tagit nem en zèrzettem (23) Te ezuilagnac
 teremteio ki embèrneç zvletetèt zèrlette eş ki menèdènekneç
 30 lèlte kezdetèt eş az zelletèt eş az èletèt tvnektèt esmeg mæg-
 agga irgalmaffaggal mikènt ma tvñõnmagatokat õ tõruenèert me-
 gutallatoc (24) Antiochius kedeg alaita vala magat egembe
 megutaltatni eş bozzontasnac zanaual megutaltatotnac Mikor
 mèglen az ifiab vgán volna nem çac igèckel onzolla vala de
 35 eş escuel erõseituala õtet kazdagga eş bodogga tènni eş az atay
 tõruenèkrõl elualtoztatuan baratfaia vallani eş kèllemetèffègèk-
 neç vagat õneki adni (25) De mikor menèd ezèkre az ifio sem-
 89 mikèppen nem hailana hiua akiral || õañnat eş kizleli vala

ötet hog' ez ifonac lenne megzabadolasara (26) Mikor kedeg
 soc igéckel ötet onzollotta volna igéré ő magat őfiat kizlelni
 (27) Es vg' haila őhoziaia megmeuetuę akégétlen feiedelmet
 monda hazay zonal Fiam irgalmazyh ennekém ki tégédet kilené
 honapochan en mēhēmben viseltelec es teiet harom eztendōben⁵
 attam es eltettelec es ez enne életbe neueltelec (28) Kérlec en
 zvlōttem hog' nēzied mēnet es földet es mēndēnēket mēllec
 őbenne vадnac. hog' mēgerčed mērt azokat iften sēmhibōl
 tōttō es embēri nemzetēt vg' tōt. (29) hog' nē fēlled emēzaroft:
 de te atadfiayual mēto lég halalt fogadnod. hog' az irgalma-¹⁰
 zatban vēgelec [tvtōket] tēgedet te atadfiayual (30) Mikor
 ezēket mēg az mondana monda az ifiv Kit vartoc nēm enge-
 dēc kiral parāčolattānac de tōruę parāčolattānac mēl mē-
 nekōnc adatot Moyses miat (31) Te kedeg ki lōttel mēnden
 gonoffagnac lēlōie az ēbērēkre. nēm tauoztatod el iftennēc kezēt¹⁵
 (32) Mert mē ezēket mēbvñnōnkert zenueggūc. (33) es ha mē-
 nekōnc mēfēgelmonkert es poreitasonakert mē vroņc iftennēc
 keuesē megharagut de ēsmēg mēgemlekēzic es mēgeggēsōl ő
 zolgaiual (34) Te kedeg oh fērtēzetēs es mēnden embērētōl
 bvñnōsb. ne akarih heiaaba felmagaztatnod hiv remēségeckel ő²⁰
 zolgaira megharaguan || (35) Mert mēgamēndenhato iftennēc⁹⁰
 es amēndēnēket nēzō itēletēt nēm tauoztattad el (36) Mērt en
 atamfiay ma keues serelmet zenuedueiec az őrōc életnēc tes-
 tamentoma ala lōttenēc Te kedeg iftennēc itēletēuel te kēuēl-
 segēdnēc igaz gētrelnmēt mēgfizetēd (37) Ēn kedeg mikęnt es²⁵
 en atamfiay en lēlkēmet es testēmet adom mēvatainknac tōruē-
 neiert ymaduam yrat mē nemzetōnkneec hamaraban kōnōrōletēffe
 lenni. teged kedeg gētrelnmekkel es vereségeckel vallanod. hog'
 čupa ő őnōn maga iften (38) Ēn bennem kedeg es en atam-
 fiayban a' mēndēnhatonac haragia mēgzōnic. mēl mē nemze-³⁰
 tōnkre igazan hozattatot (39) Tahat akiral haragba gēriede.
 erre mēndēnēc felēt kemēben fēnelkedēc, Mēltatlan vēuēn ő
 magat mēgmeuetetnēc (40) Es vg' ez es tiztan halameg. mēn-
 dēnkęnt vrban bizuan (41) Vtolzeren kedeg őfiay vtan az aña
 es mēguēgeztetēc (42) Azert ez aldozatokrol es mēnden fēne-³⁵
 getēsēkrōl kēgētlensēgēkrōl ēlęg mondatot

(Cap. VI.)

(18) ELēazarus azért ég az elebeliecbeli iraftudochol még-
 elemét étettel valo férfv. és zéméllel ékés megnilt zaual meg-
 farradua kēnzéretetikuala dizno huft ēnni (19) Es az inkab
 91 dičōségēs halalt || valazta hog nēm [a dičōseges] a fertēzetes
 életét Akaraffa zērent eleue mégēn vala agétrelémre (20) Nēz-
 uēn kēdeg mikēppen kellene eleue mēnni engēdelmest zenved-
 uēn zērzē hog ez életnēc halalaiert magat alkolmatlanocba nē
 ereztenē (21) Azoc kēdeg kie ielēn alnakuala hamis irgalma-
 10 faggal remōltetēnemēg e férfvnac régi baratsagaiert titkon
 vēuēn ōtet kēnēc vala husokat hozni kīvel illikuala éltettētni
 hog tēttētnē étet az aldozatoknac husibol mikēnt kiral para-
 čoltuala (22) hog e tēuēn halaltol mégzabadolna és e férfvnac
 régi baratsagaiert tēzikuala ō vele ez embērsēget (23) Es az
 15 kezde gondolni ō életēnēc és vēnsēgēnēc mēlto magaffagat és
 ōnēmēffēgēnēc ōzsēget. és ō gērmēksēgētōl foguā valo io
 naiaffkodattat. és a scēnt tōruēn zērent valot ki istentōl zēret-
 tetētuala felele monduan Tuégatoc hog en magamat inkab
 pokolba ereztem (24) Monda mērt nēm illic mēmēlto életōnket
 20 tēttētnōnēc hog soc ifiac alahac ELēazaruft kilenē zaz eztēndeyet
 idegēnēc életēbe mēnni. (25) és ōk en hasonlatoffagomert
 és akeuesenne [életnēc] tōretētēs[sēgeiērt] életnēc ideyēiērt meg-
 čalatkozianac és ezert zeplōt és latkot kerēffēc [nēc] en vēn-
 sēgemnēc (26) Mērt és ha eielen valo vđōben mēndēnēknēc
 25 gētrelmībōl mégzabadollac de a' mēndenhatonac kezēt sēm
 92 elenenēn sēm haluam nēm tauoztatom el (27) Azert || ez életét
 erōffen által mégēm valobizon mēltonac ielēnēm vēnsēgnēc
 (28) ifiāknac kēdeg erōs pēldat haēoc. ha kēz elmēuel és
 erōffen ez halalatossēgō és scēntsēgō tōruēnēkērt tiztes halallal
 30 éltettēndēm Ēzēc monduan legottan agētrelmekre vōttatikuala
 (29) Azoc kēdeg kie ōtet vizikuala. és eleztēb keuesē kēgēsē-
 [c]bec valanac haragba fordolanac az ōtōllō mégmondot bezē-
 dēkērt kiket azoc keuēlsegbōl alaitakuala zarmazotnac (30) De
 35 vallaz s. tudomānt niluā tudōd tē mērt halaltol mégzabadolhat-

néc testnec kemen [gétrelmèt] serelmit zenuedèm. Lèlkèm
zèrènt kèdèg tē felelmédèrt òròmòft zenuedèm ezèket (31) Es ez
valobizón eképpen mène ki euilagbol. nem čac. eleuenèknec de
menđen nemzetnec óhalalanac emlekèzetèt iozagnac eş eróffèg-
nec példaiat hága || *)

5

---

*) A 93—96-dik lap az eredetiben üres.

Baruth.

97

It kezdetic Baruth prophetanac kónuó

ES ezéc a' kónónec igey melleket irt Baruch Nerienc fia
 Maasie fiaie Sedechie fiae Sedey fiae Elchie fiae Babilloniaban.
 5 (2) ötöd. eztendoben a' honac heted napian az vðoben kiben a
 Caldeusoc Irlmet megvöttékuala. es. meggërieztettékuala ötet
 tÿzzel. (3) Es megolvasa Baruch e kónónec igeyt Iekoniasnac
 Ioachim fianac Iuda kiralnac fÿleibe mënd. annépneec a' kónó-
 hõz iõuõknec fÿleibe (4) es a hatalmasoknac kiralo^k [fÿleinec]
 10 fiaynac fÿleibe. a' kÿsdedtõl foguan mënd a' naigiglan [Babillo-]
 mëndénékneec Babilloniaban lakozoknac Svðinac foloianal (5) kie
 haluan sirnakuala bõitõlnec vala es imadkoznakuala vrnac
 zemele elõt (6) Es penzt zedenec mikent egmendenneec keze
 tehete (7) es ereztet Irlmbe Ioachim paphoz [Ech] Elchie fia-
 15 hoz Saloel fiaiehoz es az egeb papokhoz es mënd annéphèz kie
 õ vele lelettetteneekuala Irlmben (8) mikoron vennec vr templo-
 manac edenit mellec el vetettenec vala a' templombol meghioni
 Indanac földébe Siban honac x napian az ezüft edeneket mel-
 leket alkotot vala Sedechias Iosie fia[ie] Iuda kirala (9) mi
 20 vtan elvõttõ volna Irlmbõl Nabuhodono^zor babillonianac kirala
 Iekoniaft es a feiedelmeket es a foglokat es a hatalmasokat
 es a' földneec népét es viue õket megkõtõzuen Babilloniaba ||
 98 (10) es mondanac Ime ereztõne tÿ hoziatoc [tÿ] pénzéket kie-
 bõl végetec aldozatokat es temient es tégétéc aldomasokat
 25 [bÿnert] es aianlatoc bÿnert mÿ vrone iftenõknec oltarara
 (11) es ymaggátoc Nabhodono^zor Babillonia kiralnac életeiert
 es Baltazarnac õ fianac életeiert [es] ho^g légene^c õ napioc
 mikent meⁿne^c napi földõn (12) Es ho^g ag^gon vr tehetségét
 mÿnekõne es vilagõshame^g mÿ zemeinket ho^g elheffõne Nabu-

hodonozor Babillonia kiralanae arnêka alat. eş 0 fianae Balta-
 zarnae arnêka alat eş zolgallone 0nekic soc napoeban eş lëll0ne
 malaztot 0 zëmëlec el0t (13) Mvñ0n magonkêrt eş ymaggátoc
 mv vronc iften0nket meřt bvñh0tt0ne mv vronc iften0nknec eş
 nem fordolt el 0haragia mvñ0ll0ne meřd ez napiglan (14) Es 5
 ek0nuet oluaffatoc kit ereztëtt0ne tv hoziatoc vrnac templa-
 ban megoluaffatni az innep napon (15) Es mongátoc [vrone]
 mv vronc iften0nknec igaffag. mvñek0ne kedeg galazat mv
 orcainknac mikent vağon ez nap meřd Iudanae eş İrlm lako-
 zoinae (16) mv kiralinknae eş mv feiedelminknec eş mv 10
 papinknae eş mv prophetainknac eş mv atainknac (17) Bvñh0t-
 t0ne mv vronc iften0ne el0t eş nem hitt0ne hvñt0tlenkëduene
 0benne (18) eş nem voltone alazkottac 0neki eş nem halgattuc
 mv vronc iften0nknec zauat hog iarna 0 parañolatiban melle-
 ket adot mvñek0ne (19) anaptolfoguan. kin ki hozta mv atain- 15
 kat Egiptomnae f0ldeb0l. meřd e napiglan hvñt0tlenec voltone
 vrhoz || eş tekozlatuan elmene 0ne ne halgatnoc 0 zauat 99
 (20) Es egges0l0nec mv vel0ne soc gonozoc eş atkoc melleket
 zëret vr Moysésnec 0 zolgaianae, ki ki hozta mv atainkat
 Egiptomnae f0ldeb0l adnia mvñek0ne a teyel eş a' mezzel folo 20
 f0ldet miket e may napon (21) eş nem halgatoc mv vronc
 iften0nknec zauat a prophetaknae meřden igeieç zërent kiket
 ereztët mv hoziane eş mv birainhoz, (22) Es element0ne 0t0ll0
 egmeřdenine 0 zvüeneç gonoz ertelmëbe mvñelkëdni idegën
 iftenëknec tëueneç gonozokat mv vronc iften0nknec zemey 25
 el0t,

Capitulum masod

AZert zërçe mv vronc iften0ne 0 igeiet melleç bezellet
 vala mvhoziane eş mv birainhoz kie iteltëc Isrlt eş mvkiraline-
 hoz eş mvfeiedelmincheç eş meřd Isrlhez eş meřd Iudahoz 30
 (2) hog hozna vr mv reiane meřd agonozokat melleç nem
 l0ttenec meř alat mikeppen İrlmben l0ttenec my zërent iruan
 vadnae Moysésnec t0ruenëben (3) hog megënnë ember 0 fianae
 hysat eş 0 laninae hysit (4) eş ada azokat meřden kiral0knac
 kezëc ala kie mvkörn0ll0ne vadnae bozzosagba eş puztolatba 35
 meřden nepebe [kie mvkörn0ll0c vadnae] kiebe mvñket elhim-

tèt vr. (5) eş lóttóné alá eş nem fel. mert bñnhóttóné mñ vroné
 iftenónkneé nem engeduéné ó zauanac (6) Mñ vroné iftenónk-
 neé igaffag mñnekóné kédeg eş mñvataink[nae galazat] oréaianac
 galazat mikenť vağon ez nap (7) mert bezellétte vr mñreiane
 5 meñd ez gonozokat melleé iótteneé mñreiane (8) eş nem onzol-
 lottuc mñ vroné iftenónkneé orcaiat hog meğfordolnanc mñ
 egmenđenine ómentól gonozb vtaybol, (9) Es viğazot vr gono-
 100 zocban || eş reiane hozta azokat. mert igaz vr ómenđen mñuel-
 kédetiben melleket parañolt mñnekóné (10) eş nem halgattuc
 10 ó zauat hog menñene vrnac [ó] parañolatiban melleket adot
 mñ oréanc eleibe (11) Es ma vram Isrlneé iftene ki kihoztad
 te nepedet Egiptomnac földéből erős kezben eş földi ielénségéc-
 ben eş menñi ielénségéciben te nağ tehetségedben eş magas
 karban eş tóttel te magadnac neuet mikenť vağon ez napon
 15 (12) Bñnhóttóné mñ vroné iftenóné te menden igaffagidban
 hamiffan mñuelkéttoné kegétlenöl tóttóné, (13) Fordeitaffec el
 te haragod mñtóllóné mert keuesen hağattatóné meğ a' nemzetec
 kózót houa munket elhintettel, (14) Es vram hallgassadmeg mñ
 onzollatinkat eş mñ ymadsaginkat eş menç meğ munket tenen
 20 érted eş ağ nekóné malasztot lēlnóné azoknac oréaioc elót kie
 mñnket eluittenec (15) hog meğtuğğa menden föld mert te vağ
 vr mñ iftenóné eş mert te neved hiuattatot menden Isrlen eş
 ómagzattan (16) Nēzyh vram mñreiane te seņt hazadbol. eş
 haicad le te fīledet eş halgasmeg (17) Niffadmeg te zēmeidet
 25 eş lassad. mert nem ahalottac kie pokolban vadnac kienec zel-
 letec eluētettētēt óhvrocbol adnac tiztéffégēt eş igazolatot vrnac
 (18) De a' lēlēc mēl zomorosagban vağon a' gonossagnac nağ-
 sagan eş lehorgadua iar eş betegen eş meğfogatkozo zēmēc eş
 ehezō lēlēc ad tenekéd dičségēt eş igaffagot vrnac, (19) Mert
 30 nem mñ afainc igaffagoc zēreņt óttóné mñ onzollatokat eş kere-
 101 sōnc irgalmaffagot te zemelēd || elót vr mñ iftenóné (20) De
 mert ereztétted te haragodat eş te hirtelenkédetēdet mñreiane
 mikenť bezellettel te germekidneé prophētaknac kezében mon-
 uan (21) Ig monđ vr haicatoc le tv vallatokat eş tv nákatokat
 35 eş mñuelkéggetec Babillon kiralanae eş vltōc a'földōn kit attam
 tv afaitoknac, (22) Kit hanem teiendētēc sem halgatanğatoc tv
 vratok iftentekneé zauat mñuelkednetēc Babillon kiralanae
 (23) fogatkozatot tēzēc. Iudanac varosibol eş Irlm kvuol eş

eluèzèm tṽ tölletèc vīgasagnac zauat eṣ őrōmnec zauat eṣ a
 vōnec zauat eṣ a mēnec zauat eṣ lezen mēnden föld homdok-
nalkv̄lōn az ōbenne nem lakozoetol, (24) Es nem halgatac tē
 zodat hog m̄vuelnēnec Babillon kiralanac eṣ zerzēd tē igeidet
 mēlleket bezēllēttel tē gērmēkidnec prophetaknac kezēcben hog⁵
 eluiteffenec m̄vkiralinknac tetemēc eṣ m̄v atāinknac tetemēc
 ōhelēkrōl, (25) Es imē vettetenec napnac heṽsēgēre eṣ eynec
 fāgara eṣ mēgholtanac a' mēntōl gonozb serelmechen eṣ ehsēg-
 ben eṣ tōrben eṣ akiereztetben (26) Es vettēd a templomat
 kibēn hiuattatot tē neuēd ōbenne mikēnt ez nap Isrl̄ hazanac¹⁰
 eṣ Iuda hazanac hamiffagaiert (27) Es tōttel m̄v bennōnc vr
 m̄v iftenōnc tē mēnden iozagod zērent eṣ tē mēnden nagkōnō-
 rōletēd zērent (28) mikēnt bezēllēttel tē gērmēkidnec Moysēs-
 nec kezēben annapon mēllen parañčoltal neki mēgirna tē tōruēnet ||
 (29) *) Isrl̄ fiay elōt monduan Ha nem halgatangātoc en zomat¹⁰²
 e' naḡ keuel [keuel] sokaffag fordeitatic mēntōl kūffeb nemzetbe
 houa en elhimtēm azokat (30) mērt tudom hoḡ engemet nem
 halgat e' nep̄ Mert e' nep̄ kemēū nako eṣ meḡ fordol ō zūuebe
 ō fogsaganac földēben (31) Es meḡtūggāc mērt en vagōc vr ō
 iftenec Es adoc nekic zūuet eṣ meḡ ertnec eṣ fuleket eṣ meḡ-²⁰
 halgatnac (32) eṣ dičernec engemet ō fogsagoknac földēben eṣ
 megemlekez nec en neuemrōl (33) Es el [fō]fordeitac ōmagokat
 ō kemēū hatokbol eṣ ō naḡ gonoffagocbol mērt megemlekez nec
 ō attoknac vtatol kic b̄vnhōttenec en bennem (34) Es meḡ-
 hium azokat ō földōkbe mellert eskōttem ō attoknac Abracham-²⁵
 nac Isaaknac eṣ Iakobnac eṣ vralkodnac azokon eṣ meḡ[kūssebei-
 tem] sokaseitom ōket eṣ nem kūffebēdnec meḡ (35) Es zerzēc
 azoknac mas őrōc testamentomot hoḡ legēc azoknac vroc eṣ ōk
 leznec ennekēm nepem eṣ nem indeitom el touabba en nepemet
 Isrl̄ fiat a' földrōl mēllet attam azoknac

30

Capitulum harmad

Es ma mēndenhato vr Isrl̄nec iftenē a' gētrelnmekbeli lelēc
 eṣ a' bus zellet v̄uōlt tē hoziad (2) Halgaffad vram eṣ irgal-

*) Itt kezdődik a másík kéz írása.

mazy mert irgalmas iften vag' es' irgalmazih m'vnekönc mert
 bñnhöttönc te elötted (3) ki ülz öröcke es' mü eluezönc öröcke
 103 [es' nem halgatac ö vroc ifteneknec zauat] || (4) Mendenhato vr isrl-
 nec iftene halgassad ma vram Isrl halottinac es' ö fioknac imad-
 5 sagat mert bñnhöttenece te elötted es' nem halgatac ö vroc ifte-
 neknece zauat es' eggesöltenece müuelönc gonozoc (5) Ne akarih
 mü afainknac hamiffagokrol meg emlekezned de emlekeziel meg
 te kezedröl es' te neuedröl ez vdöben (6) mert te vag' vr m'v
 iftenönc es' diçeriuc te neuedet vram (7) mert azért attad te
 10 felelmedet mü zñneinkbe hog' hyuc te neuedet es' diçeriönc te-
 gedet m'v fogsaginkban Mert el fordolönc m'v afainknac hamif-
 sagocbol kie bñnhöttönc te elötted (8) Es ime mü ma m'v fog-
 saginkban vagönc houa münket el himtettel bozzosagba es'
 atocba es' bñnbe m'v afainknac menden hamiffagoc zerent kie
 15 eltauoztanac te tölled m'v vrunk iftenönc (9) Halgaffad Isrl
 életnece parançolatit füleiddel ezedbe veged hog' tuç ildomoffagot
 (10) Mi az Isrl mi az hog' ellensegeknec földében vag' (11) meg
 auoltal idegennece földében megferteztettel a' halottakkal zam-
 laltattal a' pokolba le zallockal (12) Meg hattad bölcesegnece
 20 forrasat (13) mert ha iftennece vtaban iartaluolna valobizon be-
 keseggel lakoztaluolna a' földön (14) Tanollad meg hol legén
 104 a' bölceseg hol legén az ildomoffag hol legén a' iozag || *) hol
 legén az ertelm. hog' tuçgad hol legén egembe életnece es' iozag-
 nac hoziusaga, Hol legén zeméknec vilaga es' bekéség. (15) Ki
 25 lettemég ö helét es' ki ment be ö kençébe, (16) Hol vadnac
 nemzetéknec feiedelmi es' kie vralkottanac vadakan mellece vad-
 nac földön. (17) Kie iacodnac mennece madariban. (18) Kie ez vf-
 töt kençéz[tec]nece es' arañat kiben emberéce biznac es' niñ ö
 kereskedéséknec vége kie ez vftöt faragnac es' zorgalmazatosoc
 30 es' niñ ömvuelkedéséknec meglélése. (19) Ki irtattanac es' po-
 kolba lezallottanac es' égebec tamattanac öhelécebe (20) Ifiac
 lattac a vilagot es' lakoztanac földön Fegedelémnece kedeg vtat
 nem tuttac (21) sem ertettéce ö osuenit sem ö fioc fogattoc ötöt
 Ö orçaiatol mezze löttenece (22) Nem hallattatott Canaanac föl-
 53 dében sem lattatot Tëmanban (23) Es Agarnac fiay kie ki
 kerestéce az ildomoffagot mel' földböl vaçon Tëman földenece

*) Ismét az első kéz.

complari eş bezélloy eş ildomoffagnac eş ertelémneç ki keresöy. Bõlçeségneç kedeg vtat nēm tuttac sēm emlekeztenec mēg. ō ōsuenērōl (24) O Isrl̄ mēl nağ iftenneç haza eş mēl igēn nağ ōbiroaldmanac [ō] hele. (25) [nağ eş] nağ eş vēget nēm val. magas eş mērtēcletlen. (26) Hol voltanac. a neuzetēs oriasoc⁵ kie kezdet̄tōlfoguan nağ allatouac voltanac eş tvdomañosoc had-hoz (27) Nēm azokat valasztotta iften. sēm lēltēkmēg fēgēlēm-neç vtat (28) azert [lēltēkmēg] elueztenec Es mert nēm vallot-tanac tudomant ōhitsagokert elueztenec (29) Ki mēnt fēl mēnbe eş vōttō ōtet eş ala hozta a' kōdōcbōl. (30) Ki mēnt altal ten-¹⁰ gerēn. eş mēglēltē ōtet [eş ala hozta ōtet] eş hozta valasztot arañnon (31) Niņç ki meğtudhaffa ō vtait. eş ki mēgkeref[fe]heffe ō ōsuēnit || (32)* De ki mēdeneket tud esmerte azt eş ō¹⁰⁵ ildomoffagauac lēte ōtet Ki alkotta a' földet ōrōc vđōtōl foguan eş betōltōttō azt appro barmockal eş neğ labockal, (33) ki erezti¹⁵ e' vilagot eş elmēgen eş hiutta ōtet eş engedet felelemben ōneki (34) A' čillagoc kedeg attanac vilagot ō ōrizetekben vigattattanac (35) hiuattattanac eş mondottanac ielen [v] vağonc eş vilagoseitottanac neki ōruendezettel ki tōttō azokat (36) Ez mēv iftenōnc eş nēm alaitatic egeb ō ellene (37) Ez lēte fēge-²⁰ delemnec mēnden vtat eş atta azt Iacobnac ō gērmekinec eş Isrl̄nec ō valasztottanac (38) Ezec utan földōn lattatot eş embe-reckel naiaskodot

Capitulum iiij

EZ iften parančolatinac kōnuō eş tōruēn ki ōrōcke vağon²⁵ Mēdenec kie tartac ōtet iutnac életbe kie kedeg meğhağangac ōtet halalba (2) Fordol meğ Iacob eş ragagğad ōtet Iary az uton ō fēneffegeben ō vilaga ellen (3) Ne agğad te dičōsegedet egebneç eş te mētosagodat idegen[nec] nemzetneç (4) Bodogoc vağonc Isrl̄ mert melleç kelneç iftenneç meğielentettenec mūne-³⁰ kōnc (5) Vig elmeiō leg iftenneç nepe emlekezetes Isrl̄ (6) Ēl adattattoc nemzetekneç nēm vezēdelmbe de mert haragra rez-zetettēteç iftent el adattatoc az ellensegekneç || (7) Mert meğ-¹⁰⁶ kesereitettēteç ōtet ki tōt tūtōket az ōrōc iftent. aldozuan idegen

*) Ismét a másik kéz.

ifteneknec eş nem iftennec (8) Mert el felettetec iftent ki elte-
 tet tütöket eş megzomoretottatoc [Ihl] Ihrlmet tû daikatokat
 (9) Mert latta az iftentöl iöüö haragot tñnektec eş mondot Hal-
 gaffatoc sionnac varosi (10) Mert nağ siralmat hozot ennekem
 5 Mert lattam en nepemnec fogsagat en fiaimet eş en leaúimet
 mellet hozot önekic az öröc (11) mert eltettem azokat vigasag-
 gal el ereztettem kedeg azokat siralommal eş gázolattal
 (12) Senki ne öröllön en raitam özuegen eş meg hagattaton
 Sokaktol hagattattam meg en fiaimnac bünökert mert el hailot-
 10 tanac iftennec törünetöl (13) ö igaffagit kedeg nem tuttac sem
 iartanac iften parançolatinac vtain sem ö igazolatinac ösueün
 igaffaggal mentenec be (14) Iöyenec sionnac [utay] vegey eş
 meg emlekezienec en fiaimnac eş en leaúimnac fogsagokrol kit
 hozot nekic öröc (15) Mert hozot öreiaioc nemzeteket mezzöl
 15 fene nemzetet eş egeb neluöuet (16) kic a' ueneket nem tiztel-
 tec sem kónöröltenece a' gyermekeken Es eluittec az özuegnece
 fiait eş az egget ö fiaitol megpuzteitottac (17) En kedeg mit ||
 107 segelhetlec tütöket (18) Mert ki hozot gonozokat tñ reiatoc ö
 ki zabadeit tütöket tñ ellensegteknec kezeceböl (19) Iariatoc
 20 fiaim iariatoc. mert en egedöl hagattattam meg (20) Ki foztot-
 tam magamat bekesegnec ftolaiabol öltöztettem en magamat
 onzollatnac sakiaba. eş vüöltöc en napimban a' felsegeshez
 (21) Bekesegesec legetec fiaim Vüölçetec vrhoz eş megzabadeit
 tütöket ellenseges fedelmeknec kezeceböl (22) Mert en remen-
 25 lettem öröcke tû vduöfegteket eş iöt ennekem [öröcke] öröm a'
 scentöl irgalmaffagra mel iö tñnektec tñ öröc vduözeitötöktöl
 (23) Mert [ki] ki ereztettelec tütöket gázolattal eş siralommal
 Meghoz kedeg tütöket ennekem vr örömmel eş vigasaggal öröcke
 (24) Mert mikent lattac syonnac zomzedy tû fogsagtokat. igen
 30 lattac eş iftentöl hirtelen tñ megzabadolastokat mel reiatoc iö
 tñnectec nağ tizteffeggel eş öröc fenefeggel (25) Fiaim beke-
 seggel tûrietec a' haragot mel tñnektec reiatoc iö Mert üldözöt
 tegedet te ellenseged de hamar meg latod ö vezedelmet eş ö
 nákara hagz fel (26) En géuerkedöim iartanac kemen vtakon
 35 mert eluitettenece ment az ellensegektöl el ragadot čorda
 (27) Bekesegesec legetec fiaim eş vüölçetec vrhoz (28) Mert
 lezen tñ emlekezettec attol ki eluizen tütöket Mert mikent uolt
 108 tñ ertelmetec hog elteuehnedetec iftentöl [Esmeg] || Esmeg

megfordolnatoc tizzer inkab meg keresitec ötet (29) Mert ki hozot t̃v reiatoc gonozokat ô eş' eşmeg hoz t̃vnektec ôrôc vigaztalatot ôruendezetet t̃v ṽduôffegteckel (30) Bekeseges leg̃ Ih̃rlm mert onzol tegedet ki tegedet neuzezet (31) Az artalmasoc eluez-nec kic tegedet getrettenec eş kic ôrôltenece te romlasodban⁵ meg getrettetnec (32) A' varosoc kiknec te faid zolgaltanac getrettetnec eş kic te faidat eluôttec (33) Mert mikent ôrôlt Babillon te romlasodban eş vigadot te eseseden ṽgan megzomorodie ô megpuztolattaban (34) Es elmettetie ô vigasaganac sokassaga eş ô ôrômô lezen siralomba (35) mert t̃uz (†) reia ôneki¹⁰ az ôrôktôl napoknac hoziusagaban (36) Kôrnôl nezied te magadat Ih̃rlm napkeletre eş lassad teneked iouô vigasagot iftentôl

Capitulum ôtôd

Mert ime iônece [napoc] te faid kiket elerezttettel el hi-meluen megionec egbe gûlekezuen napkeletrôl mend napûga-¹⁵ t̃iglan a' scent igeben ôrôluen istennec tizteffegeben (1) Ih̃rlm foziad ki te magadat gazolatnac eş te getrelmednec stolaiaabol Ôltôztesfed te magadat ô ekeffegeuel eş tizteffegeuel mel vaçon teneked iftentôl ôrôc diôosegre (2) Megkôrnekez tegedet [ig] igaffagnac iftene ketzer ruhauual eş veti te fedbe ôrôc tizteffeg-²⁰ nec || s̃ûueget (3) Mert isten megmutatt̃a ô fenesseget te benned¹⁰⁹ eş veti ô fenesseget te beled mel vaçon meñ alat (4) Mert a' te neued neuzeztetic iftentôl ôrôcke igaffag bekesegeñec eş ke-geffeg tizteffegenec (5) Kelfel Ih̃rlm eş al a' magaffagban eş kôrnôl nezih napkeletre eş nezied te egbe g̃uitôt faidat napnac²⁵ keletetôl mend ñugtaiglan a' scentnec igieiben vigadoc istennec [igieiben] emlekezeteiben (6) Mert ki mentenec t̃olled labokon eluitettetuē az ellensegektôl Meg hozia kedeg azokat vr te hoziad tizteffeggel hozattatuan mikent orzagnac fiait (7) Mert zerzette iften megalazni menden magas heget eş felseges kôzir-³⁰ tokat eş ṽôlgeket betôlteni földnec egenesseiglen hog̃ Isrl zerel-mest iarion istennec tizteffegeben (8) Meg ar̃nekosoltanac kedeg erdôc eş edeffegnec menden faia Isrlben istennec parançolatiual (9) Mert meghozia iften Isrlt [v] vigasaggal ô nağsaganac vilagaban irgalmaffaggal eş igaffaggal mel vaçon ôtôllô

(Cap. VI.)

It kezdetie azon epistulanac exemplara kit scent Ieremias
 erezte az babilloniaba vitetet fogloknae babillonia kiralatol hog
 meg hirdetne azoknac mi zerent parançoltatot vala neki
 5 iftentol ||

- 110 ABünnel mellel bünhöttetec isten elot eluitettec babilloniaba
 fogsagban Nabuchodonozortol babillonia kiralatol (2) Be menue-
 tec kedeg babilloniaba leztec ot soc eztendöcben es hoziu idek-
 ben heted nemzetiglen es heted idekben Ezeç vtan kedeg [utan]
 10 ki hozlac tütöket onnan bekeseggel (3) Ma kedeg lattoc babil-
 loniaban [lattoc lattac] arañ es ezüft es kô es fa isteneket
 vallakon viseltetni mutatuan felelmet nemzeteckneç (4) Azert
 lassatoc hog tu es eğenlönec ne legetec idegen müuelkedetekneç
 es felletec es felelm tütöket meg foglallon o benneç (5) Es ug
 15 latuatoc gülekezetet megol es' elol imadkozuatoc mongatoc tv
 zünetekben Vram tegedet kel imadni (6) En aungalom kedeg tu
 veletec lezen en kedeg ki keresem tv [züneteket] lelketeket
 (7) Mert o faioc a' kounactol galultatot meg. es azoc meg ara-
 nizatuan es meg ezüftöztetuen hamiffac es nem zolhatnac
 20 (8) Es mikent züznec öltözeteket zeretönec vgan az arañnat
 veuen faragtattatanac Bizon arañ koronakat valnak o feieken o
 isteneç (9) mert a' papoc el vroziac az arañnat es az ezüftöt
 ötöllöc es költic azt önön magokra (10) Adnac kedeg öbelöllö
 111 es a' bordelba vettekneç es paraznakat ekeseitneç || es esmeg
 25 mikor eluendic azt [azt] a' paraznaktol ekeseitic o isteneket
 (11) Azoc kedeg nem zabadolnac meg a' rosdatul. es a' moltol
 (12) Azokat kedeg ruhaual es barsoñnal befedezeuen meg kenic
 o orcaiokat a' haznac poraiert ki soc o közöttöc (13) Estapot
 valnac kedeg ment ember mikent videkneç biraia kie o benne
 30 bünhötöket megnem öneç (14) Tört es valnac o kezekben es
 feizet o magokat kedeg hadtol es toluaioktol meg nem zaba-
 deithattac Azert legén nektec esme[g]rettekre mert nem isteneç
 Azert ne altallatoc azokat (15) Mert mikent midön emberneç
 edene megtörettetendic kelletlenne lezen illeteneç azoknac iste-
 35 neç (16) Azoc a' hazba zerzettetuen o zemeç a' bemenöc labok-

nac poraua! tellesec (17) Es miként valakinec ki kiralt [veti]
 veti megkörnékeztetnec aitu! Auág miként a' koporsoba vit
 halot vgañ erőseitie meg a' papoc az aitolat zegezőckel eş
 lakatockal hog' toluaiocotol megne foztassanac (18) Zőuētneke-
 ket goitnac azoknac eş valobizon sokakat kicböl čac egget sem 5
 lathatnac Vadnac kedeg miként gerendac a' hazban (19) Ő zū-
 uōket kedeg kie földböl vadnac mongac kegoctol megálatni
 midōn meg ezic ōket eş ō ruhaiokat eş nem erzie (20) Feke-
 tēbbec ō orcaiok a' fūftōl [eş nem e] ki lezen a' hazban (21) Ő
 teſteken eş ō feieken || Deneuerēc eş feēkec eş madarac repōl- 112
 nec azonkeppen eş ōmoe (22) Azert tuğgātoc mert nem istenēc
 azert ne felletēc ōket (23) Az arañat eş' mellet valnac zinre
 hanemha valaki eltōrlendi rosdaiat nem fenlne mert midōn
 megforraztatnae vala sem erzikuala (24) Mēden aroual vetettec
 kieben zellet ninčen ō bennec (25) Labaknalkūl vallakon visel- 15
 tetnec megmutatuañ embereknec ō nemtelensegeket Galasztassa-
 nac azoc eş' kie bečōlic azokat (26) Azert ha le esendnec a'
 földre ōnōn tōllōc felnem kelhetnec Ha valaki ōtet igazan allap-
 tatanga sem alhat ōnōn maga de miként halottaknac vallac
 vettettec azoknac (27) Ő oftaiokat ō papoc el arollac eş vizha 20
 eltettettec Azonkeppen eş ō nemberiee elragadoziac sem beteg-
 nec sem a' vigaztonac rezeseitnec valamit (28) Ő aldozatfocbol
 būdōsēc eş verrel foloc illetnec Es ug' tuğgātoc ezečböl mert
 nem istenek[nec] ne felletēc ōket (29) Mert honnan hiuattatnac
 istennec mert a' nemberiek oftakat vetnec az arañ eş az ezūft 25
 eş a' fa isteneknec (30) eş ō hazocban papoc vlnec valuan
 megmetelt zokniakat eş feieket eş zakalokat megborotualuan
 kiknec feiee mezeitelenec (31) Reionac kedeg vuōltuēñ ō istenēc
 ellen miként megholtnac vačoraian (32) Ő ruhaiokat eluezie ||
 [eluezie] a' papoc eş ruhaziac ō feleségeket eş ō fiokat (33) eş 113
 ha valami iot zenuednec valakitōl nem forbatlhatnac meg sem
 zerezhetnec kiralt sem elnem vehetic (34) Azonkeppen sem ad-
 hatnac kazdagsagokat sem forbatlhatnac meg gonozt Ha ki
 azoknac fogadaft [teiend] tend eş megnem adanga azt sem
 keresic meg (35) Embert halaltol megnem zabadeitnac sem 35
 erōtlent hatalmasbtol menthetnec meg (36) Vac embert latatra
 megnem adhatnac Embert náualatol megnem zabadeithatnac.
 (37) ōzuegnec nem irgalmaznac sem teznec iol aruaknac

(38) Hégbeli kőnekel égenlőne ő fa es kő es ezűft es arau
 iftenec Kie kedeg bečölendie azokat meg galasztatnac (39) Azert
 mikeppen azoc alaitandoc auag mondandoc ifteneknec (40) Mert
 meglen a' kaldeosoc nem tizteluen azokat kie micor hallangac
 5 a' nemat nem zolhatni vizie azt Beelnec keruen otollő hoğ zol-
 hatna [ki] (41) monnal erzhetne ki nem val indolatot Es ok
 mikor meg ertendie meg haggac azokat mert erzelmet nem
 valnac az ő iftenec (42) Nemberiek kedeg vlnece kotelecekel
 megkörűkeztetuē igen meg gerieztuē olayoknac fait (43) Mi-
 10 dōn kedeg valamel okōzzölōc eluontatuan valamel menōtōl őuele
 114 aland ő felet bozzontā hoğ az ne legēn ollan mētosagot || valio
 mikent es ő kotele ne legēn megzakadot (44) Mert mēdenec
 mellec leznec azoknac hamiffac Azert mikeppen alaitando auag
 mondando azokat ifteneknec lenni (45) Kouačoktol es mūue-
 15 sēktōl lōttenec es sēmmie egēbbe nem leznec hanēmāc azza
 mie akariac lenni a' papoc (46) es az ōtuōsōc Azoc es kie ōtet
 alkottāc nem hoziu ideiōnece azert midenēm iftenekke lehetnec
 e mellec ezektōl faragtattānac (47) Mert hamiffagokat es boz-
 zosagokat hattānac iōuendōknec ő vtānnoc (48) Mert micor had
 20 es gonoz iōuend ōreiaioc a' papoc gondolnac ōrolloc hol ma-
 gokat azockal ōzuō elrehec (49) Azert mikeppen ertethetnec
 mert iftenec legēnec kie hadtol sēm zabadeithattac meg mago-
 kat sēm gonozocbol menthetic ki magokat (50) Mert mikor
 fac legēnec es meg arauāztattac es meg ezűftōztettec megtudat-
 25 tatic az utan mert hamiffac mēden nemzetektōl es kiraloktol
 megielementenec mert nem iftenec de emberec kezeknec mūuel-
 kedeti. es iftenec egmūuelkedete sinē ōbennece (52) Videknec
 kiralt nem tamaztnac sēm adnac effet embereknec. (53) sēm
 valazthatnac meg iteletet. sēm mēnnec be videcbe bozzosagert
 30 mert sēmmit nem tehetnec mikent holločkac mēnnece es földnec
 kōzepette (54) Es mert mikor esendie tūz a' fa arau es ezűft
 115 ifteneknec hazaba valobizoū || ő papoc el futnac es megzaba-
 dolnac Ōk kedeg mikent gerendac kōzepet meg egnec (55) Ki-
 ralnac kedeg es hadnac ellene nem alnac Azert mikent alaitan-
 35 doc auag vendōc mert iftenec legēnec. (56) fa es kő es ezűft
es arau iftenec nem zabadeithattac meg magokat yrroctol es
 toluaioktol kiktōl azoc kie erōsbec (57) az arauāat es az ezűf-
 tōt es a ruhat kinel be fedeztettēnec eluezie ő tōllōc es elmen-

nec sem adnac neki segedelmet (58) Es ug iob kiral[la lenni] o tehetseget meg mutato. auag hazban kellemetes eden kiben dičekedic ki biria azt hognem a' hamis iftenec [Valobizon nap es h] Auag az aito a' hazban [hog] ki megörizi azt mellee bekesegeben vadnac hognem a' hamis iftenec (59) Valobizon⁵ nap es hod es cillagoc mert fenesece legenece es ki ereztettec kellemetessegekre engednec (60) Azonkeppen es' villamat mikor megieleenendic fenes A' zel es' menden videcbe fu (61) es a' kodoc kiknec mikor parançoltatandic iftentol mend ez vilagot be iarni megtokellie mel parançoltatot onekie (62) A' tuz es'¹⁰ fellol ereztetet hog meg emezien hegeket es erdoket tezi a' mel parançoltatot oneki Ezec kedeg sem zineckel sem tehetsegeckel egenlonec azoc eggikkell (63) azert nem alaitando sem mondando azokat ifteneknec lenny mert || nem tehetnec sem¹¹⁶ iteletet itelni sem valamit embereknec tenni (64) Es ug tug'¹⁵ gatoc mert nem iftenec. azert ne felletec oket (65) mert sem megnem aldhattac sem megnem atkozhattac a' kiralokat (66) cudad sem mutathatnac meuben nemzeteknec sem vilagoseitnac sem feneseitnec ment nap sem vilagoseitnac ment hod (67) A' barmoc iobbac azoktol kie haiazatoc ala futhatnac es magoknac²⁰ haznalhatnac (68) Es ug semmikeppen nekone nem ielenitetet mert iftenec legenece. azert ne felletec azokat (69) Mert mikent a' diunes kertben a' uaz semmit nem oriz vgan vadnac azoknac iftene faioc es ezustoc es arauoc (70) Azonkeppen es a' kertben a' feier tuuis kit menden madarac megferteztetnec Azon-²⁵ keppen es a' halot vettetuen a' setetecben egenlonec o fa arau es ezust iftenec (71) Es ug tuggatoc a' barsoul es' a' marmorrol mellee felletec tartatnac meg tuggatoc ok es' az utan meg [egettetnec] etettetnec es leznec bozzosagba a' videcben (72) Azert iob igaz ember ki nem val faraguanokat mert mezze³⁰ lezen a' bozzosagoktol

D a n i e l.

IOachim Iuda kiralnac harmad eztendeiben Ióuó Nabu-
 chodonozor Babillonianac kiralá Ihrlmbe eş megkórúkeze ötöt
 117 (2) eş vr ada ó || [ó] kezebe Ioachimot Iuda kiralat eş iften
 5 haza edéninec felet eluene eş ki viue azokat [s] Sennacharnac
 földébe ó iftenenec hazaba eş az edéneket ada ó iftene kençe-
 nec hazaba (3) Es monda kiral Asfariasnac ó meddöy fedel-
 menec hog beuinne Isrl fiay közzöl eş kirali nemzetből eş
 nemés nemzetéből való gyermekeket (4) kieben sem ég zepló
 10 nem uolna ekes zemelőueket oktattakat menden bölcsesegben
 okosokat [menden] tudománban eş tanoltakat fegelemben eş kie
 alhatnanc kiralnac palotaiaban hog taneitana öket betökre eş
 kaldeosoknac úeluere (5) Es zerze nekie kiral[t] eledelt egmen-
 den napön ön etkeiböl eş a' borbol melből önön maga izie vála
 15 Es eltettettec harom eztendeiglen annac vtanna allananae kiral-
 nac zemele elöt (6) Valanac azert oközöttöc Iudanac fiaiból
 Daniel Ananias Miffael Azarias (7) a' meddökneec fedelme vete
 nekie neueket Danielnec Baltazar Ananiasnac Sydrach Myffael-
 nec Miffach Azariasnac Abdenago (8) Zerze kedeg Daniel ó
 20 zúueben hog megne ferteztetneec kiralnac aztalabol se ó italanac
 borabol eş kere a' meddökneec fedelmet hog megne ferteztetneec
 (9) Ada kedeg iften Danielnec malaztot eş irgalmaffagot a'
 meddöc fedelmenec zemeleben (10) Es monda a' meddökneec
 118 fedelme danielnec Felem en vramat || kiralt ki zerzet tñektee
 25 etket eş venereket ki ha latangá tñ zemelteket öztöuerbekneec
 az egeb ifiaktol tñ egenlöitektöl karhoztattatoc en feiemet kiral-
 nac (11) Monda daniel Malazarnac kit a' meddöc fedelme zer-
 zetvala Danielen Miffaelen Ananiason eş Azariason (12) Onzol-
 lac keseré meg munket te zolgaidat tiz napokban eş adattaf-

fanac m̄vnekōnc bečō elesegec eledelre eš viz italtra (13) Es
 ne^{zied} m̄v zemelōnket eš a' ġermekec zemeleket kie kirali
 eteckel eltettetnec eš mikent latandod vġan teg te zolgaidal
 (14) Ki haluan ez illen nemō bezedet megkeserte ōket tiz na-
 pocban (15) A' tiz napoc utan kedeg ielenenec ō zemelec iob-
 5 baknac eš tagosbaknac menden ġermekec felet kie kirali etkek-
 kel eltettetnec vala (16) Valobizon Malazar viziuala az etkeket
 eš ō uenerekeknec borat eš aduala nekic bečō eleseget (17) A'
 ġermekeknec kedeg ada iften tudomant eš feġelmet menden
 iġeben kōnōben eš menden bōlčesegben Danielnec kedeg men-
 10 den latatoknac eš almaknac ertelme^t (18) Es uġ a' napoc be-
 telleseitueⁿ kie utan mondottauala kiral hoġ beuitettettetenec
 Benue^g ōket a' meddōknec fedelme Nabuchodonozornac zemele
 eleibe (19) Es mikor kiral bezelle^{tuolna} ōnekic ollatanoc nem
 lelettetenec mendenec kōzzōl ment daniel Ananias Miffael eš¹⁵
 Azarias Es allanac kiralnac zemele || elōt (20) eš bōlčesegnec¹¹⁹
 eš ertelemnec menden iġeiet ki[k]rōl tudakoz[i]e^c [vala] kiral
 ōtōllōc lele ket anne ō bennec menden oltaron ne^{zōc} eš ma-
 gosoc felet kie valanac ō menden orzagaban

Capitulom masod

20

Vala kedeg [Darius] Daniel Cyrus kiralnac elō eztendeiġ-
 len (1) Nabuchodonozor orzaglat^{tanac} harmad eztendeiġben lata
 Nabuchodonozor almat eš meġtōrettetec ō zellete eš ō alma
 elmene ōtōllō (2) Parāčola kedeg kiral hoġ eġbe hiuattatna-
 nac az oltaron ne^{zōc} eš a' taltosoc a' gonoz teu^{dc} eš a' cal-
 25 deosoc hoġ kiralnac meġielentenec ō almait Kie mikor iōttec
 volna allanac kiral elōt (3) Es monda kiral ōnekic Latec almat
 eš elmemben meġhaboroluan nem tudom mit lattam leġec (4) Es
 [fe] felelenec kiralnac a' caldeosoc Syria ūeluen Kiral ōrōcke
 el Mongad meġ az almat te zolgaidnak eš ō maġarazat^{fat} meġ-
 30 ielentue (5) Es feleluen kiral monda a' caldeosoknac A' bezed
 elment en tōllem hanemba meġmondangatoc ennekem az almat
 eš ō maġarazat^{fat} [meġmondangatoc] eluezte^c tū eš tū hazaitoc
 kiralnac foglaltatnac (6) Ha kedeg az almat eš ō maġarazat^{fat}
 meġmondangatoc erdemeket aiandokokat eš soc tizte^{ſeget} vez-
 35 tec en tōllem Az almat kedeg eš ō maġarazat^{fat} meġmongatoc

[engemet] enneke^m (7) Felelenec masodzer es mondanac Kiral monga meg az almat o zolgainac es o magarazattat meg mon-
 120 guc (8) Felele kiral es monda || Bizouⁿ meg esmertem mert
 vd^ot mulattoc tuduotoc hog^o elment leg^{en} en tollem a' bezed
 5 (9) Azert ha az almat meg^{nem} mondan^gatoc enneke^m eg^o tu
 [rol] rollatoc a' torueⁿ hog^o hazug magarazatot es calardsaggal
 telleft zerzettetec hog^o bezelletec enneke^m miglen vd^o elmullec
 Es ug^o az almat mon^gatoc meg enneke^m hog^o tu^ggam hog^o o
 magarazattat es igazan bezelletec (10) Feleluen azert a' cal-
 10 deosoc kiral elot mondanac Nin^c ember foldon ki te bezededet
 kiral betelleseithetne. de sem valamel na^g kiral es hatalmat (+)
 tudakozic illen nem^o iget men^{den} oltaron nezotol es taltoftol
es caldeo^oftol (11) Mert a' bezed kit te kiral kerdez nehez sem
 lelettetec valaki ki meg mondhasza azt kiralnac zemele elot ifte-
 15 nektol megualuan kik^{nec} embereckel nin^c naiaskodattoc (12) Kit
 haluan kiral hirtelenkedettel es igen na^g haraggal [p] paraⁿcola
 hog^o eluezn^{enec} babillonianac men^{den} bolci (13) es a' torueⁿ
 ki menueⁿ a' bolcec megollettet^{nec} vala, es kereftet^{nec} vala
 Daniel es o tarsi hog^o eluezn^{enec} (14) Tahat daniel megtuda-
 20 kozec a' torueⁿrol es az iteletr^ol [ki] Ariottol kiral vitezi fedel-
metol [k] ki ki ment vala babilloniay bolck^{nec} megoldokletere
 (15) Es meg kerde otet ki kiraltol hatalmat vot vala mi okert
 il kemeⁿ torueⁿ kiralnac orcaiatol mentuolna ki Mikor azert
 Arioth ez allatot megmondotta volna Daniel^{nec} (16) Daniel
 121 be menueⁿ kere kiralt hog^o neki vd^ot adna az || odozatot kiral-
 nac meg mondani (17) Es bemeⁿ o hazaba es Ananiasnac es
 Miffael^{nec} es Azariasnac o tarsinac megie^{lente} ez uget (18) hog^o
 e' titkon keres^{nec} irgalmassagot [me] menueⁿy iften^{nec} [haza-
 30 tol] orcaiatol es ne vez^{nec} el daniel es o tarsi Babillonianac
 eg^{eb} bolciuel (19) Tahat daniel^{nec} e' titk^o latat miat eyel meg-
 ielenec Es daniel meg alduan me^{nec} iftenet (20) es bezeluⁿ
 monda Leg^{en} vrnac neu^e aldot oroctol foguan es orokiglen mert
 oue bolcese^g es eroffe^g (21) es o valtoztat meg ideket es ele-
 teket eluezen orzagokat es zerez Ad bolceseget bolck^{nec} es
 35 tudomant fe^gelmet ertok^{nec} (22) O megie^{lente} melsegeket es
 esmert [zuueket] setetekben zerzettetek es vilagoffag [o] vele
 vagon (23) Teneked valloc mu atainknac iftene es tegedet
 dicerlec. mert bolceseget es eroffeget attal enneke^m Es ma

megmutattad ennekem mellen kertõne tegedet mert kiralnac
 bezedet megüittad mvnekõne (24) Es ez utan Daniel bemene
 Ariothoz kit kiral zerzet vala hog elueztene babillonianac bõlçit
 Ig bezelle õneki Babillonianac bõlçit el ne vzeffed Vigbe enge-
 met kiralnac zemele eleibe es az odozatot kiralnac meg ielen-
 tem (25) Tahat [daniel] Arioth sietelmel beuiue danielt kiralhoz
 es monda neki Lettem embert Iuda fogsaganac fiaibol ki ez
 odozatot kiralnac meghirdeti (26) Felele kiral es monda daniel-
 nec kinec neuu uala baltazar || Alaitod e hog bizonssaggal meg-
 ielenthed ennekem az almat mellet lattam es o magarazattat 10
 (27) Es feleluen daniel kiral elõt monda A' titkot mellet kiral
 kerd bõlçec taltosoc es oltaron nezõc (+) nem ielenthetic meg
 kiralnac (28) De [vago] vagon iften meñnekben titkokat
 megientõ ki megientette Nabuchodonor kiralnac mellec
 [vadnac] legenecc iouendõc az utolso idekben Te almaid es te 15
 fednec latasi [ezec] te hailakodban illen nemõuec (29) Te kiral
 kezdel gondolnod te agadban miuolna iouendõ ezec utan es ki
 meg ielent titkokat megmutatta teneked mellec iouendõc lege-
 nec (30) Es ennekem e' titk [nem] nem mel vagon en bennem
 tõb hog nem menden elõkben ielentetet meg a' bõlçesegben de 20
 hog o magarazatta kiralnac megientetnec es te elmẽdnec
 gondolatit tudnad (31) Te kiral latod vala es ime monnal eg-
 naç ozlop az ozlop naç vala es o allatta igen magas aluala te
 ellened es o nezese zõrõõ uala (32) Ez ozlopnac feie mentõl
 iob arañbol vala Melle [vala] kedeg es kariay ezũftbõl Valo 25
 bizon hasa es farçoka ercbõl (33) Bokay kedeg vasac
 Labaynac kedeg nemel reze vala vas nemel föld (34) Latod
 vala es ug miglen elmettetec kõ kezeknelkũl a' hegrõl es meg-
 vere az ozlopot o vas es föld labaiban es megtõre õket (35) Ta-
 hat egbe tõrettetenecc a' vas az erc a' föld az ezũft es az arañ 30
 es fordeitatanac monnal nari zerõnec perneiebe || mellec a' 123
 zeltõl elragattatnac es sem eg hel nem lelettetec o bennec A'
 kõ kedeg ki megvertevala az ozlopot lõn naç heggc es betõlte
 mend a' földet (36) ez az alom (+) (37) Te vag kiraloknac kirala
 es meñnec iftene adot teneked orzagot es erõffeget es diçõseget 35
 es hatalmat (38) es mendeneket kikben embereknec fiay lakoz-
 nac es mezõnec vadi es meñnec repesõy adta te kezaidbe es
 mendeneket zerzet o [labay ala] te parançolatod ala Azert te

vag az arán fő (39) és te vtannad tamad egeb orzag küsseb töl-
 ledtöl Es egeb harmad orzag badoc ki parančol menden föld-
 nec (40) Es neged orzag lezen mikent vas Mikent vas megtör
 és megehneit mendeneket vgan mend ezeket meg [ehnei]tör
 5 és meg semmeiti (41) Valo bizon mert lattad labaynac és vyai-
 nac felet földi edénec és felet vasnac az orzag megozlatot
 lezen mel a' vasnac fundamentomabol tamad Es mi zerent lat-
 tad a' vasat meg elegettetet a' sarral és a' cereppel (42) és
 ő labainac vyait felrezent vasbol és felrezent földbol Felrezent
 10 az orzag erös lezen és felrezent megtörtet (43) Hog kedeg
 lattad a' vasat elegettetuen a' cereppel és a' sarral Valobizon
 emberi maggal elegoltetnec de nem eggesolnec onele Mikent a'
 vas nem elegettethet a' cereppel (44) Az orzagoknac kedeg
 124 napiban menec istene tamazt orzagot mel oröcke || nem tekoz-
 15 latic el és ő orzaga egeb nepnec adattatic Megtör kedeg és
 megemezti mend ez orzagokat és ő maga oröcke al (45) hog
 kedeg lattad hog a' hegröl kö elmettetet kezeknelkül és meg-
 törtö a' cerepet és a' vasat és az ercet és az ezüstöt és az
 aránat a' nag isten megmutatta kiralnac mellec ionendoc lez-
 20 nec eze vtan Es igaz az alom és bü omagarazatta (46) Tahat
 Nabuchodonozor kiral esec ő orcaira és danielt imada és
 ostakat és gerieztetet parančola hog aianlananac oneki (47) Be-
 zeluen azert kiral monda Danielnec Bizon a' tv istentec istenek-
 nec istene és kiraloknac vra megjelentuen titkokat miert meg-
 25 üthata e' titkot (48) Tahat kiral Danielt igen felmagasztata és
 nag aiandokokat és sokakat ada oneki és zerze ötet fedelme
 babillonianac menden videkin és biroua és mesterre babillonia-
 nac menden bölcin (49) Daniel kedeg kere kiraltol és zerze ba-
 billonia videki müelkegetire Sydrachot Miffachot és Abdenagot
 30 Daniel kedeg ő maga vala kiralnac aitaiban

Capitulom iij

NAbuchodonozor kiral alkota arán ozlopot magaffaggal
 neguen kónökletneiet zelesfeggel hat kónökletneiet és allaptata
 ötet Durannac mezeien Babillonianac videken (2) Es ug
 35 Nabuchodonozor kiral erezte egbe güiteniec a' fedelmeket mef-
 125 te[k]reket és birakat || herceget és kiralokat és öregbeket és

nepekneec tiztelendôbit eş videkekneec menden fedelmit hoğ egbe
 gûlnenec az [ol] ozlopnac megscentelesere mellet Nabuchodo-
 nozor kiral fel emeltvala (3) Tahat egbe gûlnenec a' fedelmec
 mesterec eş birac eş hercegec eş kiraloc eş nepec kôzôt tizte-
 lendôbec kie valanac hatalmakba zerzettetec eş videkekneec⁵
 menden fedelmi hoğ egbe ionenec az ozlopnac megscentelesere
 mellet Nabuchodonozor emeltvala fel Alnac vala kedeg az
 ozlopnac zemele elôt mellet Nabuchodonozor vetetvala (4) eş a'
 porozto erôffen vûoltuala Tûnektec mondatic nepekneec nemek-
 nec eş ielueknec (5) Az vðôben melben hallangatoc a' trom-¹⁰
 bitanac sipnac eş hegedôneec eş bozfaban alkotot igrec kelle-
 nec eş a' soltarnac eş dobnac zozattat eş menden igrec kelle-
[iet] nemzesiet le esuen imaggatoc az arañ ozlopot mellet
 zerzet Nabuchodonozor kiral (6) Ha ki kedeg leteriezkeduen
 nem imadangá azon vðôben ereztetic az egô tûzneec kemence-¹⁵
 iebe (7) Azert eze utan legottan hoğ hallac mendi a' nep a'
 trombitanac sipnac eş hegedôneec eş bozfaban alkotot igrec
 kellegnec eş soltarnac dobnac eş menden igrec kellec nemzes-
 nec zozattat menden nepec nemec eş ieluec le esuen imadac az
 arañ ozlopot mellet Nabuchodonozor kiral alkototuala (8) Es²⁰
 legottan eş azon vðôben vepeneec a' caldeosoc || ferfiac megva-
 dolac a' sidokat Nabuchodonozor kiralnac (9) eş mondanac Kiral
 öröcke el (10) Te kiral zerzet vetel hoğ menden ember ki
 hallangá a' trombitanac sipnac eş hegedôneec bozfaban alkotot
igrec kellegnec eş soltarnac eş dobnac eş menden igreci kesseg²⁵
 nemzeseneec zozattat leteriezie omagat eş imaggá az arañ ozlo-
 pot (11) Ha ki kedeg leteriezkeduen nem imadangá ereztellec
 az egô tûzneec kemenceiebe (12) Vadnac sido ferfiac kiket zer-
 zettel Babilloniay videknec müuelkedetin Sydrach Missach eş
 Abdenago Kiral e' ferfiac megutaltac te zerzesedet te istenidet,³⁰
 nem beçolie eş az arañ ozlopot kit felemeltel nem imaggac
 (13) Tahat Nabuchodonozor hirtelenkedetben eş haragban paran-
 čola hoğ Missael sydrach eş Abdenago el hozattatnanac Kie
 legottan el hozattatanac kiralnac zemele eleibe (14) eş Nabu-
 chodonozor kiral bezeluen monda nekie Sydrach Missach eş³⁵
 Abdenago bizon hoğ en istenimet nem beçolitec eş az arañ
 ozlopot mellet zerzettem nem imaggatoc (15) Azert ma legetec
 kezec Valamel vðôben hallangatoc a' trombitanac sipnac eş

hegedőnec sambukosnac soltarnac eş dobnac eş menden igrec
 kelleğ nemzesenec zozaffat leteriezietec tŧv magatokat eş imağ-
 127 gatoc || az ozlopot mellet alkottam hog ha nem imadangatoc
 azon vđo[ne]ben az egő tŧznec kemenceiebe ereztettec eş ki az
 5 isten ki tŧtőket ki zabadehon en kezemből (16) Feleluen Sid-
 rach Missach eş Abdenago mondanac Nabuchodonozor kiralnac
 [n] Nekőnc nem illic ez allatrol neked felelnőnc (17) mert ime
 a' mŧ istenőnc a' kit tiztelőnc ki uehet mŧnket az egő tŧznec
 kemenceieből eş te kezeidből megzabadeithat Oh kiral (18) kit
 10 ha (†) akarand ielen legē teneked mert te istenidet nem bečölluc
 eş az arañ ozlopot kit felemeltel nem imağguc (19) Tahat
 Nabuchodonozor betelec hirtelenkedettel eş ő orcaianac nemzese
 megvaltoztatec Sydrachon Missachon eş Abdenagon Es para-
 čola hog a' kemence hetzer inkab geriectetnec ment zokotvala
 15 geriectetni (20) eş ő seregeből valo erőffegő ferfiaknac para-
 čola hog sidrachnac Missachnac eş Abdenagonac labokat meg-
 kőtőzuen ereztenec őket az egő tŧznec kemenceiebe (21) Es
 legottan a' ferfiac megkőtőztetuē (†) eş sŧnegeckel eş
 saruiockal eş ruhaiockal ereztetenec a' tŧzzel egő kemen-
 20 cenec kőzepibe (22) mert kiralnac [p] paračolattā kenze-
 reitivala őket A' kemence kedeg igen meggeriecttetet uala ||
 128 Valobizon a' ferfiakat kie Sydrachot Missachot eş Abdenagot
 beereztettec vala a' tŧznec langa megőle (23) Az harom ferfiac
 kedeg tudŧiamert Sydrach Missach eş Abdenago egbe kőtőztet-
 25 neu esenec az egő tŧz[nec] kemencenec kőzepibe (—) E' mellec
 immar mondandoc az heberēc kōnuōkben nem leltem (24) Es
 iarnacvala a' langnac kőzepiben dičeruē istent eş megalduan
 vrat (25) Aluan kedeg Azarias ig imadkozec eş ő zaia meg-
 nituan a' tŧz kőzepiben monda (26) Aldot vag mŧ afainknac
 30 vra istene eş dičeretēs eş dičőseges te neuēd őrőcke (27) mert
 igaz vag mēdenecben melleket mŧnekōnc tőttel. eş te menden
 mŧnelkedetid igazac (28) mert igaz iteletet tőttel mēdenec
 zereēt melleket mŧ reiane hoztal eş mŧ afainknac sēēt varo-
 sara Ihŧlmre Mert igallagban eş iteletben hoztad mēd ezeket
 35 mŧ reiane mŧ būninkert (29) Mert būnhōttōnc eş hamissan mŧ-
 uelkettōnc eltaozuanc tetōlled eş mēdenecben vetkeztōnc
 (30) eş te paračolatidat nem halgattuc sem tartottuc sem
 tōttuc mikēnt paračoltaluala mŧnekōnc hog iol lenne mŧnekōnc

(31) Azert mēdeneket melleket [hoztal] m̄v̄reiane hoztal eš mēdeneket melleket tōttel m̄v̄nekōnc tē igaz iteletidben tōtted eš (32) attal m̄nket m̄v̄ hamis ellenseginknec eš mēntōl gonozbaknac eš tōruēntōrōknec || kezecebe eš a' hamis kiralnac eš 129 mēntōl gonozbnac mēden föld felet (33). Es ma nem nithatue⁵ meg m̄v̄ zankat galazatus bozzosag lōttōnc tē zolgaidnac eš azoknac kie bečōlnec tegetet (34). Kerōnc ne āg el m̄nket ōrōckē tē neuedert Es [az napocban imadkozec daniel vrhoz monduan Vram iften] ne tekozlad el tē testamentomodat (35) se veged el tē irgalmassagodat m̄v̄ tōllōnc Abrachamert tē zeretōdert¹⁰ eš Isaakert tē zolgadert eš Isrlert tē scentēdert (36) kiknec bezellettel fogaduan hog meg sokaseitanad ō magzattokat mikent meīnec čillagit eš mikent a' fōuent ki vaēon tengernece partan (37) Mert vram ellensegec vaēonc inkab hog nem mēden nemzetec. eš alazatusoc vaēonc ma mēden földōn m̄v̄ b̄v̄ninkert¹⁵ (38) Es ninč a' may v̄dōben fedelm eš propheta eš vezer sem aldozat sem aldomas sem aianlat sem gerieztet sem seregeknece hele tē elōtted (39) hog meg lelhetnōc tē irgalmassagodat Es tōrōdelmes lelekben eš alazatus zellethen fogattafone (40) mikent ōrōknec eš bikaknac aldozatta eš mikent ezer kōuer bara-²⁰ nokban Vgañ leēga ma tē zemeled elōt m̄v̄ aldomasonc hog kellefēc teneked mert ninč galazat tē beled bizoknac (41) Es ma kōuetōnc || tegetet mēd zūuōnkel eš felōnc tegetet eš meg-¹³⁰ kereffēc tē orcadat (42) Ne galazy meg m̄v̄nket de teg m̄v̄uelōnc tē kegefēged zerent eš tē irgalmassagodnac sokassaga ze-²⁵ rent (43) Es zabadoch meg m̄nket tē čudaidban eš āg dičōseget tē neuednec vram (44) Es galaztaffanac mēd kie mutatnac gonozokat tē zolgaidnac Es meg galaztaffanac ō mēden hatalmochan eš ō ereiēc meg tōreffēc (45) Es tuggac mert tenen magad vaē vr iften eš dičōseges mēden földōn (46) Es a' kiralnac³⁰ zolgay kie beerezteťtećvala ōket nem zōnnećvala [ge] a' kemenecet gerieztēni len muztal eš pozdoriaual zurockal eš aziu sarmentaua (47) Es kie ōtteticvala a' lang a' kemenēen neguen kilenč kōūōkletne (48) eš kimene eš meg geriezte kiket a' kemenecē mellet lele a' caldeosocbol kiralnac zolgait kie ōket³⁵ geriezticvala (49) Vrnac kedeg angala lezalla Azariaffal eš ō tarsiaual a' kemenēcebe eš kie ūze a' tūznec langat a' kemenecēbōl (50) Es teue a' kemenecēnece kōzepit moñnal harmatnac fuuo

zelet eş mēdeneftōl foguan nem illete ōket a' tūz sem megne
 zomoreita eş sem eg' neheffeget nem tōn (51) Tahat a' harmac
 monnal eg' zaual diēericvala eş dičōueitievāla eş meg algacvala
 131 iftent a' kemenceben monduan || (52) Aldot vaġ mū atāinknac
 5 vra iftene eş diēeretes eş dičōseges eş igen felmagaztatot
 ōrōcke Es aldot te dičō scent neued eş diēeretes eş igen fel-
 magaztatot menden vilagocban (53) Aldot vaġ te dičō scent
 templomodban eş felette diēeretes eş felette dičōseges ōrōcke
 (54) Aldot vaġ te orzagodnac zekiben eş igen diēeretes eş
 10 igen felmagaztatōs ōrōcke (55) Aldot vaġ ki neġ melsegeket
 eş vīz cherubimon eş diēeretes eş igen felmagaztatot ōrōcke
 (56) Aldot vaġ meīnec firmamentoman eş diēeretes eş dičōse-
 ges eş igen felette felmagaztatot ōrōcke (57) Vrnac menden
 mūuelkedeti iol moġatoc vrnac diēerietec eş igen felmagaztaf-
 15 fatoc ōtet ōrōcke (58) Vrnac angali iol moġatoc vrnac diēer-
 ietec eş igen felmagaz: ōtet ōrōk: (59) Meīnec iol moġatoc
 vrnac diēer: eş igen felma: ōtet ōrōc: (60) Menden vizec
 mellec vadnac meīnec felet iol moġatoc vrnac diēerietec
 eş igen felmagaztaffatoc ōtet ōrōcke (62) Nap eş hod iol moġ-
 20 gatoc vrnac diēerietec eş igen felmagaztaffatoc ōtet ōrōcke
 Vrnac menden iozagi iol moġatoc vrnac diēerietec eş igen
 felmagaztaffatoc ōtet ōrōcke Nap eş hod iol moġatoc Vrnac
 diēerietec eş igen felmagaztaffatoc ōtet ōrōcke (63) Menēc
 ōllagi iol moġatoc Vrnac diēerietec eş igen felmagaztaffatoc
 132 ōtet ōrōcke || (64) Vrnac effi eş harmati iol moġatoc vrnac
 diēer: eş igen felma: ōtet ōrōc: (66) Vrnac tūzō eş heusege
 iol moġatoc vrnac diēer: eş igen felma: ōtet ōrōc: (67) Vrnac
 ūara eş hidege iol moġatoc vrnac diēer: eş igen felmagaz:
 ōtet ōrōcke (68) Harmatoc eş hoharmatoc iol moġatoc vrnac
 30 diēer: eş igen felma: ōtet ōrōc: (69) Vrnac dere eş hidege
 iolmoġatoc vrnac diēer: eş felma: ōtet ōrōcke (70) Vrnac iegī
 eş hauay iol moġatoc vrnac diēer: eş felma: ōtet ōrōc:
 (71) Vrnac napi eş ey iol moġatoc vrnac diēer: eş felmagaz:
 ōtet ōrōc: (72) Vrnac vilagoffagi eş setetsegi iolmoġatoc diēer:
 35 eş [fe] igen felma: ōtet ōrōcke (73) Vrnac villamati eş kōdi
 iolmoġatoc vrnac diēer: eş igen felma: ō: ōr: (74) Fōld iol-
 moġoġ vrnac diēerie eş igen felma: ōtet ōr: (75) Vrnac heġi
 eş vōlgi iol moġatoc vrnac di: eş igen felma: ōtet ōr:

(76) Vrnac mēden magzoy földön iol monǵatoc vrnac dičer: eš igen felma: ötet öröcke (77) Vrnac forrasi iol monǵatoc vrnac di: eš igen felma: ô: ör: (78) Vrnac tengeri eš foloy iol monǵatoc vrnac di: eš igen felma: ötet ör: (79) Vrnac Cethi eš mēdenec mellec mozgattatnac vizecbeñ iol monǵatoc vrnac di: eš felma: ötet öröcke (80) Vrnac mēden meñny repesöy iol monǵatoc vrnac dičer: eš igen felma: ötet öröcke (81) Vrnac mēden barmi eš vadi iol monǵatoc vrnac di: eš fel: ô ör: (82) Emberekneç fiay iolmonǵatoc vrnac di: eš igen felma: ô: öröcke || (83) Isrl megalga vrāt dičer: eš igen fel-133 magaz: ötet öröcke (84) Vrnac papi iolmonǵatoc vrnac dičer: eš igen felma: ötet ör: (85) Vrnac zolgay iol monǵatoc vrnac dičer: eš igen felma: ötet ör: (87) Scentec eš alazatus zũuö- nec iol monǵatoc vrnac dičer: eš igen felma: ötet ör: (86) Vrnac zelleti eš [1] igazaknac lelki iolmonǵatoc vrnac dičer: eš 15 igen felma: ötet ör: (88) Ananias Azarias Mišael iol monǵatoc vrnac dičerietec eš igen felmagaztallatoc ötet öröcke Mert ki uöt [engemet] münket pokolbol eš vduözeitet münket halalnac kezeböl eš megzabadeitot münket az egö langnac közepiböl eš a' tüzneç közepiböl ki mentet münket (89) Vallatoc vrnac mert 20 io mert öröcke ô irgalmaffaga (90) Mēden zerzetesec iol monǵatoc [vrnac] iftenec vra iftenenec dičerietec eš vallatoc öneki mert mēden vilagocbañ ô irgalmaffaga (—) Ez eddeglon ninčen az hebereç köñuebeñ eš melleket vettönc Theodocius zerzeseböl vettetteneç ki (91) Tahat Nabuchodonor kiral megýede eš 25 felkele igen hamar eš monda ô nemesb fedelmineç Nemde harom ferfiakat megbekozottakat erezteñ a' tüz közepibe e? Kie felel- uen mondanac kiralnac Bizon kiral || (92) Felele kiral eš monda 134 Ime en latoc neğ ferfiakat megodattakat iarokat a' tüz közepet eš sem eg töretetellag ninč öbennec Es a' neğednec zemele 30 egeñlő iften fiaual (93) Tahat Nabuchodonor vepec az egö tüz[nec] kemenceienec aitaiahoz eš monda Sidrach Missach eš Abdenago a' felseges elö iftennec zolgay ereğgetec ki eš iöue- tec Es legottan ki iöuenec Sydrach Mišach eš Abdenago a' tüzneç közepiböl (94) Es egbe gülekezenec a' bölcec eš a' 35 mestereç eš a' birac eš kiralnac hatalmasi vgekezic uala a' fer- fiakat mert sem eghatalmat nem vallot volna a' tüz ô testecben Es ô feiekneç haizala nem egeťualameğ eš ô berheieç nem

küſſebettec valameg eſ tüzneec illatta nem mentvala o altalioc
 (95) eſ vuoltuſ Nabuchodonozor monda Aldot iſtenekneec iſtene
 tudniamert Sidraché Miſſaché eſ Abdenagoé ki ereztette o anga-
 lat eſ megzabadeitotta o zolgait mert hittenec obele eſ kiralnac
 5 igeiet megvaltoztattac eſ attac o teſteket hog ne zolgalnanac
 eſ ne imadnanac menden iſtent o iſtenektol megualua (96) Azert
 135 en tollem vettetet e' zerzes hog menden nep eſ || nemzet eſ
 nelo valamel karomlatot bezellend Sidrach Miſſach eſ Abdenago
 iſtene ellen elueziſen eſ o haza megpuzteitafec mert ninč egeb
 10 iſten ki ig zabadeithalloſnemeg (97) Tahat kiral felmagaztata
 Sidrachot Miſſachot eſ Abdenagot Babillionianac videkin (98) eſ
 menden földre erezte epistolat ez igekneec tartalmaban Nabu-
 chodonozor kiral menden nemzetekneec eſ neluekneec eſ nepek-
 nec kie lakoznac menden földön bekeſeg sokasoltafec tñneetec
 15 (99) Ieſenegeket eſ cudakat tot en nalam a' ſeſeget iſten
 Azert kelletet ennekem predikalom (100) o cudait mert nagoc
 eſ cudalatusoc o muuelkedeti mert erofec eſ o orzaga oroc
 orzag eſ o hatalma nemzeteobol nemzetece

Capitulum Neget ki kezdetic

20 EN Nabuchodonozor ugolmas valec en hazamban eſ ſenlo
 en palotamban (2) latec almat mel megyezte eſ en gondolatim
 en agamban eſ en femnec latasi meghaboreitanac engemet
 (3) Es en miattam vettetec e' zerzes hog be hozattatnanac en
 zemelem eleibe Babillionianac menden bolci eſ hog az atomnac
 25 odozattat megieſentenec ennekem (4) Tahat beiönee vala az
 136 oltaron nezoc Magosoc, (+) || eſ Caldeosoc eſ az almat megieſen-
 tem o[nekic] zemelec elot eſ o magarazattat nem mutatac meg
 ennekem (5) mignem Daniel en baratom (+) kinec neue Baltazar
 en iſtenemneec neue zereſt ki obenne valla ſcript iſtenekneec
 30 zelletet eſ az almat o elotto megbezellem (6) Baltazar nezokneec
 fedelmé kit en tudoc hog te benned vallad s. iſtenekneec zelletet
 eſ menden titk nem lehetetlen teneked En almaimnac latasit
 melleket lattam eſ o magarazattokat ielened meg ennekem
 (7) En femnec latasa en hailakomban ez, Latom vala eſ ime
 35 fa földneec közepette eſ o magallaga igen magas (8) eſ nag eſ
 erös eſ o hoziusaga [ig] menüet eriala o nezese vala menden

földnec hataraiglan (9) Ó leueli igen zepec eş ő gímöľő igen soc eş mendeneknec etke vala ő benne Ó alatta lakoznacvala lelkesec eş barmoc eş ő again náiaszkodnacvala meűnec repesőy eş ő belöľő eltetteticvala menden test (10) Ig latocvala en femnec latasaban en agamon Es ime vigazo eş scent lezalla ⁵ [me] meűböl (11) eş vuoltő eröffen eş igmonda Megggetec el a' fat eş ő agait metelletec el eş ő leuelit elraziatoc eş ő gímöľit eltekozlatoc el fullanac a' vadac mellec ő alatta vadnac eş a' repesőc ő agairol (12) De valobizon ő gűkerepec nemzeset a' földben hağgatoc eş vas eş badoc kötellel kötözteffec meg a' ¹⁰ fűekre mellec kűöl vadnac eş meűni harmattal ||*)

(25) Mend ezec iőuenec Nabuchodonozor kiralra (26) a' tizen-139 kettőd. hauaknac vege utan Babillionianac palotaiaban iaruala (27) Es lata kiral eş monda Nemde ez é babillon a' nağ varos mellet en [ra] raktam en orzagomnac hazaba en erőfegeminec ¹⁵ ereiben eş en ekelfegemnec diősegeben (28) Mikor meg e' bezed kiralnac zaiaban volna zozat iőű meűböl Teneked mondatie Nabuchodonozor kiral Az orzag elmegen tetölled (29) eş emberec közzöl kiuetnec tegedet eş barmockal eş vadackal lezen te lakodalmad zenat ezel ment tehen eş het idek valtoz- ²⁰ tatnac te raitad miglen megtuğğad hoğ a' felseges vralokğğec embereknec orzagan eş valakinec akaranga ağğa azt (30) Azon vdoben [Nab] a' bezed betelec Nabuchodonozoron eş emberec közzöl ki uettetet eş zenat őt ment tehen eş ő teste meűnec harmattaua fogatkozot meg miglen ő fűrti keselőknec hason- ²⁵ lattara nőuenec meg. eş ő kormi monnal madarake (31) Azert a' het eztendő napinac vege utan en Nabuchodonozor en zemeimet meűbe emelem eş en ertelmem megadatec ennekem eş iol mondec a' felsegesnec eş az öröcke elst dičerem eş dičő mert ő hatalma öröc hatalm Es ő orzaga nemzetekböl nemzetekbe. ³⁰ (32) eş földnec menden lakozoi[ra] onala semmie alaitatnac mert || [mert] ő akaratta zerent töt mendeneket mend meűnec ¹⁴⁰ tehetsėgiben mend földnec lakozoiban eş ninč ki ellene alhañon

*) Itt egy levél (137. és 138. l.) ki van szakítva s helyébe más üres ragasztva.

5 ô kezenee es mongon ôneki Mire tôtted (33) Az vdôben en
ertelmem meg en hoziam fordola es en orzagomnac tizteffe ebe
es ekessegebe iutec es en peldam meg en belem fordola es en
ieleşb fedelmim es en mesterim megkeresenec engemet es meg
en orzagomba adattattam es en nağsagom nağob toldatec e-
nekem (34) Azert ma en Nabuchodonor diçerem es felma-
gaztatom es diçouëitem meñnec kiralat mert ô menden müuel-
kedeti igazac es ô menden vtay iteletec es kenelsegben iarokat
megalazhat

10

Capitulum ôtôd

Baltazar kiral tôn nağ vendegseget ô ezer ieleşb fedel-
minec es egmendenic ô ideiezerent izicvala (2) Parañola kedeg
immar borral telles hoğ el hozattatnanac az arañ es ezüft edeñec
melleket Nabuchodonor ô atfa ki hozotvala a' templombol
 15 melvala Ihrlmben hoğ innanac azokbol kiral es ô fedelmi es ô
felesegi es ô zeretöy (3) Es tahat el hozattatanac az arañ es
ezüft edeñec melleket ô atfa ki hozotvala a' templombol mel-
uala Ihrlmben (4) es iznacvala bort es ô arañ es ezüft es erc
 141 es vas es fa es kô ifteneket diçerievala || (5) Azon vdôben
 20 ieleñeneç monnal emberi keznec iro vy a' gorta tarto ellen a'
kirali palota fanac zinen es kiral nezi vala az irokeznec vyait
 (6) Tahat kiralnac orcaia megvaltoztatec es ô gondolati meg-
haboreitac ôtet es ô veşinec izi [ma] megfesletnecvala es ô
terdey egembe egmashoz razottatnacvala (7) Es ug kiral erôffen
 25 vuoltô hoğ behozattatnanac a' magosoc a' caldeosoc es a' nezöc
es bezeluen kiral monda Babilloniay bölçeknec Valaki ez irast
megoluasanga es ô mağarazattat eunekem megielentendi bar-
soñnal ruhaztatic es arañ nakba vetôt val ô nakaban es harmad
lezen en orzagomban (8) Tahat bemenuen kiralnac menden
 30 bölçi sem ez irast nem oluashatac meg sem ô mağarazattat
megnem ielenthetec kiralnac (9) Azert baltazar kiral elegge
meghaborodec es ô zemele megvaltoztatec De ô fedelmi es
meghaborodanac (10) Kiralne azzoñ kedeg ez allatert mel tôr-
tentvala kiralnac es ô fedelminec bemenē a' vendegsegnec
 35 hazaba es bezeluen monda Kiral öröcke el Ne haborehanac
meg tegedet te gondolatid se valtoztassecmeg te orcad (11) Va-

gón ferfiu tē orzagodban ki sčent isteneknec zelletet valla
 ōbenne eš tē atadnac napiban || tudomañ eš bōlčeseg lelettetet¹⁴²
 ō benne (12) ⁂ Danielben kinec kiral neuet vete Baltazar
 Es uđ ma daniel hiuattafec eš a' mađarazatot megmonga
 (13) Azert Daniel behozattatec kiral eleibe kihez kiral eleue⁵
 zoluñ monda Tē vađ ē Daniel Iuda fogsaganac fiaibol kit el
 hozot en atam kiral Iudeabol (14) Hallottam tē rollad mert
 isteneknec zelletet vallad tē benned eš tudoman eš ertelm eš
 bōlčeseg tōbbeč lelettettenec tē benned (15) eš ma be iōtteneč
 en zemelem eleibe bōlčec Magosoc hođ ez iraft megoluasnac eš¹⁰
 ō mađarazattat megieļenteneč ennekem eš nem tehetec e' bezed-
 nec ertelmēt međniťni (16) Valobizon en hallottam tē rollad hođ
 nehezeket meg mađarazhač eš kōtōzettek megodhač Azert ha
 ez iraft megoluashatandod eš ō mađarazattat nekem megieļent-
 hetened barsoñnal ruhaztatol eš arañ ĩakba vetōket vallaz tē¹⁵
 ĩakadban eš harmad fedelm lez en orzagomban (17) Kineč
 feleluēñ daniel monda kiral elōt Tē aiandokid nekeđ leđeneč
 eš tē hazadnac adomañit egebnec ađđad ez iraft kedeg kiral
 megoluasom nekeđ eš ō mađarazattat megmutatom tenekēđ
 (18) O kiral a' felseges isten orzagot eš nađsagot dičōseget eš²⁰
 tizteļseget adot Nabuchodonozornac tē atadnac (19) eš a' nađ-
 sagert mellet adot vala ōneki || menden nepec nemzetec eš¹⁴³
 neluek remōlievala eš felic vala [ōte] ōtet kiket akaruala meg-
 ōluala kiket akaruala megueruala eš kiket akaruala felmagaz-
 tatuala eš kiket akaruala alazuala (20) Midōñ kedeg fel emel²⁵
 tetec ōzūuō ōzellete megkemeñēdec keuelsegbe leuettetec ō
 orzaganac zekibōl eš ō dičōsege eluettetec (21) eš embereč fiay
 kōzzōl ki uettetec eš ō zūuō barmockal vettetec eš vadzama-
 rockal uala ō lakodalma eš zenat ezicvala ment tehen eš meñ-
 nec harmatťraual fogatkozot meg ō teste miglen megesmerne³⁰
 hođ a' felseges vallana hatalmat embereknec orzagan eš valakit
 akarand tamazťa arra (22) Es tē Baltazar ō fia mikor mēnd
 ežeket tudnad nem alazad tē zūuedet (23) de a' meññey vral-
 kodonac ellene emelkeđel fel eš ō hazanac edeñi tē elōdbe
 hozattatanac eš tē eš tē fedelmid eš tē felesegid eš tē zeretōid³⁵
 bort [ioyiutoc] yiutoc ō belōllōc eš arañ eš ezūft eš erē eš vas
 fa eš kō isteneket dičeretec kie nem latnac sem halnac sem
 ernec Valobizon istent ki tē zelletēdet eš tē menden utaidat

valla ökezeben nem diöügetetec (24) Azert ötöllö ereztetec e' kez nec vya ki ezt irta mel irattatot (25) Ez iras kedeg mel zerzettetec Mane. thechel. Phares. (26) Ez e' bezed nec magara-zatfa Mane. meg[zam] zamlalta vr iften te orza[god]godat es 144 meguegeztetec es betöltöttö azt || (27) Thethel a' mertekbe vettetec es lelettetec keusebet vallo (28) Phares Megozlatot te orzagod es adattatot Medosoknac es persayaknac (29) Tahat kiral parançoluan öltöztetec daniel[t] barsonba es arau[nak] uakba vetö körnekeztetec önakaba es hirdettetec ötöllö hol vallon hatalmat 10 harmad ö orzagaban (30) Azon eyel meg ölettetec [daniel] Baltazar kiral a' caldeosoktol (31) es Medosy darius vene az orzagot

Capitulum hatod

Kelletec Dariusnac es zerze az orzagon harminc bölc 15 fedelmeket hog fedelmkednec mendi ö orzagan (2) es mendi azokon harom ieles fedelmeket kie közzöl Daniel egvala hog az bölc ec ezek nec adnanac okot es kiral valami banatot ne zenuedne (3) Azert Daniel fellöl mullavala mendi a' fedelmeket es bölceket mert iften nec zellete nagob vala öbenne (4) Valo- 20 bizon kiral gondolla vala ötet zerzeni ö menden orzagan A' fedelmec es a' bölc ec keresievala hog vadolatot lelnec Daniel nec kiralnac oldalato Es sem eg okot es sem egketelkedetec sem lelhetec azert hog hu uala es sem eg bun es ketelkedet nem lelettetec öbenne (5) Mondanac azert a' ferfiac Nem lelönc 25 e' Danielre valami vadolatot hanem talantal ö iftenec törue- üben (6) Tahat a' fedelmec es a' bölc ec hamisan kizlelec 145 kiralt es ig bezellenec öneki Darius kiral örocke (†) || (7) Te orzagodnac menden fedelmi es mesteri es bölc i es veni es biray tanalçot tartottanac hog çazarnac zerzese es parançolatt ki 30 mennen hog menden valaki kerest kerend harminc napiglan valamel iftentöl es embertöl hanemçac te tölled kiral az orzalanoc vermebe ereztetec (8) Es ug ma kiral eröshed meg e' töruent es iriad e' zerzeit es ne valtoztatlec meg mel a' Medosyaktol es a' persayaktol zerzettetec de ingen se illec valaki- 35 nec megtörni [Val] (9) Valobizon Darius kiral vete zerzeit es megallaptata (10) Kit mikor Daniel meg esmert uolna az az a'

zerzet törüent bemeñe 6 hazaba es az ablakoc meg útuan 6
 vačoralo helen Iħrlm ellen napiaban haromzer haitauala 6 ter-
 deit es imadkozicvala es valuala 6 istenene el6tt6 mikent es
 az el6t zoctauala tetet (11) A' ferfiac azert zerelmesben tuda-
 kozuan lelec Danielt imadkozatta es onzollata 6 istenet (12) Es
 vepuñ bezellenec kiralnac a' parañčolatrol [K] Kiral midenem
 zerzed e hog menden ember ki kerend valakit az istenekb6l es
 emberecb6l harmincad napiglan hanemčac tet6lled kiral az oroz-
 lanoc vermebe erezteflec Kire feleluñ kiral monda Igaz a'
 bezed Medosiaknac es Persayaknac zerzesec zerent mellet meg-
 10 t6rni nem illic (13) Tahat feleluñ [daniel] mondanac kiral el6t
 Daniel Iuda fogsaga||beli fiac k6zz6l nem gondolt te zerzeseddel
 146 es parañčolatoddal mellet zerzettel de napiaban harom idekben
 imadkozic 6 onzolatfauaal (14) Ki iget mikor hallotuolna kiral
 elegge megzomorodec es danielert vete 6 z6uñet hog megzaba-
 15 deitana 6tet es mend napnugtaiglan munkalkodec hog 6tet meg-
 mentene (15) A' ferfiac kedeg megertueiec kiralt mondanac
 neki Tuğgad kiral mert Medosyaknac es Persayaknac törueñe
 hog menden zerzest mellet kiral zerzend nem illic megvaltoz-
 tatni (16) Tahat kiral parañčola hog el hoznac es el hozac
 20 Danielt es ereztec [da] 6tet az orozlanoc vermebe Es monda
 kiral Danielnec Te istened kit te mendenkor beč6lz 6 zaba-
 dehon meg tegedet (17) Es hozattatec eg k6 es vettete a'
 veremnec zadara kit megpečetle kiral 6n6n ġur6iuel es 6 ielesb
 fedelminec ġur6iuel hog valami Daniel ellen ne lenne (18) Es
 25 elmeñe kiral 6 hazaba es el aluec vačoratlan es etkec nem
 vitettenec 6 eleibe es alom el tauozec 6t6ll6 es isten berekez-
 tette az orozlanoknac zaiokat es nem nehezeitic meg Danielt
 (19) Tahat kiral vilamodat fel keluñ sietelmel mene az oroz-
 lanoknac vermehez (20) Es k6zeleitueñ a' veremhez Danielt
 30 k6nuezetes zoual vu6lte es bezelle 6neki Daniel el6 istennec
 zolgaia kinec te mendenkoron zolgalz alaitod e hog meg[zabad]
 akart tegedet zabadeitani az || orozlanoktol (21) Es Daniel
 147 feleluñ kiralnac monda Kiral 6r6cke el (22) En istenem erez-
 tette 6 angalat es berekeztette az orozlanoknac zaiokat es nem
 35 artottanac ennekem mert 6 el6tt6 igallag lelettetet en bennem
 de te el6tted es' kiral vetkezetet nem t6ttem (23) Tahat kiral
 igen 6r6l6 6raita Es Danielt parañčola a' veremb6l ki venni

Es Daniel[t] a' veremből ki uetettetuē es sēm eg serelm nem
 lelettetēt ōbenne mert hit ō iftenenec (24) Kiral kedeg para-
 čoluan el hozattatanac a' ferfiac kie Danielt megvadoltacvala es
 az orozlanoknac verembe [erē] ereztetēnec ōk es ō fiok es ō
 5 felesegek es nem iutanac a' verem̄nec pağımentomara mignem
 ragadnac ōket az orozlanoc es ōmenden tetemeket megtōrdelec
 (25) Tahat ira Darius kiral menden nepekneec es nemekneec es
 ieluekneec menden földön lakozoknac Bekeseg megsokasoltallec
 t̄vnektec (26) En töllem azert allaptatot e' zerzes hog en men-
 10 den vrasagomban es orzagomban remöllec es fellec Danielneec
 iftenet Mert ō eleuen iften es öröc mēnd öröcke es ō orzaga
 nem tekozlatic el es ō hatalma mēnd örökiglen (27) Ō zabadeito
 es v̄duőzeitō teuē ielensegeket es čudakat meñuē es földön
 Ki megzabadeitotta Danielt az orozlanoknac veremből (28) Va-
 15 lobizon Daniel megmarada Dariusnac orzagaiglan es Persiay
 Cirusnac orzagaiglan ||

(Cap. VII.)

148 BAltazarnac Babillon kiralnac elō eztendeieben Lata
 Daniel almat Ō feienec latasat es ō almait ō hailakaban meg-
 20 iruan rūuid bezedbe foglala es mendeniket egēmbe zoreituan
 monda (2) Latom vala en latasomban eyel es ime meñnec neg
 zeley viunac vala a' nağ tengerben (3) es neg igen nağ vadac
 felmeñnecvala a' tengerből külömbözetesec önön közt̄tt̄c (4) Az
 elō monnal Leena es valuala zarnakat monnal kesel̄et es nezem
 25 vala miglen el zakadnanac ō zariay es eluetettetec földröl es ō
 labaira alla monnal ember ō zūnō meg adattatec ōneki (5) Es
 ime mas vad egenlō medueuel fel fele alla .es ō zaiaban harom
 zer fogac valanac es ō fogaiban harom fedelmec es igmondnac-
 vala neki Kelfel egel soc husokat (6) Ezece utan nezecevala es
 30 ime mas monnal pardiē es neg zariakat valuala ō raita monnal
 madaraknac zariait es neg fekece valanac a' vadon es hatalm
 adattatec ōneki (7) Ez utan nezecevala eynece latasaban es ime
 [neg vad] neged vad zörnō es čudalatus es igen erös neg vas
 fogakat valuala enen es megtōruen es a' maradekokat labaiual
 35 nomoggaualameg Az egeb vadackal kedeg melleket elezteb lat-
 tam vala nem egenlō vala. es tiz zaruakat valuala (8) Nezem-

uála a' zaruakat eş ime ô kôzepekbôl tamada mas kiçened
 zaru || eş ô orcaia elôl az eleztebeli zaruacbañ harmac el ese-149
 nec eş ime zemec valanac [e'] e' zaruban. monnal embernec
 zemey eş nağokat zolô za (9) Nezem vala miglen zekec vette-
 tenec. eş napoknac vene le ûlô Ô ruhaia feier monnal ho. eş ô 5
 feienec fûrtô monnal tizta ġapiu Ô zeke tûznec langa ô kereke
 meg gerieztet tûz. (10) tûzes folo eş ġors zarmazievala ô [zaia-
 bol] orcaiabol Ezerzer ezerec zolgalnacvala neki eş tizzer ezerec
 Zazzer ezerec ielen valanac ôneki Iteletre vîlô eş kôñuec meg-
 nîttatanac (11) Nezem vala a' nağ bezednec zauaert kiket a' 10
 zaru bezeluala Es latam mert megôlettetet uolna a' uad 'eş
 eluezetuolna ôtefte. eş adattatotvolna tûznec meg egetesere
 (12) eş az eġeb vadaknac eluetetetvolna hatalma eş [vîdôneç]
 életnec vîdôy zerzettettenecvolna ônekic ideiglen eş ideiglen
 (13) Nezem vala azert eynec latasaban eş ime meûnec kôdiuel 15
 iôuala monnal embernec fia eş iuta a' napoknac veneiglen *) eş ô
 zemele eleibe viuec ôtet (14) Es ada neki hatalmat eş tizteffeget eş
 orzagot eş menđen nepec nemec eş ñeluec zolgalnac ôneki Ô hatal-
 ma ôrôc hatalm ki elnem vetethetic eş ô orzaga ki megnem tûret-
 tetic (15) Megyede en zelletem En Daniel meg[yed]yedec ezec- 20
 ben. eş en femnec latasi meġha||boreitanac engemet (16) Vepem 150
 eġhez az alloc kôzzôl. eş igaffagot keresec vala ôtlîlô
 menđ azokrol. ki megmonđa ennekem a' bezedeķnec maġara-
 zattat. eş megtançita engemet (17) A' neġ nağ vadac neġ orza-
 goc kie felkelnec földbôl (18) Vezic kedeg a' felseges iften 25
 scentinec orzagat eş megtartac az orzagot menđ ôrôcke eş
 menđ ôrôckôl ôrôcke (19) Ez utan akarec zerelmest tudakoznom
 a' neġed vadrol ki iġen kûlômbôzetes vala mendenektôl eş
 menđeniktôl iġen zôrñuála Ô fogay eş kôrmi vasac ezeçvala
 eş tôruala. eş a' maradekokat labaiual ñomôġġauala meg 30
 (20) eş ô tiz zaruaihol melleket valuala ô feien eş a' masrol mel
 tamadotuala az elôt hoġ harom zaruay le esteç vala a' zarurul.
 mel zemeket valuala eş a' nağ zolo za. eş naġobuala eġebitôl
 (21) Nezem vala eş ime a' zaru hadat tezeñuala a' scenfec 35
 ellen eş hatalmazic vala ô raitoc (22) miglen eliô napoknac 35
 vene eş iteletet ad a' felseges scentinec. eş az vîdô eliôuô eş az 35

*) A lap szélén: ata istennec eġenlôsegere iftensege zeren

orzagot megvevenc a' scentec (23) es ig monda A' neged vad
 neged orzag lezen földön ki nagob lezen [lezen] minden orza-
 goknal es megmaria mend a' földet es megúomogga es men-
 denestől eltöri ötöt (24) Valobizon az orzagnac tiz zaruay tiz
 5 kiraloc leznec es mas tamad o utannoc 'es o hatalmasb lezen
 az elöbelieknel Es a' harom kiralokat megalazia (25) es beze-
 151 deket zol a' felseges ellen Es a' felsegesnec || scentit megtöri
 es alaita hog ideket es törüeneket megvaltoztathafon es adat-
 tatnac o kezébe ideiglen es idekiglen es fel vdöiglen (26) es ite-
 10 letre vl hog eluettetteflec o hatalma es meg[töre]törettelfec es
 eluezien mend vegiglen (27) Az orzag kedeg es hatalm es az
 orzagnac nagsaga ki vagon minden meunec alatta a' felseges
 scent nepenec adattassac kinec orzaga öröc orzag es minden
 kiraloc zolgalnac a' felsegesnec es engednec öneki (28) Ez
 15 eddeglen igenec veger En Daniel en gondolatimban igen meg-
 haborodom vala es en orcám megvaltoztatot en bennem Az iget
 kedeg en züümben meg tartam

Capitulum nolcad

Baltazar kiral orzaglattanac harmad eztendeieben latat
 20 ielenec ennekem En Daniel az utan mellet elözer lattamuala
 (2) latec en latatomban Mikoron volnec Susisnac vara[sa]ban
 ki vagon elamnac videkeben Latam kedeg a' latatban Vlaynac
 kapuan (3) es fel emelem en zemeimet es latam es ime eg-
 kos aluala az ingouan elöt valuan tiz magas zaruakat es eggie
 25 magasb vala a' masnal es neukeo (4) Ez utan latam a' kost
 zaruaiual tekozlot napkelet ellen es napugat ellen ezfec ellen
 152 es del ellen es minden vadac nem alhatanac o ellene || sem
 zabadolhatanac meg o kezéből es tön o akaratta zerept es fel-
 magasztatec (5) es en ertem vala Mert ime kekkeknec baka io
 30 uala napugatrol minden földnec zemelen es földet nem illet-
 uala Valobizon a' bak valuala igen fenes zaruat o zaruay kőöt
 (6) es iouo a' zaruas kosiglan kit lattamuala allatta a' kapu
 elöt Es o hozia futamec o erősegenec o hirtelenkedeteben
 (7) Es mikor közelitettuelna a' koshoz közel fenelkede o [raitu]
 35 reiaia es megverc a' [kost] kost es meg tore o ket zaruait. es
 a' kos nem alhata o ellene Es mikor ereztettuelna ötöt a'

földre megnomoda ötet és senki meg nem zabadothata a' köst
 ökezeből (8) A' kečeknec kedeg baka lön igen nagga és
 mikor neukekedetuolna megzegec a' nag' zaru és nag' zaruac
 tamadanac az alat meñnec ~~neg~~ zeleiuel (9) Annac kedeg eggik-
 ből ki iouo egkos zaru és lön igen nagga del ellen és nap-
 kelet ellen és az erőfleg ellen (10) Es felmagasztatec meñnec
 erőflegeiglen és leuete az erőflegből és a' cillagocbol és meg-
 nomoda azokat (11) és felmagasztatec az erőflegnec fedelmeiglen
 Es elueue ötöllö az alhatatus aldozatot. és leuete ő scenteletenec
 helet (12) erő kedeg adattatec öneki az alhatatus aldozat ellen
 bünökert és igaffag földre terieztetic le és tezi és bodoglatie ||
 (13) Es hallec egget a' scenteceből bezellöt és monda eg
 scent a' masiknac [k] nem tudom kinec zolonac Miglen nomot-
 tatic meg a' latas és az alhatatus aldozat és a' puztolatnac
 bünö mel löt. és a' sanctuarium [és az erőfleg] és az erőfleg
 (14) Es monda ennekem estueleiglen és holualiglan ket ezer
 haromzaz napiglan és meg tizteitatic a' sanctuarium (15) Lön
 kedeg midön en Daniel latnam e' latatot és keresnem ertelmét
 Ime allapec en zemelem elöt monnal ferfunac zemele (16) Es
 hallam ferfunac zauat Vlay közöt és vuoltö és monda Gabriel
 erteffedmeg e' latatot (17) és iouo és allapec Vlay mellet hol
 en alloc vala Es mikor eliötuolna yeduen le esem en orcamra
 (19 Es monda ennekem En megmutatom teneked mellec iouen-
 döc legene az atkozotnac vtollaban mert vdö valla öueget
 (20) Es a' kos kit lattal zaruakat vallani Medosoknac és Per-
 sayaknac kirala (21) Valobizon a' kečeknec baka görögökne-
 kirala Es a' nag' zaru meluala ő zemey elöt ő elö kiral (22) Ho-
 g' kedeg a' meg zeguen tamattanac negec ő erte. neg' kiralok
 tamadnac ő nemzeteből de nem ő erőflegeben (23) és ő orzagoc
 vtan mikor neukekedendnec a' hamiffagoc Tamad zemermetlen
 orcao kiral és zerzeseket megertö (24) és meg erőseitetic ő
 erőfleg denem ő ereieben || és mendeneket megpuzteit inkab
 hoñem hitethetnec és bodoglatie és tezen és meg ől erőfeket
 és scentekec (25) nepet ő akaratia zerent és alsag [vitettetic]
 viseltetic ő kezeben. és ő zünö felmagasztatic és menden vagnac
 bösegeben. sokakat ölmeg és fedelmeknek fedelme ellen tamad
 és keznelkül förettetic meg (26) és a' latat mel estue és holual
 mondatec igaz Azert iegezied meg e' latatot mert soc napoc

utan lezen ez (27) Es en Daniel meg leletezem es meg beteg-
golec soc napocban Es mikor felkolttem volna tezemuala kiralnac
munelkedetit es cudalkodom vala e' lataton es nem vala ki
megmagarazia

5

Capitulum kilenced

ASuerus Darius kiralnac elo eztendeiben Medosoknac
nemzetebol ki paranola Caldeosoknac orzagan (2) o orzaganac
elo eztendeiben en Daniel meg ertem az eztendoc zamanac
konueben kirol lot vrnac bezedo Ieremias prophetahoz hog
10 betellesednec Ihrlm puztolattanac hetuen eztendeie (3) Es
vetem en orcamat en vram istenemhez kernem es onzollanom
boitokben sakban es hamuban (4) es imadam en vramat iste-
nemet es vallec es mondec Onzollac nag vr isten es felelmes
155 es cudalatus te orizuen a' fogadaft es irgalmassagot || tegedet
15 zeretokben es te parancolatidat orizokben (5) Bunnhottonc ha-
miffan tottonc kegetlenol munelkettone es elmentone es el hai-
lottone te parancolatidtol es iteletidtol (6) Nem engettone te
zolgaidnac prophetaknac kie bezellettene teneuedbe mv kiralink-
nac mv fedelminknec es mv atainknac es foldnec menden ne-
20 penec (7) Teneked vram igallag. nekone kedeg orcanac gal-
zatta mikent vagon e' nap Iuda ferfianac es Ihrlm lakozoinac
es mend Isrlnec azoknac kie kozel vadnac es azoknac kie mezze
vadnac menden foldeken kikre ki uettel munket ohamiffagokert
kickel bunnhottee te benned (8) vram Nekone kedeg orcanac
25 galazatta es mv kiralinknac es mv fedelminknec es mv ataink-
nac kie bunnhottenec (9) Teneked kedeg mv vrunk istenonknec
irgalmassag es konorilet. mert elmentone te tolled (10) es nem
halgattuc mv vrunk istenonknec zauat hog iarnanc o torueneben
mellet vetet mvnekone o zolgay miat prophetac miat mv vrunk
30 istenone (11) es mend Isrl toruent tort te toruenedben es el-
hailottanac hog ne halgatnac te zodat Es cepeget mv reiane
atok es vatalat mel iruan vagon Moysesnec isten zolgaianac
konueben mert bunnhottonc oneki (12) Es allaptatta o bezedit
156 kiket bezellet mureiank es' mv fedelminkre kie || [kie] iteltenec
35 munket hog mv reiane hoznac e' nag gonozt mel sonha nem-
uolt menden men alat mi zerent lot Ihrlmben (13) mi zerent iruan

vaĝon [iruan vaĝon] Moysesnec törueñeben Mend e' gonoz
 iôt mŵ reiane eš nem kertűc te orcadat mŵ vrunk iftenőnc hoĝ
 el fordolnanc mŵ hamiffagonebol eš gondolnóc te igaffagodat
 (14) Es viĝazot vr a' gonoffagra eš el hozta őtet mŵreiane Igaz
 mŵ vrunk iften ő menden müuelkedeteben melleket tőt Mert⁵
 nem halgattűc ő zauat (15) Es ma mŵ vrunk iften ki ki hoztat
 te nepedet eĝiptomnac földéből erős kezben eš tőtöl temagad-
 nac neuet e' nap zereñt Bűnhöttőnc hamiffagot tőtőnc (16) vram
 te menden igaffagodban Onzollac fordollen el te haragod eš
 te hirtelenkedetűd te varosodrol Ihrlmről eš te sçent heĝedről¹⁰
 Mert mŵ bűninkert eš mŵ atainknac hamiffagiert Ihrlm. eš te
 neped bozzosagban vadnac mendeneknec kőrnólualoknac (17) Azert
 ma mŵ vrunk halgaffad meg te zolgnadnac imadsagat. eš ő
 onzollattat. eš mutaffad te orcadat te sanctuariomodra mel meg
 puztoltatot (18) En iftenem tenen ertűd haičad te füledet eš¹⁵
 halgasmeg Niffadmeg te zemeidet eš lassad meg mŵ puztolaton-
 kat eš a' varűt kin hiuattatot teneued Mert nem mŵ igazola-
 tinkban terieztonc le onzollatokat te orcad előt de te || soc¹⁵⁷
 irgalmazatidban (19) Halgas meg vram engezteffelmeg vram
 fűgelmezied vram eš teĝed Ne keffiel tenen ertűd mŵ iftenőnc²⁰
 Mert te neued hiuattatot e' varoson eš tenepeden (20) Mikor
 meĝzolnec eš imadkoznam eš vallanam en bűnimet eš en nepem-
 nec Isrlnec bűnit hol le terieztenem en onzollatimat en iftenem-
 nec zemele előt en iftenemnec sçent heĝeiert (21) Meg en
 bezelletem ez imadsagban Ime gabriel ferűu kit kezdetben²⁵
 lattam vala a' latatban hamar repölűen illete engemet estű aldo-
 zatnac ideien (22) eš taneita engemet eš bezelle ennekem Es
 monda Daniel ma azert iőttem ki hoĝ taneitanalac teĝedet hoĝ
 ertened. (23) te onzollatidnac kezdetitűfoguan ment ki e' bezed
 En kedeg iőttem hoĝmeg ielentenem tenekűd mert aieitatok-³⁰
 nac vaĝ ferűa Te kedeg fűgelmezied e' bezet eš erűed meg e'
 latatot (24) a' hetuen hetec meg rűuidűltec te nepeden eš te
 sçent varosodon hoĝ meg veĝzetűnec a' törűű tőres eš veĝet
 veĝen a' bűn eš eltűrletűteűc a' hamiffag eš elhozattafűc az
 őrűc igaffag hoĝ betelleseĝűec a' latat eš a' prophecia eš [a'³⁵
 latas] meg kenetteűteűc scenteknec scentű (25) Tuĝgűd azert eš
 elmeddel fűgelmezied a' bezednec ki menetitűl fogua hoĝ esmeg
 meĝrakattatűc Ihrlm xpc vezeriglen het hetec eš őtűen ket

158 hetec leznec eş esmeg megrakattatic || Ihrlm véak eş kőfaloc
ideknec neheffegiben (26) Es hatuan ket [het] hetec utan meg
őlettetic xpc eş nem lezen őnepe ki őtet meg tagatta eş a'
varuft eş a' sanctuariumot el tekozla a' nep ő iőuendő vezere-
15 uel eş ő uegezete puztolat Es a' hadnac vege utan allaptatic a'
puztolat (27) Meg erőseiti kedeg a' fogadaft soc hetekben eg
a' heteknec közepiben megfogatkozic hosta eş aldozat eş a'
templomban [le] lezen a' puztolatnac vndoklatfa Es mend a'
megtökellletiglen eş vegiglen megmarad a' puztolat

10

Capitulum tized

Cīrsnac persayac kirala orzaglattnac harmad eztendeie-
ben Ige ielentetet Danielnec ki neuztetetvala Baltazarnac nag
ige eş nag erőffeg Es megertem a' bezet mert ertelem kelle-
meteffeg a' latatban (2) Az napocban en Daniel gázolkodom
15 vala harom heteknec napiban (3) keuanatus keheret nem őttem
eş hus eş bor en zamon benem ment de ingen kenettel sem
kenettettem meg mignem betelleseduenec harom heteknec napi
(4) A' huzadnapon kedeg [kenettel] eş az elő honac xiiij nap-
ian valec a' nag folo mellet ki mondatie tigrisnec (5) eş fel-
20 emelem en zemeimet eş latec Es ime egferiu ruhaztatot len
ruhackal eş ő farčoki megzoreitattac fenes araual (6) eş ő teste
monnal Crisolitus eş ő orcaia monnal villamatnac [orcaia] zemele
159 eş ő zemey ment || egő lampas eş ő kariay eş melle alab laba-
iglan monnal fenlo erenec zemele Es ő bezedenec zozatfa ment
25 sokaffagnac zozatfa (7) En kedeg Daniel enen magam latam e'
latatot Valobizon a' ferfiac kie en velem valanac nem latac de
igen nag felelem eset vala ő reiaioc eş el futanac reitekbe
(8) En kedeg enen magam meghagattatuam latam e' nag latatot
eş nem marada meg en bennem erőffeg de enzemelem eş meg-
30 valtoztatec en bennem eş megerőtlenolec de sem marada en
bennem valami erő (9) Es hallam ő bezedenec zauat eş haluan
fekzevala zomoroduan en orcamon eş en zemelem [vala] egge-
soltvala földhöz (10) Es ime kez illete engemet eş fel emele
engemet en terdeimre eş en kezemnec vyaira (11) eş monda
35 ennekem Daniel aieitatoslagoknac ferfia erced az igket melle-
ket en bezellec teneked eş al fel igazoluan Es ma ereztettem

te hoziad Es mikor mondottaolna ennekem e' bezedet fel
 allec [rekeztuen] rezketuen (12) es monda ennekem Daniel Ne
 akarih felned mert az elo naptol fogva kiben veted te zuvedet
 ertelemre hog te magadat getrened te iftenednec zemele elot
 meghallattattanac te igeid es en iottem te bezedidert (13) Per-
 sayac orzaganac kedeg fedelme ellent allot ennekem huzon eg
 napocban Es ime Michal eg az elo || fedelmec kozzol iono en 160
 segedelmemre es en ottan maradec Persayac kirala mellet
 (14) Iouec kedeg hog taneitanalac tegedet mellec iouendoc
 legened te nepednec az utolso napocban. mert meg e' latas 10
 elhoziabeitatie napokra (15) Es mikor bezellene ennekem illen
 nemo igeket le ereztem enzemeletem a' földre es vezteglec
 (16) Es ime monnal ember fianac zemele illete en aiakimat
 es meg nituan en zamat zolec .es mondec oneki ki aluala en
 ellenem En vram te latasodban megfeszletenec en izim es en 15
 bennem sem eg ero nem marada (17) Es mikeppen zolhat en
 vramnac zolgaia en vrammal Sem eg ero nem maradot en ben-
 nem de en lelekletem es' berekeztetic (18) Azert esmeg illete
 engemet monnal embernec latasa es megbatoreita engemet
 (19) es monda Ne akarih felned aieitatoknac ferfia Bekeseg tene- 20
 ked Batoroggal meg es leg eros Es mikor bezellene en velem
 megelemedem .es mondec Zol en vram mert megbatoreital
 engemet (20) Es monda Nem de tudod e mire iottem te hoziad
 Es ma megfordoloc hog vyuyac a' persayac fedelme ellen Mert
 es mikor ki mennec ielenec a' gorogoc fedelme [e] ionen (21) Valo- 25
 bizon meghirdetem teneked mel ki ielentetget igaffagnac irasaban
 es senki ninzen en || segedelmem mend ezekben hanem cac 161
 Michal tu fedelmtec

Capitulum xjed

EN kedeg Medosi Darius kiralnac elo eztendeieben [allo] 30
 allocvala hog megbatorodnec es meg eroseitetnec (2) Es ma
 igaffagot hirdetec teneked Es ime meglen harom kiraloc allap-
 nac Persidyaban es a' neged kazdagsagockal mendenec felet
 igen megkazdagoltatie Es mikor meghatalmazandic o kazdagsa-
 giban rezzeztie o ellene gorogoknec orzagat (3) Felkel kedeg 35
 eros kiral es vralkodie soc hatalmackal es tezi mel kelletendic

5 ő [előttő] neki (4) Es mikor allapandic megtőrettetic ő orzaga
 es oztatic meñnec neğ zelege de nem ő maradekiban sem vral-
 kodot annac hatalma zereñt ki vralkodando Mert megzaggatta-
 tic ő orzaga kuuöl valokra es' azoktol megvaluan (5) Es meg-
 10 batorodic delzegi kiral es ő fedelmiböl hatalmazic ő ellene es
 vralkodic hatalommal Mert soc ő vralkodatta (6) Es az ezten-
 dökneç vege utan megeğgesöltetnec Es delzegi kiralnenac leaña
 iő ezfeknec kiralahoz baratsagot tenni es nem valhata ő kariai-
 nac erölleget sem allapicmeg ő magzatta Es ő el adattatic es
 15 kie el hoztac ötet Ő ifiay es kie megbatoreitacvala ötet ideeben
 162 [Es] || (7) Es megallapic ő gükerenec nemzeşeböl ualo plantalas
 es iő hadbol es be megen ezfek kiralnec videkebe es vizha
 eltettetic azockal es megüeri (8) A' felet ő isteneket es balua-
 nokat es arainac es ezüftnec dragalatus edenit foguan vizi
 15 egiptomba Ő hatalmazic ezfek kirala ellen (9) es ezfeknec
 kirala bemeğen az orzagba es megfordol öfölebe (10) Ő fiay
 kedeg meg[re] rezzeztetnec es nağ seregeknec sokallagat güitic
 egbe es iő sietelmezuen es arraduan es megfordol es megrez-
 zettetic es viu ő ereieuel (11) Es megrezzeztetuen ezfeknec a'
 20 megmondot kirala ki megen es viu ezfek kirala ellen es kezeit
 igen nağ sokallagot es a' sokallag adattatic ő kezebe (12) es meg-
 fogia a' sokallagot es felmagasztatic ő zarua es soc ezereket
 eitle de nem hatalmazhatic (13) Mert megfordol ezfeknec kirala
 es sokallagot kezeit nağgal nağobakat hoğ nem az elöt es
 25 ideknec es eztendökneç vegeben iő sietelmezuen nağ sereggel
 es igen nağkazdagsagockal (14) Es az idekben sokañ tamadnac
 delzeg kirala ellen es te törnen törö nepednec fiay felmagasztat-
 nac hoğ betöllec e' latatot es le esnec (15) es iő ezfeknec kirala
 es egbe güiti a' rakast es megvezen erös köfalos [v] varosokat es
 30 delzegnec kariay nemzenuedic es fel tamadnac ő valóztotti
 ellent allani es nem lezen erölleg (16) Es iöuen tezen ő raita
 63 ő akaratta || zereñt es nem lezen ki allon ő orcaia ellen Es
 allapic a' fenes földön es megemeztetic ő kezeben (17) es veti
 ő orcaiat hoğ iöiön ő menđen orzagat megtartani es igazakat
 35 tezen öuele es nemberieknec leañat agğa öneki hoğ el fordeha
 azt es nem allapic meg sem lezen azé [E] (18) Es fordeita ő
 orcaiat zigetekre Es sokakat vezen meg es megzönteti a' fedel-
 met ő bozzosagibol es ő bozzosaga öbeleie fordol (19) Es for-

deita orcaiat o földenece hatalmaba es le esic es megtöri [ötet]
 es nem leletteti meg (20) es al o helen az igen gonoz es
 meltatlan kirali ekelléggel es keues napokban megtöretteti Es
 nem haragban sem hadban (21) es o helen allapic az [igen]
 vtalatus es nem adatic öneki kirali tiztelleg. es io titkon es 5
 meguezi az orzagot calardsaggal (22) .es a' viunac kariay ki
 uiutatnac o orcaiatol es megtörettetnee A' felet es a' bekeseagnee
 heréee (23) a' baratsagoc vtan alsagot tezen öuele es fel-
 megen es meggözi keues neppel (24) es bemege a' buuolkodo
 es az kazdag varosokba Es tezi melket o attay nem tottenec 10
 es o zuleinee attay Ragadozatokat es fozlatot es o kazdagsagit
 eltekozla es o erossego gondolati ellen tart tanalcot .es ez ideig-
 len (25) .es fel rezzetteti o felelme es o zuu delzeg kirala
 ellen nag seregben Es delzeg kirala hadba rezzetteti soc sege-
 delmeckel es igen eroffeckel .es nem alhatnac. mert tanalcotat || 15
 tartnac o ellene (26) es keheret eznee o uele es meg toric 164
 otet es o hada megnomoretati es le esnee o soc gondolati
 (27) es a' ket kiraloknac zuuoc eg lezen hog gonozol tegenee es
 eg aztalnal bezelnee hazugsagot es nem [h] hazalnac mert meg
 a' vegezet egeb udore (28) Es megfordol o foldebe soc kazdag- 20
 sagoekal .es ozuu a' seent testamentom ellen es tezen es meg-
 fordol o foldebe (29) zerzet vdoben [es] megfordol es io delzegré
 es az utolso [nem] nem lezen egenlo az elolsouel (30) Es iönee
 oreiaia haromzer euezos haioe es a' romayac es megueretteti
 es megfordol es meltatlankodic a' sanctuariumnac testamontoma 25
 ellen es tezen es megfordol es gondol azoc ellen kie meghat-
 tac a' sanctuariumnac testamontomat (31) es karoc o belollo
 allapnac es megfertetteti o belollo eroffegnec sanctuarioma es
 a' tokelletes aldozat eluetteti .es adattatnac az vndoklatoc
 puztolatba (32) es a' hamillac testamentomot hasonnac calard- 30
 sagoft O iftenet tudo nep kedeg her es tezen (33) es a' nepek-
 ben tanoltac sokakat taneitnac es torben esnek le es langban
 es fogsagban es napoknac ragadozattaban (34) Es mikor le
 esendnee. felemeltetnee kiöened segedelmel es sokaan eggesolnee
 öuele calardsagoft (35) Es a' tanoltacbol le esnee hog meg 35
 oluaztallanac es megkotoztetnee es megfeieroltetnee a' zerzet
 ideiglen. mert meg egebnemo vdo [vagon] lezen (36) es a'
 kiral o akaratta || zerent tezen es fel emelteti es felmagaz-165

tatic menden iften ellen eş iftenec iftene ellen nağokat zol eş
viseltetic [l] miglen betelleseğgēc a' harag Megtetettetet kedeg a'
vegezet (37) eş o attainac iftenet nem viuya ki Es lezen nem-
berieknece keuansagiban eş sem eg ifteneckel nem gondol eş
5 mert mendenec ellen tamad (38) Moa[b]znac kedeg iftene o helen
tizteltetic eş az [ft] iftent tizteli kit o attay nem tuttanac
aranual eş ezustel eş dragalatus konel eş dragalatus vağockal
(39) eş tezi hogmeg erosoho Moazimot idegen iftennel kit
esmert eş megsokaseita a' diçoseget eş ad neki hatalmat sokak-
10 ban eş a' földet meg oza halalatof (40) Es a' megzerzet vdok-
ben viu òellene Delzegnece kirala eş iò òellene monnal vez [es]
ezfeknece kirala zekereckel eş louagockal eş nağ haiockal eş
bemeğen a' földekbe eş megtori oket hog altal menne (41) eş
meghal a' diçoseges földön eş sokac esnek le çac ezec zaba-
15 dolnac meg kedeg o kezebol Edom eş Moab eş Amon fia-
nac fedelmi (42) eş erezti o kezet földekre eş egiptomnac földo
elnem fut (43) eş vralcodic o kençin aranac eş ezustnece
eş egiptomnac menden dragalatosin eş Libian eş Ethiopian
meğen altal (44) eş o hire meğhaboreita oket napkeletröl eş
20 napnugatrol eş iò nağ sokaffaggal eş megtor eş meg ol sokakat
66 (45) eş tezi o satorat Aphedomon || tengerece kozo a' fenes
eş seent hegen eş iò mend teteieiglen. eş senki nem segel
oneki

xij Capitulum xij

25 AZ vdoben kedeg feltamad Michal nağ fedelm ki al te
nepednece fiaiert Es iò vdò mel sonha nem volt attolfoguan
kiben nemzetec kezdettec vala lenni mend az ideiglen Es az
vdoben megzabadol teneped menden ki lelettetendic ez elet
kõuueben megirattatofnac (2) Es sokac azoc kozo kic el alut-
30 tac földnece poraban fel ebrednece nemellece oroc eletre nemellece
bozzosagra hog lassanac mendenha (3) Kic kedeg tanoltac lend-
nece fenlnece monnal firmamentomnac fenellege Es kic igallagra
sokakat taneitandnac monnal çillagoc orockol valo oroksegeben
(4) Te kedeg Daniel rekezdbe e' bezedecket eş zegezied [be]
35 meg a' konuet a' zerzet ideiglen sokac elmeñnece eş soc keppen
valo lezen a' tudomañ (5) Es en Daniel latece eş ime monnal

égebkettőc alnacvala éggic e' felől a' folonac [p]marťan es
 masic mas felől a' folonac mas marťan (6) Es monďam a' ferťu-
 nac ki len [es] ruhakba őltőzöt ki aluala a' folonac vizein Mig-
 len lezeń e' čudaknac vege (7) Es hallam a' ferťiat ki őltőzöt-
 uala len ruhackal ki aluala a' folonac vizein Mikor felemelte-
 uolna ő iogiat es ő ballat meńbe es eskőtuolna az őrőckől előre.
 mert vďő es idee es vďőnec fele || Es midőn betellessedendic es 167
 scēnt nep kezēnec elhimlese betellessednec mēnd ezec (8) Es en
 hallam es nem ertem monďec En vram mi lezeń ez utan (9) Es
 monďa Meńűel Daniel mert berekeztettec es megiegzettec e' 10
 bezedec a' zerzet ideiglen (10) Megvalasztatnac es megfeieről-
 tetnec es sokac megbizonoltatnac monnal tűz es kegetlenec
 kegetlenől mvnelkednec es nem erthetic mēnden kegetlenec
 Valobizon tanoltac meg ertic (11) Es az vďőben mikor eluetet-
 tetendic a' tőkelletes aldozat es vettetendic az vndoksag a' 15
 puztolatban ezer ketzaz kilenczaz napoc (12) Bodog ki meg
 varia es iutand ezer háromzaz xxxij napokra (13) Te kedeg
 meńűel a' vegezetes zerzesre es megűguzol es allapol te
 űugolmadban napoknak vegeben (—) Ez eddeglen Danielt az Hebe-
 rec kőűgeben oluastuc. az egebec mellec monďandoc e' kőűnec 20
 vegeiglen Theodocius zerzeseből vettetenec ki

Capitulum xiiij

Vala ferťu babilloniaban lakozo Ioachim neuő (2) es uőn
 felesēget Susanna neuőt Elchienac leűat igen zepet es istent
 felőt (3) Ő zűley kedeg mert igazac valanac tanēitac ő leűakat 25
 Moysesnec tőruēē zerēnt (4) Ioachim kedeg igen kazdagvala
 es vala neki gīmōlē kertē rokon ő hazahoz es ő hoziaia gűle-
 kezēnec vala a' sidoc azért mert mēdeneknel tiztelendőb uala ||
 (5) Es zerzettetēnec ket ven birac az eztendő[c]ben kikiről bezel- 168
 let vr. mert babilloniabol hamissag ki mēnt a' vēn biraktol kie 30
 lattatnacvala a' nepet birnioc (6) Ezec gakorlacvala Ioachimnac
 hazat es iőnec vala ő hoziaia mēdenec kie iteletet valnac vala
 (7) Mikor kedeg a' nep megfordoltuolna del utan Susanna
 bemegeűuala es iaruala ő ferienec gīmōlē kertēben (8) Es lattac
 vala őtet a' uenec egmēnden napon bemenette es tēstoua iaratta 35
 es griedēnec ő keűansagara (9) Es el fordeitac ő ertelmeket

és lehaitac ő zemeket hogne latnac meñuet se emlekeznenec-
 meg igaz iteletékről (10) mert monnon megsephettettec vala
 őzerelmeuel és nem ielentettec vala meg egmasnac őserelmeket
 (11) Mert altalkodnac vala megieleteni egmasnac ő keuansa-
 5 gokat akaruan őuele zerkeni (12) és alnalkodnac vala egmen-
 dennapon zorgalmazatolt ötet latnioc Es monda eggic a' masiknac
 (13) Meñőnc haza mert ebédnec ideie vagon Es ki menueñ
 elulalanac egmastol (14) Es mikor elmentecvolna meg egbe
 iőuenec és egmastol azon okon kerdezkednec vala megvallac ő
 10 keuansagokat Es tahat közönseges vđót zerzenec midőn ötet
 őnőn maganac lelhetnec (15) Lőn kedeg mikor alkolmas napot
alnalkoduan iegzenenec bememe nemel vđőñ mikent tegnap
 és harmadnap čac ket zolgalo leańockal és akara megmosdani
 169 a' gimőlc kertben || mert heu vala (16) Es nem vala ot valaki
 15 a' ket el reitezet ventől megvaluan és nezie vala ötet (17) Monda
 azert a' leańoknac Hoziatoc ennekem olait és zappanban gartot
 kelleget és a' gimőlc kertnec aitoit tegetecbe hog' mosgam meg
 (18) és ugan tőnec mikent parančoltuala és betenec a' gimőlc
 kertnec aitoit Es ki menenec a' titk aiton hog' hoznac mellet
 20 parančoltuala és nem tuggac vala ben lenni az elreitezet
 veneket (19) Mi kor kedeg a' leańoc ki mentecvolna felkelenec
 a' ket venec és ő hoziaia futamanac és mondanac (20) Ime e'
gimőlc kertnec aitoy berekeztettec és senki mūnket nem lat
 és te keuansagodban vagone Azert engeg mŕnekőnc és zerkeg-
 25 gel mŕuelőnc (21) kit hanem akarandaz tanosagot mondone te
 ellened. hog' teueled eg ifiu volt és az okert ereztettec te ki a'
 leańokat te tőlled (22) Es Susanna ohaitozec és monda Menden
 felől getrelem ennekem Mert ha ezt tendem halal lezen enne-
 kem ha kedeg nem tendem nem tauoztatom el tū kezeteket
 30 (23) De iob ennekem mūuelkedetnelkūl esnem tū kezeitekbe.
 hog' nem bűnhőnnőm vrnac zemele előt (24) Es Susanna vūoltō
 nagzozattal vūoltēnec kedeg a' venec és ő ellene (25) Es oda
 futamec eg és megūita a' gimőlc kertnec aitoit (26) Es [mikor]
 170 midőn a' haznac zolgay hallottac volna || a' gimőlc kertben az
 35 vūoltēst omlanac az aitora hog' meglatnac mi azuolna (27) Mi
 utan azert a' uenec zolanac a' zolgac igen altalkodanac mert
 illen bezed sonha Susannarol nem mondatotuolt és lőn ma-
 sod nap (28) Es mikor a' nep iőtuolna Ioachimhoz ő feriehez

iöueneç a' ket papoc eş tellesec alnalkodattal Susanna ellen
 hog' megölnec ötet (29) Es mondanac a' nep elöt Êrezietec
 Susannahoz Elchienec leañahoz Ioachim feleségehez eş legottan
 be ereztet (30) eş iöuö züleiucl eş fiaiucl eş rokoñiucl (31) Su-
 sanna valobizon' vala igen dragalatus eş zep zemellel (32) Es 5
 a' hamiffac parañcolanac hog' fel fedeztetnec mert befedeztetet
 vala hog' auag' ig' elegednenec meg ö ekeffegebe (33) Sirnacvala
 azert özolgay eş mendenec kie esmertecvala ötet (34) Es fel-
 kelenec a' ket papoc a' nepnec közepette vetec ökezeket [orca-
 iara] feiere (35) Ki siruan meñbe tekente mert ö züuö vala 10
 bizodalmat vallo vrbán (36) Es mondanac a' papoc Midön a'
 gimölē kertben münön magonc iaronevala beiöuö ez ket zolgalo
 leañockal eş a' gimölē kertnec aitoit beteuē eş a leañokat ki
 erezte (37) Es iöuö eg' ifiu ki el reitezet volt eş vele eggesölö
 (38) Valobizon' mikor mñ volnane a' gimölē kertnec zegeleteben 15
 latuan e' hamiffagot futane ö hoziaioc eş latoc öket egbe zer-
 kenny || (39) Es valobizon' azt nem foghatoc meg mert erösb 171
 vala nalonkual .es az aitoç megütuan ki zalada (40) ezt kedeg
 mikor megragattuc volna kerdöc ötet ki uolna az ifiu .es nem
 akara nekönc megjelenteni ez ügnec vaöone tanoy (41) Es a' 20
 sokassag hün nekie monnal nepekneç venineç .es birainac .es
 halalra karhoztatac ötet (42) Susanna kedeg vuöltö naözoual
 eş monda Öröc isten ki reitekekneç vaö esmeröiö ki mendene-
 ket esmerz mi elöt legeneç (43) te tudod mert hamis tanosagot
 mondanac en ellenem eş ime meghaloc. [te tudod] mert czekeñec 25
 sem eggiket nem töttem melleket ezec alnakol zerzettenec en
 ellenem (44) Vr kedeg meghalgata özauat (45) Es micor halalra
 vitetnec feltamazta vr az ifiudad germekneç zelletet kineç neue
 Daniel (46) Es vuöltö naözoual en tizta vaök en nec veretöl
 (47) Eş meñd a' nep öhozia fordoluan monda Ki e' bezed kit 30
 bezellettel (48) Ki mikoron ö közepetteç allana monda Isrlneç
 balgatag fiay nem iteliteç sem esmeriteç a' mel igaz ig' kar-
 hoztattatoc meg Isrlneç leañat (49) Fordollatoc iteletre. mert
 hamistanosagot bezelletec ö ellene (50) Azert megfordola a'
 nep sietelmel Es mondanac neki a veneç Iöy eş vñle mñ köze- 35
 pettönc eş mutaffadmeg mñnekönc mert isten teneked affa
 vensegnec tizteffeget (51) Es monda Daniel azoknac [Va-] ||
 Valaziatoc el öket egmastol mezze eş meg itelem öket 172

(52) Mikor azert megoztattanac volna égégic a' masiktol hiua
 égget azocbol eş monda neki Gonoz napoknac agia Ma te bünid
 eliöttenecc melleket elözer münelkedeluala (53) itelueñ hamis
 iteleteket artatlanokat meñuomoretuan eş artalmasokat el erezt-
 5 ueñ Vr monduan Artatlant eş igazat meñue zomoreñ (54) Azert
 ha ma lattad ötet mongad azert minemö fa alat lattad öket
 egbe bezellettec Ki monda kökeñ fa alat (55) Monda kedeg
 Daniel Igazan te fedre hazudal mert ime iftennec angala tör-
 uent veueñ ötöllö közepet megozt tegedet (56) Es azt el tauoz-
 10 tatuan parançola a' maft iöni Eş monda neki Canaannac nem-
 zete eş nem Iudae a' zemel çalt meg tegedet eş a' keuansag
 fordeitotta el te züüedet (57) Igen teztec vala Isrl fiainac eş
 azoc felueñ zolnacvala tñektēc De Iudanac leaña nem zennede
 tñ hamiffagtokat (58) Azert ma mongad meg ennekem. mel [fa]
 15 fa alat fogad meg öket egbe bezellettec Ki monda Zilua fa alat
 (59) Monda kedeg Daniel öneki Igazan te eş' te fedre hazudal
 mert im marat iftennec angala valuan tört hog tegedet közepet
 kette vagion eş megöllön tütöket (60) Es ug vuöltö mend a'
 gülekezet nagzoual eş megaldac iftent ki öbele remenkedöket
 20 meg zabadeit (61) Es egembe tamadanac a' ket papoc ellen
 173 mert meg göztöuala öket Daniel önön zaiocbol hog || hamis
 tanosagot mondottac[dottanac volna] Es [egembe tamadanac a'
 ket] tönec nekie ment gonozol münelkettēcvala ö felec ellen
 (62) hog tennenecc Moysesnec törueñe zereñt eş megölęc öket
 25 eş megzabadola az artatlan ver annapon (63) Elchias kedeg eş ö
 felesége Ioachimmal ö ferieuel eş ö[me] menden rokonial
 diçerec iftent Susannaert ö leañokert mert nem lelettetet öbenne
 il ektelen dolog, (64) Daniel kedeg a' napsagtol foguan eş
 touabba nagga lön a' nep zemele elöt (65) Astiages kiral
 30 kedeg vettetęc ö affaihoz (XIV, 1) Vala kedeg Daniel kiralnac
 aztalarol eş tizteltetet ömenden barati felet,

Capitulum xiiij

(2) ES vala baluan a' babilloniaknal Beel neuö eş költetievala
 öreia eg menden napokban xij arthabe semle eş neguen iuhoc
 35 eş hat korso bor (3) A kiral kedeg beçoliala ötet eş megen
 vala eg menden napon imadni ötet Valobizon Daniel imágga

vala ô iftenet Es monda neki kiral Mire nem imadod Beelt
 (4) Ki feleluen monda annac Mert nem imadoc kezzel alkotot
 baluanokat, de eleuen iftent ki teremtetten meunet es foldet es
 valla menden testnec hatalmat (5) Es monda neki kiral Nemde
 lattatic e teneked Beel eleuen iftennec Auag nem latod meneje-
 5 ket || ezec es izic egmenden napon (6) Es monda Daniel meuet-174
 uen Ne tenelgy kiral mert ez belol sar es kiuol erc sem ezic
 valaha (7) Es megharag[u]uan kiral hiua o papit es monda
 azoknac Hanemha megmondangatot ennekem ki az ki megege-
 e' koltsegeket (†) (8) Ha kedeg megmutatangatot hog Beel ezi 10
 [me] meg ezeket Daniel hal meg mert megkaromlotta beelt Es
 monda Daniel kiralnac legen te iged zereht (9) Valanac kedeg
 Beelnec papi hetuennen felesegektol es germekdedektol es fiaik-
 tol megvaluan Es iouo kiral Daniellal Beelnec templomaba
 (10) Es mondanac Beelnec papi Ime mv ki megone es te kiral 15
 vessed az etkeket es a' bort elegched es teged be az aitokat
 es iegeziedmeg te guroddal (11) Es mikor beiouendez holual
 hanemha megetetuen mendeneket lelendez Beeltol halallal
 hallone auag Daniel ki hazudot mu ellenone (12) Megutallac
 vala kedeg mert alkottac vala az aztal alat reitec bemenetet 20
 es azon mennekvala be mendenkor es meg ezic vala azokat
 (13) Lot kedeg miutan azoc ki mentecvolna es kiral az etkeket
 vete Beel eleibe Mert parancoltvala Daniel o germekinec hog
 hamut hoznanac es elroftala mend a' templom zereht kiral elot
 Es kimenuen betuenc az aitot es kiralnac gurouiel megiegez- 25
 uen elmenenec (14) A' papoc kedeg bemenenec eyel o zokasoc
 zereht es o felesegec es o fioc [es men-] || es mendeneket meg- 175
 onec es megionac (15) Felkele kedeg kiral igen holual es
 Daniel ouele (16) Es monda kiral Nemde egezec e a' iegec ki
 felele egezec kiral (17) Es legottan mikor meg nittauolna az 30
 aitot es neztenolna kiral az aztalt Es vuoltu nagzoual monduan
 Nag vag Beel es ninč tenalad valami alsag (18) Es meute
 Daniel es megtartoztata kiralt hog be ne menne Es monda
 Fugelmezied a' pagimentomot ki nomi ezec (19) Tahat kiral
 monda Latom ferfiaknac es nemberieknece es germekdedeknece 35
 nomokat Es megharaguec kiral (20) Tahat megfoga kiral a'
 papokat es o felesegeket es fiokat es megmutatac neki az
 reitec aitočkakat melleken be mennekvala es meg ezic vala

mellec az aztalon valanac (21) Megöle azért kiral azokat es
 beelt ada Danielnec hatalmaba ki el döite ötet es o templomat
 (22) Es vala nag sarkai a' [Babilloniakna]helen es a' Babil-
 loniaiac tiztelievala ötet (23) Es monda kiral Danielnec Immar
 5 nem mondhad mert ez nem eleuen isten azért imaággad ötet
 (24) Es monda Daniel En vramat istenemet imadom mert o
 eleuen isten ez nem eleuen isten (25) Te kedeg kiral ag enne-
 kem hatalmat es en megolom e sarkant törnelkül es rudnal kül
 Es monda kiral. adom teneked (26) Von azért Daniel zurkot
 10 es adepset es zört es egbeföze es alkota falatocba es ada a'
 176 sarkainac || zaiaba es megzakadoza a' sarkai Es monda Daniel
 Ime kit beöltöc vala (27) Kit mikor lattacvolna a' Babilloniaiac
 igen meltatlankodanac es egbe gülekezenec kiral ellen Es mon-
 danac Kiral sidona lot Beelt megtöre a' sarkant megöle o papit
 15 es megöle (28) Es mondanac mikor iöttecvolna kiralhoz Aggad
 nekönc Danielt ki Beelt eluezte es a' sarkant megöle. egbekent
 megölonc tegedet es te hazadat (29) Lata azért a' kiral hog
 hirtelenöl reia omlananac es zükséggel kenzeretituen nekie
 ada Danielt (30) Kie ereztec ötet az orozlanoknac vermebe es
 20 vala ot het napokban (31) Valobizon a' veremben valanac het
 [orozl] orozlanoc es adatnacvala önekie egmenden napon ket
 testec es ket iuhoc es demaga tahat nem adattattanac önekie
 hog megmarnac Danielt (32) Vala kedeg Abakuc propheta
 Iudeaban es o fözöt vala etket es apreitotvala keneret az
 25 edembe es megen vala a' mezöbe hog vinne aratoinac (33) Es
 monda vrnac angala Abakuknac Vid ez [eb]ebedet kit vallaz
 Babilloniaba. Danielnec ki vagon az orozlanoknac vermeben
 (34) Es monda Abakuc Vram babilloniát nem lattam es a'
 vermet nem tudom (35) Es ragada ötet vrnac angala o teteien
 30 es viue ötet o feienec fürtin es vete ötet Babilloniaba a' ve-
 177 remre o zelletenec hirtelenkedeteben || (36) Es vuoltö Abakuc
 monduan Daniel istennec zolgaia veged ez ebedet mellet isten
 ereztet teneked (37) Es monda Daniel Vram isten megemlekez-
 tel en rollam es nem hattad meg tegedet zeretöket (38) Es
 35 felkeluen Daniel euec Valobizon istennec angala Abakukot igen
 hamar megö helen tene (39) Iouo azért kiral a' hetednapon
 hog siratna Danielt Es iouo a' veremhez es betekente Es ime
 Daniel vluala az orozlanoc közepet (40) Es kiral nagzoual

vũoltõ monduan Nag' vag' Danielnec vra iftenę eş ki uona ôtet
a' verembõl (41) Valobizon azokat kie õuezedelmenec okay
valanac be erezte a verembe eş egpillantatban õnõn elõttõ meg-
marattatanac (42) Tahat kiral monda Menden földõn lakozoc
fellec Danielnec iftenet. mert õ zabadeitõ eş vduõzeitõ teuę⁵
ielensegeket eş čudakat menńen eş földõn Ki megzabadeitotta
Danielt az orozlanoknac verembõl čupa õnõn maga dičertessec

O z y a s.

It kezdetie Ozyas prophetanac kônuô

Prologus

NEm azon zere a' xij prophetaknac az hebereknél ki eş'
5 mŵ nalonc Mert a' zereŋt mi zereŋt ot oluastatic it eş' zerzet-
tettenec Ozyas megrũuideitetet eş monnal mël ertelmeckel
178 zol || Iochel kônuô eleiben vegeben nehezeb eş mēd Malachiasig-
lan egmēdenie vallac ôtulaidsagit. Kit az Heberēc Ezdras
iraftudonac eş törűen [tô] doctoranac alaitnac Es mert ma
10 mēdenikrôl mondani hoziu čac azt akarom tŵnektec [tat] im-
tetteknec O Paula eş Eustochiom tudnotoc, e xij prophetac eg-
kônuô .eş Ozias egenlô vďôben volt Isayaffal Malachias kedeg
Aggeusnac eş Zachariasnac ideieben volt Kikben kedeg vďô
eliônu nēm vettetic a' cimerletben azon [prophetac alat eş azoc]
15 kiraloc *alat* prophetaltanac ôk kie alat eş azoc prophetaltanac kie
ô elôttôc valnac cimerleteket

prologus

OZyasnac eş Ionatsnac Achasnac eş Ezechiasnac Iuda
kiralinac eş Ieroboamnac Ioas fianac Isrl kiralanac ideieben
20 kedeg Ozeas Berinec fia ô prophēciaianac mondatara betôlt
scēnt leleckel Es ug e' megmondot kiraloknac zamabol Ahas
Iudanac kirala eş Ieroboam Isrlneç kirala vrat meghattac mi-
kent a' kiraloknac eş [p]Paralipomenonnac kônuēy bizonēitac [eş]
Isrlt eş' ô vralkodattôckal eş hatalmockal kenzerēitetec bŵn-
25 hōnni baluan imadasnac bŵneuel Kiert iften Ozeasnac bezellete
eçeket monduan Veg te magadnac parazna felesēged auag

paraznasaget eş alkoffad paraznalkodatnac fiait Es ug paraznat
nem helbôlualo || testnec kuruaiat neuzei. de pogant iftent nem¹⁷⁹
tudot. ki ô teremtsienec zerelmēt megvltalan baluañoknac ke-
uansagi ala engeztelte vala ô magat De mi utan propheta e'
dologban iften parançolatinac engedet volna ôtôllô zûletet fiat⁵
parançola Iezraelnec neuzei iftentôl igeruen rûuid vđô utan
Iezraelnec veret meg dyadalmazni [He] Hyennec hazaban Ki
igeretnec oka ez Hyen Elizeustol kiralla kenettetec Nabot vere-
nec meg dyadalmazasara Iezrael polgaraet ki tahat valo vđôben
fô varos vala. kit Iezabel Achabnac Isrl kiralanc felesege ôlt-¹⁰
uala meg. mikent a' kiraloc kônuô ielenti Mikor ez ifteni paran-
çolat zereñt a' ver okanac diadalmazasaert a' megemleitet
Achabnac menđen hazara [fenelkedec] igen nehezen fenelkedet-
vala el tórlôttôuolna E Meg leuen lelettetie hog vrat meg-
hatta Kinee vnokaia ki ez kônuôel megfogattatot Ieroboamnac¹⁵
ô kezdetenec tetelet kônetuen eş iften parançolati ellen eş
zerzete ellen Isrl nepeuel müuelkeduen Nabothnac vere ki
Iezrael földô helen ôttetet vala el Hyennec a' meg emleitet
attanac hazara Ieroboamnac bûniert iegzettetie atoknac Ezert
lôt hog iftennec haragia Isrl nepere prophetanac hirdetese miat²⁰
mondanec zarmazandonac || Iuda hazanac kedeg ez oluasaffal⁴⁸⁰
foglaltatuan azert igertetet irgalmassag Mert Ezechias Iudanac
kirala Achaznac fia a' baluañokat elueue mend azokat melleket
ô atfa eş mend egeb kiraloc scenteltenecvala. iftennec templo-
mat ielentetie hog meg tizteitotta eş meg ekeseitette²⁵

P r o l o g u s

EZec a' regulac mel neueknec iegzei alat [vadnac] mel
nemzetekhez prophetac miat vrnac bezed ereztetie Valamene-
zer a' tiz nemzetekhez fûgelmeztetie prophcia e' neuec alat
iegzettet[t]nec tudniamert Efraim Samaria : Isrl : Ioseph : Iezrael :³⁰
Bethel : eş Betauen : eş azon kôzbe Iacob Midôn kedeg a' ket
nemzetekhez bezel : tahat ez neuec alat mondatie Iuda Ihrlm
Beniamin Daidnac haza. eş azon kôzbe Iacob Neha kedeg Isrl
mend a' xij nemzetre mondatie

It kezdetic ozyas prophetanac elö capitulma

VRnac igeie mēl lōt Ozeashoz beri fiahoz Iosienac Ioatan-
 nac Achasnac Ezechiasnac Iuda kiralnac napiban eş Ierobo-
 amnac Ioatannac Ioas fianac Isrl kiralnac napiban (2) Zolasnac
 5 kezdetē vrnac Ozeasban Es monda vr Ose[e]asnac Mēu el eş veg
 181 temagadnac parazna felesēget .eş alkos temagadnac || parazna
 fiakat. mert paraznalkoduan el paraznalkodic föld vrtol (3) Es
 elmenē eş vēue Gomert Debalaimnac leānat .eş foga eş zūlō
 neki fiat. (4) Eş monda vr ōneki Hyad ō neuēt Iezraelnec. mert
 10 meglen keuesenne eş meglatom Iezraelnec verēt Iezraelnec
 hazaban eş megūgotom Isrl hazanac orzagat (5) Es annapon
 megtrōm Isrlnec yet Iezraelnec vōlgeben (6) Megēs foga eş
 zūlō leant eş monda neki Hyad ō neuēt Irgalmāgnalkūl mert
 nem toldoc touabba irgalmaznom Isrl hazanac de elfeledkezuen
 15 elfeledem ōket (7) Es Iuda hazanac irgalmazoc eş meg zaba-
 deitom ōtet ō vraban ifteneben. eş nem zabadeitom meg ōtet
 yben eş trōben eş hādban eş louacban eş louagokban (8) Es
 elemteē ki vala irgalmāgnalkūl Es foga eş zūlō neki fiat
 (9) eş monda Hyad ōneuēt nem en nepem. mert tū nem en
 20 nepem. eş en nem lezēc tv iftentēc (10) Es lezēn Isrl fiainac
 zama monnal tengernec fōueē ki mertek[l]nelkūl vagon eş
 nem zamlaltatic meg [Es] .eş lezēn a' helen hol mondatie nekie tv
 nem en nepem eş mondatie nekie elō iftennēc fiay (11) eş egbe
 gūitetnec Iudanac fiay eş Isrlnēc fiay egembe eş vetnec ō ma-
 25 goknac egfōt eş felmennec a' földrōl mert naē Iezraelnec
 napia

Capitulum ij ||

182 MŌngatoc tv atatoc fiainac Tū en nepem. eş tū hvgtoknac
 irgalmāgagot kōuettetet (2) Itelletēc tv anatokat. itelletēc: mert
 30 ō nem en felesegem: eş en nem ō ferie Vege el ō paraznasagit
 ō orcaia elōl. eş ō tōruēn tōresit ō emleinenē kōzepibōl. (3) Ne-
 talantal megfoziam ōket mezeitelenē: eş allaptassam ōtet me-
 zeitelenē ō zūletetenec napia zerent. eş vessēm ōtet monnal
 kietlent .eş allaptassam ōtet monnal vtnalkūl valo földet. eş

megöllem ötet zomiusaggal (4) és ő fiainac nem irgalmazoc.
mert paraznasagnac fiay. (5) mert ő aúnoc paraznalkodot (†) Él-
megéc en zeretőim vtañ. kie meg aggac ennekem en [ke] keñe-
rimet .es en vizeimet és en gapiumat és en lenemet és en
olaiomat .es en venerekemet (6) Azert ime en megsőueñezem 5
te vtaidat tūuiffecel .es berekeztem ötet maceriaual és ő ősue-
nit nem leli meg (7) és kőueti őzeretőit és nem foglallameg
őket Es mond Élmegeg és megfordoloc en elebeli feriemhez.
mert ennekem tahat iobban vala hognem ma (8) Es ez nem
tutta mert en attam őneki gabonat bort és olait .es ezűttöt és 10
arannat megsokaseitottam neki melleket tőttenec Baalnac (9) Azert
megfordoloc és eluezem en gabonamat ő ideiben (†) és meg me-
rem en gapiamat és en lenemet melleckel || befediuala ő ekte- 183
lenseget (10) és ma megientem ő [ektelenseget] heitsagat ő
zeretőinac zemey előt .es ferfiu nem zabadeita meg ötet en 15
kezemből (11) és megzōtetem ő menden vigasagat [es] ő
[menden] innepe[ket]t ő neomeniaiat ő zombattat és ő menden
innepenec időt (12) és megtöröm ő zōlōiet és ő [fige] fūgeiet
kikrōl mondot En iutalmim ezecek melleket ennekem attanac en
zeretőim. és vetem ötet ligetbe .es megezi ötet mezōnec vada: 20
(13) [es] és meglatom őreiaia Baalinnac napiat kieben geriezt-
vala gerieztetet és ekeseiticvala ő higiuel és ő kōsōntōiueuel .es
megeñ vala ő zeretōy utañ és en rollam el feledkezcivala vg-
mond vr (14) Azert ime en emtetem ötet és vizem ötet a'
kietlenbe és bezellec ő zūuebe (15) Es megadom őneki őzōlō 25
ōrizōit azon helen és Achornac vōlget remeñsegnec megñitasara
Es enekel ot ő ifusaganac [nap] napi zereñt és ő felmeneseneç
napi zereñt Egiptomnac földéből (16) és lezen annapon vgmond
vr Hiu engemet en feriem és nem hiu engemet touabba Baalim
(17) és el uezecek neueket [ő] ő zaiabol és nem emlekezem meg 30
touabba őneuekrōl (18) és a' napon tezecek őuelec fogadaft mezō-
nec barmaual és meñnec repesōiuel és földnec mazoial és yet
es tōrt és hadat eltōrlōc földrōl és || [es] alotom őket bizodalma 184
(19) Es meñezlec tegedet en magamnac őrōcke és meñezlec
tegedet en magamnac igaffagban iteletben és irgalmassagban 35
és irgalmazatokban (20) és neuezlec [teg] tegedet en magamnac
hūtben és megtudod mert (†) (21) és lezen annapon és meghal-
gatlac tegedet vgmond vr és meghalgatom meñneket és azoc

még halgattác földet (22) eş föld még halgattá a' buzat eş a' bort eş az olait Es ezec még halgattác Iezraelt (23) eş beuetem ötet en magamnac a' io földbe eş irgalmazoc neki ki irgalmaffagnalkûluala (24) Es mondom a' nem en [neme] nepem-
 5 nęc En nepem vagte .es ô mond En istenem vagte

Capitulum 3-ad

ES monda [vr] vr ennekem Men el meges eş zeres nem-
 beriet baratodnac zeretöiet eş paraznat. mikent vr zereti Isrlneç
 fiat Es ök nez nec idegen istenekre .es zeretic zölök nec muztit
 10 (2) Es asam ötet en magamnac xv ezüstöckel eş eg gerla
 arpan (3) Es mondam öneki Soc napokban vary engemet Ne
 paraznalkoggal eş leg ferfiual de en eş' megvarlac tegedet
 (4) Mert Isrlneç fiay soc napokban vlneç kiralnalkûl eş fedelm-
 nelkûl eş aldozatnalkûl eş oltarnalkûl eş ephotnalkûl eş Tera-
 15 phimnalkûl (5) Es ezec utan megfordolnac Isrlneç fiay eş meg-
 185 keresic ô vroc istent eş || Daidot ökiralat eş felneç vrhoz eş
 ô iozagahoz napoknac vtollaban

Capitulum neged

Isrlneç fiay halgaffatoc vrnac igeiet. mert vrnac itelete
 20 vagon földneç lakozoiual Mert ninç igallag .es ninç irgalmaffag
 .es ninç istennec tudomaña földön (2) Atoc eş hazugsag .es
 gilkoffag eş vrsag eş törueñ töres bõuõlkõtteneç .es ver vert
 illetet (3) Azert gazolkodic föld .es megbetegöl menden ki
 õbenne lakozic mezõnec vadaban eş meñnec repesõiben. de
 25 tengerneç hali eş' egbe gülekez nec (4) Valobizon egmenden
 ne itellen. eş ferfiu ne fegetteffecmeg Mert a' teneped mikent
 azoc kic ellene mondnac papnac (5) Es ma le esel a' propheta
 eş' le esic teueled Eysel veztegtettem te anadat (6) Veztegle
 en nepem [az] azert hogñem vallot tudomañt. mert te elütetd a'
 30 tudomant en eş' elüzlec tegedet hog papsaggal ne eltetteffel
 ennekem Es mert elfeledkeztel te vrad istenedneç törueñeröl
 elfeledkezem te fiaidrol en eş' (7) Ô sokallagoc zerent igbun-
 hötteneç ennekem ô diçõsegeket vtalatuffagba valtoztatom
 (8) ennepemneç bunit ezec eş' ô kegetlensegekre emelic fel ô

lelkeket (9) Es lezen mikent a' nep. ugan a' pap .es meglatom
 o reiaia o utait es o gondolatit megadom oneki || (10) es ezne¹⁸⁶
 es nem elegendec meg. parznalkottac es nem zontenec meg.
 mert vr iftent meghattac o parznolatit nem orizetben (11) Pa-
 raznasag es bor es rezegseg eluezne⁵ zauet (12) En nepem o
 faiaiban kerdezet .es o estapia hirdetet oneki Mert parznasag-
 nac zellete calta meg otet .es el parznalkottanac o iftenektol
 (13) Hegeknec teteiben aldoznacyala es halmokon gerieztne⁵
 vala timeamak⁵at. cersa alat es nar fa alat es terebintus alat.
 mert iouala o arieka Azert parznalkodnac tv leantoc es tv¹⁰
 volegentec toruen toroke lezne⁵ (14) Nem latoc meg tv lean-
 tokra mikor parznalkodandnac es tv volegentekre. mikor tor-
 uent torendnec mert ok a' parznackal naiaskodnac vala es a'
 herelteckel aldoznac vala es a' nem ert⁵o nep meg verettetic
 (15) ha te Isrl [be] belendezkedendel, auag te Iuda ne vetkez-¹⁵
 iel es ne akariatoc mennetec galgalaba es ne mennetec fel
 Bethanenbe se eskegg⁵etec, el vr (16) mert el hailot Isrl mikent
 a' folato vno Ma vr elteti oket zelesse⁵gben monnal barant,
 (17) Effraim baluanoknac rezese haggatoc el otet (18) elualaz-
 tatot o uendegsegec Parznasaggal parznalkottac zerettec o²⁰
 oltalmazoioc hoznioc az vndoksagot (19) megkotozto a' zellet
 otet ozaraiaban es meg galaztatnac o aldomasoktol ||

(Cap. V.)

Fvgelmezie⁵tec ezeket papoc es fvgelmezie⁵tec Isrlne⁵c haza¹⁸⁷
 es kiralnac haza halgassatoc. mert ifelet vagon tv ueletec mert²⁵
 orizetnec to⁵reie lottetec es mikent taborra ki tereitet halo.
 (2) es az aldozatokat haitottatoc melsegecebe. es en mend azok-
 nac meg⁵esmerio⁵ (3) En tudom Effraimot es Isrl nem reitetet
 el en tollem. mert ma Effraim parznalkodot Isrl megferteztetet
 (4) Nem aggac o gondolatfokat hog megne fordollanac o vro³⁰
 iftenhez. mert parznalkodatnac zellete o kopezettec .es vrat
 nem esmertecmeg (5) Es Isrlne⁵c keulsege felel o orcaiaiban
 es Isrl es Effraim le esnec o hamissagokban. Mert Iuda es' le
 esic ouele⁵c (6) o apro barom cordaiual menne⁵c vrat megkeres-
 niec .es nem lelic meg Elvetetet otoll⁵oc. (7) vrban toruent tor-³⁵
 tenec mert iftennec idegen fiakat zultenec Ma azert meg maria

ôket honap ô ideiucl, (8) Enekletec trombitaucl Gabbabañ Kûrtel
 Ramaban. ordehatoc Bethavenben Te hatad mege Beniamin.
 (9) Effraim puztolatba lezen tôretetnec napiañ eş Isrl̄nec nem-
 zetiben megmutattam ônekic a' hûttôt (10) Lôttenec Iudanac
 5 fedelmi monnal hatart veuôc Ôreaioc ki ôttôm en haragomat
 188 monnal vizet || (11) Effraim patuart zennedô itelettel meg zeget-
 tetet. mert kezdet menni fertezetesseg [v] vtan (12) .eş en monnal
 mol Effraimnac .eş monnal rothadagoffag Iuda hazanac (13) Es
 latta Effraim ô leletezetet eş Iudas ô kôtelet eş elment Effraim
 10 Affurhoz .eş ereztet a' g'ôzô kiralhöz .eş ô nem zabadeithat
 meg tvtôket. sem odhatta meg a' kôtelet tv rollatoc (14) Mert
 en monnal Leena Effraimnac eş monnal orozlannac kôlkô Iuda
 hazanac En megfogom eş elmegec .eş eluezem eş niñcen ki
 megzabadeha (15) Êlmenuen megfordoloc en helemre miglen
 15 megfogatkoziatoc eş megkeressetec en orcamat

Capitulom vj

ÔTôrôdelmekben holual felkelnec en hoziam Iôuetec eş
 fordollonc vrhoz (2) mert ô megfogot eş megzabadeit mûnket
 eş megver eş meg vigaszt mûnket (3) Meg eleueneit mûnket ket
 20 napoc vtan. harmadnapon felkôlt mûnket eş êlônc ô zemeleben
 Megtúgguc eş kôuetfuc. hog' meg esmeriuc vrat ô vepese mon-
 nal megkezeitetet holual .eş iô mvnekônc monnal megelegeitetet
 es .eş estucl földnec (4) Mit tegec teneked Effraim mit tegec
 teneked Iuda. Tû irgalmaffagtoc monnal veterúey kôdôc. eş
 25 monnal holualelmulo harmat (5) Azert vertem a' prophetakban
 eş megôltem ôket en zannac igeiben eş te iteletid ki zarmaz-
 189 nac monnal fenefleg || (6) mert irgalmaffagot akartam eş nem
 aldomaft eş istennec tudomañat inkab hog'nem aldozatokat
 (7) Ôk kedeg megzegtec a' fogadaft mikent Adam ot tôruent
 30 tôrtenecl en bennem (8) Galaad baluañ alkotoknac varosa verrel
 megtalpaltatot (9) eş monnal toluay ferfiaknac reitec helec
 papoknac rezese az utban iarokat Sychenbôl megöldôklôc. mert
 fertezetessegét mûnelkettenecl (10) Isrl̄nec hazabañ latec vlatatuf-
 fagot. ot effraimnac paraznalkodatta. megferteztetet Isrl̄ (11) De
 35 te eş Iuda ves te magadnac arataft. midôn meg fordeitandom
 en nepemnec fogsagat

Capitulum hēted

Mikor meg akarnam vigasztanom Isrlt megiegentet Effraim-
 nac hamiffaga es Samarianac gonoffaga. mert hazugsagot műel-
 kettene^c Es vr bement. foztuan kúuol a' toluai^ca. (2) Es neta-
 lantal mon^cgae o zúuókben o mēden gonoffagokrol megemle-⁵
 keztemet Ma megkórúkeztēc [engemet] ōket o lelemese^c. en
 orcam elōt lōttenec (3) Ō gonoffagokba megvigasztaltac kiralt
 .es o hazugsagokba a' fedelmeket (4) Mēd paraznalkodua
 monnal meg goitot kemence a' sūtōtōl Keuesenne meg úgūt
 a' varos a' kouaznac elegetesetōl miglen mēdenestōl megkoua-¹⁰
 zosolna. (5) tū kiraltoknac napi kezdenec a' fedelmec balgata-
 goslani a' bortol || Ki terieztette o kezēt a' meuetkezőckel¹⁹⁰
 (6) mērt megkentec monnal [mikent] kemencet o zúuōket mikor
 leselkednec ōnekic Mēd etaltal alut megfōzuēc ōket. Ō meg
 gerieztetet holual monnal tūznec langa (7) Mēd meg heuōlte-¹⁵
 nec monnal kemence .es megmartac o biraiokat Ō mēden
 kiralog le estene^c .es ninčen o kōzzōlōc ki vūōltene en hoziam
 (8) Effraim a' nep kōzōt o megelegetitetic vala. effraim lōt
 hamu alat sūlt ke^cer ki megne^m fordeitatic (9) Idegenec ōttec
 meg o ereiet es o nem tutta. de es' ōzsegec ki ōttettene^c o²⁰
 benne. es o nem tutta (10) Es meg alaztatic vala Isrlnec keuel-
 sege o orcaiban. sem fordoltanac meg [ōroc] vroc iftenhez .es
 mēd ezekben nem kereftcemeg ōtet (11) Es lōt Effraim
 monnal elhitetet galamb zūuet nem vallo egiptomot hyac vala,
 az affiriusokhoz mentenec el (12) Es mikor [el] el eredendnec. ki²⁵
 terieztēc o reiaioc en halomat Leuonzom ōket monnal meūnec
 repesōit Megverem ōket o seregek^cnec hallasa zerēnt (13) Iay
 nekic mert elmentene^c en tōllem Megpuztoltanac. mert tōrēnt
 tōrtene^c en bennem Es en megzabadeitottam ōket .es ōk hazug-
 sagokat bezellettene^c en ellenem (14) es nem vūōltōttene^c en³⁰
 hoziam ōzūuōckel. de ordeitnac vala o hailakocba Buzan es
 boron || kerōdōznec vala. es eltauoztanac en tōllem (15) Es en¹⁹¹
 oktattam ōket. es megerōseittem o kariokat. es en bennem
 gondolnac vala gonoffagot (16) Megfordoltanac hog^c iganalkūl
 lennenec. lōttenec monnal alnalkodo y Le esnec o fedelmec³⁵
 tōrben. ōnelueknec birtelenkedetetōl. ez o karomlatoc egiptom-
 nac földēben

Capitulum nolcad

LEgēn trombita tē torkodban monnal keselō vrnac hazara.
 azert mert megtörtēc en fogadasomat .eš en tōrueñemet meg-
 törtēc (2) Engemet kaialtnac en iftenēm. megesmertōnc tegeđet
 5 Isrl̄nec iftenē (3) Isrl̄ eluetet iot. ellenseg vldōzi ōtet (4) Ōk
 orzaglottanac eš nem en tōllem. fedelmec lōttenec eš nem esmer-
 tem Ō ezūfōket eš ō arañnokat tōttec ōmagoknac baluañocka
 hog meg ōlettetnenec (5) Tē boriud eluettetet Samaria. meg-
 haragut en hirtelenkeđetēm ōreiaioc miglen nem tiztolhat meg
 10 (6) mert ō eš' Isrl̄bōl vaģon Mūues alkotta azt eš nem iften.
 mert pokoknac haloia^{ba} lezeñ Samarianac boriuia. (7) mert
 zelet vetnec eš vezet aratnac Al a' gabona fō .eš ninč ō ben-
 nec nemzes. nem tezeñ liztet kit ha eš' tend ideģenec ezic
 meg ōtet (8) Megmarattatot Isrl̄ ma lōt nemzetebe monnal
 15 fertezetes eden (9) mert ōk felmentenec affurhoz Effraim eģe-
 192 dōlualo vad zamar ōmaganac aiandokokat || attanac ōzeređiōk-
 nec. (10) de eš' bērel el hoztanac nemzete^{ket} Ma eģbe ġūitōm
 ōket eš meġnugoznac keuese kiralnac eš fedelmeknec terhetōl.
 (11) mert Effraim meģsokaseitotta az oltarokat būnhōtetre.
 20 Lōttenec ō nekie az oltaroc vetkezetbe (12) Meg irom ō nekie
 en soc keppen valo tōrueñemet kie alaitattanac miken^t ideģenec
 (13) Oľfakat aianlnac. husokat aldoznac eš eznec eš. vr nem
 fogagģa azokat Ma meg emlekeztetie ō hamifagoc. eš meglatfa
 ō būnoket. eš ōk Eģiptomba fordeitatnac (14) Es el felette
 25 Isrl̄ ōteuōiet .eš rakot templomokat Es Iuda rakot erōs varosokat
 eš ereztec tūzet ō varosiba .eš meģmaria annac hazokat

ix-ēđ

NE akarih ōrōlnōđ Isrl̄ ne akarih vigadnod mikent nepēc.
 mert el paraznalkottal tē iftenēdtōl Zeredted a' iutalmat buza-
 30 nac menden zerōy felet (2) Zerō eš saito nem elteti ōket .eš a'
 [bo] bor hazud ōnekie (3) Nem lakoznac vrnac fōldebeu Effraim
 eģiptomba fordolt .eš az affiriosoc kōzōt fertezetest ōt (4) Nem
 aianlnac vrnac bort .eš nem kelletnec ōneki. ō aldomasoc mon-
 nal siroknac keñerec Mendēnec kie ezic ōtet meg ferteztetnec.
 35 mert ō keñerec ō lelkek Nem meģen be vrnac hazaba (5) Mit

teztet a' ielēs innepen vr innepletēnec napan (6) Mert ime el
 erettenec a' puztolattol Egiptus || egbe gūiti ōket Memphis elte-193
 meti ōket Ō keuanatus ezūftōket čalan ōrōkli boitorian ō hai-
 lakocban (7) Eliōttenec a' latatnac napi. eliōttenec a' megfor-
 batlatnac napi Tuḡḡad temagadat Isrl. heitnac fertezetēsne-5
 balgatagnac zelleti ferfiunac. te hamiffagodnac sokaffagaert
 eš te soc balgatagsagodert (8) Effraim ōrizō. en iftenemmel
 propheta. romlatnac tērō lōt ō menden vtain balgatagsag ō
 iftenenec hazaban (9) Nehezen būnhōttenec mikent Gabbaanac
 napiban Meg emlekezie ōhamiffagokrol .eš meḡlatfa ō būnōket 10
 (10) Isrlt a' kietlenben monnal zōlōket monnal fūgenec elō
 almaiat ō teteieben lattam ō attokat Ōk kedeg bementenec bel-
 fegorhoz .eš el idegenōltenec ḡalazatban .eš lōttenec vtalatusoc.
 mikent azoc melleket zerettenec (11) Effraim elrepōlt monnal
 madar ō dičōsege zūletettōl .eš mehtōl eš fogadattol (12) Hoḡ 15
 ha eš' ōfiokat neuelendie fiaknalkūlōn tezeḡ ōket emberec kōzōt
 De eš' iay nekic mikor elmenendec ōtōllōc. (13) Effraim meḡt latam
 Tirus uala ō zepsegenec fondalasaban eš Effraim ki uizi
 ō fiat a' meḡ ōldōklōchōz (14) Aḡḡad nekic vram. mit ač
 nekic Aḡ nekic mehet || fiaknalkūl eš meḡ azo emlōket (15) ō 194
 menden alsagoc galgalaban. mert ottogol ḡūlōseḡben vallottam
 ōket ō lelemeseḡnec gonoffagaert En hazambol ki uetēm ōket.
 nem toldom [hoḡ] hoḡ zereffem ōket Ō menden fedelmec el-
 mentenec (16) Meg verettetet Effraim ō ḡukerec meḡ azot
 semmikeppen ḡimōlcōt nem teznec Hoḡha eš' zūlendnec meḡ-25
 ōlōm ō meheḡnec meḡtōl zerelmesbeḡ Elueti ōket en vram iften
 mert nem halgaḡfac ōtet .eš leznec budosoc nemzetečben

Capitulum tizeḡ

TĒrmō zōlōtō Isrl ḡimōlc eḡḡesōlt ōuele. ō ḡimōlcenec
 sokaffaga zereḡt. oltarokat sokaseitot ō fōldenec bōsege būuōl-30
 kōdōt baluañoknac (2) Megozlatot ō zūnōc ma elueznec Ō meḡ-
 zegdeli ō baluañokat. meḡtōri ō [oltarokat] oltarokat. (3) mert
 tabat monḡnac. ninč nekōnc kiralone sem felluc vrat .eš kiral
 mit tezeḡ mvinēkōnc (4) Bezellēteč ektelen ozlasnac iḡeit .eš
 tarčatoc fogadaft a' hazugsaggal .eš nemz monnal keserō iteletet 35
 a' mezōknec barazdain (5) Bethauēnnec vñoit tiztelteč Samaria-

nac lakozoy. mert sirt ő raita őnepe eş ő hazanac őrizőy vigat-
 195 tanac őraitá ő dičősegeben. mert elment őtőlő (6) Valo||bizon
 ő eş Affurba [ment] vitettetet. aiantoc a' gőző kiralnac Effraimot
 galazat foglalla meg .es Isrl meg galasztatic ōakarattaban
 5 (7) Samaria el mentette ő kiralat monnal taitekot viznec zeme-
 len (8) eş elueztetnec a' baluanac magallagi Isrlnec būnőert
 boitorian eş koro neukedic ő oltarokon .es monnac hegekneec.
 fedezietecbe mūket .es halmoknac effetec mvreiane (9) Gabbaa
 napitol foguan būnhōt Isrl. ot allottanac A' had nem foglalla
 10 meg ōket Gabbaaban hamiffagnac fiay (10) En keuansagom
 zerent megfegem ōket Gūitetnec oreiaioc nepec mikor megfegēt-
 tetnec ő ket hamissagokert (11) Effraim a' boriutol taneitatot
 zeretni. a' nomast eş en mentem ōakanac zepsegen Felmegec
 Effraimra Zant Iudas eş zeg ōmaganac barazdakát Iacob
 15 (12) Veffetec tv magatoknac igallagot igazolatban .es arallatoc
 irgalmassagnac zaiaban Vyehtoc tv magatoknac irotuanokat [V]
 Vdō kedeg vrat megkeresni midōn iōuend ki taneit tūtōket
 igallagban (13) Kegetlenseget zantottatoc .es hamiffagot arāt-
 tatoc. őttetec hazugsagnac gaboniai. mert meg galasztattal te
 20 utaidban eş te erőssidnec sokallagaban (14) Zay tamad te ne-
 196 pedben .es te menden erősseged meg || puzteitatnac mikent
 Samaria megpuztei[tei]tatot ő hazatol ki meg dyadalmazta Baalt
 a' viadalnac napian aūoc fiaira esuen (15) Ig tōt tvnektec
 Bethel tv alsagtoe gonossaganac orcaiatol

Mikent holual elmulic elmult Isrlnec kirala. mert Isrl
 germec eş zerettem őtet eş Egiptombol hiuttam en fiamat
 (2) Hiuttac ōket ideig elmentenec ő orcaiktol Baalimnac aldoz-
 nacvala .es a' baluanoknac aianlacvala. (3) Eş en Effraimnac
 30 daykaia viselem vala ōket en karimon eş nem tuttac hog meg-
 vigasztanam ōket (4) Adamnac kōteliben. vonzom ōket zerelem-
 nec kōteliben. eş lezec ōnekic monnal felmagasztato iga ő tūgō-
 kōn. eş hailottam őhoziaia hog eltettetnec (5) Nem fordeitatic
 egiptom földbe Affur ő kirala. mert nem akartanac meg for-
 35 dolni (6) Tūr kezdetet ő varosaban .es meg emezti ő valasztottit .es
 megezi ő feieket (7) eş en nepem čūg en fordolatomra Iga

kedeg vettetic önekic egembe mel elnem vetettetic (8) Mikep-
pen adlac tegedet Effraim es megoltalmazlac tegedet Isrl Mi-
keppen adlac tegedet mikent Adamat. vetlec tegedet ment
Seboimot Megfordolt en belem en zuum. egembe meghaborei-
tatot en bankodasom (9) Nem tezem en haragomnac hirtelen-
kedetet. es nem fordoloc || meg hog eluezellem Effraimot. mert
en isten .es nem ember .es scent te kozepetted .es nem megcebe
a' varosba (10) Vr vtañ iarnac Reio monnal orozlan. mert o
reio .es felneç tengerneç fiay (11) es el repolneç monnal madar
Egiptombol. es monnal galamb Affriosoknac foldebol .es hel-
hetem oket o hazocban vgmond vr (12) Megkorukezet engemet
Effraim o conplarsagaban es Isrl hazanac alsagaban Iudas
kedeg tano lezal iftennel es hu scentekkel

Capitulum xj-ed (XII.)

Efraim zelet oriz es heuseget kout mend napot este 15
hazugsagot es puztolatot sokaseit Es az Affriosockal fogadaft
tot .es Egiptomba olait vizenuala (2) Azert vrnac itelete Iudaual
es meglatasa Iacob[bal]ra. o vtay zereñt es o lelemesi zereñt
forbatl oneki (3) Mehben megtalpalta oattafiat es o eroffegeben
kuzodot az angallal (4) es hatalmazot az angalon es megbato-
20 rodot. sirt es kerte otet. es Bethelben meglette otet .es ottogol
bezellet mvuelone (5) es seregekneç vra iftene vr o emlekezete
(6) es te te vrad iftenedhez fordolz Irgalmaffagot es iteletet
orizhy .es mendenkor te iftenedbe remenkeggel (7) Canaan
okezeben hamis mertec patuart zeretet (8) es mondot Effraim 25
valobizon kazdagga lottem || Baluant lettem en magamnac. 198
Mend en munkaim nem leltenec ennekem hamiffagot mellel
bunhottem (9) Es en te vrad iftened Egiptom foldebol vltetlec
meglen tegedet hailakokban. mikent innepneç napiban (10) es
bezellettem a' prophetakra .es en latatot megsokaseitottam es 30
prophetaknac kezebe hasonlattattam (11) Ha galaadban a' bal-
uan. azert heiba tenelget galgalaban. teheneckel aldozuan. mert
es' o oltarokat guitottem monnal mezoneç barazdait (12) Elfutot
Iacob Syrianac videkebe .es zolgalt Isrl felesegert .es zolgalt
felesegert (13) prophetaban kedeg hozta ki vr [otet] Isrlt Egipt-
35 ombol es prophetaban tartatot meg [Isrl] (14) Effraim o kese-

rősegiben haragra rezzetet engemet eş ő vere ő reiaia iő .es
 ő bozzosagat megagága őneki ő vra iftene

xij Capitulum xij (XIII.)

EFraim bezeluen felelem hatá meg [Isrlt] Isrlt eş vet-
 5 kezec Baalban eş meghala. (2) eş ma toldattanac bñhötetre eş
 tőttenec ő magoknac ötteuent ő ezültőcből monnal baluánoknac
 hasonlattat. mēdenestől foguā mūueseknec mūuy Mondnac ők
 azoknac. aldoziatoc emberec. boriukat imaduan (3) Azert lezne
 monnal veterney elmulo harmat. mikent fergo zeltől zerőben el
 199 ragattatot por. eş mikent kemenből || ki zarmazot fűst (4) En
 kedeg te vrad iftened Egiptomnac földéből .es iftent en töllem-
 től megvaluan ne tuğ .es zabadeito en töllemtől megualuan ninč
 (5) En tegedet meg esmertelec a' kietlenben a' puzta kietlennec
 földében (6) ő eledele zerent [.es] betöltēnec eş megelegettēnec.
 15 eş felemeltēc őzüűőket .es el felettenec engemet (7) Es en lezec
 őnekic monnal Leēna. mikent pardic az Affiriosoknac vtaban
 (8) Eleicbe kelec őnekic monnal kölkey elragadot nőtēn [zamar]
 medue eş megzagatom ő zuzioknac belőlualoit eş megemeztēn
 őket ot monnal orozlan. mezōnec vada megmeci őket (9) Te
 20 eluezēsed Isrl tēnētőlled en bennem te segedelmed čac en
 töllem (10) Hol vağon. te kiralod. igen felette ma zabadehon
 megtegedet te mēden varosodban eş te biraid kikiről mondot-
 tal Ag emekem kiralt eş fedelmeket (11) Adoc tēneked kiralt
 en hirtelenkedetemben eş eluezēm en mētatlankodatomban
 25 (12) Egbe kōteleztettec Effraimnac hamiffagi elreitetet ő bñő.
 (13) Zālōnec serelmi iōnec őneki ő a' nem bőlč fiu Mert ma
 megnem al fiaknac megtōretetēben (14) Halalnac kezéből meg-
 zabadeitom őket. halalbol megzabadeitom őket, O halal lezec te
 200 halalod halal. te megmarasod lezec pokol || Vigaztalat elreitetet
 30 en zemeimtől. (15) mert ő atafiac kōzōt ozt Hoz vr azalo zelet
 a' kietlenből felmenőt .es megazalla ōerit .es megpuzteita ő
 forrasit .es ő elragagága mēden keuanatus edēnekēc kēnčēt

Capitulum xiiij (XIV.)

EL veziēn Samaria mērt ō vra iftenet keserōsegre rezzezte
 Tōrben vezienec el. ō approdi lē effenec. eš ō nehezkeši meg-
 metelteffenec (2) Isrl fordol tē vrad iftenedhez. mērt lē estel
 tē hamiffagodban (3) Vegetec fēl tūveletēc igeket. eš fordollatēc
 vrhoz Mongatoc neki. mēnden hamiffagot elueg. eš veē iot. eš
 megaēguc mē aiakinknac boriuit (4) Assur nem zabadeitmeg
 mūnket. lora nem ellōnc fēl. sem monguc touabba. mē iftenink.
 mē kezeinknec mūnelkedeti. Mērt az aruanac ki tē benmed
 vaēon irgalmaz (5) Meguigaztom ō tōrōdelmeket eš akaratommal¹⁰
 zeretēm ōket. mērt en hirtelenkedetēm elfordolt ō tōllōc (6) Es
 lezēc monnal harmat eš Isrl viragoz monnal liliom. eš ki faka-
 doznac ō gūkeri mēnt libanosnac (7) Meūnec ō agay eš ō lezēn
 monnal olayfa. eš ō illattā mēnt libanose (8) Megfordeitatnac ō
 arūēkan vīlōc. eš ēlnec buzauā. eš terēmnecc monnal zōlōc Ō¹⁵
 emlekezete mikent Libanosnac bora (9) Efraim mi ennekeēm
 touabba a' baluaēoc En meghalgatom eš vizēm ōtet || en mi-20
 kent zōldelō feūō fat. en belōllem lelettetēt tē gimōlēōd (10) Ki
 bōlē eš' megerti ezeket. ertō eš tuēgga ezeket. mērt vrnac vtay-
 igazac. eš igazac iarnac ōbennec Tōrueūtōrōc kedeg lē esnec²⁰
 ōbennec

Jocheľ.

It kezdetic s. Iocheľ prophetanac prologusa

Saęnt Iocheľ az Heberęknel Ozeas vtan vettetic. ęs mikęnt
ot Effraimnac neųe alat a' x nemzetre mondatie a' prophetalas
5 ki emlekeztetic ęakorta auag Samarianac. auag Isrlneę Vęan
e' prophetaban męnden mel mondatie hiendoneę mondatni ęs
illeni Iuda nemzeteneę ęs Ihrlmneę ęs semmikeppen sem ęg
emlekezetet teny ebben Isrlneę a' tiz nemzetneę ęs az ide-
ket kikben prophetalt azonokat vehetuc melleket Ozeasban
10 oluastone Ozyasnac Ioathannac ęs Achasnac ęs Ezechiasnac
Iuda kiralinac napiban ęs Ierobouamnac Ioas fianac Isrl kira-
lanac napiban Valobizon vr bezedeneę letele ę erdemere vallatic
kineę lőt, nem annac tulaidonsagara. ki mondatie lenni. ment
nehol oluastuc Vr lőt ennekem vduosęgebe. Hallas kedęg saęnt
15 irasocban. nem ez auag azon ki fılbe zozatlic de mel zuben
ertettetic a' mondeę zerent hog vr bezel ewangeliomban Kineę
202 vaęon hallo fılę halgaffa Hog kedęg mondatie || Enotisetay
auag Enöys görögöl Deiakol zozatlic fıliteckel ezteębe veęetęc.
mel tulaidon nem fıllel de zünel ertettetic Kic veneę ęs meü-
20 neyec leleę zerent halnac Kic kedęg földben lakoznac földneę
lakozoy ęs földieknęc neuztetneę kie ę fılöckel földieket ertneę
Valahol kedęg e' ket igęc ęębe ęęgesölneę vettetendneę. nem-
ęac az ęęüęö igękneę zozattara hiziuc illenięc. de az el reitet
mondękoknac auag igękneę ertelmere Genesisben Lameth bezel
25 feleseęineę ęs vnokaynac Adanac ęs Sellanac Halgaffatoc en
zomat Lamethneę feleseęi ęs fıliteckel fıllelleteę en bezedimet
Mert megöltem ferfiat en sebemben ęs höst en serelmemben Es
Isayas Halgaffatoc meüneę ęs fılleiddel fıllelled föld

Masod prologus

IOchel ki mağaraztatıc en iftenem [ağ] auag iftennec
 kezdõ auag iftene volt Mert ez õ ne[m]uezetebõl zozatlic Ez
 iõuendõ mondekot čac Iudara eş Ihrlmre monga .eş õ kõnuenec
 kezdeteben a' geñerkedetes vendegseg [a] utan Ihrlmet sira-
 lomra hya .eş õnekic ki metteteseket meghirdeti. eş p̃edikalla
 nemzeteknec hiuatalat .eş az egbe gũlekezet hũũkre reiaıoc
 iõuendõ sc̃ent lelket prophetalt kedeg Ioathan || Iuda kirala 203
 alat midõn eş' Micheas Iochel Rubennec nemzetebõl hiuattatot
 Bethõronnac mezeien Hol eş' bekeseeggel megholt eş elte- 10
 mettetet

It immar kezdetic sc̃ent Iochel prophetanac
 kõnuõ p̃ert totum

VRnac igeie mel lõt Iochelhez Fatuel fiahoz (2) Halgaffa-
 toc ezt ṽenec eş fũleiteckel fũlletetec földnec menden lakozoy 15
 Ha lõt ez t̃v napitokban. auag t̃v ataitoknac napiban (3) errõl
 t̃v fiaitoknac hirdeffetec. eş t̃v fiaitoc õ fioknac. eş õ fiok eg̃eb
 nemzetnec (4) A' herõnac maradekat megõttõ a' [čayua] saska
 eş a' saskanac maradekat megõttõ a' čayua Es a' čayuanac
 maradekat a' roga õttõ meg (5) Ebreggetec fel rezegec. eş 20
 siriatic .eş ordehatoc m̃end kie bort edeffegben iztoc. mert
 eluez tũ zatocbol (6) Mert nemzet iõ fel en földem[b]re. erõs
 eş zamtalan. õ fogoc m̃ent orozlannac fogay. eş õ zapioc m̃ent
 orozlan kõlkeie (7) Vette [e] en zõlõmet a' kietlenbe .eş en
 fũgemet meghamzotta Megmezeiteleneituen megfoztotta õtet .eş 25
 elutte meg feierõltenecc õ agoc (8) Syry monnal sackal meg-
 zoreitatot zũz õ ifusaganac ferien (9) El nezet az aldozat eş az
 aldozat vr iftennec hazabol .eş sirtanac papoc vrnac zolgay ||
 (10) megpuzteitatot a' vid̃ec. sirt a' föld. mert megpuzteitatot 204
 a' buza. eş meg galasztatot a' bor. eş megbetegõlt az olay 30
 (11) eş meg galasztattanac a' zantoc. ordeitottanac a' zõlõ õrizõc
 a' gabonan boron eş arpan. mert eluezet a' mezõnec aratasa
 (12) A' zõlõ megalasztatot eş a' fũge meg leletezet a' malogra-
 natom eş a' palma .eş a' malus .eş mezõnec menden fay meg

aztanac mert meg galaztatot a' vigasag. embereknek fiaitol
 (13) Papoc ővedezietec meg magatokat es siriatoe. ordehatoc
 oltarnac zolgay. menńetecbe fegetec sakban en iftenemnac
 zolgay. mert eluezet en vram iftenemnac hazabol az aldozat es
 5 aianlat (14) Scentelletec a' boitot. hyatoc a' sereget. egbegu-
 hetec a' veneket .es földnec menđen lakozoit. mv vrunk ifte-
 nonknec hazaba Es vuolcetec vrhoz (15) Ah. ah. ah. a' napnac
 mert közel uagon vrnac napia .es monnal puztolat iot a' hatal-
 maftol (16) Midenem tv zemeitec elot elueztenec e az eledelec
 10 mv vrunk iftenonknec hazabol orom es vigasag (17) A' barmoc
 megbuzhotttenec o ganeciocban. megtoretetttenec a' curoc. elte-
 kozlattattac a' patikac. mert meg galaztatot a' buza (18) Mit
 neget a' lelkes. reiottanac az apro barmoknac corday. mert nine
 205 onekic o eledelec. De es' nagbarmok||nac corday el himlet-
 15 tenec (19) Vram te hoziad vuoltoc. mert a' tuz meg otto a'
 kietlennec dragalatosit es a' lang meg gerieztette a' videkeknek
 menđen fait (20) De es' mezonec vadi neztenec te reiad mon-
 nal elset zomiuhozo zero. mert megaztanac vizeknec forrasi .es
 tuz megmarta a' kietlennec dragala[to]tosit

20

Capitulum masod

TRombitaual enekletec syonban. ordehatoc en seent hege-
 men Meghaborogganac földnec menđen lakozoy. mert io vrnac
 napia. mert közel vagon (2) setetsegeknec es homalnac napia
 kodnec es veznec napia ki terieztetet a' hegekre monnal holual
 25 soc nep es eros Egenlo ouele nem uolt kezdettofoguan es o-
 vtanna nem lezen. mend nemzeteknec es nemzeteknec [ezte]
 eztendeiekiglen (3) O orcaia elot maro tuz .es o utanna kiet-
 lennec puztasaga Es ninčen ki eltauoztassa otet (4) Onezesec
 monnal louaknac nezese. es vgan futosnac monnal louagoc.
 30 (5) Hegeknec tetein zoknec mikent zekereknek zozatfa. [mi]
 mikent pozdoriat megmaro tuz langanac zozatfa mikent viadalra
 kezolt eros nep. (6) o orcaiatol getrettetnec nepec Menđen
 zemelec fazekba fordeitatnac (7) Futnac mikent erossec. mikent
 hadakozo ferfiac. felmennec a' ko falra. ferfiac iarnac o vtokban
 206 es nem haiolnac el o osueneböl (8) egmen||denic o atfafi-
 at nem zorongatfa egmenendenic o osueńekben iarnac De es' abla-

kokon beesnec .es nem sereznec meg (9) A' varosba bemennec a' kofalon futosnac hazakat meghagnac ablakokon bemennec monnal or (10) O orcaia elot megrémolt föld. megindoltac men-
 nec. nap es hod megsetetesoltec. es cillagoc meguontac o vila-
 gossagokat (11) Es vr atta ozanat o seregenec orcaia[tol] elot. 5
 mert igen soc ovara. mert eroltec es tetoe o eroit Mert nag
 vrnac napia es igen feelmes. es ki turheti otet (12) Ma azert
 ugmond vr iften Fordollatoc en hoziam mend tu zuueteckel.
 boitben es siralomban es gazolatban (13) es metelletec meg
 tv zuuetecket .es nem tu ruhaitokat .es fordollatoc tv vratoc 10
 iftenhez. mert keges es irgalmas. engedelmes es soc irgalma-
 lago .es felseges irgalmas gonossagokon (14) Ki tugga ha meg
 fordollon es boçasson iften .es aggon o utanna aldomaft Aldozat
 es aianlat mv vrunk iftennec (15) Enekletec trombitauaal syon-
 ban. scentelletec boitot. hyatoc sereget. (16) egbe guhetec nepet. 15
 scentelletec eghazat. egbe hyatoc venecket. egbe guhetec apro-
 kat. es emlaket zopokat. Ki mennen a' uo legeu o hailakabol
 es men azzon o teremebol (17) az oltar es a' gador kozot sirnac
 papoc vrnac zolgay || es mondnac Engeg vram engeg te neped- 207
 nec .es ne aggad te orokletedet bozzosagba .es ne vralkozza- 20
 nac nemzeteç oraitoc Mert mire mongac a' nepekben Hol vagon
 foistenec (18) Vr zerette ofoldet es meg engedet onepenec. (19) Es
 felelt vr es mondot onepenec Ime en ereztec tvnektec
 gabonat bort .es olait .es betellesettec obennec .es nem adlac
 tvtoket touabba nemzetecken bozzosagba. (20) es otet ki ezsek- 25
 rol vagon. mezze tezem tvtolletec .es ki uzom otet a' foldbe az
 utba .es puztaba .es orcaiat nap keleti tenger ellen. es o utol-
 lat az vtolso tengerre Es felmeget o buzo es felmeget o rot-
 hadagoffaga. mert keuelol muuelkedet (21) Ne akarih felned
 fold de vigag [te] es orol. mert felmagasztatta vr hog tege 30
 (22) Ne akariatoc felnetec a' videknec lelkesit. mert a' kietlen-
 nec dragalotosi nemzetteneç. mert a' fa hozta o gimolcit. a'
 fuge es a' zolo attac o e[r]reiket (23) Es syonnac fiay vigag-
 gatoc es orolletec tv vratoc iftenben. mert atta tvnektec igaf-
 sagnac taneitoiat. es lezalleita tv reatoc veterney harmatot es 35
 eftiet mikent kezdettol foguan (24) Es a' zeroç betellesednec
 gabonauaal es a' saitoc || bouolkodnec borral es olayal (25) es 208
 meg adom tvnektec az eztendoket. kiket meg ot a' saska a'

čayua a' roga eš a' herio Nağ en eröflegem kit ereztettem tŧ
 hoziatoc (26) eš eztec eltettetuen. eš megelegettec .eš dičeritec
tŧ vratoc iftenteknec neuet ki tŧt čudakat tŧ ueletec .eš nem
 galaztatic meg en nepem öröcke (27) eš tuğğatoc mert en
 5 Isrl közepet vağoc .eš en tŧ vratoc iftentec. eš ninč nağob. eš
 en nepem nem galaztatic meg öröcke

Capitulum h a r m a d

(II, 28) ES lezen ezec utan Öttöm en zelletemet menden
 testre .eš tŧ fiaitoc eš tŧ leantoc prophetalnac. Tŧ ventec alma-
 10 kat almadoznac .eš tŧ ifiaitoc latatokat latnac (29) De eš'
 annapocban öttöm en zelletemet eš en zolgalo leanimra (30) Es
 adoc čudakat meünen eš földön. vert eš tŧzet eš fŧŧnec para-
 iat (31) Nap sešetsegecbe fordol .eš hod verbe mi elöt el iöyön
 vrnac nağnapia .eš felelmes (32) Es lezen Menden valaki kaial-
 15 tangá vrnac neuet vduözöl. Mert syonnac hegen eš Ihrlmben
 lezen az vduözölēs. mikent mondot vr .eš a' maradekocban
 kiket vr hiuand (III, 1) Mert ime annapokban eš az vđoben
 209 micor megfordeitandom Iudanac eš Ihrlmnc fogsagat || (2) egbe
 guitoc menden nemzetekeť eš vizem öket Iosaphatnac völgēbe.
 20 eš ottogol vetekedem öuelec Isrlen en nepemen eš en örökle-
 temen kiket el himtetteneć nemzeteće. eš en földemet meg-
 oztottac (3) eš en nepemen űilat ereztetteneć Es a' germekeť
 vetteć a' bordelba .eš a' leant el attac boron hoğ innanac
 (4) Valobizon mi ennekeť eš tŧnekteć Tirus eš Sydon. eš
 25 Palestínayaknac menden hatari Midenem gőzödelmet forbatlotoc
 meg ennekeť ē Es ha tŧ en ellenem gőzödelmeztec hamar eš
 gorsan meg adom tŧ nekteć a' megforbatlať tŧ feteke (5) Mert
 en ezűftömet eš en araűnamat eluöttetec .eš en keuanatosimat
 eš en zepimet attatoc tŧ baluantoknac eghazaba (6) eš Iuda
 30 fiait eš Ihrlm fiait el attatoc a' gőrögöc fiainac hoğ mezze
 tennetec öket ő hataroktol (7) Ime en feltamaztom öket a'
 helen kiben el attatoc öket .eš fordeitom a' tŧ megforbatlať-
 tokat tŧn feteke. (8) eš el arolom tŧ fiaitokat eš tŧ leantokat
 Iuda fiainac kezecbe eš el arollac öket Affabeosoknac igen
 35 mezzeualo nemzetnec. mert vr [vr] bezellette (9) Vűölčetec ezt
 210 nemzethen Scentelleteć hadat. tamaziatoc fel az eröfeket || Fel-

meñnenec menden hadakozo ferfiak (10) Tõrietec meg tv zanto
vasaitokat tõrõcbe .es tv kapaitokat lančacha A' beteg mongõn
mert en erõs vağoc (11) Fakadoziatoc es iõuetec menden nem-
zetec kørnõl es egbe gũlekeziatoc ot. es le eyti vr te erõff[e]i-
det (12) Kellenec fel nemzetec es meñnenec fel Iosaphatnac⁵
võlgebe mert ottogol ulõc hog kørnõl menden nemzeteket meg-
itellec (13) Erezietec tv sarlotokat mert meg ert az aratas
Iõuetec es zallatoc le mert telles a' saito .es bõnõlkõdnec a'
saitoc mert meg sokasolt õ gonoffagoc (14) a[n]nepec õldõkleti-
nec võlgeben. mert kõzel vrnac napia a' valaznac võlgeben¹⁰
(15) Nap es hod megsetetõltec es cillagoc meguontac õ fenef-
seget (16) Es vr syonbol reio es Ihrlmbõl agga õ zauat .es
meñnec meg indoltat[t]nac es föld .es vr lezen õ nepenec [fõl-
denec] remensege .es Isrl fiainac [remensege] erõffege (17) Es
tuğgatoc mert en vağoc tv vratoc istentec. Syonban en scẽt¹⁵
heğemen lakozo Es lezen Ihrlm scẽt es idegenec touabba nem
mennec õ altalla (18) Es lezen annapon. heğec edesfeget hul-
latnac .es võlgec teyel folnac. es Iudanac menden çergetegiben
vizec folnac es forras ki megen [õ] vrnac hazabol es meg otõzi
az arradat[n]ac tuuiffit (19) Egiptus puztolatba lezen es Idomea²¹¹
vezedelemnec puztasagaba azert hog hamiffan muuelkettenece
Iuda fiaiban es az artatlannac veret elõttõttec õfõldõkben (20) Es
Iudea lakoztatoc mendi orõcke es Ihrlm nemzetecbõl es nemze-
tecbe (21) es megtizteitom õ vereket kit megenem tizteittam
vala es vr lakozic Syonban [Prologus]

A m o s.

It kezdetie scent Amos prophetanac kônuo prologus

OZyas kiral mikor istennec zerzetet zorgalmaft zeretneie
5 a' zerzetnec igen nag' zerelmeiert rezzeteteç Moyses tôrneenec
parançolotta ellen .es ragaduan a' temienezoð. ment ielenti
paralipomenon masod kônuenec historiaia papi tiztet merezke-
det venny Ez allatert ielenic. hog' istennec templomaban föld
indolas tamadot Kiröl Zacharias propheta es' meg emlekezie Es
10 ug' e' föld indolasnac elottô Amos propheta e' megmondot kiral-
nac ideieben. es Ieroboamnac Ioas fianac Isrl kiralanac ideieben
e' nemzetekre kie ez oluasaffal megfoglaltattac istennec haragiat
iouendool meghirdette azon okokert melleket megemleitetvala
Es mert azon propheta ez utan valocban mond a' harom hamil-
212 sagokon .es a' negeden || nem fordeiton meg oket Harmadzer
iegzi hog' bunoknec boçanatta adattathatic istentol kit negedzer
hirdet azon bunt teuoknec sem poenitentia sem boçanat nem
adattatic Mert tuznec hasonlatta zerent kit a' megmondot nem-
zeteche eleue megmondottauala ereztendonee akara megmutatni
20 zarmazandonac istennec nehez es meg hihataflan haragiat azon
varosnac el homlolasara

Masod prologus

AMos propheta paztor es paraszt. es zedery faknac agait
valogatuan keues igeckel ki nem ielentethetic Mert ki ielentheti
25 ki meltan harom bunit damascosnac Gazenac. Tirusnac. Idumea-
nac Amon fiainac es Moabnac .es heted es nolcad helen Iuda-
nac es Isrlnec Ez bezel a' kôper vnoknec kie vadnac Samaria-

nac hegiben .es valla a' nagob es küfieb haznac romlasat Ó
 meglatta a' saskanac tenöiet .es vrat allatta a' mezzel meg
 egenesetiet köfalon auag Adamantinoson .es almaknac horgan
 [v] vonuan getrelmek[n]et bünösökneec .es ehseget földre. nem
 keñerneec ehseget sem viznee zomiusagat. de ilten igeie halga-
 tasanac Nem mondotta igeineec de vrnac igeit Amos kedeg ma-
 garazta||tic megterheltetetnec Ez Amos lelki malasztal tel-213
 les prophetalt egeb prophetac közöt. mert nemçac ön maga
 uala propheta de egebec es' Valobizon propheta nem lehetet-
 uolna hanemha elezteb paztor nem uoltuolna ki es' ötrombitaia-10
 ual eg menden napon enekel oktatuñ es taneituñ eghazban
 Mert bizonsaggal menden prophetaknac zauoc mondatie monnal
 lelki trombita eghazban predikaluan Mert iruan vañon Meñ fel
 a' magas hegre te ki euangelizalz syonnac. magaztafad fel te
 zodat

15

prologus super Amos

EZ Amos propheta nem uolt Isayasnac atfa iollehet az es'
 propheta volt Mert az es egeb betöckel ez es' egeb betöckel
 irattatic meg az Heberéknel Bötökneec ki valazia deyakol ninçen-
 Es amaz erösneec e' kedeg elualtnac vañ eltauozotnac magaraz-20
 tatic. mert a' tiz nemzetec ellen bezellet. maskent ki a' tiz
 nemzetec ellen bezellet. Kic baluan imadas miat istenneec zol-
 galattatol es Daudnac orzagatol elualtanacvala Volt kedeg
 örokonsaga Tekuñnac varosabol ki hat mel földön vañon Bethle-
 hemhez Barmoknac zorgalmaztat viseluñ a' mezökneec zelef-25
 segeben kie közel vadnac Tekuñnac varosahoz kieben a' földneec
 aziusagaert || es föue[t]ñes uoltaert sem eg gabona nem terem 214
 de ezeç bõ barmi eledelckel böuolködneec Azert mendenec tel-
 lesec valanac paztorockal. es a' földneec meddösege mertecletie
 auag forbatlatic [me] barmoknac sokaslagaua E' paztoroknac 30
 zamabol volt Amos. tudatlan bezeddel de telles tudomañial
 Azon ideeben prophetalt kedeg kieben Iochel Naum. Ionas.
 Ozeç. Isayas De keuese eleb kezdet prophetalni hoñnem Isayas
 Inkab kedeg a' tiz nemzetec ellen bezellet keuseket közbe
 vetuñ a' kettöröl Ezt a' paztoroc zamabol eluñuñ erezte vr 35
 hoñ Samariaban prophetalna Kit Amasias kiral auag pap ga-

korta ġetrette ċapasockal Ez utan ô fia Ozyas vas zeggel vřtô-
kenel altal ũte Êzeċ utan fel eleueneŋ ki vetteteċ ô földebe
keues napoc vtan a' sebneċ serelmeuel meġhala .eş eltemetteteċ
ô attayual

⁵ It immar kezdetie sċent Amos prophetanac
kônuô

Amosnac igey ki [ki] volt Tekuēnac paztoribol melleket
latot Isrlre Ozyasnac Iuda [Isrl] kiralnac napiban eş Ieroboam-
¹⁵ nac Ioas fianac Isrl || Kiralanac napiban ket eztendôuel elôttô
¹⁰ a' föld indolasnac. (2) Eş monda Vr Syonbol reyo .eş Ihrlmbôl
aġġa ôzauat eş sirtanac paztoroknac dragalatosi .eş meġazot
Carmelosnac teteie (3) Ezt monġa vr Damascosnac harom
bûnin .eş a' neġediken nem fordeitom meġ ôket. azért hoġ
Galaadot vas nômtrato keşfeggel tôrtô leġen meġ. (4) eş erezteċ
¹⁵ tûzet Azaelnee hazaba .eş meġmaria Benadabnac hazat (5) eş
meġtôrôm Damascosnac zauarit .eş eluezteŋ a' baluan mezeie-
ben lakozokat. eş eştapot tartot ġenerkedetnec eş belendefġe-
nec hazabol Es el vitettetic Syrianac nepe Cyrenenbe vġmond
vr. (6) Ezt monġa vr Gazeŋnac harom fertezetefġegin .eş a'
²⁰ neġediken nem fordeitom meġ ôtet. azért hoġ eluitte leġen a'
tôkelletes fogsagot hoġ be rekezteŋ ôtet Ydumeaba. (7) Eş
erezteċ tûzet Gazeŋnac kôfala[ba]ra. eş meġmaria ô hazait (8) eş
eluezteċ Azotomban lakozokat .eş eştapot tartot Askalonbol Es
fordeitom en kezemet Acharomra .eş elueznec a' iazoknac ma-
²⁵ radeki vġmond vr (9) Ezt monġa vr iften Tirusnac harom
bûnin .eş a' neġediken nem fordeitom meġ ôket azért hoġ a'
²¹⁶ tôkelletes fogsagot || be rekeztetteċ Idumeaba. eş nem emle-
keztenec meġ atafiaknac fogadasarol (10) eş erezteċ tûzet
Tirusnac kôfalaba .eş meġmaria ô hazokat, (11) ezt monġa vr
³⁰ Edomnac harom bûnin .eş a' neġediken nem fordeitom meġ
ôtet. azért hoġ tôrrel [vd] vldôztô leġen ô atfiat .eş meġtôrô
ô irgalmassagat. eş touabba meġtartotta leġen ô hirtelenkedet
eş ô haragiat meġtartotta mend vegiglen (12) Êrezteċ tûzet
Temamba .eş meġmaria Bozrenac hazat (13) Ezt monġa vr
³⁵ Amofianac harom fertezetefġegin. eş a' neġediken nem for-
deitom meġ ôtet Azert hoġ Galaadnac nehezkeşit meġmetelte

ô hataranac megzeleseitesere (14) eş tûzet gerieztec Rabaath-nac (maskent Rabeenac) kôfalaba .eş megmaria ô hazat ordeitashban hadnac eş homalnac napian. eş az indolasnac napian (15) Es meġen Melchon fogsagba ô eş' ô fedelmi eġembe vġmond vr (II, 1) Ezt monġa vr iften Moabnac harom fertezeteffegin ⁵ eş a' neġediken nem fordeitom meġ ôtet. azért hoġ Idumea kiralanac tetemit meġ egette mend hamuiglan (2) Es erezttec tûzet Moabba. eş meġ maria Cariothnac hazat. eş meġhal Moab a' zozatban. eş trombitanac vûlteseben (3) eş elueztec birat ô középből .eş ô menden fedelmit meġôlôm ôuele vġmond vr ¹⁰

Capitulum 2-od ||

(4) EZt monġa vr iften Iudanac harom fertezeteffegin .eş 217 a' neġediken nem fordeitom meġ ôtet. azért hoġ eluettec vrnac törueġet. eş ô paranċolatit nem ôriztec Mert meġ çaltac ôket ô baluanġi kie utan iartanac ô attoc. (5) Es erezttec tûzet Iudaba ¹⁵ eş megmaria Ilrġnec hazat, (6) Ezt monġa vr Isrġlneç harom fertezeteffegin eş a' neġediken nem fordeitom meġ ôtet. azért hoġ az igazat ezûftôn elatta. eş a' zegent lab ôltôzôn. (7) Kie meġtôrġe zegeneknec feieket földnec pora felet. eş alazatosoknac vtat el tauoztatġac. eş fiu eş ô atta bementenec a' leaġhoz. hoġ ²⁰ meġtôrġec en scġnt neuemet (8) eş a' zalagba vetet ruhakon fekôtteneç menden oltar zereġt. eş karhozattaknac borat iziac vala ô ifteneknec hazaban (9) Ên kedeg ki irtottam Amorreust ô orcaioc elôl. kineç cędrosoknac magaffaga ô magaffaga .eş ô erôs monnal çere fa .eş meġtôrtem fellôl ô ġimôlçet .eş alat ô ²⁵ ġûkerit (10) En vaġoc ki felmentettelec tûtôket Eġiptombol .eş vittelec tûtôket a' [kiet] kietlenbe neġuen eztendeiglen. hoġ birnatoc Amorreusnac földet (11) Es feltamaztottam tġ fiaitocbol prophetaçba. eş tġ ifiaitocbol nazareosokat Midenem vġvaġon ê Isrġlneç fiay vġmond vr (12) Es a' nazareosoknac attoc vala bort. ³⁰ eş a' || prophetaçnac paranċoltoc vala monduan Ne prophetal-218 latoc (13) Ime en çikorgatoc tġ reiatoc. mikent çikorg a' zenaual meġterbeltetet zeker (14) eş futas eluez a' ġorstol. eş erôs nem biria ô tehetsęget .eş erôs nem zabadeġta. meġ ô lelket (15) eş yet tarto nem alhat .eş ô labaiban ġors nem zabadol- ³⁵

hatmeg .es lora ellő nem zabadeithatta meg ő lelket (16) es
annapon zuuel erős mezeitelen fut el az erőflec közöt

Capitulum iij-ad

HALGASSATOC [ezeket] az iget mellet vr bezellet tv reatoc
⁵ Isrlneç fiay menden rokonsagira. mellet ki hoztam Egiptomnac
 földéből monduan (2) čac tvtöket esmertelec földnec menden
 nemzetiből Azert meglatom tv reiatoc tv menden hamiffagtokat
 (3) Midenem egembe iarnac e ketten hanemha illendie önekic
 (4) Midenem reio e orozlan a ligetben hanemha ragadozatot
¹⁰ valland Midenem orozlannac kölkö agga ő zauat e ő barlangia-
 bol hanemha ragadand valamit (5) Midenem esie madar e föld-
 nec törbe madaraznalkül Midenem eluetettettetic e a' tör a'
 földről mi elöt valamit fogion (6) Es ha eneklend a' trombita
 a' varosban .es a' [nep] nep meguem yed Ha nem lezen gonoz
¹⁵ a' varosban kit vr nem tend (7) mert nem tezi vr isten az
 iget hanemha megielementi ő titkiat ő zolgainac prophetaknac ||
²¹⁹ (8) Reio az orozlan ki nem fel Vr isten bezellet ki nem pro-
 phetal (9) Hallandoua tegetec Azotomnac varosiban es Egiptom
 földnec varosiban. es mongatoc Egbe guitözietec Samarianac
²⁰ hegibe .es lassatoc a' soc balgatagsagokat ő közepette .es pat-
 uart zennedöket ő reitekiben (10) es nem tuttanac igazat tenni
 vg mond vr Hamiffagot es ragadozatot kenčeznec ő hazocban
 (11) Azert ezt monga vr isten Megtörödelmeztetic es megkör-
 nekeztetic a' föld. es leuontatic te belölled te erőfleged .es el
²⁵ ragattatnac te hazaid (12) ezt monga vr Mikent ha a' paztor
 elragadand orozlannac zaiabol ket zarakat auag fülneç veget
 igen ragattatnac el Isrlneç fiay Kic lakoznac Samariaban en
 agačkamnac čapasaban. es Damascosnac agaban (13) Halgassa-
 toc es vallatoc Iacob hazaban vgmond seregekneç vra istene
³⁰ (14) Mert a' napon mellen kezdendem meglatnom Isrlneç tör-
 uen töröset oreiaia latom meg. es Bethelnec oltarira .es elua-
 gattatic az oltarnac zarvay. es esnec a' földre (15) es meg-
 verem a' teli hazat a' nari hazzal. es elueznec az elefant tetem-
 ből alkotot hazac es soc hazac tekozlatnac el ugmond vr

Capitulum 4-éd

HALgallatoc ez iget köuer vñoc kie vattoc Samarianac
 heğeben || Kie patuart teztec nauolasoknac .eş meğtörtöc zege- 220
 neket Kie mongatoc tv vraitoknac hoziatoc eş izone (2) Esköt
 vr iften ö scenteben mert ime napoc ionec tv reiatoc eş fel- 5
 emelneç tvtöket .eş tv meğmaradektokat forro fazokakban
 (3) eş az reffeken kimenteç eğıgiteç mastoc ellen eş vettetteç
 Armonba vğmond vr (4) İönetec Bethelbe. eş hamiffan müel-
 keğgetec Galgalaba. eş sokasehatoc meğ a' törueñ[t] törest eş
 aianlatoc holual tv aldomaftokat (5) eş aldoziatoc a' kouazbol 10
 diçeretet. eş hyatoc akaratus aldozatoknac. eş hirdetteç meğ
 mert ig akartatoc Isrl fiay vğmond vr iften (6) Azert en eş
 attam tvnekteç fogaknac felelmet tv menden varostocbañ eş
 keñerekneç zükseget tv menden helteçben. eş nem fordolatoc
 en hoziam vğmond vr (7) Es en meğtiltottam tvtölletec az 15
 effet mikor meğharom honapoc volnanac aratasiglan .eş esec
 eğvarosra. eş masikra nem esec Eg rez meğ ötöztetet. eş a'
 rez melre nem estem meğazot (8) Es iöuenec ket eş három
 varosoc az eğvarosba hog innanac vizet .eş nem elegettenec-
 [tenec] meğ .eş nem fordolatoc en hoziam vğmond vr (9) Meğ- 20
 verteleç tvtöket azalo zelleç eş roğaua. tv kerteteçneç sokaf-
 lagat. eş tv zölöiteket eş tv olay kerteteçket eş tv füge kerte-
 teket herio öttö meğ eş nem fordolatoc en hoziam vğmond vr
 (10) Erezteç tv beleteç halalt || Eğıptomnac vtaban. törrel meğ- 221
 verem tv ifaitokat. mend tv louaitoknac fogsagaig .eş felmen- 25
 tetem tv zallaftoknac büzet tv orrotoçba. eş nem fordolatoc
 en hoziam vğmond vr (11) El fordeitalac tutöket mikent vr el
 fordeitotta Sodomat eş gomorrat .eş löttetec mikent a' tüzbol
 ki [el] ragattatot vözg .eş nem fordolatoc en hoziam vğmond
 vr (12) Azert ezeket tezem teneked Isrl uğmond vr Miutañ 30
 kedeg ezeket tendem teneked kezehed te magadat Isrl te ifte-
 nedneç eleibe. (13) mert ime en tezeç heğeket eş teremteç
 zelet .eş hirdetem emberneç ö bezedet. tezem a' veterüey
 ködöt .eş iaroc földneç magaffagan. seregeçneç vra iftene
 ö neueç

Capitulum ötöd

HAlgassatoc ez iget kiuel emelec tv reiatoc siralmat
 Isrlneec haza le eset. es nem toldatic hog felkellen (2) Isrlneec
 zuzo leuettetet o foldebe. ninčen ki felkölözö ötet (3) Mert ezt
 5 monga vr iften A' varos kiböl ezerec kimennecvalla. meg ha-
 tatnac o benne zazan .es kiböl ki mennecvalla zazan ha-
 gattatnac o benne tizen Isrlneec hazaban (4) Mert ezt monga vr iften Isrl
 222 hazanac Keressetec engemet || es eltec (5) es ne akariatoc
 keresnetec Bethelt .es galgalaba ne akariatoc mennetec Es
 10 Berzabeeba benemeunetec. mert Galgala fogsagban vitettetic el.
 Es Bethel kelletlen lezen (6) Keressetec vrat es elletec Netalan-
 tal meg egetteflec Iosephneec haza ment tuz .es megmaria es
 nem lezen ki megolca Bethelt, (7) Ki vrombe fordeifa az
 iteletet es vrnac igallagat meghaggatoc a' földön (8) Acturust
 15 teuot es oriunth. es setetseget holualba fordeitot .es napot
 eybe valtoztatot Ki hya tengerneec vizeit .es ki otti azokat fold-
 nec zinare Vr oneue (9) Meg meueti a' puztolatot az eröfön. es a'
 foztalt a' hatalmasra hozia (10) Gulösegben vallottac a' kapu-
 ban megfeddöt .es a' tokelletesen bezellöt megutaltac (11) Azert
 20 hog megnomoreititocvala a' zegen .es a' valasztot foztatot el-
 uezitecvalla ötöllö Hazakat negzegö köuel raktoc .es nem
 lakoztoc o benne Igen zerelmes zölöket plantaltoc .es nem
 iziatoc o borat. (12) mert en esmertem tv soc fertezeteflegte-
 ket .es tv erös büntöket Igaz ellensegec aiandokokat veztec .es
 25 zegeneket a' kapuban. meg nomorgattoc (13) Azert ildomos az
 vdöben veztegl. mert az [vdö] vdö gonoz. (14) Keressetec iot
 223 es ne gonozt hog elletec .es seregeknec vra iftene tu uele-
 tec lezen mikent mondotta (15) Gulölletec gonozt es zerefletec
 iot. es zerezietec a' kapuban az iteletet. ha talantal Ioseph
 30 maradekinac irgalmazion seregeknec vra iftene (16) Azert ezt
 monga seregeknec vralkodo vr iftene Menden vcaiban siralm
 es mendeneben kie küöl vadnac mondatie Yai Yay Es a'
 zantokat hyac gazolatra es azokat siralomra kie tudnac siratni
 (17) Es menden vtacban lezen siralom mert altal megec te
 35 közepetted vgmond yr (18) Iay vrnac napiat keuanoknac Mire
 akariatoc ötet Vrnac ez napia setetseg es nem vilagossag

(19) Mikeppen ha ember elfutand orozlannac orcaiatol .eş eleibe kellen öneki medue .eş bemeñnen a' hazba .eş megtamazkogğec ö kezeuel a' falhoz eş meg maria ötet zomak (20) Midenem nem setetsegê vrnac napia eş nem vilag .eş homal eş nem fenşfeg ö benne (21) Gölötem eş el uettem tv innep-⁵ naptokat .eş nem vezem tv seregtekneç illaftat (22) Hoğha aianlandotoc ennekem aldomasokat .eş tv aiandoktokat nem vezem .eş tv köuertekneç fogadasat nem vezem (23) Veged el en töllem te enekidneç zaigasat .eş te igrec kessegidneç enekit nem halgatom meg (24) eş meg || ielentetic az itelet monnal²²⁴ erös arradat (25) Midenem oftakat eş aldozatokat aianlottatoc ennekem a' kietlenben [ê] neğuen eztendeiglen ê Isrlneç haza (26) eş viseltetec Molothnac hailakat tv iftentekneç eş baluan- toknac kepet Tu iftentekneç çillagat. melleket töttetec tv magat-¹⁵ toknac (27) Es elmentetlec tütöket Damascos elue vğmond seregekneç vra öneue

Capitulum hatod

Iay nekteç kic geñerkettetec Syonban .eş biztoc Samarianac hegebe Fedelmek nepekneç fey iaruan keuelseggel. Isrlneç hazaban (2) Meñnetec el Calammeba eş lassatoc meg²⁰ eş onnat meñnetec nağ Emathba .eş zallatoc le a' iazoknac Gethebe. eş ö-orzagoknac mentöl iobbaiba. ha zelesb ö hataroc tv hataritoknal (3) Kic el valasztattatoc gonoz napba .eş közel- gettec hamifagnac zekihez (4) Kic aloztoc elefant tetemmel alkotot ağacban .eş buialkottoc tû agatocban. kic megeziteç a'²⁵ barant az apro barom çordaiabol .eş a' boriukat az öreg barom çordaia közepiböl. (5) kic enekletec soltarnac zauaban mikent David Alaitottac ömagoknac vallanioc enekneç edeñit (6) yuuan a' fialakban bort eş men||töl iob kenettel kenettettenec²²⁵ meg. eş semmit sem zenuednecvala [Iosephneç] Iosephneç³⁰ törödelmen (7) Azert ma el mennec az el menökneç feieken. eş eluetettetic a' buialkodoknac teuöiö (8) Êşköt vr iften ö lelkere vğmond seregekneç vra iftene En megutalom Iacobnac keuelseget .eş ö hazait gölöltem .eş el adom a' varost ö lakozoiual özuö (9) Hoğha eghazban tiz ferfiac [lendneç] maradandnac ök³⁵ eş meg halnac (10) eş vezi ötet ö rokona .eş meg egeti öket

hog' tetemit a' hazbol ki uige .es mond annac ki a' haznac
 reitekeben vagon Midenem vagon e te melletted (11) es felel.
 Vege vagon es mond neki Veztegy es ne emlekeziel vrnac
 neuerol. (12) mert ime vr paranolt .es megueri a' nagob hazat
 5 romlalfal .es a' kulfel hazat meteleseckel (13) Mindenem fut-
 hatnac e louac a' kozirton. auag' zanthatnac a' bialokon Mert
 az iteletet keserosegbe fordeitottatoc. es igallagnac gimolcet
 vrombe (14) Kic vigattoc a' semmiben kic mondotoc Minem mv
 eroffegonben vottone e mu magonknac zaruakat Vgmond sere-
 10 geknece vra iftene (15) Ime en tamaztoc tv reiatoc Isrlnee
 226 haza nemzetet es megtor tutoket || Emachnac bemenetitol fog-
 uan. a' kietlennec arradafraiglan

vij Capitulum heted

Ezeket mutata vr iften ennekem Es ime saskaknac tenoio
 15 esti es termesinec kezdeteben Es ime esti a' cordanac nuroio
 utan*) (2) Es lon mikor megtokelletteuolna a' foldnec fuuet
 enny mondec Onzollac vram iften leg kegelmes Ki tamazta
 fel Iacobot. mert aprod (3) Kegelmeze vr iften ezen Nem
 lezen Monda vr iften (4) Ezeket mutata vr iften ennekem Es
 20 ime vr iften hya az iteletet tuzbe .es megmar soc melseget .es
 megezi egembe a' rezet (5) es mondec Vram iften onzollac
 hugoggal meg Ki tamazta fel Iacobot mert aprod (6) Kegel-
 meze vr ezen De ez es' nem lezen monda vr iften (7) Es ime
 vr alvala a' meg egenesitetet kofalon es o kezeben mez kalan
 25 (8) Es monda vr ennekem Mit lac te Amos Es mondec Meze-
 lonac kalanat Es monda vr Ime en vetem a' mez kalant Isrlnece
 en nepemnece kopezibe .es nem toldom touabba otet ekeseitenem
 (9) Es megtortettetnece a' baluainac magassagi es Isrlnece scen-
 teteti megpuztoltatnac .es torrel kelec fel Ierobouamnac hazara
 30 (10) Es erezte Amasyas Bethelnece papa Ierobouamhoz Isrlnece
 227 kiralahoz monduan || Amos te ellened viut Isrl hazanac kope-
 pette Nem zenuedheti e' fold o menden bezedit (11) Mert ezt
 monga Amos Torben hal meg Ierobouam es Isrl fogsagban

*) maskent kiralnac nirese utan

megén el ô földéből (12) Es monda Amasias Amosnac Ki lac*)
 Meñ fűs Iudanac földébe eş eşgel ottogol keñeret .es ottogol
 prophetal (13) Es ne tolğad touabba hoğ Bethelben prophetal.
 mert kiralnac scentete eş ô orzaganac haza (14) Es felele
 Amos eş monda Amasiasnac Nem vağoe propheta Nem vağoe⁵
 prophetanac fia. de paztor vağoe en zegdeluëm zedery fakat.
 (15) eş vön engemet vr mikor kòueteñuala a' čordat Es monda
 vr ennekeñ Meñnel eş prophetal ennepeñnec Isrlñec (16) Es
 ma halgaffad vñnac igeit Te mondod Ne prophetal Isrlre .es
 ne hirdes a' baluañ. hazara (17) Azert ezt monğa vr Te fele-¹⁰
 seged e' varosbañ paraznalkodic .es te fiaid eş te leañid tórben
 esnec le .es te földed kòtellet mertetic meğ .es te a' fertezetes
 földben halzmeg .es Isrl fogsagbañ meğén el ô földéből

(Cap. VIII.)

EZeket mutata vr iften ennekeñ Es ime almaknac¹⁵
 horgia (2) eş monda vr Mit laé te Amos. Es mondec Almak-
 nac horgat Es monda ennekeñ vr || Vegezet iôt en nepemre²²⁸
 Isrlre Nem toldom touabba hoğ altal meññem ôtet (3) eş a'
 napon čikorgnac a' templomnac**) sarkay Vğmond vr iften
 Sokañ halnac meğ menden helén .es vettetic čendefleg (4) Hal-²⁰
 gaffatoc ezeket kie meğtòritec a' zegent .es meğfoğatkoztaffatoc
 földnec nauolasyt (5) monduatoc Midon meğenel az aratas .es
 el ağğuc mñ aroinkat eş a' zombat .es meğñittuc a' gabonat
 hoğ meğkűssebehűc a' merteket .es meğbòuòhűc a' sikluft .es
 veffònc alnak mertekeket. (6) hoğ a' nauolasokat biriuc ezűft-²⁵
 ben .es a' zegeneket sarukert .es a' gabonanac oçoit el ağğuc
 (7) Eskòt vr Iacobrañ keñelsegere Ha nem el feledendem mēd
 vegiglen ô menden mñuelkedetet (∴ ô bñnit) (8) Midenem ezen
 nem indoltatic meğ föld è .es gázolkodic omenden lakozoia
 Es felmeğén monnal menden folo .es ki nettetic eş el fol mon-³⁰
 nal Egiptomnac čergetege (9) Es lezen annapon vğmond vr
 Nap elñugozec delbe .es vilagofagnac napiañ meğseteteiteñ a'
 földet (10) eş fordeitom tv innepnaptokat siralomba .es tv

*) maskent oh lato

**) az Heberėkñel palotanac erčed kiralenac

menden enekteket gázolatba .es vizec tv menden hatatokra
 sakot .es tvmenden fetekre kopazlatot Es vetem otet monnal
 229 eggetlen eg zuletetnec siralmat || es o vtolit monnal keseroseg-
 nec napiat (11) Ime ionec napoc vgmond vr .es ereztec ehse-
 5 get földre nem keñernec ehseget sem viznec zomiusagat de
 iften igeie halgatasanac (erced ehseget) (12) Es megindol-
 tatnac tengertol foguan tengeriglen es ezfektol foguan nap-
 keletiglen kerengnec keresuen vrnac igeiet .es nem lelie
 (13) Annapon megfogatkozna zep zuzec .es ifiac zomiusaggal
 10 (14) kie eskezne Samarianac [videkebe] vetkezeteben es mond-
 nac El te iftened Dan es el Berzabeenac vta es le esnec es
 touabba nem kelne fel

Capitulum 9

LAtam vrat allatta az oltaron es monda cpiad a' sar-
 15 kakat .es megindoltatnac a' felső kuzobboc Mert fösuenseg men-
 deneknec feieben es o utollokat torben olom meg Es nem lezen
 onekie elfutas .es ki elfutand nem zabadolmeg (2) Es ha
 lezallandnac pokliglan. onnat en kezem ki hozia oket Es ha
 felmenendnec meñniglen onnat leuonzom oket (3) Es ha el-
 20 reitezendnec Carmelosnac teteieben onnat megtudakozuan el-
 uezem oket onnan .es ha el reitendic o magokat en reitekim-
 tol tengernece melebe ot parañcoloc a' kegonac es megmaria
 230 oket || (4) Es ha [o ellensegec elot] fogsagba menendnec o ellen-
 segec elot. ot parañcoloc tornece es megoli oket Es uetem en
 25 zemeimet gonozban es nem ioban (5) Es ugmond seregeknece
 vra iftene Ki illeti a' földet es megfogatkozic es gázolkodnac
 obenne menden lakozoc. Es felmeget omegvegezete mikent
 menden cergeteg es el fol mikent Egiptomnac foloia (6) Ki o
 felmeneset rakia meñben. es o nalabcaiat fondalta földon Ky
 30 hya tengernece vizeit es ki otti azokat földnec zinere vr annac
 neuc (7) Mindenem tu Isrlnece fiay nem vattoc ennekem e ment
 zereceneknece fiay Vgmond vr iften Mindenem Isrlt nem men-
 tettem e fel Egiptom[nac] földebol Es a' palestinayakat Capa-
 dociabol es a' Cyrosiakat Cyreneabol (8) Ime vr iftennece zemey
 35 a' bñnhoto orzagon es megtorom azt földnec orcaiatol Valobizon
 megtoruen nem torom meg [Isrlnece] Iacobaec hazat vgmond vr

(9) Mert ime en parančoloc hog' megtõriem Isrl̃nec hazat menden nemzetekben Mikeñt a' buza meg tõretic a' roftaban .eş kõecke nem esic el õ belõllõ földre (10) eş en nepemnec menden bũõsi meghalnac tõrben kie mondnac Nem kõezeit el eş nem iõ mṽ reiane gonoz || (11) Annapon feltamaztom Daid-231 nac hailakat mel le eset .eş megrakom õkõfalinac ressit eş azokat mellec le omlottanac megṽyeitom .eş esmeg megrakom õtet mikent a' regi napocban (12) hog' biriac Ydumeanac maradekit eş menden nemzeteket azert hog' õ reiaioc hiuattatot leg̃en vrnac neue Vgmond vr ezeket teuõ tezem ezeket¹⁰ (13) Ime iõnec napoc vgmond vr eş a' zanto aratot foglal .eş zõlõnec nõmoia magot ereztoť Es hegec edeffeget çepegneç .eş menden halmoc megmũueltec leznec (14) Es megfordeitom Isrl̃nec en nepemneç fogsagat eş megrakiak a' puzta varosokat .eş lakoznac õbenneç eş zõlõket [plal] plantalnac .eş õ¹⁵ borokat iziac .eş kerteket alkoťnac .eş õ gĩmõlõõket ezec (15) Es plantalom õket õ földõkõn .eş touabba nem irtom ki õket õ földõk[õn]bõl mellet attam õnekic Vgmond vr iften [Prologus]

A b d i a s.

It kezdetie Abdias prophetanac prologosa

Iacob propheta vallot atafiat Esawot ki őtestenec veresse-
geiert Heber neluen neueztetet Edomnac ki Deiakol pirosnac
5 mondatic nehez gülöseggel gülöltetuen. erőkódót mególni ő meg
232 emleitet atafiat ki Isrl neuet uőt || Ki okert mendenec kie
Esaunac gülösegét kővettec Isrlneç nepet vldőztec a' meg-
mondot Iacob patriarchanac fiait Esaunac eş edomnac neueztet-
tec Es mert Isrlneç nepe a' caldeosoknac fogsagabol istennec
10 akarattabol meghiuattattac Ihl̄mbe eş Cyrus Persayac kirala
miat egeb orzagtol nehezen getrettetet eş megúmoreítatot
Azert ez orzag ki Esau zokasual a' megmondot megfeggettetic
Abdyas prophetanac hirdetese miat ki nem istenneç haragiabol
de dičekedicvala önön ereieből hog' [a'] a' nepet meg gőztő Ki
15 orzagrol regenten Daud miat a' soltarban mondatot zaz luzon
hatod rezeben. Emlekeziel meg vram Edomnac fiairol Ihl̄mnec
napiat mert az egebi ez oluasaffal megfoglaltatuan iőuendő
iteletet nemzetekre eş istennec orzagat Isrl nepeben iegzie ez
oluasattal megfoglaltatot okoker

20 AZ Heberec ezt mongac lenni ki Samariay Achab kiral
alat eş az igen kegetlenségő Iezabel alat eltetet zaz propheta-
233 kat az barlangocban auag föld alat valo vermekben || Kie nem
haitottac terdekert Baal előt eş a' het ezerecből valanac kiket
mert nem tudot Illes megfeggettetic eş ő koporsoia mend maig-
25 lan Elizeus propheta koporsoiaual eş Ianos baptistaiaual tiztef-
segben vallatic Sebaştēban ki regenten Samarianac mondatic-
vala Ezt Herodes kiral Antipaterneç fia Augustus cazarneç tiz-

teffegere Gôrôg newel neuezte eş hiutta Auguftannac Azert
mert zaz prophetakat eltetetvala prophetalasnac malaztat veue.
eş a' seregnec vezereböl lön eghaznac vezere Tahat Samaria-
ban kiseded čordat eltetetuala Ma menđ ez vilagban elteti
xpcnac eghazait Es mikent Estuan ġetrelmneec koronaiait [veu]-
erdemle vġan ez istenneec zolgalattabol dičekedic neuġuel pal
apaftallal Mert Abdyas mġv neluönkôn zozatlic vrnac zolgaia

ESaw Isaaknac fia Iacobnac attafia Edomnac eş hiuattatot
÷ veres Eş seyrnec ÷ zôrôsneec Ez biria a' videket ki ma
mondatic Gabbalenanac hol elözer lakoztanac az orreosoc kie¹⁰
magaraztatnac zabadoknac A' varos kedeg mel Heberöl Edom-
nac eş Gôrôgöl Idumeanac hiuattatic zerzöienec neuġböl || Pa- 234
lestinay falunac mondatic Kinec mondatic Amos miat a' harom
fertezeteffegen .eş a' neġediken nem fordeitom meg öket Azert
mert ezen ember harom neuġekkel neuġzettic Vġan eş ö földö¹⁵
mondatic [Seyrnec] Edomnac eş Idumeanac eş' Seyrnec eş' Ez
videc nem zamlaltatot a' küüöl valo [videkbe] nemzetec kôzibe.
mert birattatot Isaac fiatol Iacob attafiatol. sem adattatot Isrl
fiainac birodalmba. De Isrl fiay meġt tiltattac feġuert indeitanioe
ö attoc fia ellen Mikent kedeg Esau ġülöseġböl vldöztö ö atta-²⁰
fiat Iacobot vġan az Idumeosoc. mendenha feneġetesec voltac
az Isrlitaknac Azert e' propheta az Idumeosoc ellen bezel

It immar kezdetic scēt Abdyas prophetanac
kônüö

ABdiasnac latasa ezt monga vr isten Edomnac Hal-²⁵
laft hallottone vrtol .eş köuetet ereztet nemzetekhez Kelletec
fel eş felkelönc ö ellene hadban (2) Ime aprodda attalac tege-
det nemzetekben igen vtalatus vaġ te || (3) Te züuednec keuel-²³⁵
sege magaztatot fel teġedet Kôzirtoknac hasadekiban lakozot ö
zeki felmagaztatot Ki mondaz te züuedben Ki uonzon le enge-³⁰
met földre (4) Ha felmagaztatandol mikent keselö .eş ha čilla-
goc kôzibe vetended te fezkedet onnat le uonzlac teġedet vġ-
mond vr (5) Ha vřroc bementenec volna te hoziad .eş toluaioc
eyel midenem vezteġetelvolnae Nemde eleġet vřoztanac volnae
magoknac Ha zölö zedöc bementenecvolna te hoziad Midenem³⁵
fürtöčeket nem hattanac volna e teneked (6) Mikeppen tuda-

koztacmeg Esawot. megtuttac ô reitekit (7) mēnd hatariglan Ki
 erezttetnec tegedet .eş te bekesegeđnec mēnden ferfiay meg-
 karomlottanac tegedet Te bekesegeđnec mēnden ferfiay hatal-
 maztanac te elleneđ Kic te veled ezneć vala. vetnec leselkede-
 5 teket te alad Ninč ildomoffag ôbenne (8) Midenem annapon
 nem veztem ê el a' bôlčeket Idumeabol. Eş az ildomosokat
 Esaunac hegebôl vgmond (9) Es felnec te erôffid deltôl hog'
 megôletteffec ferfiu Esawnac hegebôl (10) A' meg ôldôklesert
 eş a' hamiffagert te atadfiara Iacobra Befedez tegedet galazat
 236 eş eluez ôrôcke || (11) Annapon midôn allanal ô ellene. midôn
 idegenec vezicvala ô sereget. eş kûuôl valoc bemennećvala
 ôkapuin eş Ihrlmen ereztnecvala nilat Te eş' valal monnal eg'
 azoc kôzzôl. (12) eş nem vtalz te atadfiannac napian .eş ô
 zarandoklattannac napian eş nem ôrôlz Iuda fiain ôvezedelmek-
 15 nec napian .eş nem magasztadod fel te zadat a' tôrôdelemnec
 napian (13) Sem megbe en nepemnec kapuin ô romlasoknac
 napian sem vtalz te eş' ô gonoffagin ô puztolattannac napian
 eş nem erezttetel ki ô hada ellen ô puztasaganac napian (14) sem
 allaz vtaknac kimenetin hog' meg ôlled ôket kic elfuttannac. eş
 20 nem rekeztedbe ô maradekit tôrôdelmnec napian (15) mert
 kôzel vrnac napia mēnden nemzetekre. Mikent tôttel. ležen
 teneked. te megforbatlasodat fordeha te fedre (16) Mert mikent
 ittal en scęnt hegemēn. igen iznac eş' mēnden nemzetec [te
 belôlled] zônetlen eş iznac eş elhelnec eş leznec monnal ne
 25 legenec (17) Es Syonnac hegen ležen zabadolas eş ležen scęnt
 eş Iacobnac haza biriac kic ôtet birtacvala. (18) eş ležen Iacob-
 nac haza tûz eş Iosephnec haza lang. eş Esaunac haza Pozdoria
 237 Es meg gerieztetnec ôbenneć. eş meg || mariac ôket Eş nem
 leznec touabba Esauhazanac maradeki. mert vr bezelleťte (19) Es
 30 azoc ôrôklic Esaunac heget kic vadnac delre .eş kic a' iazok-
 nac mezôsın .eş biriac Effraimnac videkit .eş Samarianac vide-
 ket eş beniamin biria Galaadot (20) .eş Isrl fiay seregenec
 eluitelete Cananeosoknac mēnden helit Sydoniay Sareptaiglan
 .eş Ihrlmnec eluitelete ki vagon Beforoban biriac delzegnec
 35 varosit (21) Es felmennec a' zabadeitoc Syonnac hegere meg-
 itelni Esawnac heget Es ležen orzag Vrnac Amen. Az Hebe-
 reknel ninčen Amen.

J o n a s.

It kezdetic eleue s. Ionason ualo prologus

Prologus

SCent Ionast az heberec vallac Sydoniay Sareptabel nem-
beri fianac lenni Kit Illes propheta meg holtat felkölte kit⁵
aúna monduan óneki azutan Ma meg esmertem mert istennec
ferfia vagte .es istennec igeie te zadban igassag Ez okert e'
germeket es' ig' hiua Amathi. mert Amathi mv' neluónkón igas-
fagot zozatl Azert es' hog' Illés igazat bezellét Az ki felköl-
tetet igassag fianac mondatic lenni [Mert] || Azert az igassagbol²³⁸
galamb zúletic Mert Ionas galambnac zozatlic Isrlneç kedeg-
karhozattara Ionas ereztetic a poganokhoz hog' niniuen peni-
tentiat műuelkeduen azoc gonoffagocban maradnanac meg Valo-
bizon Ieroboamnac Isrl kiralnac ideieben ki istent meghaguan
ónepeuel Samariaban baluannac aldozievala Ionas prophetat a'¹⁵
kiraloc neged kóúúó ielenti uoltnac Ez mikor propheciaual
megvilagosoltuolna latuan Niniuen varosanac bünösit istennec
irgalmassagat kóuetendóknec hog' ne lattatnec hamissat prædi-
kalni azon varósnac vezedelmet meghirdetetre. nem akarvala
menny Mert mikent isten bezellét Abrachamnac Sodomayaknac²⁰
es gomorrayaknac kegetlensegekról Sodomayaknac es Gomor-
rayaknac vüöltesec iutet en hoziam Vgan es mondatic Niniuen-
ról Azert hog' felment legen ó gonoffagoknac vüöltese istenhez
Es mikent istennec löt iteleteuel A' sodomayakrol [isten] Nini-
uen meghiuattatot Vgan es Ionas Niniuen ellen mondot tör-²⁵
uent nem akariauala meghiuni isten zerzeset nem tudo ki em-
berékneç vüölfeget ó hozia fordoloknac inkab akaria hog' nem
vezedelmet Azon törtent || vala annac mel es' scent Elizeusnac²³⁹

ki a' sunamitis [nemberinec megholt] nemberinec megholt fiat
nem tuda Azert Ionas alaitauala ômagat elfutni istennec zemele
elöl valomit embersegeft zenueduen monduan David Houa megęc
te zelletedtöl .ęs houa fuffac te orcadtol

5

Prologus

IONas galambnac maęaraztatic ęs banatosnac Amathinec
fia ki uolt ęethöl ki vaęon Ophirben poganoc pędikalasara
erezetic Ereztetuen megutalla megutaluan elfut elfutuan elalozon.
ki miat a' haio vezędelmeztetic de a' nil az eltitkoltat megleli
¹⁰ A' ceth az eluetettet beęeli .ęs imadkozot ki okaęęa meguet-
tetuen pędikalta az el fordolaft de megzomorodic a' varosnac
penitentiaiban .ęs a' poganoc vduőffęgenec irekedic Őröl ęs a'
zöld borosfannac arękan ęs bankodic hirtelen megazasan Kinec
koporsoia ęethnec neminemő varosaban vcačkaban mutattatic
¹⁵ Ki vaęon ket mel földön Sephorimtol az utban kin menne
Thiberiadenbe

[S lőn vrnac igęię]

IONas zępsegő galambnac maęaraztatic ő haio vezędelme-
nel vrnac ęetrelmet pędazia ez vilagot penitentiara hya ęs nini-
²⁰ uenęec neue alat poganoknac vduőffeęet hirdet ||

240 It kezdetic scęnt Ionas prophetanac kőnuő

ES lőn vrnac igęię Ionashoz Amathi fiahoz monduan
(2) Kelfel ęs menőel Niniuenbe a' naę varosba ęs pędikál ő
benne męrt feliőt ő gonosfaga en előmbe (3) Es felkele Ionas
²⁵ hoę elfutna Tarsisba vrnac orcaiatol Es lezalla Ioppenbe .ęs
lele haiot Tarsisba menőt .ęs megada nekic a' haio bęrt .ęs
bele zalla hoę elmenęe őuclec Tarsisba vrnac orcaia elöl (4) Vr
kedęg erezte naęzelet a' tengerbe Es lőn igęę naę vez a' ten-
geren .ęs a' haio vezędelmezie vala megtőrettetni (5) ęs a'
³⁰ haiosoc felenęe .ęs a' ferfiac vuőltęnec ő istenekhez .ęs erezte
az edęęeket mellec a' haioban valanac hoę megkőńuebedneęec
azoctol Es Ionas lezalla a' haionac also felebe .ęs alozon vala
nehez alommal. (6) ęs vepec ő hozia a' haionac biroia .ęs mona
neki Mit őmoreitatol meg alommal Kelfel hyad te istenedet.

ha talantál isten gondollon mŕ rollone .eş ne veziõnc el (7) Es monða ferfiu õ tarsanac Iõuetec eş ereziõnc nilakat eş tugǵue || meg mire e' gonoz iõt legē mŕnekõnc .eş ereztenec nilakat 241 .eş a' nil esec Ionasra (8) eş monðanac õneki Moǵadmeg mŕnekõnc ki okaert legē mŕnekõnc e' gonoz: Mel te mŕuelkede-⁵ ted. mel te földed .eş houa meg. auag mel nepbõl vagte (9) Es monða nekie Heber vagoc en .eş en meñnec vrat istenet felem ki tõttõ tengert eş földet (10) Es feleenec a' ferfiac nag felellemel eş monðanac neki Mit tõttel Mert meg esmertecvala a' ferfiac. hoǵ vrnac orcaia elõt futna. mert Ionas megielemente¹⁰ vala nekie (11) Es monðanac õneki Mit tegõnc teneked .eş megzõñnec e' tenger mŕtõllõnc Mert a' tenger megen[va] vala eş õreiaioc dagadvala (12) Es monða nekie Vegetec fel engemet eş erezietec a' tengerbe .eş a' tenger megzõnc tv tõlletec Mert tudom en hoǵ en ertem vagõn tv raitatoc e' nag vez¹⁵ (13) Es a' ferfiac euezenec hoǵ meg a' földre fordolnanac eş nem tehetec. mert a' tenger foluala eş õ reiaioc dagadvala (14) eş vŕõltenec vrhoz eş monðanac Kerõnc vr ne veziõnc el e' ferfiunac lelkeben eş ne agǵad mŕreianc ez artatlan vert. mert te vram mikent akartad uǵtõttel (15) Es neuec Ionaft eş²⁰ a' tengerbe ereztec .eş a' tenger megalla õ haragiatol || (16) Es 242 a' ferfiac felec vrat nagfelellemel .eş oftakat aianlanac vrnac .eş fogadasokat tõnec

Capitulum masod

ES alkota [vr] vr igen nag halat hoǵ elnelne Ionaft²⁵ Es uala Ionas a' halnac hasaban harom napokban eş harom eyekben (2) Es imadkozec Ionas õ vrahoz istenehez a' halnac hasabol (3) eş monða En tõrõdelmembõ[n]l kaialtottam vrhoz eş meghalgatot engemet Pokolnac hasabol vŕõltõttem eş meghalgattad en zomat (4) Vettel engemet melsegbe tengerne³⁰ c zũueben .eş a' folo megkõrñkezec engemet Mend te melsegid eş te habid en reiam mentenec (5) eş en mondec Eluetettem te zemeidnec zemeletõl Valobizon esmeg meglatom te scent templomodot (6) Megkõrñkezeitenec engemet vizec mend en lelkemiglen. Melseg megkõrñkezec engemet. tenger befette en³⁵ femet (7) Heǵeknec vtolli tõueiglen lezallottam Fõldnec zauari

berekeztettenec engemet .es megkórnekeztec engemet öröcke. Es fel emeled a' tőretetből en eletemet en vram isten (8) Mikoron getrettetnec en bennem enlelkem. vram megemlekeztem hog' te hoziad iuffon en imadsagom .es te s. templomodhoz (9) Kie⁵ hiusagokat őriznec heiaba haággaemeg ő irgalmassagat (10) En kedeg diceretnec zozattaban aldozom teneked Valamelleket ||
 243 fogattam megadom vrnac en megzabadolasomert (11) Es monda vr a' hálnac .es ki okada Ionaft a' zarrazra

Capitulum harmad

10 ES lőn vrnac bezedé masodzer Ionashoz monduan (2) Kelfel .es men el niniuenbe a' nagvarosba .es predikallat ot őbenne a' predikaciot kit en bezellec tehoziad (3) Es felkele Ionas es elmenē Niniuen varosaba vrnac igeie zereñt .es vala Niniuen nag' varos harom napocban menő (4) Es kezde Ionas¹⁵ bemenni a' varosba egnapi utat .es vuoltō es monda. Megneguen napoc vadnac es Niniuen elsulled (5) Es a' niniuenbeli ferfiac hūnec vrba .es bōitōt hirdetēnec .es sakockal ruhaztatanac a' nagtol foguan menđ a' kūsdediglen (6) es ez ige iuta Niniuen kiralahoz Es felkele őzekiből .es ő ruhaiat rolla leuete .es sacba²⁰ őltőzēc es a' hamuba vlō (7) Es ūuoltō es monda Niniuenben kiral zaiabol es őfedelmiéből monduan Emberec es barmoc .es tehenec .es aprobarmoc. semmit ne egeñec se őrizteffenec es vizet ne iganac (8) es emberec es barmoc sakockal fedezteffenec be .es kaialčanac vrhoz erőflegben .es ferfiu megfordollon ő²⁵ gonoz utabol .es hamiflagabol mellec vadnac ő kezekben (9) Ki tugga ha megfordollon es megbočaffon isten .es megfordollon ő haragianac hirtelenkedeteből es nem vezőne el (10) Es lata isten²⁴⁴ ő műuel||kedeteket. mert megfordoltanac ő gonoz vtocbol .es kegelmezet isten a' gonoffagon mellet bezelletvala hog' tenne³⁰ őnekic es nem teue

Capitulum negéd

ES getrettetec Ionas igen nag' getrelemmel es megharaguec (2) es imadkozēc vrhoz es monda Onzollac vram Mindenem nem ez[ec] e en ige[i]m. micor megvolnec en földemben.

azert foglalam hoġ elfutnec Tarsisba Mert en tudom mert te
keġelmes eš kóúóróletes iften vaġ engedelmes eš sok irgalma-
fago .eš megbočato gonoffagokat (3) Es ma vram kerlec veġed
el en lelķemet en tóllem. mert iob ennekem halal hoġnem élet
(4) Es monda vr Alaitod é hoġ okan haragozol te (5) Es ki⁵
mene Ionas a' varosbol .eš vló a' varosnac napkelete felől .eš
alkota maganac aríekot .eš vluala az alat az aríekon. miglen
latna mi törtennec a' varosnac (6) Es alkota vr iften borofánt
eš felneue Ionasnac feiere hoġ volna aríec ó feien. eš meġol-
talmazna ótet. mert munkalkodotuala .eš óróló Ionas a' borof-
tanon naġ órómmel (7) Es alkota iften ferget [reg] reggelnec
felmenéteben holnapra .eš megraga a' borofánt eš megazot||
[nepec eš fűgelmezie föld eš ó telleſſege Es] (8) Es micor²⁴⁵
nap fel kóltuolna parančola vr az meleg eš az azalo zelnec eš
čapa a' nap Ionasnac feiere eš heueitezec eš kere ólelķenec¹⁵
hoġ meghalna .eš monda Iob ennekem meġ halnom hoġ nem
elnem (9) Es monda vr Ionasnac Alaitod é hoġ te iol harago-
zol e boroftanra eš monda En mēnd halalomiglan iol haragozom
(10) Es monda vr Te bankodol e' barofstanon kiben nem mun-
kalkottal sem tótted hoġ neuekednec ki eg ey alat lóť .eš eg²⁰
ey alat eluezet eš megazot (11) Es ne engeġġec é Niniuennec
e' naġ varosnac kiben tóbben vadnac zaz huz ezer embereķnel
kie nem tuġġac mi leġen ó iogioc eš balloc kózót eš soc bar-
moc [Prologus]

Michias.

It eleue uettetic Michiason ualo
prologus

IOatannac eş achasnac eş Ezechiasnac Iudakiralinac napi-
5 ban Michias prophetat mutatt'a e' kôñô scent leleşkel betöltne-
e' prophécia[ia]ra De a' fellôl mondot kiraloc zamabol Ioatant
eş Ezechiaft a' kiraloc neğed kônuenec eş masod paralipome-
nonnac Hyftoriaya ielenti hog' ô igaz zerzetekert istennec kel-
lettenec Achaz kedeg istent meghaguan Samarianac eş Sirianac
10 baluanit ielentetic hog' beçôltô legén eş ô fiait tûzzel meğ eget-
tetuen aldomasba aianlotta Miert Samarianac istene ki Isrlneec
eş Iudanac kiralit a' megmondot baluanoknac hamis zerzeteuel
megçaltauala megporeituan ô haragiat zarmazandonac, ô beleie
feşegette a' tôruentôrô Isrlneec nepet eş ô fedelmit kie hazug
15 kizleteşkel a' nepet kenzeretetteç vala baluan imadasra
246 menny || a' kônetendô igeşben fogsagot eş halalt hirdet
iöuendöuöl.

IStennec bezeđe [mel lôt] ki mendenkor prophetachoz
leşal lezen Michiashoz eş' ki alazatoffagnac mağaraztatic Demo-
20 raştenbeli Micheasnac ki mēnd ez napiglan Obenthopolim Paleş-
tinay varos mellet vağon nem nağ falu Es mağaraztatic zep
ôrôkletneec auag alazatoffagnac mel iozagoc kôzôt ieleşbnec
mondatic. isten ôrôcletenec remensegeşböl zûletic Ez alazatoffag
nem ertetic mel bünökneç conscienciaiabol iö de mel a' iozagoc
25 kôzibe vettetic honnan mondatic Alazkoğgatoc a' hatalmas
istennec keşe ala. Eş ki magat alazang'a felmagaztatic eş uğ
tanollatoc en töllem mert keğes vağoc eş zûuel alazatus Azert

mikeppen m̃vnalone a' fogadasoc eş monnal iozagnac zallasara vettetnec az igeknec. xpc ġōzōienec neuzezi keġesec iamboroc eş a' neuzezetesec fordeitatnac tulaidonocba Vġan az Heberəknel eş' Micheas .eş Abdyas eş eġebec ollatanoc iozagoknac neuzezetbōl a' zūlectōl vettettenec zabadoknac. iozagoknac neuze- 5 zetebōl

It immar kezdetic sc̃ent Micheas prophetanac
kōnúō

VRnac igeie mel lōt Demorastēbeli Micheashoz Ioatan Ahas eş Ezechias Iuda kiralinac napiban mellet latot Samariara 10 eş Ih̃rlmre (2) Halgaffatoc menden nepce eş ġigelmanie föld eş ō telleŋe Es leġen vr iften m̃vnekōnc tanoba vr ō sc̃ent templomabol || (3) Mert ime vr ki meġen ō sc̃ent helerōl eş 247 lezal eş meġnomoġġa földnec magaffagit (4) eş megemeztetnec ōalatta valo heġec eş vōlġec elmettetnec mikent viuz tōrnek 15 orcaiatol mikent vizec kie elfolnac m̃seġbe (5) M̃end ez Iacobnac fertezetesegiben eş Isrl hazanac būniben Mel Iacobnac būnō? Nemde Samaria ē? Es mellec Iudanac magaffaga? Nemde Ih̃rlm ē? (6) Es vetem Samariat mikent kōnekne az- tagat mezōben micor plantaltatic a' zōlō eş ō kōueit leuonzom 20 a' földre eş ō fundamentomit megieletem. (7) ō menden farag- uani le esnec .eş ō menden beri meġ eġettetnec tūzzel .eş ō [menden] baluanit vetem vezedelembe mert a' kuruanac beribōl ġūitettenec .eş a' kuruanac beribe fordeitatnac (8) Ezen siroc eş ordeitoc elmeġec meġ foztatuan eş mezeitelenen. siralmat 25 tezece ment sarkanoke eş ġazolatot monnal strucoke (9) mert rementelenōlt ō ĉapasa Mert iōt Iudaiglan eş illette en nepem- nec kapuiat Ih̃rlmiglen (10) Gethbe ne akariatoc meghirdetne- tec. Kōnuezeteckel ne akariatoc sirnotoc Pornac hazaban himĉetec meġ magatokat porral (11) eş elmeġen tṽ tōlletec a' zep lako- 30 dalm zegensegtec meġġalaztatuan Nem ment ki ki a' kimenet- ben lakozic. a' zomzed haz siralmat vezen tṽ belōlletec ki allot ō maganac (12) ki megbetegōlt ioban ki lakozic keserōsegeben mert vrtol lezal gonoz. Ih̃rlmnecc kapuiara. || (13) Zekerec felel- 248 menec zaigasa Lachisban lakozora. būnnec kezdetē vaġon Syon 35 leānanac mert tebenned lelettettenecc Isrlnecc fertezetesegie

(14) Azert ágga a' futokat Gethnec örökletére hazugsagnac haza Isrl kiralinac megčalasara. (15) Meglen örökletet [h] hozoc te neked ki lakozol Maresaban Odolamiglan iö Isrl nec dičösege (16) copazlat eş üiret te geđerkedetednec fiaira Zeleşehed meg 5 te kopazlatodat mikent keselő mert foglac vitettenee el te belölled

Capitulum masod

IAy kie gondoltoc kelletlent eş gonozt müelkettec tv hailaktocban Vetherney vilamodat tezitec azt mert vrnac ellene 10 ökezec (2) eş keuantanac mezöket eş eröuel eluöttet eş hazakat elragattanac eş ferfiat meg patuaroztanac eş ö hazat [eş] ferfiat eş öröcletet (3) Azert ezt monga vr isten Ime en gonozt gondoloc e' hazbeliekre honnat nem vehetitec ki tü nákatokat eş keuelen nem iartoc. mert az vdö mentöl gonozb (4) Annapon 15 vetettetic tv reiatoc pelda bezed eş enec edeffeggel enecletic monduan Megtöretettel puzteitattoc meg. en nepem nec reze megvaltoztatot Mikeppen megen el en töllem mikor megfordoland ki mv videkin[c]ket megozia (5) Azert O Isrl nem lezen teneked nil kötelenec ereztöiö vrnac seregebe (6) Ne bezelle 20 tec bezeluen nem çepeg ezekre Nem foglalla meg a' galazat (7) vgmönd vr Iacobnac Minem meg rüideitetet vrnac 249 zellete auag illetenec ö || gondolati Nemde en igeim iok e auual ki igazan iar (8) Es meg az ellen en nepem ellensegbe költfel A' zoknarol a' palaftot eluöttetec eş azokat kie egügöuen iar 25 nacvala hadba fordeitottatoc (9) En nepem nec nemberiket ki vettetec ögeđerkedeteknec hazabol eş ö aproggokat eluöttetec en öröc dičeretemet (10) Kelletec fel eş menüetec el mert nem vallotoc it ingolmat ö fertezeteflegeiert megtöretetic mentöl gonozb rothadagoffaggal (11) Auayha nem volnec ferfiu zelletet 30 vallo eş inkab hazugsagot bezellenec çepegec teneked bort eş megrezegeitöt eş lezen kire çepeg e' nep (12) Gülekezetlec egbe güitlec tegedet Iacob mend egbe hozom Ihrlm nec maradekit Isrlt eş egembe Vetem ötet monnal čordat az akolba eş monnal apro barmot akloknac közepibe Zaiognac emberেকnec sokaf 35 sagatol (13) Mert felmegeen vtat nituan ö elöttöc Meg oztuan

es bemennec a' kapun es kimenneç ô raita Es ô kiraloc megen
ô elöttöc es vr ôfeiken

Capitulum harmad

ES mondec Halgaffatoc Iacob fedelmi es Isrl hazanac
vezeri Midenem nem nekteç kel tudnotoc aziteletet è (2) Kic 5
gülösegben vallatoc a' iot es zeretiteç a' gonozt Kic eröuel
elueziteç ô bôröket ô rolloc es ô husokat ô çontokrol (3) Kic
megötteç en nepemneç husat es ô bôret annac felette lehuztac
es ô tetemeket megzegdelteç es remekékbe vagdaltac mikent
födöben es monnal huft fazeknac közepibe (4) Tahat vüöltneç 10
vrhoz es nem halgaffa meg öket es elreiti || ô orcaiat ôtöllöc. 250
az vödöben mikent alnakol müuelkettenec ô lelemesecben (5) Eze-
ket monga vr a' prophetakra Kic el hitetic en nepemet Kic
megmariac ô fogockal es bekeseget predikálnac Es ha [valaki]
nem adand valamit ô zaiocba hadat scentelneç ôreiaioc (6) Azert 15
a' latasert ey lezen önekic es setetseg a' varasolasert es nap
elügozöc a' prophetakra es megsetetöl öreiaioc nap (7) Es meg
galaztatnac Kic latatöt latnac es meg galaztatnac a' nezöc es
mend befedic ô zemeleket mert ninç iftenneç feleteç (8) Válo-
bizon en betöltem vr zelletenec eröffegeuel itelettel es igaffaggal 20
hog meghirdeffem Iacobnac öfertezeteffegit es Isrlneç ô búnet.
(9) Halgaffatoc [ez ezt] Iacob hazanac fedelmi es Isrl hazanac
biray Kic megváltoc iteletet es menden igaffagokat elfordaitotoc
(10) Kic megrakiatoc Syont verecbeç Ihrlmet hamiffagocbaç
(11) Ö fedelmi aiandokocbaç itelneçvala es ô papi berert tançit- 25
nacvala es vron ügoznacvala monduac Minemde vr nem tv
közepetteteç è nem ionec tv reiatoc gonozoc (12) Azert e' tú
ügetekert Syon megzantatic monnal mezö es Ihrlm lezen mon-
nal köuekneç güitese es a' templomnac hege erdökneç magaf-
lagaban

30

Capitulum negéd

ES lezen napoknac vtoliban lezen vr hazanac hege kezeti-
tetet hegekneç teteigbe es hegeç es halmoc felet magas. Ionec
ô hoziaia || nepec (2) es sietelmeznec soc nemzetec es mondnac 251

Iőuetec meńńńńc fel vrnac hegere eş Iacob iftene hazaba .eş
 taneit mńńket ő vtaira eş megőńc ő ősueńiben Mert Syonbol
 megen ki a' tőruen eş vrnac igeie Ihřľmből (3) eş itel soc
 nemzetec kőzőt .eş megfeg erős nemzeteket igen mezzzeiglen. eş
 5 meggzedelic ő tőřket zanto vasacba .eş ő zucaiokat kapacba
 Nemzet nem vezen tőřt nemzet ellen eş nem tanolnac [to]
 touabba hadakoznioc (4) eş ferřu řľ ő zőľőő alat .eş nem lezen
 ki meg yezie mert seregec vrnac zaia bezellette (5) mert
 menden nepec iarnac egmendenic ő vra iftenenec neuębe Mű
 10 kedeg iaronc mř [vrunk] iftenőńkneć neuębe őřcke (6) Eş
 touabba vğmond vr Annapon egbe gűitőm a' santalot eş azt
 kit el uettem vala felzedem .eş mellet getrettem vala megvigaz-
 talom (7) eş vetem a' santalot maradekocba eş azt mel mun-
 kalkodot vala erős nemzetbe eş vr iften orzagľ őraitoc Syonnac
 15 hegen matol foguan eş őřkiglen (8) Es te Syon leańa čordaia-
 nac homalos torńa te hoziad iő eş iő Ihřľm leańa orzaganac elő
 hatalma (9) Es ma mire emeztetelmeg zomoroffaggal Midenem
 kiralod ninč e teneked auag eluezet tanalčozo mert tezed meg-
 foglal serelem mikent zűľt (10) Syonnac leańa bankogğal eş
 20 erőkogğel monnal zűľ. mert ma ki meg e' varosbol lakozol
 videokben eş iőz mend Babilloniaiglan ottogol zabadolz meg
 Ottogol zabadeitmeg tegedet vr te ellensegidnec kezeből (11) Es
 252 ma gűlekezteneć soc nemzetec kic mongac meg || kőuezteffec
 .eş mř zemőńc neş Syonra (12) Ők kedeg nem esmerťec meg
 25 vrnac gondolattat eş nem ertetteć ő tanalčit mert egbe gűitőttő
 őket monnal zerőnec zenaiat (13) Kelfel Syonnac leańa eş
 čepel mert te zaruadat vetem fecke eş te kőrmidet vetem er-
 čecke eş megtőřz soc nepeket eş megőľd ő ragadozasokat
 vrnac eş ő erőffeget menden föld vrnac

TAhat megpuzteitatol toluainac leańa Megkőrnekezetet
 vettenec mř reianc Vezzőben [v] veric meg Isřľ vezerenec alat
 (2) Es te Bethlehem Effrata kičened vag Iudanac ezeriben Te
 belőľled megen ki ennekem ki legen vralkodo Isřľben Es ő ki
 35 menese kezdetťol foguan. őřksegnec napitol foguan. (3) azért
 vr iften agğa őket ideiglen kiben a' zűľ zűľ Es ő attafainac

megmaradeki megfordolatnac Isrl̄nec fiaihoz (4) es megallapic. es o fiait orizi vrnac eroffegeben es o vra iftene neuene magallagaban Es megfordeitatnac mert ma felmagasztatic foldnec hataraiglan (5) Es lezen e' bekeseg micor Affirius iouend mv foldonebe Es midon nomotandic mv hazineban Es feltamaztonc⁵ oreiaioc het paztorokat es nolc ieles embereket (6) es orizic Affurnac foldet torben .Es Nemrotnac foldet o zucaiocban Es megzabadeit minket Affurtol micor iouend mv foldonebe es mikor nomotandic mv hatarinkban (7) Es lezneq Iacobnac megmaradeki soc nemze||tekben soc napoknac kopezette²⁵³ monnal harmat vrtol [a'] es monnal ceppenet a' fure ki nem var ferfiat .es vartatic emberec fiaitol (8) es lezneq Iacobnac megmaradeki o nemzetiben soc nepekneq kopezetteq monnal orozlan erdoknec barmiban es monnal [o] orozlannac kolkoreuo apro barmoknac cordaiban Ki micor elmenend .es meg-¹⁵ nomodand es kezden es ninčen ki megzabadehon (9) Es felmagasztatta te kezeidet te ellensegiden es te menden ellensegid elueznec (10) Es lezen az napon vgmond vr Eluezem te louaidat te kopezidböl es elueztem te zekeridet (11) Es elueztem te foldednec varosit es megtorom mend te eroffegidet Es²⁰ eluezeq gonozol teuoket te kopezidböl es nezoc nem lezneq te benned (12) Es elueztem te [bal]faraguanidat es te [kopezidböl] ozlopidat te kopezidböl meg torom Es nem imadod touabba te kezeidnec muuelkedetit (13) Es ki irtom te ereztueuidet te kopezidböl Es megtorom te varosidat (14) es tezeq gozodelmet²⁵ haragban es meltatlankodatban menden nemzeteqben kie nem hallottac

Capitulum hatod

Halgaflatoc melleket vr bezel Kelfel es vetekeggel iteletben a' hegec ellen Es halmoc halgallac tezat (2) Halgallac³⁰ hegec vrnac iteletet es foldnec erösb fundamentomi mert vrnac itelete o nepeuel es Isrl̄lel iteltetic (3) En nepem mit tottem teneked. || auag miben voltam zomoro teneked Felel emmekem²⁵⁴ (4) Mert ki hoztalac tegetet Egiptomnac foldböl es zolgalatnac hazabol megzabadeitotalac tegetet Es ereztettem te orcad elot³⁵ Moysesit es Aaront es Mariat (5) En nepem kerlec emlekeziel-

meg mit gondold legyen te ellened Balach Moabnac kirala es
mit felelt legyen neki Baalam Behornac fia Sechinbol galgala-
miglan hog meg esmerned vrnac igassagat (6) Mit aianlac
meltot vrnac Terdet haitoc a' felseges istennec Minep aian-
⁵ locé öneki aldomasokat es eztendey boriukat (7) Minep
engezteltetic meg isten örökneç ezeriben auag köuer bakoknac
soc ezeriben Minep adom é en előletemet en fertezeteflegemert
En hasamnac gimölçet en lelkenec büneiért (8) Oh ember
Megmutatom teneked. mi legyen a' io .es mit vr meg keressen
¹⁰ tetölled Valobizon iteletet tenneç es irgalmassagot zeretneç es
zorgalmatoson iarnod te vrad istenneddel (9) Vrnac zaua
a' varosnac vuolt .es vduöfleg lezen ö scent neuet felökneç
Halgalatoc nemec es ki közeleiti meg azt (10) Meg tüz keget-
lenekneç hazocban es hamiffagnac kençi es küsseb mertec es
¹⁵ telles haraggal (11) Minep igazaitom é meg a' hamis merteket
es saknac alnoc merteket (12) kieben ö kazdagi betölteneç
hamissaggal es ö benne lakozoc hazugsagot bezelneçvala es ö
üeluec çalo ö zaiocban (13) Azert en es' kezdelec megvernem
²⁵⁵ tegeðet vezeðelmel || te büniden (14) Te ezel es nem elege-
²⁰ ðel meg es te alazatod te közepetted es megfoglalod es nem
zabadeitaz meg es kiket megzabadeitandaz törneç adom (15) Te
veç es nem arac Te olait nomz es nem kenettetel meg olayal
.es mustot nomz es nem izol bort (16) Es örized Amrinac
parançolatit es Achab hazanac menðen müuelkedetet .es iartal
²⁵ ö geñerkedetecben hog adnalac tegeðet vezeðelembe a' Ni-
nienbeliekneç .es süvöltesbe ö benne lakozoknac es en nepem-
nec bozzosagat viseliteç

Capitulum heted

Iay ennekem mert löttem mikent ki [zöl] zölö zedetneç
³⁰ fürtöckeit güiti özzel Ninç zölö fö etelre Megert fügeket keuant
en lelken (2) Eluezet scent földröl es igaz ninç emberciben
Mend verben leselkedneç Ferfu ö atfatiat halalra vadazia (3) ö
kezekneç gonoffagat ionac mongac A' fedelm ker es a' biro
adatban vaçon Es a' nag zolla ö lelkenec keuansagat es meg-
³⁵ haboreitottac [ök] ötet (4) ki mentöl iob öközöttöc monnal
Paliurus (÷ neminemö tüuiffes fa) es ki igaz monnal tüuis a'

sõueñrõl Te õrizetẽdnec napia ẽs te meglatasod eliõt Es ma
 lezen õ puztolatfoc (5) Neakariatoc hinnetec barattoknac Ne
 akariatoc biznotoc a' vezerbe Attol ki alozon te õledben õrizied
 te zadnac hailakat (6) Mert fiu bozzosagot tezen [õ] õ atfanac ẽs
 leañ feltamad õ aña ellen Meñ õ napa ellen || Embernec [õ 256
 hazabeli] õ ellensege õ hazabeli (7) En kedeg vrhoz nezece ẽs
 varom istent en vduõzeitõmet Meg halgat engemet en vram
 istenem (8) Ne õrõl en raitam en ellensegem mert le estem
 megfelkelec Micor vlendec setetecben Vr en vilagoffagom
 (9) Vrnac haragiat viselem mert bñnhõttem õneki Miglen itellẽ 10
 en vgemet ẽs tezi en iteletimet Ki vizen engemet vilagra ẽs
 meglatom õ igaffagat (10) ẽs nez engemet en ellensegem Es
 befedeztetec galazattal Mert ugmond ennekem Hol vagõn te
 vrad istened En zemeim meglattac õtet Ma lezen megnomodat-
 ban mikent vèaknac sara (11) Napoc hog megrakattafanac te 15
 maceriyd Annapõn mezze lezen a' tõruen (12) Annapõn iõ
 Affur te hoziad ẽs te erõs varosodiglan Es az erõs varostol
 foguan a' foloiglan ẽs tengertõl foguan tengeriglen ẽs a' hegõl
 a' hegbe (13) ẽs a' föld lezen puztolatban õ lakozoyert ẽs õ
 gondolatoknac gimõlõciert (14) Õrizied te nepedet te vezõdben 20
 ẽs te õrõkletednec cõrdaiat lakozokat õnõn magokat a' kietlen-
 ben Basan ẽs Galaad õriztetnec Carmelosnac kõzepiben a' regi
 napoc zerent (15) Te ki menesednec napia zerent Egiptom
 földebõl mutatoc õnekie cõdakak (16) Latfac nemzetec ẽs meg
 galaztatnac õ menden erõfleggen Vetic õ kezeket zaiokra õ fülõc 25
 sũket lezen || (17) Port nálnac mikent kegoc. Meghaborodnac 257
 õ hazockal mikent földnec mazoy Mv vrunk istenõnket nem
 aieitac ẽs felnec tegedet (18) Ki egenlõ isten teueled Ki eluez
 kegetlenseget ẽs eluezet te õrõkleted megmaradekinac berit
 Nem erezti touabba õ hirtelenkedetet mert irgalmaffagot akaro 30
 (19) Megfordol ẽs irgalmaz mvnekõnc Leueti mv kegetlensegõn-
 ket ẽs menden bñninket tengernek melebe veti (20) Iacobnac
 igaffagat adod Abrachamnac [ir] irgalmaffagat Ki mv afainknac
 eskõttel a' [rel] regi napoktol foguan, [Prologus]

N a v m.

It eleue uettetic s. Navm prophetanac prologosa

NAum prophetat bizonéita az heberec zerzese hog Assi-
riosoc kirala [elôt] iôuetele elôt uolt ki Isrl̄nec nepet foguan
5 vitteuala el ôuidekibe Valobizon ezen propheta e' kônônec
vegeben ielentetic meghirdetni a' megmondot kiralnac iôuetelet
De micor Niniuennec lakozoy ô bûnôkról es kegetlensegekról
penitenciat müuelkettecvolna Ionas meghirdetuen a' varosnac
vezedelmet hog a' meghirdetet vezedelmet ne zenuedne iften
10 haragiabol Istennec irgalmaffagat veuen nehezeb bûnôcbe ele-
geitec ô magokat Ki okert a' meg emleitet propheta scent zellet-
tel telles. istennec iteletet meghirdetuen igbezellet Isten haragos
es gôzôdelmes. Mert immar a' tiz nemzete az affiriusoktol
258 fogsagba vitettenec vala el || Ezechias Iuda kirala alat Kiról
15 es ma az el uitetet nepne vigasztalatfara lattatic Niniuen ellen
latas es nem kûsded vigasztalatvala mend azoknak kie immar
az Affiriosoknac zolgalnac vala es mend a' maradokknac kie
Sedechias kiral alat valanac Iuda es Benjamin nemzetebôl kie
azon ellensegectôl leselkettetnec vala hog hallanac az affiriuso-
20 kat es a' caldeosoktol megfoga[tt]atandoknac ment e' kônônec
egébiben mutattatic meg

Masod prologus

NAwm e' vilag vigasztaloianac [mondatic] magaraztatic
megporeita a' vereknek varosat es annac el fordolasa utan
25 bezel Ime a' hegeken ewangelizalonac laba es bekeseget
hirdetonec

MEL tudni hog' Niniuen m̃v' ñeluõnkõn az Heberẽchõl draga-
latosnac [mondatic zozatlic mo] zozatlic E' vilag kedeg draga-
latosnac mondatic. mert a' gõrõgõknel ẽs cosmos az ekeffegtõl
võt neuet Es valami ma Niniuen ellen mondatic peldazat zereñt
e' vilagrol mutattatic Ki okert ẽs ṽetel mellet a' hetuen tolma-
5 ẽozoc Lemna Aquila feğuernece mağarazta Az heberẽknel
maffanac [mondatic] vettetic ÷ nehez terehnece azert hog' õtet
megnehezehe ki ellen prophetaltatic ẽs ne hağğa felemelni õ
zaruat Es ezt eğembe prophetanac ezen latasa leg̃en auag ṽetel
auag nehẽffeg auag tereh mert nem bezel elmenec r̃uteteben 10
ment Montanos ẽs Prisca ẽs Maxilla teuelgnece ig̃ ment prophe-
tálnac A mellet || bezel latatnac kõnuõ mendeneket ertõe ẽs 259
ellensegeknec terhe õnepenece latatot teuõie Es ug̃ Anagogia
zereñt e' vilagnac [vege] vegezeterõl zerzettetic e' prophecia
scenteknec vigaztalattara hog' valamit e' vilagban latandnac 15
monnal dõgõket ẽs elmulandokat megṽtallac ẽs kizic õmagokat
iteletnec napiara hog' a' gõzõ vr az Affiriosi ferfiac ellen
iõuendõ

It kezdetic s. Navm prophetanac kõnuõ mellet
latot Niniuen ellen a' nag' varos ellen 20

Niniuennec terhe Elcesey Naum latasinac kõnuõ (2) Meg
harago vr ẽs gõzõdelmezõ vr gõzõdelmes vr ẽs hirtelenkedet̃
vallo Gõzõdelmezõ vr õ ellensegiben ẽs õ meg haragozoc õ ellen-
seginece (3) Ő engedelmes vr ẽs nag' erõffegben ẽs meg-
tizteituan nem tezen artatlant Vr hirtelen vezben ẽs õ ṽta forgo 25
zelben ẽs õ labainac pora kõdõc. (4) meg[p] poreifa tengert
ẽs meg azalla azt ẽs menden folokat kietlenbe vizen Meg-
betegõlt Basan ẽs Carmelos ẽs libanosnac viraga meg leletezet̃
(5) Heğec megindoltanac õtõllõ ẽs halmoc meg puzteitattanac
ẽs föld rezketet̃ õ orcaiatol ẽs e' vilag ẽs mendenec õ henne 30
lakozoc (6) Ő meltatlankodattanac orcaiaia elõt ki alhat? Ő
meltatlankodatta ki õttetet ment t̃uz ẽs kõuec megfeslettettenece
õtõllõ (7) Io vr ẽs megbatoreito tõrõdelemnec napiar ẽs tuğğa
õ bele remenkedõket (8) ẽs az elmulo viz õzõnb̃en [te] tezi ||
a' helnec vegezetet ẽs õ ellensegit ṽldõzie setetsegece (9) Mit 260

gondoltoc vr ellen? ó tezi a' vegezetet Nem tamad fel kettős
 [gondola]törödelm. (10) mert miként a' tűnűlec egmással egbe
 fonodnac Vgan az egbe iuoknac őuendegsegec megemeztetic
 monnal pozdoria aziusaggal telles (11) Te belőlled [kedeg]
 5 ment ki [vr] gonoffagot gondolo vr ellen ó elmeieben zerzó a'
 törűen tőrest (12) Ezt monga vr Ha tőkelletesec lendnec es ig
 sokan es igen nirettetic meg es elmeigen Getrettelec tegedet
 es nem geterlec tegedet touabba (13) Es ma megtöröm te
 hatadrol ó estapiat es te kotelidet meg zagगतom (14) Es vr
 10 parancol te reiad es nem vettetic te neuedböl touabba. te
 iftenednec [h] hazabol ollec meg a' bal[ual]uanál es az ötte-
 uenűel vetem te koporsodat mert tiztetetlen vag (15) Ime a'
 hegeken az ewangelizaloknac es a' bekeseget hirdetoknec laboc
 Iuda zolgallad te innepidet es aggad meg te fogadasidat mert
 15 nem toldatic touabba hog Belial altal menűnen te benned Men-
 denestöl eluezet

Capitulum masod

FElment ki elhimce te elotted ki orizie a' [törűen] kórűol
 fekest Nezied az utat batorohadmeg farčokidat. te tehetsegedet
 20 igen meg erösóhed (2) Mert miként megforbatlotta vr Iacobnac
 keulseget vgan Isrl̄nec Mert a' puzteitoc el tekozlottac es ó
 zolő tőűket megtörtet (3) Ó erösinec paysa tűzes. ó hadanac
 ferfiay vereffecken zekerinec kotelī tűzesec ó kezöletenec napian
 261 [Es] || Es özeker vezetőy meggyettenec (4) az vtacban meghaborot-
 25 tanac özekerec az utacban le estenec Ó nezesec monnal lam-
 pasoc monnal futo villamatoc (5) Megemlekezie ó erösiröl leomol-
 nac övtochan Gorsan felhagnac ó kőfalokra es megkezeitetic
 az arnec auag a' sator (6) A' foloknác kapui megűittattac es
 a' templom mend földiglen le [terietzete] tőrtettet (7) Es a'
 30 vitez foguan vitetet el es ó zolgalo leani haitnacvala [neguen]
 neguen ment galambac moroguan ó zűűöcben (8) Es niniuen ó
 vizey monnal halastoknac vizey Ők kedeg elfuttanac Allatoc
 allatoc meg es ninč ki megfordollon (9) Ragağgatoc ezűtöt
 ragağgatoc arauűat es ninč kazdagsagoknac vege menden dra-
 35 galatus edenechböl (10) El tekozlatot megmeteltetet es megzag-
 gattatot es a' zű megyedet es [terd] terdekecnec feslese es

terdečekneç megfeslese eş foğatkozat menden veseçben eş
 mendenekneç orcaia mikent fažeknac corma (11) Hol az oroz-
 lanoknac lakodalma eş orozlanoc kôlkinac eledele Kibe ment
 az orozlan hoğ bemenne oda az orozlannac kôlkô eş ninçen ki
 meggyezię (12) Az orozlan boun fogot ô kôlkinac eş megôltô
 ô newineç Es betôltôttô fozlattel ô barlangiat eş ragadozattal
 ôhailakat (13) Ime en te hoziad vğmond seregeknec vra iftene
 eş meg gerieztem mend teteiglen te zekeredet eş te orozlançai-
 dat tôr [ez] ezi meg Es ki irtom földröl te fozlasodat eş nem
 hallatic touabba te ellensegidnec zozattâ ||

10

(Cap. III.)

Iay verėknec varosa menden hazugsage zakadozaffal telles 262
 Nem tauozic el tetôlled ragadozat (2) ostornac zozattâ eş lo
 hirtelenkedetenec zozattâ eş kerec reuasanac eş zekereç ökor-
 gatanac eş felmenô louagoknac (3) eş fenes tôrôknec eş vil-
 15 lamo zuėaknac eş meg ôldôklôttec sokaffaganac eş nehez rom-
 lasnac eş dôgôknec ninç vege eş le esnec ô tešteçbe (4) A' zep
 eş dragalatus [P] parazna belendesteğineç sokaffagaert eş gono-
 zol teuôknec vallasagert ki el arolta a' nemzeteket ô belendeste-
 giben eş a' hazi zolgakat ô gonoz teuôiben (5) Ime en te hoz-
 20 iad vğmond seregeknec vra iftene Es megientem zemerme-
 det te orcadba eş te mezeitelensegedet megmutatom nem[k]ze-
 tekneç eş te zidalmsagodat orzagoknac (6) eş reiad vetem te
 vndocsagidat eş bozzosagoçkal ġeterlec teġedet eş vetlec teġe-
 det peldaba (7) Es lezen menden ki teġedet latand elualic
 25 tetôlled eş mond Ninien megpuzteitattal Ki razia feiet te rai-
 tad Honnat kereflec teneked viġaztalot (8) Minem iob vaġ te
 Alexandriabeli neptôl ki lakozic a' foloçban Vizec ô kôrnôllô
 kineç kazdagsaga tenger Ô kôfali vizec (9) Ethiopia ô erôssege
 eş Eġiptus eş ninç vege, Affirka eş Libies voltanac ô seġedel-
 30 meben (10) De ô eş' fogsagban vitet[e]tetet az eluiteletben Ô aprody
 le estenec menden vtaknac feieben eş ô fenesb fedelmin ereç-
 tettenec nilat eş ô menden nemesb fedelmit bekoçkal eġbe
 kôtoztec || (11) Azert te eş meġrezeġôlz eş meġvtaltatot lez eş
 263 te seġedelmet kerz te ellenseġedtôl (12) Te menden erôs raka-
 35 sid mikent fûge ô elô ġimôlçiucl Ha meġ razattandnac esnec

az euô nec zaiaba (13) Ime te neped te közepetted. ment nem-
 beriec te ellensegednec Te földednec kapui megientetnec ní-
 lasra. tûz meg maria te zauaridat. (14) Mert mereh vizet tema-
 gadnac a' kôrnôl fekesert Rakiad meg te erôllegidet. menbe a'
 5 sarba .es nomiad meg .es alat müuelkeduen tarč teglat (15) Otto-
 gol ezen meg tegedet tûz Tôrrel vez el. megmar tegedet ment
 čaiua Azert egbe gûlekeziel ment čaiua sokasol meg ment saska
 (16) Többecke tötted te vgidet hog nem menec čillagi A' čaiua
 ki teriezkedet es elrepolt Te ôrizoid monnal saskac (17) es te
 10 aprodid monnal saskaknac saskay kik hidegnec napian egbe
 gûlnec a' sôueňekre Feltamadot a' nap es el repoltenec es nem
 esmertetet meg ôhelec hol voltanac (18) O affurnac kirala. te
 paztorid el aluttanac. te fedelmid el temettettenec Te neped el
 lampant a' hegechen es ninč ki egbe gûhó (19) es nem setet
 15 te tôrôdelmed. mentol gonozb te čapasod Mendeneč kic hallottac
 te hallomasodat egbe kolčoktac ô kezeket te raitad. Mert kire
 nem ment te gonoffagod mendencor

A b a k u c.

Prologus ||

ABakuc propheta ôlelô Ki auag azert hiuatic ôleletnec 264
 hog vrnac zerelmes volt auag hog istennel tôrekedefel megen
 Viuo ôlelônec auag kûzôdônec vôtô neuzetet Mert senki nem 5
 merezte ol bator zozattal istent igallagnac vetekedetebe hiuni
 es mondani neki Mire emberi allatocban es e' vilagi keuelseg-
 ben enne hamiflag forgoğgec Ez ô kônunenec kezdeteben meg
 iria az ôrdôgôt es ô tagit Vegeben kedeg meghirdeti az vduo-
 zeitô vr getrelmenec iouetelet Nem valakiról egebról ertetic 10
 mondani hanemcac [x] xcnac ioueteleról Ki iouendouala Es
 felele vr en hoziam es monda ennekem Iriad meg e' lataft
 niluan Buxusra hog ki otet oluasanga kounethesse Mert meg e
 latas ideiglen vagon es vegeben tamad fel es nem heiaha Ha
 kesendic turied otet. mert iouen eliô es nem kesedelmec A' 15
 getrelmról kedeg Menekletben vgmond Hol vram hallottam te
 hall[om]asodat es feltem Vram megneztem te muuelkedetidet es
 megyettem Mi ez ennekem hanemcac emberec vduoffegenec
 megesmertetet vy es hirtelen zerelmes meghirdetese A' ket lel-
 kesec kozot esmertetel meg Mert mi ez hanemcac auag a' ket 20
 testamentomoc kozot auag a' ket toluaioc kozot auag Moyses
 es Illes kozot ouele a' hegen bezelloc Midon el kôzeleitendnec ||
 az eztendoc meg esmertetuen vdônec ioueteleben megmutattato 265
 Mellet kedeg mond Zaruac ôkezeiben Mi az hanemcac a'
 kereztnec gôzodelme vduozeitônec tulaidon neuzetet veti e'
 propheta monduan Vgmond En kedeg vrban vigadoc es ôrôloc
 iesusban en istenemben ki tunectec barat es edes mendeneknec
 neuzni es predicalni

Masod prologus

ABakuc erős kűzödő eş kemeń al ő őrizetin eş tőtezti ő
 gradičat az erős rakason hog xet a' kerezten vgekezie eş mon-
 gon Befette meńneket ő dičősege eş ő dičereteuel telles föld ő
 5 fencsege lezen ment vilag Zaruac ő kezeiben Ot reitetet el ő
 erőssege

Harmad prologus

A Neg prophetac a' xij prophetac kőnűeben vadnac Kic
 kőzzől harom kezdeteben Lemna ˘ terēh ˘ cimerletet val
 10 Naum Abakuc Malachias Valobizon Zacharias kőzepette eş vege-
 nel illen nemő ket cimerleteket vet kic kőzzől eggic mondatie
 vr igeienec terhe Adrahnac eş Damascusnac ő nūgolmanac
 földében mas vegeben tudnimert Vr igeienec terhe Isrēlen Nawm-
 rol te imadsagiddal Immar e' kőnő megzerzettetet Zachariasrol
 15 eş Malachiasrol ha ez élet kőuet lend megzerzettetic. mert im-
 266 mar || Abakukot valluc mŷ kezeinkben Ki auag azert hiuatic
 őlelesnec hog vrnac zeretōiō auag hog tőrekeđesebe eş kűzō-
 desbe eş hog űg mongam istennel őleletben viu Őlőletnec ˘
 bainaklatnac vōttō neuet Mert senki il bator zōual nem merezte
 20 iftent igaffagnac vetōkōdesebe hiuni eş mondani neki Mire
 emberi allatocban eş e' vilagnac keuelsegeben allatoknac enne
 hamiffaga forgodie Vram miglen vūoltōc eş nem halgaé meg
 Zozatloc te hoziad erőt zenuedec eş nem zabadeitaz meg Mire
 mutattal ennekem hamiffagot eş munkat latnom Megzakadozot
 25 a' tōrneń eş nem iutot te hoziad az igaz itelet. mert a' kegetlen
 az igaz ellen hatalmazot. azert megen ki a' vizzaualo itelet
 Laffad mel merez zo eş nemikeppen karomlate ő teremtōiet
 iteletbe hiuni eş a' tōrōdelmes eden a' tōrleitō ellen vetekedni
 mire illeten auag ollatan lōt legēn ez eş' f[i]ūgelmezendō A' vetel
 30 auag terēh melleket immar nehezekneč mondottone lenni pro-
 pheta[k]nac latasa mondatie Montanos vizzaualo tanosaga Meg
 erti a' mellet lat eş nem bezel ment elmetlen. sem balgatagoslo
 nembericckel Mert apastal parančol hog ha egebec prophetaluan
 masnac megiesenendie vezteglēn ki elōzer bezeluala Es legottan
 35 mondot monduan Isten nem onzollate de bekesege kiből ertetic

mert midõn valaki || akaratfabol veztegl eş egebnec helt ad 267
zolasra tehets eget val zolni eş veztegleni mvdõn akar Ki kedeg
rütetben ~ kételen zol sem zolaft sem veztegleft val õ hatal-
maban Azt eş' megtanollad mert eécer en tõllem erõuel ki kõ-
neted hog monnal neminemõ gradiçokat eş laitorakat fellebvalora 5
vgekezned ez historiát teneked megmagaraznom e' prophéciát
lenni Babillonia ellen eş Nabuchodonor Caldeosoc kirala ellen
hog mikent azelõt propheta Naum kit Abakuc kõuet vallot pro-
phetalaft Niniuen eş az Affiriusoc ellen kie meg puzteittottac
vala a' tiz nemzeteket kie hiuattatanac Isrlneç Vgán Abakuc 10
prophéciát vallot Babillon eş Nabuchodonor ellen. kietõl Iudas
eş a' templom el fordeitattac Es hog tuggad Abakukot azon
vdõben lõtneç kibén immar a' ket nemzetec kie Iudanac nevez-
tet[tet]tecvala fogsagban vitettenecvala el Daniel tanethat
tegedet kihéz Abakuc ereztetic az ebeddel az orozlanoc verme- 15
hez Iollehét az Heberéknel ezen Hyftoria ne oluastaffec Azert
akar ki vege ez iraft akar ne vege monno mv ertõne vaçon
Mert avag vezi eş immar Abakuknac kõnuõ a' lõt dolog vtan
zerzettetic auag hanem vezi eş monnal propheta iria melleket
iõuendõkneç esmer || Azon kõzbe bõtõ zereñt panazol propheta 268
vr iften ellen Mire Nabuchodonor a' templomot eş Iudat puz-
teita meg Mire Ihrlm neha vrnac varosa tõretteffec meg Mire
a' nep vuõlt eş ne halgattaffec meg Zozattaffec a' caldeosocot
megnomorolt eş ne zabadeitaffec meg Mire eş' a' propheta auag
a' nep kineç zemelehen zolt elt eddeglen eş ez eddeglen mara- 25
dot legén hog ez ellensegeknec hamiffagat latna eş õnõn mun-
kaiat Mire hamiffag hatalmazic õ ellene Es ezt monga getrelem
megnomoreituan Nem tuduan az arauuat a' tuzben megolauztani
eş a' harom germekeket a' kemencebõl tiztabaknac ki iõni hog-
nem bementenec vala De ezt eş' [veh] vehettuc kõzõnsegeft 30
hog engedelmetlen emberi zemelben zol hog panazos zoba eş
[te] serelmel tellesbe fakaçgon [fekeçen] monduan Mire nezed
a' megvtalokat a' kegetlen tõlletõl igazbat megnomoduan eş
vezteglez Ezeket kedeg bezelli nem tuduan iftennec erhetetlen
[bezedit] iteletit eş õ bõlçesege eş tudomaña kazdagsaginac 35
melsegit hog iften nem vgán latna ment ember lat Mert ember
[ça] çac ielen valokat [lat] neç iften iõuendõket eş õrõkõket
esmer Es mikeppen ha beteg [l] lend eş hideg leleteckel he-

neitezendie hideg vizet kerien es mongon az vruosnac Eröt
 zenuedec es getrettetem. egedezem megfogatkozom Vruos mig
 269 vuoltoc || es nem hal .es a' bolcellego es a' kegeflego vruos
 felel neki Tudom mel vdoben kellen adnom a' mit kerz Ma
 5 nem irgalmazoc mert az irgalmassag kegetlensegnc mondatie
 Mert te akaratod te [e] ellened ker Vgan mv istenonc es' tud-
 uan o kegeflegenc terheit es mertekit azon kozbe nem hal-
 gatta meg az vuoltot hog meg bizoneha es inkab rezzezie a'
 keresre es monnal tuzzel megfozottet igazba es tiztabba tege
 10 Mellet meg ertuen apastal a' zereht hog irgalmassagot koutet vrtol
 mond De nem fogatkozonc meg es megalguc vr istent menden
 vdoben. Es tugga mert ki vegig megallanga az vduozol .es
 dicekedie a' munkaban es a' serelemben. Es mond Ieremiaffal
 Torodelmet es nauolat kaialtoc. hog mikent egeb kaialta istent
 15 vgan e' scent ferfu es gozhetetlen hadakozo o magat munkal-
 kodni es megbizonolatra torodelmet es nauolat aieit ioni

It immar kezdetie scent Abakuc propheta konuo
 igen io nag iozaggal telles

TEreh mellet Abakuc propheta latot (2) Vram miglen
 20 vuoltoc es nem halga meg Zozatloc te hoziad erot zenueduen es
 nem zabadeitaz meg (3) Mire mutattal ennekem hamissagot es
 munkat latnom. ragadozatot es hamissagot en ellenem Mire nezed
 270 a' meg || vtalokat .es vezteglez megnomoduan a' kegetlen otol-
 letol igazbat .es tez embereket monnal tengernece halit es mon-
 25 nal mazokat vezert nem vallokat Es lot itelet es ellen mondas
 hatalmasb. (4) azert megzakadozot a' toruen es az itelet vegre
 nem iutot. mert a' kegetlen hatalmazie az igaz ellen. azert ki
 megen vizzavalo itelet (5) Nezielec nemzetebe es lassatoc es
 cudalkoggatoc .es megfogatkoziatoc mert lot dolog mv napink-
 30 ban kit senki nem hizen micor meg mondatie (6) Mert ime en
 feltamaztom a' caldeosokat kesero nemzetet .es gorsat iarot
 foldnec zelessegen hog biria a' nem o hailakat (7) zornoc es
 felelmes Onon beloll megenki o itelete es terhe (8) O louoc
 konuebec pardicoknal. hamarba estí farkasnal .es o louagi ki
 35 ottetnec. mert o louagoc mezzol ionec. repolnec monnal etelre
 sieto keselo (9) Mend fozlatra ionec. O orcaioc egeto zel .es

egbe gúiti a' fogsagot monnal fōuent (10) Es ̃ dyadalmazic kiralokon eş erōffegō fedelmec leznec ̃ meuetesi. ̃ mēden erōs rakason meuet (†) eş egbe gúiti eş megvezi ̃tet (11) Tahat megvaltoztatic ̃ zellete eş elmeğen [eş elmeğen] eş le esic Ez ̃ erōffege ̃ ifteneie (12) Midenem te nem kezdettől fogva ̃ en vram iftenem en scentem eş nem halonc meg Vram kōzepbe vetted ̃tet eş erōffe fondaltad ̃tet hog feğnel (13) Tiztac te zemeid hog ne las gonozt eş hamiffagra nem nezhec Mire nem nez || hamiffagot mūuelkedōkre eş vezteglez a' keğetlen tōllō 271 igazbat megmaruan (14) eş tez embereket monnal tenger nec 10 halit eş monnal mazot felelmet nem vallot (15) Mēd horogban emeli fel. ̃ varsaiaa vonta azt .eş ̃ haloiaa gūitōttō Azon ̃rōl eş vīgad (16) azert aianl ̃ varsayanac eş aldozic ̃ haloianac. mert azokban megkōueredet ̃ reze eş ̃ valasztot etke (17) Azert ki teriezti ̃ varsaiaa eş nem zōnic mēdenkoron 15 nemzeteket meg ōlni.

Capitulum masod

EN ōrizetemēn [all] alloc eş tōteztēm en gradičomat az erōseitesen eş ṽgekezem hog meglaffam mi mondaffec ennekem .eş mit felellec engemet megfeddō nec (2) Es felele vr 20 ennekem eş monda Iriad meg e latatot eş kōūned iriad meg ̃tet a' tablakon hog meg erče ki oluasanga ̃tet. (3) mert meg a' latas mezze Es megiełenic vegeben eş nem hazud Ha kesedelmet tend megvariad ̃tet. mert iōuen eliō eş nem kesic (4) Ime ki hūttōtlen ̃ lelke nem lezen igaz ōnōn benne Igaz 25 kedeg ̃ hūtebōl el (5) Es mikeppen a' bor megčalla az iuot ṽgan lezen kenel ferfiu eş nem ekesōltetic meg. mert meg zeleseitette ̃ lelket monnal pokol eş ̃ monnal halal eş nem tellesedic be Es ̃ hoziaia gūit mēden nemzeteket eş egbe gūit ̃ hoziaia mēden nepeket (6) Minemde mēd ezec nem 30 vez nec ē ̃ reiaia pelda bezedet .eş ̃ pelda || bezedek nec zauat 272 eş mondnac Iay annac ki nem sokaseifa a' nem ōuet .eş meglen nehezeiti ̃ ellene a' sūrō sart (7) Minemde hirtelen tamadnac ē fel kic megmarnac tegetet eş feltamaztatnac tegetet megzaggatoc Es lez ōnekic ragadozatba .eş fel ebred nec te 35 ellenkedōid (8) Mert te meg foztottal soc nemzeteket mēdenec

megfoztnac tegedet kie megmaradandnac [en] a' nepe[m]kból
 embernek vereiert .es a' föld varosanac hamissagaert .es men-
 denekiert o benne lakozokoiert (9) Iay ki gonoz fösueñseget
 gúit o hazanac. hog' legén o haza magaffagban es o magat
 5 alaita megzabadolni gonoznac kezéből (10) Galazatot gondoltal
 te hazadnac soc nepeket vertel meg .es bñnhót te lelked.
 (11) Mert kó uuolt a' falbol .es a' fa[l] felel mel a' rakasoknac
 talpiban vagón (12) Iay ki varoft rak verekben es kezeit
 varoft hamiffagban (13) Midenem ezec nem seregec vrato! vad-
 10 nac é. mert nepec soc tüzbe munkalkodnac es nemzetec heiaaba
 es megfogatkoznae (14) mert betellesedic föld hog' meg esmeriec
 vrnac dičőseget monnal vizec tengert befedőc (15) Iay ki
 venereket ad obarattanac ereztuen o epeiét es megrezegeituen
 hog' nezie o mezeitelenseget (16) dičősegert vlatatuffaggal tóltbe
 15 Igal te es' es ehúteffel meg es megkórnekez tegedet vr
 iogianac kelhe es vlatatuffagnac okadatta te dičősegedre ||
 273 (17) Mert Libanosnac hamiffaga befedez tegedet es lelkeseknec
 megpuzteitasa megyeztic oket embereknec vereböl es földnec
 es a' varosnac hamiffagibol es o menden benne lakozoyebol
 20 (18) Mit haznal a' faraguan mert o teuoyó faragta azt az ot-
 teuent es a' hamis kepet. mert o teuoió remenkedet a' tör-
 leitetbe hog' tenne nema faraguanokat (19) Iay ki monga a'
 fanac ebregfel .es a' veztegló kőnec kelfel Midenem o taneithat
 é tegedet Ime ez befedeztetet ezúttel es arauual .es' menden
 25 zellet ninč o beleeben (20) Vr kedeg o scent templomaban
 menden vezteglén o orcaiatol

ii j - a d

(2) VRam hallottam te hallomasodat es feltem VRam te
 muuelkedetid eztendoknec kőzepette eleuenehed meg azt Ezten-
 30 dōknec kőzepette megemesmerendőie teged. micor megharagandol
 emlekeziel meg irgalmaffagnac (3) Isten ezfekröl ió .es scent
 Pharannac kietleneböl O dičősege befedezte meñneket .es o
 dičeretuel telles föld (4) O fenessege lezen ment vilag zaruac
 o kezeiben Ot el reitetet o eroffege (5) Halal megen o orcaia
 35 elót .es ki megen ordög o labai elót (6) Allot es megmerte a'
 földet Nezet es megfeitet nemzeteket .es törtettetenec vilagnac

hegi Meghorgasztattanac ez vilagnac halmi ô öröksegenec vtai-
 bol (7) A' hamiffagert lattam a' zerečenekneč satorit || Es 274
 meghaborodnac Madyan földeneč bõri (8) Midenem a' folocban
 haraguggal è meg vram? auag a' folocban te haragod è? auag a'
 tengerben te meltaatlankodatod è Ki fel ellel te louaidra .es 5
 te zerkerid zabadolas (9) Feltamaztuan feltamaztod te yedet az
 eseket melleket bezellellet a' nemekneč Megmeteled földnec
 foloit (10) Lattanac tegedet vizec es bankottanac hegec Vizek-
 nec hirtelenkedeti elmentenec Melseg atta ô zauat magaffag
 ô kezeit felemeli (11) Nap es hod megallaptanac ô lakodalma- 10
 ban Ô niloknac vilagoffagaban menneč te zučad villamaftanac
 feneflegeben (12) A' sokaffagban megnomodod a' földet forra-
 sagodban megfogatkoztač nemzeteket (13) Ki mentel te neped-
 nec vduoffegere vduoffegbe te xesoddal Megverted a' fõt keget-
 lennec hazabol. megmezeiteleneitetted ô fundamentomat mend 15
 nákaiglan (14) Gonozol mondottal ô estapinac ô hadakozoknac
 feieket idõket ment forgo zel engemet el oztanioc Ô vigasagoc
 mikent õue ki megmaria a' zegenť reitechen (15) Vtat [tõtte
 tõllel] tõttel a' tengerben te louaidnac soc vizekneč saraban
 (16) Hallottam es meg haborodot en hasam. a' zozattol egbe 20
 rezkettenec en ałakim Bemennen rothadagossag en tetemimbe es
 en alattam forion hog megmugoggam torõdelmnec napian || es 275
 felmenneč mv megzoreitatot nepõnkhõz. (17) Mert fuge nem
 viragozic .es nem lezen nemzes a' zolõben Hazud az olayfanac
 muuõ. es a' mezõ nem hoz etket Elmettetic az akolbol apro 25
 barom čorda es öreg barom čorda nem lezen a' iazlocban (18) En
 kedeg orõlõc vrban es vigadoc en iftenemben iesusban (19) Vr
 iften en erõflegem es veti en labaimat monnal zaruasoket Es
 a' gõzõ vizen engemet en magaffagimra psalmosocban eneklõt

Sophonias.

Prologus.

VEtic az Heberēc hoǵ valamel prophētanac attā auag
ōsi vettetendic a' cimēben hoǵ ōk eš' prophētac voltanac Mert
5 Amost eš' egǵet a' xij prophētabol ki mondot Nēm vaǵoc
prophēta sēm prophētanac fia. de kečkekneć patora zaggatuañ
zedery faknac agait attānac ueue a' cimēben ninčēn Ha ez
igaz Sophonias prophēta kit hoǵ uǵmonǵac prophēta newel eš
ō ōregbineć dičōseǵes nemebōl nemzettetē Mert attā uolt Chusi
10 Godolias dedōsō Amasias eš harmad ōsō Ezechias eš ez illen
zekerek mikēnt vtolso betōltōttō mikēnt vtolso zeker vezetō
Sophoniasnac Nēmelleć ōrizet helēneć. Nēmelleć vr titkianac
276 mondottac. Azert akar ōrizet helēneć auag || [V] akar vr reite-
kēneć maǵaraztallēć monno e' prophētanac illic Mert uǵmon-
15 datic Ezechielnēć Ēmbērneć fia Isrl hazanac ōrizōieieć vetteleć
tegedet Azert e' prophēta ki uala az ōrizet helben eš fēseǵes
magallagokba zerzettetē eš esmerte vala iftenneć titkit
vala Cusinac fia ki maǵaraztatīc vitezlō ember .eš ō sēnt vala.
Godolias ki mondatīc vrnac naǵsaga eš dedōsō Amasias ki eš
20 ō fordeitatic vrnac bezedēben Harmad ōsō Ezechias ki zozatlic
vr erōsseǵe eš vǵ vrnac erōsseǵebōl zūletet vrnac bezedē eš
vrnac bezedēbōl zūletet naǵsag .eš vrnac naǵsagabol zūletet
alazatossag hoǵ midōn a' ki tōkelletešseǵre iutand monǵa. mert
nēm vaǵoc melto apastalnac hiuattatnom eš azt a' soltarban Vram
25 nēm magaztatot fēl en zūnem sēm zelesōltēneć el en zemeim
Iosiaft Iudanac kiralat kineć ideieben lelettetīc hoǵ Sophonias
prophētalt leǵēn a' kiralok [neǵ] neǵed kōnuēneć eš masod
Paralipomenon Hīstoriaya mutatīac hoǵ iftenneć Iuda mēndēn

kirali felet kelletet leğen È Iosias a' faraguanokát kiket Amon
 ô affa auag Manaffes ô ôsi iftennec templomaba zerzetuala
 mutattatic hog' ki vette es megtortô [kie]kicben es' || a' rez 277
 kegôt Moysesfôl alkottattat ki tenelgesbe a' nep vitetet vala
 tartatuan a' baluannac hamis zolgalaffaban bunhôtuala Èzen 5
 mondatic hog' soc idektôl foguan meghagôt baran etelt onôn
 maga ôrizte. mert a' fogsagbol tizeneg ezeren fordoltac vala
 meg Azert iften e' propheta miat e' meg mondôt kiralnac
 ideiben a' iouendô iteletet ki ez oluasaffal foglaltatic. mellec
 iouendôc valanac nemzeteknec megmutatta Isrl nepenec kedeg 10
 megzabadolasat es Ihrlm varosanac megvyolasat tahat valo
 vdôben megadattatandonac meghirdette e' betônec [os] olua-
 sasaul

prologus

Sophonias ôrizô es iften titkianac esmerôio hallot vuolteft 15
 a' hailak elô kapuiarol es nag' siraft a' masiktol es indolaft a'
 halmoctol es vizi az ordeitaft pilanac lakozoinac. mert vezteglet
 Canaannac menden nepe el himlettec leznec mendenec kie. [ta-
 kartattal e ez] valanac ezustbe tarkartattac

Capitulum Elô

20

VRnac iggie mel lot Sophoniashoz Cusi fiahoz [Ama-
 sias] Godolias fia Amasias fia Ezéchias fia Iosiasnac [A] Amon
 fianac Iuda kiralnac napiban || (2) Egbe gutuën egbe gutôc 278
 mendeneket földnec orcaiaiatol vgmond [vr] vr. (3) egbe gutôc
 embert es barmot. egbe gutôm meñnec repesôit .es tengernecc 25
 hali leznec ô romlasoc es elueztet embereket földnec orcaiatol
 vgmond vr (4) Es ki terieztem en kezemet Iudara es Ihrlmnecc
 menden lakozaira es elueztet e' helrôl baalnac maradekit .es
 az ôrizôknec neugket a' papockal (5) es azokat kie a' haiazaton
 imaggac meñnec vitezletet Es eskeznec vrban .es eskeznec 30
 Melchonban (6) es kie elfordolnac vrnac hatamegôl es kie nem
 kereftet meg vrat sem tudakoztac meg ôtet (7) Veztegletet vr
 iftennec orcaiatol mert kôzel vagon vnac napia. mert iften offat
 kezeitet. megscentelte ô hiuatalosit (8) Es lezen vr offaianac

napián meg latoc a' fedelmekre es kiralnac fiaira es mendenekre
 kie zarandoc ruhaba oltotzenec (9) es meglatoc mendenre ki
 keulsegeft megen be a' kuzobon annapon kie betoltic hamif-
 saggal es alsaggal o vra istenenec hazat (10) Ez lezen annapon
 5 vgmond vr Vuoltesnec zozatta hailaknac kapuiarol es ordeitas
 a' masikrol es nag torodelm a' halmokrol (11) Ordehatoc pila-
 nac lakozoy Vezteglet Canaannac menden nepe. elueztenec men-
 279 denec ezuftbe takartattac || (12) Es lezen az vdoben megkere-
 sem Ihrlmet zouetnekeckel es meglatoc a' ferfiakra o seproioebe
 10 tototzett[kel]re kie monnac o zuuoben Isten nem tezen iol
 es nem tezen gonozol (13) Es lezen o eroflege ragadatba es o
 hazoc puztolatba Es hazakat raknac .es nem lakoznac obennec
 .es zoloket plantalnac es nem iziac o borokat (14) Kozel vagon
 [v] vrnac nag napia kozel vagon es igen gors Vr napianac
 15 zozatta kesero ottogol az eros torodelmeztetic (15) a' nap harag-
 nac napia. torodelemnec es getrelemnec napia Hiusagnac es
 nauolanac napia setetsegeknec es homalnac napia kodnec es
 forgo zelnece napia (16) trombitanac es vuoltesnec napia a' meg
 eroseitet varosokra es a' magallgo zegeletekre (17) es megha-
 20 boreitoc embereket es iarnac ment vakoc .mert vrnac bunhotte-
 nec es ki ottetic o verec mikent fold es o testec mikent ganec
 (18) De es' o ezuftoc es o arauoc nem zabadeithatta meg
 oket vr haragianac napián O haragianac tuzeben megmarattatic
 menden fold. mert a' vegezetet syetelmel tezi foldnec menden
 25 lakozoynac

Capitulum masod

EGbe iouetec egbe gulekeziatoc [iouetec] nem zerelmes
 [nep] nemzet (2) mi elot zullon e' latas monnal port elmulo
 280 napot || mi elot ioyon tv reiatoc vr hirtelenkedetenec [zozatta]
 10 haragia. Mi elot ioyon tv reiatoc omeltatlankodattanac napia
 (3) Keresfetc vrat foldnec menden lassoy mert o iteletit vattoc
 munelkedoc Keresfetc az igazat. keresfetc a' lassot ha valami-
 kent elreitezhesfetc vr hirtelenkedetenec napia elot (4) Mert
 Gaza megtoretettio es Ascalon puztolatba Azotom delre vettetic
 35 es Acharon ki irtatic (5) Iay.kie lakoziatoc tengernec kotelet

elueztetteknek nemzete Vrnac igeie tv reiatoc Canaan iazoknac földő eş elueztlec tegedet hog ne legén lakozo (6) Es lezen tengernec kőtele paztoroknac űugolmoc eş barmoknac akla (7) Es lezen ő kőtele ki meg maradand Iudanac hazabol otto-
gol őriztetnec Ascalonnac hazaiban estuelere űugoznac. mert ő⁵ vroc istenec meglat oreiaioc .eş el fordeita ő fogsagokat (8) Hal-
 lottam Mouabnac bozzontasat eş Amon fiainac karomlasokat. kie megzidalmaztat en nepemet eş felmagaztattanac ő hatarokon (9) Azert vloc en vgmōd seregeknek vra Isrīnec istene Mert Monab lezen ment Sodoma eş Amon fiay monnal gomorra¹⁰
 Tűűiffeknek aziusaga eş sonac rakasa .eş puzta mend őrócke En nepemnec megmaradeki elragágác azokat .eş en nemzetemnec maradeki biriac őket (10) Mert ezec iő őnekic ő keűűsege||kert²⁸¹
 kiuel karomlottanac eş felmagaztattanac [Is] seregec vra nepen (11) Vr zōrűő ő raitoc eş megtōri földnec menden istenit eş¹⁵
 imágác őtet menden ferfiac ő heleről Zigaretnek menden nem-
 zeti (12) De tű eş' zereűenec megőlettēc leztec en tōrōmmel (13) Es ki teriezti őkezet ezfekre .eş eluezti az affiriusokat Assurt .eş veti a' dragalatoft kietlenbe eş vtnalkűl eş monnal puztat (14) Es űugoznac ő kőzepettec nemzeteć vaginac menden²⁰
 őorday eş Onokraculus eş zōl lakoznac ő [kőzepėkben] kűzōbők-
 ben Enėklōnec zaua az ablakon eş hollo a' felső kűzōbōn. Mert meg semmeitem ő ereiet (15) Ez a' dicőseges varos bizodalom-
 mal lakozo ki mondvala ő zűűeben En vağoc eş en kűűllem ninė egeb tōb Mikeppen lōttel puztolat[ta]ba baromnac hailaka²⁵
 Menden ki altal megen ő raita sűűolt eş razia ő kezet

Capitulum harmad

Iay megrezzeztő eş megvaltatot varos Galamb (2) nem hallotta [ő zauat] a' zot .eş nem vōttō a' feğelmet Ő vraba nem bizot. ő istenehez nem kőzeleitet (3) Ő fedelmec ő kőzepettec³⁰
 monnal reuo orozlanoc Ő biray farkasoc. estet nem hadnacvala holuallara (4) Ő prophetay balgatagoc. hitlen ferfiac Ő papi megferteztettec a' scentet. Hamissan műűelkettenec a' tōrűűellen || (5) Igaz vr ő kőzepettec nem tezen hamissagot Holual²⁸²
 vilagoflagba agga ő iteletet .eş nem reitetic el A' hamis kedeg³³

nem tutta a' galazatot (6) Elhimtettem nemzeteket .es eltekoz-
lottanac o zegeletec Puztaua tottem o utokat midon ninčen ki
mennen O varosoc megpuzteitattac ferfu nem maraduan es sem
eg lakozo (7) Mondece kedeg mikor felz engemet fogadod a'
5 fegetmet es nem vez el o lakodalma menenekert kieben meg-
lattam otet Valobizon holual felkeluen megferteztettec omenden
gondolatfokat (8) Azert vary meg engemet vgmond vr en fel-
keletemnac napian iouendoben Mert en iteletem hog egbe guhec
nemzeteket es egbe guhec orzagokat Es ki osem o reialoc en
10 meltatlankodatomat .es en hirtelenkedetem[et]nec menden harag-
iat Mert en haragomnac tuzeben megmarattatic menden fold
(9) Mert tahat megado[m]d en nepemnac a' valaztot aiakat hog
kaialcanac mend vrnac neuēbe .es zolgallanac oneki egvallal *)
(10) Ethiopianac foloy eluol Onnaton en alazatosim en himle-
15 semnac fiay aiandokot hoznac ennekem (11) Annapon nem
galaztatol te menden lelemesiden kieben toruent tortel en ben-
nem. mert tahat eluezem te kozepedbol te keuelsegednec nag
zoloiat .es nem toldatol touabba fel magaztatnod en sent hege-
283 men (12) Es meg || hagog te kozepetted zegen es nauolas nepet
20 (13) Es Isrlnec maradeki remenkednec vr istennec nevenen Nem
teznec hamissagot sem zolnac hazugsagot es o zaiocban alnoc
nelo nem lelettetic mert ok oriztetnec es hugoznac .es nem lezen
ki megyezie. ezt monga vr isten (14) Syonnae leana dicery. te
Ihrlmnc leana enekel Isrl orol es vigag mend te zuueddel
25 Ihrlmnc leana (15) Vr el uotto te iteletedet Isrlnec kirala
elfordeitotta te ellensegidet Vr te kozepetted Nem felz gonozt
touabba (16) Annapon mondatic Ihrlmnc Ne akarih felned
Syon ne feslessec meg te kezeid (17) Te vr ad istened eros. O
megzabadeit Orol vigasagban te raitad te zemeledben veztegl
30 es vigad te raitad diceretben (18) A' hazugokat kie a' toruentol
elmentenecvala egbe guiti. mert te belolled valanac hog touabba
o raitoc ne val [serelmet] bozzosagot (19) Ime en megoloc men-
deneket kie az vdoben tegedet getrettenec es megzabadeitom
a' santalot es azt mel ki vettetet vala egbe gutom .es vetem

---

*) A' vegezetes itelet napiarol es a' sidoknac bizonasagos
megfordolasokrol xchoz antix meghaluan

ôket dičeretbe eg neube ô galazattoknac menden földen (20) Az
vdôben kiben egbe hozlac tûtôket .es az vdôben kiben egbe
guit[ôm]lec [ôke]tûtôket Mert adlac tvtôket neube es dičeretbe
földnec menden || nepenec micor megfordeitandom tv fogsagto-284
kat tv zemeitec elôt vgmond mendenhato vr iften [prologus]⁵

A g g e u s.

It eleue vettetic s. Aggeus prophetaⁿ valo
prologus

Ieremias propheta vgmond Sedechias kiral hamis esene
5 okaert ki a' fogadot hutot nem tartottauala Nabuchodonozor
caldeosoc kiralanac. Isrl̄nec nepe a' meg emleitet kirallal Ihrl̄m-
nec viadalaban foguan vitettetet uolt Babilloniaba. Ment masod
paralipomenon kononec ielenti historiaya De [meg] mert a' meg
emleitet nep soc ideiglen magat igen nehezen ferteztetteuolna
10 meg baluanoknac zolgaluan. artatlanoc verec elotleseben es' azert
isten akaruan azon nepnec minden nemzeset eluezni a' meg
mondot okokert. zerze azon nepet zenuedni a' caldeosoknac
foldeben hetuen eztendoknec fogsagat Ez okert hog az eztendoc
zama beteluen. vy nep a' meg mondot bunoktol [m] Iutna Ihrl̄m-
15 nec meg vyolasara Es ug hatuankettod eztendok]ben a' calde-
osoc orzaga el fordeitatuan kinec megule eztendeie uala orzag-
lani. mellet mert Danielnec hatod latasa es mutat[fa] a' scentseg
megtorese nec okaiert mel azon latasban tartatic volt megtoret-
tetet, Darius kiral ki a' medosyagnac paraoluala. a' megmon-
285 dot orzagba iuta ment danielnec heted latasa || *) mutatfa Ki
orzaglatfanac elo eztendeiben ment Danielnec tized latasa es
mutatfa. az eztendok]c megzamlaluan. Latuan amegfordolasnac
ideiet elkoleleit[ueni. mel Ieremias propheta miat vala igerte-
tet Imadkozuan mend o erte. smend anepert. kariuala iftentol
25 az igeretet betellesedni Kinec azon latas azonnac onzollati zereit
isten Gabriel Angalmiat megmonda mendeneket betolnec Mert

*) Ezentul az első kéz írása.

amédosoc mēgmondot kirala mēghaluan eş az orzagba ôhelére iutuan Cirus Persayaknac kirala isten igérete betelvén azon kirkalmiat Isrl̄nec nepe [a] mēg Irl̄mbe vitettettét Paralipenon masod kônônec Hystoriaia eş Ezdrasnac kezdete bizoneitac Es mvd̄ôn Isrl̄ népétôl eş a vénéctôl istennec [n] temploma kezdét-⁵ uolna megrakattatni Cirus persayiac kirala mēghaluan. eş Darius persayac kirala orzagluan. ki amēgmondot hel elôt vala Irl̄m varosanac kônôlualo nemzeti mēnt ezen Ezdras [ielēnti] monğa az templomnac eş a varosnac mēgvyolasat kezdéc mēgbantani. Ki okért Isrl̄nec nepe mēgyeduēn a mēgmondot vr templomanac¹⁰ mēgvyolasat az igéret zérēnt valo engédelmel ingēn sem hizék- uala lenni Kiért a mēgemléitét Darius persayac kirala orzaga- nac masod eztendeieiben Aggeus prophēta istentôl ereztetét Zoro- babelhēz ki vala Iudanac némébôl. Ki vala az orzag hatalmat [vallo] vendô eş Iesust Iosedech fiat afelsegēs papot imti hog¹⁵ higggēc Irl̄m mēgvyolasanac ideiet eliôtneç az eztendôc zama betelueç. ezt eş hozia tolduan || hog²⁰ annépneç hûtôtlenseget né 286 akarnac kônētni. Kirôl vr isten ômiatta mondot Ênnép vgmond mērt mēgnēm iôt el az vđô hog²⁵ istenneç haza mēgrakattafēc Mēndēnec kedēg mellec eprophēcia mondekaban tartatnac³⁰ annépneç mēgfordolasat. atemplomnac mēgrakasat. avarosnac- mēgvyolasat. papi zérzetét eş kûuôl valoc orzagoknac [iegzic] eluēzet iegzig

Aggeus sietelmezô eş vig. ki vetét kônvezetēcben. hog³⁵ vigasagban aratna. amēgtôrôt templomot mēgrakia. eş atā istent⁴⁰ zolot be[z]hozia, Mēg egkeuesē eş en mēgindēitom [s] mēnūet eş földet tengert eş a zarrazt. eş mēgindēitoc mēnden nemze- tēket eş eliô amēnden nemzetēknec kēuanatus

It immar kezdetie scēt Aggeus prophēta kônūô
igen ieles

30

Darius persayak[nac] kiralanc masod eztendeieiben hatod honapban. ahonac eg napian: lôt vrnac igeie Aggeus prophēta- nac kezēben Zorobabelhēz Salatiel fiahoz Iuda vezerēhez Es Iesushoz Iosedech fiahoz annag paphoz monduan (2) Ezt monğa seregekneç vra istene monduan Ênnép vgmond mēgnēm iôt vr³⁵

haza mégrakasanac ideie (3) Es lön vrnac igeie Aggeus propheta[nac] kezeben monduan (4) Midenem vđo vağon é tñek-téc hog lakoziatoc aboltal ékéseitetét hazacban eş ez haz puzta légén (5) Es ma ezt monğa seregèknec vra iftene Veffetéc tv
 287 zvueteķet tv vtaytokra (6) Sokat vette||téc eş keueset hoztatoc be. ottetéc eş nem élègettetéc még yottatoc eş nem rözégölte-tècmeg Magatokat befédèztètéc eş nem heuöltetèkmeg. eş ki arokat gűytót ereztètéc azokat a zakadot sakba (7) Èzt monğa seregèknec vra iftene Veffetéc tv zvueteķet tv vtaytokra. (8) Men-
 10 netéc fel ahègre hoziatoc fakat eş rakiatocmeg ahazat eş foganatos lezèn ennekèm eş mégdiçouöltetèm. vg monđ vr (9) Nèz-tetéc atòbre eş ime keueseb lôt: eş behoztatoc ahazba eş ki fuallottam azt Ki okert vgmonđ seregèknec vra Miert en hazam puzta .eş tv siettetéc [tv] egmenđentéc o hazaba. (10) azért tv
 15 reiatoc megtiltattac mennee hog nè adnanc effet. eş föld megtiltatot hog nè adna onemzesèt (11) eş hiottam az aziusagot földre eş hégèkre eş buzara eş borra eş olayra eş valamèlket föld hoz eş embèrèkre eş barmokra eş kezeknec menden mv-
 uelkèdetère (12) Es halla Zorobabel Salatielnec fia eş Iesus
 20 annag pap Iosedechnec fia. eş annèpnec menden maradèka o vranac zauat eş Aggeus prophetanac igeyt mikent o vroc iften ereztètéc vala oket ohoziaioc Es menden nèp mégfelemèc vrnac orciaiatol (13) Es monđa Aggeus iftennec kòuete meghirdetvèn vrnac rèpenec monduan Èn tv ueletéc vağoc vg monđ vr (14) Es
 25 vr iften felmagaztata Zorobabelnec Salatiel fianac Iuda vezere-
 nec zelletèt eş Iesusnac annag papnac Iosedechnec fianac zelletèt: eş amaradekoknac zelleteķet menden [nepbòl] nepbòl Es beme-
 288 nenec || eş teznec vala mvuet Isrl o iftenec seregec vranac hazaban

A Harmad honac xxiii-j-èd napian ahatođ honapban Darius kiralnac masod eztendeieķen (2) heted honapban a' honac huzon egged napian lön[ec] vrnac igeie Aggeus[hoz] propheta kezeben monduan (3) Bezel zorobabelnec Salatiel fianac Iuda
 35 vezere-nec Es Iesusnac annag papnac Iosedechnec fianac eş az o nèp maradèkinac monduan (4) Ki tvkòzzòlletéc meghagat-

tatot ki az elő diőöségben latta [az] e[ő] hazat Es tő mit lattatoc
 ezt ma Midenem vő vagon es monnal nem volna a' tő zentec
 elot (5) Es ma Zorobabel batoroggalmeg vő mond vr Es Iesus
 nag pap Iosedech fia batoroggalmeg es föld batoroggalmeg
 földnec menden nepe vőmond seregeknec vra es tegetec mert
 en tőueletec vőoc vőmond seregeknec vra (6) Az ige mellet
 fogattam tőueletec mikor ki erednetec Egiptomnac földből es
 en zelletem. lēzen tő közepettetec Ne akary felned (7) mert
 ezt monga seregeknec vra Mēg egkeuesenne vőon es en mēg-
 indeitom mennet es földet es tengert es zarrast (8) es mēg-
 indeitoc menden nemzeteket Es eliō akeuanatus menden nemze-
 teknek Es betoltom ehazat vőmond se diőöseggel vőmond
 seregeknec vra (9) Enem az ezűt es enem az arai vőmond
 seregeknec vra (10) Nag lēzen ehaznac diőösēge nagob az előnel
 vőmond seregeknec vra es ehelēn bekēseget adoc vőmond sere-
 geknek vra ||

(11) A Kilenced honac xxiiij-əd napian Darius királnac masod 289
eztendeiben eş lôn vrnac igeie Aggeus prophetahoz monduan
(12) Êzeket monğa sereğeknec vra iftene Kerged apapokat
atôrurenrôl monduan (13) Ha ember vend seņtelt huft ô ruha- 20
ianac allaba eş ô vğêuel illetend kêneret auag eledelt auag
bort auag olayt auag menden êket Minem megsēnteltetic ê.
Feleluen kedeg apapoc mondanac. nem (14) Es monda Aggeus.
Ha ô lelkeben [mêgfertetêt ill] megfertêztetett illetend mend
ezebôl midenem mêgfertêztetic ê Es felelenec apapoc eş mon- 25
danac [nem] mêgfertêztetic (15) Es Aggeus felele eş monda
İgen ennêp eş igen enemzet en orcam elôt vğmond vr Es igen
ôkezeknec menden mvuelkedete .eş mendeneket melleket ot
aianlottanac mêgfertêztetec lèznec (16) Es ma vessetec tvzvue-
teket ennaptolfoguan eş touabba eş mi elôt vettetnec kô kôre 30
vrnac hazaba[n] (17) Mikor vèpnètèc ahuz kôbôlneec aztagahoz
eş lennenec tiz kôblôc. mikor bemenètèc asaitoba hog nomna-
toc ôtuen vatale bort eş lèznec vala huza, (18) Meguertelec
tvtokeket egetô zelle eş rogaua eş kô effel tvkezeitèknec men-
den mvuelkedetiti eş nem volt tvkôzôttetec ki megfordolna 35
vğmond vr (19) Vessetec tv zvueteket annaptolfoguan iouendô-
ben. akilenced honac xxiiiij[j] naptolfogua Annaptolfogua mellen

290 vr templomanac vettettenec fundamentomi || *) Veffetec tv zûue-
 tekre (20) Midenem immar a' mag nemzesben vagon e es meg
 a' zolô es a' füge .es a' malogranatoc es az olayfa nem vira-
 gozot [en] e' napsagtol fogua megaldom (21) Es lot vrnac igeie
 5 masodzer Aggeushoz a' honac xxiiij-ed napian monduan (22) Bezel
 Zorobabelhez Iuda vezerehez [fedelmehez] monduan En meg
 indeitom meunet egembe (23) es elfordeitom orzagoknac zekit
 .es megtorom poganoc orzaganac erosseget Es el fordeitom a'
 zekeret es o reia ellot .es lezalnac louac es o reia elloc Fefiu
 10 o affafianac torebe esic (24) Annapon vgmond seregeknek vra
 Zorobabel Salatielnec fia en zolgam vezlec tegetet vgmond vr
 Es vetlec tegetet iegbe. mert tegetet valasztottalac vgmond
 seregeknek vra

---

*) *Ismét a második kéz írása.*

Zacharias.

Prologus.

Darius mēdosoc kiralnac masod eztendeieben Aggeust eş Zachariaft ezeneknec mondeki mutatťac hog prophetaltanac De Aggeus ezokert lattatic prophetac zereben eleue vetetnec Zachariaftol. mert ket honapocban lelettetic elol koltnec propheci-
aiaban ment a' megieletet mondekoc mutatťac A' templomnac eş megvyolasara vrnac parančolattabol a' nepet megbatoreitot-
tac ment Ezdras ielenti monduan Darius kiralnac masod ezten-
deieben Aggeus eş Zacharias Abdo prophetanac fia || prophe- 291
taltanac a' sidokra kie valanac Iudeaban eş Iherlmben Isrl fiain
Tahat felkelenee Zorobabel Salatielnec fia eş Iesus Iosedechnec-
fia eş o fedelmi eş elkezdec vrnac hazat rakni ki vagon Iherlmben.
[kiknec] kiknec mikor ielen volnanac a' prophetac o imtesebol
segellec oket Mert eş' [ezen] propheta lattatot aieituan 15
o onzollattaua Isrlnec nepet o attoc vetkezetinec kouetelmebol
meghiuni e' mondec tartaltamanac igeiuel Latec eyel eş ime
ferfiu fel elletuala [e] veres lora Latot e' propheta ferfiat veres
louon vlót .eş allot a' gakor mirtetus kozepet ki latasnac ez
odozatta A' veres lora elló ferfiun iollehet angal ertesse. de 20
maga mert e' megmondot zinó lora lattatot elleni vernec gozodelmet
iegzi azon nepre adatandot ki Isrlnec nepet fogsagba
attuala Mert eş Ysayas propheta ruhaknac veresslegen mutat
nemzeteckozot verrelualo gozodelmet istentol adatni. ez igeckel
eltettetet monduan Ki ez ki io Edombol meghimtet ruhakal 25
Bozdrabol A' suró mirtetus kozot kedeg allot. hog mondotta a'
nepnec iouendo vigaztalattat. A' mirtetosnac iegzesen akarta
iegzeni Ki fanac midon Moyses tenne emlekezetet Leviticus
konoben mondot Az elo napon vegetec a' dragalatus || fanac 292

gimólčēt. hog' a' io illato fanac arñekauā mutātna a' nepnec
 vīgāsagāt De ez latāst mēl e' nepnec zabadolasāt eš iōuendō
 gōzōdelmet ō ellensegekrōl mutat Ezert prophēta emlekezie ō
 magāt ēyel latta lenni mēnt Isrl nepenec elō megzabadolasaban
 5 Egīptom fōldebōl ēyel ielenicvala elmenēse Kinec pēldaianac
 lattatic vala tartani e' ielen valo nep nēminemō rēzēt. eženec
 megzabadolasa eš a' fogsagbol meg[zaba]fordolasa Caldeosoknac
 fōldebōl prophētanac ey miat ielēntetēt meg

Persayac kiralānac terhē ki kaldeosoc orzagāt megtōre.
 10 elō eztendeieiben ōtuen ezer fogol emberiglen erezte meg Babil-
 loniabol Iudeaba .eš a' tēplomnac edēnit megada. mēlleket
 Nabuchodonozor eluōtuala .eš megfordeito fedelmet zerze Zoro-
 babelt eš Iesuft nağ papot Cyrus ki harminc eztendō utan meg-
 ōlettetuen ki Persyaban orzaglotvala persayakon. megōlettetuen
 15 Maflagetayaktol Achamiratol Maflagetayaknac kiralneatol Cam-
 bases nağob Cyrusnac fia veue ō orzagāt ki űolē [ezte] eztendōc
 betōltuen ō utanna valo ket atāfiay valānac magosoc kie meg-
 ōlettetuen a' neptōl Darius Itapsisnac fia zerzettetēt Ki ō orza-
 293 ganac masod eztendeieiben Lōn vrnac igeie Zachariashoz
 20 Barachiashoz Abdo prophēta fiaēhoz azert Cyrusnac elō eztende-
 ietōl foguan Darius masod eztendeieiglen neğuen eztendōc
 zamlaltatnac kieben čac a' tēplomnac rakasa eš fondāmentom
 vetese lōtvala a' kōrnōlualo zomzed nemzetektōl eš Cambasēstōl
 Persayac kiralatol a' mē megtiltatuan mikent iria Ezdras Azert
 25 Dariusnac masod eztendeieiben Aggeus eš [Zach] Zacharias kez-
 dec a' nepet onzollani enne ideig meğhağot tēplomnac meğ-
 adasara

Zacharias vr karianac emlekezete vrnac aldomasa Abde
 ō tanosaga Azert mert annep a' tēplomnac rakasatol meğban-
 30 tatotuala iſtenec emlekezetet valla .eš az emlekezetert aldomast
 eš az aldomasert tanosagot Azert Zacharias Barachiasnac fia
 Abdenac fia ereztetic a' nepnec vīgaztalattāra

It immar kezdetic scent Zacharias propheta
kõnuõ

A Nolcad honapban Hilarius királnac masod eztendeieben
lõn vrnac igeie Zachariashoz Barachias fiahoz Abdo propheta fiahoz
monduan (2) Vr haraggal haragut meg mû atáinkra (3) eş mong⁵
õnekic Ezt monga seregeknek vra || eş fordollatoc en hoziam²⁹⁴
vgmond seregeknek vra eş en tñv hoziatoc fordoloc vgmond
seregeknek vra (4) Ne legetec mikent tñv ataitoc [kikh] kichez
vuõltõtteneç az elebeli prophetac monduan Ezt monga seregek-
nek vra [Ne legetec mikent tñv ataitoc] Fordollatoc meg tñv¹⁰
gonoz vtaitocbol eş tñv igen gonoz gondolatitocbol Es nem hal-
gatanac sem figelmezenec engemet vgmond seregeknek vra
(5) Hol vadnac tñv ataitoc eş prophetac Minem elhetnec e õrõcke
(6) Valobizon en igeim eş en tõruenim melleket parançoltam
en zolgaimnac prophetacnac Minemde megfoglaltac e tñv ataito-¹⁵
kat eş megfordoltanac eş mondottanac Mikent seregeknek vra
gondolt tenni mñuelõnc mñ vtaink zereñt eş mñ lelemesink
zereñt ig tõt mñnekõnc (7) Sabbanac a' xj-ed honac xxiiij-ed nap-
ian Darius királnac masod eztendeieben Lõn vrnac igeie Za-
charias prophetahoz Barachias fiahoz Abdo fiahoz monduan²⁰
(8) Latam eyel eş ime ferfiu veres lora fel ellõ eş õ aluala a'
mirtetac [közepet] közõt mellec valanac a' völgben eş õ vtanna
veres louak eş külõmbõzetesec eş feierec (9) Es mondec En
vram kie ezec? Es vrnac angala ki zoluala en bennem monda
ennekem En megmutatom teneked mic ezec (10) Es felele ferfiu²⁵
ki [aluala] a' mirtetac közõt aluala || Es monda Ezec azoc²⁹⁵
kiket vr ereztet hog bearnac földet (11) Es felelenec vr anga-
lanac ki aluala a' mirtetac közõt eş mondanac Be iartuc [a']
földet eş ime menden föld lakoztatoc eş ñugozic (12) Es felele
vr angalanac eş monda Seregeknek vra Miglen nem irgalmaz³⁰
te Ihlmnec eş Iuda varosinac kiknek megharaguttal Mert immar
hetuened eztendõ (13) Es felele vr az angálnac ki zoluala en
bennem io igeket eş vigasztalatosokat. (14) Es monda ennekem
az angal ki zoluala en bennem Vuõlõ monduan Ezeket monga
seregeknek vra iftene Ihlmet eş Syont nag zerelmel zerettem.³⁵
(15) en nag haraggal haragozom a' kazdag nemzetekre. mert
en keuse haraguttam Ok kedeg egbe eskõtteneç gonozba

(16) Azert ezt monga vr Irgalmaſſag[b]ocba fordoloc Ihrlmhez. en hazam megrakattatic o benne vgmond seregeknek vra ki terieztetic Ihrlmre (17) Meges vuolc monduan Ezt monga seregeknek vra Meglen en varosim iockal buolkodnec es vr meglen
 5 Syont megvigasztalla es meg Ihrlmet valazta (18) Es fel emelem en zemeimet es latec es Ime neg zaruac (19) es mondec vr angalanac ki zoluala en bennem Mik ezec Es monda ennekem Ezec a' zaruac kie elhimenttec Iudat es Isrlt es Ihrlmet.
 296 (20) Es mutata vr ennekem neg kouacokat (21) es monda || Mit
 10 ionec ezec tenniec Ki felele monduan Ezec a' zaruac kie el himtettecvala Iudeat egmenden ferfu zerent .es sem eggic nem emelte fel o feiet Es ionec ezec megyezteni oket. hog leuetnec nemzetecknek zaruait kie fel emeltec zaruokat Iudanac foldere hog elueztenec [oket] otet

15

Capitulum masod

ES felelem en zemeimet es latec Es ime ferfu .es ime o kezeben meroknec kotele (2) es mondec Houa meg te Es monda ennekem hog megmeriem Ihrlmet es meglassam mene leggen o zeleſſege es mene leggen o hoziusaga (3) Es ime
 20 az angal ki zoluala en bennem ki megen vala. Es mas angal megenvala ki o eleibe (4) es monda oneki Fus. bezel az elohoz monduan Kofalnalkulon lakoztatic Ihrlm. embereknec sokalgaert es barmoc o kozepettec (5) Es en lezec oneki tuzes kofal o korulc vgmond vr .es dicoseggel lezec o kozepette.
 25 (6) O. o. o. fullatoc el ezfeknec foldebol vgmond vr mert menec zeleben himtettelec el vgmond vr (7) Oh Syon fus el ki lakozol Babillonia leanaual (8) ezt monga seregeknek vra Dicoseg utan ereztet engemet nemzetechez kie megfoztottanac tutoket
 297 Mert ki tutoket illetend illeti en zememnec || fenet (9) Mert
 30 ime en fel emelem en kezemet tv reiatoc es leznec foztatoc azoknac kie zolgalnacvala neki .es meg esmered. mert seregeknek vra ereztet engemet (10) Orcl es vigaſ Syonnac leana. mert ime en ioudc .es lakozom te kozepetted vgmond vr (11) es az napon soc nemzetez fordolnac vrhoz es lezen ennekem nepbe
 35 es lakozom te kozepetted es megtudod. mert seregeknek vra o ereztet engemet tehoziad (12) Es vr biria Iudat o rezebe a'

meg scenteltetet földön es valazta Iherlmet (13) Vezteglén menden
teft vr orcaiatol mert felkolt oscent lakodalmabol

Capitulum harmad

ES vr meg mutata ennekem Iesust a' nag' papot allot vrnac
angala elot es Satan aluala o iogiatol hog' ellenkednec oneki⁵
(2) Es monda vr Sathannac Vr porehon te beled Sathan. es vr
porehon te beled ki valasztotta Iherlmet Midenem az uzog a'
tuzbol ragattatot e ki (3) Es iesus aluala oltotzetuen fertezetes
ruhackal es aluala az angalnac orcaia elot. (4) Ki felele es
monda onekic kik alnacvala o elottot[c] monduan Vegetec el a'¹⁰
fertezetes ruhakat orolla Es monda neki Ime eluttem te ha-
miffagodat || te tolled. Es oltotzettelec tegedet kulombozetesec-298
kel (5) es monda Veffetec cidariomot o feiebe .es vetenec o
feiere tizta cidariomot es oltotzetec otet tizta ruacba .es vrnac
angala aluala (6) es vrnac angala valuala iesusnac monduan¹⁵
(7) Ezt monga seregeknek vra istene Ha en vtai[ne]mban iaran-
daz es en orizetimet orizended te es' iteled en hazamat es
orized en gadorimat Es adoc teneked azocbol iarokat kie ma
it ielen vadnac (8) Halgaffad Iesus nag' pap te es' te baratid
kie lakoznac te elotted Mert a' ferfiac iouendoknec iegibe vet-²⁰
tettec hoziu cudaba vettettec Mert ime en el hozom en nap-
keleti zolgamat (9) Mert ime ko kit attam iesus elot eleuen
kore het zemec vadnac es en megirom o irasat Vgmond sere-
geknek vra es a' foldnec hamiffagat eluezem egnapon (10) az
napon vgmond seregeknek vra Ferfiu hya obarattat o zoloi ala es²⁵
o fugeie ala

Capitulum neged

ES megfordola az angel ki zoluala en bennem es felkolt
engemet monnal ferfiat ki alombol koltetec fel (2) Mit lac te
Es mondec Latec .es ime gorta tarto mendenesfol arai .es o³⁰
lampasa o feien .es o het zouetneki oraita || Es e zouetneknek 299
het ottot edeni kie valanac o feien. (3) es ket olayfac eggic
a' lampasnac iogfelollo es masic o balla felol (4) Es felelec es
mondec az angalnac Ki enbennem zoluala monduan Mik eze

(5) Es felele az angal ki en bennem zoluala es monda ennekem
 Minem tud e mik legenc ezec es mondec, en vram nem. (6) Es
 felele es monda ennekem monduan Ez vrnac igeie Zorobabel-
 hez monduan Nem seregben sem eroben. de en zelletemben
 5 monda seregeknek vra (7) [Ki] Ki te nag heg. Zorobabel ellen
 egenes Es ki vizi az elo koutet es o malasztot egenesit o
 malasztahoz (8) Es lon vrnac igeie en hoziam monduan (9) Zoro-
 babelnek kezey fondaltac e' hazat es o kezey tokellic meg otet
 Es tuggatoc mert seregeknek vra ereztet engemet tv hoziatoc
 10 (10) Mert ki vtaltameg a' kusded napokat es orolnec es latfac
 Zorobabel kezeben az ere koutet E' hetec vrnac zemey kie futos-
 nac menden foldon (11) Es felelec es mondec oneki Mic ez ket
 olayfac a' gorta tartonac iogfelolllo es o ballafelol (12) Es fele-
 lec masodzer es mondec oneki Mic ez olayfaknac zaray mel-
 15 ec vadnac a' [ket] ket arau zaknal kieben vadnac az ottot
 300-edenec araubol (13) Es monda ennekem monduan Minem || nem
 tudod e mik legenc ezec es mondec En vram nem (14) es
 monda Ezece a' fenes olainac ket fiay kie alnac menden foldnek
 vralkodoianac

Capitulum otod

ES megfordolec es fel emelem en zemeimet es latec
 Es ime repolo konu (2) Es monda ennekem. Mit lac te Es
 mondec En latoc repolo konuet O hoziusaga huz konocletne es
 o zelessege tiz (3) Es monda ennekem Ez az atoc mel ki
 25 megen menden foldnek zinere. mert menden vr mikent ot iruan
 vagon megiteltetic es menden esk o ebbol azonkeppen megitel-
 tetic (4) Ki vizez azt vgmond seregeknek vra Es io az ornac ha-
 zaba es az eskonec hazaba hazugol en neuembe es lakozic o
 hazanac kozepette es megemezti otet es o fiait es o kouteit
 30 (5) Es kimen az angal ki zoluala en bennem igeiket Es monda
 ennekem Emeldfel te zemeidet es lassad mi ez mel ki megen
 (6) Es mondec Mert mi ez mel ki megen Es monda Ez a
 kimenorso Es monda Ez o zemec menden foldre (7) Es
 ime onnac giraiia vitettetic vala Es ime egemberi vluen a'
 35 korsonac kozepette (8) Es monda Ez a' kegetlenseg es leuete
 otet a' korsonac kozepette Es erezte remec onnot o zaiaba

(9) Es fêl emełem en zemeimet eş latec eş ime ket nemberiec mēnec vala ki eş zellet ô || zarnokon eş valnac vala zarnakat³⁰¹ monnal heyanac zarnay eş fêl emełem a' korsot meń eş föld kôzôt (10) Es mondec az anğalnac ki zoluala en bennem Houa vizie ezec a' korsot (11) Es monda ennekem hog Sennaharnac⁵ földeben haz rakattafec ôneki eş meg allaptafec eş vetteftec ot ô fundamentomara

h a t o d

ES megfordolec eş felemelem en zemeimet eş latec Es ime neg zekerec mēnecvala ki ket hegec kôzepiból eş erc hegec¹⁰ valanac (2) eş az elô zekerben veres louac eş a' mas zekerben feketē louac (3) eş a' harmad zekerben feier louac. eş a' neged zekerben külômb zinô louac eş erôftec (4) Es felelec eş mondec az anğalnac ki zoluala en bennem En vram mic ezec (5) Es felele az anğal eş monda [ôneki] ennekem Ezec meń¹⁵ nec negzeli. kie ki mēnec hog allanac mēnden földôn vral-kodonac elôttô (6) Kiben a' feketē louac valanac ki mēnecvala ezfeknec földēbe. eş a' feierec ki mēnec ô utannoc eş a' veretec eş a külômbôzetesec ki mēnec delnec földere. (7) Kie kedeg igen erôftec valanac ki mēnec eş keresnec²⁰ vala mēniec eş futnioc mēnden föld zereńt Es monda Mēńte-tec iariatoc be földet Es meg iarac ôtet (8) Es hiua engemet eş || bezelle en velem monduan Ime kie ki mēntenec ezfeknec³⁰² földere megúgottac [ez] en zelletemet ezfeknec földēn (9) Es lôn vrnac igeie en hoziam monduan (10) Veg az el viteletbôl²⁵ choldaitol eş Thobiastol eş Ydayatol eş iôz te annapon eş bemeg Iosienac hazaba Sophonias fiaeba ki iôt Babilloniabol (11) eş veg ezüstôt eş aranhat eş alkos koronakat. eş [veff] vuffed Iesusnac Iosedech fianac a' nap papnac feiebe (12) eş bezel ôneki monduan Ezt monga seregeknece vra monduan Ime ferfiu³⁰ feltamadot ô neue. eş ô alatta tamad fel (13) eş ô rak templomot vrnac eş ô viseli a' diôseget. eş vl eş vralkodie ô zekin Es lezen [pap] pap ô zekin eş bekesegec tanalča lezen a' kettôc kôzôt (14) eş a' koronac leznece Chelonnac eş Tobiasnac eş Idayenac eş Chyannac Sophonias fianac emlekezetre vrnac³⁵ templomaban (15) Es kie mezze vadnac ionec eş raknac vrnac

templomaban Es tûggátoc mert seregekneec vra ereztet engemet
tû hoziatoc È kedeg lezen ha halgatuñ meghalgatangátoc tû
vratoc iftenteekneec zauat

Capitulum heted

5 ES lôn Darius kiralnac neged eztendeiben Lôn vrnac
303 igeie Zachariashoz kilenced honac neged napian ||*) ki monda-
tic Caslen (2) es ereztet vrnac hazaba Sarasart es Rogumelecht
es aferiac kie ovele valanac vrnac orcaiat onzollani (3) hog
mondananac seregec vra haza papinac es aprophetaknac bezel-
10 lenenec Midenem sirnonc kel e az otod honapban auag meg-
kellen e en magamat sceptelnem mikent imar tottem soc ezten-
doben (4) Es lôn seregec vrnac [fvleybe] igeie en hoziam
monduan (5) Bezel mend afold nepenec es a papok[nac]hoz
monduan Mikor boitolnetec es sirnatoc az otod es a hatod
15 honapban a heted eztendoben minem boitot boitoltetec e enne-
kem (6) es mikor ottetec es iottatoc midenem tyn magatoknac
ottetec [e] es iottatoc e (7) Midenem nem ezec az igec kiket
bezellet vr az elo prophetaknac kezeben Mikoron meg ilm lakoz-
tatnec es o kazdag volna es vruosoc o kornollo es ezfekre
20 es a mezosokon lakoztatnec (8) Es lôn vrnac igeie Zacharias-
hoz monduan (9) Ezt monga seregekneec vra iftene mondván
Igaz iteletet itelletec es irgalmaffagot es konoroletfegeket
tegetec egmenen o attafiaual (10) es ozueget es aruat es
ioueuent es zegent ne akaryh megpatuaroznod es feriv o-
25 zvuében gonozt ne gondollon o attafiahoz (11) Es nem akarac
figelmezni es elmenuen elforditac vallokat es o fvlöket meg-
nehezeitec hog ne hallanac (12) es o zvuöket vetec ment
304 adamantinoft || hog ne halgatnac atoruent es az igeket melle-
ket seregekneec vra ereztet o scept zelleteben az elöbeli pro-
phetaknac kezeben Es lôn igen nag meltatlankodat seregec
30 iftenetol (13) Es lôn mikent bezellet es mikent nem hal-
gattanac meg. vgan vuoltneec es nem halgatom meg vg mond
seregekneec vra (14) Es elhimenttem öket minden orzagoc

*) Ismét az első kéz írása.

zerent melleket nem tuttanac es afold megpuzteitatot otollac
azert hog nem volna menő es fordolo es akéuanatos földet
vettéc kietlenbe

vii j

ES lön seregéc vranac igeie en hoziam monduan (2) Ezt⁵
monga seregekneç vra Naç haraggal haraguttam Syonra .es
naç hirtelenkédettel zerettem otet (3) ezt monga seregekneç
vra Megfordoltam Syonhoz es lakozom Irlm közepét es Irlm
hiuattatic igallag varosanac es seregéc vra haza megsceneltetét
(4) Ezt monga seregekneç vra Meglen vénéc es vén azzoóc¹⁾
lakoznac Irlmneç vcayban .es ferfiac ökezegeben estapot napok-
nac sokallagaiert (5) es a' varosnac vcay betelneç germec-
dedeckel es lanockal o vcayban iacodockal (6) Ezt monga
seregekneç vra .es ha annép meg maradekinac zémécben
nehezneç lattatic az napocban Midenem [Midenem] en zemeim-¹⁵
ben nehez[neç] lezen e vgmond sereggékneç vra (7) Ezt monga³⁰⁵
seregekneç vra Ime en megzabadeitom ennépemet napkeletneç
földéröl es napnugatnac földéröl (8) es meghozom oket es
lakozom Irlmneç közepétte es lézneç ennekem népem .es en
lézeç önekic vr igazolatban es igallagban (9) Ezt monga sere-²⁰
gékneç vra Batoróggánaemeg tvkezeitéc. kie az napocban hal-
latoc ebezedeçet prophetac zaioc miat. annapon mellen fon-
daltatot seregéc vranac haza. hog a templom megrakattatnéc
(10) Valobizon annapoc elöt embérékneç iutalmoc nem vala sem
vala barmoknac iutalmoc sem beménőneç sem ki ménőneç vala²⁵
békéség atóródeimert Es el ereztéc menđen embereket egmen-
dént o fele elien (11) Ma kedég en nem az eleztébeli napoc
zereçt tēzeç ennép maradekinac vg mond seregekneç vra. (12) de
magnac békésége lezen. zoio agga o gvmölçét es föld agga
önemzēsēt .es menēec aggac o effeket es ennép maradekiual³⁰
birandoua tēzem menđ. ezeket (13) Es lezen mikēnt valatoc
atoc apoganocban Iuda haza. es Isrl haza. vgan megzabadeit-
lac tvtōket es léztée aldomas. Né akariatoc felnetéc es meg-
batoróggánac tvkezeitéc. (14) mert ezt monga seregekneç vra
Mikēnt gondoltam hog gétrenélēc tvtōket. mikor tv ataitoc haragra³⁵
rézzettettenēç [tv] engemet (15) es nem irgalmaztam vg mond

306 vr Igen || *) megfordoluan gondoltam ez napocban hog' iol teg'ec
 Iuda hazanac es' Ihrlm'neec Ne akariatoc felnetec (16) Ezec
 kedeg az igec [mel] melleket (+) Bezelletec kedeg igallagot egmen-
 den o' feleuel Igallagot es' bekese'gnec iteletet itelletec tu kapu-
 5 itocban (17) es' egmen'den gonozt ne gondollon o' baratta ellen
 Es hazug est ne zereffetec mert mend ezec kiket guloloc
 vgmond vr (18) Es lon seregec vranac igeci en hoziam monduan
 (19) Ezt monga seregek'neec vra A' neged'neec boito .es' az otod-
 nec boito .es' a' heted'neec boito .es' a' tized'neec boito. lezen Iuda
 10 hazanac orombe es' viga'sagba .es' fenes inneplet'ecbe cac igalla-
 got es' bekese'get zereffetec (20) ezt monga seregek'neec vra
 Miglen ionec nepec es' lakozianac soc varosocban (21) es' me'u-
 nenec a' lakozoc eggic a' masikhoz monduan Me'uone es' onzol-
 luc vrnac orcaiat .es' kereflu' meg seregek'neec vrat 'En es' el-
 15 me'gec (22) es' ionec soc nepec es' eros[sec] nemzetec Ihrlmbe
 seregec vrat megkeresni .es' vrnac orcaiat onzollani (23) ezt
 monga seregek'neec vra Az napocban kiben tiz ember'ec ragag-
 gac poganok'neec menden eluecbol Es ragaggac sido ferfi'neec
 peremit monduan Tu uelet'ec megone Mert hallottuc mert isten
 20 tu velet'ec vagon ||

(Cap. IX.)

307 VR igeienec terhe Adrach'neec es' Damascos'neec o' nugal-
 manac fold[be]re Mert vre ember'neec zeme es' Isrl'neec menden
 nem[re]ie (2) Es Emach o' hatariban es' Tirus es' Sydon valo-
 25 bizon omagok'neec nag' bolcese'get vottenec (3) Es Tyrus meg-
 racta o' erofleget .es' gutot ezustot monnal foldet .es' arau'nat
 monnal v'canac sarat (4) Ime vr biria otet .es' megveri tenger-
 ben o' erofleget Es ez tuzzel marattatic meg (5) Latta Ascalon
 es' fel .es' Gazan igen bankodic .es' Ackaron mert meg galaz-
 30 tatot oremensege Es kiral eluez Gazanbol .es' Ascalon nem
 [alaztatic] lakoztatic (6) es' a' megvalazto vl Azotomban Es
 elueztem a' iazok'neec keulse'get (7) es' eluezem o' veret o' zai-
 bol .es' o' karomlat'fat o' fogainac kopezibol Es meghagattatic
 o' es' mv istenon'neec .es' lezen monnal Iudanac vezere es'

*) Ismét a második kéz írása.

Acharen monnal Iebuzeus (8) eş meġkōrīekezem en [zau]
 hazamat azocbol kie vitezkednec ennekem menōc eş meġfordo-
 loc .eş nem meġen touabba ō reiaioc ado kerō. mert. ma enen
 zememmel lattam meġ (9) Igen ōrōl Syonnac leaia vigag Ime
 te kiralod iō teneked igaz eş vduōzeitō Ō zegen .eş fel ellic 5
 a' nōſten zamarra .eş a' vehemre a' nōſten zamarnac fiara
 (10) eş elueztec zekeret Effraimbol .eş louat Ihrmbōl .eş el
 te||kozlatic a' hadnac ye .eş bekeseget bezel nemzeteknec .eş 308
 ō hatalma tengertōl foguan tengeriglen .eş foloctol foguan
 földnec vegeiglen (11) Te kedeg te teſtamentomodnac verēben 10
 ki ereztetted te foglidat a' verēmbōl kiben nem vala viz
 (12) Fordollatoc az erōssegre remēnsegnec kōtelezeti .eş ma
 meġ hirdetuē kettōsōket adoc meġ teneked (13) mert ki
 terieztem en magamnac Iudat monnal yet betōltōttem Effraimot
 eş Syonnac fiait fel tamaztom gōrōg orzag te [o] fiadra eş 15
 vetlec teġedet monnal .erōſſeknec tōret (14) eş vr iften ōraitoc
 lattatic .eş ki meġen ō ūila ment villamat Es vr iften trombi-
 taban enekel eş meġen eżfeknec forgo zeleben (15) seregek-
 nec vra oltalmazia ōket eş meġmariaac eş alaziac paritānac
 kōueiben eş iuoc meġrezegōlnec monnal bortol eş betellesed- 20
 nec ment fialac .eş monnal oltarnac zaruay (16) eş meġzaba-
 deia ōket az napon ō vroc iften ment ō nepenec čordaiat
 mert a' scēt kōuec ō földē ſelemeltetnec (17) Mert mi ō iaua
 eş mi ō zepe hanēmčac valaztottaknac buzaia .eş bor zūze-
 ket nemzō

25

Capitulum x

Kerietec vrtol effet estī vđōben eş vr tezen hauakat eş
 harmatnac effet Es ad ōnekic eġ mēdennecc fūuet a' mezōben
 (2) mert a' faraguanōc ektelenōl bezelleťtec .eş a' neźōc hazug-
 sagot lattanaac .eş az almadozoc || heiaaba bezelleťtenec Heiaaba 309
 vigaztalnac vala. azert eluifettec monnal čorda ġetrietťenec.
 mert ninč nekic paztor (3) A' paztorokra haragut en hirtelen-
 kedetem .eş a' bakokra meġlatoc. mert seregeknek vra meġ-
 latta ō čordaiat Iuda hazat Es vette ōket monnal ō dičōsege-
 nec [be] louat hadban (4) Ō belōllō zegelet eş ō belōllō ka- 35
 ročka. Ō belōllō viadalnac ye .eş ō belōllō ki meġen eġembe

menden ado zedð (5) Es leznec monnal erõflec eş megúomodoc
 a' sart uéaknac közepette a' hadban .eş hadakoznac mert vr
 õuelec vağon .eş meg galaztatnac louaknac felellõy (6) eş meg-
 erõseitẽm İudanac hazat eş Iosephnec hazat megzabadeitom .eş
 5 meg fordeitom õket mert irgalmazoc õnekic eş leznec mikent
 valanac midõn elnem vettemvala õket Mert en õ vroc [ifte]
 istenec meghalgatom õket (7) eş leznec erõflec monnal Effraim
 .eş vigad õ zûuõc monnal bortol Es õ fioc meglattac eş vigad-
 nac eş õ zûuõc örõl vrban (8) Sûuõltõc nekic eş egbe gûitõm
 10 azokat. mert megvaltottam õket .eş megsokaseitom õket mikent
 elezteb valanac megsokasoltac (9) eş vetem õket nepekbe .eş
 mezzõl meg emlekez nec en rollam eş elnec õ fiokkal eş meg-
 310 fordolnac (10) eş meghozom õket Egiptõnnac földẽbõl || eş az
 affiriusoctol egbe gûitõm õket Galaadnac eş Libanosnac földẽbe
 15 vizem õket eş nem leletic hel õ bennec (11) eş men nec ten-
 gernerac aradatfaban eş tengerben megveri a' habot eş meg
 galaztatnac folonac menden melsegi eş meg galaztatnac Assur-
 nac keulsege eş Egiptõnnac estapia elmeğen (12) Es meg-
 batoreitom õket vrban eş õneuebe iarnac vğmond seregek nec
 20 vra istene

xj

Libanus nissad meg te kapuidat eş tûz ezi meg te cedro-
 sidat (2) Ordeh fenefa. mert a' cedros le eset mert a' fel tizte-
 lendõc megpuzteitatanac Ordèhatoc Basannac çer fay. mert ki
 25 mettetet a' meg erõseitetet liget (3) Paztoroc ordeitasanac
 zozattã. mert megpuzteitatot õfelmagaztatfoc eş orozlanoc reua-
 sanac zozattã. mert megpuzteitatot İordannac keulsege (4) Ezt
 monğa en vram isten Örizied az öldõkletek nec barmit (5) kit
 kic birnac vala megõlievala eş nem bankodnacvala eş el
 30 arollacvala azokat monduan Aldot vr mert kazdagocka lõtõnc
 Es õ paztoroc nem engednecvala nekic (6) eş en touabba nem
 engedec földõn lakozokra vğmond vr Ime en adoc embereket
 egmendent õ felenece kezebe eş õ kiralanac kezebe eş le es nec
 31 földre eş nem zabadeitom meg õ kezecbõl || (7) Es örizem az
 35 öldõklet nec barmat. azert oh çordanac zegeui Es uõk en ma-
 gamnac ket vezzõket eggiket hiuam zep nec eş masikat hiuam

kötel nec eş eltefem a' čordat (8) eş eǵhonapban harom paztorokat
 metec ki .eş meǵzoreitatot [en bennem ō lelkec ō be] en lelkeṃ
 ōbennec Bizon ō lelkec eş' meǵkūlōmbōzōt en bennem (9) Es
 mondec Nem eltetlec tūtōket A' mel meǵhal hallon meǵ eş
 mel ki mettetic ki metteslec eş a' maradeki meǵmariaec eǵmen- 5
 den ō feleneec husat (10) Es vōm en vezzōmet ki hiuattatievala
 zepseǵnec eş elmetōm ōtet hoǵ meǵ semmeitenem en fogada-
 somat kit tōttem menden nepeckel (11) eş semmibe vitettetet
 ennepem annapon Es meǵ esmerteneec engemet a' čordanac
 zegeni kie a' tōrueṃt ōrizic ennekeṃ mert vrnac igeie (12) Es 10
 mondec ōnekic Ha io tṽ zemeitec elōt hoziatoc ennekeṃ en
 beremet .eş ha nem. iugoǵǵatoc Es veuec en iutalmamat
 harmine ezūstōket (13) Es monda vr ennekeṃ Vefed azt a'
 tōrleitoṃbe az ektelennec beret kiuel meǵberlettem ōtōllōc Es
 vōm a' harmine ezūst penzeket eş vetem azokat vrnac hazaba a' 15
 tōrleitoṃbe (14) Es elmetōm en masod vezzōmet ki neuztetec || vala 312
 kötel nec hoǵ meǵ feitenec rokonsagot Iuda eş Isrl kōzōt (15) Es
 monda vr ennekeṃ Vēged te magadnac meǵes balgatag paz-
 tornac edeṃit. (16) mert ime en fel tamaztoc paztort földōn ki
 a' meǵhaǵottat nem latfa meǵ eş [az] el himtettet meǵnem 20
 keresi eş a' meǵtōrōttet nem vigazfa meǵ eş azt mel al nem
 elteti .eş a' kōuerēk nec husait ezi eş ō kōrmōket meǵozfa
 (17) O paztor eş baluan a' čordat meǵhaǵo Tōr ō karian .eş
 ō iog zemen ō karia. aziusaggal az meǵ .eş ō iogzeme meǵ-
 homalosoluan meǵsetetōl

25

Capitulum xij-ęd

VR igeienec terhe Isrlre Es monda vr meṃnet ki terieztō
 eş földet fondalo eş emberēk nec zelletet ōbenne teuō. (2) Ime
 en vetem Ihrlmet torkoffagnac kūsō kūzōbere kōrnōl menden
 nepekben De eş' Iuda lezeṃ kōrnōl feketben Ihrlm ellen (3) Es 30
 lezeṃ annapon Vetem Ihrlmet terehneec kōuebe menden nepek-
 nec Mendeneec kie felemelendie ōket. meǵzegessel zakadoznac
 meǵ eş ō ellene eǵbe ǵūlekeznec földnec menden orzagi (4) An-
 napon vǵmond vr Megverec menden louat (†) eş ō ellōiet bal-
 gatagsaggal Es Iuda hazara meǵnitom en || en zemeimet eş 313
 nepek nec menden louat vaksaggal verem meǵ (5) Es mondnac

Iudanac vezeri 6 zûuöben Megbatorogganac ennekem Ihrlm-
 nec lakozoy seregec vraban 6 ifteneben (6) Annapon vetem
 Iudanac vezerit mikent tûznec kemenceiet .es [mike] mikent
 tûznec vzoget zenaba .es megmarnac iogra es balra kornol
 5 menden nepekert es Ihrlm lakoztatit esmeg 6 helen (7) es
 megzabadeita vr Iudanac hailakat mikent kezdetben hog dauid-
 nac haza ne dickekeggec felseget es Ihrlm lakozoinac dicosege
 Iuda ellen (8) Annapon vr megoltalmazia Ihrlmnec lakozoit
 Es lezen annapon ki vetkezendie 6 kozzoloe monnal David .es
 10 Dauidnac haza monnal iftene .es mikent vrnac angala 6 zeme-
 lechen (9) Es lezen az napon Keresec megtornom menden
 nemzeteket kie ionec Ihrlm ellen (10) Es ki ottom malaztnac
 zelletet David hazara Ihrlmnec hazara malaztnac zelletet es
 onzollatoket Es neznee en ream kit felzegeztenec Es siratfac
 15 oket monnal eggetlen egnee siralmat .es bankodnac 6 raita
 ment zoctac bankodni elo zultnec halalan (11) Annapon nag
 siralom lezen Ihrlmben mikent Remmonban Adremmonban
 314 Magedannac || mezeien (12) Es siratfac foldnec nemi es nemec
 magoknac David hazanac nemi magoknac .es 6 nemberiege
 20 magoknac (13) Nathan haza nemi magoknac es 6 nemberiege ma-
 goknac [Nat] Es leui [h] haza nemi magoknac es 6 nem-
 beriege magoknac Es Semey haza nemi magoknac es 6 nem-
 beriege magoknac. (14) a' maradekoc nemi magoknac .es 6 nem-
 beriege magoknac

AZ napon lezen uluan valo forras David hazanac es
 Ihrlm lakozoinac. bunnec es fertezetefegnee meg mosasara
 (2) Es lezen annapon vgmond seregeknee vra Elueztet bal-
 uanoc neuket foldrol es nem emlekeztetnec touabba Es hamis
 30 propetakat es fertezetes zelletet elueze foldrol (3) Es lezen
 annapon mikor valaki prophetaland touabba es 6 atfa es 6
 auna kie otet zultec mondnac Nem elz. mert hazugsagot bezel-
 lettel vrnac neube Es 6 atfa (+) es auna ozuley mikor prophe-
 taland (4) Es lezen az napon prophetac megalaztatnac egmen-
 35 denie 6 neubol mi[kor]don prophetaland. sem fedeztetie be
 sac palastal [h] hog hazuggon (5) De mond Nem vagoc pro-

pheta Zanto ember vagoc || *) en. mert en ifiosagomtofoguan 315
 adam en peldam (6) Es mondatie neki Mic e çapasoc te keze-
 idnec közepette Es mond Ézéckel çaptattammeg ôhazocban kie
 engem zeretnec vala (7) Tört kôlç fel en paztoromra eş en
 velem eggésôlt ferfiura vgmond seregêknec vra Verdmeg a 5
 paztort eş elhimletnec a iuhoc Es fordeitom en kezemet az
 aprodokra (8) eş lèznec menden földön vgmond vr**) ket rezec
 ôbenne elhimletnec eş megfogátkoznac. eş harmad rez hâgat-
 tatic meg ôbenne (9) Es a' harmad rezet vizem tûz által .es
 megegetem ôket mikent meg égettetic az ezûlt .es megbizo- 10
 ñitom ôket mikent az aran bizonaitatic meg Ô enneuemet
 kaialta eş en meghalgatom ôket eş mondec En nepem vag eş
 ô mond En vram iftenem vag

Capitulum tizeneged

Ime ionec vrnac napi vgmond vr eş meg oztatnac te 15
 fozlatid te közepetted (2) Es egbe gûitoc hadban menden
 nemzeteket Ihrlmbe eş a' varos megvétettetic .es hazac meg-
 puzteitatuac. Es memberic megferteztetnec Es a' varosnac
 fel reze fogsagban megen el .es a' nepnec maradeki a' varos-
 bol nem vitetnec el (3) Es vr ki megen .es hiu a' nemzetec 20
 ellen mikent hadakozot a' viadalnac napian (4) Es annapon
 alnac ô labay olayfaknac hegen || ki vagon Ihrlm ellen nap- 316
 keletre Es meghasad olayfaknac hege fel rezertol napkeletre
 eş napugatra a' nag magas volgbe eş elvalaztatic ô hegenec
 fele ezfekre eş ô fele delre (5) Es futtoc ô hegeknece volgebe. 25
 mert a' hegeknece volgo [els] meg eggésol ô feleiglen Es futtoc
 mikent futtatoc a' föld indolaftol Ozyas Iuda kiralanc napi-
 ban Es io en vram iftenem eş menden scentec ouele (6) Es
 lezen annapon eş nem lezen vilagoffag de hideg eş fag (7) Es
 lezen eg nap ki vr iftennec esmeretes eş nem nap sem ey eş 30
 esti vdön lezen vilagoffag (8) Es lezen annapon ki mennec
 eleuen vizec Ihrlmbol. ô felec napkeleti tengerbe. ô felec az
 utolso tengerbe Leznec narba eş telbe (9) Es lezen vr kiral

*) *Ismét az első kéz.*

**) *Ismét a második kéz.*

[öröcke] menden földön Annapon eg' vr lezen es o neue eg-
 lezen. (10) Es menden föld megfordol a' kietleniglen es Rem-
 monnac halmarol ezfekiglen. es Ihrlm felmagaztatie es lakozie
 o helen Benjamin kapuiatol foguan az [uto] elolsó kapunac
 5 heleiglen es a' zegeletekneec kapuiaiglan Es Ananelneec tornatol
 fogua kiralnac saitoiaiglan (11) es lakoznac o benne Es ana-
 317 thema nem lezen touabba || De Ihrlm batorsaggal vl (12) Es
 e' c'apas lezen mellet vr megver menden nemzeteket kie viut-
 tanac Ihrlm ellen egmenden allonac o labai[nac] husa meg-
 10 leletezie .es o zemey megbetegolneec a' [labaiban] likaiban .es
 o neluec megleletezie o zaiocban (13) Annapon lezen vrnac
 nagserege Es ferfu raga'gga o feleneec kezet es o keze eggesol
 o feleneec kezebe (14) De es' Indas viu Ihrlm ellen .es men-
 den nemzetec ki korul menden nemzetekneec kazdagsagi egbe
 15 guitetneec. arau es ezut es eleg soc ruhac (15) es ig lezen
 louaknac romlasa .es ozuereknek es teukneec .es zamaroknac
 es [mend] menden barmoknac kie voltanac a' varakban a' rom-
 las[oc alt] alat (16) Es mendenec kie megmarattac volt men-
 den nemzetecbol kie iottec volt Ihrlm ellen felmenneec ezten-
 20 do[b]rol eztendo[c]be hog' imaggac seregec vranac kiralat .es
 zolgallac hailakoknac innep[e]it (17) es lezen valaki fel nem
 menend foldneec nemibol Ihrlmbe hog' imaggac seregec vra kira-
 lat Nem lezen oreiaioc es (18) Hog' ha Egiptomnac nemzete
 nem menend fel es nem esmerendi meg oreiaioc sem lezen. de
 25 lezen romlas kiuel vr menden nemzeteket meg ver kie fel ||
 318 nem menendneec hailakoknac innepet zolgalni[oc] (19) E lezen
 Egiptomnac foldo Es ez menden nemzetekneec bunó kie fel nem
 menendneec hailakoknac innepet zolgalnioc (20) Az napon mellec
 a' louak feken vagon scent lezen vrnac Es lezneec kohua edeneec
 30 vrnac hazaban monnal fialac [vrnac hazaban] az oltar elot (21) Es
 ionec menden aldozoc es vezneec obelolloc es fozneec obenneec Es
 annapon touabba kalmar nem lezen seregec vranac hazaban

Malachias.

Prologus.

Isten ki Moyses miat Isrl nepenec hog a' hailakanac papi
menden testi bunnelkul zabad oftakat es menden buntol hejukat
aianlananak neki Kiknec otoruenet annepet birnioc azert att- 5
uala hog aldomasoknac aianlatfaual istennec es emberekne-
kouneti lennenec annepet tennece meuey paranco[latfaual]latok-
nac engedniec Azert papokat it e' helen scent iras valla isten
angalinae lenniec De mert enne aiandoknac malaztat megvtalac
a' megmondot nep es papoc o magoc bunockel es kegetlense- 10
gekkel megkezdenec bunnel megferteztetet aldozatokat aianlaur
istennec Azert isten Malachias || propheta miat Isrlnec nepet 319
megfordeita monduan Zerettelec tutoket vgmond vr. es mondot-
tatoc Miben zerettel munket Nemde Esaw Iacobnac attafia valae
vgmond vr Es Iacobot zerettem Esawot kedeg gulol[tem]segben 15
vallottam Esaw kedeg Iacobnac attafia ielentetic hognem hamis
anae tulaidon akaratbol vallatot gulosegben istentol Sem zeret-
tetet Iacob malaztnac erdemenkul. mert o eleue megtudasa
zerent valobizon Esaw megesmertetet hog attafia vere ottesenec
legen kevanoya Iacobot kedeg o meg esmereteben megesmerte 20
toruenec tartasat [tar]aieitani Ki allatnac okaert eltetetet
a' fellol megmondot peldauul monduan Iacobot Zerettem Esawot
kedeg guloltem iollehet niluan ielen volna a' megmondottaknac
muuelkedetebol Kikrol genesisnec konu. emlekezie o [ok] eg-
menyenec minemo zandekban volna iouend ment iruan vagon 25
Neuenec a' germekec es Esaw vala zanto ember vadazatnac
tudoia Iacob kedeg eguggo a' hailachan lakozo Egebec kedeg
mellec e mondeckal foglaltattanac iegzie Isrl nepenec toruen

320 tőreset iften aldoztatinac tartasaban || eş azonnac feddeset hog
idegen ifteneket bečōltenece

Malachyas űiluan eş menden prophētaknac vtanna Isrlnece
elueteserōl eş poganoknac hiuasokrol prophētalt monduan N[em]inč
5 ennekem akarāt tŵ bennetec vgmond seregeknec vra eş aian-
dokokat tŵ kezeitečbōl nem vezec. Mert napkelettōl foguan nap-
nugatiglan nag en neuem nemzetecben Es menden helen tizta
aianlat aldoztatie eş aianlatie en neuemnece

Malachyas deŷacol magaraztatie yruac angala ÷ kōuete
10 Mert valamt bezeluala vg hitettetic vala monnal vrtol [voln]
voluanac paračoltattac Es ig ō neuet ebbōl vōttece a' hetuen
tolmačoloc monduan Vr igēienec vetele [Ihrlm] Isrlen ō anga-
lanac kezeben Babilioniaban kedeg [vrtol] vtolzer prophētalt
midōn eş Aggeus

15

It kezdetie s. Malachias prophēta

VR igēienec terhe Isrlre Malachias prophētanac kezeben
(2) Zerettelec tūtōket vgmond vr Es mondottatoc miben zeret-
321 tel műnket || *) Minemde Esaw Iacobnac attafia vala ē vg mond
vr Es Iacobot zerettem (3) esawot kedeg gűlōltem Es vettem
20 Seirt ō heget kietlenbe eş ō ōrōkēt sarkauoknac puztaiaba
(4) Hogha Idomea mondand Megtōrettetem De megfordoluane
esmeg megrakiue mellec megtōrettettece valanac Ezt monga
seregeknec vra Ezece raknac eş en megtōrōm eş hiuattatnac
kegetlenseg hatarinac eş nēp kincc megharagut vr ōrōcke (5) Es
25 tŵ zemeitece meglattac Es tŵ mondotoc Felmagasztalēce vr isrlnece
hataran (6) Fiu tizteli ō attat eş zolga ō vrat feli Azert ha en
ata vagoc hol vagon en tizteŷegem eş ha en vr vagoc hol en
fēlelmem vg mond seregeknec vra Tŵ hoziatoc o papoc kie-
megutallatoc en neuemet Es mondotoc Miben vtaltuc te neuedet
30 (7) Aianlotoc en oltaromra fertēhet keueret Es mondotoc Miben
ferteztettōnemeg tegeedet, ebben hog mondotoc Yruac aztala meg-
utaltatoc (8) Ha vakot aianlotoc aldozni nemde gonoz ē eş ha

*) Itt kezdődik a harmadik kéz írása.

santat eş beteget aianlandotoc minemde gonoz é Aianlad azt te fedel||mednec ha kelletendie neki ág ha fogadanga te orcadat 322
 vg mond seregekneec vra (9) Es ma onzollatoc vrnac orcaiat hog irgalmazion tunektec Mert tu kezetecbol lot ez Ha valami-
 kekppen fogagga tu orcatokat vg mond seregekneec vra Es ma 5
 onzollatoc vrnac orcaiat hog irgalmazion tunektec Mert tu keze-
 tecbol lot ez Ha valamiképpen fogagga tu orcatokat vg mond
 seregekneec vra (10) Ki tu kozzoletec ki be tege az aitokat eş
 meg geriezie en oltaromat ingen Mert nine ennekem akaratom
 tu bennetec vg mond seregekneec vra Es aiaudokot nem verez 10
 tu kezetecbol (11) Mert napkelettol foguan napugatig nag en
 neuem nemzetecben eş menden helen aldomasoc aianlatnac en
 neuemneec tizta aldozat mert nag en neuem nemzetecben vg
 mond seregekneec vra (12) Es tu megferteztetetec azt abban
 hog mondotoc Vrnac aztala megferteztetet eş mel reia vettetic 15
 vtalatus a' tuzuel ozuó ki megemezti azt (13) Es mondottatoc
 Ime munkabol eş ki futtatoc azt vg mond seregekneec vra Es
 hoztatoc a' ragadozatocbol santat eş bennat ||*)

(Cap. III.)

(12) Es tutoket bodogoknac mondnac menden nemzetec 323
 Mert tu leztec keuanatos föld vg mond seregekneec vra (13) Megha-
 talmaztanac en raitam tu igeitec vg mond seregekneec vra (14) Es
 mondottatoc Mit zoltone te ellened Es mondottatoc Heiolkodic ki
 iftennec zolgal eş mi hereseg mert oriztuc o parañolatit eş mert
 zomorouan iartone seregec vra elot (15) Azert ma bodogoknac mon- 25
 gue a' magoc magaztatot Bizon megrakattattanac kegetlenseget
 teuoc eş kesertettéc iftent eş vduozolteneec (16) Tahat bezellettenec
 iftent feloc egmendenie o felekneec Es fugelmeze vr eş meghalla
 eş megirattatec emlekezetneec konuó o ellottó vrat felokneec eş o
 neuét gondoloknac (17) Es ieles nepbe leznec ennekem vg 30
 mond seregekneec vra Az napon mellen en tezem eş engedec
 nekie mikent ferfu enged o fianac o neki zolgalonac (18) Es
 megfordoltoc eş meglattatoc mi legén igaz eş hamis kozot eş
 iftennec zolgalo kozot eş o neki nem zolgalo kozot

*) Itt a kézirat csonka.

Capitulum negéd

MErt ime napoc iónec meggoitatot monnal kemeñce Es
 leznec menden keuēlec eş mendenec kegetlenseget tēuōc mikent
 pozdoria eş megegeti ōket a iōnō nap vġ mond seregekñec vra
 324 Mellec || nem hagnac ō nekie ġūkeret eş magot (2) Es fel
 tamad igallagnac napia tūnecțec en neuemet felōkñec eş egġef-
 feġ ō tollain Es ki mēntec eş zōktōc mikent boriu a čordabol
 (3) eş meġnomōġġatc a' kegetleneket micor lendnec hamu tū
 labaitokñac talpa alat Annapon mellen en tēzem vġ mond sere-
 10 gekñec vra (4) Emlēkeziēțemēġ Moysēsñec en zolġamñac tōr-
 ueñerōl mellet parančoltam [tūnecțec] neki orebben mēnd isīlñec
 parančolatokat eş iteleteket (5) Ime en ereztēm tūnecțec Illes
 propletat mi elōt eliōiōn vñac naġ napia eş felelmes (6) eş
 meġfordeita atakñac zūuēt fiāchoz eş fiakñac zūuēt attochoz
 15 Nețalanțal iōyēc eş meġueriēc földet anathemathauai (7) ōrōc
 remēntelēnsēggel mert sem eg ember touabba földet nem la-
 kozia) amen

MÜNCHENI CODEX.

M a t e.

Iefus criftus dauid fia abraham fia zûleteteneç kônuo 15
 (2) Abraham keðeg zûle ifaakot, Ifaac keðeg zûle iacobot Iacob
 keðeg zûle iudaft eſ o attafiait (3) Indas keðeg zûle phareft,
 eſ Zaramot thamartol, Phares keðeg zûle Ezromot Ezrom keðeg 5
 zûle Aramot (4) Aram keðeg zûle Aminadabot Aminadab keðeg
 zûle Naaffont Naaffon keðeg zûle Salmont (5) Salmon keðeg
 zûle Boozt rabtol Booz keðeg zûle Obethet ruttol Obeth keðeg
 zûle Ieffet Ieffe keðeg zûle dauid kiralt, (6) Dauid kiralt keðeg
 zûle Salamont attol ki vala vriaſe (7) Salamon keðeg zûle ro- 10
 bouamot Robouam keðeg zûle Abiaft Abias keðeg zûle Azaat
 (8) Aza keðeg zûle Iofaphatot Iofaphat keðeg zûle Ioramot
 Ioram keðeg zûle Ôziaft (9) Oziás keðeg zûle Ioathamot Ioa-
 than keðeg zûle achafth Achas keðeg zûle Ezechiaft (10) Eze-
 chias keðeg zûle Manaffet, Manaffes keðeg zûle | Amont Amon 15
 keðeg zûle Ioziaft (11) Iozias keðeg zûle [†] Ieconiaft eſ o
 attafiait babillomba viteletiglen, (12) Es babillomba vitelet vtan
 Ieconias zûle ſalatielt Salatiel keðeg zûle Zorobabelt, (13) Zoro-
 babel keðeg zûle Abiudot Abiud keðeg zûle Eliachimot Eliachim
 keðeg (†) Azort, (14) Azor keðeg zûle Sadohot, Sadoch keðeg zûle 20
 Achimot Achim keðeg zûle Eliudot (15) Eliud keðeg zûle Ele-
 azart, Eleazar keðeg zûle Matant, Matan keðeg zûle Iacobot,
 (16) Iacob keðeg zûle Iofephet marianac fêriet kitol zûletet
 iç ki Hiuatîc xçnac (17) Azert menden nêmetetec Abrahamtol
 foguan Daudiglan, xiiij nêmetetec, eſ Dauditol foguan Babillomba 25
 viteletiglen xiiij nêmetetec, eſ babillomba vitelettol foguan xçig-
 lan xiiij nêmetetec (18) Criftuſnac keðeg zûletetec iç vala Mikor
 o aûna maria volna meûzetetec Iofephneç mi elôt egbe iôneneç,
 lêletetec o meheben valuan ſeçnt lelectol (19) Mert keðeg Iofeph

16 6 ferie igaz volna eş nem akarna 6tet beadni || akariauala 6tet
titkon el hadni (20) 6 kedeg e gondoluan yme vrnac angala
ieleneç neki almaban monduan Ioseph dauidnac fia ne akarih
felned mariat te felesegedet hoziad vened, mert mel 6 benne
5 z6letet scent lelekt6l va6on, (21) z6l kedeg fiat eş hiuod 6 ne-
uet 6nac, mert 6 vdu6zeiti 6 nepet 6 b6n6kt6l (22) Mend ez
kedeg l6t hog6 betellefedneç mel mondatot vrtol propheta miat
monduan (23) Ime z6z val fiat 6 m6heben, eş z6l eş hiuatic 6
neuç emanuelneç, mel ma6araztatic m6 vel6nc isten (24) Ioseph
10 kedeg felkeluen almabol, t6n mikent para66la 6 neki vrnac
angala, eş veue 6 feleseget, (25) eş nem esmeremeç 6tet, mig-
nem z6le 6 el6 l6t fiat eş hiua 6 neuç 6nac

i j

Azert micor z6letet volna iesus Iudeanac bethlechemeben
15 Iudeabeli Herodes kiralnac napiban, yme a' magofoc i6ueneç
napkelett6l ihrlmbe (2) monduan, Hol va6on ki z6letet fidoc-
nac kirala, mert latoc 6 6llagat napkeleten, eş i6ueneç aiando-
kockal imadnone 6tet (3) Haluan kedeg herodes kiralt, meg |
zomorottateç, eş mend ihrlm 6 vele, (4) eş egbe g66ituen a'
20 papoenac menden fedelmeket, eş a' nepeneç irastudoit, tuda-
kozicuala 6 t6ll6c hol xç z6letneç, (5) eş azoc mondanac, Iudea-
nac bethlechemeben, mert ig va6on iruan propheta miat (6) Es
te bethlechem Iudeanac f6ld6, sempiuel vaç k6sseb Judanac
fedelmiben, mert te bel6lled i6 ki herceg, ki biria en nepemet
25 isrlt (7) Tabat Herodes titkon hiuan a' magofocat, zerelmest
tanoll6 vala 6 t6ll6c a' 6llagnac ideiet [a'] mel tetetuala nekie,
(8) eş ereztuen 6ket betlechembe monda, men6teteç eş kerdezkeç-
geteç zerelmest a' g6rmecr6l, eş micor meglelenditeç hirdesse-
teçmeg ennekem, hog6 eş en iutuan ymaggam 6tet (9) Kie
30 mikor hallottacvolna a' kiralt elmeneneç, eş yme a' 6llag kit
lattacvala nap keleten el6lkeli vala 6ket, miglen iutuan allana
a' haz felet hol vala a' g6rmec, (10) Latuan kedeg a' 6llagot,
6r6lteneç vala igen naç 6r6mmel, (11) eş be menueieç a' hazba
17 leleç a' g6rmeket || m6riaual 6 an6iaual Es le esueieç imadac
35 6tet, eş 6 k6nçeç meg6nituan, aianlanac neki aiandokocat ara6at
temient eş mirrat (12) Es felelet veuen almocban, hog6 ne men-

neneć meġ herodeſhêz, mas vton fordolanacmeġ ô orzagocba
 (13) Kie micor elmentec uolna ime vrnac anġala ielenec ioſeph-
 nec almaban monduan Kêl fel eſ veġed a' ġermeket, eſ aunnat
 eyel, eſ fus eġiptomba, eſ leġ oth miglen mondoci teneked, mert
 iouendouol vaġon, hoġ Herodes kereſſe a' ġermeket eluezteni ⁵ 3: - d^el
 otet, (14) Ki felkeluē vœue a' ġermeket, eſ ô aunnat eyel, eſ
 mene eġiptomba, (15) eſ vala ot Herodes meġholtiglan, Hoġ
 betelleſednec meġ mondatot vrtol prophetaťiat monduan, Eġip-
 tombol hiuttam en fiamat (16) Tahat Herodes latuan, mert meġ-
 ċalattatot volna a' magoſoctol, iġen meġharaguec, eſ ereztuen ¹⁰
 meġolô menden ġermekeket kie valanac Iudeanac betlehemeben,
 eſ mend ô videkiben ket eztendejeket eſ alab az idô zerent
 ment | kerdezkeđetvala a' magoſoktol (17) Tahat betelleſednec
 meġ mondatot Ieremias prophetaťiat monduan (18) Źo magalla-
 goeban hallatot firalm eſ naġ ordeitat Rachel firatuan ô fiait ¹⁵
 eſ nem akara meġvigaztatni mert nem vadnac (19) Herodes
 meġhaluan keđeg ime vrnac anġala ielenec ioſephnec almaban
 eġiptomban (20) monduan Kêl fel, eſ ved a' ġermeket eſ ô
 aunnat, eſ men iſrl földebe, mert meġholtanac kie kereſieuala a'
 ġermecnec lelket (21) Ki felkeluē vœue a' ġermeket eſ ô aunnat ²⁰
 eſ iouô iſrl földebe (22) Haluan keđeg hoġ Archellaus orzag-
 lana Iudeaban, Herodeſert ô attaert, ſelemec oda menni, eſ
 imtetuen almaban, mene galileanac videokibe (23) eſ iutuan
 lakozeć a' varoſban, ki hiuatic nazaretneć, hoġ betelleſednec
 meġ vaġon monduan prophetaťiat, mert nazareuſnac hiuattatic ²⁵

i i j

A napocban iouô Ianus baptiſta predicaluan iudeanac kiet-
 leneben, (2) eſ monduan Penitenciať tarċatoc, || mert elkôzeleit 18
 menuecneć orzaga (3) Mert ez az kirôl irattatot Iſaias propheta
 miat monduan Iuoltôneć zaua kietlenben alkollatoc vrnac utat ³⁰
 igazacka teġetec ô ôſuenit (4) Ez Ianuſ keđeg valuala ruhat te-
 uecneć zôrêbôl, eſ kôdmen ruhat ô forċoka kôrnôl, ô etke keđeg
 vala ſafka eſ vad mêz, (5) Tahat ki meġenuala ô hozia mend
 ihrlm eſ mend Iudea, eſ menden vidêc iordan kôrnôl (6) eſ
 meġkereztelkeđnecuala ô tôllô iordanban ô bûnôket meġġunuan, ³⁵
 (7) Latuan keđeg a' ſeualtacnac, eſ a' ſadućeoſocnac fokit, iouôket

— ō kereztfegere monda nekie, Kečke kigocnac nemzeti ki mutat-
 tot nektec elfutnotoc iftennec iouendō haragiatol, (8) tegetec
 azert penitencianac melto gimōlčēt, (9) eş ne akariatoc monda-
 notoc tūnōn bennetec, Abrachamot ualluc atancnac, mert mon-
 5 dom tūnetec hog hatalmas iften e kōuecbōl felkōlteni abraham-
 nac fiat, (10) mert immar a' feize a' fa gōkerere vettetet,
 menden fa azert mel nem tezen io gimōlčōt ki mettetic eş a'
 tūzbe erezetic (11) En valobizon kereztellec | tūtōket vizben
 penitenciarara, ki kedeg iouendō en vtannam erōfb tōllemtōl, kinec
 10 nem vāgoc melto saruiat eş viselnēm, az kereztel tūtōket seēt
 lelecben eş tūzben (12) kinec zoro lapattā ō kezeben, eş meg-
 tizteita ō zērōiēt, eş gōiti ō buzaia ō čūribe, a' poluacat kedeg
 egeti megalhatatlan tūzbe (13) Tahat iouō ihe galileabol ior-
 danra Ianofhoz hog megkereztelkednec ōtōllō (14) Ianos kedeg
 15 megtiltauala ōtet monduan En tartozom tetōlled megkereztel-
 kednem eş te iōz en hoziam (15) Feleluen kedeg ic monda neki
 Zōniel ma mert ig illic nekōne betōltenōne menden igallagot,
 Tahat elhağa ōtet (16) Ihe kedeg megkereztelketteten legottan
 fel mene a' viztōl, eş ime megūlanac neki menēec, eş lata
 20 iftennec lelket mikent galambat eş iōri ō reia, (17) eş yme zo meū-
 bōl monduan, It, vāgon en zeretō fiam kiben magamnac iol
 kellettem

i i i j

Tahat ic vitetec a' kietlenbe zellettōl hog kēfērtetnec ōr-
 25 dōgtōl (2) eş mikor bōitōltuolna neguen napocban, eş neguen ||
 19 eyecben, annac utanna ehezec, (3) eş hozia vepuēn a' kēfertō
 monda neki, Ha iftennec fia vāg, mong, hog e kōuec legēnec
 keŋerecke (4) Ki feleluen monda neki Mert iruan vāgon, nem
 čac keŋerrel el ember, de menden igeuel ki zarmazic iftennec
 30 zaiabol (5) Tahat viue ōtet az ōrdōg a' f. varosba, eş allata
 ōtet a templomnac teteiere, (6) eş monda neki, Ha iftennec fia
 vāg ereziēd ala te magadat Iruan vāgon parančolt iften te rol-
 lad ō angalinac, eş kezēcbē vēznec tegetet netalantal megfer-
 čed te labaidat a' kōhōz, (7) monda neki ihe Esmeg iruan
 35 vāgon Ne kēferčed te vradat iftenedet (8) Esmeg viue ōtet az
 ōrdōg igen magas hēgre, eş mutata neki mend ez vilagnac

orzagit eş ô dičôfêgit, (9) eş monda neki mënd ezeket neked
 adom, ha le efuen imadandaz engemet (10) Tahat monda neki
 ihe, meñ fathanas, iruan vağon te vradat iftenedet imağğad
 eş ċac neki zolgal (11) Tahat meğhağa ôtet az ôrdög, eş im
 anğaloc | vepenec eş zolgálnac uala neki (12) Mikor kedeg hal-⁵
 lotta volna iç hoğ Ianuş eladatotuolna meñe galileaba, (13) eş
 nazaret neuð varos meğhağuan, iðuð eş lakozec tenger mellet
 valo capharnaumban Zabulonnac eş neptalimnac vidékiben,
 (14) Hoğ be tellefednec meñ vağon monduan İfayas propheta
 miat (15) Zabulonnac földô eş neptalimnac földô, tengerneç vta¹⁰
 Iordan eluðl, poganocnac galileai (16) Nep ki vluala fetetleg-
 ben lata nağ vilagot, eş halal arñekanac vidékiben vñecnec
 vilag tamada nekie (17) Enneç vtanna kezde iç pñedicalni eş
 mondani, Penitençiat müelkeğğetec mert elközeleit nekteç
 menneceç orzaga (18) İaruan kedeg iç galileabeli tenger mellet,¹⁵
 lata ket atafiat, Simont ki hiuatic peterneç, eş Andoriaft ô atfa-
 fiat, ereztuen ô haloioeat a' tengerbe, mert halazoc valaniac,
 (19) Es monda azocnac [I.] İöuetec en vtannam tezlec tütöket
 embereceç halazoia, (20) eş azoc legottan haloioec meğhağuan ||
 köuetec ôtet (21) Es innen eleb menüen, lata mas ket atafiat²⁰
 Zebedeus iacabat, eş İanoft ô atafiat a' haioban Zebedeuſſal ô
 atfoccal ô haloioeat meğ zerezuen eş hiua öket, (22) Azoc
 kedeg legottan haloioec eş atfoç meğhağuan köuetec ôtet (23) Es
 megkerengiuala iç mënd galileat, taneituan ô sinagogaiocban, eş
 pñedicaluan orzagnac ewanğeliomat, eş meguigaztuan menden²⁵
 leletezeteket eş menden betegseget a' nepben, (24) eş ki hir-
 heueç ô' hire mënd firiaban, eş hozanac öneki menden gonozol
 vallokat külömb külömb leletezeteckel eş getrelmeckel foglal-
 tacat, eş kie ôrdögöket valnacuala eş hauafocat eş közueneſe-
 ket, eş meguigazta öket, (25) eş köuetec ôtet foc gölekezeteç³⁰
 galileabol, eş decapuliabol, eş İhřlmböl, eş İudeabol, eş Iordan
 eluðl

Capitulum V

Latuan kedeg ihe a' gölekezeteçet felmene a' heğre eş
 micor leültuolna vepeneç ô hozia ô taneituañi, (2) eş ô zaiia³⁵
 meğñituun taneitauala öket monduan (3) Bodogoc lëlki zege-

nec | mert öuec menúecneç orzága (4) Bodogoc kegefec mert ök
 biriac a' földet (5) Bodogoc kic firnac mert ök meguigasztaltat-
 nac (6) Bodogoc kic ehezneç eş zomiuhoznac igallagot, mert
ök megelegettetneç (7) Bodogoc irgalmazoc mert ök irgalmassa-
 5 got köuetneç (8) Bodogoc tizta ionhouac, mert ök istent laffac
 (9) Boldogoc bekesegefec, mert ök istenfiainac hiuattatnac
 (10) Bodogoc kic öldözetet zenuedneç igallagert mert öuec mén-
neceç orzága (11) Bodogoc vattoc micor embereç nekteç gonozt
mondandnac eş tütöket öldözendneç, eş mondandnac menden
 10 gonozt tü ellentec hazuduan en értem, (12) örölletec eş vigaç-
gatoç mert bö tü érdemtec ménúecben, mert ig öldöztec a' pro-
phetacat kic voltanac tü elöttetec (13) Tü vattoc kegeg földneç
lani, hog ha a' fo elehezendic mibe fozatic, sem mire kellö
tauabba, hanem hog ki vetteflec, eş emberectöl megnömottaflec
 15 (14) Tü vattoc e uilagnac vilagi, hegén alkotot varos el nem
reitezhetic (15) Es nem goitnac zöuetnekèt, eş vetic ötet a'
 21 zäpu ala' de || a' gerta tartora, hog vilagofehon mendeneceç
kic a' hazban vadnac, (16) Ig vilagofehon tü vilagtoç embereç
elöt, hog laffac tü io müuelkedesteket, eş diçerieç tü atatocat
 20 ki vaçon menúecben (17) Ne akariatoc alaitanotoc, hog iöttem
legeç, törüent feitenem, auag prophetacat, mert nem iöttem
törüent feitenem de betellefeitenem (18) Bizon mondom tünee-
tec, miglen men eş föld elmulic, eg iota auag eg apex a' tör-
uénböl elnem mulic mignem mendeneç legeneç (19) Ki kegeg
 25 megfeitend egget e küs parançolatoc közzöl eş embereket ig
taneitand küssebnec hiuatic menúecneç orzagaban, Ki kegeg be-
tellefeitendi eş ig taneitand ez nagobnac hiuatic menúecneç
orzagaban, (20) Mondom kegeg tünectec, mert hanemha inkab bö-
uölködendic tü igallagtoç, hog nem az irastudoke eş a' leualtake
 30 nem mehetteçbe menúecneç orzagaba, (21) Hallottatoc mert
monduan vaçon a' veneceç Ne öldöklüh ki kegeg öldökend
mélto lezen itéletneç, (22) En kegeg mondom | tünectec, mert
menden ki haragozoc ö atfianac, mélto lezen itéletneç, ki ke-
geg mondand ö atfianac racha mélto lezen tanałnac, ki kegeg
 35 mondand ö atfianac balgatag mélto lezen pokol tüzenec
 (23) Azert ha vizéd te aiandokodat az oltarra, eş oth megem-
lekezendel hog te atadfa val valamit te ellenéd, (24) hadmeg
oth te aiandokodat az oltar elöt, eş men előzer eggeföl meg

te atadfiual, es tahat ioued aiandokoziad te aiandokodat, (25) leg megeggéfoit te [†] ellenfegeddel hamar mig vag az vthan ouele, Netalantal ad tegedet te ellenfeged a' bironac, es a' biro ad tegedet a' zolganac, es a' tomlóbe erezteffel, (26) bizoni mondom teneked, nem iozki inneten mignem meg-⁵ adod az vtolfo akcat es (27) Hallottatoc mert monduan vagon a' venecevec Ne paraznalkoggal, (28) En kedeg mondom tunecevec, mert menden ki latand nemberiet otet keuantara, immar megparaznalkodot o miatta o zuueben, (29) Hog ha te iog zeméd meggonozbeitand || tegedet ved ki otet es veld el tetolled, ²² mert iob teneked hog eg eluezien te tagid kozzol, hog nem mend te tested ereztefvec pokolba (30) Es ha te iog kezed meggonozbeitand tegedet, med el otet es veld el te tolled mert iob teneked hog eluezien eg te tagid kozzol, hog nem mend te tested menigen pokolba (31) Monduan vagon kedeg a' venecevec, valaki elhaganga o feleseget, agga annac hagomannac¹⁵ leuelet, (32) En kedeg mondom tunecevec mert menden ki elhaganga o feleseget paraznafagnac okanalkul, a' paraznalkottatta otet, es ki az elhagottat vendi toruent tor (33) Esmeg hallottatoc mert monduan vagon a' venecevec ne eskeggel hamisan,²⁰ de megaggad te esedet vrnac (34) En kedeg mondom tunecevec, ne eskegetec mendenkent se meure mert istennec zeki, (35) se foldre mert o labainac samola, se Ihilmre mert nag kiralnac varofa, (36) se eskeggel te fedre mert nem hac eg furtot fierre tenned auag seketeie, (37) Legen kedeg tu bezettec vagon²⁵ vagon, nem nem, mi kedeg | ezectol bouoben lend a' gonoztol vagon, (38) Hallottatoc mert monduan vagon a' venecevec, zemet zemert, fogat fogert, (39) En kedeg mondom tunecevec ne tamaggatoc gonoz ellen, de ha ki capand tegedet iog tugodre, tarcad annac a' maficat es, (40) Es ki akarand te veled tor-³⁰ ueiben perleni, es te zocnadat meguenni, aggad neki palaftodat es, (41) es ki kenzeretend tegedet ezer vepesre, men auual mas kettot, (42) Ki ker tolled ag neki, es tolled kolcon veutol el ne fordol, (43) Hallottatoc mert monduan vagon a' venecevec, Zereffed te rokonodat es gulolled te ellenfegedet, (44) En³⁵ kedeg mondom tunecevec Zereffetec tu ellenfegeteket, es iol tegetec azocnac kie tutoket guloltenec, es imadkoziatoc tutoket vldozokert es patuarozoekert, (45) hog legetec tu atatoenac fiai

ki vaĝon meńńečen, Ki fêl fenleti ô napiat iokra eş gonozocra, eş eş igazaçra eş hamıffaçra, (46) Ha keĝeg žeretiteç azocat kie tûtôket zeretneç mi erdemet vallatoc, neńde a' ieles bűnôs, || 23 műuelkeĝetbelieç eş tezeç azt ê, (47) Es ha ĉaç tű aťatoc fiait 5 vűduözlenditeç mit tezteç tőbbet, neń de az etnikofoc eş tezeç azt ê (48) Leĝetec azert tókelletefeç mikent eş tű meńńei aťatoc tókelleteş

vj

Figelmezieťec hoĝ tű igaffagtocat ne tēĝetec embereç 10 elôt, hoĝ lattaffatoc ô töllöc, eĝebkēnt erdemet neń vallatoc tű aťatocnal ki vaĝon meńńečen (2) Mikor azert alamıfnat tendez, ne akariad te elôtted trombitaual trombitaltatnod, mikuppen a' kepmutaloc teznec ô sinagogaiocban, eş véaiocban hoĝ tiztelteffenec emberectől, bizonű mondom tűneťec meĝuôtteç 15 ô erdemeket (3) Te keĝeg alamıfna tēuēd ne tūĝga te balod mit tēzen te iogod, (4) hoĝ leĝen te alamıfnad reiteçben eş te aťad ki laťfa reiteçben meĝaĝga teneked (5) Es micor imadkozandotoc, nē leĝetec žomoroc mikent kepmutaloc, kie zeretie sinagogaiocban, eş véac zegen aluan imatkozťocat hoĝ lattaffa- 20 nac emberectől, bizonű mondom tűneťec | meĝuôtteç ô erdemeket (6) Te keĝeg micor imadkozandol be meń te hailakodba, eş aito be tēuēn imaĝĝad te aťadat reiteçben, eş te aťad ki laťfa reiteçben meĝaĝga teneked (7) Imadkozuatoc keĝeg nē akariatoc fokat zolnotoc, mikent az etnikofoc tēznec, mert 25 alaiťac hoĝ ô foc zauocban meĝhalgattaffanac, (8) nē akariatoc azert azochoz hařonlatnotoc, mert tūĝga tű aťatoc mi kellemetes leĝen tűneťec mi elôt kēriťec ôtet (9) Tű azert iĝ imadkoziatoc Mi aťane ki vaĝ meńńečen, Scēteltefeç tēneued (10) Iőyōn te orzagod. Leĝen te akaratod, mikent meńńen eş 30 azonkent földōn, (11) Mi teťti keńerōnc feťet valo kēneret aĝĝad műnekōnc ma (12) Es bočaffad műnekōnc mű vėtetōnket, mikent eş mű bočatone nekōnc vėtetteçneç, (13) Es ne viĝ műnket kēfertetbe, de žabadoch műnket gonozťol Amen (14) Mert ha meĝbočatangatoc embereçneç ô bűnôket, meĝ- 24 bočaffa eş tűneťec tű meńńei aťatoc tű vėťkezetteket || (15) Ha keĝeg meĝneń bočatangatoc embereçnec ô bűnôket, tű meń-

nei áfatoc sem bočatša meg tûnecetec tû bûntôket (16) Mikor kedeg bôitôlendetec, neakariatoc lennetec zomoroc mikent kep-mutaloc, mert ki tettetic ô orcaiocat hog lattaffanac emberec-nec bôitôlôc, bizoni mondom tûnecetec mert megvôttec ô erde-meket (17) Te kedeg mikor bôitôlendez, te fedet megkenűed⁵ es te orcadat megmoffad, (18) hog ne lattaffal emberec-nec bôitôlô, de te áfadnac ki vaon reitecben, es te áfad ki latta reitecben, megagga teneked (19) Ne akariatoc kenűeznetec tû magatocnac kenűeket földön, hol rofda es mol, megsem-mieitic, es hol vrroc ki affac es el vroziac (20) Kenűe-¹⁰zietec kedeg magatocnac kenűeket menben, hol sem rofda sem mol megnem semmieitic, es sem vrroc ki nem affac sem elnem vroziac (21) Mert hol vaon te kenűed, ot vaon es te zűned, (22) Te testednec zűnetneke te [†] zemed, ha te zemed egvgó lend mend te tested vilagos lezen,¹⁵ (23) ha kedeg te zemed alnoc lend mend te tested setet lezen, azert ha a' vilag | ki te benned vaon setet lend a' setet mene lezen (24) Senki nem zolgalhat ket vrat, mert auag eggiket guloli, es a' mafikat zereti, auag eggiket turi es a' maficat vtallá Nem zolgalhattoc istennec es mamonnac (25) Azert²⁰ mondom tûnecetec, ne legetec zorgalmazatosoc tû lelketecnec mit egetec, avağ tû testetecnec miuel oltozietec, Nemde tû lelketec nagob e hog nem az etec, es a' test hog nem a' ruha, (26) Laffatoc a' meűney repeloket mert nem vetnec sem arat-nac sem goitnec curoche es tû meűnei áfatoc elteti azocat,²⁵ nemde tû incab nagobbac vattoc azocnal e (27) Tû kitec kedeg gondoluan toldhat ô allatfahoz eg sengűet, (28) es a rubarol mit zorgalmaztoc, Laffatoc a' mezonec liliomit, mikuppen nonec nem munkalkodnac sem fonnac, (29) mondom kedeg tûnecetec, mert salamon mend ô dicofegeben nem fedeztetet vgan, mikent³⁰ ezec kozzol eg, (30) Ha kedeg a' mezonec zenaiat ki ma vaon, es holnap, a' elibanofba ereztetic isten ig ruhazia ment inkab tutoket keues hutonec (31) Ne akariatoc || azert zorgal-²⁵mazatosoc lennetec monduatoc mit ezone auag mit izone avağ miuel fedezone (32) mert mend ezeket poganoc kűetic, mert³⁵ tugga tû meűnei áfatoc hog mend ezecnelkul zűkolfotoc, (33) Kerestetec azert elözer istennec orzagat es ô igallagat es mend ezec adatnac tûnecetec (34) Ne akariatoc azert zorgal-

mazatofoc leunetec holnapra mert a' holnapi nap zorgalmazatos
lezen őnmaganac, elég napuac ő gonoffaga

Capitulum vij

Ne akariatoc itélnetec es nem iteltettec (2) mert mēl
5 itélettel itélendetec iteltettec, es mēl mértéckel mērendetec
megmértetic tūnektec (3) Mit latod kedeg a' kalazt tē atádfia
zēmében, es a' gerendat tē zēmédben nem latod (4) Auag
mikeppen mondog tē atádfianac, Atádfia engegged vessenki a'
kalazt tē zēmédből Es ym gerenda vagon tē zēmédben, (5) Kep
10 mutalo, vesdki előzer a' gerendat tē zēmédből, es oztan
meglatod ki vetnéd a' kalazt tē atádfianac zēméből (6) Ne
akariatoc | adnotoc scentet ebenece, es né ereziétec tū gōngótóket
dižnoc eleibe, nētalantal meg nomogác azocat ő labockal, es
az ebec megfordoluan meg žaggatnac tūtóket, (7) Kérietec es
15 adatic tūnetec, Keressetec es meglélittec, koltagiatoec es meg-
nüttatic tūnetec, (8) Mert mēnden ki kēr vēzen, es ki keres
lél, es koltagonac megnüttatic (9) Auag mēl az ember tū
közölētec kitől ha ő fia keñeret kērend minem kōnet noit
neki, (10) avağ ha halat kērend minem keğot noit neki, (11) ha
20 azert tū gonožoc valuatoec tuttoec io adomañocat adnotoc tū
fiatocnac, mēnt inkab tū atatoec ki vagon meñuecnen ad iokat
ōtet kēroēnec (12) Azert mēdenēket valamelēket akartoc hoğ
teğenec nektec emberec tū es uğan tegetec azocnac mert e tōruēn
es prophetaec (13) Meñnetecbe a' žoros kapun, mert zēles a' kapu
25 es bō az yt mēl vizen a' vežedelmre, es fokac vadnac kic altal
mēnnece ő raita, (14) Mēl igen žoros a' kapu es kefkēn az vt ||
26 mēl vizen az eletre, es keuefen vadnac kic meg lēlic ōtet (15) Figel-
meziētece a' hamis prophetaetol kic iōnec tū hoziatoec iuhocnac ru-
haiban, belől kedeg ragadozo farkafoc, (16) ő gimōlčōkrōl esmeritec-
30 meg ōket Minem zednec tūuiffecrōl žōlōket, avağ korokrol figeket
(17) Igen mēnden io fa io gimōlčōt tēzen, gonož fa kedeg
gonož gimōlčōt tēzen (18) Gonož fa nem tehet io gimōlčōket,
es io fa nem tehet gonož gimōlčōket, (19) mēnden fa azert
mēl nem tēzen io gimōlčōt ki mettetic es a' tūzbe ereztetic
35 (20) Azert ő gimōlčōcrōl esmeritecemeg ōket (21) Nem mēnden
ki vğ mond ennekeñ vram vram meğenbe meñuecnen orzagaba,

de ki tēzi en afamnac akarattat ki vaḡon menēeben a' meḡēn-
 be menēecneç orzagaba (22) Sokac monḡnac ennekeḡ a' napon
 Vram nemde te neuedbe prophetaltone è, eṣ te neuedbe ordōḡket
 ki vettōne, eṣ te neuedbe foe iozagokat tōttōne, (23) Es tahat
 valloc azocnac mert sonha nem esmertēlec tūtōket, tauoziatoc el
 en tōllem menḡ | kie muuelkettēc hamissagot (24) Azert menḡen
 ki halla en igēimet eṣ tezi azocat, hasonlatic bōlē emberhez ki
 rakia ō hazat kōzirton, (25) eṣ zallot le eṣ eṣ iōttenēc
 foloc, eṣ futtanac zēlec, eṣ omlottanac a' hazra, eṣ nem eṣet
 le, mert rakatot vala erōs kōzirton (26) Es menḡen ki halla
 en igēimet eṣ nem tēzi azokat, hasonlatic heit ferfuhoz ki
 alkotta ō hazat fōueñen, (27) eṣ zallot le es, eṣ iōttenēc fōlōc, ||
 eṣ futtanac zēlec, eṣ omlottanac a' hazra, eṣ le eṣet, eṣ volt
 ō romlafa naḡ (28) Es uḡ lōn mikor iç meḡeḡezte volna e
 bezedeket, čudalkodnac vala a' ḡōlekēzetec ō tanofagan, 15
 (29) mert vala ōket taneito ment hatalmas, eṣ nem mikēnt ō
 irastudo i eṣ a' leualtac

viii

Mikor kēḡeḡ lezallot volna iç a' heḡrōl, kōnetec ōtet foe
 ḡōlekēzetec, (2) eṣ ym eḡ poclos iōnen imada ōtet monḡuan 20
 Vram ha akarž meḡtizteithač engemet, (3) Es ki noituan iç ō
 kezet, illete ōtet monḡuan, Akarlac meḡtizteitanom, eṣ leḡottan
 meḡtiztoltatec ō pokloṣfaga, (4) Es monḡa neki iç Laffad || hoḡ 27
 fenkinēc se monḡad, de men el mutaffad magadat a' papocnac,
 eṣ aiandokoziad az aiandokot, mellēt parančolt Moyſes azoc- 25
 nac tanofagocra (5) Mikor kēḡeḡ bementuolna Capharnaumba,
 vepeç ō hozia a' Centurio keruēn ōtet (6) eṣ monḡuan Vram
 en ḡermekem kōzuēneç fekzen hazamban eṣ gonozol ḡetretic,
 (7) Es monḡa neki iç En elmeḡec eṣ meḡvigaztom ōtet, (8) Es
 feleluen a' Centurio monḡa neki, Vram nem vaḡoc mēto hoḡ 30
 iōy en haiazatom ala, de monḡ čac igeddel eṣ meḡvigazic
 en ḡermekem, (9) Mert eṣ en hatalm alat žerzetet ember vaḡoc,
 valuan vitežeket en alattam, eṣ enneç monḡoc men eṣ elmeḡen,
 eṣ maficnac iōy eṣ iō, eṣ en žolgamnac ted eṣ tezi, (10) Hal-
 uan kēḡeḡ eṣ iç čudalkodec, eṣ ōtet kōnetōcneç monḡa Bizon 15
 monḡom tūnektec, nem leltem enne hūtōt Ifrlben (11) Mondom

kedeg tūnektec mert fokac iōnec napkelettōl eš nap ūgattol,
 eš meġnūgoznac Abrachammal eš Iſaackal, eš Iacobbal meñ-
 niecneç orzagaban (12) Ez oržagnac kedeg fiaſi ki | vettetneç a'
 kulfō ſetetſegecbe, ot ležen ſiralma eš fogacnac čikorgataſa
 5 (13) Es monda iç a' Centurionac, Meñ el eš mikent hittel
 leġen teneked, Es megvigazec a' ġermec azon idōben (14) Es
 mikor iutotvolna iç peternec hazaba, lata ō napat fekette, eš
 hideg lelette, (15) eš illete ō kezet, eš meghaġa ōtet a' hideg
lélet, eš felkele, eš zolgaluala nekic (16) Eſtue leuē kedeg
 10 hozanac neki foc ōrdōg vallokat, eš ki veti vala a' zellēteket
 iġeuel, eš mēden gonozol vallokat megvigaztot, (17) Hoġ be-
 telſeſedneç mēl mondatot Iſaias prophēta miat monduan Ō mū
 betegſegōnket eluōttō, eš mū lēletezetōnket viſelte (18) Latuan
 kedeg iç foc ġōlekezeteket ō kōrnōllō, parāçola ō taneituāni-
 15 nac tenger altal menniec (19) Es hozia vėpuen eġ iraſtudo
 monda neki Meſter valahoua menendez uġ kōuetlec tegedet,
 (20) eš monda neki iç Rauazacnac likai vadnac, eš meñnei
 repeſōcneç fėzkeç emberſianac kedeg ninç houa ō feiet haitani
 28 (21) Mas kedeg ō taneituāni kōzzōl monda neki, Vram || ereziel
 20 engemet elōzer mēnem, eš temetnēm el en aſamat (22) Ihe
 kedeg monda annac, Kōues engemet, eš had a' holtacat temeſſec
 el ō halottakat, (23) Es ō a' haiočkaba fēlmenūen kōuetec ōtet
 ō taneituāni, (24) eš im naġ indolat lōtuala a' tengeren, uġ
 hoġ a' haiočka be fēdēztetneç a' habockal, de ō alozon vala
 25 (25) Es hozia vėpēneç ō taneituāni eš felkōlteç ōtet monduan
 Vr vduōzeh mūnket mert eluezōne, (26) Es monda nekic iç
 Mit ſelteç keues hūtōuec, Tahat ſelkeluē parāçola a' zelee-
 neç eš a' tengerneç, eš lōtuala naġ čēndeſſec (27) Bizoñ az
 emberec čudalkodnacuala monduan Minemō ez mert zelee eš
 30 tenger engedneç neki (28) Es mikor iutotvolna iç tenger elue
 ġerazenofocnac videkecbe, eleibe kelenec neki ket emberec
 ōrdōgōket valloc ſereçbōl ki iōuēn, igen keġetleneç, uġ hoġ
 ſenki ſem mehetne eleue az vton, (29) Es im iuōlteneç
 monduan Mi minekōne eš neked iç dauidnac ſia miert iōttel ide
 35 vđō elōt ġetreneç | mūnket, (30) Vala kedeg nem mezze ō tōllōc
 foc diznocnac čordai ōriztetuēn, (31) Az ōrdōgōc kedeg kēric-
 uala ōtet monduan, Ha ki vēc mūnket innen erezih mūnket a'
 čorda diznoeba, (32) Es monda azocnac, Meñnetec Es azoc ki

menueiee mēnēneē a' diznocha Es mēnd a' čorda naē hirtelen-
feggel fō meredec mēne a' tengerbe, eē meghalanac a' vizeebe
(33) A' paztoroc keđeg el futanac, eē a' varofba iutuaioe meg-
hirdetec mēnd ezeket, eē ezečrōl kie az ōrdōgōket vallottac
vala (34) Es im mēnd a' varos ki iōuō iēnac eleibe, eē ōtet⁵
latuaņ kēricuala ōtet hoē elmenne ō vidēkeebōl

i x

Es felmenueņ iē a' haiōčkaba mēne tenger elue, eē iuta
ō varofaba (2) Es im hoznacuala neki ēē kōzuēneft aēban fekōt,
Latuaņ keđeg iē azocnac hūtōket monđa a' kōzuēnefnec Re-¹⁰
menkeēggel fiam megbočattatnac teneked te būnid (3) Es im
nemelleē az iraftudoc kōzzōl mondanac ō bennee Ē karoml
(4) Es mikor lattauolua iē ō gondolattocat monđa, Hoē mit
gondoltoc gonozocat tū zuetēeben, (5) Mērt mit kōhueb ||
monđani megbočattatnac teneked te būnid, auag monđani Kel²⁹
fel eē iarih, (6) Hoē keđeg tuēggatoc, mērt ember fianac vaēon
fōldōn hatalma būnt bočatni Tahat monđa a' kōzuēnefnec Kel
fel ved te aēadat eē mēn te hazadba, (7) eē felkele, eē elmenē
ō hazaba, (8) Latuaņ keđeg a' gōlekezetec fēlemenēc, eē dičō-
neitec istent ki adot illen hatalmat emberecneē (9) Es mikor²⁰
innen el mēntuolna iē, lata ēē Mate neuō embert a' vamon
vlette, eē monđa neki kōues engemet Es felkelueņ kōuete ōtet
(10) Es vē lōt ō a' hazban eyette, im ſoc ieles būnōs mūnel-
kedetbeliec, eē būnōfōc iōuēiee ezneē uala ēēbe iēfal eē ō
taneituañiual (11) Es e latuaņ a' leualtac monđnacuala ō taneit-²⁵
uañinac, mire eēic tū meftertec a' ielenualo būnōs mūnelkedet-
belieckel eē a' būnōfōckel, (12) Es haluaņ iē monđa, Nēm
kēllō az egežecneē vruos, de a' gonozōl valloenac, (13) Mēn-
netec keđeg tanollatoc mi vaēon Irgalmaffagot akaroc eē nem
aldomaft, mērt nem iōttem hiunom igazakat de būnōfōket³⁰
(14) Tahat | vēpenēc ō hozia Ianofnac taneituañi monđuan Mire
mū eē a' leualtac bōitōlōne ēakorta Te taneituañid keđeg nem
bōitōlnec (15) Es monđa iē azocnac, Minem firhatnac a' vōneē
fiai miglē vellec vaēon a' vō, iōnec keđeg napoc mikor tōllōc
elvētetic a' vō eē tahat bōitōlnec (16) Senki ſem erezti keđeg³⁵
vy otromba poztōnac ſolfat o ruhaba, mērt ki žakazta magat

az o ruhabol, eş a' zakadat nağob lezen, (17) eş nem ereztneç
 vy bort o tōmlōbe, mert vğ a' tōmlōc megzakadoznac eş a'
 bor elōtletic eş a' tōmlōc eluezneç, De vy bort vy tōmlōbe
 ereztneç eş monno megstartatic (18) Ezt kedeg meg ō azoanac
 5 bezēllette ym eg feiedelm vepēc ō hozia eş imada ōtet mon-
 uan Vram en Ieañom ma meg holt, de iōy vefđ reia te ke-
 zedet eş megeleuenedic, (19) eş felkeluē iç kōuetiuala ōtet ō
 tançituañiual (20) Es im eg nemberi ki vērrel hafaluala tizen-
 ket eztendōtōlfoguan, vepēc ō hozia hatmegōl, eş illete ō ruhaia-
 10 nac peremēt, (21) mert ō vğ mond vala ōn benne, Ha en čac
 ō ruhaiat illetendēm megvigazom (22) Es ihe megfordoluan eş
 30 ōtet || latuan monda Remenkeggel lañom te hūtōd teged meg-
 uigaztot, eş megugazēc a' nemberi azon vđōben (23) Es micor
 iutotuolna iç a' feiedelmneç hazaba, eş lattauolna ot az igreče-
 15 ket eş a' zaigo nepet monda (24) Tanoziatoc el, mert nem
 holt meg a' lañ de alozon Es megmōueticuala ōtet (25) Es
 mikor a' nep onnan ki kūldetetuolna, bemene eş foga ō kezēt,
 eş monda Leañ kel fel, Es felkele a' leañ, (26) eş e hir meg-
 hirheuec mēnd a' földōn (27) Es iç innen elmenuēn, kōuetēc
 20 ōtet ket vakoc vūoltuē eş monduan Irgalmazih mū nekōne
 dauidnac fia (28) Mikor kedeg iutotuolna a' hazba vepeneç ō
 hozia a' vakoc eş monda nekie iç Hiziteç ē hog ezt tehetēm
 tūneetēc Mondanac neki, Valobizon vr (29) Tahat illete ō ze-
 mēket monduan Tū hōtōtōc zereñt legēn tūneketēc (30) Es
 25 megñileç ō zemēc Es feñeite ōket iç monduan Laffatoc hog
 valaki megne tuğga, (31) Azoc kedeg ki menueiec meghirdetēc
 mēnd a' földōn (32) Azoc kedeg ki menueiec, ime hozanac
 neki | embert nema ōrdōgōt vallot, (33) Es az ōrdōgōt ki vet-
 uēn meg zolala a' nēma, Es čudalkodanac a' gōlekezetēc
 30 monduan, Sonha nem tetet ig iſrlben (34) A' leualtac kedeg
 mondnacuāla, Ōrdōgōc feiedelmeuel veti ki az ōrdōgōket
 (35) Es megkerōliuala iç mēnd a' varofocat eş a' kasteſocat,
 tançituan ō gōlekezetēcben, eş pēdicaluan orzagnac euangēlio-
 mat, eş meg vigaztuan mēnden lēletezeteket, eş mēnden be-
 35 tegfegeket

X

(IX, 36) Latuan kędeg a' ęőlekezeteķet kőőőőőő ő raitoc, mert valanac ęęttrettec eő fekőc, mikęnt paztornal- kul ualo iuhoc (37) Tabat monda ő tanęituaninac Az aratat valobizon őc, a' mőűefec kędeg keűefec (38) kęriętec azert⁵ az aratatnac vrat, hoę erezie a' muűefeket ő aratafaba (X,1) Es eębe hiuan ő tizenket tanęituanit, ada azocnac hatal- mat fertezetes zelleteķen hoę ki vetnec őket, eő megvigaztana- nac męnden leletezeteķet eő męnden betegseget (2) A' tizenket apaftalocnac kędeg neűc ez Elő Simon ki mondatie pęterűec ||¹⁰ eő Andorias ő atťafia (3) Phőlőp eő Birtalan Zebędeűs Iacaba³¹ eő Ianoő ő atťafia Tamas eő Mate, a' ieles bűnőő mőűelkędet- beli, eő Alpheűs Iacaba eő Thadeűs (4) Cananeabeli Simon eő Scariűtbeli Iudas Ki eő elarola őtet (5) E tizenkettőt erezte ię paranęoluan nekic eő monduű Poganocnac ytaba ne męűűetec¹⁵ eő Samaritanofocnac varofiba ne męűűetec, (6) de inkab męű- netec a' iuhochoz kie eltęűehetteķ isřűnee hazat (7) Męűűetec kędeg pędicalľatoc monduű, Mert elkőzeleit męűűecűec orzaga, (8) Betegęket vigaziatoc, halottakat feķkőľčeteķ, Poklofocat [†] tiżtehatoc őrdőgőket ki veűfeteķ Inęen vőtťeteķ eő inęen aęęatoc²⁰ (9) Ne akariatoc birnotoc fe araűat fe ezűűtőt, fe penżt tű maz- zagtokon, (10) ne taffolt vťban fe ket kőűtőľket fe sarukat fe veżżőt, mert męľto munkas ő etķenec (11) Valameľ varofba, auaę kaľfelba bemenędętec keręteķ ki ő benne leęen męľto, eő oth lakoziatoc mig őnnan ki męűteķ, (12) Bemenęteķ kędeg²⁵ a' hazba kőzőűűetec neki monduű | Beķefeg e haznac, (13) Es valobizon ha a' haz męľto lend, iő ő reia tű beķefegteķ, Ha kędeg nęm lend męľto, tű beķefegteķ mig tű hoziatoc fordol (14) Es valacic nęm vendűec tűtőket eő nęm hallaűac tű bezet- teķet ki męűűetec a' hazbol auaę a' varofbol leraziatoc a' tal-³⁰ patokon ualo port (15) Bizon mondomb tűneķteķ Kőűűeb lezen Sodomiac eő Gomorraiac földőķnee itelet napian hoęűem a' va- rofnac (16) Im en ereztľec tűtőket mikęnt iohokat farkafoc kőzibe, Leęeteķ azert ildomofoc mikęnt keęoc eő eęűęűűec mikęnt galambac (17) Őrizkeęęteķ kędeg embereķtőľ, mert³⁵ vizűec tűtőket ő tanalęocha, eő ő ęőlekezeteķben meg oftoroz- nac tűtőket, (18) kiralochoz eő feiędelmechez vitetteķ en ęrtem

azocnac tanofagocra eş poganocnac (19) Mikor kedeg megfo-
 gandnac tûôket, ne akariatoc gondolnotoc miként auág mit
 bezellétec, mert adatic nektec azon idôben mit bezellétec,
 (20) Mert nem vattoc tû kie bezellétec, de tû atatoenac lelke
 32 ki bezél tû bennetec (21) Mert atafiu affafiat arolla halalra || eş
 atá fiat, eş tamadnac fiac zûleiec ellen, eş halallal getric ôket,
 (22) eş léztec menden nepecnec gûlöfegeben en neuemert, Ki
 kedeg vegig allangá az vduözöl (23) Mikor kedeg tûôket vldö-
 zendnec az eg varosbol, fuffatoc a' masba, Bizon mondom tûnec-
 10 tec, Nem vegezitecmeg ifrlnec varosit, mig nem iöyön ember-
 nec fia (24) Nem nagob tanéituan ô mesteretöl sem zolga ô
 vratol (25) Eleg taneituanac hog legén miként ô mestere, eş
 zolganac hog legén miként ô vra Ha a' hazi atát belzebupnac
 hiuttac ment inkab ô hazabelieket, (26) Azert ne fellétec azoc-
 15 tol mert semmi ol fedezet ki nem meg ielentetic, eş semmi ol
 titoc ki nem megtudatic, (27) Mellet kedeg mondoc tûnectec
 fetétben mongatoc vilagon, eş mellet hallotoc füllel predicafla-
 toc haiazatokon (28) Es ne fellétec azocetol kie testeteket meg-
 ôlic, lelketeket kedeg nem ôlhetic meg, de inkab fellétec attol,
 20 ki mend lélketeket, eş testeteket pokolba veztheti, (29) Nemde
 ket verebec adatnac egfel | penzen è, eş azoc közzöl eg nem
 esic földre tû atatoenalkül (30) Tû feteenec kedeg menden fûrti
 megzamlaltattac, (31) azert ne fellétec azocetol, mert soc vere-
 bectöl iobbac vattoc tû (32) Azert menden ki valland engemet
 25 embérec elôt, vallo es en ôtet en atam elôt ki vagon menűec-
 ben, (33) Ki kedeg megtagadand engemet embérec elôt, meg-
 tagadom es en ôtet en atam elôt ki vagon menűecben (34) Ne
 alahatoc hog iöttem legéc bekefeget ereztenem földre, Nem
 iöttem bekefeget ereztenem földre de tört (35) Mert iöttem meg
 30 valasztanom fiut affatol, eş leant ô aúnatol, eş napat ô meúetöl,
 (36) eş embernec ô hazabeliec ô ellenfegi (37) Ki kedeg ô
 affat avág ô annat inkab zereti hognem engemet nem melto
 en hoziam Es ki ô fiat avág ô laíat inkab zereti hog nem
 engemet nem melto en hoziam (38) Es ki nem vèzi ô kereztet,
 35 eş köuet engemet nem melto en hoziam (39) Ki meg lelendi ô
 lelket eluezti ôtet, eş ki elueztendi ô lelket en értém megléli
 ôtet (40) Ki fogad tûôket engemet fogad, eş ki fogad engemet
 33 fogaggá azt ki ereztet engemet || (41) Ki fogad prophetat pro-

pheta neuêbe propheta erdemet vèzi, eş ki fogad igazat igaznac neuêbe, igaznac erdemet vèzi, (42) eş valaki adand ég pohar hideg vizet taneituannac neuêbe, égñec ezec kôzzôl mentôl küñfebñec, bizon mondom tûnektec nem vezti el erdemet

x j

5

Es vg lôt mikor meguégezte volna iç e bezedeket, paran-
 çoluan ô tizenket taneituanniac elmene innen, hog taneitana eş
 predicalna ô varofocban (2) Ianus kedeg mikor hallottauolna
 a' koteleeben xcnac muuelkedetit, ereztuen kettôt ô taneituani
 kôzzôl (3) monda ô nekic, Te vag e ki iouendô vag, avağ 10
 egebet varone (4) Es feleluen iç monda azoenac Menñetec hir-
 deñfeteçmeg Ianofnac, mellëket hallottatoc eş lattatoc (5) Vakoc
 latnac, fantac iarnac, poklofoc megtizoltatnac Siketec halnac,
 halottac felkelñec, zegenec ewangelizaltatnac, (6) eş bodog ki
 megñem gonozboltatic en bennem (7) Azoc kedeg elmenñeç 15
 kezde iç mondani a' gôlekezeteçñec Ianofrol Mit menteteki a'
 kietlen]be latnotoc Zeltôl ingando nadat e (8) Auag mit mente-
 tecki latnotoc Lagackal ruhaztatot embert e Ime kic lagackal
 ruhaztatnac kirali hazacban vadnac (9) De mit mentetec ki
 latnotoc Prophetat e, Sôt mondom tûnektec mert nağob hog 20
 nem propheta (10) Mert ez az kirôl iruan vağon Ime en erez-
 tem en angalomat te orcad elôt, ki meg kezeiti te vtadat te
 elôtted, (11) Bizon mondom tûneçtec, Nem tamadot nağob Ianus
 baptistatol, nemberieçñec zûlôttôc kôzôt, ki kedeg küñfeb men-
 ñeçñec orzagaban nağob attol, (12) Ianus baptistanac kedeg 25
 napitol foguan maiglan menñeçñec orzaga erôt val, eş erôuel
 ragağgac azt, (13) Mert menñen propheta eş törueñ Ianofiglan
 prophetaltac, (14) eş ha akariatoc vennetec ô Illes ki iouendô,
 (15) Kinec hallo fûlô vağon halgaffa (16) Kihez hafonlam kedeg
 e[nem]nemzetet, hafonlatnac a' valart vlô germekecheç kic vuolt- 30
 uen mondnac ô feleçñec (17) Mû vigafagos eneket eneçleñe tû-
 neçtec, eş nem zôketec mû kedeg zomoro eneket eneçleñe tû-
 nektec eş nem firatoc (18) mert iôt Ianus nem euen sem iuan
 eş mondnac, ôrdôgôt val || (19) Iouô emberñec fia euen eş iuan, 34
 eş mondnac im faldoclo ember eş bornac iuoia, ieles bûnôs 35
 muuelkedetbelieçñec eş bûnôfôçñec baraffa, eş ô fiaitol megiga-

zoltatnac ô bôlčefege (20) Tahat kezde zidalmazni mēnd a' varofocat, kieben foc iozagoc lōttenec uala azert mērt nēm tartottacyolna penitenciat (21) Iay tēnekēd Corozaim, iay tēnekēd, Betšaida, mērt ha Thirusban eš Sidonban lōttenec uolna e
 5 iozagoc, mēllēc lōttenec tū bennetec, regenten hamuban eš cilicumban tartottac uolna penitenciat, (22) De valobizon mōdom tūnectec Thirusnac eš Sidonnac kōnueb lezen itēlet napian hog' nēm tūnectec, (23) Es te Capharnaum midenēm mēnd meūūig felmagaztatol ē de mēnd poeliglan ležallaž, mērt ha Sodomaban
 10 lōttec volna e iozagoc, mēllēc te benned lōttec, talantal mēnd e napiglan vģan marattac volna, (24) de maga valobizon mōdom tūnectec, hog' kōnueb lezen Sodomaiaic fōldōnec itēlet napian hōgnēm tēnekēd | (25) Az idōben feleluēn ič mōnda Valloc tēnekēd afa, meūnec eš fōldnec vra, mērt elreitetteđ ezēket a'
 15 bōlčektōl, eš az ildomofocetol, eš megieļentetteđ ezēket aprodocnac, (26) Vģ afa mērt iģ volt kelletuēn te elōtteđ (27) Mēdenec ennekēm adattac en atamtol, eš senki sem esmerte fiut hanēm čac afa, eš atāt senki sem esmerte hanēm čac fiu, eš kinēc fiu akaranga megieļenteni (28) Iōuetec en hoziam mēnd
 20 kie mupkalkottatoc, eš megterhefōltetec eš en meghizlallac tūtōket, (29) Vegētec fel en iarmamat tū reiatoc, eš tanollatoc en tōllem, mērt en keģes vaģoc eš zuuel alazatos, eš leltec nugolmat tū lelketēnec (30) mērt en iarmam eđes eš en terhem kōnō

25

x i j

AZ idōben mēne ič innepen vetemēn altal, Ō tangituañi keđeg meg ehezueiec kezdenec gabona fōket žaggatnioc eš enniec (2) A' leualtac keđeg latuaioc mōdanac neki, Imē te tangituañid oļlat teznec, mēllet nēm illie nekie tēnniec innepen
 30 ken (3) Es ô mōnda nekie Nēm oluaftatoc ē, mit tōt leģen
 35 dauid mikor megehēzet, eš kie ô || vele valanac, (4) Mikēnt be mēne iſtennec hazaba, eš az elō vetō keņereket meg ōttō, kikēt nēm illie uala neki megenni sem azocnac kie ô vele valanac hanēm čac čupa papocnac (5) Auag' nēm oluaftatoc ē tōrueūben, mērt a' papoc innepen a' templomban az innepet meg-
 35 tōrie, eš būnnelkul vadnac, (6) Mōdom keđeg tūnectec mērt e

nağob a' templomtol, (7) Ha kedeg tudnatoc mi vağon, irgal-
 maffagot akaroc eş nem aldomaft, fonha ez artatlanokat nem
 karhoztattatoc uolna, (8) mert emberneç fia innepnec eş vra
 (9) Es mikor innen elment volna iuta o finagogaiocba, (10) eş
 im eg aziu kezö ember eş kerdie uala ötet monduan ha illic⁵
 zombaton vigasztani hoğ meguadolnac ötet, (11) O kedeg monda
 nekie Ki az ember tû közzölletec kineç vağon [†] eg iuha eş
 ešendie zombaton a' verembe, nemde raita ragad e eş ki emeli
ötet, (12) ment inkab iob ember a' iohtol, eş ug illic zombato-
 kon iol tenni (13) Tahat monda az emberneç Noydki te keze-¹⁰
 det, eş ki noita, eş megvigazec Vgan hoğ a' mafie (14) Ki
 menüen kedeg a' leualtae | tanalçot tartnacuala o ellene mikent
ötet el veztenec (15) Ihe kedeg tuduan elmenē onnaton, eş kō-
 uetec ötet fokac, eş megvigazta öket mend, (16) Es parançola
 nekie hoğ meg ne ielentēnec ötet, (17) hoğ betellēfednec, mēl¹⁵
 mondatot Ifayas propheta miat monduan (18) Ime en gērmekem
 en valasztottam, kit en valasztottam, en zeretōm kiben iol kelle-
 tet en lēlkemneç, vetem en lēlkemet o reia, eş itēletet hirdet
 poganocnac, (19) Nēm vetekēdic sem iuolt, sem halla valaki o
 zauat véacbañ (20) Razodot nadat megnem zeg, eş fūstōlgō²⁰
 fat meg nem olt, mignem veti o gōzōdelmet iteletre, (21) eş o
 neuge poganoc remenkednec (22) Tahat hozatec neki eg ördōn-
gōs vac eş nēma, eş megvigazta ötet, vğ hoğ zolna eş latna,
 (23) Es mend a' gōlekezetec čudalkodnac vala eş mondnacuala,
 Nēmde ez dauid fia ē (24) A' leualtae kedeg haluan mondanac,²⁵
 È nem vet ki ördōgōket, hanem čac belzebuppal ördōgōc feie-
 delmēuel (25) Ihe kedeg tuduan o gondolattokat || monda nekie³⁰
Menden orzag ōnōñ benne megozlatot megpuztoltatic, eş men-
 den varos avağ haz o benne megozlatot nem al (26) eş ha
 fathanas fathanaft ki vet, megozlatot ōñ benne, azert mikēppen³⁰
allapic o orzaga, (27) Azert ha en belzebuppal ördōgōc feiedel-
 mēuel vetecki ördōgōket, tû fiaitoc kiuel vetnec, azert ōk lēznec
 tû biratoc, (28) Ha kedeg en iften lēkēuel vetecki ördōgōket
 azert tû kōziteche iōt iftennec orzaga, (29) Auag mikent mehet
 valaki erōfnec hazaba, eş elragadozhatfa o edeñet, hanemha³⁵
 elōzer meğkōtōzendi az erōft, eş oztan vendimeğ o hazat,
 (30) Ki ninč en vellem en ellenem vağon, eş ki nem gōit en
 velem a' himt (31) Azert mondom tūnektec mēnden bñ eş

karomlat megbočattatic emberecne, lelekne, kedeg karomlatfa nem bočattaticmeg, (32) Es valaki mondand igèt [†] emberfia ellen megbočattatic neki Ki kedeg mondand igèt scntlelec ellen, nem bočattaticmeg neki sem evilagban sem a' iöuendöben

5 (33) Auag tegetec io fat, es ö gimölčet iot, auag tegetec gonoz fat, es ö gimölčet | gonozt, mert valobizon fa ö gimölčeröl esmertetic meg (34) Kèche kegonac nemzeti, mikent bezelhetec iokat gonozoc valuatoc, mert zünec böfégéböl bezel za, (35) io ember io kenčeböl hoz iokat, es gonoz ember gonoz kenčeböl

10 hoz gonozokat (36) Mondam en kedeg tünecetec, hog menden hiu igéröl, kit emberec bezellendne, okot kül adnia ö rolla itelet napian, (37) mert te bezededböl igazoltatol es te bezededböl karhoztatol (38) Tahat felelenec [†] neki az irastudoc közzöl, es a' leualtac közzöl nemellec monduan, mester akarone

15 te tölled ielenfeget latnone (39) Ki feleluen monda azocnac E gonoz nemzet es e parazna ielenfeget ker, es nem adatic neki ielenfeg, hanem cac Ionas prophetanac ielenfege, (40) Mert mikent Ionas volt a' Cetne, hasaban harom nappal es harom eyel, igen lez[nec] emberne fia harom nappal es harom eyel földne

20 züüeben (41) Niniuia beli ferfiac felkelnec itelet napian e nemzettel, es megkarhoztatnac ötetmert ök penitenciat tartottac Ionasnac predicioert, es ym ez nagob Ionasnal (42) Sababeli

37 kiralne azzon felkel itelet napian e nemzettel es || megkarhoztatfa ötet, mert iöt földnece vegeröl halgatni Salamennac bül

25 csefeget, es im ez nagob salamonnal (43) Mikor kedeg a' fertezetes zellet ki megen emberböl iar aziu heleken, kerefuen rugolmat es nem leluen, (44) tahat mond megfordoloc en hazamba, honnan ki iöttem, es iutuan lelte ötet hiuan fepröckel megtizteituan es megekefeituen, (45) Tahat megen es vezen ö

30 vele egeb het zelleteket tölletöl alnocabakat, es bemenueiec lakoznac ot, es leznece az embernece vtoli gonozbac eleinel, ig lezen e mentöl gonozb nemzetnece (46) Meg ö e bezeluen a gölekezetece, ym ö auna es ö atafaiy alnac vala kun köuetkezuen hog neki zolnanac (47) Tahat monda neki nemel Im

35 te aüad es te atafaiy kun alnac, kerefuenece tegedet, (48) Es ö feleluen a' neki zolonac monda Es mel en atam es kie en atamfai, (49) Es Ri terieztuen ö kezet ö tanetuanira monda Im en aüam es en atamfai, (50) mert valaki tendi en atamnac

akarattat ki vağon meñueben, az en atamfia eş en hugom eş en anam

xiiij

ANapon ki menüen iç a' hazbol, vl uala a' tenger | mellet,
 (2) eş gölekezenec o hozia foc gölekezetec, ug hog' felmenüen⁵
 vlnö a' haiočkaban, eş mend a' gölekezetec alnacuala a' marton,
 (3) eş bezel vala nekie pelda bezedeçeben monduan Im ki
 ment ki vet vetni o maguat, (4) eş micor vet nemelleç esteneç az
 vt felen, eş iötteneç a' meñuei repeföc eş megöttec azocat,
 (5) Egebi kedeg esteneç a' könefre hol nem volt foc földöc, eş¹⁰
 legottan ki költenec mert nem vala földneç melfege (6) Nap
 kedeg felkeluen megheuölöneç, eş mert nem vala gökereç meg-
 azanac (7) Egebi kedeg eseneç a' tuuiffecbe, eş a' tuuiffec fel-
 neueneç eş megfo[z]itac azokat (8) Egebi kedeg eseneç a' io
 földbe, eş adanac gimölcöt Egebi zaz nemöuet, egebi hatuan¹⁵
nemöuet, egebi harmic nemöuet, (9) Kinec vağon hallo fulö
 halgaffa (10) Es hozia vepuen o tancituanı mondanac neki, Mire
 bezellez nekie peldabezedeçeben (11) Ki feleluen monda azocnac,
 Mert nekteç aduan vağon megefmernetec meñ orzagnac titkia,
 Azocnac kedeg ninç aduan, (12) mert kinec vağon annac adatic²⁰
 eş böuöltetic Kinec kedeg ninç, eş mellät laccic vallani el
 vetetic || o töllö (13) Azert bezelleç nekie pelda bezedeçeben, mert³⁸
 latuan nem latnac eş haluan nem halnac eş nem ertneç, (14) Hog'
 betellefeggeç o bennec Ifaias prophecıaia monduan, Hallattal
 hallotoc eş nem ertiteç, eş latuan lattoc eş nem lattoc, (15) mert²⁵
 megköueredet e nepneç o zuuöc, eş o fulöckel nehezen hallot-
 tanac, eş o zemeçet berekeztetteç, hog' ne latnanac valaha
 zemeçkel, fe fulöckel hallananac, fe zuuöckel erteneneç hog'
 megfordoluanac eş meg vigaziam öket, (16) Tü zemtec kedeg
 bodogoc mert latnac, eş tü fületeç kie halnac, (17) Valobizon³⁰
 mondom tünetec, mert foc prophetac eş igazac keuantac lat-
 nioc, melläket lattoc, eş nem lattac, eş hallanioc melläket hal-
 lotoc eş nem hallottac (18) Tü azert halgaffatoc a' vetöneç
 peldabezédet, (19) Menden ki halfa az orzagnac igiät eş nem
 erti, iö a' gonoç eş el ragağga azt mel vettetet o zuueben, Ez³⁵
 az ki vettetet az vt felän (20) Ki kedeg vettetet a' könefre,

Ez az ki halla istenneç igeiet, eş legottan örömmel vezi azt,
 (21) mert kedeg nem val ő benne görkeret, de ideft, törödelm
 lèuën kedeg eş ıldözet az igeiert legottan meg gonožbodie |
 (22) Ki kedeg vettetet a' tuiſbe, Ez az ki halla az igèt, de
 5 ez vilagnac zörgalmazatoffaga, eş kazdagfagnac hazugfaga meg-
 foita azt, eş gimölcnelkül lezen, (23) De a' ki a' io földbe vet-
 tetet, Ez az ki halla az igèt eş erti, eş gimölcöz nemel' žaz
 nemöuet, egebi kedeg hatuan nemöuet, bizon' egebi harmic
 nemöuet (24) Egeb pelda bezedet vete azocnac monduan, Meñ-
 10 necneç orzaga hafonlatic emberhez, ki vetet io magot ő žanta-
 faba, (25) mikor kedeg nepce el aluttac volna, iöt ő ellenfege,
 eş feltöl reia vetet konkolt, a' buza közibe, eş elment, (26) Mi-
 kor kedeg a' fű nót volna, eş gimölcözöt volna, tahat a' kon-
 koloc eş megieleeneneç (27) Vepuën kedeg a' hazi atanac žolgai
 15 mondanac neki, Vram nemde, io magot vettel vala e te žanta-
 fodba, azért honnan valla a' konkolocat, (28) eş monda azocnac
 Az ellenfeges ember töttö azt [†] A' žolgac kedeg mondanac
 neki, Akard e elmegönc, eş egebe žeggüc azocat (29) Es monda,
 Ne talantal a' konkol' ki žedueteç ki irəatoc veleç özüö a'
 20 buzat eş, (30) de hağğatoc monnot nōni az aratafiglan, Es az
 39 araratnac ideieben mondom az aratocnac, Žeggeteç elözer || a'
 konkolt, eş kötözieteç azocat űalabocba megēgettetni, a' buzat
 kedeg göheteç en čürömbe (31) Egeb pelda bezet veteç nekie
 monduan Meñnecneç orzaga hafonlatic mustar maghoz, kit veuën
 25 ember vet ő žantafaba, (32) ki iollehet menden magtol küſſeb,
 mikor kedeg neuënd, nağob menden kapožtanal, Es lezen faia
 vğ hoğ mēñēy repelöc iöyeneç, eş lakozianac ő ağain (33) Egeb
 peldabezēdet bezelle nekie monduan Meñnecneç orzaga hafonla-
 tic kouažhoz, kit veuën nemberi el reit harom merce liztbe
 30 omignem mēd megkelne (34) Mend ceket bezelle iç a' göle-
 kezeteneç pelda bezēdeçben, eş peldabezēdnelkül nem bezel
 uala nekie, (35) hoğ betellēfedneç, mel' mondatot propheta
 miat monduan Meghitom en žamat peldabezēdeçben, meghirde-
 tem vilagkezdetitöl foguan ualo titkokat (36) Tahat a' göleke-
 35 zeteç elereztuën iönö a' hazba, eş vepeneç ő hozia ő taneit-
 uani monduan, Mağarazd meg münekönc a' žantas konkolanac
 peldabezēdet (37) Ki feleluën monda Ki veti a' io magot, az
 emberneç fia (38) Az žantat kedeg, az e vilag, A' io mag

kedeg azoc az orzag|nac fiay, A' konkoloc kedeg Azoc az alnoc
fiac, (39) Az ellenfeg kedeg ki vetette azocat, az, az ordog,
de az aratat, az e' vilag vegezete, Az aratoe kedeg az angaloe,
(40) Azert mikent egbe zedic a' konkolocat es tuzzel megége-
tic, igen lezen e vilagnac uegezeteben, (41) erezti emberne⁵
fia o angalit, es egbe goitnec o orzagabol menden gonozbola-
toeat, es azokat kie tezne⁶ hamifagot, (42) es ereztie oket
tuznec kemeneciebe, ot lezen firalm es fogacnac cikorgatafa,
(43) Tahat az igazac fennec mikent nap o attocnac orzagaban,
Kinec hallo fulo vagon halgassa, (44) Menuecne⁷ orzaga hafon-¹⁰
latic zantafba reitet kenchez, Kit mel' ember meglelend elreiti,
es azon valo oromeben elmegen es elarolla mendenet mie vagon,
es meguzi a' zanto foldet (45) Esmeg menuecne⁸ orzaga hafon-
latic kereskedo emberhez, ki keres nemes koveket, (46) leluen
kedeg eg dragalatus kove⁹t, megen es elagga mendenet mie¹⁵
vagon, es meguzi azt (47) Esmeg menuecne¹⁰ orzaga hafonlatic
tengerbe ereztet varfahoz, kibe golekezie menden halacnac nem-
zetebol, (48) Ki mikor betelic || ki vonuan es a' mart mellet⁴⁰
vluen, valasztottac a' iokat o edenebe, a' gonozocat kedeg ki
ereztetec, (49) Igen lezen e uilagnac vegezeteben ki menne²⁰
az angaloe es el valazfac a' gonozocat az igazac kozzol, (50) es
ereztie oket tuznec kemeneciebe, o'h lezen firalm es fogacnac
cikorgatafa (51) Ertettetec e mend ezeket, mondnac neki
Es ug, (52) monda azocnac, Azert menden irastudo tanolt men-
uecne¹¹ orzagaban, hafonlatic emberhez hazi atahoz, ki hoz o²⁵
kencebol vyokat es okat (53) Es ez ug lon, mikor meg-
vegezte volna ihe e pelda bezedeket, elmene innen, (54) es
iutuan o hazaiaba, tanaita uala oket, o sinagogaiocban, ug hog
mondananac, honnan ennec mend ez bolcsegec, es e iozagoc
(55) Nemde ez az al¹² fia e, nemde o auna mondatie marianac³⁰
e, es o atfaiay iacob es ioseph, es Simon es Iudas, (56) es o
hugi nemde mend mu nalone vadnac e, azert honnan vadnac
ennec mend ezec, (57) es ig meggonozbodnac uala o benne
Ihe kedeg monda, Nin¹³ propheta tiztefegnelkul hanem cac | o
hazaiaban es o hazaban, (58) es nem ton ot foc iozagocat o³⁵
hutotlenfegekert

xiiiij

AZ vďdöben halla negedlő herodes ignac hiret, (2) eş monda ő germekinec, E Ianus baptista ő kőlt fel halottaibol eş azert műnelkédttet nec e iozagoc ő benne, (3) Herodes kedeg megfogta 5 Ianost eş meg kötelezte őtet herodiasert ő affasianac felelegeiert, (4) Mert Ianus vg monduala neki, Nem illic teneked vallanod őtet, (5) eş akaruan őtet megfogni fele a' neptől, mert ug val-lacuala őtet ment prophetat, (6) Herodesnec kedeg letele nap-ian, zökdőfő herodiadifnac laña az ebőlő haz közepet, eş kél-
 10 letec herodesnec, (7) azert esēuel fogada neki adni valamit kérne őtőlő, (8) eş az ő aňuátol imtetuen monda, Aggád enne-kem itten Ianus baptistanac feiet eg talńeron, (9) Es megzomorodec a' kiral' az esnec törűneieiért, eş azokert kie őuele egbe vńee vala, parančola neki adni, (10) eş erete eş megűakaza
 15 Ianost a' tömlőcēben, (11) eş elhozatec eg talńeron ő feie, eş a' 41 lañnac adatec, eş viue ő aňñanac, (12) eş hozia vepuen || ő taneituani vűec ő testet eş eltemetec azt, eş iűneiec meghirde-
 20 tec ihenac (13) Kit micor hallotuolna ihe haiočkaba menuēn elmēne innen kietlen helre maganac, Es micor hallottac uolna a' gőlekezetec kőuetec őtet varosocbol galogon, (14) eş ki men-
 25 uen lata a' foc gőlekezetet eş kőűörölő ő raitoc eş megvigazta ő lēletezđiōket (15) Estue leuen kedeg vűpenec ő hozia ő taneit-
 30 uani (†) e hel puźta, eş az idő immar elmult, erezd el a' gőleke-
 35 zeteket, hog menuen castelokba veģenec etket magocnac (16) Ihe kedeg monda nekic nem kel elmenűec, de aggātoc tű azocnoc enűec, (17) Felelenec neki nűc it, hanemčac őt keűer eş ket hal, (18) Ki monda nekic, Hoziatoc nekem ide azocat, (19) Es micor parančolt uolna a' gőlekezetnec le űlűi a' zenan, vűuen az őt keűereket, eş a' ket halakat menűe tekentuen meg alda,
 38 eş megzege eş ada ő taneituaűñnac, A taneituaűoc kedeg adac a' gőlekezetecnec, (20) eş mend űnec, eş megelegedēnec, eş fel-
 41 ueuec a' derebecnec maradekat tizenket fűles kofarocat tellese-
 ket, | (21) Az euőnec kedeg zamoc vala őtzer ezer ferfiac nem-
 44 beriectől eş aprodoctol meg valua, (22) Es legottan kenzerēite
 47 iűc ő taneituaűit a' haiočkaba fēlmenniec, eş őtet elől keluen a'
 50 tengeren altal menűec, miglen elerezteneg a' gőlekezeteket,

(23) eş a' gólekezet elereztuę fel mene a' hegre őnmaga imatkozni
 Eftue leuę kędeg őnmaga ottan vala, (24) A haiočka kędeg
 a' haboetol hağigaltatikuala a' tenger kőzepet mert a' zel ellen
 vala (25) Az eyęc kędeg neğed vigliaia koron, iouo o hoz-
 iaioe a' tengeren iaruan, (26) eş otet latuaioe a' tengeren iaratta 5
 meğzomorodanac monduan mert e tűnderlet, eş feltecben iouł-
tėneç, (27) Es legottan ihe zolala nekie monduan, vallatoc
 hűfeget en vağoc ne akariatoc fėlnetec, (28) Feleluę kędeg
 peter monda, Vram ha te vağ parančol nekem, hoğ iuthaffac
 te hoziad a' vizeken, (29) eş o monda ioy, Es lezaluan peter 10
 a' haiočkabol iar vala a' vizeken hoğ iutua iğhoz, (30) Latuan
 kędeg a' nağ zelet felemec, Es mikor elkezdet volna merőni,
 ioułto monduan Vram vdouzeh engemet || (31) Es legottan iğ o 42
 keze [†] ki noituę meğragada otet eş monda neki, Keues
 hűto mire ketelkędel (32) Es micor fel ment uolna a' haiočkaba 15
 meğalla a' zel, (33) Kie kędeg a' haiočkaban valanac iouęnec,
 eş imadac otet monduan, bizon istennec vağ fia (34) Es micor
 tengeren altal mentenec uolna iutanac genazaretnec földėbe,
 (35) Es micor meğefmertec uolna otet a' helęc ferfię erezte-
 nec meğd a' vidęc zerent, eş hozanac neki meğden gonozol 20
 vallokat, (36) eş kerıcuala otet, hoğ auag čac o ruhanac pere-
 met illetnec, eş valakie illettec meğigažtanac

X V

Tahat vepence o hozia irlmbol az irastudoc eş a' leualtae
 monduan (2) Mire toriemeg a' te tanęituaniđ a' vėnecnec zer- 25
 zefeket, mert nem mofiacmeg o kezeket micor keıeret ezneç
 (3) Es o feleluę monda azocnac, Es tu mire toritecmeg isten-
 nec parančolattat a' tu zerzeftekert mert isten uğ mondot
 (4) Tiztelled te atadat eş te anadat, eş valaki mondand gonozt o
 atfanac avag o anıanac halallal hallon, (5) eş tu vğ mondotoc, 30
 Valaki mondand atfanac avag anıanac, valamel aiandoc en
 tollem vağon teneked haznal, (6) Es nem | tizteli o atfat avag o
 anuat, Es meğfemmieitettetec istennec parančolattat a' tu
 zerzeftekert, (7) Kepmutaloc, iol prophetalt ifayas propheta
 tırollatoc, monduan (8) E nepc aiakockal tiztelnec engemet, o 35
 zuuoc kędeg mezze en tollem (9) octalan bōcōlnec engemet,

tancituaioe emberecne tanofagit, eş parančolatit (10) Es egbe
 o hozia hiuan a' gőlekezeteket monda neki, Halgaffatoc eş
 erčete, (11) mert mi zan be megen nem ferteztetmeg embere-
 ket, de mel' zabol ki io a' ferteztetmeg embereket, (12) Tahat
 5 vepuen o hozia o tancituani mondanac neki, tud e mert a'
 leualtac, ez ige haluan meg gonozbodnac, (13) Es o feleluen
 monda, Menden plantalat kit nem plantalt en meuei atam ki
 irtatic (14) Haggatoc el azokat mert vakoc eş vakocnac vezeri,
 Ha kedeg a' vac a' vakot vezetendi, monnaic a' verembe efic,
 10 [†] (15) Feleluen kedeg peter monda Magarazdmeg nekone e
 pelda bezedet, (16) Es o monda Meg tu eş ertelmnelkul vattoc
 e, (17) nem ertitec e Mert menden mi zan be megen halba
 megen, eş a' tiztolatban ki megen (18) Mellac kedeg zabol ki
 ionec, zabol zarmaznac, eş azoc ferteztetneg meg embereket,
 43 (19) Zubol kedeg zar||maznac gonoz gondolatoc ember oldokefec
 toruen torefec paraznafagoc vrlagoc hamis tanofagoc karomlatoc,
 (20) ezec kie megferteztetneg embereket, Mosdatlan kezzel ualo
 kener etel kedeg nem ferteztetmeg ember[eket]† (21) Es ic innen ki
 menuen mene tirufnac eş Sidonnac uidekibe (22) Es im eg
 20 Cananeai nemberi a' vidceböl ki ionen iustuala monduan neki
 Irgalmazih ennekem vram dauidnac fia, mert en leanom az
 ordogtol gonozol getretic, (23) ki cac eg igt sem felele neki
 Es o hozia vepuen o tancituani kerieuala otet monduan Erezdel
 ezt mert vtannone iust, (24) O kedeg feleluen monda Nem
 25 vagoc ereztetet hanem cac a' iuhochoz kie elteuchettec ifrnc
 hazat, (25) Es az iust eş imada otet monduan, Vram segeh
 engemet (26) Ki feleluen monda Nem io a' fiac keneret meg-
 uenni eş az ebecneg erezteti, (27) Es a' monda, Vg vram, De
 maga lam a' kolkec eş eznec a' [†] morfalekocbol, kie efuec o
 30 vrocnac aztalokrol, (28) Tahat feleluen ic monda annac O'
 nemberi nag te hutod legen neked mikent akarod Es meguiga-
 zec o lana azon idoben (29) Es micor innen ic elmultolna,
 iuta galileabeli |tenger melle, eş fel menuen a' hegre vlual ot
 (30) Es vepene o hozia foc gőlekezete valuan o uelec nema-
 35 kat eş fantacat eş vakocat eş leletezetefeket, eş [†] egebeket
 fokakat, eş vetez otet o labai elot, eş o meguigazta oket,
 (31) ug hog a' gőlekezetez cūdalkodnanac latuan a' nemakat
 zolnioe eş a' fantakat iarnioe eş a' vakokat latnioe, eş felma-

gaztatac iŕlneç iftenèt (32) Ihe kedeg ô taneituani egbe huan⁵
monda Kônôrôlôc a' gôlekezeten mert immar harmadnaptol fog-
uan lakoznac en velem, eş ehen ôket elereztenem nem akarom,
hog megne fogatkoznanac az utban, (33) Es mondanac neki
a' taneituanoc, Hol vagon azert nekone anne kenerone e kiet-
lenben, hog enne gôlekezeteket megelegeitheffone (34) Es ic monda
azocnac, Han keneretec vagon, Es azoc mondanac, Het eş keues
halačkanc, (35) Es parančola a' gôlekezetneç hog le ũlneneç
a' földon (36) Es veuen a' het keüereket eş a' ket halakat eş
halat aduan megzege, eş, ada ô taneituaninac, eş a' taneituanoc¹⁰
adac a' nepeneç, (37) eş mend oneç eş megelegedenec, eş a'
derebecböl kic megmarattacuala felueneç het kofarokat tellefe-
ket (38) Kic kedeg ôttenec uala, valanac negzer ezer embereç,
aprodonalkül eş nemberieknelkül, (39) eş a' || gôlekezet elerez-⁴⁴
ten felmene a' haiočkaba, eş iuta magedonnac videkebe¹⁵

x v j

Es vepeneç ô hozia a' leualtac, eş a' faduceofoc kedeg eş
kereç hog menböl ielenfeget mutatna nekic (2) Es ô feleluen
monda azocnac Eltue leuen ug mondotoc, derhenô lezen mert
verhenô a' men, (3) eş holual ma fergeteg, mert zomoro men²⁰
felic, (4) Azert menec zemelet tuğgatoc megvalaztanotoc, Ez
idoneç kedeg ielenfegët nem tudhattatoc, Gonoz [†] nem-
zet eş törueñ törô ielenfeget kër, eş ielenfeg nem adatic neki
hanemčac Ionas prophetanac ielenfege Es azoc elhaguan el-
mene (5) Es micor iuttacuolna ô taneituani tenger elue, elfelet-²⁵
keztetec kenereket veleç venni, (6) monda azocnac Lallatoc, eş
örizkeğgetec a' leualtacnac eş a' faduceofocnac kouazitol,
(7) Es azoc gondolkodnac uala on benneç monduan, mert
kenereket nem vottetec uolna (8) Tuduan kedeg ic monda onekic
Mit gondoltoc tû bennetec keues hûdöueç mert keüeretec inčen,³⁰
(9) Meg sem ertiteç è eş nem emlekeztetec meg az ôt keüere-
röl, az ôtzer ezer embereç kôzöt, Es han kofarockal vottetec
fel, [†] (10) eş sem a' het keüerecröl, a' negzer ezer embereç
kôzöt eş han kofarockal vottetec fel (11) Mire nem ertiteç |
mert nem a' keüerecröl mondottam tunektec, örizkeğgetec a'³⁵
leualtacnac eş a' faduceofocnac kouazitol, (12) (†) de a' leualtac-

nac es a' faduceofocnac tanofagoctol (13) Iouo kedeg ic Phulop
 cesarianac videkibe, Es kerdiala o taneituaunit monduan Kinec
 mongac emberec embernece fiat, (14) Es azoc mondanac Ege-
 bec Ianos baptistanac, Egebec kedeg Illesnece, de egebec Iere-
 5 mialnac avag a prophetac kózzol egnece (15) Monda azocnac ic
 Tu kedeg kinec mondotoc engemet hog vagoc, (16) Feleluen
 kedeg simon peter monda Te vag xc elo istennece fia (17) Fe-
 leluen kedeg ic monda neki Bodog vag simon bariona, Mert
 test es ver nem ielentette ezt teneked, de en atam ki vagon
 10 menuecben (18) Es en mondom teneked, mert te vag Peter,
 es e kózirton rakom en eghazamat, es pokolnac kapui nem
 hatalmazhatnac o ellene (19) es te neked adom menuec orza-
 ganac kolcat, Es valakit meg kótözendez földön megkötözöt
 lezen menuecben es Es valakit megodozandaz földön megodozot
 15 lezen menuecben es (20) Tabat paraucola o taneituaüniac
 hog senkinec se mondanac hog o volna xpc (21) Ennece vtanna
 kezde ic ielengetni o taneituaüniac, mert oneki iherlme kel
 45 menni, || es sokakat turni a' venektol es az irastudoktol es
 megöletni es barmadnapon halottaibol felkelni, (22) Es felen
 20 viuen Peter kezde ötet meg feddeni monduan Az eltauoztallac
 vram tetölled nem lezen a' teneked, (23) Ki megfordoluan
 monda Peternece Meu vtannam Sathanas mert gonozbolat vag
 ennekem, mert nem erted azocat mellec istene de mellec em-
 bereke (24) Tabat ic monda o taneituaüniac Ha ki akar en
 25 vtannam ioni megtagagga o magat, es feluege o kereztet es
 koueffen engemet, (25) Mert ki o lelket akaranga vduozeiteni
 eluezti ötet Ki kedeg elueztendi o lelket en ertem a' megléli
 ötet (26) Mert mit haznal embernece ha mend e uilagot erie
 es o lelkeben getrelmet zenueggen, Auag mi valtfagot ad em-
 30 ber o lelkeiert (27) mert embernece fia iouendo o atfanac diö-
 fegeben o angaliual, es tabat meg ad eg mendennece o muel-
 kedete zerent, (28) Bizon mondom tunektec hog vadnac ne-
 mellec az it alloc kózzol, kie nem kostollac a' halalt mignem
 lallac ioni embernece fiat o atfanac diöfegeben

xviij

Es hatod napoc vtan vëue iç Petert Iacobot | eš Ianost ò
 attafiat, Es viue azokat igen magas hegre maganac (2) eš
 megvaltozëc ò elöttöc eš megfenlec ò orcaia mikent nap, Ò
 ruhái kedëg lönec feierec mikent ho (3) Es im ielenec ònekic⁵
 moyfes, eš illës ò veleç bezëlueiec, (4) Feleluen kedëg Peter
 monda ignac, Vram io nekönc ith lennönc ha akarod alkoffonc
 ith harom hailakot neked egget Moyfesnec egget eš illësnec
 egget (5) Ò meg e bezëllette im fënes köd körnekezemeg ötet,
 eš im zo a' ködböl, Ez en zeretö fiam, kiben iol kelleter¹⁰
 ennekem ötet halgassatoc, (6) eš haluan a' tançituanoc ò orca-
 iocra esenec, eš igen felemenec, (7) eš vepec ò hoziaioc iç, eš
 illete öket eš monda nekic, Kellëtec fël eš né akariatoc fel-
 netec, (8) Felemeluen kedëg ò zemeket senkit sem latanac,
 hanem çac önmagat içt (9) Es ök a' hegröl lezaluán paran-¹⁵
 çola nekic monduán, E latatot senkinec se mongatoc, mignem
 emberneç fia fel kellen halottaibol (10) Es kerdec ötet ò
 tançituaui monduán, Azert mit monduac az irastudoc, hog
 Illësnec elözer el kel iöni (11) Es ò feleluen monda ò nekic
 Valobizonü Illës iöuendö eš meg ad mendeneket, (12) mondom ||²⁰
 kedëg en tünectec, mert Illës immar eliöt, eš nem esmertec- 46
 meg ötet, de tötteneç ò raita valamit akartac, eš ig emberneç
 fia çetrendö ò töllöc, (13) Tahat megertec a' tançituaüoc mert
 Ianos baptistarol bezellet uolna nekic (14) Es micor iöt volna
 a' gölekezethez vepec ò hozia eg ember terden hompolguan ò²⁵
 eleibe, eš monduán Vram irgalmazih en fiamnac mert
hanas, eš gonozol çetrëtic, mert çakorta tüzbe esic, eš çakorta
 vizbe, (15) eš hozam ötet te tançituaüidnac, eš nem vigazthatac
 meg ötet (16) Feleluen iç monda O hütötlen nemzet, eš vizha
 viuo mig lezec tüveletec eš mig zenuedlec tütöket, Hoziatoc³⁰
 ide azt en hoziam (17) eš megporeita azt ihc, eš ki mene ò
 belöllö az ördög, eš megvigazec a' çermec azon idöben (18) Tahat
 vepeneç ichoz a' tançituaüoc titkon eš mondanac neki, Mü mire
 nem vethetöc ki azt, (19) Monda azocnac iç, Tü hütötlensçet-
 kert, Valobizonü mondom tünectec Ha hütötöc lend mikent³⁵
 mustar mag, eš mondandotoc e hegnec men el innen eš

el meġen, eš femmi sem lezen lehetetlen tünektēc (20) E
 nemzet kedeg nem vettethetic ki, hanem imadſag miat
 eš bõit miat (21) Ok kedeg galilleaban náiaſkoduan monda
 azocnac ič Emberneč fia elaroltatic emberecneč kezecbe (22) eš
 5 meġõlic õtet eš harmad napon felkel, eš igen meġzomorodanac
 (23) Es mikor iuttac volna capharnaumba, vepeneč Peterhez
 kie a' didragmat vezicuala, eš mondanac neki, Tũ mestertēc
 nem fizeti meġ a' didragmat, (24) eš õ monda, tat vg. Es micor
 bementuolna a' hazba, elõlkele ič õtet monduan Mi tetic teneked
 10 Simon, Fõldneč kirali kitõl vezneč adot, Õ fiocotl auag idege-
nectõl, (25) eš a' monda [†] idegectõl, Monda annac ič,
 Azert zabadoc a' fiac, (26) Hoġ kedeg meġne gonozbehue
 õket, meġ a' tengerre, eš vesdmeg a' horgot, eš a' halat ki
 elõzer fogangá fogiad, eš õ zaia meġnituan lelz õ benne eg sca-
 15 tert, azt veued agġad nekic en ertem eš te erted

x v i i j

AZ idõben vepeneč ičhoz õ taneituanı monduan Kit alai-
 taž hoġ naġob meńűecneč orzagaban, (2) Es hiuan ič eg
 aprodot allaptata õtet õ kőzepetteč, (3) eš monda Bizoń mon-
 20 dom tũ nektēc Hanemha meġfordolandotoc eš lendetēc mikent
 aprodoc nem mehetteč be meńűecneč orzagaba (4) Azert valaki
 47 alazangá || õ magat mikent ez aprod a' naġob meńűecneč
 orzagaban (5) Es ki fogadand eg illeten aprodot en neuembe
 engemet fogad (6) Ki kedeg meġgonozbeitand egġet en men-
 25 tõl kűssebec kőzzõl kie en belem hiznec, Kellemetefb neki, hoġ
 malomkõ kõttetfec õ nakara, eš tenger fenekebe merõltetfec
 (7) Iay e vilagnac gonozbolattol, mert ug kěl hoġ gonozbolat
 iõyõn, de valobizoń iay az emberneč ki miat a' gonozbolat iõ
 (8) Ha kedeg te kezed auag te labad teged meġ gonozbeitand
 30 med el õtet eš vefd el te tõlled, Iob te neked az õrõc eletbe
 menned bennaol avag fantaol, hoġ nem ket kezed avag ket
 Labad valuan eretzetned az õrõc tũzbe, (9) Es ha te zemed
 meġgonozbeitand tegedet, vedki õtet eš vefd el te tõlled, Iob
 teneked eg zemed valuan be menned az õrõc eletbe, hoġnem
 35 ket zemed valuan eretzetned pokolnac tũzebe (10) Lassatoc
 hoġ ne vtallatoc meġ egġet e kűsdedec kőzzõl, mert en mon-

dom tûnectec hog' o angaloc mendenha lattac en atamnac
 oréaiat ki vagon meúnecben (11) Mert iôt emberneç fia vduo-
 zeiteni azt mel' eluezet vala (12) mi tetic tûnectec, Ha lend |
 valakineç zaz iuha, eš éç okôzzöllôc elteuehedendic, nemde
 meghagga é a' kilenç zaz kilençet a' kietlenben, eš meçen⁵
 megkerefni azt ki elteuehedetuala, (13) Es ha történendic hog'
 meglelendi azt bizoñ mondom hog' inkab oról raita, hog'nem a'
 kilenç zaz kilençen kie fonha elnem teuehettec, (14) E keppen
 ninç tû atatocnac akaratta ki vagon meúnecben, hog' çac éç
 es eluezien e küfdeçec kôzzöl (15) Ha kedeg bûnhendic te¹⁰
 benned te atadfia, meú eš fedmeg ôtet tekôzötted, eš çac
 ôuon kôzöttô, Ha tegedet halgatand megúterted te atadfiat,
 (16) Ha kedeg tegedet nem halgatand vég' te vele[n]d éçget auag'
 kettôt, hog' kettôneç avaç haromnac çaiaban al menden ige
 (17) Hog' ha azocat sem halgatanga mond eçhaznac, Ha kedeg¹⁵ |
 az eçhazat sem halgatanga legén neked mikent etnicus, eš ielen
 valo bûnôs müelkedetbeli (18) Bizoñ mondom tûnectec, vala-
 kiket meg kôtôzendetec földön meg kôtôzöttec lezneç meúnec-
 ben es, eš valakiket meg odozandotoc földön megodozottac
 lezneç meúnecben es (19) Esmeg mondom tûnectec mert kettô²⁰
 tû kôzölltetec kie éç akaraton lendnec földön menden valomit ||
 kerendneç adatic onekie en atamtol ki vagon meúnecben,⁴⁸
 (20) Mert valahol ketten avaç harman eçbe gölekezendneç en
 neuembe ot en o kôzöttôc vagoc (21) Tahat vepec peter o hozia
 eš monda, Vram ha bûnhendic en atamfia en bennem, hanzer²⁵
 boçassac neki, hetzeriglen é (22) Monda annac ic 'Nem mondoc
 neked hetzeriglen de hetuen hetzeriglen (23) Azert meúnecneç
 orzaga hafonlatic hazi emberhez, ki akart çamot vetni o zol-
 gaiual, (24) Es micor kezdet uolna çamot vetni, hozateç neki
 éç ki tartozic uala tiz ezer girauual, (25) Mikor kedeg nem³⁰
 volna miböl megadni, parançola ôtet o vra elaroltatni, eš o
 feleségeç eš o fiait, eš mendenet mie vala eš megadni (26) Le-
 efuen kedeg a' zolga keru uala ôtet monduan Val' bekefeget
 en bennem, eš mendeneket megadoc teneked, (27) Kônöröluen
 kedeg a' zolganac vra elerezte ôtet eš az adoffagot meghaga³⁵
 neki, (28) A' zolga kedeg ki menuen, lele éçget o fele zolgac
 kôzzöl ki tartozic uala neki zaz penzel, Ki megfoguan meg
 foifauala ôtet monduan Ad meg miuel tartozol, (29) Es az o

fele zolga leefnen keriuala ötet monduan, Val bekefeget en bennem eş mendeneket meg adoc teneked | (30) A' kedeg nem akara de elmené eş a' tömlőcbe erezte ötet mignem megadna az adoffagot (31) Latuan kedeg ő fele zolgac melléc leznec uala igen megzomorodanac, eş iouenec eş megmondac ő vrocnac, mend azokat melléc leznec uala, (32) Tahat hiua azt ő vra eş monda neki Alnoc zolga menden adoffagot meghagéc te nekéd, mert keröl engemet, (33) Azert nemde teneked es kegelmezned keluala é te feled zolganac mikent es en kegelmeztém teneked, (34) Es megharaguan ő vra ada ötet a' poroztoenac, mignem meg adna mend az adoffagot (35) Igen es en menúci atam tezen tū nectec, ha egmendentec megnem boçatand ő attafianac ő zuueböl.

xix

15 Es ug lön micor meguégezte uolna ic e bezedeket, elmené galileabol eş iutanac Iudeanac vidékebe Iordan elue (2) eş kőuetec ötet foc gölekezetec, eş meg uigazta oket ot (3) Es vepenec ő hozia a' leualtac kēfertuen ötet eş monduan, Ha illic embernec ő felefeget elhadni valami okert, (4) Ki feleluen 20 monda nekie Nem oluastatoc é, mert ki tőt embereket kezdet-től foguan, ferfiat eş nemberiet tőtő azokat, eş monda nekie 49 (5) Ezert meghagga ember attat eş aniat eş eggeföl || ő felefegeuel, eş leznec ketten eg testben (6) Es ug immar nem mondatnac kettőnec de eg testnec, Azert kiket iften egbe 25 zerketet ember megne valazia (7) Mondanac neki Azert mit parancolt moyses haomannac leuelét adni, eş elhagni, (8) Es monda azocnac ic, Mert moyses tū ionhotoc kemenűsegere engette tūnektec tū felefegeteket elhagnotoc, Kezdet-től foguan kedeg nem volt ig, (9) Mondom kedeg tūnektec, mert valaki 30 elhaganga ő felefeget haneműac paraznasagert, eş egebet vend a' belendezkedic, eş ki az elhagottat vendi belendezkedic (10) Mondanac neki ő tancituaní, Ha ig vaçon embernec felefegeuel vg nem kél hazafkodni (11) Ki monda azocnac Nem mendenec fogiac az igét de kienec aduan vaçon, (12) Mert 35 vadnac meddóc, kie onmagocat meghereltéc menűecnec orzagaiert ki foghatta fogia. (13) Tahat hozatanac neki aprodoc

hoğ imadkoznec, eş vetne ô kezet ô reiaioc, Ô taneituanî ke-
 deg megporeifacuâla azokat, (14) De iç monda ô nekie, Hağ-
 ăatoc az aprodokat en hoziam iôni, eş ne akariatoc meğtilta-
 notoc mert ollatanoke meñuecnec orăaga, (15) eş mikor ô kezet
 reiaioc vette uolna elmene inneten | (16) Es im eg ember vep-
 5 uen ô hozia monda neki, Io mester mit teğec hoğ vallam az
 ôrôc életet (17) Ki monda Mit kerdez engemet a' iorol, Eg
 isten io, Ha kedeg akară az ôrôc életbe menned tarăad az
 paraňolatocat (18) A' monda mellket Ihe kedeg monda Ne
 teg ember ôldôkest tôruent ne tôrîh, se teg vrfagot se mong¹⁰
 hamistanofagot, (19) Tiztelled te atadat eş te anadat, Zerefred
 te feledet ment tenmagadat (20) Monda neki a' hôs Mend
 ezeket ôriztem [+]
 menđ en ifiudadfagomtol foguan mi meğ
 enneken fogatkozatom (21) Es monda neki iç, Ha akară tôkel-
 letes lenned, Men el eş ad el menđ mid vagon, eş agăad ze-
 15 gencnec, eş vallaz kençet menben, eş iôy kôues engemet
 (22) Mikor kedeg a' hôs hallotta uolna e bezedeket zomorân
 mene el, mert valanac foc valali (23) Ihe kedeg monda ô
 taneituanînac Bizonî mondom tunektec hoğ kazdag nehezen
 meğenbe meñuecnec orăagaba, (24) Es esmeg mondom tunek-
 20 tec Mert kôñueb a' teuenec a' tô foc altal meñni, hoğ nem a'
 kazdagnac bemenni meñuecnec orăagaba, (25) Ezec haluan
 kedeg a' taneituanoc igen çudalkodanac monduan Azert ki
 vduôzôlhet, (26) Tekentuen kedeg iç monda nekie, Emberecnel
 ez lehetetlen istennel || kedeg mendenec lehetôc (27) Tahat felel-
 50 uen Peter monda neki Ime mû mendeneket meğ hattone eş
 teged kônettône Mi lêzen azert mûnekône (28) Ihe kedeg
 monda azocnac Bizonî mondom tunektec, hoğ tû kie engemet
 kôuettec a' meğ vyolatban mikor vlend embernec fia ô nağ-
 faganac zekiben vltôc eş tû tizenket zekeken iteluen ifrînc³⁰
 tizenket nemzetet, (29) Es menden ki meğ hağangă hazat avag
 atfafiât auag hugit auag attat auag anîat auag feleseğet avag
 fiât auag fôldet en neuemert zaz anneiat vezen, eş az ôrôc
 életet valla, (30) fokac leznec kedeg elôlfôc vtolfoc eş vtol-
 foc elôlfok,

Capitulum xx-a d

Menúecneç oržaga hafonlatic emberhez hazi atához, Ki ki
 ment előzer reggel fogadni műnefeket ő zölöiebe (2) Megze-
 göduen kedeg a' műnefekkel ég estí penzbe erezte öket ő
 5 zölöiebe, (3) Es ki menüen harmad idő koron lata egebeket
 hyaba aluan a vafart (4) Es azocnac monda Menúetec tū es
 az en zölömbe, Es mi igaz lend meg adom tūnektec, (5) Azoc
 kedeg el menenec Elmeg kedeg ki mene hatod eş kilençed
 idő koron eş tōn meg vgan (6) De tizen éggéd idő koron ki
 10 mēne eş lēle egebeket allattoc, eş monda nekie Mit allotoc it
 hyan mēnd e napot esteç (7) Mondanac neki Mert senki | mūn-
 ket megnem fogadot Monda azocnac, menúetec tū es az en
 zölömbe (8) Mikor kedeg estue lōt uolna, monda a' zölōnec
 vra ő sapharanac hyad a' műnefeket, eş aggad meg azocnac
 15 ő erdemeket, kezduen az vtolfocrol mēnd az elölőkiglen,
 (9) Azert micor iōuenec kie tizen éggéd idő koron iōttecuala
 ök es ég, ég penzt vōnec, (10) Az elölőc kedeg iōuen azt
 alifac uala hog' tōbbet volnanc vendōc, Vōnec kedeg ök es ég
 ég penzt, (11) eş veueieç morognac uala a' hazi ata ellen
 20 (12) monduan Ez vtolfoc ég ideiglen muueltec eş velōnc egen-
 lōcke tōtted azokat, Kie viseltūc napnac eş heufegneç terhēt,
 (13) Es a' felelnen ő kōzzōllōc égneç monda, Baratom nem
 težec teneked božžofagot, Nemde ég estí penzbe zegōttel velem
 è, (14) Ved azert a' mel tied eş mēn el, Akaroc kedeg az
 25 vtolfonac es adnom, mikent es teneked, (15) Auag nem illic
 ennekem tennem mit akaroc auag te žemed alnoc mert en io
 vaçoc, (16) Ig lezneç [+ vtolfoc elölőc, eş elölőc vtolfoc,
 mert fokac vadnac hiuatalofoc de keuefec valasztottac (17) Es
 iç iħrlmbe felmenuen, maganac veue ő tizenket tançituanit tit-
 30 kon, eş monda azocnac (18) Im felmegōnc iħrlmbe, eş ember-
 51 nec fia || elaroltatic a' papifedelmeçneç [tōl] eş az irastudoc-
 nac, eş halalra itēlie ötet, (19) eş aggac ötet a' poganocnac
 megkarhoztatni eş meg oftoroztatni eş megfezeitetni eş harmad
 napon felkel (20) Tahat vepec ő hozia zebedeus fiainac aūnoc
 35 ő fiaual ōzuō imaduan eş keruen valomit ő tōllō (21) Ki monda
 neki Mit akarz Az monda, Mongad hog' e ket fiamnac éggic

vllōn te iog felōlled, eš a' mafic te balfelōlled te orzagodban
 (22) Feleluen kedeg ič monda Nem tuğgātoc mit kerietec
 Ihattatoc ē a' kelhet kit en iando vağoc Mondanac neki ihat-
 tuc (23) Monda azocnac A kelhet valobizoñ iziatoc, Vlnōtōc
 kedeg en iog felōllem, auag en balfelōllem nem en adhatom tū-⁵
 nectec, de kienec alkottatot en atamtol (24) Es haluan a' tize
 meltatlankodanac a' ket afaiaerol (25) Ihe kedeg ō hozia hiua
 ōket, eš monda Tuğgātoc ē, mert a poganocnac fedelmi vral-
 kodnac ō raitoc eš kie ōregbec hatalmat valnac ō kōzōttōc,
 (26) Tū kōzōttetec kedeg nem uğ lezen, de valamel' tū kōzōtte-¹⁰
 tet akarand ōregb lenni, a' leğen tū zolगतoc, (27) Es valamel' aka-
 rand | tū kōzōttetec elō lenni, a' leğen tū zolगतoc, (28) mikent em-
 berneç fia nem iōt zolगतatni, de iōt zolгалni, eš adni ō lelkēt fo-
 kaenac valsfagaiert (29) Es azoc ierichobol ki menuen kōuetec
 ōtet foc gōlekezetec, (30) eš ym ket vac vluen az vt felen hal-¹⁵
 lac hoğ ič menne, Es iuōlteneç monduan Vr dauidnac fia irgal-
 mazih mū nekōnc, (31) A' gōlekezec kedeg meğfeddi vala azocat
 hoğ vezteğleneneç, Es azoc attol inkab iuōltneç vala monduan,
 Vr dauidnac fia irgalmazih mūnekōnc (32) Es meğalla ič, Es
 hozia hiua ōket, Es monda Mit akartoc hoğ teggeç tūnectec²⁰
 (33) Mondnac neki, Vr hoğ meğ nill'anac mū zemeine (34) Kō-
 nōrōluen kedeg ič ō raitoc illete ō zemeket, eš legottan latanac eš
 kōuetec ōtet

xxj

Es micor kōzeleitetuolna ič ihrlmhez, eš intotuolna Beth-²⁵
 fageba oliuetnac hegere, Tahat ič erezte ō ket taneituañit
 (2) monduan azocnac Meñnetec a' kastel'ba ki ellentecbe vağon,
 eš legottan lettec eg meğkōtōzōt nōsten zamart, eš ō vehmet ō
 vele oğgātocmeg, eš hoziatoc ennekem, (3) eš ha valaki vala-
 mit mondand tūnectec, monगतoc mert vrnac dolga vağon veleç,³⁰
 eš legottan elereztie ōket, (4) È || kedeg mend vğ lōtuala hoğ 52
 betellēfedneç mel' mondatot prophetamiat monduan (5) Monга-
 toc fion lañanac ym te kirafod iō teneked egūgō vluen a' nōs-
 ten zamarōn eš ō alatta ualo vehmen (6) A' taneituañoc kedeg
 elmenuen tōnec mikent parañoltuala nekic ič, (7) eš oda hozac³⁵
 a' nōsten zamart eš ō vehmēt eš vetec ō reiaioc ō ruhaiokat,

5 es ötet fellől reia vltetec (8) A' soc gőlekezet kedeg tereiti
 uala o ruhaiat az vtban, es egebi metelnec uala agakat a' fac-
 rol es tereiticuala az utban (9) A gőlekezetec kedeg kie elöl
 kelicuala es kie kőneticuala, iuőltneç vala monduan Ofanna da-
 uidnac fia aldot ki iőt vrnac neuébe ofanna magafagocban (10) Es
 mikor bement volna iħrlmbe megrendőlt mēd a' varos monduan
 Ki ez (11) A' nepec kedeg mondnac uala, Ez iç galileay nazaret-
 beli propheta, (12) Es bemenē iç istenneç templomaba es ki haña
 mēd az arolocat es a' veuōket a' templombol, A' penz ualtocnac
 10 kedeg aźtalocat, es a' galamb arolocnac zekeket eldōite (13) Es
 monda nekie Iruan vaģon mert en hazam hiuattatic imadagnac
 hazanac, tū kedeg tōttetec aźt toluaiocnac barlangaia (14) Es
 o hozia vepeneç vakoc es santac | a' templomban, es megvigazta
 azocat (15) Latuan kedeg a' papi fedelmec es az irastudoc a'
 15 cūdakat kiket tōt es a' gērmēkēket iuōltuēn a' templomban es
 monduan, ofanna dauidnac fia mēttatlankodanac, (16) es mon-
 danac neki Hallođ ē mit mondnac ezec Ihe kedeg monda nekie
 tat uģ Nēnde oluastatoc ē mert gērmēcedēcneç es emōcneç
 zaiocbol tōttel diēeretet, (17) es azoc megbaģuan a' varosbol
 20 el ki mēne betaniaba es oth lakozeç, es taneitauala istenneç
 orzagarol ōket (18) Reggel kedeg megfordoluan a' varosba meg-
 ehōlō, (19) es latuan eg fige fat az vt felen mēne o hozia es
 semmit sem lēlō o raita hanemēac leueleket es monda annac,
 Őrōcke sonha ne zarmazieç te belōlled gīmōlē, es a' fige fa-
 25 legottan megaģa, (20) Es latuan a' taneituañoc cūdalkodanac
 monduan, Mikēppen meg aģa ol' hamar, (21) Feleluē kedeg iç
 monda azocnac Bizoñ mondom tūnekteç hog' ha hūtōtōc lend,
 es nem ketelkedēdetec, nem ĉac a' fige farol teģiteç aźt, de
 es ha a' hēgneç mondandotoc, Vedfel temagadat, es veld tema-
 30 gadat a' tengerbe es vģ lezen, (22) es mēdēneket valamēlle-
 ket hūññ kērendetec imadagtoeba veziteç (23) Es micor iutot-
 53 uolna a' templomba || vepeneç o hozia a' papi fedelmec, es a'
 nepecneç veni monduan Ki hatalmaual teģed ezeket, es ki atta
 teneked e hatalmat, (24) Feleluē iç monda nekie Kerdlec en
 35 es tūtōket eg beģeden Kit ha megmondandotoc ennekem, en es
 megmondom tūnekteç ki hatalmaual tēzem ezeket (25) Ianos
 kereztsēge honnan vala, mēñbōl, avaģ emberectōl ē, es azoc
 gondolkodnac uala ōñ bennēç, monduan (26) Ha mondandone

ménböl mond múnckönc Azert mire nem hittetec annac, Ha kedeg mondanuc emberectöl, félönc a' gölekezettöl mert menđ vallac uala Ianost ment prophetat, (27) Es feleluen ignac mondanac nem tuğguc Es ő monda azocnac En es nem mondom tünectec ki hatalmaual tezem ezeket (28) Mi teccie kedeg tū-⁵ nectec Eg neminemő emberneç vala ket fia, es vepuēn monda az elölsöneç Fiam meū ma az en zölömbe munkalkodnod (29) A' kedeg feleluen monda Nem meğec Annac utanna kedeg penitenciarara rezzeduen elmene, (30) Vepuēn kedeg a' mafodhoz, monda azonkeppen, es a' feleluen monda El meğec vram es nem¹⁰ mene (31) mellie töttö e kettö közzöl az atānac akarattat, mondanac neki Az elölő, Monda azocnac ihe Bizon mondom tūnec-¹⁵ tec, mert a' ielenualo būnös műuelkedetbelieç es a parznac elöl mulnac tūtöket istenneç orzagaban, (32) mert iöt Ianos tū hoziatoc igallagnac utaban es nem hittetec neki, A' ielenualo¹⁵ būnös műuelkedetbelieç kedeg es a' parznac hittenec neki, de tū latuatoc ingēn penitenciat sem fogtatoc hog oztan hinnetec neki (33) Mas peldabezedet halgassatoc, Vala ember hazi ata ki plantalt zölöt, es fōuēnnel megkörnekezte ötet, es afot faitot ő benne, es tornot rakot, es atta ötet a' vincelerecneç, es őnmaga²⁰ zarandoclani eredet (34) Mikor kedeg a' gimölčözetneç ideie elközeleitetuolna, Erezte ő zolgait a' vincelerechez, hog vennec a' zölönec gimölčēt, (35) Es a' vincelereç ő zolgait megfoguan, nemellēt megvereneç nemellēt megöleneç, Nemellēt kedeg megkönezenec (36) Elmeg erezte ő egeb zolgait, többeket az elö-²⁵ belieçnel, es tōneç azocnac azonkeppen, (37) De mentöl vtolbzer erezte ő hoziatoc őnön fiat monduan, Netalantal böčölie az en fiamat, (38) A' vincelereç kedeg latuan ő fiat mondanac őn közőttöc Ez a' magzat iouetec öllücmeg ötet, es miene lezen az ő örökö, (39) es megfoguan ötet a' zölöböl ki uetec es megölec³⁰ (40) Azert mikor iouēnd a' zölönec vra || mit tezen a' vincele-⁵⁴ recneç (41) Mondanac neki A' gonozocat gonozöl eluezti, es ő zölöiet agğa egeb vincelerereçneç kie ideie koran megagğac ő gimölčēt (42) Monda azocnac iç Mi nem oluastatoc e irafocban A' köuet kit a' rakoc megutaltanac ez löt a' zgeletneç feize-³⁵ teben, vrtol löt ez es čudalatos mi zemeineben (43) Azert mondom tūnectec meguetetic tū tölletec istennec orzaga, es adatic poganocnac ő gimölčēt tēuökneç, (44) Es ki esendie a' köre meğze-

getic, de kire a' kő esendic megtőri őtet (45) Es micor hallot-
 tacuolna a' papifedelmec, eş a' leualtac ő peldabezedit meg es-
 merec hog ő rolloc mondana (46) eş kereficuala őtet megfog-
 nioc de felec a' gőlekezeteket mert mikent prophetat vallac-
 5 uala őtet

x x i j

Es feleluen ic monda esmeg nekic peldabezedeiben (2) Meń-
 necneç orzaga hasonlatic kirali emberhez ki tőt meńekezőt
 ő fianac, (3) eş ereztette ő zolgait hiuni a' hiuatalofocat a' me-
 10 ńekezőbe, eş nem akaranc ioniec (4) Elmeg erezte egeb zol-
 gait monduan, Mongatoc a' hiuatalofocnac Im en ebėdem kez
 En bikaim eş en hazi madarim megőlettec, eş mendenec kezec
 iőuetec a' meńekézőbe, (5) Azoc kedeg megutalac eş elmenėnec,
 nemellie ő saluaba de nemellie ő kerefkedetere | (6) Az egebi
 15 kedeg ő zolgait megfogac, eş bozzofaggal geteruen megőlec,
 (7) De a' kirali micor hallottauolna meg haraguec, eş ereztuen
 ő hadait eluezte az ember őldőkőket, eş ő varofocat meggoita
 (8) Tahat monda ő zolgainac, A' meńekező valobizon kez de a'
 kie hiuatalofoc valanac nem lőnec mēltoc (9) Meńnetec azert
 20 az vt feleere, eş valakiket leltec hyatoc a' meńekezőbe, (10) Es
 ki menuen ő zolgai az vtaeba, ege gőitenec mendeneket ki-
 ket lelėnec iokat eş gonozokat, eş betellėfedėnec a' meńekező-
 nec vendėgi (11) Be mēnec kedeg a' kirali hog latna az euőkēt,
 eş lata ot embert nem ruhaztat meńekező ruhauai, (12) eş monda
 25 annac, baratom mire iőttem ide be nem valuad mēneckező ruhat
 eş a' megmemola (13) Tahat monda a' kirali ő zolgainac Kezei
 labai megkőtőztuen ereziētec őtet a' külfő fetētsegecbe, ot lē-
 zen firalm eş fogacnac čikorgatafa, (14) Sokac vadnac kedeg
 hiuatalofoc de keuefec valažtottac (15) Tahat elmenuen a' leual-
 30 tac tanalčot tartanac, hog ict megfoghatnac ő bezėdeiben, (16) eş
 ereztie ő hozia ő taneituanokat az erodianofockal őzuő monduan
 Mester tuğguc mert igaz vag eş istenec utara igallaggal tanei-
 55 taz || eş nem gondolž te valakickel mert nem vēzed emberec-
 nec zemeleket, (17) Azert monğadmeg mūnekōnc mi tećcie te-
 35 neked illic ē čazarnac adot adnēc auag nem (18) Megesmeruen
 kedeg ic ő alnocfagocat monda Mit kēfertetec engemet kepmu-

taloc (19) mutaffatocze ennekem az adopenzt, es azoc neki adac az ado penzt, (20) Es ic monda azocnac Kie e kep, es a' kor-nolvalo iras, (21) Mondanac neki cazaré, Tahat monda azocnac Azert aggatocmeg a' mel cazaré cazaruac es a' mel istene istene, (22) Es e haluan cudalkodanac es otet meghaguan elmenec (23) A' napon vepene o hozia a' sadusecefoc, kie ug mondnac hog iné felkélet, es kerdec otet (24) monduan Mester moyfes vg mondot Ha valaki meghaluan nem valland magzatot, tahat o atafia vege annac felefeget, es felkolcö o atafianac magzatfat, (25) Valanac kedeg mu nalonc heten atafiac, es 10 az elo felefeget veuen meghala, es nem valuan magzatot, haga o felefeget o atafianac (26) [es] Azonkeppen a' mafic es a' harmadic mend a' hetediglen, (27) Mentol vtolbzer kedeg mendene utan a' nemberi es meghala, (28) Azert felkelletben e het kozzol kie lezen a' feleseg mert mend heten vallotac otet 15 (29) Feleluen kedeg ic monda azocnac Teuelgetec nem tuduac irast, es sem istenne orzagat, (30) Mert a' felkelletben sem hazafkodnac sem hazafagba nem vitetne, de lezen mikent meuben istenne angali, (31) A' halottanac kedeg felkelতিরöl nem oluastatoc e, mi mondatot vrtol monduan tuncetec (32) En 20 vago abrachamnac istene es Isaacnac istene es Iacobnac istene nem halottac istene de eleueneke, (33) es haluan a' golekezetec cudalkodanac o tanofogan (34) A leualtac kedeg haluan mert meg cendezeitette volna a' saducefocat, egbe gol[n]ene, (35) es eg toruen tudo o kozzollöc kerde otet kersertuen otet (36) Mef- 25 ter mel a' nag paranolat torueuben, (37) Monda annac ic Zereffed te vradat istenedet mend te zuueddel es mend te lelkeddel, es mend te elmeddel (38) Ez az elo paranolat es mentol nagob (39) Masod kedeg ehhez hafonlo ez Zereffed te feledet ment tenmagadat (40) E ket paranolatban ug menden toruen 30 es prophetac (41) A' leualtac kedeg egbe goituen kerde ic oket (42) monduan Mi tecic tu nectec xrol ki fia, mondnac neki Dauide, (43) Monda azocnac Azert miképpen ||hya leleben da- 56 uid otet vranac monduan (44) Monda[t] vr en vramnac vl en iogom felöl Mignem vessen te ellenfegidet te labaidnac famola 35 ala, (45) Azert ha dauid otet vranac hya mikeppen o fia, (46) es senki sem felelhet uala neki cac eg iget es, es senki sem merezie uala a naptol foguan toabba otet kerdeni

xxij

Tahat, ič beželle a' gôlekezetečnec eš ô taneituafinac
 (2) monduan Moysefnec žekin vltēc az irastudoc eš a' leualtac
 (3) Azert mēdent valomit mondađnac tūnecet tarčatoc eš tege-
 5 tec, de ô mūnelkedetēc žerent ne tegetec, Mert mongac de nem
 težec, (4) eš kôtožnec nehez terheket eš vifelhetečleneket, eš
 vetic emberečnec kariocra, de ôk čac vyockal sem akariac moz-
 deitani azokat, (5) Ô mēden mūnelkedeteket azert težec, hoğ
 lattaffanac emberečtôl, Ô filateriomokat kedeg megželečite, eš
 10 ô peremeket fel magažtattac (6) Es zeretic az elô vltô helēket
 vačorakon, eš az elô žekeket sinagogacban, (7) eš kôžonetečket
 vafarhelē, eš hiuattatni emberečtôl rabinac (8) Tū kedeg ne akar-
 iatoc rabinac hiuattatnotoc mert eg tū mestertec Tū kedeg mēd
 atafiac vattoc, | (9) Es atāt neakariatoc hiunotoc tū magatocnac
 15 földôn mert eg tū atātoc ki vağon meūnečen, (10) eš ne hi-
 uattaffatoc mesterečnec, mert eg tū mestertec xč (11) ki nağob
 [†] tū kôžottetec a' leğen tū žolgatoc, (12) Ki kedeg ô magat
 fel magažtatta alaztatie, de ki ô magat alazanga felmagažtatie
 (13) Iay tūnecet irastudoc eš leualtac kēpmutaloc, kie bere-
 20 kezтите embereč elôt meūnečen oržagat, tū bele nem mēntec,
 eš a' be mēnōket be mēnnieč nem bağğatoc (14) Iay tūnecet
 irastudoc eš leualtac kēpmutaloc, kie hoziu imadfağimatkozuatoc
 megēžiteč ōžueğecneč hazokat, azert nağob iteletet vēžtec
 (15) Iay tūnecet irastudoc eš leualtac kēp mutaloc kie megke-
 25 rōliteč tengert, eš a' žarrazt hoğ tehettetec eg vy hūtōuet, eš
 mikor lēnd valamēl, tēžiteč ōtet keččer inkab pokolnac fiaia
 hoğ nem tū vattoc (16) Iay tūnecet vakocnac vezeri, kie uğ
 mondotoc hoğ valaki efkēžec iſtenneč templomara a' ſemmi, Ki
 kedeg efkēdic a' templomnac araņara a' tartozič, (17) Heitoc eš
 30 vakoc mi nağob az araņ ē auağ a' templom ki meg ſcenteli az ara-
 57 ſat, (18) Es valaki || efkēdic az oltarra a' ſemmi Ki kedeg ef-
 kēdic a' geūērōſegre ki raita vağon a' tartozič, (19) Vakoc mert
 mi nağob a' geūērōſeg ē auağ az oltar ki megſcenteli a' geūē-
rōſeget, (20) azert ki az oltarra efkežec arra efkezie, eš mēd
 35 azocra meſſec ô raita vadnac, (21) Es ki a' templomra efkežec
 arra efkežec, eš arra ki lakozič ô benne, (22) eš ki mēnre ef-

kezeç az efkezeç iftenneç žekire, eš arra ki ũl ō raita (23) Iay tũnecetec iraftudoc eš leualtaç kepmutaloc, ki megeðzmaľlatoc a' mentat a' kaprot eš a' kŏmẽnt, eš meg hattatoc azocat meľlec ōregbec a' tŏrnenben, iteletet irgalmalľagot eš hũtŏt ezeķet kel uala tennetec eš azokat nem meghağnotoc, (24) Vac⁵ vezereç kie a' zuņogot ki žũriteç a' teuet keðeg elũeliteç (25) Iay tũnecetec iraftudoc eš leualtaç kepmutaloc, kie megtižteľfatŏc ažt meľ kũũl vağŏn a' kelhen eš a' talon, belŏl keðeg teľfeſec vattoc ragadozattal eš vndocfaggal, (26) Tiztohadmeg elŏzer ažt meľ belŏl vağŏn a' kelhen eš a' talon, hoğ eš a' tizta leğen¹⁰ a' meľ kũũl vağŏn (27) Iay tũnecetec iraftudoc eš | leualtaç kepmutaloc kie egeņlŏec vattoc a' meg feiereitet koporŏockal, kie embereçneç kũũl žepeçneç tetneç, de belŏl teľfeſec halot-tacnac tetemeckel, eš menðen fertezetetefeguel, (28) Igen eš tũ valobizoņ embereçneç kũũl igazaçnac tetteťteç, de belŏl teľfe-¹⁵ ſec vattoc kepmutalattal eš hamalľaggal (29) Iay tũnecetec iraftudoc eš leualtaç kepmutaloc, kie megrakiatoc a' prophetaçnac ſereķet, eš meg eķeſeititeç az igazaçnac koporŏioecat, (30) eš uğ mondotoc, Ha mũ voltone volna mũ aľainenac napiban nem voltone uolna ō tarŏoc a' prophetaçnac [†] vereçben, (31) eš²⁰ uğ tunŏnmagatoc vattoc tanoc tũnŏn magatocnac Mert azoçnac vattoc fiaĩ kie a' prophetaçat megŏlteç, (32) eš tũ tŏľčeteçbe tũ aľatocnac merteket, (33) Keğoc keçke keğonac nemzeti, mikẽnt tanoztaťfatoc el pokolnac iteletet, (34) Azert im en ereztetec [†] tũ hoziatoc prophetakat eš bŏľčeket, eš iraftudokat, eš²⁵ azoc kŏzzŏl tũ megŏltŏc eš megfežeitetec, eš azoc kŏzzŏl meg-oftorožtŏc tũ ſinagogatoçban, eš vľdŏžtŏc varoŏocrol varoŏocra, (35) hoğ iŏyŏn tũ reiatoc menðen igaz vēr ki elŏtletet ſŏľdŏn, igaz Abel veretŏľ foguaņ || Zachariaľnac vereiglen Barachias ſiaçiglan,⁵⁸ kit megŏľteç a' tẽplom eš az oľtar kŏžŏt, (36) Bizoņ mon-³⁰ dom tũnecetec hoğ menð ezeç iŏneç e nemzetre (37) Ihřlm, ihřlm ki megŏľŏd a' prophetaçat, eš meg kŏuežed azokat kie te hoziad ereztetteç, hanžer akartam te ſiaĩdat egbe gŏitenem, mikẽnt a' tie gŏiti egbe ō piľlenit ō žarňai ala, eš nem akarad (38) im pužtan hağatic tũ hazatoc, (39) mert en mondom tũ-³⁵ nectec, hoğ nem lattoc engemet matolľoguaņ, mignem mongatoc aldot ki iŏt vrnac neuębe

xxiiij

Es ki menuen iç a templombol megen vala eş vepeneç ô
 hozia ô taneituañi, hog mutatnac ô neki a' templomnac rakasit
 (2) Ô kedeg feleluen monda nekie lattatoc e mend ezeket, Bi-
 5 zon mondom tunectec Nem marad it ko kouon ki nem megtö-
 rettetec (3) Ô kedeg oliuetnac hegen vlette, vepeneç ô hozia
 titkon ô taneituañi monduan, Mongad meg munekonc micor
 ezen leznec, eş mef lezen te ioueteleduec eş e vilag vegezete-
 nec ielenfege (4) Es feleluen iç monda azocnac, Lattatoc hog
 10 valaki tutoket elne hitessen, (5) mert fokac ionec | en neuembe
 monduan En vagoc xpc, eş fokakat elhitetnec (6) Mert hallan-
 doc vattoc hadakat eş hadacnac hirët, Lattatoc hog meg ne
 zomoroggatoc, mert ezenec lennec kel de nem ottan vege,
 (7) Mert tamad nemzet nemzet ellen, eş orzag orzag ellen, eş
 15 leznec halaloc eş ehfegee, eş föld indolasoc hefeken, (8) Ezen
 kedeg mend a' firelmece nec kezdetec (9) Tahat tutoket elarolnac
 torodelmbe eş megolnec tutoket, eş leztec menden emberec-
 nec gulolegeeben en neuemert (10) Es tahat fokac meggo-
 nozbodnac, eş on egmast elarollac, eş gulolic eg mast,
 20 (11) Es tamadnac soc hamis prophetac, eş elhitetnec fo-
 kakat (12) Es mert megbouodie hamislag, fokacnac meghidegol
 zerelmec; (13) Ki kedeg mend vegiglen allapandic az vduozol
 (14) Es predicaltatoc az orzagnac ewangelio ma mend ez vilag-
 ban menden nemzetece nec tanosagocra eş tahat io a' vegezet
 25 (15) Azert micor latangatoc a' puztolatnac vndocagat aluan a' scent
 hefen ki megmondattatot daniel prophetanac miatta ki oluassa
 59 erce (16) Tahat kie Iudeaban vaduac || fuffanac a' hegecre,
 (17) eş kie a' haiazaton ne zaffanacle valamit feluennec ô hazoc-
 bol, (18) eş ki a' zanto foldon ne fordoffonmeg ô kontof feluenni
 30 (19) Iay kedeg terhefece nec eş zulonec a' napocban (20) Imat-
 koziatoc kedeg hog tu futastoc ne legen telbe auag innepen,
 (21) mert a' kor ol nag torodelm lezen mef sonha nem volt
 maiglan eş nem lezen (22) Es hanemha a' napoc megkurtabot-
 taeolna nem vduozolno menden test, De a' valasztottakert meg-
 35 kurtabettattac a' napoc (23) Tahat ha ki mondand tunectec im
 it vagon xc auag amot ne higgetec, (24) mert tamadnac ha-

mis cristofoe eş hamis prophetac, eş adnac nağ ielenfegeket eş
 čudakat uğ hoğ ha lehetfegeş volna a' valasztottac eş elhitettet-
 nenec (25) Im meg mondomtam tūnecet, (26) Azert ha mon-
 dandnac tū nektec im a' kietlenben vağon ne meñnētecki, auag
 a' reitecben ne hiğğetec, (27) Mert mikent-a' villamat tamad nap⁵
 keleten, eş teććie meñd napūgatiglan, vğan lezen ember fianac
 iōuetele, (28) valahol lezen a' teft oda gōlekeznec a' kefelōc
 es (29) Legottan keğeg a tōrōdelmneç | napi vtan a' nap meg-
 fetētōltetic eş hod nem ağga ō vilagat, eş a' čillagoc le hulnac
 meūrōl, eş a' meñņei iozagoc megindoltatnac (30) Es tahat¹⁰
 meg tetie meñnen ember fianac ielenfege, eş tahat firnac meñden
 földi nemzetec, eş lařnac embēnec fiat iōuen meñnec kōdiben
 nağ tehetfequel eş nağfaggal, (31) eş erezti ō anğalit trombita-
 ual eş nağ žozattal eş egbe gōitic ō valasztottit meñnec neğ
 želitōl foguan eş meñnec magallagatol foguan meñd ō hataraig-¹⁵
 lan (32) E fige farol keğeg esmerietec meg e peldabežet, micor
 ō aga meg germećdedōlend, eş megleueležēdic tuğgatoc mert
 kōzel vağon a' ĩar, (33) Vğan es tū micor latangatoc meñd
 ežeket lenni, tuğgatoc mert kōzel vağon eş aitoeban (34) Bizoñ
 mondom tūnecet mert nem mulic el e nemzet mignem meñd²⁰
 ežec legēnec, (35) meñ eş föld elmulnac, de en igēim elnem
 mulnac (36) A napot keğeg eş az idōt senki nem tuğga sem
 meñnec anğali, sem fiu hanemčac afa (37) Mert mikent volt
 Noenac napiban, vğan lezen ember fianac iōuetele, (38) Mert
 mikent a' viz ōzōn elōt || valo napocban, valanac euōc eş iuoc,⁶⁰
 hazafkodoc eş hazafagba adoc, meñd a' napiglan meñten Noe
 bemene a' barkaba, (39) eş nem esmerēcmeg, mignem eliōuō
 a' viz ōzōn, eş meñdeneket el vōn, vğan lezen es emberfianac
 iōuetele, (40) Tahat ketten leznec eg žanto földōn, egćic el-
 uētetic eş mafic meghağatic ketten leznec eg ağban, egćic el³⁰
 uētetic eş mafic meghağatic, (41) Ketten leznec ōrlōc eg ma-
 lomban, egćic eluētetic eş mafic meghağatic, (42) Azert viğaz-
 iatoc mert nem tuğgatoc meñ idōben legēn iōuendō tū vratoc
 (43) Azt keğeg, tuğgatoc, hoğ ha tudna a' hazi afa meñ idōben
 az vr iōuendō uolna valobizoñ viğazna eş nem hadna megafni³⁵
 ō hazat (44) Vğan tū es legetec kežec, mert meñ idōn nem
 alaitatoc iō embernec fia (45) Kit alaitaž oñ hū zolganac eş ol
 ildomofnac, kit ō vra žerzet ō hazi emberin, hoğ ağgon azoc-

nac etket ô ideie koran (46) bodog a' zolga, kit micor iöuend
 ô vra ug lël tette, (47) bizou mandom tuncetec mert mend ô
 iauin zerzi otet | (48) Ha kedeg a' gonož zolga mondand ô žū-
 ueben, Kefic en vram iöni, (49) eş kezdendi az ô fele zolga-
 5 kat verni, Ô kedeg ežec eş izec a' rezegefecel, (50) iö a' zol-
 ganac vra a' napon meffen nem remenli eş az idön meffen nem
 tuğga, (51) eş megualazta otet, eş ô rezet veti a' kepmutaloc-
 kal ot lézen firalm eş fogacnac čikorgatafa

X X V

10 Tahat menűecnec oržaga hafonlatic tiz žūzechez, kie vėuen
 ô lampafocat ki menenec a' völegennec eş a' meñ ažžonnac
 eleibe, (2) Ežec kőzzöl kedeg otön valanac [†] balgatagoc eş
 otön ildomofoc, (3) De az ot balgatagoc vėuen ô lampafocat
 nem vönec olait ô veleç, (4) de az ildomofoc vönec olait ô
 15 edenecebe ô lampafockal özüö, (5) Kėfuen kedeg a' völegėn mend
 el žuñodozanac eş el alunac (6) Efel koron kedeg lön iuöltes
 Im el iöt a' völegėn kelletec eleibe (7) Tahat felkelenec mend
 a' žūzec eş megkežetec ô lampafocat (8) A' balgatagoc kedeg
 mondanac az ildomofocnac, Aggátoc nekőnc a' tū olaitocban
 20 mert a' mū lampafinc megaložnac (9) Felelenec az ildomofoc ||
 61 monduan Netalantal nem lézen eleg nekőnc eş nektec, de in-
 kab menűetec az arofochoz eş vėgetec magatocnac, (10) Mikor ke-
 deg elmenenec venniec eliöt a' völegėn, eş kie kežec valanac
 bemenenec ô vele a' mēncežöbe, eş berekeztetec az aito,
 25 (11) Mentöl vtolbzer kedeg az egėb žūzec eş eliöuenec monduan,
 Vr uifd meg nekőnc, (12) eş ô feleluen monda Bizou mandom
 tuncetec nem tudlac tutöket, (13) eş vg vigaziatoc mert nem tuğ-
 gátoc a' napot sem az idöt (14) Mert mikent žarandocłani ere-
 det ember hitta ô zolgait, eş atta azocnac ô ianit, (15) eş eg-
 30 nec adot ot girat, mafnac kedeg kettöt de a' mafnac egget, eg
 mendennec ô tehetsege zerent, eş legottan eleredet (16) Elmėne
 kedeg ki az ot girat vöttö vala, eş müuelkeduen űere a' felet
 mas otöt, (17) Es azon keppen ki a' kettöt vöttövala, űere mas
 kettöt, (18) Ki kedeg az egget vöttö vala elmenuen földbe asa
 35 eş elreite ô vranac penzet (19) De soc idö utan eliöt a' zolgac-
 nac vroc, eş žamot vetet ô veleç, (20) Es ô hozia vėpuen ki

az 6t girat v6tt6 vala meg mas 6t6t v6n neki | monduan, Vram 6t girat adal ennekem, im mas 6t6t 6rtem a' fel6t (21) Monda annac 6 vra, 6r6l en io h6 zolgam mert kevesben voltal h6 fokakon zerezlec tegedet men be te vradnac 6r6mebe, (22) Hozia vep6c ked6g es ki a' ket girat v6tt6 uala es monda [†] Vram⁵ ket girat attal ennekem, ime mas kett6t 6rtem a' fel6t (23) Monda annac 6 vra, 6r6l en io h6 zolgam mert kevesben voltal h6 fokakon zerezlec tegedet men be te vradnac 6r6mebe (24) Hozia vepu6n ked6g es ki az eg gi[gi]rat v6tt6 uala monda Vram tudom mert kemen ember vag, mert arac hol nem vettel,¹⁰ es g6itez hol nem himtettel, (25) es felu6n elmenec es elreit6m a' te giradat a' f6ldb6, im meg vag6n a' m6l tied (26) Felel6n ked6g 6 vra monda neki, Gonoz rest zolga tudod uala mert aratoc hol nem vettem, es g6it6c hol nem himtettem, (27) azert kell6t uolna az en penzemet a' penz valtoenac adnod, es en is i6u6n valobizon vforaual v6ttem volna meg azt a mel en6m (28) Azert vegetecmeg 6 t6ll6 | a' girat es aggatoc annac kin6c tiz 62 vag6n, (29) mert m6nden vall6nac adatic es b6u6ltetic, de annac a' kin6c nin6 az es a' m6l tetic hog vag6n elu6tetic 6 t6ll6, (30) es a' k6lletlen zolgat vessetecki es erezi6tec a' k6lf6 fet6t-²⁰ teg6cbe, mert ot l6zen siralm es fogacnac 6ikorgatafa, (31) Mikor ked6g i6 ember6c fia 6 nag6agaban es m6nd 6 angali 6 uele, tahat vl 6 nag6aganac zekiben, (32) es g6itetn6c 6 eleibe m6nden nemzetec, es megvalazfa 6ket egmaftol, mik6nt a' paztor valazfameg a' iuhokat a' ke6ke6t6l, (33) es valobizon a'²⁵ iohocat allatfa 6 iogfel6ll6, a' ke6keket ked6g 6 balfel6ll6, (34) Tahat mond a' kiraf azocnac kie 6 iogfel6ll6 [†] l6znec l6netec en afamnac aldotti, biriatoc a' vilag kezdet6t6lfogan valo nektec alkottatot 6rzagot, (35) mert en eheztem es ennekem ennem attatoc, zomiuhozam es ennekem innom adatoc, ven-³⁰ deg valec es befogadatoc engemet, (36) mezeitelen valec es megruhazatoc engemet beteg valec es meglatatoc engemet T6ml6c6ben valec es | i6ttet6c en hoziam, (37) Tahat feleln6c neki az igazac monduan Vr micor lattone tegedet ehezettel es 6tet6nc tegedet zomiazfad es venereket attone teneked, (38) Auag³⁵ lattuc te vendeg voltodat es befogadtone tegedet Auag mezeitelen voltodat, es bef6dext6nc tegedet, (39) Auag micor lattone tegedet beteg6n, auag [†] t6ml6c6ben es i6tt6nc te hoziad, (40) Es

a' királ feleluen mond azocnac, Bizon mondóm tûnektec, miglen ez en mentöl külfeb afamfiai közzöl égñec tóttetec ennekem tóttetec (41) Tahat mond a' királ azocnac kie ő balfelőlő lészñec tauoziatoc el en töllem atkozottac az őróc tûzbe ki alkot-
 5 tatot őrdögñec eş ő angálinac, (42) mert en ehezem, eş nem adatoc ennekem ennem zomiuhozam eş nem adatoc ennekem innom, (43) vendeg valec, eş engemet be nem fogadatoc, mezeitelen valec, eş engemet be nem fedezetec, beteg valec eş tómlőcbe eş nem latatoc engemet (44) Tahat felelenc ezec eş ő neki
 10 monduan Vr micor lattonc tegedet ehézetted, avağ zomiazattad
 63 auağ vendeg voltodat || auağ mezeitelen voltodat, avag beteg-
letted', avag tómlőcbe eş nem zolgaltonc te neked (45) Tahat felel azocnac monduan, Bizon mondóm tûnektec, miglen nem tóttetec égñec ekülfebec közzöl ennekem nem tóttetec, (46) eş
 15 ig mennec ezec az őróc gétrelmbe, az igazac kedeg őróc életbe

xxvj

Es vg lön micor meguégezte uolna ic mēnd e bezedeket monda ő taneituañnac (2) Tuğgátoc é mert ket nap vtan huf-
 20 uet lezen, eş emberñec fia elaroltatic hog megezeiteffec (3) Tahat egbe gólekeztec a' papoc fedelmi eş a' nepecñec vėni a' papoc fedelme pituaraban ki mondatoc Cayfarnac, (4) eş tanalçot tartanac mikent içt megfoghatnac eş mególhetñec (5) Mondnac uala kedeg Ne ez innep napon, ne talantal haboro lenne a'
 25 nepben (6) Mikor kedeg ic volna betaniaban poklos fimonnac hazaban, (7) hozia vepec eg nemberi, valuan eg alabastron dragalatos kenetet, eş otte azt az vlonec feiere, (8) Latuan kedeg a' taneituañoc mēltatlanakodanac monduan, Hog mi vezedelm ez, (9) mert | ez eladathatic uala sokon, eş adathaticuala
 30 zegenecñec (10) Tuduan kedeg ic monda azocnac Mit nehezeltet e nemberire, mert io müuelkedetet müuelkedet en raitam, (11) Zegeneket kedeg mēnden ha vallotoc veletet de engemet nem mēdenha vallotoc, (12) mert, ereztette e kenetet en tef-temre eltemetendñec tót engemet, (13) bizon mondóm tû nec-
 35 tec, valahol predıcaltatandic ez ewangeliom mēnd e vilagban meg mondatoc ő megemlekezetere hog ő ezt tóttó (14) Tahat

a' tizenkettő közzől ég ki scariuti iudafnac mondatie vala el-
 mene a' papoc fedelmihez (15) és monda azocnac Mit akartoc
 ennekem adnotoc, és en ötet nektec adom, és azoc zerzenec
 neki harmic ezüst pénzt, (16) és ennek vtanna keresi vala az
 okat, mikent öket nekie adhatna (17) A' pogača etelneç kedeg⁵
 elö napian vépenec a' taneituañoc içhoz monduan hol akarod
 hog' alkossuc teneked megenned a' barant (18) Es iç monda
 Ménneteç nekihez a' varosba és mongatoc neki Mester monga,
 En idem közel vagón, te nalad tezem a' baran etelt en taneit-
 uanimmal || (19) Es ug' tönec ö taneituañi mikent iç parançolt-⁶⁴
 uala azocnac, és megkezeitec a' barant (20) Estue leuen kedeg
 egbe ül vala ö tizenket taneituañiual, (21) és micor ennenec
 monda azocnac Bizon mondom tunektec mert tū eggitoc el arol
 engemet, (22) és igen megzomorodanac, és kezdenec mēnd mon-
 danioç Mi nem en vagoc vram (23) Es ö feleluen monda nekie¹⁵
 Ki marfa en velem ö kezet a' talba az arol el engemet,
 (24) Valobizon emberneç fia megen mikent iruan vagón ö rolla
 De iay az emberneç ki miat emberneç fia elaroltatie, iob volt
 neki hanem žuletet volna az ember (25) Feleluen kedeg Iudas
 ki ötet elarola monda, Minem en vagoc raby Monda annac Te²⁰
 mondad (26) Azockal kedeg iç vaçoralatta, veue a' keneret és
 megalda és megzege, és ada ö taneituañinac, és monda, Vege-
 tec és egetec [†] ez en testem, (27) és veue a' kelhet és hala-
 latot tōn, és ada azocnac monduan Igatoc ebböl mēnd, (28) mert
 ez en vėrem vy törvenneç ki fokakert elötletie būnőcnec boça-²⁵
 naffara, (29) Mondom kedeg tūnectec, hog' nem izom matol-
 foguan e žöllo vežžōnec nemzeféböl mēnd a' napiglan, mikor
 azt vyonnan izom tū veletec en atamnac orzagaban (30) Es
 diçeret monduan ki menenec oliuetnac hegere (31) Tahat monda
 iç azocnac, Mēnd tū meg gonozbottoc ez eyel en bennem mert³⁰
 iruan vagón megverem a' paztort és elhimletneç a' çordanac
 iuhi, (32) de mi vtan felkelendec elölkelleç tūtöket galilieban
 (33) Feleluen kedeg Peter monda neki Sõt ha mēnd meggonoz-
 bodandnac te benned En es sonha sem gonozbodom meg te
 benned (34) Monda neki iç, Bizon mondom teneked, mert ez³⁵
 eyel mi elöt kakas zol haromzer tagameg engemet (35) Monda
 neki Peter, Sõt ha megkelletendie ennekem teueled halmom sem
 tagadlameg tegedet, Azonkeppen [†] mondnac vala mēnd a'

taneituañoc es (36) Tahat iuta iç azockal a' faluba ki mondatie
 getsemaninac, es monda o taneituañinac VIIteç itten miglen
 oda megec es imadkozom, (37) Es vele venen Petert es Zebe-
 deusnac ket fiai kezde zomorodni es bankodni, (38) Tahat
 5 monda azocnac Zomoro en lelken a' halaliglan, Marağgatoc
 65 ith es vigaziatoc || en velen (39) Es keuesenne eleb menuen
 esec o orcaiaara imadkozuan es monduan En atam ha lehetseges
 tauozieç el e keleç en töllem, de valobizon nem mikent en
 akarom de mikent te, (40) Es iouo o taneituañihoz es lele
 10 oket alattoc, Es monda peterneç Ig eg ideiglen sem vigazhattal
 en velen, (41) Vigaziatoc es imadkoziatoc hog ne menutec
 kesertetbe, valobizon a' lelec kez de a' test beteg (42) Esmeg
 masodzer elmene es imatkozec monduan En atam ha nem tauoz-
 tathatic el e keleç en töllem hanemnac hog meg igam azt
 15 legem te akaratod (43) Es iouo esmeg es lele oket alattoc mert
 o zemec megnebezedet vala, (44) es azoc meghaguan esmeg
 elmene es imadkozec harmadzer azon bezedet monduan, (45) Ta-
 hat iouo o taneituañihoz es lele oket alattoc es monda azocnac
 Alogatoc immar es hugoggatoc, im elközeleit az ido es ember-
 20 neç fia elaroltatic bunofokneç kezecbe (46) keltetec ereggone
 im elközeleit ki engemet kezbe ad (47) Meg o e bezellette im
 eliouo Iudas a' tizenkettö közzöl eg es o vele loc gölekezet
 töröckel es rudackal, ereztetec | a' papi fedelmectol, es a' nepe-
 neç venitöl, (48) Ki kedeg otet el aroltauala atta uala e ieget
 25 nekiç monduan Valakit megapolandoc o az fogiatoc otet, (49) es
 zorgalmaft vepuen ichoz monda Vduöz leg rabi, es megapola
 otet (50) De iç monda neki Baratom mire iottel, Tahat hozia
 vepeneç es kezetet icra vetec, es meg fogac otet (51) Es eg
 azoc közzöl kie icfal valanac ki terieztuen o kezet ki vep a'
 30 keft, es capuan a' papoc fedelme zolgaiahoz el vaga[c] o fület
 (52) Tahat monda annac iç Fordehad te törödet o helere mert
 menden ki tört vend tör miat vez (53) Auag azt alotod hog
 nem kerhetnem en atamat es ma adna enneken többet hognem
 tizen ket legio angalocat, (54) azert mikent tellesedneç be
 35 irafoc mert ig kel lenni (55) Az idoben monda iç a' gölekeze-
 tecneç Vgan iottetec mikent toluaihoz töröckel es rudackal meg
 fognotoc engemet, Menden napon tu nalatoc ultem a' templom-
 ban taneituan es nem fogtatocmeg engemet (56) Mend ez kedeg

ig lön hog betellfedneñeç prophetacnac irafi Tahat menđ a' taneituañoc ötet meg hağuan elfutanac (57) Es azoc megfoguan içt viuç ötet Caifafhoz a' papoc fedelmihez || hol az irastudoc eş 66 a' leualtac eş a' nepeñeç veni egbe gólekezteçuala, (58) Peter kedeg mezzöl kóueti uala ötet a' papoc fedelme pituaraiglan, eş bemeñnen vluala a' zolgackal hog latna veçet (59) A' papoc fedelme kedeg eş menđ a' tanalç kereñeç vala hamistanofagot iç ellen, hog ötet halalra adnac (60) eş nem leleñeç, iollehet foc hamistanoc iöttecuolna Mentöl vtolbzer kedeg iöueñeç ket hamistanoc (61) eş monđanac Ez vg monđot meçtörhetem isten-10 neç templomat eş harmad napon meçrakhatom azt (62) Es felkeluen a' papoc feidelme monđa neki Semmit sem felelç menđ ezecre mellket ezec te elleneđ tanolnac (63) Ihc kedeg veztegluala Es a' papoc fedelme monđa neki Kerdleç teğed az elo istenre hog monğadmeg nekönc ha te vağ xç istenneç fia 15 (64) Monda annac iç Te monđad De valobizon mondom tñneçtec Matolfoguan latnotoc kezditte emberneç fiat vlette istenneç iogia felöl, eş iönette menneç ködiben (65) Tahat a' papoc feidelme meçzakazta önön ruhajat monđuan Karomlot, mig züköflötöc meges tanocnalkul im | most hallettatoc e karomlatot 20 (66) mi teçieç tü nectec Es azoc feleluen monđanac Melto halalnac (67) Tahat pökeñeç ö orçaiara, eş íac çapafockal vericuala ötet, Egbeç kedeg tenereket ö orçaiara attanac (68) monđuan Xpc prophetizal mü nekönc ki az ki teğedet çapot (69) Peter kedeg vlvala küüöl a' pituarban, eş hozia vepec eg leañ mond-25 uan, Te eş a' galileai içfal valal (70) Es ö meçtagada menđeñeç elöt monđuan Nem tudom mit monđaz, (71) Ö kedeg az aiton [+] ki menette lata ötet mas leañ eş monđa azocnac kie oth valanac Ez eş a' nazareti içfal vala (72) Esmeg efeuel meçtagada mert nem esmerte volna az embert (73) Es keuelle 30 vartatuan vepeneç öhozia kie a' tñnel alnacuala Es monđanac Bizön te eş azoc közzöl vağ mert tenen beçedet meg ieleñ teğedet (74) Tahat kezde židalmazni eş eskenni mert nem esmerte volna az embert eş legottan kacas žola (75) Es megemlekezec Peter içnac beçederöl kit monđotuala, Mi elöt kakas 35 žol haromzer tagačmeg engemet eş ki mennen fira keferuen

xxv ij

67 Holual leuen kedeg tanalčot || tartanac męnd a' papifeie-
delmec, eş a' nepecnec veni iç ellen hog ötet halalnac adnac
(2) Es meękötözuę eluięec eş adac ötet poncius pilatus neuo
5 feiedelmnec (3) Tahat latuan Iudas ki ötet elaroltauala hog
karhozotuolna penitenciara vitetuen meęvıue a harmic ezüst penzt
a' papoc feiedelminec eş a' nepecnec veninec (4) monduan
Bünhöttem az artatlan vęrt elaroluan, Es azoc mondanac Mi
münekönc te lassad (5) Es az ezüst penzeket a' templomban
10 leuetuen elmene eş elmeņuę kötellet önmagat felakazta (6) A'
papoc feiedelmi kedeg vęuen a' harmic ezüst penzeket mondanac
Nęm illic ezeket ereztęnönę a' corbanonba mert a' vęnec arra,
(7) Tanalč tartuan kedeg vęuec azockal eg fazokafnac földet
zarandokoenac temetefecre, (8) Azert e žanto föld hiuattatic
15 acheldemachnac az az vęnec földö męnd e napiglan (9) Tahat betel-
lesedet mel mondatot Ieremias propheta miat monduan Es vęuec a'
harmic ezüst penzt a' meęberletnec bęret kit berlettec ifrl fiaitol,
(10) eş attac azocat a' fazokafnac földöiert mikęnt žerzette | ennekęm
vr (11) Ihc kedeg allapęc a' feiedelm elöt, eş kerde ötet a' feiedelm
20 monduan Te vag e fidocnac kirala Monđa neki iç Te mondog (12) Es
micor vadoltatnec a' papoc feiedelmitöl eş a' nepecnec yenitöl
seęmit sem felele (13) Tahat monđa neki pilatus Nęm hallod
e męne tanofagocat monđnac te ellened, (14) eş čac eg igere
sem felele, ug hog igen čudalkodnec a' feiedelm (15) Az ynęp
25 nap vtan kedeg žoctauala a' fedelm hog a' nępnec eg foglot
męllet akarnanac elereztene, (16) vala kedeg tahat eg ieles
fogla, ki emberöldökęfert, ereztetet vala a' tömlöcbe, (17) Azert
azoc egbe gölekezuęięc monđa azocnac pilatus Kit akartoc hog
el erezięc tünętecę, barrabaft auag içt ki monđatic xnac, (18) mert
30 tuęga uala hog iręęęęben aroltac uolna el ötet (19) Ö az itelö
žecben vlette kedę, erezte ö hozia ö felesege monduan Seęmi
tenekęd eş az igaznac, mert sokakat gęttrettem ma lalat miat
ö erte (20) A' papoc feiedelmę kedę eş a' vęnec a' nępet
kizleleę hog barrabaft kęrnec içt kedę elueztęnec (21) Feleluę
68 azert a' feiedelm monđa azocnac Kit akartoc azert || e kettö köz-
zöl hog elerezięc tünętecę, eş azoc mondanac Barrabaft (22) Monđa

azocnac pilatos. Azert mit teğec e igrnac ki monďatic xćnac
 (23) Mondanac męďd Meg fezeiteffec Monda azocnac a' feiedelm
 Miert mi gonozt tőt Es azoc inkab iuőtńęc vala monďuan Meg-
 fezeiteffec (24) Latuan keďę pilatus hoğ semmit sem hazalna
 de inkab zay lenne, viz veűę a' nęp előt meğmosa ő kezet⁵
 monďuan Artatlan vağoc en ez igaznac vęreben tũ lassatoc
 (25) Es feleűę męďd a' nęp monďa, Ő vere mũ raitonc eş
 męďd mũ fiainkon (26) Tahat elerezte azocnac barrabaft ict
 keďę meğoforoztatuan nekie ada hoğ meğfezeiteffec (27) Tahat
 a' [†] fedelm vitezi v[e]iűę ict az itelő hazba, eş eğbe goitenec¹⁰
 ő hozia męnden fereget, (28) eş le vetkeztetűę őtet veres
 palastal kőrűkezeć meğ őtet, (29) eş tũűfben font koronat
 vetenec ő feiere eş nadat ő iogiaba, eş fel terdre terdeűę ő
 előtű karomlatot [†] tężnec vala neki monďuan Vduöz leg
 fidoenac kirala, (30) eş ő reia hağapuan veűec a' nadat, eş¹⁵
 vericuala ő ağahoz (31) Es mi utan meğkaromlottacuolna őtet,
 le vetkeztetec őtet a' palastbol, | eş őltőztetec őtet őnőű ruhaiaba,
 eş elvűę őtet hoğ meğfezeitenec (32) Ki menuű keďę lelenec
 eğ cirenia beli embert fimon neuőt a' falubol iouőt Ezt kenze-
 reiteć hoğ fel venne ő kerezťet, (33) Es iouenec a' helre ki²⁰
 monďatic golgatanac az az koppattac helenec, (34) Es adanac
 neki iűűa epűel eleğeitet bort, Es mikor kostolta uolna nęm
 akara iűűa (35) Mi vtan keďę meğfezeitetťec volna őtet meğ
 őztac ő ruhaiat nűlat ereztűę, Hoğ betellűfednec mel' monďat-
 tatot Propheta miat monďuan Meğozťottac őű magocnac en ruha-²⁵
 mat eş en ruhamon ereztetteć nűlat, (36) eş vűűę őrizicuala
 őtet, (37) eş ő vğět meğiruan ő feie felire vetec Ez az nazareti
 ic fidoenac kirala (38) Tahat meğfezeitetťec ő vele ket toľuaic
 eğgik jog felől [†] eş mafic balfelől (39) Azonnan muloc keďę
 karomlacuala őtet ő feieket razuan (40) eş monďuan Vachki³⁰
 meğtőrőd istennec templomat, eş harmad napon meğrakod aźt,
 Vduőzhed tenmagadat ha istennec fia vağ zal le a' kerezťröl
 (41) Azon keppen eş a' papoc fedelmi karomlacuala őtet az
 irastudockal eş a' vęnećkel monďuan || (42) Egebeket vűűzeitet⁶⁹
 őűmagat keďę nęm vűűzeitheti ha istűnec kirala zal'lonzele a'³⁵
 kerezťröl eş hizőnc neki (43) Remenkeďet istenbe zabadeha
 meğ őtet ma ha akaria, mert uğ monďot vay istennec fia vağoc
 en (44) Azonkeppen keďę a' toľuaic eş kie meğfezeitetťecuala

5   ô vele karomlacuala ôtet (45) A' hatod idôtól foguñ kedeg
 lönec fetétsegec menđ a' földön kilenćed ideiglen (46) Es kilen-
 ćed idô koron iuôltô ić nag' žoual monđuan Ely Ely Lamaza-
 batani az az En iftenem en iftenem hoğ mire hattal meg enge-
 10   met (47) Nemell'ec kedeg az ot alloc kôzzól haluan monđnac
 vala, Ez il'lest hya (48) Es legottan azoc kôzzól eg' elfutuan,
 von eg' žouaruant es betólte azt ećettel, es ténen a' nadra es
 aduala inna neki, (49) De az egebi monđnacuala Zônnel lassuc
 ha iô il'les ôtet megžabadeitani, (50) Ihe kedeg esmeg iuôltuén
 15   nag' žoual elerezte ô lelket, (51) Es im a' templomnac foporlaha
 ketten kette žakada a' felfô feletól foguñ menđ az alboiglan
 es a' föld megindola, es a' kôžirtoc megmeteltetenec (52) es
 koporfoe meğnilanac, es soc scentecnec | testec kic elaluttac vala
 felkelenec, (53) es ki iônen a' koporfoebol ô felkeletenec utanna
 20   iônenec a' scent varofba, es megieledenec sokacnac (54) A'
 centurio kedeg es kic ô vele valanac ôrizuen ićt latuan a' föld
 indolatot es azokat mell'ec lénec vala igen megfelemenec monđ-
 uan Bizon iftennec fia vala ez, (55) Valanac kedeg es ot soc
 ažzon nepce mežžól, kic kôuettecuala ôtet galileabol ô neki
 25   žolgaluan (56) kic kôžot vala Magdalmi maria, es Iacab anna
 maria es Iosephe es Zebedeus fiainac anuoc, (57) Mikor kedeg
 estue lôt uolna iôuô neminemô kazdag ember aromatiabol Ioseph
 neuô ki es ô ić tançituana uala (58) Ez vepec Pilatoshoz es
 meğkere ignac testet Tahat Pilatos parančola megadatni ignac
 30   testet (59) Es ioseph a' testet veuen betakara azt tižta gôlčba,
 (60) es helhete azt ô vy koporfoiaba kit ki faragtatotuala a'
 kôžirtbol, es hengereite nag' kôuet a' koporfo aitara es elmene
 (61) Valanac kedeg ot magdalmi maria es a' mas maria vluen
 a' koporfo ellenebe (62) A' mafod napon kedeg ki vağon a'
 35   kêžôlô nap utan, eg'be gôlence a' papoc fedelmi es a' leualtac
 70   Pilatoshoz (63) monđuan Vrone meğ || emlekeztônc mert e hitetô
megeleuente vğ monđot Harmad nap utan felkelec (64) Paran-
 čollad azert ôriztetni a' koporfot harmad napiglan, netalantal
 eliönec ô tançituani, es elvroziac ôtet es monđnac a' nepnec
 40   felkôlt halottaibol, es lezen az vtolfo tenelges gonozb az elôbi-
 nel (65) Monda azoenac Pilatos Ôrizôtôc vağon Menmetec ôriz-
 ietec mikent tuğgatoc (66) Azoc kedeg elmenuen es a' kôuet
 megiegezuen meğ kôrnekezec a' kaporfot az ôrizôckel

xxvii j

Az ynnepnec estin kedeg ki fenlie az ynnepnec elô napian, Iouô Magdalmi maria es a' mas maria latnioc a' koporsot (2) Es im lôn nag föld indolas Vrnac angala zalla le menböl es vepuen elhengereite a' kôuet es vluala fessöl raita (3) Vala kedeg 5 ô zemele mikent villamat es ô ruhaia feier mikent [†] ho, (4) ô felemetöl kedeg megyettee az örizoc es lôttenec mikent holtac (5) Feleluen kedeg az angal monda a' nemberiecnec Tû nè akariatoc felnetec, mert tudom hog iç kerefitec ki megfezeitetet (6) niñc it mert felkôlt mikent mondotta Iouetec es 10 lassatoc a' heit hol helheztetet vala vr, (7) Es menúetec hamar es mongatoc ô taneituaninac mert felkôlt es im elöl kel tutôket galileaban | ot ôtet meglattatoc mikent mondotta tû nektec (8) Es Magdalmi maria es a' mas maria ki menenec hamar a' koporsobol felelmel es nag örömmel futuan meghirdetniec ô taneituaninac (9) Es im iç azocnac eleicbe kele monduan, vdôzoc legetec Azoc kedeg vepenec ô hozia es fogac ô labait es imadac ôtet (10) Tahat monda azocnac iç Ne akariatoc felnetec, de menúetec hirdesetec az en atamfiainac hog menúenec galileaba mert ot engemet meglatnac (11) Kie micor elmentec uolna im 20 nemellec iouenec az varosba es meghirdetec a' papifedelmeenec menđ mellec lôttec vala, (12) es egbe gôlekezuen a' veneckel tanalchoz foguan foc penzt adanac a' vitezenec (13) monduan mongatoc, mert eliôttec ô taneituaní ez eyel es mû aluuanec el vroztac ôtet, (14) es ha ez meghallattatic a' fedelmtöl mû 25 kônörgönc neki es megmentönc tutôket (15) Es azoc a' penzt vepuen ug tönec mikent taneitattac uala es meghirheuec e bezed a' fidocnal menđ maiglan (16) A' tizen eg taneituanoc kedeg elmenenec galileaba a' hegre hol zerzette uala azocnac iç, (17) es latuan imadac ôtet nemellec kedeg ketelkedeenec (18) Es 30 ô hoziaioc vepuen iç bezelle nekic monduan Ennekem || adatot 71 menđen hatalm menűen es földön, (19) Menűetec azert es tanohtoc menđen nemzeteket, megkerezteluetec ôket atanac es fiunac es scent lelecnec neuëbe, (20) taneituan ôket tartanioc menđeneket valamelleket parançoltam tûnetec, es im en vele- 35 tec lezec menđen napocban menđ vilagnac végezeteiglen

M a r c.

It kezdetie .f. Marc ewangelista kônu ô

EZ a' scent Marc ewangelista ki istentôl valasztatot, eş volt
Scent pëter apastalnac kerezti fia eş isteni bezedben tançituaña,
5 ki iollehet eleb iřlben pap volt volna eş teřt zerent leuita, de
micor xç hũterę fordolt volna ol igen megalaza ônmagat a' pap-
saghoz, hog' papsagra ne valasztatnec ôn hũnelket elvaga, de mert
istentôl valasztatot vala azert megtôkelle ôtet isten [+]
eř teue alexandriai pũspôcke eş ig' istennec kônetelmes akarafa zerent
10 ô mafod ira e' xçnac ewangeliomat E .f. Marc kedęg peldařta-
tot orozlan zabafban, mert eęebectôl ieleřben irt xçnac felęe-
leterôl,

Capitulum elô

IESus cristus istenia ewangelioymanac kezdetę (2) mikent
15 iruan vaęon Ifaias prophetaban Im en ereřtem en angalomat te or-
cad elôt ki meg kęzeřti te vtadat te | elôtted (3) Iuôltônec žaua
kietlenben kezehetec vrnac utat igazacka teęetec ô ôfueřet (4) Vala
Ianoř a' kietlenben kerezteluen eş pędicaluan penitentianac kę-
reztsęęet bũdôcnec boćanattara, (5) eş ki menęec vala ô hozia
20 menđ iřlm beliec, eş Iudeanac menđę vidęke eş meękerez-
telkednec vala ô tôllô Iordannac folciaban meęęunuan ô bũdôket
(6) Es vala Ianoř ruhařtatot teuecnec žôrebôl, eş kôdmeň ruha
vala ô forćoka kôrnôl, saskacat eş vad meęekęt eęecuala, Es
pędical vala monđuan (7) Iô erôřb en tôlemtôl en vtannam kinec
25 nem vaęoc melto lę haioluan meęodanom ô ľaruianac zyati (8) En
kereztellec tũtôket vizben, de a' kereztel tũtôket scent leęęben

(9) Es ug lón a napochan Iouó ic galileabeli nazarethból, es megkereztelkedec Ianoftol Iordanban (10) Es legottan felmenuen a' vizból, lata menneket megnituan es scent lelket mikent galambat le zaluan es maraduan o raita, (11) Es zo lón menból, te vag en zeretó fiam te benned iol kellettem en magamnac (12) Es 5 legottan a' zellet ki vze otet a' kietlenbe, (13) Es vala a' kietlenben neguen napochan es neguen eyecken, es kelfertetic uala a' fatanaftol || Es vala a' vadackal, es az angaloc zolgálnac vala 72 o neki (14) Mi vtan kedeg Ianos eladatotuolna, iouó ic galileaba predicaluan isten orzaganac ewangeliomat, (15) es monduan 10 Mert betellefedet az idó, es ez közeleit isten orzaga Penitenciat tarcatoc es higgetec ewangelionnac (16) Es muluan galileabeli tengermellől, lata simont es Andoriaft o atfafiát ereztueiec haloicat a' tengerbe mert halazoc valanac, (17) Es monda nekic ic Iouetec en vtannam, tegelec tutóket emberecne halazia 15 (18) es legottan haloioc meghaguan kouetec otet (19) Es innen keuesenne eleb menuen, lata Zebedeusnac iacabat, es Ianoft o atfafiát, es azokat a' haioiban, o haioiokat megzerezuen, (20) es legottan hiua oket, es o atfokat Zebedeust meg haguan a' haioiban a' berefeckel kouetec otet (21) Es bemenec vala Capharnaumba es legottan innepeken bemenuen a' sinagogaba taneifauala oket, (22) es cudalkodnacuala o tanofagan, mert vala oket taneito mikent hatalmas es nem mikent az irastudoc es a' leualtac, (23) Vala o sinagogaiocban fertezetes zelletó ember, es ioultó (24) monduan, Mi munekone es teneked nazareti ic iottel 25 idó elót | elueztened munket, tudom hog leg istennec scente (25) Es megfeneituen otet monda Megnemol es ki men az emberból (26) es iaruan megzagatuan otet a' fertezetes zellet, es ioultuen nag zoual ki mene o belólló, (27) es cudalkottanac mend, ug hog kerdezkednece monduan on kózottó, Mert mi 30 ez, es mert mel vy tanofag ez hog hatalmal es tehetfeggel paranol fertezetes zellecnece es engednece neki, (28) Es legottan ki hirhenece o hire galileanac menden vidékiben (29) Es legottan ki menuen a' sinagogabol, iouenece Iacabbal es Ianoftal Simonnac es Andoriafnac hazaba (30) Simonnac kedeg napa 35 fekzen vala hideg leletben, es legottan bezellenec o neki rolla, (31) Es o hozia vepuen o keze ragaduan felemele otet, es ottan meghaga otet a' hideg lelet, es zolgalualala nekic (32) Estue leuen

kedeg micor nap elúgotuolna hoznac vala neki[e] foc gonozol
 vallokat eş őrdögöket vallokat, (33) eş mēnd a' varos gőleke-
 zetuala az aitora (34) eş megvigazta fokakat kie gētretnēc vala
 73 kűlomb kűlomb leletezeteckel, eş foc őrdögöket || ki vet uala
 5 eş nem haggávala azocat zolni, mert tuggacuala őtet xcnac,
 (35) eş igen holual felkeluēn elmenē puža helre, eş ot imad-
 kozicuala (36) eş kőuete őtet simon eş kie ő vele valanac
 (37) eş micor iuttanac volna ő hozia mondanac neki, mert mēn-
 denec kerefneē tegedet, (38) eş monda azocnac Mēnnetec a'
 10 rokon falucha, eş varofocba hog őt eş pēdicallac mert arra
 iőttem (39) eş vala pēdicalo ő sinagogaiocban, eş mēnd galilea-
 ban, eş vala őrdögöket ki vető (40) Es iōuō ő hozia eg poclos,
 eş onzoluan őtet terdre terdepluēn monda Ha akarz megvigazt-
 hac engemet (41) Ihe kedeg kőnőroluēn ő raita eş ki űoituan
 15 ő kezēt, eş illetuēn őtet monda neki, Akarlac megtižteitanom,
 (42) eş hog ezt mondotta uolna legottan eltauozeē ő tollō a'
 pocloffag, eş megtižtoltateē (43) Es megfēneituēn őtet legottan
 ki kűlde (44) eş monda neki Laffad hog senkinēc se mongad,
 de mēn el mutafd te magadat a' papoc fedelmenec, eş aiando-
 20 koziad te tižtolatodert mellēket parančolt moyfēs azocnac tano-
 sagocra, (45) eş az ki mēnuēn kezde pēdicalni, eş bežedeuel
 hirdetni ug hog immar ielennēn | a' varofba be nem mehetne,
 de kűuol a' puža helēken volna, eş gőlekeznēc vala ő hozia
 mēndenōnēn

Es esmeg bemene űolcad nap vtan Cafarnaumba, (2) eş meg
 hallottac hog a' hazban volna, eş fokban gőlekezeznēc egbe,
 ug hog sem a' hazba sem az aitohoz nem fērnēnēc, eş bežel
 uala ő nekic igēt, (3) eş iōuenēc ő hozia hozuan eg kőzueñest
 50 ki negtöl hozaticuala, (4) eş mikor a' gőlekezettöl azt ő neki
 nem vihetnēc meghaīnac a' haiazatot hol ic vala eş megielent-
 uēn ala erežtec az agat kibēn a' kőzueñēs fekzen vala, (5) Mikor
 kedeg lattauolna ic azocnac hűtöket monda a' kőzueñēsneē Fiam
 megbočattatnac teneked te būnid (6) Valanac kedeg nemellēc
 55 az irastudoe kőzzöl vluēn, eş gondoluan ő zűnőeben (7) mit
 bežel ez ig karomluān Ki bočathat meg būnt hanēmčac iften

õnmaga (8) Kit legottan ič õ ſcent zellete miat megefmeruen
 mert iğ gondolnanač õñ benneč monđa õ nekic E mit gondoltoc
 tũ zũuctečben, (9) mit kõũuch monđani [†] a' kõžueñefnec
 megbočattatnac tenked te bũnid Anağ monđani Kel' ſel || eš 74
 vėdſel te ağadat eš iarih, (10) Hoğ keđeg tuğğatoc mert em-⁵
 berneč ſia val hatalmat bũnt megbočatni földõn monđa a' kõž-
 ueñefnec, (11) Te neked mondom Kel' ſel vėd ſel te ağadat eš
 meñ te hazadba (12) eš a' legottan ſelkele eš ağa ſelueuen
 elmeñe onnaton mendenec elõt uğ hoğ mendenec žudalkodnanač
 eš tizteſeitenec iſtent monđuan, mert ſonha iğ nem lattone,¹⁰
 (13) eš eſmeg ki menuen a' tengerre eš menden gõlekezet iõuõ
 õ hozia, eš taneitã vala azokat (14) Es micor eleb ment volna,
 Lata Leuit alfeus fiat a' vamon vlette Es monđa Kõues enge-
 met, eš ſelkeluen kũucte õtet (15) Es uğ lõt micor annac haza-
 nal ennec, ſoc ieles bũnõs mũuelkedetbeliec eš bũnõſc, eğenbe¹⁵
 ežnec uala ičſal eš õ taneituañiual mert ſokan kũuctic uala õtet,
 (16) az iraftudoc keđeg eš a' ſeualtac latuan mert a' ieles bũnõs
 mũuelkedetbeliečkel eš a' bũnõſcckel ennec monđnac vala õ
 taneituaninac mire tũ meſtertec ežec eš izec a' ieles bũnõs mũ-
 uelkedetbeliečkel eš a' bũnõſcckel (17) Es haluan ič monđa²⁰
 nekic Nem kellemetes az egežecnec az vruos de a' gonozol
 vallocnac, | mert nem [†] iõttem hiunom igazacat de bũnõſket
 (18) Es valanač Ianofnac taneituañi, eš a' ſeualtac bõitõlõc, Es
 iõuenec eš monđanač õ neki Mire bõitõlnec Ianofnac taneituañi
 eš õ ſeualti a' te taneituañid keđeg nem bõitõlnec, (19) Es²⁵
 monđa õ nekic ič Minem bõitõlhetnec a' meñekezetnec ſiai mig-
 len a' võlegeñ veleč vağon, meñe ideiglen veleč vallac a' võle-
 gent nem bõitõlhetnec, (20) iõnec keđeg napoc micor õ tõllõc
 eluctetie a' võlegeñ, eš tahat a' napočan bõitõlnec (21) Senki
 nem varia vy [t] otromba poztonac ſoltat o ruhaba, mert uğ el-³⁰
 uetetic az vy ſolt az otol, eš nağob rės lėzen (22) Es ſenki
 nem erezt vy bort o tõmlõcbe, mert vğ a' bor megžaggatã az
 tõmlõket, a' bor elõtletie, eš a' tõmlõc eluežnec, de vy bort vy
 tõmlõcbe kel erežteni (23) Es eſmeg vğ lõt micor vr žombatõn
 vetemeñ altal menne eš õ taneituañi iarattoc keždenec gabona³⁵
 fõt žaggatnioc (24) A' ſeualtac keđeg monđnacuala õ neki, Ime
 mit tėžnec te taneituañid kit nem illic žombatokon tenni, (25) Es
 monđa nekic Sonha nem oluaſtatoc e mit tõt dauid micor ne-

heffeget vallot eş ehezet, ô, eş kic ô vele valanac, (26) mîkep-
 75 pen bemene iſtennec hazaba abiatarnac || a' papoc fedelme alat
 valonac, eş az eleue vetetnec kenêret megêue, kiket nem illic
 vala megenni hanem çac papocnac eş ada azocnac kic ô vele
 5 valanac, (27) eş monđ vala nekie, Zombat embêrekert lôt, nem
 az ember zombatert, (28) eş uđ embernec fia [fia] zombatnac
 es vra

ii j

Es eſmeg bemene a' ſinagogaba eş ot vala eđ keze meg
 10 azot ember, (2) eş alnokol tartacuala azt hog megvadolnac otet
 ha megvigasztana zombatokon (3) eş monda a' keze azot ember-
 nec Kêl fel kôzepbe, (4) eş monda ô nekie Illic zombatokon
 iol tenni è auag gonozol lelket vđôzeiteni auag eluežteni, eş
 azoc vezteglêneec (5) eş kôrñol tekentuē iç azokat haragual
 15 megzomorodec ô zûuôcnec vakfagan, Es monda az embernec
noydkî te kezedet eş ki noita eş megadatec ô neki [+]ô keze,
 (6) Ki mennē kedeg a' lenaltac legottan tanalçot tartanac [+]
 az herodianofockal ôzuô iç ellen mikeppen otet eluežtenec
 (7) Ieſus kedeg ô taneituaniual elmene a' galileabeli tengerre
 20 eş foc gôlekezet kônete otet galileabol eş Iudeabol (8) eş Iherlmbol
 eş Idumeabol eş Iordan eluôl, eş mēnden föld Tiruſhoz eş
 ſidonhoz rokon eş nađ ſokallag iôuô içhoz haluan mellekēt te-
 žen vala (9) Es monda iç ô taneituaniac hog a' haiočka ô
 neki zolgalna a' gôlekezetert hog megne zoreitanac otet, (10) mert
 25 ſokacat vigaztvala meg, uđ hog ô reia omlananac hog illethet-
 nec otet, valamennen kedeg valnac vala çapasokat (11) eş fer-
 tezetes zelleteket mikor otet lattac vala le eſnec vala ô elôttô,
 eş iuôltnec vala monđuan (12) te vađ iſtennec fia, eş igen meg-
 feſeiti vala azokat hog megne ielentenec otet, (13) Es ſelmen-
 30 nen a' hegre hiua ô hozia kiket ô akara eş iôuenec ô hozia,
 (14) eş teue hog volnanac ô vele tizenketten, eş hog ereztene
 azokat pŕedicalnioc, (15) eş ada hatalmat ô nekie betegſeget
 megvigaztanioc, eş ôrdôgôket ki vetniec, (16) eş a' peter neuet
 vete ſimonra (17) Zebedeuſnac Iacabat eş Ianoſt Iacabnac aſſa-
 35 ſiat, eş vete ô reiaioc neueket, boanerges ki monđatic gôrdôlet
 ſianac (18) eş Andoriaſt eş Phîlôpôt eş Biriſhalamot eş Matet

Tamaſt eſ Alpheus Iacabat Tadeuſt Cananeabeli ſimont, (19) eſ Scariuthi Iudaſt ki elarola ötet (20) Es iöüenec ahazba, eſ eſmeg a' gölekezet egbe gölekezének, ug hog' kenéret nem ehettének eſ ingén nem ihatnanac (21) Es micor hallottac uolna ö taneituani || ki menenec hog' megtartanac ötet meg mongacuala 76 hog' hirtelenkedetbe valaztatot (22) Es az iraftudoc kie ihrlmböl lezalottanac vala mondna vala mert belzebupot vala eſ mert az ördögöc feiedelméuel veti ki az ördögöket (23) Es egbe hiuan azocat peldabezedben monduala nekic, mikeppen vethetki fathanas fathanast, (24) eſ ha ördög önbenne megozlatie nem 10 alhat az orzag, (25) eſ ha haz önön benne nem alhat megozlatie a' haz, (26) eſ ha fathanas [†] tamadot ön ellene meg ozlatot eſ nem alhat de vegezetet val (27) Senki erőfne hazaba be menüen, ö edénit el nem ragadozhatta hanemha előzer az erőft megkötözendi eſ tahat ö hazat megvézi (28) Bizoni mondom tü- 15 nektec, mert menden bünc eſ karomlatoc kikeel karomlanduac meg boçattatnac ember fiainac, (29) ki kedeg karomland ſcent lelec ellen nem val boçanatot öröcke de melto lezen az öröc vetkezetne (30) mert mongac fertezetes zellet vallatat (31) Es iöüenec ö aüia eſ ö atafiai eſ küüöl aluan ereztenec ö hoziaia 20 hiuan ötet (32) eſ a' gölekezet vl vala ö nala eſ mondnacuala neki yme te aüad eſ te atafiai küüöl alnac eſ kerefne tegedet, (33) eſ feleluen monda ö nekic mel en aüam eſ en atamfiay, (34) eſ körüöl tekentuen azocat kie ö körüöllö vlne vala monda Ime en atam eſ en atamfiay, (35) mert ki tendi iftenne 25 akarattat az en atamia eſ en hugom eſ en aüam

iiiij

Es eſmeg ic [†] kezde ki menni a' tengerre eſ ö taneituani, eſ gölekezet ö hozia foc gölekezet, ug hog' a' haioba felhaguan vlno a' tengeren eſ mend a' gölekezet vala a' földön a' 30 tengernel, (2) eſ taneitanala azokat foc peldabezedeben, eſ monduala ö nekic ö tanofagaban (3) halgassatoc, Ime ki ment a' vetö vetni, (4) eſ mikor vetet egbe efet az vt felén, eſ iöttet a' menüey repelőc eſ megöttet azt, (5) de egbe efet a' köüfre hol nem vallot foc földet, eſ legottan ki költ mert nem 35 vala uala földne magassagat, (6) eſ micor nap felkölt volna

meg heuölö az, eş azert hog' gókeret nem vallana ki aza, (7) eş
 egebi efec a' tñuiffecbe eş felneuenec a' tuiffec eş megfoitac
 azt eş nem gimölčözö, (8) eş egebi efec a io földbe eş ad vala
 felkelö eş neuö gimölčöt, eş hoza eg' zazat eş eg' [†] hatuant
 5 eş eg' harmícat (9) eş monduala ič kinec hallo fűlei vadnac
 halgaffa (10) Es micor önönmaganac volna a' tizenkettö kie ö
 77 vele valanac kerdec a' || pelda bezedet megmagarazni (11) eş
 monduala nekie tñectec aduan vağon megesmernètéc isten or-
 zaganac titkiat Azocnac kedeg kie küöl vadnac mendenec
 10 pelda bezedecben leznec, (12) hog' latuan lassanac eş nè lassanac,
 eş haluan hallanac eş ne erčenec, hog' valaha megne for-
 dollanac eş megbočattallanac ö bünöc (13) eş monda ö nekie
 E peldabezedet nem tuggátoč, eş miképpen ertetec menden pel-
 dabezedeket, (14) Ki vet igét vet (15) Ezec kedeg kie az vt
 15 felen vadnac hol az ige vettetic, Kie micor hallangac, legottan
 iö a' fathanas eş eluēzi az igét ki vettetet ö zűnöcben, (16) Es ezec
 azonkeppen kie vettetenec a' kőuefre, Kie micor hallangac az
 igét legottan örömmel vèzie azt, (17) eş nem valnac gókeret
 ön bennec de idefec, Ennec vtanna törödelm eş vldözet lènen
 20 az igèiert, legottan meggozobodnac, (18) eş az egebie kie a'
 tñuifbe vettetenec, kie hallac az igét (19) eş [†] e vilagnac
 naualaia eş kazdagfagnac čalardsaga, eş egebnemö keuanfagoc-
 hoz be menuen megfoitac az igét eş gimölčnelkül lezen, (20) eş
 ezec kie a' io földbe vettetenec, kie hallac az igét eş fogaggac
 25 azt eş gimölčözneč eg' harmícat eg' hatuant | eş eg' zazat (21) Es
 mondvála nekie minem iöt a' zövetnec hog' a' zapu ala vetteltec
 auag' az ag' ala, nemde hog' a gerta tartora vetteltec è (22) mert
 nič valami ol' elreitetet ki nem megiełentetic eş sem ol' titoc
 ki nem vilagra iö, (23) ha kinec vağon hallo fűlő halgaffa,
 30 (24) eş monduala azocnac lassatoc mit halgattoc Mèl merteckel
 merendetec megmértetic tñectec eş ahhoz toldatic tñectec,
 (25) mert kinec vağon annac adatic, eş kinec ninčen a' melleť
 val eluétetic ötöllö (26) Es monduala Istenec orzaga igen
 vağon mikent ha ember vellen io magot a' földbe (27) eş el-
 35 logec eş felkellen [†] eyel eş nappal, eş a' mag teremčen eş
 nöyon micor ö nem tugga, (28) mert a' föld önön keyen gimöl-
 čöz, elözer fűuet annac utanna gabona fűt, annac utanna
 tellēs gimölčöt a' gabona fűbe, (29) eş mikor ö belöllö tellēs gimöl-

čót hozand legottan crežti a' sarlot mert rokon az aratat, (30) eš
 monđ uala kihez hafonlatic iftenneć oržaga, avag minemo pelda
 bežedhez hafonluc ažit (31) mikeppen a' muftar mag, ki micor
 vettetic a' földbe küššeb || menden magoctol mell'ec vadnac földön, 78
 (32) eš micor ki kelend fel nō nać faia, eš naćob lēzen men-⁵
 den kapožitanal, eš ol' nać agakat teremt ug hog a' men'ci vö. 39.
 repes'uc lakozhaffanac o' aršeka alāt, (33) eš ill'en foc pelda
 bežedeben bežel vala o' nekie igēt mikent halgathattac uala,
 (34) pelda bežednelkūl kedeg nem bežel uala o' nekie, magoc-
 nac kedeg o' tančituauinac megmağaraz uala mendeneket (35) Es¹⁰
 a' napon micor estue lōtuolna monda o' nekie men'ūñe tenger
 fele, (36) eš a' gōlekezet meg hağuan veueć otet, ug hog a'
 haioban volna, eš egeb haioc volnanac oth o' vele, (37) eš lōn
 zelneć nać fergetege, eš a' hab a' haioba ereztetic vala, ug hog
 betelneć a' haio, (38) eš o' alozon vala a' haionac vtollaban eg¹⁵
 fō alon, eš felkōltec otet eš mondanac o' neki, Mester nemde
 nekēd illic ē mert elvezōnc, (39) Es felkeluen meg feneite a'
 zelet eš monđuala a' tengerneć. veztegi h eš megnemol. eš meg-
 zōneć a' zel eš lōn nać lassofag (40) Es monda o' nekie, Mire
 vattoc fēlēkeueć eš sem hūtōtōc inčen, (41) eš felemenec nać²⁰
 felelmel eš mondanac egmafnac kinēć alaitatoc ezt mert zēleć
 eš tenger engedneć neki |

V

Es iutanac tenger elue gerazenofocnac videkećebe, (2) eš o'
 A' haiobol ki menuen legottan eleibe kele o' neki a' koporfoban²⁵
 fertezetes zelletō ember (3) ki valuala lakodalmat a' koporfoc-
 ban, eš sem retezeckel valaki megnem kōtōzheti vala otet,
 (4) mert ġakorta bekockal, eš retezeckel megkōtōztetuen a'
 retezeket megzaggattauolna, eš senki otet meg nem ehueitheti
 vala (5) eš menden ha uappal eš eyel a' koporfoban eš a'³⁰
 heğeben vala iuoltuen eš ōnmagat a' kōuechez zaggatuan,
 (6) Latuan kedeg ičt mežžōl eleibe futa, eš imada otet (7) nać
 zoul iuoltuēn monda, Mi ennekem eš tenekēd ič fēlēges iften-
 neć fia Onzollac tegedet iftenre hog engemet ne ġeterih, (8) mert
 ug monđuala neki, men ki fertezetes zellet ez emberbōl (9) eš³⁵
 kerde otet ki tenekēd neued Es monda o' neki Legio ennekem

neuem, mert fokaſan vağonc (10) eſ igen onzollacuſala ötet hoğ
 ki ne vñze öket a' videcböl, (11) Vala keğeg oth a' heğnel
 diznocnac nağ čordaia örižtetueñ (12) eſ onzollacuſala ötet a'
 želletec monduan, ereziñ münket a' diznocba hoğ meñuñne ö
 79 beleieç (13) eſ legottan ki menuen a' fer||tezetes. želletec beme-
 nenec a' diznocba, eſ nağ hirtelenkeđettel a' čorda meñe fñme-
 ređec a' tengerbe ket ezeriglen eſ meğ fulanac a' tengerbe,
 (14) Kic keğeg örizie uala elfutanac eſ meğhirdetec a' varoſban
 eſ a' mezö zerent eſ ki menenec latnioc mi lőt volna, (15) eſ
 10 iutanac ičhoz eſ latic ažit ki az ördögöl getretic uala vluen
 megruhažitatuan eſ egöz elmeuel eſ felemenec (16) eſ meğmon-
 dac önekie kic lattacuſala mikeppen lötuelna öneki ki az ördö-
 göt vallottauala eſ a' diznocrol (17) eſ kezđec kėrni hoğ
 eltauožneç ö videkecböl (18) Es mikor felmenne a' haioba
 15 kezđe ötet onzollani ki az ördögöl getretet vala hoğ lenne ö
 vele (19) Ihe keğeg nem erežte ötet de monda öneki meñel te
 hazadba a' tenneidhez eſ hirdeſedmeğ önekie meñnet tőt tene-
 keđ vr eſ hoğ kőñörölt legent te raitad, (20) eſ elmeñe eſ kezđe
 pređicalni Deçapolisban meñneket öneki tőt volna vr iç, eſ meñ-
 20 deñec čudalkodnac vala (21) Es micor felment volna iç a' haioba
 meñe eſmeg tenger elue eſ gölekežec ö hozia ſoc gölekežet, eſ
 vala a' terğernel, (22) Es iouö ö hozia nemel a' ſinagoga ſeļie-
 delme kőžöl Iayros neuö, eſ latuan ötet eſec ö labaihoz, (23) eſ
 igen onzollauala ötet monduan mert en lañom halalan vağon
 25 iöy eſ veſſed reia te kezedet hoğ meğvduözöllön eſ ellēn
 (24) eſ elmeñe ö vele, eſ kőueticuſala ötet ſoc gölekežetec eſ
 meğžoreitacuſala ötet (25) Es Eg nemberi ki vala verſoſasban
 tizenket eztendötöľfoguan (26) eſ ſoc [†] vruoſoctol fokacat žen-
 uedet vala eſ meñd ö iauat elköltöttö vala, eſ ſemmit nem
 30 hažnalt vala de inkab meğnebezedet vala, (27) mikor hallot
 uolna içrol iouö a' gölekežet kőžibe hat meğöl eſ illete ö ruha-
 iat (28) mert ö vğ monduala, hoğ ha en ö ruhaiat illetendem
 meğ vduözölöc, (29) eſ legottan meğ aža ö verēnec forraſa, eſ
 erže ö teſteböl mert meğvigazot a' čapaſtol, (30) Es legottan
 35 iç meğeſmerueñ ön benne a' iožagot ki kižarmazot vala ö be-
 löľlö meğfordoluan a' gölekežethez monda Ki illete en ruhaimat
 (31) Es mondnacuſala ö neki ö taneituani, latod e a' gölekežetet
 teged meğ žoreituan, eſ vğ mondaz Ki illete engemet (32) Es

körnöl tekentüen nézi vala azt ki ezt tóttó vala, (33) De a' nemberi felüen es remóluen || tuduan mel' lótuolna ó benne ióuó⁸⁰ es le efec ó elóttó es megmonda óneki menden igafagot, (34) Ihe kedeg monda óneki, leánom tegedet te hütöd meg- vüdüzeitet men bekesfeggel, es legottan meguigazot a' çapastol⁵ (35) Meg ó e bezellette ióuenec kóuetec a' sinagoga feiedelme- hez monduan mit buseitod toabba a' mestert mert megholt te leánod (36) Ihe kedeg e zo haluan mel' mondaticuala monda a' sinagoga feiedelmenec, ne akarih felned de çac hig, (37) es nem erezte valakit ótet kóuetni hanemçac Petert Iacabot es Ianost¹⁰ Iacabnac affafiat, (38) es iutanac a' sinagoga fedelmenec hazaba, es lata a' zait es a' firokat, es a' loc ordeitocat (39) es be menüen monda ó nekie mit haborgotoc es mit firtoc, a' leán nem holtmeg de alozon (40) es megmóueticuala ótet de ó mendenec ki vetüen, veue a' leánnac affat es aúnat, es kie ó vele vala-¹⁵ nac, es be menüen hol a' leán fekzen vala, (41) es foguan a' leánnac kezet, Es monda neki, Tabitagumi, ki magaraztatic, leán mondom teneked kel' fel, (42) es legottan | felkele a' lan es iaruala, Vala kedeg tizenkettöd eztendei es meggyedenec nag yeztettel, (43) es igen parançola ónekie, hog' senki azt megne²⁰ tudna es monda annac enni adnioc

v j

Es innen ki menüen mene ó hazaiaba es kóuetic uala ótet ó taneituaíi, (2) es zombat leuen kezde ic a' sinagogaiban taneitani, es fokac haluan çudalkodnac uala ó tanofagan mond-²⁵ uan Honnan ennec mend ezec, es mel' e bölçefeg mel' [†] adat- tatot ó neki, es ez illteten iozagoc, mell'ec ó kezei miat lezneç, (3) Nemde ez az alç fia é marianac fia Iacabnac iosephnec Indafnac es simonnac affoefia Nemde ó hugi mit mü velóne vadnac é, es meg gonozbodnacuala ón benne (4) es monda ó nekie³⁰ ic, Mert ninç propheta tiztefeg nelkül hanemçac ó hazai- ban, (5) es nem tehete ot valami iozagot, hanemçac keues betegket keze reiaioc vetuen vigažta meg (6) es çudalkodie- uala ó hütötlenfegeken, es kerengi vala a' castelokat kórüöl taneituan (7) Es hiua a' tizenkettöt, es kezde azocat erezteni³⁵ ketten es ketten || es aduala nekie hatal[n]mat fertezetes zelle-⁸¹

teken, (8) eş parančola önekic hog valomit az vtban ne ven-
 nenec, hanemčac vezžöt ne tassolt sem keñeret sem eröet maz-
 zagon (9) de sollackal faruztassanac meg, eş hog ne öltöztessé-
 nce ket zöcñackal (10) eş monduala ö nekie, valahoua mel
 5 hazba be menendötec ot lakoziatoc miglen onnan ki mentec,
 (11) eş valakic nem fogadandnac tütöket onnan ki menuen le-
 raziatoc a' port tü labatocrol ö nekie tanofagocra, (12) eş ki
 menuen predicalnacuala hog penitenciat münelkednec (13) eş
 foc ördögöket ki vetnec vala, eş foc betegeket olayual meg-
 10 kenetnec vala eş meguigaztnac vala (14) Es halla herodes kiral'
 mert ö neue meg hirhötuala, eş monduala, mert Ianos baptista
 költ fel halottaibol, eş arra münelkednec e iozagoc ö benne
 (15) Egebec kedeg mondnac uala, mert Il'es, de egebec mon-
 nac uala mert propheta Egebec kedeg mondnac uala, mert eg
 15 a' prophetac közzöl (16) Ki haluan herodes monda E Ianos |
 Költ fel halottaibol kit en nakazecmeg (17) Mert ez Herodes
 erezte eş megfoga Ianost, eş megköteleze ötet a' tömlöcöben
 herodiasfert ö atfianac phülopñec feleségeiert mert vöttö vala
 ötet (18) mond uala kedeg Ianos herodesñec, nem illic teneked
 20 te atadñanac feleséget vallanod, (19) Herodeias kedeg alnolko-
 dic vala öneki eş akaria vala megölnie ötet eş nem teheti vala
 (20) Eredes kedeg feli vala Ianost tuduan ötet igaz ferfiunac eş
 scentñec eş örizi vala ötet eş ötet halgatuan sokakat tezen vala,
 eş örlöñö halattfa vala ötet, (21) Es micor alkolmas nap törtent
 25 volna, herodes ö lete napian tön nag' vacorat a' fedelmecnec eş
 a biracnac, eş galileabeli öregbecnec, (22) Es micor be ment
 volna az herodiadisñac laña, eş zököt volna eş kellet volna
 herodesñec, eş vele özüö egembe euökñec, Monda a' kiral' a'
 lannac Kerih en töllem, eş adom teneked mit akarž, (23) Es
 30 megefkeñec öneki, hog valomit kereñdež adom teneked lehet
 en orzagomñac felet (24) Ki micor ki ment volna monda ö
 82 anñanac || Mit kerice Es a' monda Ianus baptistanac feiet (25) Es
 micor be ment volna a' kiral'hoz fietelmel, legottan kere mon-
 uan Akarom hamarän agğad nekem Ianos baptistanac feiet eg
 35 talñeron (26) Es megžomorodec a' kiral' az esert, eş a' vele
 özüö egembe euökert, nem akara azt megžomoreitani, (27) de
 ereztuen a' nac yagot, parančola oda hozatni Ianos baptistanac
 feiet eg talñeron (28) eş ada azt a' leannac, eş a' lañ ada ö

aňňanac (29) Haluan ı taneituani iınenec, eř veuec ı teřtet eř
 vetec a' koporfoba (30) Es eębe ęılekezeuę az apostoloc ięhoz
 megmondac ıneki mendeneket mellęket mıuelkettec uala eř
 taneıtottac uala (31) Es monda ię ı nekie Iıuetec magatocnac
 puřta helre eř ıngogęatocmeg keueřenne, mert fokac valanac,
 kie iıneec vala eř menneec vala, eř ingęn enniec valo idıt řem
 valnac vala, (32) Es řelmenęuę a' haioba elmenenec puřta
 helre magocnac (33) Es latak azokat elmęnettec, eř fokac meg-
 eřmerez, eř ęalogon futanac oda menden varofbol | eř elıł kelec
 azokat (34) Es ki menęuę ię latak a' ęılekezeteket eř kınırılı 10
 ı raitoc, mert valanac mikęnt iuhoc pařtort nem valloc, eř
 kezde azocat taneıtani fokacra, (35) Es mikor immar řoc idı
 leuęn hozia veřenec ı taneituani monduę A' hel it puřta, eř
 az idı immar elmult (36) erezd el a' ęılekezeteket, hog men-
 uęn a' rokon řalucba, veřenec ınmagocnac etķeket, kiket eęe- 15
 nec, (37) Es řeleuęn monda ınekie, Agęatoc tı enniec Es
 mondanac ıneki Menęuę veęıne ket řaz penz arra keęeret, eř
 agęıne enniec ınekie (38) Es monda ı nekie Haı keęeret val-
 lotoc meńıutec eř lařtatoc Es mikor meg eřmertec volna mon-
 danac, ıt keęereket eř ket halat, (39) Es paranęola ı nekie 20
 hog le řltetnenec mendeneket řereęe řeręnt a' zıld řenanc,
 (40) eř reęeębe ořtac řazacba, eř ıtueneębe, (41) Es veuęn az
 ıt keęereket, eř a' ket halakat meńıbe řekętuęn meęalda eř
 meę řeęe a' keęereket eř a' ket halacat eř ada ı taneituaniac
 hog vetnec ı eleicbe, eř a' ket halakkat meęořta mendenecnec, 83
 (42) eř ınec męd eř meę elegędenec, (43) eř řel veuec a'
 dereęecnec maradeęat tizenķet fıles kofarocac tellęfeket a' ke-
 neřeębıl eř a' halacbol, (44) valanac keęeę kie ıttenec vala
 ıtzer ezer řerfiac (45) Es legottan kenęereęte ı taneituaniř řel-
 menęıe a haioba hog elıł mulnac ıtet bethřaidatol tenger elue 30
 miglen ı elerezte a' nepet (46) Es micor elerezttę volna
 azocat, meę řel a' heęre imadkozni, (47) Es micor eřtue lıt
 volna, a' haio vala a' tenger kızıpet, eř ınmaga vala a' řıldıř,
 (48) eř latuan azocat munkalkodattoc az eueęzettel mert vala ı
 ellenec řel, eř az eynec neęed vigazatřa koron, iııı ı hoziac 35
 a' tengeręn iarıan, eř akaria vala elıł mulni azocat (49) Es
 ıķ hog latak ıtet a' tengeręn iaratta, alaitac ıtet tınderletnec
 eř iııltęnec (50) mert męd lařtac vala ıtet, eř meęřomoroda-

nac Es legottan beželle ō vellec eş monda ō nekie Remenkeğ-
 getec mert en vağoc ne akariatoc felnetec, (51) Es felmene ō |
 ō hoziaioc a' haioba, eş meğzōneç a' žel, eş nağğal inkab
 ĩudalkodnac vala ōn bennec, (52) mert nem ertetteç vala a'
 5 keñerecrōl, mert vala ō žuuōc meğauolt (53) Es micor tengeren
 altal menteneç volna, iutanaç genazaretnec földēbe, eş meğ
 allatac a' haiot (54) Es mikor ki ment volna a' haiobol, legot-
 tan meğefmerek ōtet, (55) eş befutuan menđ a' vidēket, kezdec
 eğbe hordani ağacban kie gonožol valanaç oda hōl halñac ō
 10 voltat, (56) eş valahoua be meğēn vala žallafoçba faluçba auag
 varofoçba, az vėaçba vetic vala a' betegeket, eş kēric vala ōtet
 hoğ auag illetneç ō ruhaianac peremēt, eş valameñnen illetic
 vala ōtet meğvigaznac vala

vij

15 Es eğbe gōlekezeñec ō hozia a' leualtac eş az irastudoc
 kōzzōl nemellēc iōuēn ihrlmbōl, (2) Es micor lattacuolna ō
 taneituañi kōzzōl nemellēc kōz kezecekēl azaz nem mofottackal
 enni keñeret meğžidalmazac (3) mert a' leualtac eş menđen
 84 ſidoc nem ezneç hanem ha ġakorta meğmofñac || ō kezecekēl tart-
 20 uan a' veneçeneç žerzeſeket, (4) eş a' vaſarrol meğfordoluan
 nem ēzneç hanem ha ġakorta meğ kerežtelkeđendnec, eş eğ-
 bec fokac vadnac mellēc zerzettetteneç ōnekie tartanioç eş kel-
 heçneç eş roçkaçnac kerežtſegeket erc nemōueke eş electromoke,
 (5) eş kerdic vala ōtet a' leualtac eş az irastudoc monđuan,
 25 Mire nem iarnac a' te taneituañid a' veneçeneç zerzeſec [†] ze-
 rent, de a' kōz kezecekēl ēzneç kēneret (6) Es ō feleluen mon-
 da ō nekie Iol prophetalt Ifaias tū rollatoc kepmutalocrol mikent
 iruan vağon E nēp aiakauał tižtel engemet, ō žuuōc keđeg
 mežze en tōllem, (7) heyaba bōcōineç keđeg engemet, taneituan
 30 embereçneç tanofagit eş parañolatit, (8) mert meğhağuan
 iſtenneç parañolatit tartatoc embereçneç žerzeſeket roçkaçnac
 eş kelheçneç kerežtſegit, eş eğbeket ezechez haſonlocat tēžtec
 fokacat (9) Es monda ō nekie Iol meğ ſemmieitettetec iſtenneç
 parañolatit, hoğ tū zerzeſeket tarçatoc, (10) Mert Mōyſeš
 35 mondot Tižtelled. te aťadat eş te ańadat, | eş ki meğžidanga
 aťtat auag ańnat halallal hañlon, (11) tū keđeg mondotoc Ha

ember monďand affanac auag' ańńanac korban ki monďatic
 aianďocnac, valamel en tńllem vaĝon teneked haznas, (12) eř
 toabba nem haĝĝatoc őtet tenni valamit ő affanac auag' ő
 ańńanac (13) ő megźaĝĝatuan iřtenneć igiećet tń zerzeřteķert
 kikeć zerzeřteteć, eř tećeć il'eteneket ezećeż hafonlocat foka-
 kat (14) Es eřmeg ő hozia huan a' ĝőleķezeteķet monď vala
 őnekic, Halĝařtatoc engemet menď eř erćećeć, (15) řemmi nińć
 embėren kńuńl ő bele bemėnń ki őtet megferteztetethne, de
 meřleć emberbńl źarmaznac, azoc meřleć embert megferteztet-
 neć, (16) Ha kineć hallo řńleć vadnac halĝařa (17) Es micor
 bementec volna a' hazba a' ĝőleķezettńl meg kerdeć őtet ő
 taněituańi e pelda bezedecrńl (18) eř monďa ő nekic, Ig' tń es
 ildomotlanoc vattoc, eř nem ertiteć hoĝ menden kńuńl valo
 emberbe be menń, nem ferteztetetheti meg őtet, (19) mert nem
 meĝenbe ő zńuėbe || de hafaba eř tiźtolatbań ki meĝen meg-
 tiźteituan menden etkeķet (20) Mondvala, Mert meřleć keďeĝ
 emberbńl ki ińneć azoc ferteztetneć meg embert, (21) mert
 emberneć belńl zńuėbńl źarmaznac gonoź gondolatoc, tńruēń
 tńreteć paraznafagoc ĝolkoffagoc (22) vřfagoc řńřuēńfeĝec alnoc-
 řagoc, alnolkodatoc źemermėtlenfeĝ, gonoź źem karomlat keuē-
 řeĝ balĝatagřaĝ, (23) menď e gonoźoc belńl źarmaznac, eř meĝ-
 ferteztetneć embert (24) Es řelkeluēń elmeńe inneten, tiřofnac
 eř řidonnac videķibe, eř be menuen a' hazba, řenķineć řem
 akaria vala meĝtńttat, eř nem titkoltathateć, (25) mert legottan
 a' nemberi kineć řeńańa valvala fertezeteř źellećeć, hoĝ halla ő
 rolla bemene, eř eřec ő labainac előttń, (26) Vala e nemberi
 pogan nemzettel řerofeniřa, eř ķeri vala őtet hoĝ ki vetne ő
 řańabol az őrdőĝń (27) Ki monďa ő neki Haĝĝad előzer a'
 fiakat meĝeleĝedńiec, mert nem io a' fiacnac ķenereķet | meĝ
 venni eř vetni az eբećneć, (28) Es a' felele eř monďa ő neki
 Bizoń valo vram, de maga a' ķńlķec eř eźneć a' derėbećbńl,
 a' ĝermėķećneć aźtaloc alat (29) Es monďa ő neki Meń el e
 bezedert ki ment az őrdőĝ-te řańodbol (30) Es micor haza
 ment volna, lele a' řeant az aĝon vlette eř az őrdőĝń kimen-
 uen (31) Es eřmeg kimenuen Tiřufnac videķibńl, ińuń Sidon
 altal, galileabeli tengerre, ki vaĝon decapolifnac vigeć kőzńt,
 (32) Es hozanac ő neki fiketeć eř nemat, eř onźollacuala őtet
 hoĝ vetne ő kezeć ő reia, (33) Es veuen őtet a' ĝőleķezettńl [†]

maganac, erezte ô vyat ô fûleibe, eş haġapuan illete ô îcluet, (34) eş fel tekentuen meñbe fohazkoduan, eş monða Effeta ki monďatic megûilatni, (35) eş legottan megûilanac ô fûlei, eş megoldatec ô nelueneç kôtele eş zol vala igazan, (36) eş paran-
 5 çola nekie hoġ valakineç ne monďanac, Ment incab keđeg pa-
 rançol vala ô nekie attol inkab preďicalnac vala, (37) eş attol
 86 inkab çudalkodnac vala monďuan Iol tût mendeneçet || fiketeçet
 tût halloua eş nemacat zoloua

viiij

- 10 Anapochan micor esmeg foc ġôlekezet volna içfal, eş nem
 volna mit ennieç, taneituañit egbe hiuan monða ô nekie, (2) Kô-
 nôrôlôc e ġôlekezeteken, mert ime mar harmad naptol foguan
 zennuedneç engemet, eş ninç mit eġeneç, (3) eş ha el erezten-
 dem azokat bôitôlôuol ô hazocba megfogatkoznac az vtban,
 15 mert nemellêc ô kôzzôllôc mezzôl iôttenêç, (4) eş feleleneç ô
 neki ô taneituañi, Honnan elegetheti meg eçeket keñereçkel
 valaki ith e kietlenben, (5) eş kerde azocat han keñeretec vaġon,
 kie monďanac het, (6) eş parançola a' ġôlekezetneç a' földre
 le vñieç, Es venen a' het keñeret halat aduan megzege, eş ada
 20 ô taneituañinac hoġ a' ġôlekezet eleibe vetneç, (7) Es vala
 keueç halaçkaioç, azocat es megalda eş parançola eleibe vetni,
 (8) eş ônee eş megeleġedenêç, eş fel vênêç het kofarral a'
 derebecbôl, meñêç megmarattanac vala, (9) valanac keđeg kie
 ôttenêç vala, monnal neġzer ezer embereç, eş elerezte azokat,
 25 (10) eş legottan | felmene a' haioba ô taneituañiual eş iuta dal-
 manita videkibe, (11) eş ki ioueneç a' leualtaç, eş kezdenêç ô
 uele kerdeçkednieç kônetuen meñni ielenfeget ô töllô kefertuen
 ôtet, (12) Es ô żelletenel ohaituan monða, mi ielenfeget kônet
 e nemzet, bizon mondom tûneçteç, nem adatic e nemzetneç
 30 ielenfeg, (13) eş el haġuan azocat felmene esmeg a' haioba, eş
 el mene tenger elue (14) eş elleletkezteç keñeret veleç vennieç,
 eş çac eg keñer vala ô veleç a' haioban, (15) Es parançola ô
 nekie monďuan, Lařtatoc eş ôrizkeġġetêç a' leualtaçnac kouařitol,
 (16) eş gondolkodnac uala eġmařnac monďuan, mert keñereçet
 35 nem vallonc (17) Ki meg esmeren monða ônekie iç Mit gon-
 doltoc mert keñereçet nem vallotoc, meg sem esmeriteç e eş

nem ertitec meg es, Vakon vallatoc tũ zũneteket, (18) zemeket
 valuan nem lattoc, es fũleket valuan nem hallotoc es nem em-
 lekeztẽcmeg (19) micor az õt keñeret zegdelem, az õtzer ezer
 emberec kũzibe, || es han fũles kofarockal võtõc derebeket fẽl, 87
 Mondanac neki tizenkettõuel (20) Es micor. a' [†] het keñere-⁵
 ket a' nẽgzer ezer emberec kũzibe, han kofar derebeket võtõc
 fel es monduac neki hetet, (21) Es mond vala nekic Mikeppen
 nem ertitec meg es (22) Es iutanac bethsaidaba, es hozanac õ
 neki eg vakot es kericuala otet hog illetne azt (23) es a'
 vacnac kezet foguan viue otet az vecan kunol Es õ zemeibe¹⁰
 haapuan õ kezait reia vetuen kerde otet ha mit latna, (24) Es
 tekentuen monda, Latoc embereket monnal fakat iarnioc (25) En-
 nec utanna vete õ kezait õ zemeire es kezde latni es megada-
 tee ug hog fenefen latna mendeneket, (26) es erezte otet õ
 hazaba monduan Men el te hazadba es ha az vacba be menen-¹⁵
 dez fenkec fe mongad (27) Es bemenuen ic es õ tancituanĩ
 Phũlop cefareanac castelaba, kerdezi vala az vtban õ tancitua-
 nit monduan õnekic Kinec monduac emberec engemet, (28) kie
 felelenec monduan Egebec Ianos baptistanac, Egebec Illẽfnec,
 de egebec monnal a' prophetac kõzzol egne- | (29) De monda õ²⁰
 nekic Tũ kinec mondotoc engemet Feleluen Peter monda õ neki-
 Te vag x, (30) Es meg fenete azocat hog valakinec ne bezel-
 lenenec õ rolla (31) Es kezde tancitani azokat, mert kel ember
 fianac focat zenuedni, es megutaltatni a' papoc fedelmitol, es a'
 fo venectol es az irastudoctol es meg oletni es harmad napon²⁵
 felkelni (32) Es niluan bezelli vala az iget, Es ragaduan otet
 peter kezde otet meg feddeni (33) Ki megfordoluan es latuan
 õ tancituanit meg fenete petert monduan Men en megem satha-
 nas mert nem erted azocat mellec istene de mel embereke
 (34) Es a' gõlekezet hozia hiuan õ tancituanĩual õzuõ monda³⁰
 nekic Ha ki akar engemet kõuetni megtagagga õ magat es fel-
 uege õ kereztet es kõuessen engemet, (35) mert ki akaraõga
 õ lelket vduõzeiteni eluezti azt Ki kedeg eluezteõdi õ lelket en
 ertem es az ewangeliomert meg vduõzeiti azt (36) Mert mit
 haznal ember nec ha mend e uilagot ıerie, õ lelkenec kedeg³⁵
 nehesseget tege, (37) Auag mi valtfagot ad ember õ lelkeiert, ||
 (38) Mert ki engemet es en igeimet vallanga a' parazna es e⁸³
 bũnõs nemzet kõtõt, valla otet ember nec fia micor iõuend õ

atfanac dičovsegeben ô angálial (39) Es mond vala ô nekie Bizon mondom tûnecetec mært vadnac nemelléc az it alloc kôzzól kie nem kostollác a' halalt mignem lassac istennec orzagat tehetsegeben iouendöet

5

i x

Es hatod nap utan veue ic Petert es Iacobot es Ianost, es viue azocat magoenac magas hêgre Es el valtoztatec ô elöttöc, (2) es ô ruhái lônec fenešec mikent ho, es mël' fenešecke e földön valo fefetöc nem tehetie, (3) Es ielenec ônekie
 10 Illes Moyseffel, es valanac bežellöc ičsal (4) Es feleluen peter monda ignac Rabi io nekönc it lennönc alkossone mü magonenac it harom hailakocat, Teneked egget Moysešnec egget es Ilšefnec egget, (5) mert nem tugăauala mit mondana, mert valanac felelmel yettec, (6) es lön nağ kôd meg kôrnekezuen azokat,
 15 Es iouö zo a' kôdböl monduan ith vağon en dragalatos fiam ötet halgallatoc, (7) Es legottan kôrñöllöc telkentuen šenkit šem latanac toabba ô veleç hanemčac ičt (8) Es ôk a' hêgröl ležalattoeban, paračola ô nekie hoğ valakineç ne mondanac melleket lattac volna, ha nem mikor emberneç fia halottaibol felkelend
 20 (9) Es megartac ez iget ôpnaloc egmaššal kerdežkeduen, hoğ mi volna micor halottaibol felkelend (10) Es kerdie vala ötet monduan Azert mit mondnac a' leualltac es az irastudoc mert elözer ilšefnec el kel iöni (11) Ki feleluen ônekie Ilšest micor elözer el iouend megad mendeneket, Es mikuppen
 25 iruan vağon emberneç fiarol hoğ fokacat zenuegğen es megkarhožtaššec, (12) de mondom tûnecetec mert Ilšes eliöt, es valamelleket akartanac töttenec ô raita mikent iruan vağon ô rolla (13) Es iouen ô tançituauihož, lata nağ gölekezetet ô kôrñöllöc, es az irastudokat kerdežkeduen ô veleç, (14) Es
 30 legottan menđ a' nep ic latuan megyede es megreddene, es ô hozia futuan kôžönnec vala ô neki (15) Es kerde azocat mit kerdežketec tû kôžöttetec (16) Es feleluen eg a' gölekezet ||
 89 kôžzöl monda Mešter hozam enšamat nêma žellet vallot te hoziad (17) ki valahol ötet ragadangá le eiti ötet es [†] taite-
 35 koztatšta, es fogaimal čikorgattatšta Es mondam te tançituauidnac hoğ ki vetneç ötet es nem tehetec (18) Ki feleluen monda ô nekie,

o [1] gonoz hütötlen nemzet miglen ležec tñueletēc, eş miglen
 zenuedlēc tütöket, hoziatoc ide hoziam ötet, (19) eş ő hozia
 hozac azt, legottan a' žellet meghaboreita ötet, eş le eituen a'
 földre hompolg uala taitekozuan (20) Es kérde ő afftat mene
 ideie vagón hog' ő neki e törtent, Es a' monda Germededsege-⁵
 töl foguan (21) eş gákorta crežti ötet tüzbe eş vizbe hog' el
 veztene ötet, de ha mit teheć segeh múnket kónöröluen mún
 raitone (22) Ihe kedeg monda ő neki, Ha hiheted hiuónec men-
 denec lehetsegesec, (23) És legottan iuóltuen a' gérmeceñec atťa
 kónúezuen monda Hizem vram, segellēd en hütötlensegemet¹⁰
 (24) Es micor latta volna ič a' gólekezetñec egbe futtat feneite
 a' fertezetes želletet monduan ő neki Siket eş nema žellet en
 parančolloc te neked ióyki belóllő eş toabba ő bele ne meń
 (25) Es iuóltuen eş igen megnóuen ötet ki mene ő belóllő, Es
 lőt mikent megholt ug' hog' fokac mondananae mert meg holt¹⁵
 (26) Ihe kedeg foguan ő kezet felemele ötet eş felkele (27) Es
 micor be meńt volna a' hazba, ő taneituańi titkon megkerdec
 ötet monduan, Mire mún nem vethetōc ki azt (28) Es monda ő
 nekic E faizat semmiuel ki nem vettethetic hanemčac bōitel eş
 imadfaggal (29) Es innēt elereduen menñec vala galileaba, eş²⁰
 senkinec nem akariauala tuttat (30) Taneitanala kedeg ő taneit-
 uańit eş mondvala nekic, mert emberñec fia adatic embereñec
 kezebe eş mególic ötet eş meg óletuen harmadnapon felkel,
 (31) eş ok nem ertic vala az iget eş felic vala megkerdeni
 ötet (32) Es iutanae Capharnaumba Kic micor hon volnanac²⁵
 kerdi vala azocat mit tōrekettecuolna az vtban, (33) eş ok
 vežteglñec vala, valobizon on kōzōttōc az vtban vetōkōdteć vala
 hog' ki okōzōttōc nagob volna (34) Es le vluen hiua a' tizen-
 kettōt eş monda ő nekic Ha ki akarand elō lenni, ležen mon-
 nal mendenećtōl vtolfob, eş mendeneceñec žolga (35) Es veñen³⁰
 eg' gérmekeć allaptata azt ő kōzepetteć || Kit micor mególelt³⁰
 uolna monda őnekic (36) Valaki vënd egget czeć kōzzōl enge-
 met vžen, eş valaki engemet vend, nem čac engemet vžen de
 azt ki ereztet engemet (37) Felele Ianoš őneki monduan Mester
 laianc nemellēt te neuedbe őrdögōket ki vetōt ki nem kōuet³⁵
 múnket eş megtiltōc azt (38) Ihe kedeg monda Ne akariatoc
 azt megtiltanotoc, mert senki inč ki iot teğen enneuembe, eş
 hamar gonozt bezelheffen en rollam (39) Ki niņč mún ellenōne

mű ertőnc vagón (40) mert valaki adand ég pohar hideg vizet
 tű neetec en neuembe, miért xce vattoc, bizón mondom tűneetec
 nem vezti el érdemet (41) Es valaki égget ez en belem hűűőc
 küfdeec kőzzöl meggonozbeitand inkab iob volna ő neki hog
 5 ég zamar tereh kő köttetnec ő náka kőrnöl, eş a' tengerbe
 ereztetnec, (42) Es ha te kezec meggonozbeitand tegedet med
 el azt, iob teneked bennan be menned az eletbe, hog nem ket
 kezec valuan ereztetned po[c]kolnac alhatatlan tűzebe, (43) hol
 ő fergec megnem hal eş ő tűzőc megnem alozec (44) Es | ha te
 10 labad teged meg gonozbeitand, vagd el azt iob teneked fantal
 bemenned, az őőc eletbe, hog nem ket labad valuan ereztetned
 pokolnac alhatatlan tűzebe, (45) hol ő fergec megnem hal eş ő
 tűzőc megnem alozec (46) Hog ha te zemed meg gonozbeitand
 tegedet, veld ki őtet mert iob teneked fel zemmel be menned
 15 istennec orzagaba hog nem ket zemed valuan ereztetned pokol-
 nac alhatatlan tűzebe, (47) hol ő fergec megnem hal, eş ő tűzőc
 megnem alozec, (48) mert menden adeps tűzzel fozatic eş
 menden aianlat foual fozatic, (49) Io a' fo, hog ha a' fo
 faitalan[d] lend mibe foziatoc azt, Vallatoc fot tű bennetec, eş
 20 bekefeget vallatoc tű bennetec

Capitulum x

Es innen felkeluen iőűő Iudeanac videkebe Iordan elue,
 eş esmeg gőlekezenec ő hozia gőlekezetec, Es mikeppen zocia
 uala esmeg tancitauala azocat, (2) Es a' leualtac ő hozia vepuen
 25 kerdic vala őtet, ha illic ferfiunac felesaget elhagni kesertuen
 91 őtet (3) Es ő feleluen monda Mit parančolt || tű neetec moyses,
 (4) Kic mondanac Hatta műnekőnc hağomannac leuelet adnanc
 eş elhagnanc (5) Kienec feleluen monda ic Tű zűnetecnec ke-
 menfegeiert irta tűneetec moyses e parančolatot, (6) Teremtet-
 30 nec kedeg kezdetetöl foguan ferfiat eş nemberiet tőtő azocat
 isten eş mondot (7) Ezert meghagga ember affat eş annat eş
 éggesöl ő felesegenel, (8) eş leznec ketten eg testben, eş ug
 immar nem vadnac ketten de eg test (9) Mert melllet isten eg-
 geseitet ember meg nem valazta, (10) Es esmeg a' hazban ő ta-
 35 neituani kerdec őtet azonrol, (11) Es monda őnekic Valaki el
 hağanga ő felesaget eş mast vend töruent tör ő raita, (12) Es

ha feleſeg elhağangá ô feriet eſ maſſal hazafkodandic paraznal-
 kodic (13) Es hoznac uala ô neki aprodocat hoğ illetne azocat
 A' taneituañoc keđeg elfeheitic vala a' hozokat (14) Kit mikor
 latot volna iğ meltaťlanol vène, eſ monda azocnac, hağğatoc az
 aprodokat ioniec en hoziam eſ ne tilcatocmeg azocat mert ol'a-
 5 tanoke iſtenneç | orzaga (15) Bizon mondóm tuncetec, Valaki
 nem vendi iſtenneç orzagat mikeppen aprod nem mehet be abba,
 (16) eſ meg oleluen azocat ô kezait reiaioc vetuen meg alga uala
 oket (17) Es mikor ki ment volna az vtba eleibe futa eg ne-
 mel, terdet haituan ô elottó kerde otet monduan Io mefter mi 10
 iot tegec hoğ az oroc eletet vallam, (18) Ihe keđeg monda neki
 Mit mondağ engemet ionac, ſenki io hanemcac iſten onmaga
 (19) Eſmertet a parançolatocat e Tóruent ne tórih Ne oldókih
 Ne vrozih, hamiftanofagocat ne monğ, alſagot ne teg Tiztelled
 te afadat eſ te aúadat, (20) Es ô feleluen monda oneki Meſter 15
 mend ezeket tartottam en iſuſagomtol foguan (21) Ihe keđeg
 tekentuen ô reia zerete otet, eſ monda ô neki Eg fogatkozatod
 teneked Meñ el valamell'eket vallağ ad el, eſ ağğad zegenecneç
 eſ vallağ kénçet menben eſ ioy kóues engemet (22) Ki meg-
 zomorodec ez igeben eſ elmene, bankoduan mert vala ſoc vala-
 20 locat vallo (23) Es kóról tekentuen iğ, monda ô taneituañnac,
 Mel' nehezen || menneche iſtenneç orzagaba azoc kie penzt valnac 92
 (24) A' taneituañoc keđeg čudalkodnac uala ignac igeiben Es
 eſmeg feleluen iğ monda ô nekie Fialim mel' nehez penzbe bizocnac
 be menni iſtenneç orzagaba (25) Kónueb a' teunenec a'tofoc altal 25
 menni, hoğ nem a' kağdagnac iſtenneç orzagaba menni (26) Kie
 inkab čudalkoduan mondanac egmaſnac Es ki vduozólhet (27) Es
 tekentuen iğ ô reiaioc monda nekie Emberecenel lehetetlen de
 nem iſtennel, mert iſtennel mendenec lehetſegefec, (28) Es en-
 nec vtanna kezde peter ô neki mondani, Ime mû meg hattone 30
 mendeneket eſ kóuettónc tegedet (29) Feleluen keđeg iğ monda
 Bizon mondóm tuncetec, ſenki ninç ki meghağangá hazat auag
 atťafiait auag hugit, avağ atťat avağ aúat, avağ ſiait auag ſól-
 det en ertem, eſ az ewangeliomert, (30) ki nem zaz aúat vèzen
 ez idóben hazacat eſ atafiacat eſ hugocat eſ atakat eſ aúakat 35
 eſ fiacat eſ ſóldekert, eſ a' ionendó vilagban az oroc eletet,
 (31) Sokac keđeg elóueç ležneç vtouac, eſ vtolfoc elólfoc, (32) Va-
 lanac keđeg a' taneituañoc az vtban ihrlmbç fel menoc, Es iğ

elölkelí vala öket eş çulðalkodnac vala, eş kóuetuen felmenneç
 vala Es eşmeg veuen iç a' tizenkettöt kezde monðani azocnac meľlec
 iouendöc volnanac ö neki, (33) Mert im fel megöure ihrlmbe, eş em-
 berneç fia adatic a' papoc fedelmineç, eş az irastudocnac eş a'
 5 veneçneç, eş meg karhoztattac ötet halallal, eş agğac ötet a' poga-
 noçnac (34) eş megkaromlac ötet, eş egembe megpökic ötet, eş
 megostoroziac ötet, eş megölic ötet eş harmad napon felkel (35) Es
 vepneç ö hozia iacab eş Ianos Zebedeufnac fai monðuan, Mef-
 ter akariuc hog valamit kerendönc teged munekönc (36) Es ö
 10 monða önekic Mit akartoc hog tegec tü neçtec (37) Kic mon-
 danac Agğad munekönc hog egğinc te iog fellöľled, eş mafeinc
 te balod felöl vlönc te diçöfegedben (38) Ihe kedeg monða ö
 nekie Nem tuğgatoc mit kerictec Ihattatoc è a' kelhet kit en
 yando vağoc, Auag kereztelkedhettec a' kereztfeggel è kiuel en
 15 kereztelkedendö vağoc (39) Es ök monðanac ö neki Ihattuc
 93 Ihe kedeg monða önekic A' kelhet valobizon iziatoc kit || en
 yando vağoc, eş a' kereztfeggel kereztelketteç kiuel en kereztel-
 kedendö vağoc, (40) vlnötöc kedeg en iogom felöl, auag balom
 felöl nem en adhatom tuncetec, De kienec alkotuan vağon
 20 (41) Haluan kedeg a' tiz kezdenec meľtatlankodnioc Iacabrol
 eş Ianofrol (42) Ihe kedeg hiuan azocat monða ö nekie Tuğga-
 toc è mert azoc kic lattatnac fedelmkednice poganokon vralkod-
 nac ö raitoc eş ö fedelmec vallac ö hatalmocat (43) Tü közöt-
 tetec kedeg niç vğan de valaki akarand nağob lenni lezen
 25 tü zolgatoc, (44) eş valaki akarand tü közöttetec elö lenni,
 lezen mendenteçneç zolga, (45) mert emberneç fia sem iöt hog
 zolgaltattec de hog zolgalna, eş adna ö lelket fokakert valifagba
 (46) Es ioueneç Ierichoba, eş ök Ierichobol ki ereduen, eş ö
 tançituaui eş nağ fokaffag ö uelç vac Bartimeus timeufnac fia,
 30 vľuala az vt feľen koldoluan (47) Ki micor hallottauolna hog e
 nazareti iç kezde iuölteni Ihe dauidnac fia irgalmazih ennekem,
 (48) Es [†] fokac fençitic vala ötet hog vezteglene | eş ö inkab
 iuölt uala Dauidnac fia irgalmazih ennekem, (49) Es megaluan
 iç parañçola oda hiuatni ötet, eş hyac vala ötet monðuan ö
 35 neki, Leg vig kel fel hiu tegedet, (50) Ki el-haľuan ö ruhaiať
 fel zöcuen iouö ö hoziaia, (51) eş feľelueñ iç monða öneki, Mit
 akarz hog tegec teneked, A' vac kedeg monða öneki Rabi hog

lassac (52) Ihe kedeg monda o neki Meü el te hütöd tegedet megvduözeitet, es legottan lata es köueti vala ötet az vtban

x j

Es mikor közeleiténe iřlmhez es iutotuolna Betphageba oliuētnac hegere, erezte kettöt o taneituañi közzöl (2) es monda o nekie Meünetec a' castelba ki tū ellentec vağon. Es legottan oda bemenűen, leltet eg vehmet meg kötűen kin meg eg ember fem vlt oğgatoemeg, es hoziatoc ide azt, (3) Es ha valaki tūnetec valamit mondand, mit teztet, Monğatoc mert vrnac kellemetes, es legottan ide ereztic azt, (4) Es elmenűen lelet a' 10 vehmet, megkötűen kűűöl az aito elöt a' kettös vtban es megodac azt (5) Es nemellēc az ot alloc közzöl mondanac o nekie Mit teztet megoduan a vehmet || (6) Kic mondanac azoenac mi- 94 kent parançoltuala o nekie ic, es elhağac, (7) es vinec a' vehmet ichoz, es vetec o reiaia o ruhaiocat, es vlō reiaia, (8) focak 15 kedeg tereitit vala o ruhaiocat az vtban, Egebec kedeg metelnec vala agakat a facrol, es tereitit vala az vtban, (9) es kie elöl mulnaçvala es kie köuetit uala ötet iuöltűec vala monduan, Ofanna aldot ki iöt vrnac neuebe, (10) aldot ki iöt dauidnac mū atāc- nac orzaga, Ofanna magallagoeban, (11) Es bemēne ihřlmbe a' 20 templomba, es kōrűöl nezuen mēdeneket, micor immar estue idō volna ki mēne bethaniaba a' tizenkettűuel (12) Es micor mafod napon ki mēne bethaniabol etezec (13) Es mikor latotuolna mezzöl eg fige fat leueleket vallot iōuō ha talantal lelne valamit o raita Es micor iutot volna o hozia a' leuelectöl meg 25 valuan semmit nem lele o raita mert nem vala figenec ideie (14) Es feleluen monda o neki, Immar toabba ne egēc valaki gimōlēt te belölled öröcke es haluan o taneituañi (15) iōuenec ihřlmbe Es micor bement volna | a templomba kezde ki hanni az arolocat es a' veuōket a' templombol, es a' penz valtoenac 30 aztalocat, es a galamb aroloenac zekeket eldōite, (16) es nem hağga vala hog valaki edent vinne a' templom altal, (17) es taneita vala azocat monduan Nemde iruan vağon ē, mert en hazam hiuatic imadfagnac hazanac mēden nemzetecneç, tū kedeg tōttetec azt toluaiocnac barlangia (18) Ki haluan a' papoc fe- 35 delmi es az irastudoc kerefic vala ötet mikeppen el vezthetneç,

felie vala kedeg ötet, mert menden gölekezet ödalkodie uala ö
tanofagan (19) Es micor estue löt volna ki megen vala a' va-
rofbol, (20) Es micor holual menenec latac a' fige fat gökere-
töl foguan megazuan (21) Es megemlekezen peter monda öneki
5 Rabi yme a' fige fa kit megatkozal meg azot (22) Es feleluen
ic monda ö nekie Vallatoc istennec hutet, (23) Bizon mondom
tuncetec mert valakitec mondand e hegnetec fel vetetni es a'
tengerbe ereztetni, es nem ketelkedendic ö zunenben, de hiendi
95 valamit mondand lezen öneki || (24) Azert mondom tuncetec
10 Mendeneket valamelleket imadkozuan kertec higgetec mert ve-
zitec es leznetec tuncetec (25) Es micor allandotoc imadkoznotoc
meg bocaffatoc, ha valamit vallotoc valaki ellen, Hog es tu
atatoc ki vagon menueben megboaffa tu buntoket, (26) Hog
ha tu nem bocatandotoc, tu atatoc ki vagon menueben, nem
15 bocaffameg neetec buntoket (27) Es esmeg iouenec ihrlmbe, es
micor iarna a' templomban vepenet ö hozia a' papoc fedelmi
es az iraftudoc es a' venec (28) es mondanac ö neki Mel ha-
talmal tezed ezeket es ki atta teneked e hatalmat hog ezeket
tezed (29) Ihe kedeg monda önekie Kerdlec en es eg igen
20 tutoket, es felelletec ennekem es meg mondom tuncetec, mel
hatalmal tezem ezeket (30) Ianofnac kereztege menbol vala e
auag emberet kozzol felelletec ennekem, (31) Es ok gondol-
kodnac vala on kozottoc monduan, (32) Ha mondanguc menbol
mond nekone azert mire nem hittetec öneki, ha mondanguc
25 emberetöl felluc e nepet mert mendenec vallac | vala Ianof
hog bizon propheta volna, (33) es feleluen mondanac ignac nem
tuggu, Es feleluen ic monda önekie En sem mondom tuneketec
ki hatalmanual tezem ezeket

x i j

30 Es kezde ö nekie peldabezedben bezenleni Zofot plantalt
ember es megkornekeze sonenel, es afot patakot, es rakot tor-
not, es aianlotta azt a' vincelereenet es eredet zarandoclani,
(2) es ideie koran ezette zolgaia a' vincelerechez hog ven-
nenec a' vincelereetöl a' zolonec gimoluben (3) Kie megfoguan
35 megverec, es eleretec oket huan (4) Es esmeg ezete ö egeb
zolgat azt es megfehetec sejen es bozzofaggal getrec, (5) es

esmeg erezte egebet azt es megolec, es egebeket tobbeket, nemelleket megveruen, de egebeket megoluen, (6) Azert meglen valuan eg dragalatos fiat azt es erezte o hoziaioc vtolzer monduan, mert ne talantal altallac en fiamat (7) A' vincelerec kedeg latuan mondanac egmasnac ez a' magzat Iouetec olluemeg otet es miene lezen az oroc, (8) es meg foguan otet vetec a' zolon || kunol es megolec, (9) azert mit tezen a' zolonec vra io es el 96 vezti a' vincelereket es agga a' zolot egebecnec (10) Es nem oluastatoc e az iraft A kouet kit megutaltanac a' rakoc ez lot a' zegetnec feiben (11) vtol lot ez es cudalatos mu zemeine-¹⁰ ben, (12) es kereficuala otet megfognioc, es felic uala a' goleketet, mert meg esmertec uala hog o reiaioc mondana e pelda bezedet, es otet meg haguau elmenenec (13) Es ereztne o hozia nemelleket a' leualtac kozzol es az erodianofoc kozzol hog megfognac otet bezedeben (14) Kie iouen mondanac o neki¹⁵ Mester tugguac mert igaz vag, es nem gondolz valakiuel es mert nem nez emberenec orciaiara, de taneitod istennec utat igallagban, Illic e adot adni cazarnac auag ne aggone (15) Ki tuduan o alnoclagocat monda nekie, Mit kelfertetec engemet, hoziatoc ennekem a' penzt hog lassam, (16) Es azoc hozac o neki Es²⁰ monda o nekie Kie e kep es e koruol irat, mondanac neki cazare (17) Feleluen kedeg ic monda nekie, Aggatocmeg azert mel cazare cazarnac | es mel istene istennec, es mendenec cudalkodnac vala o raita (18) Es iouenec o hozia a' saduceofoc kie monnac a' felkeletet nem volni es kerdec otet monduan (19) mel-²⁵ ter Moyfes irt munekone hog ha mel ata fiu meg haland es meghaganca o feleseget es fiacat nem hagamd attafia vege o feleseget es feltamazia o attafianac magzatfat, (20) valanac azert nalone het atafiac, az elo feleseget von es meghala magzat nem haguau, (21) es a' masod vene azt es meg hala es sem ez³⁰ nem haca magzatot es a' harmad azon keppen, (22) es vene azt azt azon keppen mend heten es nem haganac magzatot Mendeneclol vtolban meghala a' nemberi es (23) A' felkeletben azert micor felkelendec kie lezen ezec kozzol a' felesceg, mert heten vallottac azt felesgol (24) Feleluen ic monda o nekie³⁵ Nemde azert teuelgetec e mert iraft nem tuttoc sem istennec tehetseget (25) mert micor felkelne halottaibol sem hazafkodnac es sem hazafagba nem vitetnec De lezenec mikent istennec

97 angáli meúben (26) A' halottacrol kedeg hog' || felkell'enee nem
 oluastatoc e Moysefnec kónueben a' bokor felet mikeppen mon-
 dot legén o neki isten monduan En vagoc Abrachamnac istene
 es Isaaenac istene es Iacobnac istene (27) nem holtac istene de
 5 eleueneke, tu azert igen teuelgetec (28) Es hozia vepoc az iraf-
 tudoc kózzol eg ki hallotta val[+]a azocat egbe [+] kerdezke-
 dettec, es latuan hog' onekie iol felet volna, kerde otet mel'
 mendenectol elo paranolat (29) Es ic monda, mendenectol elo
 paranolat ez Halgas ifrl Te vrad istened eg (30) es zereffed te
 10 vradat istenedet mend te zuueddel es mend te lelkeddel es
 mend te elmeddel es mend te tehetszegeddel, Ez elo paranolat
 (31) masod kedeg ehhez hasonlo, Zereffed te feledet ment ten-
 magadat, Egéb paranolat ezectol nagob ninčen (32) Es monda
 neki az iraftudo Mester igassagban iol mondad, mert eg isten,
 15 es tolletol megualua ninč egéb, (33) Hog' kedeg zeretteffec
 menden zuuel es menden lelekel es menden elmuel, es men-
 den ertelmel es menden erouel, es zeretned te feledet ment | ten-
 magadat nagob menden aldozatocnal es menden aianlatocnal
 (34) Ihe kedeg latuan hog' bolcen feleltuolna monda o neki
 20 Nem mezze vag' istennee orzagatol, es immar senki nem meri
 vala otet kerdeni (35) Es feleluen ic monduala a' templomban
 tanituan, mikeppen mongac az iraftudoc xct dauidfianac, (36) ki-
 nec dauid mond sent [se] zelletben Monda vr en vramnac vl' en
 iogom felol miglen vessen te ellensegidet te labaidnac samola
 25 ala, (37) Azert e dauid monga otet vranac es honnan o fia,
 es a' soc golekezet oroluo halgatta uala otet, (38) es mond vala
 nekie o tanofagaban Orizkeggetec az iraftudoctol kie akarnac
 iarnioc stolacban es kozontetniec vafarhelt (39) es vlniec elo
 zekeken sinagogacban, es elo vlo heleken vacorakon, (40) kie
 30 be nelie ozuegeenec hazocat hoziu imadfagnac okauat ezec hoz-
 iaban vezec az iteletet (41) Es vluen ic a' gazofilancium ellen
 nezi vala mikeppen a' golekezet hanna ercet a' gazofilanciomba,
 es soc kazdagoc hanna uala fokakat, (42) Mikor kedeg iottuolna
 eg zegen ozueg erezte ket fel akcat ki mondatie negednec
 98 (43) es egbe huan o tanituanhit monda onekie || Bizon mondom
 tunectec mert e zegen ozueg mendenectol kie ereztettec a'
 gazofilanciomba tobbet ereztet, (44) mert mendenee abbol

erezttetec mellel bõuõlkõttetec, de mende õ naualaiabol mendene-
ket melleket vallot ereztette mende õ eletet

x i i j

Es [1] micor ki menne a' templombol monda õ neki eg a'
taneituaõoc kõzzõl Mester te kenced mel kõnec es mel rakafoc 5
(2) Es feleluen ic monda õneki Latod e nag rakafocat e nem
marattatic kõ kõuõn ki nem megtõretic (3) Es micor vlnõ
oliuettac hegen a' templon ellen, Ke die õ magocnac Peter es
Iacab es Ianos es Andorias, (4) Vram mongadmeg munekõne
micor ezec leznec, es mel ielenseg lezen micor mende ezec 10
kezdneec megtõkelletniec (5) Es feleluen ic kezde nekie mondani
Lassatoc hog valaki tũtõket el ne hiteffen, (6) mert fokac ionec
en neuembõ monduan mert en vagoc es elhitetnec fokacat,
(7) Mikor kedeg hallandotoc hadacat es hadacnac hireket, ne
felletec mert ezecnec kel lennec de nem legottan vege, (8) mert 15
tamad nemzet nemzet ellen, es orzag orzag ellen, es leznec
fold indolatoc helce zerent, es ehsegee ezce a' ferelmecnec kez-
deti, (9) Lassatoc kedeg tũ tũnõnmagatocat, mert tanalõocban el
arolnac tũtõket, es a' sinagogacban meguernec | es kirafoc [†]
elõt es fedelmec elõt allaptattoc en ertem õ nekie tanofagocra, 20
(10) es menden nemzetecben elõzer az ewangeliomnac meg kel
predicaltatni (11) Es micor viendnec tũtõket megfoguan ne
akariatoc gondolnotoc mit bezelletec, de mel lend adatuan
tunektec az idõben azt bezelletec, mert nem tũ vattoc a' bezelloc
de a' scent zellet (12) Elarofla kedeg atafiu attafiat halakra, es 25
ata fiat, es tamadnac fiac zuleiec ellen es halallal getric azocat,
(13) es leztec gulõfegben menden emberecnec en neuemert, Ki
kedeg vegig allanga az vduõzõl (14) Mikor kedeg latangatoc a'
puztolatnac vndocfagat allani hol nem illic ki oluafsa erce
Tahat kie iudeaban vadnac fuffanac a' hegeere (15) es ki a' 30
haiozaton ne zalton le es be mennen õ hazaba hog eluegen
valamit õ hazabol, (16) es ki lend a' mezõn meg ne fordolton
hat mege õ rubaiat fel venni, (17) yay kedeg terhesecnec es
zuloenec a' napocban, (18) imadkoziatoc azert hog telbe ne
legecnec ezce, (19) Leznec kedeg azoc tõrdelmnec napi ollac 35
mellec nem voltae teremtetnec kezdetetõl foguan, kit zerzet

11sten maiglan eş nem ležnec, (20) Es ha nem vr a' napocat
 99 megrüideitette volna || nem vduözölt uolna menden test, de a'
 valasztottakert kit valasztot megrüideitette a' napocat, (21) Es
 tahat ha ki mondand tuncetec im it vagon xç ne higgetec,
 5 (22) mert tamadnac hamis xçloc eş hamis prophetaç eş adnac
 földi ielenfegetet eş menüeket eş çudakat elhitetetre ha
 lehetfegetes volna a' valasztottacat eş (23) Tü azert lassatoc yme
 eleue meg mondottam tuncetec mendeneket (24) de a' napocban
 a' törödelmec utan a' nap megsetetöl eş a' hod nem agga o
 10 vilagat, (25) eş a' meüni çillagoc leznec le bulloc eş a' iozagoc
 vadnac meüneben, meg mozdoltatnac (26) Es tahat lassac
 emberneç fiat iöni meüneceç ködiben nag tehetseggel eş
 diçseggel, (27) eş tahat ereçti o angalit eş egbe göiti o
 valasztottit, a' neg zeletöl foguan földneç vegetöl foguan meüneç
 15 magallagaiglan, (28) A' fige farol kedeg tanofflatoc e peldabezedet,
 mikor immar o agai meg germededölneç eş leueli lendneç esmer-
 ietec mert rokon vagon a' úar, (29) Igen es tü micor latangatoc
 eçeket lennieç tuçgatoc mert rokon legén eş aitoçban, (30) Bizonú
 mondom tuncetec mert nem mulic el | e nemzet mignem men-
 20 denec legeneç (31) meü eş föld elmulnac en igeim kedeg el
 nem mulnac, (32) a' naprol kedeg auag az idöröl senki sem
 tud sem angaloc meüben sem siu hanem çac ata (33) Lassatoc
 vigaziatoc eş imadkoziatoc mert nem tuçgatoc micor az idö
 legén (34) mert mikent az ember ki zarandoclani eredet meg-
 25 hatta o hazat, eş atta o zolgainac menden müelkeedetneç tehet-
 seget, eş az aito tartonac paranç lt hoç vigazion (35) azert
 vigaziatoc mert nem tuçgatoc mikor iö a' haznac vra estue
 auag eşelkoron, auag tikzo koron auag holual (36) hoç micor
 birtelen iouend ne leffen tütöket aluan, (37) melllet kedeg
 30 tuncetec mondoc mendenecneç mondom vigaziatoc

xiii

Uala kedeg hufuèt eş pogaça étel ket nap vtan, eş kere-
 ficuala a' papoc feiedelmi, eş az irastudoc miképpen ötet alnoc-
 faggal megfoghatnac eş megölhetneç (2) Mondnac vala kedeg
 35 ne ez ynneç napön netalantal zay lenne a' nép közöt (3) Es
 micor volna iç Betaniaban poelos simonnac hazaban eş vlnö

iouo eg nemberi valuan dragalatos nardipisticos kenetnec ala-
 baftromat, es az alabaftrom megzeguen otte o feiere || (4) Valanac 100
 kedeg nemellec meltatlanol viseluon onon bennec es monduan
 hog mi lon e kenetnec vezedelme (5) mert eladathatic vala e
 kenet tobbon hog nem harom zaz penzen, es adathatic vala
 zegenecnec es meltatlankodnac uala o reiaia (6) Ihe kedeg
 monda nekie, Haggatoc el azt mit nehezeltet o hozia io mu-
 nelkedet mu-nelkedet en bennem (7) mert zegeneket men-
 den ha vallotoc tu veletet, (8) mellet vallot azt totto eleue kolte en
 testemet megkenetni eltemetethen, (9) Bizon mondom tu ne-
 tetec 10 Valahol predicator ez ewangelium men-
 d e vilagban megmon-
 datie o megemleketere hog o ezt totto (10) Es scariuti Iudas
 a' tizenkettó közzöl eg elmen a' papoc feiedelmihez hog el-
 arolna otet o nekie (11) Kie haluan orolene, es penzt igerene
 neki adouol, es kerefi vala mikeppen otet okofon kezbe adhatna 15
 (12) Es a' pogača etelne elonapian micor a' baran aianlatic
 uala mondanac a' taneituanoc oneki, Houa akarod hog men-
 on, es alkofue teneked a' barant enned, (13) Es erezte kettot o
 taneituaní közzöl es | monda onekie Menietec a' varofba, es tu
 elotocbe kel eg ember viuon eg vatale vizet Koueffetec otet, (14) es 20
 valahoua bemennend mongatoc Vrnac haz mert mester monga hol
 vagon en hizodalmam [†] hol [†] egem en taneituanimmal a'
 barant, (15) es o mutat tuncetec nag vacoralo helt vettettet, es [†]
 ot alkofiatoc munekone, (16) es elmenene o taneituaní, es iutanac
 a' varofba, es lelec mikeppen mondotuala onekie, es meg alkotac 25
 a' barant (17) Estue leuen kedeg iouo a' tizenkettouel, (18) es
 az egembe euonec es vlonec monda ic Bizon mondom tu
 ne-
 tetec, mert eg tu közzolletec ki en velem ezec elarol engemet,
 (19) Es azoc kezdenec zomorodnioc es mondanioc o neki,
 eggen eggen, mi nem en vagoc (20) Ki monda onekie eg a' 30
 tizenkettó közzöl Ki bemarka o kezec en velem a' falfas talba,
 (21) es emberne fia vagon miképpen iruan vagon orolla iay
 kedeg az emberne ki miat emberne fia elaroltatie, iob vala
 neki ha nem zuletet volna az ember (22) Es azoc euon vené ic
 a' keneret es megalda es megzege es ada o nekie es monda 35
 Vegetec ez en testem, (23) Es a' kelch veuen halat aduan ada
 o nekie, es yunac || abbol men-
 d, (24) es monda o nekie Ez 101
 en verem vy toruene ki fokakert el otletie (25) Bizon mondom

tû nectec, mert immar nem izom e zölö vezzőnec venerekeböl
a' napiglan micor azt izom tû ueletec vyonnan istennec orza-
gaban, (26) es halat aduan ki menenec az olaiocnac hegere
(27) Es monda onekic ic Mend tû meg gonozbottoc ez eyel en
5 bennem mert iruan vagon megverem a' paztort, es elhimletne
a' čordanac iohi, (28) de mi vtan felkelendec, elöl [†] kellec
tútököt galileaban, (29) Peter kedeg monda o neki, Es ha
mend meggonozbolandnac en bennem de en nem (30) Es monda
oneki ic Bizon mondom tû nectec mert te ma ez eyel mi elöt
10 kacas zauat keccer adanga, haromzer vag megtagadando engemet
(31) Es o toabba bezel vala es ha kelletendic ennekem egembe
meghalmom te veled nem tagadlac meg tegedet Azon keppen
kedeg es mendenec mondnac uala, (32) Es iutanac a maiorba
kinec neue getsemani, Es monda o tancituaninae, Viletec ith
15 miglen imadkoziam, (33) Es vele viuen petert, es Iacabot es
Ianost kezde kismi es nehezadni (34) es monda o | nekic Zomoro
en lelken a' halaliglan Turietec ith es vigaziatoc en velem
(35) Es micor keufenne eleb ment volna efec a' földre es
imadkozic uala hog ha lehetseges volna elmenne o tollö az idö
20 (36) es monda Abba ata mendenec lehetsegesec teneked ved el
a' kelhet en tollem de nem melltet en akaroc de melltet te,
(37) Es iouö es lele azocat alattoc es monda peterne Simon
aloz nem vigazhattal en velem eg idöt (38) Vigaziatoc es
imadkoziatoc hog ne menhetec kiefertetbe, A zellet valobizon
25 kez de a test beteg, (39) Es esmeg elmenne imadkozec azon
bezedet monduan, (40) es megfordola vyonnan, es lele azocat
alattoc, mert valanac o zemec megnehezettec, es nem tuggae-
uala mit felelnene o neki, (41) Es iouö harmadzer es monda
o nekic Alogatoc immar es ugoggatoc, eleg eliöt az idö ymme[r]
30 emberne fia adatic bunöfönc kezebe (42) kelletec fel ereg-
gönc, yme közel vagon ki engemet kezbe ad (43) Meg o e
bezellette, iouö scariuti iudas eg a' tizenkettö közzöl, es o vele
foc gölekezet töröckel, es rudackal ereztettec a' papi fedel-
102 metöl || es az irastudoctol es a' venectöl, (44) mert az arolo
35 adotuala ielt nekic monduan Valakit megapolandoc o az fogiatoc
es vigetec okofon (45) es micor iutotuolna legottan vepuen o
hozia monda vduöz leg rabi es meg apola ötet, (46) es ök
kezeket reia vetec es megfogac ötet (47) Eg kedeg a' körnöl

meg kedeg micor lattauolna ötet a' leán kezdé mondaní a' körnöl allocnac, mert ez azoc közzöl való (70) és ő esmeg tagada, és keüesenne vartatuan kie ot alnac uala mondanac esmeg peterneç Bizon azoc közzöl való vag' mert te es galileai
 5 vag' (71) Ó kedeg kezdé atkozodni és eskenni mert nem esmerem ez embert kit mondotoc, (72) és legottan esmeg kacas zola Es meg emlekezec Peter az igéröl kit mondot vala neki ic, mi elöt kacas kecéer zoland haromzer tagacmeg engemet és kezdé firni |

10

X V

Es legottan holual tanalč tartuan a' papoc fedelmi a' ve-neckel és az irastudockal, és mēnd a' tanalč megkötözuēn ict viuec és adac ötet pilatosnac, (2) és kerde ötet pilatos Te vag' é a' fidocnac kirala Es ő feleluēn monda őneki Te mondog;
 15 (3) Es a' papoc fedelmi vadollac uala ötet sokacban (4) Pilatos kedeg esmeg kerde ötet monduan Nem felelž valamit, Latod é mēnneben vadolnac tegedet (5) Ihe kedeg inkab semmit sem felele ug' hog' čudalkodneç pilatos (6) Az ynneç napon kedeg žokotuala ő nekic a' fogloc közzöl egğget el erežteni valamellēt
 20 kērtēc uolna (7) Vala kedeg ki mondatie uala barrabafnac ki a' kēsafockal fogattatot vala meg ki a' kēfaban gilkoffagot tōtuala (8) Es micor felmentuolna a' gōlekezec, kezdé kērni hog' tenne ő nekic mikēnt, mēnden ha težen vala nekic (9) Pilatos kedeg felele nekic és monda Akariatoc é erežiem el tū nectēc
 25 a' fidocnac kiralat, (10) mert tugğauala hog' ireğsegben arol-tacuolna el ötet (11) A' papoc fedelmi kedeg és a pūspōkōc, ||
 104 rezzeztēc a' gōlekezetet hog' inkab barrabaft ereztenē el őnekic (12) Pilatos kedeg feleluēn és esmeg monda őnekic, Azert mit akartoc hog' tegēc a' fidoc kiralanac, (13) és ök iuōltēneç, megfezehed ötet (14) Pilatos kedeg monduala nekic Miert mi gonozt tōt Es ök inkab iuōltneç vala, fezeid meg ötet, (15) Pilatos kedeg akaruan eleget tēnni a' nepneç elerezte ő nekic barrabaft Es ict oftorual megveretuen ada nekic hog' megfezei-
 30 tēneç (16) A' vitezēc kedeg viuec be ötet az itēlō haz[†]nac
 35 pituaraba, és egbe hiuanac ő hozia mēnden fereget, (17) és ök őltōztetēc ötet baršōuba, és vetēneç ő reia tūuifben font koronat,

(18) es kezdec vduozleni otet vduozleg fidocnac kirala (19) Es vericuala o feiet a' naddal es hagapiacuala otet, es terdec haituan imaggac uala otet, (20) Es mi vtan megkaromlottac uolna otet, le vetkeztetec otet a' barfoubol, es oltotzetec, otet onon ruhaiaba, es ki viuec otet hog megfezeitenec otet (21) Es 5 kenzeitec eg neminem cireniai embert fimont a' falubalol iouot alexandornac es rufosnac atfat hog feluennec o kereztet (22) Es | viuec otet golgata neuo helre ki magaraztatice kopazlatnac helre (23) es adnac uala oneki mirralt bort inua es nem veue, (24) Es az otet megfezeitoc megoztac o ruhait ereztuen 10 nilat azokon ki mit venne (25) Vala kedeg harmad ido es megfezeitec otet (26) o igeienec cimerlete irtatuan fidocnac kirala, (27) es ket toluait fezeitenec meg o vele egget iog felolló es egget balfelolló, (28) es betellefedet az iras ki mond, es kegetleneckel zamaltatot, (29) Es az onnan muloc karomlac 15 uala otet o feiket razuan es monduan, Vach ki megtorod istennec templomat es harom napocban meg rakod azt, (30) Vduozehed te magadat a' kereztról lezaluán, (31) Azonkeppen es a' papoc feiedelme az irastudockal, egmalal megkaromlacuala monduan Egebeket vduozeitet onmagat nem vduozeitheti, (32) Ha 20 o x^c istne^c kirala, zallon le ma a' kereztról hog lassuc es hig-
guc, Es kie o vele megfezeitetec vala buntetic uala otet, (33) Es hatod ido leuen lonec fetetec mend a' foldon, kilenced ideiglen, (34) es kilenced idoben iuoltó ic nag zoual monduan Heli Heli Lamazabatani, ez ki ig || magaraztatot En istenem 105 en istenem hog mit hattal meg engemet, (35) Es nemellec a' kornol alloc kozzol haluan mondnacuala yme Illest hya (36) Eg kedeg el futuan, betolte a' zouaruant ecettel, es a' nadra teuen ad uala o neki venereket monduan Zounetec lassuc ha io Illes o le vetelere (37) Ihe kedeg nag zo ereztuen ki lehelle, (38) es 30 a' templomnac soporlaha kette zakada fellol mend el allaignan, (39) Latuan kedeg a' centurio ki ellenbe aluala, mert ig iuoltuen meg holtuolna Bizou ez ember istennec vala fia, (40) Valanac kedeg nemberiec es mezzol nezuen, kie kozot vala Magdalnai maria, es a' kulleb maria Iacob aúna Iosephe es salomeenac 35 aúna, (41) Es micor volna galileaban kouetic vala otet, es zolgalnac vala oneki, es egebec fokac mentenec vala fel Ihrlmbe o vele egembe (42) Es micor immar estue lot volna mert kezolec

vala ki vaĝon a' zombat elôt (43) Iôuô ioseph aromatiabêl
 nemes eš vduari mert ô eš vala varando iftenneç oržagat batron
 bemeņe pilatoŝhoz | eš meĝ kere iĝnac teŝtêt (44) Pilatos keĝeg
 ĉudalkodicuala ha immar meĝholtvolna, Es micor meĝefmerte
 5 volna a' eenturiotol a' centurio oda hiuan kerde ôtet ha immar
 meĝholtvolna, (45) Es micor meĝefmerte uolna a' eenturiotol
 neki aianla iĝnac teŝtêt (46) Ioseph keĝeg ĝolĉ veuēn, eš ôtet
 le veuēn a' ĝolĉba takara, eš vete ôtet a' koporŝoba ki a' kô-
 zirtbol ki faragtatotuala eš hengereite kôuet a' koporŝonac aitaro,
 10 (47) Magdalnai maria keĝeg eš Ioseph aňňa maria nezie uala
 hol helhežtetneç

x v j

Es micor el multuolna a' zombat magdalnai maria, eš
 Iacab aňňa maria, eš ŝalomee voneç aromatakat, hoĝ iôuen
 15 meĝkenetneç iĉt (2) Es a' zombatnac elô napian igen holual
 iôuēneç a' koporŝohoz nap immar ŝel kelueņ (3) Es mondnac eĝ
 maŝnac Ki hengereiti el nekônc a' kôuet a' koporŝo aitarol
 (4) Es tekentueņ latac a' kôuet elhengereitueņ, mert bizon igen
 naĝ vala, (5) Es bemeņuen a' koporŝoba, latanac ifiat vlette
 20 iob ŝelôl, be ŝeĝeztetueņ ŝeier ŝtolaul, eš meĝreĝdeneņeç (6) Ki
 106 monĉa ônekic Ne akariatoc yeĉnetec a' meĝŝezolt || nazareti iĉt
 kereŝiteç ŝelkôlt niņç it yme a' hel hol vettec ôtet, (7) de meň-
 ŝetec monĝatoc ô taneituaňnac, eš peťerneç, mert elôl kel
 tûtôket galileaban ot meĝlattatoc ôtet mikent monĉotta tûnetec
 25 (8) Es azoc ki menuēņ elŝutanac a' koporŝotol, mert meĝhatta-
 uala azocat rêmôlet eš ŝeĝelm, eš ŝenĝineç ŝemmit ŝem mon-
 ĉanac mert ŝelnecuala (9) ŝelkelueņ keĝeg iĉ holual a' zombat
 elô napian, ielenec elôzer magdalnai marianac kibôl ki vetette
 vala a' het ôrdôĝôket, (10) Az menuēņ monĉa azocnac kic
 30 ôuele valanac ĝazoloc eš ŝiroc, (11) eš azoc haluan mert elne
 eš lattatot uolna ô tôllô nem hiueç (12) Ezec vtaņ keĝeg ielen-
 tetet eĝeb žallaŝban ô kôzzôllôc kettôneç a' ŝaluba meňôneç,
 (13) eš azoc menuēņ monĉac az eĝebeçneç, eš ŝem azocnac
 nem hûneç, (14) Mentôl vtolbzer keĝeg a' tižen eĝneç eĝembe
 35 ûletteç ielenec ô nekic iĉ eš meĝ židalmaz a' hûtôtlenŝeĝeket,
 eš ô žûuôneç kemēŝeĝeket mert ezeçneç kic ôtet lattac ŝelke-

lette nem hittenec (15) Es monda ōnekic Menuen mēnd a' vilagba pṛedicallatoc ewanḡeliomot menden teremtetnec | (16) Ki hiend eṣ megkereztelkeḡendic vduōzōl Ki keḡeg nem hiend karhozie, (17) Azokat keḡeg kic hiendnec e ielenfeḡec kōuetic. En neuembe ōrdōgōket ki uetnec, eṣ vy ūelueckēl zolnac (18) ke-⁵ ḡocat fel vėznec, eṣ hamit halaloft yandnāc nem art ōnekic, betegecre vetic kezeket eṣ meg vanalnac, (19) Es valobizoni mi vtan vr iṣ bezelleṭ uolna ōnekic eluētetec meṇbe eṣ vl iftennec iogia felḡl, (20) Azoc keḡeg elereduēn pṛedicaltanac mēndenōt vr eḡembe mūuelkeḡuen, eṣ bezēdekēt meḡtōkēluēn¹⁰ ielenfeḡet kōuetuēn

L u k a č.

It kezdetic .f. Lukač ewangelista kônuo

Mert valobizon fokac akaranac žerzeniec ez allatoenac mondekit mellec mu bennone betellefettec, (2) mikent attac 5 munekone azoc kie kezdettol foguan lattac, es e bezednec zolgai voltac; (3) tetet ennekem es koutonec kezdettol foguan zerelmeft mendeneket teneked o igen io olheofile zereuel meg-irnom (4) hog meg esmeried az igecnec igallagat kierol tan-
tattal ||

107 (5) JVdeabeli herodes kiralnac napiban volt eg neminemo pap Zacharias neuo pap Abiafnac zerebeli es o felesege Aaron-
nac lani kozzol es o neue Ersebet (6) Valanac kedeg monnoc iga-
zac isten elot iaruan vrnac menden paranolatiban es igazolatiban
menden nemo zeplonelkul (7) es nem vala onekie fioc azert
15 hog elsebet meddo volna es monnoc o napocban megemettec
volna (8) Lot kedeg micor zacharias a' papfaggal zolgalna isten
elot, o zerenec zerzete zerent (9) a' papfagnac zokafa zerent,
nillal kele hog bemenuen vrnac templomaba geredetet vetne,
(10) es a' nepnec menden fokallaga vala kuuol imadkozuan A
20 geredetnec ideie koran, (11) ielenec o neki Vrnac angala aluan
a' geredet oltaranac iog felollo (12) es Zacharias latuan meg-
zomorodec, es felelm efec o reiaia (13) Monda kedeg oneki az
angal ne fel Zacharias mert meghallattatot te imadlagod, es
Ersebet te felesaged zult te neked fiat es hiuod o neuet | Ianof-
25 nac, (14) es lezen teneked orom es vigasag, es fokac orolnec
o zuletetebe, (15) mert nag lezen vr elot, bort es semmi vene-
reket nem izic es scent Zelettel be telllefedic meg anuanac me-

hèbe, (16) eş sokacat ifrl fiai kôzzôl fordeit ô vrochoz iftenec-
 hez, (17) eş ô eleue kel az elôt Iltesnec zelle**tebèn** eş iozagaban,
 hog meg fordeha az atâcnac zûuôket fiacha, eş a' hûtôtlenêket
 igazacnac ildomoffagara, kezeiteni vrnac tôkelletes nèpet, (18) Es
 monda Zacharias az angálnac Honnan tu^ggám azt mert en ven va^goc, ⁵
 eş en felefegeg megélemet ô napiban, (19) Es feleluen az angál
 monda neki, En va^goc gabriel ki alloc isten elôt, eş ereztettem be-
 zèllenem te hoziad, eş ezeket ewangelizalnom te neked (20) Es
 ime lèz vezteglô eş nem zolhaé a' napiglan mèllèn ezec lè-
 gènec azèrt hog nem hittel en igèimnec mèllec betellèsednec ô ¹⁰
 ideie koran, (21) eş vala a' nep varuan Zachariaft eş çudalko-
 dicuala hog ô vg kèfnec a' templomban, (22) Ki menuen ke-
 deg nem zolhatuala azochoz eş megesmerèc hog latatot latot
 uolna a' templomban, || eş ô vala imtô ô nekie eş megmarada ¹⁰⁸
 nemaol, (23) eş ez lôt hog betellèsettec uolna ô tiztenec napi ¹⁵
 elmène ô hazaba (24) E napoc utan kedeg Ersebet ô felefege
 foga eş titkollâ uala ônmagat ôt honapocban monduan (25) mert
 ig tôt ennekem vr ez napocban mèllecbe tekèntette eluenni
 en bozzofagomat emberec kôzôt (26) A hatod honapban kedeg
 ereztetec gabriel angál istentôl galileanac varofaba kinèc neue ²⁰
 nazaret, (27) a' ferfiunac mehezèt zûzhöz, kinèc neue vala
 ioseph dauidnac hazabol eş a' zûznec neue maria (28) Es be-
 menuen ô hozia monda az angál Vduöz leg maria va^g malaztal
 tellès vr va^gon te veleð (29) Ki micor hallotta uolna meghabo-
 roltatec ô bezedeben, eş gondollâuala minemô volna e kôzô- ²⁵
 net (30) Es monda ô neki az angál Ne fèl maria, mert lètel
 malaztot vrnal (31) yme fogz mehedben eş zûlz fiat eş hiuod
 ô neuèt ignac (32) Ez lezen na^g eş felfeges fianac hiuattatic,
 eş a^gga vr isten ô neki dauidnac ô atânac zekit, eş orzagl iacobnac
 hazaban | ôrôcke (33) eş ô orzaganac nem lezen vege (34) Monda ³⁰
 kedeg maria az angálnac, Mikeppen lezen ez mert ferfiat nem
 esmerèc, (35) Es feleluen az angál monda ôneki Scent zellet iô
 te beleð eş felfegesnec iozaga meg hiedelmez teneked, Azert
 eş mèl zûletic te belôlled scent, hiuatic isten fianac, (36) Es
 ime Ersebet te rokonod, eş a' fog fiat ô vènsegeben, eş ez ha- ³⁵
 tod ho nap ô neki ki hiuattatic meddônec, (37) mert nem le-
 zen lehetetlen istennel menden ige (38) Monda kedeg maria
 Ime vrnac zolgalo leana legèn ennekem te bezeded zèrent, eş

elualec 0 töllö az anğal (39) Felkeluē kēdeg maria a' napoc-
 ban elmene fietelmel a' heğecbe Iudanac varofaba (40) Es be-
 mene zachariafnac hazaba eš kōzōnō Erfebetneç, (41) Es uğ
 lōt hoğ hallotta Erfebet marianac kōzōnetit vigada a' ġermec 0
 5 mēheben, eš erfebet beteleç scēt leleçkel (42) eš monða, Al-
 dot vağ te nemberieç kōzōt eš aldōt te mēhedneç ġimōlō,
 (43) Es honnan ennekem az hoğ iōyōn en vramnac aūna en
 hoziam, (44) mert ime hoğ lōn te kōzōnetēdnēç zāua en fūle-
 109 imbe, vigada 0rōmmel a' ġermec en mēhemben || (45) Es bo-
 10 dog vağ ki hitted mert meğtōkelletnec te benned azoc mellēç
 monðattac te neked vrtol (46) Es monða maria En lekem fel-
 magaztatta vrtat, (47) eš en zelletem vigadot en vduōfegemneç
 ifteneben (48) Mert tekentette 0 zolgalo laūanac alazatoſſagat,
 mert ime ezert mēden nēmetēç monðnac engemet bodognac
 15 (49) Mert tōt ennekem nağocat ki hatalmas eš 0 neuc scēt
 (50) Es 0 irgalmaſſaga nēmetēçbōl nēmetēçbe 0tet feļōneç
 (51) Tōt hatalmat 0 kariaban elhiment keueleket 0 zūuōneç elmeie-
 ben, (52) Leuetet hatalmaſocat zēkbōl eš felmagaztatot alazato-
 ſokat (53) Ehezōket be tōltōt iozagockal eš kazdagocat ereztet
 20 hiuan (54) Fogatta iſrlt 0 ġermeket megemlekezēt 0 irgalmaſſa-
 garol (55) Mikent bezelleť mū aſainenac abrahamnac eš 0 mag-
 zaſſanac 0rōcke (56) Lakozot kēdeg 0 uele maria monnal
 harom honapocban eš meg fordola 0 hazaba (57) Elfebetneç
 kēdeg beteleç zūleſeneç ideie eš zūlō fiat (58) eš hallac zom-
 25 zēdi, eš 0rokoni mert felmagaztatta vr 0 irgalmaſſagat 0 uele,
 eš eğembe 0ruendeznec vala 0 neki (59) Es uğ lōt a' nōlēad
 napon iōuēneç. | megkōrnekezni a' ġermeket, eš neuezicuala 0tet
 0 aſſanac Zachariafnac neuēn, (60) eš feleluē 0 aūna monða
 Semmi okon, de Ianofnac hiuattatic, (61) Es monðanac 0neki
 30 Mert ſenki niñēn te rokonſagidban ki e neuuel hiuattatēç
 (62) Imtneç vala kēdeg 0 aſſanac kineç akarna 0tet neuezni,
 (63) eš tollat keruēn, ira monðuan Ianos 0 neuc Es mēdenēç
 čudalkodanac, (64) Legottan kēdeg meğnileç 0 zāia eš 0 nēlue
 Es bezeluala megalduan vrtat, (65) Es lōt nağ felelm mēnd
 35 0 zomzedin, eš meg hirheznec uala mēnd ez iğēç Iudanac mēn-
 den heğein (66) Es mēdenēç kie hallottacuala vetēç 0 zūuōbe
 monðuan Mie alaitod hoğ a' ġermec ležen, eš mert vrnac keze
 vala 0 uele, (67) Es Zacharias 0 attā be teleç .f. zelleťtel eš

prophetała monduan (68) Aldot ifrlñec vra iftene, mერთ meg-
latta eš tót žabadolatot ō nēpēnec (69) Es felemele mūnekōnc
vduōšfegñec žaruat, dauidnac ō ġermekēñec hazabañ (70) Mi-
keppen bežellet a' .f. prophetaenac žaioc miat kie voltac vilag
keždetitōl fogua, (71) Vduōšfegēt mū ellenfegine kōzzōl eš meñ-⁵
deñeñec kežečbōl kie || ġūlōltenec mūnket (72) Hoġ tenne irgal-¹¹⁰
mašagot mū ašainekal, eš hoġ meġ emlekežñec ō ſcent tešta-
mentomarol, (73) Az ešrōl kit eškōt mū ašanenac abrachamnac
adandool ōnōnmagat mūnekōnc (74) Hoġ felelmnelkūl žolgašlōnc
ōneki, mū ellenfegōneñec kežečbōl meġžabadoltatuañ (75) Scent-¹⁰
fegben eš iglašagbañ ō elōttō mū menden napineban (76) Es te
ġermec hiuattatol fešfegēšñec prophetaianac, mერთ eleue kelz
vrnac orcaia elōt meġ kežeitenēd ō vtait (77) Vduōšfeg tano-
šaganac adattara ō nepeineč ō būnōcñec bočanattara (78) Mū
iſtenōnc beli irgalmašagnac miatta, kieben meġlatot mūnket kel-¹⁵
neñ mašagbol (79) Vilagošeitani azoenac kie vlnec ſetētečben
eš halalnac arnēkaban, mū labainenac viſeletire bekešfegñec
utaban (80) A' ġermec kedeġ nō vala eš žellettel batoroltatic uala,
eš vala a' kietlenben ō meġielenetenec napiaiglan ifrlhez

i j

20.

Lōt kedeġ a' napocban parančolat kōlt ki Augustuš ča-
zartol hoġ meġirattatñec mēnd ez vilag (2) E meġiratat elōžēr
lōt Cirinuštol, | ſiriabeli fedelmtōl (3) eš meñdenec mennečuala ō
varofočba hoġ meġadnac ō adoiokat (4) Felmene kedeġ galileabol
ioſeph eš nazaret neuō varošbol Iudeaba dauidnac varošaba ki hiuatic²⁵
bešlechemñec azert mერთ dauidnac volna hazabol eš nemebōl (5) hoġ
meġadna ō adoiat mariaual ō neki meñežet nehežkeš felešfegēuel
(6) Vġ lōt kedeġ micor bešōltec volna a' napoc hoġ žūlnō (7) eš
zūle ō ſiat elōšetet, eš ruhačkackal betakara ōtet eš ſekete ōtet
a' iazolba, mერთ nem uala ō neki hel a' zallo helben (8) Es a'³⁰
pažtoroc valanac azon [†] videčben viġazuan eš ōrižuēn az ey-
nec viġazatit ō čordaioč ſelet, (9) eš ime vrnac aſgala allot
rokon azoc mellet eš iſtenñec ſenešfegē meġkōrñekežte azocat
eš ſelemēñec naġ ſelelmel (10) eš monda nekic az aſgal Ne
akariatoc ſelnešec yme ewaſġelizaloc tūnecšec naġ ōrōmet ki³⁵
lezen mēnden nēpñec, (11) mერთ ma zūšetet mū nekōnc vduō-

zeitō dauidnac varofaban ki mondatie vr xznac, (12) eş ez ie-
 lenfeg tūnecetec mert meglelitec a' gērmecdedet ruhačkacba ta-
 111 karuan eş a' iazolba helhetuen (13) Es legottan || lōt az an-
 gállal menfey vitezi seregecnec sokallaga dičeruen iftent eş
 5 monduan, (14) dičōfeg magallagocban iftennec eş bēkefeg földōn
 io akaro nepecnec (15) Es lōt hog mentec ō tōllōc az angaloc
 a' paztoroc bezelnec uala eg maffal, Mennōne betlehemiglen eş
 lassucmeg az iget mel lōt mellēt tōt vr eş ielentet mūnekōne,
 (16) Es iōuēnec fietuen, Es lelec mariat eş iosephet, eş a' gēr-
 10 mecededet a' iazolba vettetuen (17) Latuan kedeg megerteke-
 zenec az igerōl, mel mondatotuala a' gērmecrōl ōnekic [†] (18) Es
 mēdenec kic hallottac čudalkottanac ezecrōl mellec mondatnac
 uala a' paztorocetol ōnekic (19) Maria kedeg megtartauala mēd
 ez igeket meg gōituen ō žūueben (20) Es megfordoltanac a'
 15 paztoroc dičōueituen eş dičeruen iftent mēdenecben mellēket
 hallottacuala eş lattacuala mikeppen mondatatatuala ōnekic
 (21) Es mi vtan betellēsettecuolna a' nolē napoc hog megkōr-
 ūkeztetnec a' gērmec hiuattatēc ō neuē icnac, ki hiuattatot az
 angal miat mi elōt fogattatnec meheben (22) Es mi vtan betel-
 20 lēsettec | volna maria tižtolatinac napi moysefnec tōruēc žerent
 viuec ōtet iħrlmbe hog aianlanac ōtet vrnac (23) mikeppen ir-
 uan vaģon vrnac tōruēciben mert mēden ferfu valag megūito
 scēntnec hiuattatie vrnac (24) eş hog aianlananac oftyat a' žē-
 rent mēnt mondatatatot vrnac tōruēciben ket ēgenlō gōricet
 25 avag ket gērmecded galambat (25) Es yme eg ember vala
 iħrlmben kinec neuē vala simeon, eş ez ember vala igaz eş fe-
 lelmes varo iħrlnec uigaztalattat, eş scēnt zellet vala ō benne
 (26) eş feleletet uōt uala scēnt zellettōl [1] hog nem latna halalt,
 hanem elōzer latna vrnac xzat (27) Es iōuō zellet miat a' tem-
 30 plomba, Es micor be hoznac a' gērmeket ict ō žūley hog ten-
 nenec a' tōruēcnec žokafa žerent ō ērte (28) Es ō neuē ōtet ō
 kariara eş megalda iftent eş monda, (29) ymmar elerezted te
 žolgadat vram te iged žerent bekeffegben, (30) mert lattac en
 žemeym te vduōzeitōdet (31) kit alkottal mēden nēpnec orāia
 35 elōt (32) Vilagot poganocnac megielegetere eş dičōfeget te nē-
 pednec iħrlnec, (33) Es valanac ō affa eş ō aūna čudalkodoc
 azokon mellec mondatnac uala ōrolla (34) eş iol monda ōnekic
 112 simeon eş monda marianac ō aūnanac || yme ez uettetet iħriben

fokacnac romlattöcra eş fokacnac felkeletecre eş ielenfegre, kin-
 nec ellene mondatie, (35) eş te lelkedet tör által folla hog
 megienteffenec foc züuecböl gondolatoc (36) Es vala Anna
 prophetiffa samuel leaña aller nemzetebeli eş ez elemetuala foc
 napocban eş eltuala ő ferieuel het eztendöcöben ő züzefegötöl⁵
 foguan (37) eş ez özüeg uala nolé žaz nég eztendeiglen ki nem
 tauozicuala el a' templomtol böitöckel eş imadfagoekal žolgaluan
 nappal eş eyel (38) Es ez azon idöben oda iutuan valuala vrnac,
 eş beželuala ő rolla mendenecnec kie variacuala iřlneč žaba-
 dolattat (39) Es hog megökellenenec mendeneket vrnac tör-¹⁰
 ueie zerent megfordolanac galileaba nazaretbe ő varofocba
 (40) A' germec kedeg nõuala eş megbataroltatie vala telles
 bölcseffeggel eş istenneč malažta vala ő benne (41) eş mennenec
 vala ő zülel menden eztendöc zerent iřlmbe a' husuet ynnepe
 napiara, (42) Es micor lötuolna tizenkettöd eztendei felmenuen¹⁵
 iřlmbe az ynnepe napnac žokafa zerent (43) eş a' napoc meg-
 tökeluen micor megfordolnanac megmarada a' germec | ič iřlm-
 ben, eş nem esmeremeg ő zülel, (44) Alaituan kedeg öneki a'
 tarfag közöt voltat iöuenec eg napi menö földet eş megkerefec
 ötet a' rokonfag közöt eş az esmeröc közöt, (45) eş megnem²⁰
 leluep megfordolanac iřlmbe megkeresuep ötet (46) Es lö-
 harmad nap vtan meglelec ötet a' templomban vlette a' docto-
 rocnac közepettec halgatuan eş kerdezuen azocat, (47) čudal-
 kodnacuala kedeg mendenec ő ildomoffagan kie hallacuala ötet,
 (48) eş latuan čudalkodanac Es monda ő aña öneki Fiam mit²⁵
 töttel ig münekönc yme te atad eş en bankoduan kereftönc
 tegedet, (49) Es monda önekic Mi az hog engemet kereftec
 uala, nem tuğgatocuala é, mert ennekem azocban kel lennem
 melltec en atame, (50) eş ök nem ertettec ez igeket melltec be-
 žellet ő nekic, (51) eş ležallot ő uelec eş iöt nazaretbe, eş vala³⁰
 alažtatot ő nekic, Es ő aña megtartauala menđ ez igeket meg-
 göituen ő züueben (52) Es ič öregedic vala bölcseffeggel eş idö-
 uel eş malažtal istennel eş emberecnel

Capitulum iij

Tiberius [c] čazar čazarlattanac tizen ötöd eztendeieben,³⁵
 poncius pilatos Judeaban birolkottanac ideieben, herodesnec ||

13 kedeg galileaban negedlõ voltanac ideieben Phulõp kedeg attafia
Ituriaban es traconitidis videkeben negedlõ voltanac ideieben,
es Lifanias abiliniaban negedlõ voltanac ideieben (2) Annas
es Caifas neuõ papi feiedelmecnec ideiechen, lõt vrnac igiie
5 ianofhoz Zachariafnac fialhoz a' kietlenben (3) Es iõt Iordannac
menden videkebe predicaluan penitencianac kereztfeget bunõcnec
boçanattara (4) mikent iruan vaõõn ifaias propheta bezedenec
kõuueben Inõltõnec zãua kietlenben kezehetec vrnac utat iga-
zacka tegetec õ õfuehit (5) Menden võlg betõltetic es menden
10 heg es halom alaztatic es lèznec gonoõoc igazacka es darabofoc
egenes vtacka (6) es meglattã menden test õ vduõzeitõiet
(7) Monduala azert a' gõlekezeteenec kie ki menneç vala hog
meg kereztelkednenec õ tõllõ Keçke kegonac nemzeti ki mu-
tatot tuncetec elfutnotoc istenneç iouendõ haragiatol, (8) tegetec
15 azert penitentianac melto gimõlçet, es ne kezgetec mondanotoc
Abrachamot valluc atancnac, mert mondom tuncetec hog hatal-
mas iften e kũuecbõl felkõlteni abrachamnac fãit, (9) mert
immar a' feize vettetet a' fanac | gõkerere, azert menden fa io
gimõlçõt nem teuõ ki mettetic es a' tũzbe erezetic (10) Es
20 kerdezicuala a' gõlekezetec monduan Mit tegõnc azert (11) Fe-
leleuõ kedeg monda õ nekie Kinee ket zõcãia vaõõn agga
eggiket nem vallõnac, es kinee etke vaõõn azonkeppen tegeu
(12) Iouenec kedeg es a' ieles bunõfõc hog megkereztelkedne-
nec es mondanac õneki, Mester mũ mit tegõnc (13) Es õ monda
25 azocnac, Semmit toabba ha nem mel zerzettetet tũ nectec azt
tegetec (14) Kerdicuala kedeg õtet a' uitezec es monduan Es
mũ mit tegõnc Es monda õnekie Senkit megne roncatoc es
patuart ne tegetec, es megelegeggetec tũ iargalaftokon (15) Anep
kedeg alaituan es medenec õ zũuõeben gondoluan, Ianofrol hog
30 ne talantal õ volna xz, (16) Felele Ianos mendeneenec mon-
uan Mert en vizben kereztellec tũtõket Iõ kedeg en vtannam
tõllemtõl erõfb, kinec nem vaõõc melto megodanom õ faruinac
zyait O scent zelletben kereztel meg tũtõket es tũzben (17) Kinee
zoro lapattã õ kezeben es megtizteita õ zerõet, es egbe gõiti
114 õ buzaiat õ çũribe, a' poluakat kedeg || meggeti alhatatlan tũz-
ben, (18) es bizõn egbeket fokacat onzoluan euangelizaluala
a' nepnec (19) A negedlõ herodes kedeg micor megfeddetnec
õ tõllõ herodiadifert õ attafia felesõgeiert es menden gonoõocrol

mélleket tót vala herodes, (20) hoziaioc tolda ezt mēndenēcne
felette Ianoft berekezte a' tōmlőcbe (21) Ig lőt kedeg micor
mēnden nēp megkēréztelkednec, es iē megkereztelkēduen es
imadkozuan megñilec mēñ (22) es scēt zellet lezalla ō reiaia
tefti zemelben mikent galamb, es lőt zo mēñbōl te vag en⁵
žeretō fiam te benned iol kelletet [†] ennekem (23) Es iē
vala kezdendō monnal harmic ēztendōt hog alaitatie vala ioseph
fianac, ki volt Eliē, ki volt Matatie, (24) ki volt Leuie, ki volt
Melchie ki v Ianneie k v Iosephe (25) k v Matatieie k v
Amose, k v Nauieie k v Hellie k v Naggeie (26) k v Ma¹⁰
tatieie k v Matatieie k v Semmeie k v Iosephe k v Iudaie
(27) k v Iohannaie k v Refaie k v Zorobabele k v Sala
tieie k v Nirie (28) k v Melchie k v Addie k v Tefane,
k v Helmadane k v Here (29) ki v Iesufe ki v Heliazare
k v Iorame k v | Matatieie ki volt Leuie (30) k v Simeone¹⁵
k v Iudaie k v Iosephe ki v Ionaie k v Eliachime (31) k
v Malchaie k v Mennaie k v Matatiaiae k v Nathane k v
Dauidē (32) k v Iesseie k v Obethe k v Booze k v Salmone
k v Naaffone (33) k v Aminadabe k v Arame k v Ezrone
k v Pharese k v Iudase (34) k v Iacobe k v Ifaake, k v²⁰
Abrachame k v Tareie k v Nachore (35) k v Serutte, k v
Ragane k v Falage k v Hebere, k v Saleie (36) k v Kay
nane k v Arphaxate k v Seme, k v Noueiē, ki v Lamete
(37) k v Matufabele k v Enoche k v Iarebe, k v Mala
challe k v Kaynane (38) k v Enose k v Sette ki v Adame²⁵
ki v iftene

iiij

Jhus kedeg tellēs scēt lelecek megfordoluan iordantol
viteticvala zellettol a' kiellenbe (2) neguen napocban es kēfer
tetic vala ōrdōgtol, es semmit nem ōt a' napocban es azocat³⁰
megtōkēluen ehēzec (3) Monda kedeg ōneki az ōrdōg Ha iften
nec fia vag mongad e kōnec hog legēn kēnerre (4) Es felele
ōneki iē Iruan vagon, mert nem čac a' kēnerrel ēl ember de
iftennec mēnden igēienel (5) Es viue ōtet az ōrdōg magas
hegre, es mutata ōneki e földi vilagnac mēnden || orzagit eg¹¹⁵
žem pillanatnac ideieben (6) es monda ō neki Teneked adom

mēnd e hatalmat, eš mēnd ezeceñe dičōfegit mert mēnd enne-
 kem adattac, eš kinē akarom adom azocat, (7) tē azert ha
 le efueñ imadkozandol en elōttem tieid lōznece mēdenēce (8) Es
 felele ič eš monda ōneki Iruan vañon tē vradat iftenēdet imağ-
 5 gād eš čac neki žolgał (9) Es viue ōtet iħrīmbe, eš allaptata
 ōtet a' tēplom heğere eš monda ōneki Ha iftennee fia vağ
 ereziē ala tē magadat inneten, (10) mert iruan vañon hoğ
 parañolt ō anğalinac tē rollad hoğ meğtarčanac tegedet, (11) eš
 mert ō kezecebe veznee tegedet nełantal meğfertenēd tē labai-
 10 dat a' kōhōz (12) Es feleluē ič monda ōneki Monduan vañon
 ne kēserčed tē vradat iftenēdet, (13) Es az ōrdōg mēden kē-
 fertet meğtōkēluē eltauozece ō tōllō ideiglen (14) Es meğfordolt
 ič želletnece tehetfegēuel galileaba, eš a' ħir ki ħirheuece ō rolla
 mēnd a' videcebe, (15) eš ō taneituala ō sinagogaiocban eš fel-
 15 magaztatice vala mēdenēcetōl (16) Es iōuō nazaretbe hol fēl
 tartatotuala, eš ō žokafa zērent žombat napon bemene a' fina-
 gogaba eš felkele oluafni, (17) eš adatece ō neki Ifaias prophe-
 tanac kōñuō Es hoğ fordeitotta uolna a' kōūuet lele a' helt,
 hol iruan vala (18) Vrnac žellete en reiam, mert meğkenetet
 20 engemet ewaņğelizalnom žegenēceñe, erežtet engemet meğuiğaž-
 tanom tōrōdelmeš žūuōket, (19) eš pēdicalnom foglōcnac žabado-
 latot eš vakocnac latatot elerežtem tōrōtteket žabadolatba, pēdi-
 calni vrnac foganatos ežtendeieť eš meğforbatlatnac napiat (20) Es
 micor betōttōuolna a' kōūuet meğada a' žolgalonac eš le vīō,
 25 eš mēdenēceñe a' sinagogacban valocnac žēmece valanac ō reia
 vģekezōce, (21) Kezde kedēg monđani azocnac, mert ma betel-
 lefedet az iras tū fūleiteceben (22) eš mēdenēce tanofagot adnac-
 uala ōneki, eš čudalkodnacuala a' malažtnac igeiben mełlec
 žarmaznac vala ō zaiabol eš monđnac vala Nēnde ez Ioseph
 30 fia ē (23) Es monda ōnekie Valobizon tū mongātoce ennekem e
 hafonlatot, Vruos vigaziad [meğ] tēmagadat meğ Monđanac a'
 leuالتac ignac Mēneieket hallottone Capharnaumban lōtteket teğed
 it eš tē hazadban (24) Monda kedēg Bizon monđom tūnectēce ||
 116 mert fēme eğ propheta foganatos ō hazaiaban (25) Igassagban
 35 monđom tūnectēce fōc ōzueğēce valanac iħriben Illešnece napiban
 micor meñ berekežtetet ħarom ežtendōceben eš ħat ħonapocban,
 micor a' nağ ehfēg lōt mēden fōldōn, (26) eš Illeš azocnac
 fēme eğģichez nēm erežtetet ħanēmčac az ōzueğ nemberihez

fidoniai fareptaba, (27) eş loc poclofoc valanac ifriben helizeus prophetanac ideieben, eş azoc kôzzôl fenki megnem tižtoltatot, hanemăac Siriabeli Naaman, (28) Es mendenec a' sinagogaban valoc ezeket haluan betelenec haraggal (29) eş ki vetec ôtet a' varos kûnôl, eş viuec ôtet a' hegnec teteiglen kin ô varofoc⁵ rakatot vala, hoğ fômeredec vetnec le ôtet, (30) ô kedeg meğennuala ô kôzzôllôc altal menuen (31) Es le žallot galileabeli Capharnaum neuô varofba, eş ot taneita uala ôket žombatokon (32) eş čudalkodnac vala ô tanofagan, mert ô bežede vala hatalmban, (33) eş a' sinagogaban vala eg ember fertežetes¹⁰ ôrdôg vallo, eş iuôltô nağ žoual (34) monduan Zônnel, mi mûnekônc eş teneked nazareti iğ | iôttel eluežtened mûnket, tudlac tegedet, mert istenneç seente vağ, (35) eş meg poreita ôtet iğ monduan Megnemol eş ki men ô belôllô Es micor az ôrdôg le eitette volna ôtet kôzepbe ki mene ô belôllô eş semmit nem arta¹⁵ ôneki, (36) eş lôt nağ rêmôlet mendeneken, eş beželnec vala eg mafnac monduan, Mël ez ige mert hatalmban eş tehetseğben parančol fertežetes želletenec eş ki mennenec, (37) eş meghirhezec vala e hir ô rolla a' videknec menden helên (38) Felkeluen kedeg iğ a' sinagogabol bemene simonnac hazaba, Si-²⁰ monnac kedeg napa tartatic vala nağ hideg lêleteckel, eş kerec ôtet ô êrte, (39) eş aluan ô felette parančola a' hideg lêletnec eş meghağa ôtet, eş felkeluen žolgaluala nekic (40) Mikor kedeg nap eluŋgotuolna mendenec kic valnacuala betegeket kûlômb kûlômb lêletezeteckel vižicuala azocat ô hozia, eş ô²⁵ egmendeniere kezet vetuen megnigažta vala azocat, (41) Ki mennenec vala kedeg az ôrdôgôc [†] fokacbol iuôltuen eş monduan, mert te vağ istenneç fia eş megfeduen || nem hağğa uala¹¹⁷ azocat žolnioe, mert tuğgac uala ô neki xç voltat (42) Nap lëuen kedeg ki erduen meğen vala a' kietlen helre eş a' gô-³⁰ lekežetec megkereficuala ôtet eş iouenec menđ el hoziaiglan, eş megtartac vala ôtet hoğ elne tauoznec ô tôllôc (43) Kienec ô monđa, Mert ennekem kël egēb varofocnac es ewangelizalnom istenneç oržagat mert arra erežtettem, (44) Es vala predicalo galileanac sinagogaiaban

V

Ig lôt kedeg micor a' g'ölekezetec omlananac öreia hog'
 halgatnac istennec igiët, es ö aluala genazaretnec tana mellet,
 (2) es lata ot ket haiocat a' to mellet allokot, A' halazoc ke-
 5 deg lezallottac uala es moffacuala ö haloiokat (3) Felmenueñ
 kedeg a' haio eggicbe ki vala simone kere ötet hog' a' földtöl
 keuefenne eltauoztatna, es vluen a' haiobol taneita uala a'
 g'ölekezeteket, (4) Hog' kedeg megzönc bezelletetöl monda
 simonnac, Vig' a' melere es vessetecmeg tü halotocat a' foga-
 10 datra, (5) Es feleluen simon monda öneki Parancölo mend ez
 eëcaka | munkalkoduan semmit nem fogtanc Te igedben kedeg
 meguetem a' halot (6) Es micor ezt töttö volna egbe rekezte
 halacnac nag' fokassagat Megzakad uala kedeg ö haloioc, (7) es
 imtenec ö tarfocnac kie valanac a' mas haioban hog' ionenec
 15 es segellenec öket, es ionenec es be töltec monno haiot ug'
 hog' monnal elmerölnenec (8) Kit micor latotuolna simon Peter,
 efec ignac terdeihez monduan, men ki en töllem vram mert
 bünös ember vagoc, (9) mert a' remölet megkörnekezte vala
 ötet, es mend azocat kie ö vele valanac a' halacnac fogasaban
 20 kit fogtanac vala (10) Azonkeppen kedeg Iacabot es Ianost
 Zebedeafnac fiait kie valanac simonnac tarfi Es monda ic' simon-
 nac Ne akarih felned ettölfogua immar löz embereket fogando,
 (11) es viuen a' haiot a' földre mendeneket meghaguan köue-
 tet (12) Es ig' lôt micor volna a' varosoc eggicben, es ime
 25 eg' ferfiu pocloffaggal tellës latuan ict le esuen ö orcaiara kerü
 vala ötet monduan Vram ha akarz megüzteithac engemet, (13) Es
 118 ki nöituan ic' || kezet illete ötet monduan Akarlac megüzteitanom,
 es legottan eltauozec töllö a' pocloffag, (14) Es ö parancöla ö
 neki hog' senkinec se mondana, de men el es mutassad temaga-
 30 dat a' papocnac, es aianl' te tiztolatodert mikent parancölt
 moyfes azocnac tanofagocra, (15) Incab meghirhezec uala kedeg
 e bezed örolla, es egbe g'ölekeznecuala soc g'ölekezetec hog'
 halgatnac ötet es hog' meguigaznanac ö betegsegetöl (16) Ö
 kedeg megen vala kietlen helre es imadkozicuala (17) Es ig'
 35 lôt a' napoc eggicben, es ö vluala taneituan, es valanac a'
 leualtac vluen, es a' törünnec doctori kie iönnenec vala gali-

leanac eş İudeanac menden castelîbol, eş ihrlimbôl, eş vala
 vrnac tehetsege betegeneç vigažtafocra (18) Es ime ferfiac
 hoznacuala eg embert agban ki vala kôzueşes eş kereficuala
 ôtet be vinni eş ô eleibe vetni, (19) eş nem lèluen mel felôl
 be vinn[i]eç a' gôlekezettôl felmeneneç a' haiazatra, eş a'⁵
 leçek altal ala erežteç azt aġaua kôzepbe iġnac eleibe. (20) Kie-
 neç hog latta volna iç | hûtôket monda az emberneç Megboçat-
 tatnac teneked te bûnid (21) Es kezdenec gondolkodnioc az
 irastudoc eş a' leualtac monduan Ki ez ki bezel karomlatocat,
 Ki boçathat bûnôket hanem çac iften ônmaga (22) Hog kedeg¹⁰
 meġesmerte iç gondolattocat feleluen mondot ônekic, mit gon-
 doltoc gonožocat tû žûuetecben, (23) mi kônueb mondani meġ-
 boçattatnac te neked te bûnid, auag mondani kel fel eş iarih,
 (24) Hog kedeg tuġġatoc mert emberfia val hatalmat földôn
 bûnôket meġboçatni, monda a' kôzueşesneç, Te neked mondom¹⁵
 kel fel ved fel te aġadat, eş meû te hazadba (25) Es legottan
 felkeluen azoc elôt felueue ô aġat kieben fekzen vala, eş el-
 mene ô hazaba fel magažtatuan iftent, (26) Es felelm foglala
 mendeneket eş fel magažtattac vala iftent, eş be tôltenec felel-
 mel monduan, mert ma lattone çudacat (27) Es ezec utan ki²⁰
 mene iç, eş lata eg ieles bûnôst leui neuôt a' vamon vlôt, eş
 monda ôneki Kôues engemet, (28) Es felkeluen mendenec meġ-
 haġuan || kôuete ôtet, (29) Es alkota leui ôneki naġ vendeg-¹¹⁹
 seget ô hazaban, eş vala a' ieles bûnôşeneç eş eġbeceueç foc
 gôlekezete, kie valanac ô veleç eġembe euoc (30) Es morog-²⁵
 nacuala a' leualtac, eş ô irastudoy monduan ô taneituaşnac,
 Mire ezec eş izec a' ieles bûnôşockel eş a' bûnôşockel, (31) Es
 feleluen iç monda ônekic, Nem zûkôşoc az eġezec vruošnalkûl
 de kie gonožol vadnac, (32) mert nem iôttem igazacat hiuom
 de bûnôşoket penitenciara (33) Es ôk mondanac ôneki, mire³⁰
 bôitôlneç Ianofnac taneituaşni, eş imadřagocat tēzneç, azonkep-
 pen a' leualtac, eş a' teiid kedeg ezneç eş iznac, (34) Kienec
 ô monda, Minem bôitôltethetec a' vô legenneç fiait miglen a'
 vô legen vaġon ô veleç, (35) iôneç kedeg napoc micor a' vô
 legu eluētetic ô tôlloc, eş tahat a' napocban bôitôlneç (36) Mon-³⁵
 ġavala kedeg eş e hafonlatot ô nekie Mert senki, nem erežti
 vy ruhanac toldalekat o ruhaba, mert a' kent az vy toldaleç
 ki žakad, eş az vy nem illic az onac, (37) eş senki nem erežt

vy bort o tōmlōbe, mert a' kent az vy bor meġzakaz|ta az o
tōmlōket, eš ō elōtlētīc eš a' tōmlōc eluezneć, (38) de az vy
bor vy tōmlōbe erežtendō eš monno meġtartatīc, (39) eš senki
iuan ōt, legottan akar vyot mert uġ monđ az o iob

5

vj

JĠ lōt keġeġ a' mafođ žombaton, micor elōžer a' vetemēn
altal menne, žagatnacuala ō taneituañi gabona fōket eš meġ
ēžec vala ō kezećkel meġmaruan, (2) A' leuالتac kōzzōl keġeġ
nemelleć monđnac vala ō nekie, Mit težtec meļlet nem illic
10 žombaton (3) Es feleluen ić monđa azocnac Nem oluatatoc ezt
meļlet tōt dauid micor ehezēt ō, eš kie ō vele valanac, (4) mi-
keppen bement istenneć hazaba, eš vōttō az eleue vetetneć
kēnerit eš meġōttō, eš atta azocnac kie ō vele valanac Kiket
nem illic uala meġenni, hanemćac a' papocnac ōnmagocnac
15 (5) Es monđuala ōnekie, mert embēneć fia a' zombatnac eš
vra (6) Vġ lōt keġeġ hoġ a' mafođ žombaton be menne a' fina-
gogaba eš taneitana, eš ot vala eġ ember, eš iob kezeć aziu
120 vala, (7) Tartac vala keġeġ az irastudoc eš a' leuالتac || ha žom-
baton meġuigažtana hoġ leleć honnan meġuadolni ōtet, (8) De
20 ō tuġġa uala ō gondolattocat eš monđa az emberneć kineć vala
aziu kezeć Kel fel eš a' kōzepbe, eš fel keluen fel alla (9) Mon-
đa keġeġ ōnekie ić Kerdleć tūtōket ha žombaton illic iol tenni
avaġ gonozol lelket vduōzeiteni avaġ eluezteni, (10) eš kōrnōl
tekēntuen mēdeneket monđa az emberneć Noyd ki te kezećet,
25 eš ki ōita, eš ō kezeć meġadateć eġefegneć (11) Ōk keġeġ
betelenec heitlaggal eš monđanac eġmafnac mert mar mit ten-
nećeć ićrol (12) Vġ lōt keġeġ a' napocban ki mene ymatkozni,
eš vala mēnd ećzaka istenneć imadlagaban, (13) Es micor
nap lōt uolna hiua ō taneituañit, eš valažta tizenkettōt ō kōz-
30 zōllōc kikeć eš apostolocnac neuze (14) Simont kit neuze Peter-
neć eš Anderiašt ō affaťiat Iacabot eš Ianoťt Phīlōpōt eš Bir-
thalamot (15) Matet eš Thamaťt Alpheus Iacabat eš Simont ki
hiuatīc Zeloteťneć (16) Iudaťt Iacabnac affaťiat, eš Scariuthi
Iudaťt ki vala az elarolo | (17) Es lezaluān ić azockal allapeć
55 mezō heľen, eš ō taneituañinac ġōlekezeće eš nepneć naġ fokaf-
laga mēnd Iudeabol, eš Ihrlmbōl Samariabol eš tenger mellōl

Tirofiac eş Sidoniac (18) kie iôttecuala hog halgatnac ôtet eş meguigaznanaç ô leletezetectôl, eş kie fertezetes zelleetectôl gëtretnec vala meguigaznac uala (19) eş menden gôlekezet kereli vala illetni ôtet, mert iozag zarmazicuala ô belôllô, eş vigazt vala mendeneket, (20) Es ô felemelaen žemeit ô taneit-⁵ uanira mond[a] vala Bodogoc zegenec mert tietec istennec oržaga (21) Bodogoc kie ma eheztec mert megelegettec Bodogoc kie ma firtoc mert mouttec (22) Bodogoc leztec micor emberec tûtôket gûlôlendnec, eş micor tûtôket megzidalmaznac, eş ki vetendie tû neuteket monnal gonožt emberneç fiaiert, (23) ôrôl-¹⁰ letec a' napon eş vigaggatoc, mert ime tû erdemtec soc menben, mert e žerent tēznec vala prophetaenac ô attoc (24) Valobizon iay tūnectec kazdagoenac, kie vallatoc tû vigadalmatocac (25) yay tūnectec kie megelēgettetec mert megeheztec || Iay 121 tūnectec kie ma mouttec mert gāzolkottoc eş firtoc (26) Iay 15 tūnectec mikor iol mondandnac [†] tūnectec menden emberec, Mend ezec žerent tēznec uala prophetaenac ô attoc, (27) De tūnectec mondom kie ežt hallatoc, Zereffetec tū ellenfegteket, iol tegetec azoenac kie tûtôket gûlôltec, (28) Iol mongatoc tūnectec gonožol mondocnac, imaggatoc tûtôket patuarožokert,²⁰ (29) eş ki čapanga eggic tūgôdet tarčad neki a' maficat es Es ki el uezi teneked žocnadat, ne akariad megtiltanod (30) Menden keronec kedeg aggad temagadat, eş ki elvezi mel tied ne keried meg, (31) Es mikent akartoc hog teğenec emberec, tū eş azonkeppen tegetec ô nekic, (32) Es ha žeretitec azocat kie²⁵ tûtôket zeretnec mel tūnectec halalat mert a' būnôfôc eş žeretie ôket žeretôket, (33) Es ha iol tēztec azoenac kie tūnectec iol tēznec mel tūnectec halalat, ha valobizon a' būnôfôc eş tezec ažt (34) Es ha kôlčôn adandotoc azoenac kietôl remenlitec meguettettek mel halalat tūnectec, mert a' būnôfôc eş vforal-³⁰ kodnac a' būnôfôcnec, hog | veğenec eğenlôcket, (35) de valobizon zereffetec tū ellenfegteket eş iol tegetec eş kôlčôn aggatoc, semmit onnan nem remenluen, eş lezen tū erdemtec nag, eş leztec felfegnec fiai mert ô kônôrôletes halalatlanokon eş gonožokon (36) Legetec ažert irgalmasoc mikent irgalmas tū³⁵ aſatoc (37) Ne akariatoc itelnetec eş nem iteltetec, Ne akariatoc karhoztatnotoc eş nem karhoztattoc, meğbočastatoc eş meğbočattattattoc, (38) aggatoc eş adatic tūnectec, io merteket

eş bôuôt, eş úomottat eş teteft adnac tû kebeletecbe Bizon azon
 merteckel mellêl merendetec megmertetic tûnecetec, (39) Monga-
 uala kedeg ô nekie e hasonlatot, Minem vezethet vac vakot,
 nemde monnon a' verembe esnec è, (40) niñc tançituan mē-
 5 tere selet, tókelletes lezen kedeg mēnden ha lend mikent ô
 mestere, (41) mit latod kedeg a' kalažt te atadfia zemeben, a'
 gerendat kedeg te žemedben nem mertecled (42) Anağ mīkep-
 pen mondhatot te atadfanac Atamfia zōnnel, vessēm ki a' ka-
 lažt te žemedbōl, eş a' gerendat te žemedben nem latod Kep-
 122 mutalo vefd ki elōzer a' gerendat || te žemedbōl, eş ožtan latod
 a kalažt ki vetned te atadfia zemebōl, (43) Mert nem io fa ki
 gonož ġimōlčōt tēzen, eş mert nem gonož fa ki io ġimōlčōt
 tēzen, (44) mert eg mēnden fa ô ġimōlčērōl esmerteticmeg, eş
 mert tūnifrōl nem žednec figet, eş čipke bokorrol nem žednec
 15 zōlōt (45) Io ember ô žūnenec io kenčebōl hoz iot, eş gonož
 ember, ô zuenec gonož kenčebōl hoz gonožt, mert zūnec bō-
 segebōl zol ža (46) Mit hiutoc kedeg engemet vram vram, eş
 nem težitec mellet mondoc, (47) Mēnden ki iō en hoziam eş
 halgaffa en bežedemet eş teži azocat, megmutatom tūnecetec
 20 kiuel eġenlō lēgen, (48) eġenlō emberrel ô haza rakoual a kō-
 zirtōn, ki melēn affa, eş veti ô fondamentomat Arradat leuēn
 kedeg a' folo omla a' hazra eş nem mozdeithatameg ažt, mert
 rakattatot erōs kō žirtōn (49) Ki kedeg halla eş nem teži eġenlō
 emberrel ô hazat fundamentomnalkul a' fōldōn alkotoual kire
 25 a' folo omoluan legottan le eset eş volt ô romlafa nağ

Capitulum vij

Mikor kedeg meguegezte volna ô igeit a' nepecnec fūlōche,
 bemene Capharnaumba, (2) nemel Centurionac kedeg žolgaia | ki
 annac dragalatos vala gonožol valuan vala meghalando, (3) eş
 30 micor hallot volna ičrol, erežte ô hozia a' fidocnac vēnit, Ker-
 uēn otet hog iōnō eş meguigažtana ô žolgaia, (4) eş azoc mi-
 cor iōttec uolna ičhoz, žorgalmaft kericala otet monduan, mert
 mēlto hog ezt tēged ô neki (5) mert mū nemzetōnket žereti,
 eş a' sinagogat ô alkotta mūnekōne (6) Ihe kedeg meġen vala
 35 ô velec, eş micor immar nem mezze volna a' hažtol, erežte ô
 hozia a centaurio [†] baratit monduan Vram ne akarih ġetre-

ned, mert nem vágóc melto hog' ioy en haiazatom ala, (7) mert
 es en magamat nem vallottam meltonac hog' ionec te hoziad,
 de mong' igéddele es megvigazie en germekem, (8) mert es en
 vagóc hatalm alat zersetet ember, valuan vitezeket en alattam,
 es enec mondoc men el es elmegeen, es mafnac ioy es io, es ⁵
 en zolgammac ted ezt es tezi (9) Ki haluan ic' cudalkodce, es
 megfordoluan monda a' g'olekezetecneec otet koutecneec Bizoni
 mondom tunectec, hog' nem lettem ezenne hutot ifrlben, (10) es
 megfordolanac || haza kie ereztettec vala, es lelec a' zolgat ki ¹²³
 megleletezet vala egeffegben (11) Es ig' lot enec vtanna ic' ¹⁰
 megen vala a' varofba ki hiuatie Naimnac, es menec vala o
 taneituani o vele, es foc g'olekezet, (12) micor kedeg kzelei-
 tetuolna a varofnac kapuiahhoz, yme eg' halot hozatie vala ki, o
 anuanac egetlen eg' fia, es ez ozueg vala, es a' varofnac foc
 g'olekezete o vele (13) Kit micor latot volna vr, irgalmassaggal ¹⁵
 mozdoltatuan o raita monda o neki, Ne akarih firmod, (14) es
 vepec es illete a koporsot, Ezece kedeg kie vizecuala megallot-
 tac Hos teneked mondom Kel fel, (15) Es fel vltepec ki meg-
 holtuala es kezde zolni es megada otet o anuanac (16) Meg
 foglala kedeg a' felelm mendeneket, es felmagasztatcuala istent ²⁰
 monduan, mert nag' propheta tamadot mu kozottone, es mert
 isten meglatta o nepet (17) Es e bezed ki hirheuec o rolla
 mend Iudeaba, es Iordan mellet ualo menden videcbe, (18) es
 meg mondac Ianofnac o | taneituani mend ezeket (19) Es hiua
 Ianus kettot o taneituani kozzol, es erezte ichoz monduan Te vag' ²⁵
 e ki iouend o vag' awag' egebet varone (20) Mikor kedeg iutta-
 nac volna a' ferfiac o hozia mondanac Ianos baptista ereztet
 munket te hoziad, monduan te vag' e ki iouend o vag' awag' ege-
 bet varone, (21) Az idoben kedeg fokacat vigahta meg o lelete-
 zetetol, es c'apasotol, es fertezetes zelletectol, es foc vakocnac ³⁰
 ada latatot, (22) es feleluen monda o nekic Menhetec el mon-
 gatocmeg Ianofnac melletet lattatoc es melletet ballottatoc,
 mert vakoc latnac es fantac iarnac, poclosoc megtizoltatnac,
 fiketec halmac halottac felkelneec, zegenec ewangelizaltatnac,
 (23) es bodog ki megnem gonozboltatie en bennem (24) Es ³⁵
 micor elementec volna Ianofnac kouteti, kezde mondani Ianofrol
 a' g'olekezetecneec Mit mentetecki a kietlenbe latnotoc zeltol in-
 gando nadat e, (25) de mit mentetecki latnotoc lag' ruhackal

ruhazot embert è, ymè kie dragalatos ruhacban vadnac eş gè-
 124 ñérkedetecben || kirali hazacban vadnac (26) De mit mentetec ki
 latnotoc prophetat è, Valobizon mondom tûnetec nagob hog
 nem propheta (27) Ez az kiröl iruan vagon Im en eresztem en
 5 angalomat te orcad elöt ki megalkotta te vtadat te elötted,
 (28) mert mondom tûnetec Ianus baptistatol nagob prpheta
 ninç nemberiecnec zülötti közöt, ki kedeg külfeb menneenec orza-
 gaban nagob ö tölletöl (29) Es a' ieles bünöföc haluan[1] meg-
 igazeitac igt, megkereztelkeduen Ianosnac kereztfegéuel (30) Es
 10 a' leualtac eş az irastudoc megutalac istenneç tanalcat önön
 benneç nem kereztelkeduen meg ö töllöc (31) Monda kedeg vr
 Azert kihez hasonlam e nemzetnec nepet, eş kihez hasonlandoc,
 (32) hasonlandoc a vafart vlö germekechez, eş eg mafhoz be-
 zellöchöz eş mondochoz Eneclättönc tû netec fipoekal eş nem
 15 zöetetec, firalmas eneket eneclettönc eş nem firtatoc, (33) mert
 iöt Ianos baptista nem euén kéneret eş nem iuan bort eş mon-
 dotoc ördögöt val (34) Iöt embernec fia euén eş iuan, eş mon-
 dotoc ime faldoclo ember eş bornac iuoia, ielen valo bünöföc-
 nec | eş bünöföcnec barattoc, (35) eş megigazoltatot bölcfege
 20 mend ö fiaitol (36) Keri vala kedeg ötet nemel a' leualtac
 közzöl hog enec ö vele eş bemenuen a' leualtnac hazaba, ezec
 vala, (37) eş ime eg nemberi ki vala a' varosbeli bünös, hog
 megelmerte mert ic a leualtnac hazaban enec, veue alabaf-
 tromnac kenetet, (38) eş allapuan hatmegöl ö labainal, kezde
 25 köüueiuel megmosni ö labait, eş ö hay fonatual megtörli vala,
 eş megapollauala ö labait, eş a' kenettel megkenetiuala,
 (39) Latuan kedeg a' leualt ki ötet hiuttauala eş monda
 önön benne Ha e propheta volna, tudna valobizon mel eş
 minemö e nemberi ki illeti ötet mert bünös (40) Es feleluen
 30 ic monda ö neki Simon valami mondom vagon teneked Es ö
 monda Mester moncad, Es felele ic (41) Eg neminemö vforaf-
 nac valanac ket adofi, eggie tartozicuala öt zaz penzel, eş ma-
 fic ötuenuel, (42) Azocnac kedeg hog nem volna honnan meg-
 adnioc, meghaga monnainenac, azert mellic zereti ötet inkab
 35 (43) Felele simon eş monda Alaitom hog az kinec többet ha-||
 125 götmeç, Es ö felele ö neki Igazan iteled (44) Es megfordoluan
 a' nemberihcz monda Simonnac Latod è e nemberiet Be iöuec
 te hazadba, vizet en labaimnac nem adal, ez kedeg köüueiuel

en labaimat meġmoſta, eſ hai fonatual meġtōrlōttō (45) Apolatot ennekem nem adal, e keġeġ mioltol be iōttem nem zōnt meġapolni en labaimat (46) Olayal en femet meġ nem kenetēd, e kenettel kenetē meġ en labaimat (47) Azert mondom tenekēd meġbočattatnac ōneki ſoc būni mert žeretet ſokat Kinēc 5 keġeġ keueſeb bočattatic, keueſebet žeret (48) Monda keġeġ annac Meġbočattatnac tenekēd te būnid, (49) eſ kie eġembe vlnēc vala ō vele kezdenēc monġanioc ōnōn bennēc, Ki ez ki būnt eſ bočat, (50) Monda keġeġ a' nemberinēc Te hūtōd teġed meġvduōzeitet meſn bekeſſeggel 10

viiij

Eſ iġ lōt ennēc vtanna, eſ ō vtat tēžen vala varoſoc eſ kaſteloc žerent, pŕedicaluan eſ ewaŋgelizaluan iſtennēc oržagat eſ a' tizenkettō ō veleč (2) eſ eġ nehaſn nemberieč kie meġuigažtattacvala |gonōž želletetōl eſ betegſeggetōl Maria ki hiua- 15 tic magdalnainac kibōl ki vetet vala het ōrdōgōt, (3) eſ Iohanna chuženac herodes ſapharanac feleſēge eſ ſuſanna eſ eġebec ſokac, kie žolġalnac uala ōneki ō vaġocbol (4) Mikor keġeġ ſoc ġōlekezēt ġōlekezēc eſ a' varoſocbol ſietnēc eſ ō hozia monġa haſonlat žerent (5) Ki meſt ki vet eluetni ō maguat, 20 eſ micor eluetette volna eġebi eſet az ut ſelēn eſ meġnōmottatot, eſ a' meſni repeſōc meġōtteč aſt (6) Eſ eġebi eſet a' kōueſre, eſ ki keluēn meġažot mert nem vallot ſirt, (7) eſ eġebi eſet a' tūuiſ kōzbe, eſ eġembe ſelnōtteč a' tūuiſſec eſ meġſoitottac aſt, (8) eſ eġebi eſet a' io ſōldbe eſ ki keluēn 25 ġimōlēōzōt zaz azaſneat ezeket monġuan iuōlt uala kinēc hallo ſulō vaġon halġaſſa (9) Kerdic uala keġeġ ōtet ō tanġituaſni meſ volna e pelda bežed, (10) Kicnēc ō monġa Tūnecetēc aduan vaġon meġeſmernetēc iſten oržaganac titkiat, eġebecnēc keġeġ peldabežedēcben || hoġ latuan ne laſſanac eſ haluan ne erčenec 126 (11) Ez keġeġ e peldabežed, a' mag az iſtennēc iġeie (12) Ki keġeġ az vt ſelre eſet ezec azoc kie hallac az iġet hoġ ne hiġēgenēc eſ ne vduōzōllnēc (13) De kie a' kōueſre eſtenēc, ezec azoc kie micor hallanġac az iġet ōrōmmel ſogaġġac aſt, eſ ezecnēc ġōkerēc inč mert ideiglen hižic, eſ keſertetnēc ide- 35 ieſben el tauoznac (14) Meſſec keġeġ a' tūuiſbe eſtenēc, ezec

azoc kie micor hallángac, zörgalmaffagoctol és kazdagfagoctol,
 és életneç géuerkedeteben vgekezuen megfoitatnac, és nem gi-
 mólőznec (15) mellec kedeg a' io földbe, ezec azoc kie a' io
 zűben haluan az igét megtartac és gimólőznec bekefégben,
 5 (16) Senki kedeg a' zőuetnec meggoituan, nem fedí be azt
 edeníuel, auag nem veti azt ág ala, de veti azt a gérfa tartora,
 hog a' hazba bemenőc lassac a' vilagot, (17) mert iné ol titoc
 ki megnem ielentetic, és niné ol reitac ki megnem esmertetic,
 és ielenetre ne iőyön (18) Lassatoc | azert mikeppen hallotoc,
 10 mert kincc vagón annac adatic, és valakinec niné, és mellec
 alait vallani eluetetic ő tolló (19) lőuenec kedeg ő hozia ő aúna
 és ő atfai, és nem kőzeleithetenec ő hozia a' gőlekezettől,
 (20) és meg izentetet ő neki, Te aúad és te atadfiak kúuol alnac,
 akaruan tegedet latnioc (21) Ki feleluen monda azocnac En
 15 aúam és en atamfiak, ezec kie halgattac istenneç igéiét és te-
 zic (22) Ig lőt kedeg a' napoc eggicben, és ő felmene a' ha-
 iockaba és ő taneituaní és monda ő nekic Mennőc el a' to
 elue, és felmenenec, (23) azoc euezettec kedeg ő elaluec, és
 lezalla a' toba zelneç nag fuataga, és haúottatnac vala a' ha-
 20 bockal, és vezedelmezneç vala (24) Hozia vepuen felkőltac őtet
 monduan, Parancol eluezőc, és ő fel kluen megporeita a'
 zelet, és a' vizneç haboroiat, és megzōneç, és lōn nag lassofag
 (25) Monda kedeg őnekic Hol vagón tú hūtőtőc, Kie feluen
 127 őudalkodanac monduan || eg masnac Kincc alaitod ezt, mert
 25 zelneç és tengerneç parancol és engedneç őneki, (26) Ki eue-
 zenec kedeg gerazenofocnac vidেকেbe ki vagón galileanac el-
 lengebe (27) Es micor ki mentec volna a' földre eleibe kele
 őneki neminemő fērfiu, ki valuala őrdögöt immar foc időben,
 és ruhaua nem őltőzic vala, és hazban nem lakozicuala, de ko-
 30 porfocban (28) Ez hog lata ict le efec ő előtő és iuőtő nag
 zoual monduan mi ennekem és teneked ic felfeges istenneç fia
 onzollac tegedet hog ne geterih engemet, (29) mert parancol-
 uala a' fertezetes zelletnec hog ki menne az emberből, mert
 foc időben foglaltauala meg őtet, és megkötőztetic vala re-
 35 tezeckel és bekockal, őrizockel őriztetuē, a' kőtelec megzag-
 gatuan az őrdögől, vitetic vala a' kietlenbe, (30) Kerde kedeg
 őtet ic monduan, Ki teneked neued, és ő monda Legio mert
 foc őrdögőc mentecuala ő bele | (31) Es kericuala őtet hog ne

paraŋcolna nekie a' meľfēgbe mēnniec, (32) Vala keđeg ot foc
 dižnocnac čordaia a' hēgēn ōrīztetet, eš kerie uala ōtet hođ
 ereztene ōket azocba, eš engede ō nekie (33) Ki menenec azert
 az ōrdōgōc az emberbōl, eš bemenenec a' diznocba, eš hirtelen
 fōmeredec mēne a' čorda a' toba, eš međ foitateg (34) Kie hođ⁵
 lattac volna lenni a' kie ōrizievala elfutanac, eš međ mondac a'
 varofban, eš a' falucban (35) Ki menenec keđeg latnioc, meľ
 lōtuala eš iōuēnec ičhoz eš lelec az embert kibōl az ōrdōg ki
 mentuala vlette ō labainal eš megruhažtatuan eš egēz elmeuel,
 eš međ fēlemenec, (36) međmondac keđeg ōnekie eš ezec kie¹⁰
 lattacuola mīkeppen a' legiotol meguigažotuala, (37) eš međ
 gerazenofoc vidēkinec fokallaga kerēc ōtet hođ elmenne ō tōllōc
 mert nađ fēlelmel tartatnacuala, Ō keđeg fēlemenue a' haioba
 međfordola, (38) eš kēri vala ōtet a' fērŋu kibōl az ōrdōgōc
 ki mentecuala || hođ ō vele volna Elerežte keđeg ič ōtet mon-¹²⁸
 uan (39) Meň te hazadba eš hirdeľled, menieket tōt iľten
 teneked, eš elmenē meňd a' videc žerent pēdicaluan meniek-
 et ōneki tōtuolna ič (40) Lōt keđeg micor međfordoltuolna ič
 tenger elue, a' foc gōlekezet ki veue ōtet, mert mēdenec va-
 lanac ōtet varoc, (41) eš yme iōuō eg fērŋu yayrus, eš e vala²⁰
 a' ŋinagoganac feieđelme, eš efec ičnac labailhoz, kerueň ōtet
 hođ be menne ō hazaba, (42) mert ōneki vala eg laňa, mon-
 nal tizenkettōd ežtendei, eš ez međhalvala eš uđ tōrteneč mi-
 cor elmenne hođ a' gōlekezetectōl mežoreitatnec, (43) eš vala
 neminemō nemberi ver foľatban tizenket ežtendōtōl foguan ki²⁵
 mēden iauat vruofocra kōltōttō vala, eš ŋem egťōl međnem
 vigažtathateg, (44) hozia vepec hat međōl, eš illete ō ruhaianac
 peremēt, eš legottan međalla ō vērenec foľafa, (45) eš monda
 ič Ki az ki illetet engemet [†] mēdenec keđeg međtagaduan
 monda Pēter eš kie ō vele valanac, paraŋcolo e gōlekezetec³⁰
 međ žoreitnac tegeđet, eš gēternec, eš te mondaz Ki az ki enge-
 met illetet (46) Es ič monda, valaki vđ illetet engemet mert
 es en tudom | en belōllem iōžagnac ki mentēt, (47) Latuan ke-
 đeg a' nemberi, mert nem reitēc ō neki, rēžketueň iōuō eš efec
 ō labai elōt, eš miokert illette leđen ōtet međielente mēden³⁵
 nep elōt eš mīkeppen ol' hamar međvigažot leđen, (48) Es ō
 monda ōneki 'Laňom te hūtōd tegeđet vduōzeitet, meň bekeľ-
 feggel (49) Međ ō e bezellette iōuēnec nemelleč a' ŋinagoga

feiedelmehéz monduan öneki Ne akariad getreneđ e mestert
mert te lanod megholt (50) Ihe kedeg ez ige haluan felele a'
lan affanac Ne akarih felned de čac hig es megvduözöl, (51) Es
micor iutotuolna a' hazhoz nem erezte valakit be menni ő vele
5 hanemčac Petert es Iacobot es Ianost, es a' lannac affat es
aúnat, (52) Sirattac vala kedeg azt mend es gázollacuala, es ő
monda Ne akariatoc firnotoc, mert nem holtmeg a' lan de alo-
zon, (53) es megmouetic vala otet tuduan mert megholtuolna
(54) Ő kedeg foguan ő kezet iuoltó monduan 'Lan kel fel,
129 (55) es megfordola ő zellete, es legottan felkele || es paran-
čola öneki enni adnioc, (56) es megrémölenec ő žulei, kie-
nec ő parančola hog valakinec ne mondanac mel' lot vala

ix

Egbe huan kedeg ic a' tizenket apostolokat ada önekic
15 tehetseget es hatalmat menden ordögökön, es hog a' leleteze-
teket meguigažtanac, (2) es erezte azocat predicaluioc istenneč
orzagat es meguigažtani betegeket, (3) es monda azocnac Sem-
mit az vtban felne vegetec sem vezžot sem tassolt sem keneret
sem penzt, es ket zocúacat ne vallatoc, (4) es valamel' haz-
20 ba bemenendetec oth lakoziatoc, es onnan ki ne ioyetec (5) Es
valakic nem vendnec tütöket, ki menuen a' varosbol labatocnac
porat es leraziatoc azocra valo tanosagba (6) Ki menuen ke-
deg kerengnec vala kasteloc zerept ewangelizaluan, es vigažt-
uan mendenöt (7) Halla kedeg negedlő herodes mendeneket
25 mellēc lezneč vala otöllő es ketelkedicuala, azert mert nemel-
lectöl mondatnec (8) hog Ianos költ fel halottaibol, de nemeł-
lectöl | mert Illes tetet, egebeetöl kedeg mert a' regi prophetac
közöl költ fel eg, (9) Es monda herodes Ianost en nakazam
meg, Ki kedeg ez kiröl en illeteneket halloc es keresi vala latni
30 otet (10) Es megfordoluan az apostoloc megmondac öneki, vala
melleket töttec vala, Es azoc veuen mene magocnac kietlen
helre ki mondatie bethsaidaenac (11) Kit micor megesmertec
volna a' gölekezetec kouetec otet, es fogada azokat, es bezel
vala önekic istenneč orzagarol es azokat kie egeffegnelkül žüköf-
35 löc valanac, meguigažta vala, (12) a' nap kedeg kezdet vala
lehailani, es hozia vepuen a' tizenkettő mondanac öneki, erezd

el a' gólekezeteket hog' menuen fordollanac a' castellocba, es a' falucba mell'ec rokon vadnac, es l'ell'enee etkeket mert it pu'za hel'en va'gone (13) Monda kedeg azocnac, Tu ag'gatoc o nekie enn'ec Es ok mondanac In'cen mu nekone tob hanem'ec ot ke'nerone es ket halone, hanem'ha talantal mu men'one el es ve-⁵ gone enn'ec men' e' nep'ne || (14) Valanac kedeg monnal otzer 130 ezer fer'ian, es monda a' taneituanocnac, Vltet'etec le [+] azokat feregec zerent otuen'uel, (15) es ug' tonec es men'deneket e ult'etene, (16) Vu'en kedeg az ot ke'nereket es a' ket halakat tekente men'be es meg alda azokat es megzege es o'za o 10 taneitua'inac hog' vet'ne a' gólekezetec eleibe, (17) es men'dene'c onec es megelegedene, es fel vet'etec mel' megmaradot vala azocotol a' derebecbol' tizenket fu'les kofarral (18) Es ig' lot micor onmaga volna imadkozuan, valanac a' taneitua'oc o vele es kerde azocat monduan kinec mondnac engemet [+] a' góle-¹⁵ kezetec, (19) Es ok felelene'c es mondanac Egebec Iano's baptistanac egebec il'les'ne'c egebec kedeg, mert az elebi prophetac kozzol' kolt fel eg' (20) Monda kedeg onekie Tu kedeg kinec mondotoc engemet Felelu'en Simon Peter monda Ist'enne'c x'zanac (21) Es o megfedu'en azokat paran'ola hog' valakinec ne mon-²⁰ danac ezeket (22) monduan mert ember fianac sokat kel' zen'uedni, es megutaltatni a' venectol, es a' papoc feiedelmitol, es az | irastudocotol es megol'etni es harmadnapon fel' kelni, (23) Mond uala kedeg men'dene'cne, Ha ki akar ioni en ytannam megtag'ga o magat es fel' vege o kerez'tet men'den napon es kouef-²⁵ sen engemet (24) Mert ki akaranga o lelket vduoze'iteni elue'zti azt, de ki elue'ztendi o lelket en er'ettem vduoze'iti azt, (25) mert mit haznal ember'ne'c ha men'd e uilagot u'erie, onmagat kedeg elueze'sse, es onon maganac vezedelmet, (26) Mert ki engemet es en bezedemet megutalanga, azt ember'ne'c fia megvtalla mi-³⁰ cor ionuend o nag'fagaban, es o at'fagaban, es a' scent angaloke'ban (27) mondom kedeg tu nectec Bizoni vadnac az it alloc kozzol' nemell'ec kie nem kostonac a' halalt mignem lassac istenne'c orzagat, (28) Lot kedeg ez ig'ec vta' monnal nol' nap, es vele ve'ue Peteri es Iacobot es Iano'st es fel' mene a' hegre³⁵ hog' imadkoz'ne'c (29) es ug' lot, micor imadkoz'ne'c megvaltoze'c o orcaianac zem'ele, es o ruhazat'fa feier megfene'fedu'en, (30) es ime ket fer'iac bezel'ne'c uala o || vele, (31) Lattattac vala kedeg 131

moyses es illes a' nagfagban bezelneç vala o halalarol kit
 megtökellendõ volna iherlmben, (32) de peter es kie o vele va-
 lanac megnehezettec vala alommal, es felebreduen latic o nag-
 fagat es a ket ferfiat kie alnac vala o vele, (33) es vg lot mi-
 cor eltaoznanaç o tollõ monda peter ignac Parancolo io ne-
 kõnc it lennõnc alkoffonc it harom hailakot egget teneked, es
 egget moyfesneç, es egget illesneç nem tuduan mit mondana
 (34) O kedeg ezeket bezellette lön nag kõd es meg kõrõkeze-
 azocat, es fel meneneç azoc a' kõdbe be menettec, (35) Es lön
 10 zo a' kõdbõl monduan Ez en zeretõ fiam õtet halgassatoc, (36) es
 micor e zo lenne leletec ionõnmaga es õc felemenec es senki-
 nec semmit sem mondanaç anapocban ezeebõl melleket lattae-
 uala (37) Vg lön kedeg mafod napon õk a' hegrõl lezallattoc
 eleicbe kele o nekic soc gõlekezec (38) es ime eg feriu a' gõ-
 15 lekezec kõzzõl ki iuõltõ monduan, Mester | onzollac tegedet te-
 kenc en fiamra, mert eggetlen eg ennekem, (39) es ime a'
 zellet megfoglalta õtet es hirtelen iuõlt es le eiti, es a' taitec-
 kal megvndokaita õtet, es çac alig tauozic el megõuõen õtet,
 (40) es kerem te tancituañidat hog ki vetneç azt es nem te-
 20 hetec (41). Felelueñ kedeg ic monda O hõtõlen nemzet, es
 vizza viuo miglen lezec tũ veletec es miglen zenuedlec tũtõket
 hoziad ide te fiadat, (42) Es micor hozia kõzeleitet uolna le
 eite õtet az ordõg es megõue, (43) es megporeita ic a' fertezetes zel-
 letet es meguigahta a' germeket es meg ada *) õtet o atñanac,
 25 (44) çodalcodnacuala kedeg mendeneç iftenneç nagfagan es mende-
 nec mendeneçben çodalcoduan, melleket tezenuala monda o
 tancituaninac vessetec e bezedeket ti zuueteçbe, mert iõ-
 uendo hog emberneç fia elaroltasseç emberecneç kezeçben, (45) es
 õc nem erticuala ez iget es vala befedezet o [tolle] elõttõc: es
 30 felicuala megkerdeni õtet ez igerõl (46) Bemenç kedeg o be-
 132 leiec e gondolat, Ky, || o kõzõllõc nagob volna (47) es ic latuan
 o zuõocneç gondolatit, foga eg germeket es allaptata õtet o
 mellette (48) es monda õnekic valaki vendi e germeket en
 neuembe engemet vezen es valaki vend engemet vezy õtet ky
 35 ereztet engemet mert ky küsseb mend ticozottetec az nagob:

*) Itt kezdõdik a második kéz írása.

(49) Feleluen kedeg monda Ianos parančolo latane nemellet te neuedben ordōgot kiuetōt eš megtiltoc ōtet mert nem kōuet tegedet miuelōnc (50) eš monda azoenac ič Ne acariatoc megtiltanatoc ōtet, mert ky ninč miellenōnc miertōnc vağon (51) Vg lōt kedeg micor betellefednenec ō eluetelenec napi, eš ō erō-⁵ feyte ō orcaiat hog menne Ierufalebe (52) eš erezte coueteket ō zemele elōt Hog ereduē bemenenec Samaritanofocnac varofocba eš kezēletet tennenec ō neki (53) eš nem fogadac ōtet mert ō orcaia vala Ihrlmbe meneuol (54) Micor kedeg lattacuolna ō taneituami Iacab eš Ianos mondanac vram aka-¹⁰ rodē | monguc hog tuz zallonle menbol eš megēmēzzē azocat mikeppen tōt Illes (55) eš megfordoluan meg poreyta ōket monduā, Nem tuggātoc ky zelleti vattoc, (56) Mert nem iōt emberneč fia lelkeket eluezteni de vduozeiteni eš elmenenec maf castelba: (57) Vg lōt kedeg ōc az utban yarattoc monda¹⁵ egnemel ōneki kōuetlec tegedet valahoua mēnēndez. (58) Es ič monda ōneky rauazoenac liceo vağon eš menni repofōcnec fezekc. emberfianac kedeg ninč houa feiet haytani: (59) Monda kedeg a mafienac kōues engemet eš az monda vram erez el elōzer engemet mennem eš eltemetnem en attamat (60) eš monda²⁰ ōneki ič hadel hog a halottac temeffecel ō halottōcat te kedegmenel eš hirdessfed iftennec orzagat. (61) eš az mas monda kōuetlec tegedet vram. de elōzer erezel engemet mennem eš megmondanom azoenac kic othon vadnac (62) monda || ōneki ič¹³³ senki nemkez iftennec orzagaba menni ky erezty ō kezet az²⁵ ekere eš hatmege nez:

X

Ezec vtan: kedeg valazta vr eš mas hefuenkettot eš erezette azocat ketten eš ketten ō orcaia elōt menden varafba eš helre, houa ōuala mēnēndō. (2) eš monduala [ō] ō nekie: Valobi-³⁰ zon az aratat [kez] foc a mūncafoc kedeg kēnefec kerietec azert az aratatnac vrat hog erezie a mūncafocat ō aratafaba: (3) Ereggetec ym en ereztlec titeket mikeppen baranocat farcafocnac coziebe (4) ne acariatoc vifelnētec sakocat eš se tafolt se farucat eš senkinge az vtban ne kōzōnnetec (5) valamel hazba³⁵ bemenēndētec elōzer mongātoc Bekefeg e haznac (6) eš ha ot

lend bekeſegneć fia meġuġozec tibekęſegtec őrayta, Ha kedęg
nem ti bekeſegtec meġtihoziatoc fordol (7) azon hazbaſ lakozia-
toc kedęg euen eű yuan. mellec azocnal vadnac mert melto
munkaű őrerdemenę: Ne acariatoc meűnetec hazbol hazba: (8) Es |
5 valamel varafba bemenęndetec eű fogadandnac titeket eűgetec
mellec tinećtec elotocbe vettetneć (9) eű vigaziatoc betegeket
kie abban vadnac eű moűgatoc őronekie elcőzeleyt ticőzitecbe
iűtenęec orzaga (10) valamel varafba bemenęndetec eű nem fo-
gadandnac titeket kymenęuen őrveaiha moűgatoc (11) labainc-
10 nac porat eű ky mireanc ragadot tiuaroűtoebol letőrľue ty reatoc
azt de maga tuűġgatoc mert elcőzeleyt iűtenęec orzaga: (12) Moű-
dom tinećtec mert cőnuęb lezen annapon Sodomanać hoűnem a
varofnac (13) yay teneked Corozaim yay teneked Bethſayda
mert ha Tyruűbaſ eű Sydonbaſ lőttecuoľna e yozagoc mel-
15 lec ty bennetec lőttec regęten ciliciumban eű hamuban
vľuen penitętiat tartottacuolna (14) de valobizon Tyruűnac
eű Sydonnac kőnuęb lezen iteletben hoűnem tinećtec (15) eű
te Capharnaom meűnigľen*) ſelmagaztatol pokľigľan elmeręi-
tetel (16) Ki tūtōket halgat engemet halgat, eű ki tūtōket
20 vľal, vľalla őtet ki creűtet engemet (17) Meġfordolanac ke-
deġ a' hetuenkettő őrōmmel moűduan Vram őrđōġō eű enged-
neć mőnekōnc te neuedbe (18) Es moűda őronekie, Latom vala
ſathant mikęnt villamatot meűbōľ le hullatta (19) Es ime attam
tőnećtec hatalmat keűocera eű ſcorpioera űomotnotoc, eű ellen-
134 ſegneć męnden tehetſegere eű ſemmi nem art tū nećtec || (20) De
valobizon ebben nę őrōľľetec mert źelletec engedneć tőnećtec,
őrōľľetec kedęg mert tū neuetec iruan uaġon meűńeeben (21) Azon
időben vigada ſcent źelletben eű monda Valloc teneked meűńeć
eű ſöldneć vra, mert elreitetted eűeket a' bōľeectōľ eű az ildo-
30 moűoctol eű meġięlentetted azocat aprodoćnac Vġ ata mert uġ
kelletec te elōtted (22) Mędenęec adattac ennekem en atamtol,
eű ſenki nem eűmerte ki ľęęę fiu haneműac ata, eű ki ľęęę
ata haneműac fiu eű kineć akaraűġa fiu meġięlenteni (23) Es
meġfordoluan őr tanęituanihoz moűda, Bodog źemęec kie ľatűac
35 melľeket tū lattoc, (24) mert moűdom tőnećtec mert ſoc pro-

*) Vęge a 2-ik ľez irasának.

phetac eş kiraloc akartacuolna latnioe mell'eket tũ lattoc eş
 nem lathattac, eş hallanioe mell'eket hallotoc eş nem hallottac
 (25) Es ime nemel a' tõruen tudoc kõzzõl felkele kiefertuen
 õtet eş monduan Mester mi teuën hatom az õrõc eletet (26) eş
 õ monda õ neki A' tõruenben mi vagon iruan mikeppen olua-⁵
 fod, (27) Õ feleluen monda, Zereffed te vradat iftenedet mend
 te | zũueddel eş mend te lelkeddel eş mend te erõddel eş mend
 te elmeddel eş te feledet mikent tenmagadat, (28) Es õ monda
 Igazan iteled [†] Ezt teged eş elz (29) A kedeg akaruan meg-
 igazeitani õnmagat monda ignac Es ki en felem (30) Fel te-¹⁰
 kentuen ic monda Neminemõ ember zaluala le ihrlmbõl ierichoba,
 eş efec toluaioe kõzibe kie es meg foztac õtet, eş çapasoc reia
 vetuen elmenenec fel eleuenen haġuan, (31) Tõrtenece kedeg hoġ
 nemel pap zallana le azon vton eş latuan õtet elmula, (32) Azon-
 keppen es a leuita, micor volna az ut mellet eş latuan õtet¹⁵
 elmula (33) Neminemõ Samaritanus kedeg utat utaluan iuta õ
 hozia, eş latuan õtet irgalmassagra rezzeztetec, (34) eş megkõ-
 zeleituen megkõtõze õ sebeit, bele õtuen olait eş bort eş vetuen
 azt õ barmara monda a' ftallo tartonac hoġ õ zõrgalmassagat
 vifelne, (35) eş mafod napon von ket penzt eş ada a ftallo²⁰
 tartonac eş monda, vallad õ zõrgalmazatossagat, eş valamit kõl-
 tendez õ reia en micor megfordolandoc meg adom teneked
 (36) E harom kõzzõl ki teccic teneked || hoġ rokonb volt annac¹³⁵
 ki a' toluaioe kõzibe efet (37) Es az monda Ki az irgalmassagot
 tõttõ õ neki Es monda annac ic Men el te es azonkeppen tẽġ²⁵
 (38) Vġ lõt kedeg micor [l] menne Es õ bemene eg neminemõ
 kastelba, eş neminemõ nemberi marta neuõ befogada õtet õ
 hazaba, (39) eş enneç vala huga maria neuõ Ki bizon vluen
 vrnac labainal halgatfa vala õ igeit (40) Marta kedeg zõrgal-
 mazicuala a' ġakorta valo zõlgalathoz Ki megalla eş monda Vram³⁰
 niņc teneked zõrgalmazatod, hoġ en hugom enmagamat haġot
 zõlgalnom Monġad azert õneki hoġ segelien engemet (41) Es
 feleluen monda õneki vr Marta marta zõrgalmazatos vaġ eş
 fokacban haboroltatol meg (42) Bizon eg kellemetes Maria iob
 rezit valaztot õnmaganac ki nem vetetic el õtõllõ

xj

Es ng lôt micor volna eg neminem^o helben imadkozuan
 hog megzöntuolna monda eg o taneituaⁿi közzöl Vram tanéh
 münket imadkoznonc, mikeppen es Ianoš taneitotta o taneitua-
 5 nit (2) Es monda o | nekie Mikor imadkoztoe monátoc, Mú
 atane ki vag meⁿúneben, Scentelteſſec te neued Iöyön te orza-
 god Légen te akaratod mikent meⁿiben es azon kent földön
 (3) Mú menden napi keⁿerönket agád múnecönc ma (4) Es
 bočaffad mú nekönc bünönket, mert bizon es mú menden mú-
 10 nekönc vêtendönc Es ne vig münket keſertetbe (5) Es monda
 azoenac [†] Kinec tú közzölletec vagon baratta, es meⁿen o
 hozia éfelkoron es mond o neki Baratom kölcönözih ennekem
 harom keⁿeret (6) mert en baratom iöt az vtbol en hoziam, es
 ninč mit vellec o eleibe, (7) es o belöl feleluen monⁿon, Ne
 15 nehezél en hoziam mert immar aitomat be rekeztettem, es en
 germekim en velem hailakomban nem kelhetec fél, es nem ad-
 hatom teneked, (8) es ha az hog meⁿem zönendic koltaguan
 mondom tuncetec mert es ha nem agga öneki felkeluen azert
 hog o baratta legén, de maga felkel o iambortalanfagaiert, es
 20 agga öneki valamencieec kellemetefec, (9) Es en mondom tunc-
 136 tec Kerieⁿetec es || adatie tuncetec kereſſetec es leltec koltagiatoc
 es meg nittatic tuncetec (10) Mert menden ki kër vezen es ki
 keres lel, es koltagonac megnittatic (11) Ki kër azert tú köz-
 zölletec keⁿeret affatol, mi nem köuet noit neki, auag^o halat
 25 minem keⁿgot ad neki a halert, (12) auag^o ha kerend tikmonat,
 minem noit neki ſcorpiot, (13) Ha azert tú iollehet gonoⁿoc
 legetec tuttoe io adomaⁿocat adnotoc tú fiaitoenac, ment inkab
 tú meⁿúi atatoc ad io zelletet ötet keröcneec (14) Es vala ic
 ördögöt ki vetö es a' vala nema, es micor ki vette uolna az
 30 ördögöt megzölala a' nema, es čudalkottac a' gölekezetec,
 (15) nemell^oec kedeg öközzöllöc mēdottac Belzebuppall ördögöc
 feiedelmēuel vetiki az ördögöket, (16) es egebec keſertuen
 meⁿúi ielenſeget köuetnec vala o töllö (17) Ö kedeg hog lata
 o gondolatⁿocat monda önekie Menden orzag önön benne meg
 35 özlatöt megpuztoltatic es haz hazra omol, (18) Es ha kedeg
 ſathanas önön benne megozlatöt mikent allapie | o orzaga, mert

mondotoc engemet belzebuppal ki vetnem őrdögöket, (19) Ha kedeg en belzebuppal vetic ki őrdögöket, [k] tū fiaitoc kiuel veticki, Azert őc lēznec tū biraitoc (20) Bizon ha en iftennec vyauual veticki őrdögöket, ketelkedetlen tū kōzitebe iutot iftennec orzaga (21) Mikor erős feğueres őrizi ő gadorat, be-⁵ kessegben vadnac mēdenec mellēket bir, (22) Ha kedeg attol erősb iōuend, es meggōzendi eluēzi mēnd ő feğuerit kieben bizie vala, es ő fozlatit elōzta (23) Ki niņc en velem en elle-nem vağon, es ki nem gōit enuelem a' himt (24) Mikor a' fertezetes žellet ki menēnd emberbōl iar vizetlen hešeken,¹⁰ kerefuēn űugolmat es nem leluēn mond, megfordoloc en hazamba, honnan ki iōttem, (25) es micor iōuend, leli azt sep-rōckel megtižteituan es meg ēkeseituen, (26) es tabat elmeğen es vēzen mas het želleteket tōllētōl alnocbakat, es bemenuen lakoznac ot, es lēznec az embernec vtōfi gonozbac az elōbeliec-¹⁵ nel (27) Vg lōt kedeg micor ezeket mondana eg neminemō || nemberi a' gōlekezet kōzzōl felemeluen ő žauat monda ő neki¹³⁷ Bodog has ki tegedet vifelt, es az emlōc kiket em[b]tel, (28) Es ő monda Valobizon Bodogoc kie halgattac iftennec igeiet es őrizic azt, (29) A' gōlekezet kedeg egbe futuan kezde mondani²⁰ E nemzet alnoc nemzet ielenfeget kōuet es ielenfeg nem adatic űneki, hanemēac Ionas prophetanac ielenfegē (30) Mert mikeppen volt Ionas a' niniuiabelieknee ielenfeg vgan lēzen embernec fia e nemzetnec, (31) Delžegi kiralne felkel iteletben e nem-zetnec feršiaual es meg karhoztatta űket mert iōt földnec vege-²⁵ rōl halgatni salamonnac bōlčefegēt es ime ez nağob hoğ nem salamon (32) Niniviabeli feršiac felkelnec iteletben e nemzettel es megkarhoztattac űtet mert mūuelketec penitenciat Ionafnac prediciaciara es ime e nağob Ionafnal (33) Senki nem gōit žouetneket es veti reitebe sem a' žapu ala de a' gerta tartora³⁰ hoğ kie bemenec lassanac vilagot (34) Te testēdnec žouetneke te žemēd, ha te žemēd eg | vgō lend mēnd te testēd vilagos lēzen, ha kedeg alnoc lend, te testēd es fetet lēzen, (35) Lassa-toc azert hoğ a' vilag ki tū bennetec vağon fetet ne lēgen (36) ha azert te testēd vilagos lend nem valuan fetetšegnec³⁵ valami rēzet mēdenestōl vilagos lēzen, es mikeppen villamat-nac žōuētneke megvilagoseit tegedet (37) Es micor bezellene kerē űtet a' leualtacnac eg neminemō fedelme hoğ ebellenec ő

uele eş bemenuen le v̄lō (38) A' leualt kēdeg kezde onnōn
 benne ǵanakoduan monđani, mire nem mofdot volnameş az
 ebēd elōt (39) Es monđa vr ōneki Ma tū leualtac meg̃tīz̃teitac
 mel' kūuōl vaĝon a' kēlhen eş a' katinomon, mel' kēdeg [†] tū
 5 bennetec telles ragadozaffal eş hamiffaggal (40) Heitoc Nemde
 az ē ki tōttō mel' kūuōl vaĝon tōttō azt eş mel' belōl vaĝon,
 (41) De valobizon mel' felette vaĝon aĝĝatoc alamifnat, eş ime
 menđeneē tiztac lēzneē tūnetec, (42) De iay tūnetec leualtac
 138 kic megdezmall'atoc a' mentat || eş a' rutat eş menđen kapoŝtat,
 10 eş elmull'atoc iftenneē menđen iteletet eş a' űzrelmet, ezeket
 kēdeg kellet tēnetec eş azokat nem meghaĝnotoc (43) Iay
 tūnetec leualtac kic zeretitec a' fō zekeket a' finagogacban eş
 kōzōneteket vafarhelt (44) Iay tūnetec kic vattoc mikent a'
 koporfoc kic nem tetneē eş embereē felettec iaruan nem tuĝĝac
 15 (45) Feleluen kēdeg ēĝ nēmel' a' tōrueñ tudoc kōzzōl monđa
 ōneki Meŝter ezeket monđuan boŝŝofagot tēz mūnekōne (46) Es
 ō monđa Es tūnetec tōrueñtudocnac iay kic terhekel megter-
 heltec embereket, mel'lec nem vifeltethetneē eş tū ēĝ vyotoekal
 űem illetitec a' terheket (47) Iay tūnetec kic megrakiatoc a'
 20 prophetaenac koporfoiocat, tū ataitoc kēdeg megōlteē azocat
 (48) Bizonaba tanoll'atoc, mert kēduelitec tū ataitocnac mūel-
 kēdeteket, mert bizonaba ōk megōlteē azocat, tū kēdeg megrak-
 iatoc ō koporfoiocat, (49) eş azert iftenneē bōlčefege monđa,
 Ereŝtec azochoz prophetacat eş apostolocat, eş azoc kōzzōl meg-
 25 űneē eş v̄ldōzneē, (50) hoĝ megkōűetteűec menđen prophetac-
 nac v̄reē e nemzettōl ki elōtletet vilag kezdetitōl foguan,
 (51) igaz abelnec verētōl foguan Zachariafnac vereiglen ki el-
 uezet az eĝhaz kōzōt eş az oltar kōzōt, vĝ monđoc tūnetec
 hoĝ megkōuettetic e nemzettōl (52) Iay tūnetec tōrueñ tudoc
 30 kic vōttetec tudomannac kulčat, tū benem mentetec eş azocat
 kic bemenneē vala megtiltottatoc (53) Mikor kēdeg ezeket
 monđana ōnekie kezdenē a' leualtac eş a' tōrueñ tudoc nehe-
 zēn ō ellene allanioc eş ō űaiat berekeŝtenieē fokacrol (54) alnol-
 koduan ōneki, eş kereűen valamit fognioc ō űaiabol hoĝ meg
 35 vadolnac ōtet

x i j - e d

Soc gölekezet kedeg kórúól aluan, ug hog' on egmaft megnomodnac kezde mondani o tanaituainac Figelmezietec a' leualtaenac kouazitól ki mondatie kepmutalatnac, (2) Semmi kedeg ol fedezet ki nem megientetic, es semmi ol reitec ki nem megtudatic, (3) mert mell'et feteteceben mondottatoc vilagban mondatnac, es melleket || fulecbe bezellettetec es hayla-139 koeban predicaltatnac haiazatokon. (4) Mondom kedeg tunecec en baratimnac, hog' ne yegg'etecmeg azoetol kie testeteket megolice es nin'e annac utama toabba mit tegenece, (5) Megmutatom¹⁰ kedeg tunecec kit fell'etec, fell'etec kedeg otet ki mi vtan megolend hatalmat val erezteni pokolba, ug mondoc tunecec ezt fell'etec (6) Nemde ot verebec adatnac eg fel penzen e, es eg azoc kozzol nin'e feledetben iften elot, (7) de es tu fetecece menden furti megzamlaltattac, ne akariatoc azert felnetec mert¹⁵ soc verebecol iobbac vattoc tu, (8) Mondom kedeg tunecec, Menden valaki valland engemet emberec elot, embernece fia es val'a otet iftennece angali elot (9) Ki kedeg megtagadand emberec elot megtagattatie iftennece angali elot (10) Es menden ki mond iget ember fia ellen megbo'cattatie o neki Annac kedeg²⁰ ki karomland scnt zellet ellen nem bo'cattatiemeg (11) Mikor kedeg viznece tutoket finago|gacba es a' mesterechez ne akariatoc zorgalmaznotoc mik'ppen auag mit felel'etec, auag mit mon'gatoe, (12) mert .f. zellet tanait tutoket az vdoben mit kellef'ec mondanotoc (13) Monda kedeg oneki nemel' a' golek'ezet kozzol²⁵ Mester mon'gad en atam'ianac, hog' ozia meg en velem az orokot (14) Es o monda annac Ember ki zerzet engemet biroua auag oztoua tu raitatoc (15) Es monda azoenac Laffatoc es orizkeg'etec menden fosuenfegtol, mert nin'e valakinece o elete a' bo'fegben, ezec kozzol melleket bir (16) Monda kedeg ezecnece³⁰ e hasonlatot monduan Eg neminem o kazdag embernece foldo hozot bo gimol'oket, (17) es gondoll'auala on benne monduan, megg'ec hog' nin'cen houa takariam en gimol'cimet, (18) Es monda Ezt tezem meg torom en curomet es nagobban alkotom, es oda goitoc mendeneket mell'ec lottec ennekem es en iauimat³⁵ (19) es mondoc en lel'kemnece Lel'kem soc iauid vadnac soc

140 ežtendöcbeñ zerzettettec, húgoǵǵal || eǵel iǵal eš ǵeñerkeǵǵel
 (20) Monda keǵeǵ annac iſten Héit ez eyel tē lēlkeǵet meǵkērie,
 eš a' kikeǵ alkottal kiei lēzñeç, (21) iǵen vaǵon ki ōmaganaç
 kēñçeç eš ñeñ kazdag iſtenbeñ (22) Es monda ō tañeituauñnac
 5 Azert mondom tūñectec Ne akariatoc žorgalmazoc lenñetec tū
 lēlkētēcñeç mit eǵetec ſe tū teſteteñeç miuel ruhaziatoc (23) Mert
 a' lēlec naǵob hoǵ ñeñ az etec eš a' teſt naǵob hoǵñeñ a'
 ruhazat (24) Laſſatoc a hollocat, mert ñeñ vetñeç ſeñ aratnac
 kieñeç niñ pinceieç ſeñ čūrōc eš iſten ēlteti azocat meñt inkab
 10 tū ōreǵbeeç vattoc azoetol (25) Ki keǵeǵ tū kōzzōlletec gondol-
 uan toldhat eǵ kōñōcñeiet ō allaſſahoz, (26) azert ha meſ'
 kūſſeb ſeñ tehetitec az eǵebirōl mit žorgalmaztoc (27) Laſſatoc
 a' mežōñeç liliomit mikēppen nōñeç, ñeñ muñkalkodnac ſeñ
 fonnac, Mondom keǵeǵ tūñectec, mert ſalamon meñd ō dičōſē-
 15 ǵēbeñ ñeñ ruhažtatiçuala mikēppen ezeç kōzzōl eǵ (28) Ha
 azert a ženat ki ma a' mežōñ vaǵon, eš holnap a' kalongaba
 erežtetiç iſten iǵ ruhazia meñt inkab tūtōket keueš hūtōueç,
 (29) eš tū ñeñ akariatoc kereſñetec mit eǵetec auag mit iǵatoc,
 eš ñeñ akariatoc magafon emelkēdnētec, (30) mert meñd ezeçket
 20 kereſiç e uilagnac pogani, tuǵǵa keǵeǵ tū aſatoc mert ezeç-
 nelkūl zūkōſlōtōc, (31) De valobizon elōžer kereſñetec iſtenñeç
 oržagat eš ō igallagat eš meñd ezeç adatnac tū ñectec (32) Ne
 akariatoc ſeñnetec kūſded čorda, mert kēlletēt tū aſatocnac
 oržagot adni tūñectec, (33) aǵǵatoc el mēllēket birtoc, eš aǵ-
 25 ǵatoc alamifnat, alkofſatoc tū magatocnac ſakocat kie meǵneñ
 auolnac ſoǵatkozatlan kēñcet, meñben houa vr ñeñ kōželeiſhet,
 eš moſ meǵ ñeñ ſeñmieiti, (34) mert hol vaǵon te kēñced
 oth vaǵon te žūued es, (35) Leǵeñeç tū ſarčoktoc meǵžoreituan,
 eš eǵō žouetnekeç tū kezetecbeñ, (36) eš tū eǵenlōc embereckel
 30 ō vrokat varockal, mikoron meǵ fordolſon a' meñekezōbōl ||
 141 hoǵ micor meǵiōuend eš koltagand ſietelmel meǵniſſanac ōñeki
 (37) Bodogoc a' žolgac kikeǵ micor iōuend az vr lēlend viǵa-
 zattoc Bizōñ mondom tūñectec hoǵ meǵžoreiſta ōñmagat eš le
 ſilteti azocat eš menuēñ žolgal ōñekie, (38) eš ha iōuend az
 35 ēyñeç maſod viǵazatſa koron, eš ha harmad viǵazatſa koron
 iōuend eš uǵ lēlendi bodogoc a' žolgac, (39) Ežt keǵeǵ tuǵǵatoc
 mert ha tudna a' hazi aſa meſ' vđōñ az vr iōñō viǵazna valo-
 bizon eš ñeñ hadna meǵaſni ō hazat, (40) eš tū leǵetec kežec,

mert mel idõn nem alaitatoc iõ emberneç fia (41) Monda kedeg õneki peter Vram mü hoziane monðod è e pelda bezedet *avag* mendenechez, (42) Monða kedeg vr Kit alaitaž hũ safarnac eš ildomofnac kit žerzet vr õ hazabeliekèn hog´ aǵǵa õ neki ideien a' buzanac mertekeť (43) Bodog a' žolga kit micor iõuend az⁵ vr, lèlendi õneki uǵ tètèt (44) Bizõ monðom tũnecetec, mert meneneken meľleket bir žerzi õtet, (45) Hog´ ha | monðand a' žolga õ zũuèben, Kèfedelmet težen en vram iõni, eš kezðendi meǵverni a ģermekeket, eš a lańocat, eš enni eš inũa [eš meǵuerni a' ģermekeket eš a' lańocat, eš enni, eš inũa,] eš meǵre-¹⁰ žegedni, (46) iõ a' žolganac vra a' napon kin nem remenli, eš az idõn kin nem tuǵǵa, eš megožťa õtet, eš õ režet veti a' hitleneçkel (47) A' žolga kedeg ki meǵ esmerte vranac akarattat eš nem težen õ akarattã žerent verettetic foc çapafockal (48) Mendeneç kineç foc adatot foc kũnettetic õtõllõ, eš kinẽ¹⁵ fokat kõlõnõžtenẽ tõbbet kèrneç õtõllõ, (49) Tũzet iõttem erežtenem földre, eš mit akaroc hanemčac hog´ meggerieǵǵen, (50) Kereztfeggel kel kedeg meǵkerezťeltetnem, eš mikèppen kenžereitetem mignem meǵtõkèllefèc, (51) Alaitatoc è, mert bèkefeget iõttem erežtenem földre Nem monðom tũnecetec, de²⁰ valažtať, (52) mert lèznec õtõn ettõlfoguan eǵ hazban, harman megožlattac kettõ ellen, eš kettõ harom ellen (53) megožlatnac Aťa fiu ellen, eš fiu aťa ellen, aũa laũa ellen, meũ õ napa ellen, || eš nap õ menè ellen (54) Mond uala kedeg a ģõ-¹⁴² lekèzeteneç, micor latangatoc a' kõdneç napnugat felõl kõltet,²⁵ legottan monðotoc Es iõ, eš uǵ ležen, (55) Es micor latangatoc auťtert fuatta monðotoc hog´ hew ležen, uǵ ležen (56) Kepmutaloc meũneç eš földneç zemèlèt esmertetec meǵbizoņeitanotoc, [ez idõt kedeg mikèppen nem bizoņeitanotoc,] ez idõt kedeg mikeppen nem bizoņeitatocmeg, (57) Es mit kedeg tũnõn tõl-³⁰ letec nem itèlitec meľ igaz (58) Mikor kedeg meǵ te ellenfègèddel a' fedelmhez az utban, erõkõǵǵel meǵ žabadolnod õ tõllõ, nètalantal kezbe ad teǵedet a' bironac, eš a' biro ad teǵedet a' ģetrõneç, eš a' ģetrõ erežt teǵedet a' tõmlõcbe, (59) Mondom teneked Nem iõž ki onnaton, mignem meǵadod³⁵ a' meũtõl vtõľfob akčat ès

x i i j

Ualanac kedeg nemellec azon idoben bezeluen oneki a'
 galileabeliecröl, kienec pilatos o vereket elegetette o aldoza-
 tockal, (2) Es feleluen monda onekie Alaitatoc e hog azoc
 5 menđen galileabeliecnel bunofbec voltanac, mert illeteneket
 zenuettec | (3) Nem Mondom tunectec de hanemha penitential
 muuelkedendetec menđ azonkeppen elueztec, (4) es mikuppen
 a' tizenööl kiere a' toron eset filoueban es megoltö azocat
 Alaitatoc e mert es azoc bunofbec voltak menđen emberecnel
 10 iherlmben lakoenal, (5) Nem, De mondom tunectec, ha penitential
 nem tartandotoc menđ azonkeppen elueztec (6) Monga vala
 kedeg e hasonlatot Eg neki valvala fige fat plantaltattat o
 zoleieben, es iouo keresuen gimolcöt azon es nem lele (7) Monda
 kedeg a' zölömuuesneç, yme harom eztendeie vaçon, mitöl
 15 foguan iouoc, keresuen gimolcöt e fige fan es nem lelec, Medki
 azert azt, es hog mit foglal földet (8) Es ez feleluen monda o
 neki Vram had el azt ez eztendoben, es mignem korneket
 megallam, es ereziec ganeit kornöllö (9) Es ha bizoa gimolcö-
 zend, hanem kedeg iouendouol ki vagiad azt (10) Vala kedeg
 20 taneito o sinagogaiocban zombatokon, (11) es ime eg numberi,
 143 ki valla vala betegsegeç zelletet || tizen ööl eztendötölfoguan
 es meggorbedet vala, es menđenestölfoguan felnem nezhet vala,
 (12) kit latotuolna ic hiua otet o hozia es monda oneki, nem-
 beri megzabadotal e betegsegedtol, (13) es vete o reia kezet,
 25 es zorgalmazatost feligazoltatec es dicoueti uala istent, (14) Fe-
 leluen kedeg a' sinagoga fedelme meltatlankoduan, mert zom-
 baton vigaztotuolna embert Ihe monduala a' gölekezeteç, hat
 napoc vadnac kieben kel muuelkedni, ezeçben azert iouetec es
 meg vigaziatoc, (15) Feleluen kedeg vr, oneki monda Kep mu-
 30 talo tu egmenđentec zombaton nem megoçga e o tehenet auag
 zamarat a' iazoltol, es vizi megitatnia, (16) Ez Abrachamnac
 lanat kedeg, kit en tizen ööl eztendötöl foguan megkötözöt
 fathanas, nem meg kellöt e odani e köteltöl e zombatnac nap-
 ian, (17) es micor ezt mondottauolna altalkodnacuala menđ o
 35 ellensegi, es menđen nep örölvala menđ azokon, mellec dicouol
 lezneç uala | o töllö (18) Monduala azert kiuel egenlö istenneç

orzága, eş kiuel alaitom azt égenlőnec, (19) égenlő mustar maggal, kit ember véuen vet ő kertébe nőt eş lőt nağ faia eş a' mēnnei rēpēfōc megúgottanac ő agai alat, (20) eş esmeg monda, Kiuel alaitom égenlőnec istennec orzágat (21) Égenlő kōuazzal kit véuen nemberi elreit harom merce liztbe, mignem⁸ mēnd meg kēllen mēdenestől (22) eş megēnuala varosoc zērent, eş kastēloczerent taneituan, eş vtat vtuauan īrlmbe (23) Monda kēdeg ég nēmeī ōneki Vram ha kēuēfen vadnac kie vduōzōlnec Ō kēdeg monda azocnac (24) Erōkōggetec bemenetec a' zoros kapun mert mondom tūnectec, hog fokac keresnec bemeniec¹⁰ eş nem mehetnec (25) Es micoron bemenēnd a' hazi ata, eş berekeztendi az aitol kezdetec kūuōl allanotoc eş koltagnotoc az aiton monduan, Vram vram ūifdmeg mūnekōnc Es feleluen mond tūnectec Nem tudlac tūtōket honnan valoc legetec, (27) Ta-uoziatoc el en tōllem hamiffagnac mūuelkedōi, (28) ot lēzen¹⁵ firalm eş fogacnac || ēikorgatafa Mikor latangatoc abrahamot eş¹⁴ Ifaakot eş Iacobot eş mēnden prophetacat istennec orzagaban [†] Tū kēdeg ki vzetec (29) eş iōnec napkelet felōl eş nap-ūngat felōl eş megūngožnac istennec orzagaban, eş ime vadnac utolfoc kie valanac elōlfōc, (30) eş vadnac elōlfōc kie valanac²⁰ utolfoc (31) Azon napon vepēnec ő hozia a' leualtac kōzzōl nēmeīlec monduan ōneki Meūki eş meū el inneten mert herodes megakar tegedet ōlni (32) Es monda azocnac Meūnetec eş mongatoc a' rauaznac, im ōrdōgōket vetecki eş egēffegetek tēzec ma eş holnapon eş harmadnapon megtōkēlletem, (33) de²⁵ valobizon ennekem kēl iarnom ma eş holnapon eş az vtan valo napon, mert nem foglal vežedelm prophetat Ihrlm kūuōl (34) Ihrlm ihrlm ki megōlž prophetakat, eş megkōuezed azokat kie te hoziad ereztetec, Menezēr akartam te fiadat egbe gōi-tenem mikent a' madar ő fēžkēt ő žarūai ala eş nem akarad,³⁰ (35) ime meg | hağatic tūnektec tū hazatoc pužtan Mondom kēdeg tūnectec mert nem lattoc engemet mignem iōyon az idō micor mongatoc aldōt ki iōt vrnac neuēbe

x i i i j

Es ug lōt micor mēnne a' leualtacnac ég nēminemō fe-³⁵ delmēnec hazaba žombaton kēneret enni, eş ōk alnokol tartac

uala ötet, (2) es ime égneminemő bel poclos ember ő elöttő,
 (3) Es feleluen ics a' törüen tudoenac es a' leualtacnac monda,
 Ha illic zombatokon vigasztani (4) Es ök veztegleneç Ő kedeg
 ragaduan meguigažta ažt es elerežte (5) Es feleluen monda
 5 azocnac Tű kitecneç žamara auag' tehene a' kutba efendie, es
 nem legottan ki vonžia è ažt žombatnac napian (6) Es nem
 felelheteneç erre őneki (7) Mongauala kedeg a' hiuatalofocnac
 e pelda bežedet nezuen elo űlő hełeket valažtananaç monduan
 azocnac (8) Mikor hiuattatol a' mēnekezőbe ne vīl a' fō hełre,
 10 nētalantal tōlledtōl tižtelendōb hiuattatot attol, (9) es tahat
 145 iōuen az ki tegedet es amažt || hiutta mongon[d] teneked ad
 enneç a' hełt, es tahat [†] pirongaffal kezdeç az vtolfo hełt tarta-
 nod, (10) de micor hiuattatol a' mēnekezőbe, meū es vīl az vtolfo
 hełen, hoğ micor iōuend ki tegedet hiut mongon teneked, baratom
 15 meū fēl, tahat ležen teneked dičōfeg az egbe euōc elōt, (11) mert
 mēnden ki ōmagat felmagazažtatīa alažtatīe es mēnden ki ōmagat
 alazaŋga felmagazažtatīe (12) Monduala kedeg annac es ki ötet hiut-
 tauala, Mikor ebēdet avağ' vačorat tēž, ne akariad hiunod te bara-
 tidat sem rokonidat, sem žomžedidat sem atadfiat, sem kazdagokat,
 20 nētalantal ök es esmeg meg vendegleneç tegedet, es ležen te-
 neked megforbatlat, (13) De micor vendegseget tēž hiuy zege-
 neket es bennakat es fantacat es vakocat (14) es bodog lēž
 mert niņç honnan megforbatlhaſſac teneked, mert teneked meg-
 forbatlatīe az igazaçnac felkeleteeben (15) Ezeket micor hallot-
 25 tauolna égnēmēl az egembe euōc | kōzzōl monda Bodog ki ežie
 kēheret istenneç oržaçaban (16) Es ő monda annac Eg nemel
 ember alkotot nağ vačorat es hint fokakat, (17) es crežtētte ő
 žolgaiaç a' vačoranaç ideie koran mondani a' hiuatalofocnac
 hoğ eliōyeneç mert immar megkēžeitetteç mēdenēç, (18) es
 30 kezdeç mēnd egembe magocat mēnteni Az elo monda, falut
 vōttem es ki kēl mēnnem es meglatnom ažt kērlec tegedet
 mēnçmeg engemet, (19) Es a' mafic monda Őt iga barmot vōt-
 tem, es elmēgeç megbizoñēitanom azokat, kērlec tegedet mēnç-
 meg engemet (20) Es a' harmad monda Feleseget vōttem es
 35 azert nem mehetēç, (21) es megfordoluan a' žolga-megmonda ezeket
 ő vranac, Tahat meğharaguan a' hazi aſa monda ő žolgaianaç
 Meūki hamar az včacba, es a' varofnac zegebe, žegeneket es
 bennakat es vakocat es fantakat hozih be ide, (22) Es monda

a' zolga Vg lôt vram męnt parańčoltal eš męg hel' vańon (23) Es monďa az vr ô zolgaianac Meńki a' zôlô kôzbe eš a' fôuěnee kôzbe, || eš erôlteffed be iôniec hoń teľľebe en hazamⁿ (24) Mon- 146
dom keďeg tûnectec hoń e fěrfiac kôzzôl kie hiuatalofoc voltac eń sem kořtollă en vačoramat (25) Męnńe vala keďeg foc ġô- 5
lekezetec ôuele eš męg fordoluan monďa ônekic (26) Ha ki iô en hoziam eš nem ġûlôli ô attat eš ô ańuat eš felěfeget eš fiai, eš attafiai eš hugit Meglen keďeg eš ô lelket nem lehet en tanęituańom (27) Es ki nem viřelendi ô kereztět eš iouend en vtannam nem lehet en tanęituańom (28) Mert ki tû kôzzôlletec 10
akaruan tornot rakni, nemde elôzer vľuę męġamlallă e ô kôľtfęġet meľľec kellemetefec ha vadnac a' męġtôkelletere, (29) hoń mi vtan ô fundamentomat męġvetendi, eš męġnem-
veġezhetendi męndenec kie laťfac ne kezġec męg karomlani ôtet (30) monďuan, mert ez ember kezďet rakni tornot eš nem 15
veġezhettemę. (31) Auag meľ kiral' męneńďô hadat teńni mas kiral' ellen, nem de elôzer vľuę męġġondollă e ha tiźzer ezer-
rel kelhetne ô eleibe, ki huźzer ezerrel iô ô hozia, (32) eġeb kęnt męg meźzôl valuan | kôuetfeġet ereztuę, keri azocat meľľec bekeřeġe, (33) iġen azert męnden tû kôzzôlletec ki nem męġġe- 20
nendi mędeneket meľľekět bir nem lehet en tanęituańom (34) Io a' űo, ha keďeg a' űo eleńezendic mibe řozatic (35) sem kellemetes řôldre sem kamora zekbe de ki vettetic, kinęc keďeg vadnac hal-
lando fûlei halġallă

X V

25

Ualanac keďeg ô hozia kôzelejitôc a' ieles bûńôs mûuelķe-
ďetbeliec, eš a' bûńôľoc hoń halġatnac ôtet, (2) eš morognac-
uala a' leualtac eš az irastudoc monďuan, mert e bûńôľoket
fogad eš eġec ôuelec (3) Es monďa azocnac e peldabeġęďet
monďuan (4) Ki tû kôzzôlletec az ember, kinęc vańon zaz iuha, 30
eš ha elueztęď eġġet eġec kôzzôl nemde męġġagġă e a' kilenc
zaz kilenġet a' kietlenben, eš elmeġen ahhoz ki el veġet vala,
mignem męg leľľe aġt, (5) eš micor męg ľelendi aġt veti ô kar-
iara ôrôľuę (6) eš haza iouę eġbe hya ô baratit eš ô zom-
ġęďit monďuan azocnac eġembe ôrôľľetec en ueľem mert męġ 35
ľettem en iuhomat || ki el veġetuala, (7) Monďom keďeg tûnec- 147

tēc hog' uğan öröm lézen meűben eg' būnōfōn penitenciat mū-
 uelkedōn inkab hog' nem kilenē žaz kilenēen kie nem žūkōfōc
 penitencianalkūl (8) Auag' mel' nemberi valuan didragmat, eš ha
 elueztendi az eg'gic dragmat, nemde žouētneket goit ē, eš meg-
 5 forgat'fa ē a' hazat, eš žerelmešt meg' kerefi mignem meg' lel'le
 (9) eš micor lēlendi eg'be hya ō azzoū baratit, eš, žomžedit
 monduan, eg'embe ōrōlletēc en velem, mert meg' leltem a' drag-
 mat kit el veztettem vala, (10) ug' mondoc tūnectec ōrōm lézen
 ištenēc ang'ali elōt, eg' būnōfōn penitenciat tartōn (11) Monda
 10 kedeg' eg'neminemō emberneēc valanac ket' fai, (12) eš monda
 azoc kōzzōl az ifiab [†] attanac, ata ag'gadmeg' ennekem a'
 iobol rēzemet mel' engemet illet eš meg' ožta ō neki a' vağot,
 (13) eš nem' foc napoc utan mēdenēket eg'be gōituēn, az ifiab
 fiu eleredet žarandocłani mežze valo oržagba, eš ot eltekozłotta
 15 ō iauat eluēn belendefōl (14) eš mi utan mēdenēket meg' | emēž-
 tetuolna lōt nağ ehleg' azoržagban, Es ō kezde ūaualg'ania
 (15) eš el mēne, eš az oržagbeli polgar eg'gichez eg'gefōlō, eš
 erežte ōtet ō faluiaba hog' ōrizne diznocat, (16) eš keuan'ua
 vala ō hafat be tōłteni a' malatačbol kiket a' diznoc ēžneēc
 20 vala, eš ſenki ſem ag'gauala ō neki (17) Ō kedeg' ōnōnbele
 fordoluan monda, mēne berefec būuōlkōdnec keñereckel en atām
 hazaban En kedeg' ith ehhel eluežec, (18) ſelkelec eš elmegeēc
 en atāmhoz eš mondoc ō neki, Ata būnhōttem meűben eš te
 elōtted (19) immar nem' vağoc mēlto hiuattatnom' te fiadnac,
 25 tēg' engemet mikent a' te berefed kōzzōl eg'get, (20) Es ſel
 keluēn iōuō ō attahoz, Mikor kedeg' meg' mežze volna lata. ōtet
 ō atta, eš irgālmāſſaggal mozdoltateēc, eš eleibe futuan efēc ō
 ūakara meg'apoluan ōtet (21) eš monda ō neki a' fiu, Ata būn-
 hōttem meűben eš te elōtted immar nem' vağoc mēlto hiuattatnom'
 30 te fiadnac (22) Monda kedeg' az ata ō žolgainac Hamar hozia-
 toc az elō ſtolat, eš ōltōzteležetēc meg' ōtet, eš ag'gatoc ō neki
 gūrōt ō kezebe, eš ſarut ō labaiba, (23) eš hoziatoc kōuer ||
 148 boriut eš ōlletēcmeğ, eš eg'ōnc eš gēnerkeg'gōnc (24) mert ez
 en fiam meg'holt vala eš meg'eleuenedet, el uczētuala eš meg-
 35 lēlettetet, eš kezdenēc mēnd gēnerkednice (25) Vala kedeg' az
 ō ideſb fia a' mežōn, eš micor haza iōnō eš a' hazhoz kōzelei-
 tene halla a' hangoflatot eš a' kart, (26) eš hiua eg'get a'
 žolgac kōzzōl eš kerde mik' volnanac ežec, (27) Es ō monda

őneki Te atádfia iőűő haza eş te atád őlőmeg kőuer boriut
mért egeššegben vőttő azt (28) Meltatlankodec kedeg eş nem
akara bemeňni, Ő atfa azert [kedeg] ki iőuen kezde kėrni őtet,
(29) Es ez feleluę monda ő atfanac Ime ez enne ežtendőben
žolgaloc teneked, eş sonha te paraňolatodat elnem mulattam,
eş sonha nem attal ennekem kečke ollot hog en baratimnal
gėnerkednem, (30) de mi utan e te fiad ki be űelte ő iauat
iőt kőuer boriut őtel meg ő neki (31) Es monda annac Fiam
te mendenha veleň vaę, eş meňd az eneim tieid (32) Kel vala
kedeg gėnerkednőnc eş őrőlnőnc, mert a' te atádfia megholt-
uala eş meg eleuenedet eluežet vala eş meglelettet

x v j |

Monduala kedeg ő taneituańnac, Vala eg neminemő kaz-
dag ember kinę vala folnaęa, eş ez meęolčarlatot ő nala mon-
nal eltekozlottauolna ő iauit (2) Es hiua őtet eş monda őneki
E mit halloc te felőlled agęad žamat te folnaękodatodnac mert
immar nem folnaękodhatol toabba (3) Monda kedeg a' folnaę őn
benne Mit teęec, mert en vram eluezi entőllem e folnaęfagot,
nem afhatoc, koldoltomat altallom, (4) tudom mećecek, hog micor
eltauožitatom e folnaęfagtol fogagęanac engemet ő hazoeba
(5) Es ug eębe hiuan ő vranac menden adofit, monduala az
előnc Menęuel tartozol en vramnac, (6) Es az monda ő neki
Žaz kados olayal Es monda annac Vęged te okodat vl eş irih
hamar őtuent (7) Enęec utanna monda a' mafienac De te
męneuel tartozol, Ki monda žaz girla buzaua Es ő monda
annac Vęged te leueledet eş irih nolėzazat, (8) Es dičere vr e
hamifagnac folnaęat mert ildomoson tőtuolna, mert e uilagnac
fiat ildomosbac feňešegneę || fiainal ő nemzetecben, (9) Es en
mondom tūnecteę alkollatoc tū magatoenac baratocat e hamifag-
nac vaęabol, hog micor meęfoęatkozandotoc fogagęanac tūtőket
az őrőc hailakoeba (10) Ki hū a' kűššebben az a' naęobban eş
hū, Es ki a' keuešben hitlen az a' naęobban eş hamis, (11) ha
azert a' hamis vaęban hūűc nem voltatoc meł tieťec ki hižen
tūnecteę, (12) eş ha az eęebeben hūűc nem voltatoc meł tie-
ťec ki agęa tūnecteę (13) Sem eg žolga nem žolgalhat ket vrat,
mert auag eęęiket žereti eş a' maficat gűlőli auag eęęickel

egğesöl eş a' maficat utall'a nem zolgalhattoc iftennec eş ma-
 monnac (14) Hall'acuala kedeg menđ ezeket a' leuالتac kie
 fofuğnec valanac eş meg möuetic vala ötet (15) Es monđa
 azocnac Tv vattoc kie igazeitatoc tũ magatocat emberec elöt,
 5 iften kedeg tutta tũ zũueteket, mert mel' emberecnel magasb
 vndoc iftennel (16) Tõruen eş prophetac lanofiglan attolfoguan
 ewangelizaltatot iftennec oržaga eş menđen hatalmat težen abban
 (17) Konueb menñec eş földnec elmulni, hog nem a' tõruenböl
 eg apexnec elmulni, (18) Menden ki el | hağga õ felefeget eş
 10 mast vend belendekedic eş ki a' fertöl elhağottat vendi belen-
 dezkedic (19) Vala eg neminemõ kazdag ember ki õltõzicuala
 barfonba eş biborba, eş ġenerkedicuala menđen napon fenesen,
 (20) eş vala eg neminemõ koldos Lazar neuõ, ki fekzen vala
 õ aitarat tell'es varackal, (21) keuanuan megelegetni a' dere-
 15 becböl, mell'ec hulnac uala le a' kazdagnac aztalarol, eş senki
 õ neki nem agğauala, de iõnec uala az ebec, eş meğnallacuala
 õ varait, (22) Vg lõt kedeg hog meğhalna a' koldos, eş vitet-
 nec az angaloctol abrahamnac õlêbe, Meğhala kedeg a' kazdag
 eş eş temettec pokolba (23) Felemeluen kedeg õ zemeit micor
 20 volna a' ġetrelmechen, lata mezzöl Abrachamot eş lazart õ õlê-
 ben, (24) eş iuõltuen monđa Afam abraham, irgalmazih en-
 nekem, eş erezied lazart hog marča õ vyanac utollat a' vizbe
 eş hyedelmeziemeg en ueluemet, mert ġetretem e langban
 (25) eş monđa õneki Abracham Fiam emlekezielmeg, mert foc
 25 iokat võttel te eletedben eş lazart azonkeppen gonozocat, de ma
 150 ez vigažtaltatie || te kedeg ġetretel, (26) eş menđ ezecben nağ
 kõzlet erõfsetetet mũ kõzõttõnc eş tũ kõzõttetec hog ezec kie
 akarnanac innen tũ hoziatoc menñi nem mehetnec, sem iõhetnec
 ide onuaton (27) Es monđa Kerlec tegedet azert afam erezied
 30 ötet en afamnac hazaba (28) mert vadnac öt afamfiat hog
 tanollon azocnac eş õk ne iõyenec ide e ġetrelmnec helere
 (29) Es monđa õneki Abracham Moysest eş prophetacat valnac
 halgařac azocat, (30) Es õ monđa Nem afam Abracham, de,
 ha ki halottaibol menñe õ hoziaioc penitenciat müuelkednec,
 35 (31) Monđa kedeg õneki Ha Moysest eş a' prophetakat nem
 halgařac, eş ha ki halottaibol felkelend nem hiznec õneki

xvi j

Es 0 taneituañinac monða Lehetetlen hog ne iöyeneç go-
 nozbolatoc Iay keðeg annac ki miat iönee (2) Iob annac ha
 malomk0 vetteflec 0 naka k0rn0l eš vetteflec a' tengerbe, hog
 nem hog meggonozbehon eęęet ez aproc k0zz0l (3) Figelmez- 5
 ietec t0 magatocnac Ha b0nhendie te benned te atadfia feę-
 gedmeg 0tet, eš ha penitentiat m0uelkedendie boçasmeg 0neki,
 (4) eš ha heęeer napiaban | b0nhendie tebenned, eš ha heęeer
 napiaban meg fordoland te hoziad monðuan banom t0temet bo-
 ças meg 0 neki (5) Es monðanac az apastaloc vrnac T0bbi- 10
 hedmeg m0nek0nc h0t0nket (6) Monda keðeg vr Ha vallando-
 toc h0t0t mikent muftar mag monðandotoc e žederih fanac ki
 irtatni, eš tengerbe plantaltatni, eš enged t0nectec (7) Ki keðeg
 t0 k0zz0lletec val žanto žolgat auag tehen 0riz0t, Kinec a' me-
 ž0r0l megfordoluan monęon legottan 0neki, Meñ el eš 0lle, 15
 (8) eš ne monęon 0 neki kežeh hog vaçorallam, eš žorehadmeg
 te magadat eš žolgal' ennekem, miglen eęem eš igam, eš ežec
 utan te eš eęel eš igal, (9) Minem val halalatot a' žolganac,
 mert t0tt0 melleket parançolt 0neki (10) Nem alaitom Ięen eš
 t0 micor tenditec menđeneket mellec parançoltattac t0nectec 20
 monęatoc kelletlen žolgaç vaęonc, mellec kellet tenn0nc t0tt0nc
 (11) Es uę l0t micor menęe ię iħrlmbe meęen uala samarianac
 eš galileanac altalla (12) Es micor be menęe eę neminem0
 cařtelba, eleibe keļeneç || 0neki tiz poclos ferfiac kie megalla- 151
 panac mezz0l (13) felemelec žauocat monðuan Iħc parançolo 25
 irgalmazih m0nek0nc, (14) Kiket hog lata monða Menęetec
 mutallatoc magatocat a' papoenac, eš uę l0t micor elmenęeneç
 meg tižtoltattac (15) Eę keðeg azoc k0zz0l hog lata mert meg
 tižtoltatot megfordolt naę žoual felmagaztatuan iftent, (16) eš
 eřec 0 oręaiara 0 labai el0t halalatot aduan, eš ez vala fama- 30
 ritanus (17) Feleluę keðeg ię monða Nemde tizen tižtoltattac
 e meg eš az kilenci hol vadnac (18) Nem lelettetet ki megfor-
 dolna eš halalatot adna iftennec hanemęac ez ideęen nemzet
 (19) Es monða 0neki Keľ fel eš meñ el mert te h0t0d meęui-
 gažtot teęedet, (20) Kerdežtetec keðeg a' leuالتactol ha micor 35
 i0 iftennec oręaga Felele 0nekie eš monða Nem i0 iftennec

orzága tartattal, (21) eş nem mongác, mert auaág ime amot,
 mert ime istenneç orzága tú közöttetec vaçon (22) Es monda
 ő tançituañinac iőneç napoc micor akarnatoc latnotoc ember
 fianac eg napiat eş nem lattatoc (23) eş mondnac tūnecetec
 5 ime | it eş ime amot, ne akariatoc mēnetec eş ne kőuēfētec,
 (24) mert mikeppen a' villamat villamuan fenlic meñ alat,
 azocban mēllec vadnac meñ alat, vgañ lezen emberneç fia ő
 napiaban (25) Előzer kedeg őneki eş kel fokacat zenuedni eş
 megutaltatni nemzettől, (26) eş mikeppen lőt Noenac napiban,
 10 ugañ lezen ember fianac napiban, (27) ezneç vala, eş iznac
 uala, felefeget vėzneç vala, eş mēnekēzetbe adatnacuala a' na-
 piglan, mēllen bemēne Noe a' barkaba, eş iőuő a' viz őzōn eş
 eluezte mēndeneket, (28) azonkēppen mikent lőt Lotnac napi-
 ban, ezneç vala eş iznacuala, vėzneç uala eş arolnac vala plan-
 15 talnacuala eş iarnacuala, (29) Mēl napon kedeg ki mēne lot
 fodomabol ese tūzet eş bűdős kēnefőt mēnből eş eluezte mēn-
 deneket, (30) e zērent lezen mēl napon emberneç fia megie-
 lentetic (31) A' napon ki lend a' haiazaaton, eş ő edēne a' haz-
 ban, nē zallōn le feluenni azocat, eş ki a' mezōn, azonkēppen
 20 ne fordollōn hatmege, (32) meg emlekezietec Lotnac felefege-
 152 ről, (33) Valaki keresendi ő lelket vduőzeiteni || elueztī azt, eş
 valaki azt elueztendi megeleuenēiti azt (34) Mondom tūnecetec
 Eyel ketten lėzneç eg agban eggic eluētetec eş mafic, megha-
 gatic (35) Ketten lėzneç őrlőc egembe, eggic eluētetec eş mafic
 25 meghagatic Ketten lezneç a' zanto földōn, eggic eluētetec,
 eş a' mafic meghagatic (36) Feleluç mondanac, Hol vram (37) Ki
 monda őnekie, Valahol lend a' test oda gőlekėzneç a' kefelőc eş

xvii j

Mongauala kedeg e pelda bezedet azocnac, mert men-
 30 denha kēl imadkozni, eş sonha meg nem kēl fogatkozni,
 (2) Monduan Vala eg neminemő biro eg nemel varosban ki
 istent nem felinala eş embereket nem altaluala (3) Vala kedeg
 eg neminemő őzueg a' varosban, eş iő vala-ő hozia monduan,
 Gőzōdelmezih meg engemet en ellenfegemtől, (4) eş foc ideig-
 35 len nem akariauala Ezec utan kedeg monda őnōn benne Es ha
 istent nem selem eş embereket nem altalloc, (5) de maga mert

nehezel en hoziam ez ôzueg meggôzôdelmezem ôtet hog' vege-
 zetôl iouen nê zorongaffon engemet [+ (6) Monda kedeg yr
 Halgaffatoc mit monď e hamiffagnac biraia, (7) Isten kedeg
 nem tezen | ê gôzôdelmet ô valasztottinac eyel eş nappal ô hozia
 kaialtocnac, eş bekefêget val azocban, (8) monďom kedeg tû-
 nectec mert hamar megtezi ô gôzôdelmeket, de valobizon em-
 bernec fia iouen alaitod ê lel hûtôt földôn (9) Monda es nemel-
 lecnec kie ôn bennec biznacuata monnal igazac eş vtalnac uala
 egbeket e pelda bezedet monďuan, (10) Ket emberc menenec
 fel a' templomba hog' imadkoznanac, eggc leuالت eş mastic¹⁰
 ieles bûnôs (11) A' leuالت kedeg aluan ezeket imaggauata ôn
 benne monďuan Isten halat adoc te neked, mert nem vagoc
 mikeppen egcb emberc, ragadozoc hamiffac, tôruen tôroc eş
 mikeppen eieles bûnôs, (12) keccer boitôlôc heteben, dezmat
 adoc mendenebôl mellêket biroac (13) Es a' ieles bûnôs mez-¹⁵
 zôl aluan nem akariauata zemeit felelmelni menbe, De veri uala
 ô mellêt monďuan Isten kegelmezih ennekem bûnôfneac, (14) Bi-
 zon monďom tû nectec, lezallott ez attol megigazoltatuan ô
 hazaba, mert menden ki ô magat felmagaztatfa alaztatuc, eş ki
 omagat alazia felmagaztatuc, (15) Hoznacuata kedeg ô hozia²⁰
 germecdedeket hog' illetne || azocat Kit micor latnanac a' tanait-¹⁵³
 uanoc megporeifacuata azocat (16) Ihe kedeg egbe huan azocat,
 monďa Haggatoc az aprodocat ioniec en hoziam, eş ne akar-
 iatoc meg tiltanotoc azocat mert ollatanoke istenneac orzaga,
 (17) bizon monďom tunectec, valaki nem vendi istenneac orzagat²⁵
 mikeppen germec nem megen ô bele (18) Es kerde ôtet eg
 neminemô feiedelm monďuan Io mester mit teuen birom az ôroc
 eletet (19) Monda ô neki ic Mit monďaz engemet ionac, senki
 io hanemcac isten onmaga, (20) Efmerted ê a' paranolatocat
 Ne ôldokih Ne belendezkeggel, hamistanofagot ne mong, orfa-³⁰
 got ne teg, tiztelled te afadat eş te aadat, (21) Ki monďa
 Mend ezeket ôriztem en ifusagomtofoguan (22) Ki haluan ic
 monďa ô neki, Meg eg fogatkozic teneked, Mendeneket vala-
 mellêket vallaž ad el, eş ad zegenecnec, eş vallaž kencet men-
 ben, eş ioy kôues engemet, (23) Es ezec haluan megzomorodoc³⁵
 mert igen kazdag vala (24) Latuan kedeg ic ennec zomoro
 letet monďa Mel nehez kie penzt valnac istenneac orzagaba
 be menniec, (25) mert kônueb a' teuenec a' tôfokon altal mepni

hog' nem a' kazdagnac iftenneç orzagaba be meñni, | (26) Es mondanac kie ezeke't hall'acuala Es ki ṽduo'zõlhet (27) Monda õnekic, Mel'lec lehetetlenec emberel, lehetõc iftennel (28) Monda kedeg peter Ime mü meghattonc mendeneket eş kõuettõnc
 5 tegedet (29) Ki monda õnekic Bizon mondom tûnecetec, Senki ninç ki megha'ganga hazat, auag' zãle'it, auag' attafiait, avag' felefeget auag' fiait auag' zantofõldet iftenneç orzagaiert, (30) eş nem ve'zen sockal tõbbet ez idõben, eş a' iouendõ vilagban az õrõc eletet (31) Veue kedeg ic a' tizenket taneitua'ocat eş monda õ neki
 10 Ime fel megõnc ihrlmbe, eş be tellefednec mendenec, mel'lec irua vadnac prophetac miat emberneç fiarol, (32) mert adatic poganocnac, eş megkaromlattatic eş megostorlattatic, (33) eş mi utan meg ostorozangac megõlic otet eş harmad napon felkel (34) Es õk eze'eben semmit sem ertettenec, Vala kedeg ez ige
 15 elreitetet otõllõc, eş nem ertic vala mel'lec mondatnac vala (35) Vg' lõt kedeg micor kõzeleitene Iherichohoz, vluala eg' neminemõ vac az ut felõn koldoluan, (36) Es micor hallana a' gõlekezetneç eleue [†] multat kerdi vala mi volna az, (37) mondanac kedeg õ neki hog' nazarethi ic menne (38) Es iuõltõ
 154 monduan || The dauidnac fia irgalmazih ennekem, (39) eş kie eleue mulnac vala megpore'itacuala otet hog' vezte'glene, de õ nag'gal inkab kaialtana, dauidnac fia irgalmazih ennekem (40) Megaluan kedeg ic parançola otet õ hozia vezettetni, Es micor õ hozia kõzeleitet volna, kerde' otet monduan (41) Mit akarz hog' te'gec
 25 teneked, eş az monda, Vram hog' lassac, (42) Es ic monda õ neki Tekenç te hũtõd megṽduo'ze'itet tegedet, (43) eş legottan lata eş kõueti vala otet felmagaztatuan istent eş menden nep hog' lata ada diçeretet iftennec

xix

30 Es elereduen ic megia'ria vala ierichot, (2) eş ime eg' ferfiu Zacheus neuõ eş ez vala a' ieles bũnõs müelke'detbeliecneç fedelmec eş õ kazdag, (3) eş kerçi vala içt latni ki volna eş nem lathat'fa vala a' gõlekezettõl mert termettel kũf'ed vala, (4) eş eleue futuan felhaga, eg' zederih fara, hog' lathatna otet
 35 mert onnan vala menendõ, (5) Es micor a' hel're iutotuolna ic feltekentuen lata otet eş monda õneki Zache zal le fietuen,

mert ma te hazadban kél ennekem lakoznom, (6) eş le zalla
 fietuën eş befogada ötet öröluën, (7) Es micor mēndenec latnac
 morognac | vala monduan mert būnōs emberhez zallotuolna
 (8) Aluan kedęg Zacheus monda vrnac Imę vram en iauimnac
 hafonfelēt zegenecnec adom, eş ha valakit valamiben meg čaltam 5
 megazonneiat adoc Meg (9) monda ič ōneki mert ma vduōšleg
 lōt e haznac, azert hog ō es lęgen abrachamnac fia, (10) (†) meg
 kerefni eş vduōzeiteni mēl eluezetuala (11) Ezeket azoc haluan,
 hozia tolduan e pelda bežet monda, Azert hog kōzeluolna ihrlm-
 hez, mert alaitanac hog lietelmest megientetnec istennec or- 10
 zaga (12) Monda azert Eg neminemō nemēs ember menę mezze
 valo orzagba meguenni ōnmaganac az orzagot eş megfordolni,
 (13) hiuan kedęg ō tiz zolgait ada nekic tiz penzt, eş monda
 azocnac, kerekęęęetec, miglen meg iōuōc, (14) Ō polgari kedęg
 gūlōltec uala ötet, eş ereztettenec kōuetseget ō vtanna monduan, 15
 Nem akariue ennec orzaglatfat mū raitone (15) Es ug lōt hog az
 orzag meg veuen megfordolna, eş parančola hiuatni a' zolgacat,
 kicnec a' penzt atta, vala, hog tudna meūnet eg mendenic
 kerekędet volna (16) Iōuō kedęg az elō monduan Vram te
 penzed, tiz || penzt nert (17) eş a' monda neki Ōrōl en io zol- 155
 gam eş hū mert keuefben voltal hū lēz hatalmat vallo tiz varo-
 fokon, (18) Es a' mafic iōuō monduan Vram te penzed öt penzt
 nert, (19) eş ennec monda, te es öt varofokon lęg, (20) Es a'
 harmad iōuō monduan Vram ime te penzed kit tartottam kat-
 rinčaba takaruan, (21) fēltem tōlled mērt fene ember vaę, vēzed 25
 mēllet nem vettel eş aratod mēllet nem vettel (22) Monda ō
 neki te zadbol itēllec tēgedet alnoc zolga, tudod uala ē hog
 fene ember vaęoc, vēzem mēllet nem vettem, eş aratom mēllet
 nem vettem, (23) eş mire nem attad en pēnzemet az aztalra,
 eş en iōuën valobizon vforauat vōttem volna meg azt, (24) Es 30
 az ot allocnac monda Veęetecmeg ō tōllō a' penzt eş agęatoc
 a' kinec tiz penze vaęon (25) Es mondanac ōneki Vram tiz
 penze vaęon (26) Mondom kedęg tūnectec Mert mēnden vallo-
 nac adatic eş būuōltetic, attol kedęg ki nem val eş az mēllet
 val el uētetic ōtōllō, (27) de valobizon az en ellenęegimet 35
 kic nem akartac en orzaglatomat ō raitoc hoziatoc ide eş ōllē-
 tecmeg en elōttem (28) Es ezec monduan | eleue meęen vala
 fēlmeņuen ihrlmbe (29) Es ug lōt micor kōzeletet volna ič

betphageba eş betaniaba a' hegre ki hiuatic oliuētnac erezte
 kettôt ô taneituanî kôzzôl (30) monduan Meñnetec a' kaſtelba
 ki tû ellentec vaĝon kibe menueñ lêltēc ég žamar vehmêt meg-
 kôtuē, kin ſonha ſem ég ember nem vlt, oĝĝatocmeg ôtet eş
 5 hoziatoc ide, (31) eş ha ki tûtôket kerdend ig monĝatoc ôneki,
 mert vr aieita ô žolgalattat (32) El menenec keĝeg kie erež-
 tettecuala eş meg lêlec a' uehmêt allatta mikent monĝottauala
 ô nekic (33) Azocnac keĝeg megodattoc a' vehmet monĝanac
 ô vrai ônekic mit oĝĝatoc meg a' uehmêt, (34) eş ôc mon[d]da-
 10 nac mert vr valla ô këllemeteffegêt, (35) Es viuēc azt iĉhoz,
 Es ô ruhaikat a' vehemre hañuan iĉ felire vltetec, (36) Ô
 elmenueñ keĝeg tereiticuala ô ruhaicat az vtba, (37) Es miĉor
 kôzeleitene oliuet heĝeneç leitôiere kezdenec menĝ a' ležalloc-
 nac ĝôlekezeti, ôrôluē diĉérniec iftent naĝ žoual menĝ a'
 15 iožagokert kiket lattacuala (38) monduan Aldot a' kiral' ki iôt
 vrnac neuēbe, bēkefeg menben eş diĉôfeg magallagocban [Es a'
 156 leuالتac] || (39) Es a' leuالتac kôzzôl nēmellēc monĝanac ôneki
 Meſter fedmeg te taneituanîdat (40) Kieñec ô monĝa Mondom
 tūnetec mert ha ezec vezteglendneç a' kôuec kaialtnac (41) Es
 20 hoĝ kôzeleitetuolna latuan a' uaroſt ſira ôraita monduan
 (42) Mert eş ha te megēſmertēduolna, eş valobizoñ e te napodban
 mēl tenekēd bēkefegēdre Ma keĝeg elreitetec te žemeidtôl
 (43) mert iōneç napoc te beled, eş meg kôrnekeznec teĝed te
 ellenfegid plancał eş megkôrnekeznec teĝedet eş egbe žoreitnac
 25 teĝedet mendenōnnen (44) eş a' földre teriežtnec tēĝedet, eş te
 ſiaidat kie te benned vadnac, azert hoĝ nem eſmertedmeg te
 meĝlatatodnac ideiet (45) Es be menueñ a' templomba kezde
 ki hanni az arolocat eş a' vêuôket ô benne (46) monduan azoc-
 nac Iruan vaĝon mert en hazam imadſagnac haza, tû keĝeg
 30 tôtetec azt toluaiocnac barlangaia, (47) Es vala menĝen napon
 a' templomban taneituan A' papoc ſeiedelmi keĝeg eş az iraf-
 tudoc eş a' nepecneç ſeiedelmi kereficuala ôtēt eluezteniec
 (48) eş nem lêlicuala mit tenneneç ôneki, mert menĝen nēp
 vĝehôt uala halĝatuan ôtēt

X X

Es ug lôt a' napoc eggicben ô az nepet taneitatta, es a' templomban euangelizalatta, egbe gôlekezenec a' papocnac feidelme es az irastudoc a' ueneckel, (2) es mondanac oneki Mondmeg munekonc mel hatalmal tezed ezeket, auag ki atta 5 teneked e hatalmat (3) Feleluen kedeg monda azocnac Kerdlec en es tutoket ez igerol felelletec ennekem (4) Ianofnac kereztfegc menbol vala e auag emberectol (5) es ok gondolnac uala onon bennec monduan mert ha mondanguc menbol mond azert mire nem hittetec oneki, (6) Ha kedeg mondanguc emberectol 10 mend a' nep megkouez munket, mert bizonosoc valanac Ianofnac igaz propheta voltaban, (7) es felelenec o nem tuttokat honnan volna (8) Es monda onekic ic En sem mondom tu necetec mel hatalmal tezem ezeket (9) Kezde kedeg a' nepnec mondani pelda bezedben Eg neminemô ember plantala zolot, es 15 ada azt a' vincelerecne, es o zarandocla soc idoben (10) Es ideie koran erezte o zolgaiat a' vincelerechez, hog adnanc o neki a' zolonec || gimolceben, Kic megueruen elereztec otet hyan 157 (11) es hozia tolda mas zolgaiat elerezteni Azoc kedeg ezt es megueruen es bozzofagockal geteruën elereztec hyan, (12) es 20 tolda harmadot erezteni, Kic azt es meg sephetuën kiuetec (13) Monda kedeg a' zolganac ura, Mit tegec Ereztem en zereto fiamat, netalantal ezt altallac micor latangac (14) Kit micor lattac uolna a' vincelerec gondolanac onon bennec monduan Ez a' magzat Oluc meg otet hog legën mienc ez oroc (15) Es a' 25 zolon kuuol vetuen megolec otet mit tezen azert azocnac a' zolonec vra (16) Io es eluezti a' vincelereket, es agga a' zolot egebecne, Ki haluan mondanac neki Az nem lezen (17) O kedeg nezuen azocat monda, Mi azert a' mel iruan vagon A' kouet kit megutaltac a' rakoc ez lôt a' zegeletne feieben, (18) men- 30 den ki esendic a' kore megrazottatic, kire kedeg a' ko esendic megtori azt (19) Es kereficuala a' papocnac feiedelmi, es az irastudoc az idoben kezeket reia erezteni, es felec a' nepet, mert megfemertec hog hoziaioc mondotta e hasonlatot (20) Es alnolkoduan ereztenec | alnolkodatokat, kic onmagocat igazacnac 35 hasonlanac hog megfognac [†] otet o bezedeben, es adnac otet

a' feiedelmfeġnec eſ a' feiedelm hatalmanac, (21) eſ kerdec
 ötet monduan Meſter tuġġuc, mert igazan taneitaż, eſ nem vèzed
 embèrecnec zemelèket, de iſtennec utat igaffaggal taneitod
 (22) Illic è mûnekõnc adot adnõnc čazarnac auag nem (23) Meg-
 5 eſmeruñ keđeg õ alnolkodattokat monda azocnac Mit kèferte-
 tec engemet (24) mutaffatoc ennekem a' penzt ki kèpet valla
 eſ kòrnõl iratfat Feleluen mondanac neki čazaret, (25) Es
 monda azocnac Aggátocmeg azert mël čazare čazarnac, eſ a'
 mël iſtene iſtennec (26) eſ nem foghatacmeg õ igeieert a' ne-
 10 pec elõt, eſ čudalkoduan õ feleletin vezteglènec (27) Hozia
 vepènec keđeg a' ſaduceofoc kòzzõl nemellèc kic meg tagaggac
 a' félkeletèt eſ kerdec ötet (28) monduan Moyſes irt mûnekõnc,
 Ha valakinec atťafia meghaland, eſ ez feleſeget vallot lend, eſ
 ez magzatnalkul lend, hog vège azt õ atťafia feleſegge eſ fel
 15 tamazia a' magzatot õ atťafianac, (29) Valanac azert beten
 158 atafiac, eſ az elõ vôn feleſeget || eſ õ meghala magzatnalkul,
 (30) eſ a' maſod uene azt az es meghala funalkul (31) azon-
 kèppen mendi heten eſ nem haġanac magzatot eſ meghalanac,
 (32) eſ mentõl vtolb a' nemberi es meghala, (33) a' félkelet-
 20 ben azert kie a' feleſeg ezec kòzzõl mert bizon mendi heten
 vallottac ötet feleſegõl, (34) eſ monda õ nekic ic E uilagnac
 fia hazafkodnac eſ menèkezetbe adatnac, (35) de azoc kic
 mèltoc lèznec a' mas uilagnac eſ a halottaibol félkeletnec utanna
 nem hazafkodnac ſem feleſegeket nem vèznec (36) mert toabba
 25 meg ſem halhatnac, mert eġenlõc vadnac az anġalockal eſ
 iſtennec fia, mert legènec ſcentèletnec fia, (37) de hog félkel-
 lènec a' halottac Moifeſ mutatta a' bokornal mikeppen monġa
 vrat Abracham iſtenenec Iſaac iſtenenec eſ Iacob iſtenenec
 (38) Iſten keđeg nem halottake, de eleueneke mert mendenec
 30 èlñec õneki (39) Feleluen keđeg az iraftudoc kòzzõl nemellèc
 mondanac Meſter iol mondad, (40) eſ toabba ſenki nem meri-
 uala ötet kerdni (41) Monda keđeg azocnac Mikèppen monġac
 xcnac dauid | fia voltat, (42) eſ õ dauid mond a' pſalmofocnac
 kòñueben Monda vr en vramuac vñ en iogom felõl, (43) Miglen
 35 veſſem te ellenſegidet te labaidnac ſamola ala, (44) dauid azert
 vranac hya azt, eſ mikèppen õ fia (45) Mendi a' nepec hallat-
 tara keđeg monda õ taneituañnac (46) Figelmeziec az iraf-
 tudoccol kic akarnac iarnioc ſtolachban, eſ zeretnec kòzõneteket

vafarban, eş elõ zeķeket sinagogacban, eş elõ vîlõ helêket vendegfegecben, (47) kie beñelic õzueģecneċ hazocat, hoziu imad-fagot hafonluan, eċec vëznec naģob karhozatot

x x j [j]

Tekentuēn kēdeg lata a' kazdagocat, kie ereztic vala ō⁵ aiandokocat a' gazofilanciumba, (2) lata kēdeg eş nēminemō zēgēn õzueģet ket fel akċa ereztetet (3) eş monċa Bizoñ mon-dom tūnecċet mert e zēgēn õzueģ mēndenēcenel tōbbet ereztēt, (4) mert mēnd eċec ō būnōlkōdetēcbōl ereztetċet isten aiandokit e kēdeg abbol mēl' ō neki foģatkozatos, ereztette mēnd ō ēletet¹⁰ mēl'et vallot (5) Es nēmēl'ecneċ a' templomrol bežēlletċet hoģ io kōueckel eş aiandokockal ēkefēitetēt volna monċa (6) eċeket mēl'leket || lattoċ iōneċ a' napoc kieben nēm haģatic kō kōuōn¹⁵ ki nēm meg tōrettetċēċ (7) Kerċec kēdeg ōtet monċuan Parā-ċolo micor lēznēċ eċec, eş mēl' ielenfēgeċ micor kezdnec len-¹⁵ nieċ (8) Ki monċa Laŋŋatoc hoģ elne hitettefēċet mert fokac iōneċ en neuembe monċuan mert en vaģoc eş az idō elkōzeleċit, ne akariatoc aċert mēnnetċet azoc utan, (9) Mikor aċert laŋandotoc hadakat eş [†] hitetefēket ne akariatoc megyednetċet, eċecneċ kēdeg elōzer lennieċ kēl de nēm legottan vēgezeti²⁰ (10) Tahat monduala nekic Tamad nēmzet nēmzet ellen eş orģag orģag ellen (11) eş lēznēċ naģ fōld indolatoc helēc zēreñt eş dōģōċ eş ehfēgeċ eş mēñi fēlelmec, eş lēznēċ naģ ielenfēgeċ, (12) de mēnd eċec elōt vetic tū reċiatoc ō keċeket, eş vīdōznēċ ō sinagogaiocban elaroluan, eş ōrizetēcbe vonuan kiral'oc²⁵ eleibe, eş feiēdelmēc eleibe vitetċet en neuemert (13) Tōrtēnec kēdeg tūnecċet tanofagba, (14) vēfēċet aċert tū zūuetēcbe ne gondollatoc meg mit felel'etċet, (15) mert en adoc ŋat eş bōl-ċefēget kinēċ ellene nēm alhatnac, eş ellene nēm monċhatnac mēnd tū ellenfēgeċ (16) Elaroltattoċ kēdeg zūleitēctōl eş afa-³⁰ toċfiailtol eş rokonitocċtol eş | baratitocċtol, eş halallal megģētērneċ tū kōzzōlletċet, (17) eş lezċet ĝūlōfēgecben mēnden embereċneċ en neuemert, (18) eş fūrt tū fetēcrōl elnēm vēz, (19) beķefēgben biriatoc tū lēlķetēket (20) Mikor kēdeg laŋangatoc ihlēmēt a' hadtol megkōrneķeztetni, tahat tuģģatoc mert elkōzeleċit ō³⁵ puztolatfa, (21) Tahat kie iudēaban vadnac fuŋanac a' heģēcere,

eş kic ô kôzepette eltaozianac, eş kic a' vidêkechen ô bele
 ne meñnenec, (22) mert ezec gôzôdelmneç napi, hoğ be tellêfeg-
 gëneç mendenec melleç iruan vадnac (23) Iay kedeg terhesec-
 neç eş zûlôkneç a' napocban, mert lêzen nağ zorongatas földön,
 5 eş harag e nepneç (24) eş esneç tórneç zaiaba, eş megfogattat-
 uan vitetneç menden nemzetecneç kôzicbe, eş ihrlm megnomot-
 tatic poganoctol, miglen betellêfeggeç nemzetecneç ideieç
 (25) Es lêzneç ielenfegec napban eş hodban eş çillagocban, eş
 földeken nemzetecneç zorongatafoc, tenger haborolattanac eş
 10 habainac zozattatol, (26) embereç meg azuan a' felelmtôl, eş
 a' varodalmtol melleç iöneç mendi e uilagra, mert menüi ioza-
 goc meç indoltatnac, (27) eş tahat lattac emberneç fiat iöni
 ködben nağ hatalmal eş nağfaggal, (28) Ezecneç kedeg kez-
 160 uen || lennieç tekençetec eş emellêteçfel tû feteket mert elkôze-
 15 leit tû zabadfagtoc (29) eş monda ô nekie e hafonlatot Laffatoc
 a' fige fat eş menden facat (30) micor immar ô belôllôc gimôlçôt
 teremtenneç, mert kôzel uagon a' nar, (31) ugan es tû micor
 latangatoc ezeket lennieç tuğgatoc mert kôzel uagon iftenneç
 orzaga (32) Bizon mondom tûnetec mert nem mulic el e nem-
 20 zet mignem mendenec legeneç (33) Meü eş föld elmulic en
 igem kedeg el nem mulnac (34) Figelmezietec kedeg magatoc-
 nac, netalantal megnehezeggeç tû zûuetec torkoffaggal eş
 rezegfeggel, eş e uilagnac zorgalmazatoffagual, eş iöyön tû
 kôziteçbe a' hirtelen nap, (35) mert monnal tór iö mendenec-
 25 neç kôzicbe, kic vlnec menden földneç zemelen, (36) eş ug
 vigaziatoc menden idöben imadkozuan, hoğ melltac legetec
 eltaoztatnotoc mendi ezeket melleç iöuendöc, eş allanotoc
 ember fianac elöttö (37) Vala kedeg nappal taneituan a' tem-
 plomban de eyel ki menuen lakozicuala a' hegen ki hiuatic
 30 oliuettac, (38) eş menden nep zorgalmazicuala ô hozia a' tem-
 plomba iöni halgatni ötet

x x i j

El kôzeleit vala kedeg a' pogaçacnac innepec napia ki
 mondatic hufetneç, (2) eş kereficuala a' papocnac feiedelmi eş
 35 az iraftudoc miképpen içt megölhetneç, de felicuala a' nepet,
 (3) Bemene kedeg fathanas Iudasba, ki neueztetec scariuthnac

a' tizenkettő közzől ég (4) eş elmene eş beželle a' papocnac
 feièdelmiuel eş a' mestereckel, mikeppen ötet elarolna ő nekic,
 (5) eş őrölénec eş fogadanac őneki penzt adnioc, (6) eş fogada
 eş kerefi vala azokat hog' kezbe adna ötet gőlekezetnelkülön
 (7) Iőő kedeg a' pogača etelnec napia kin a' barant kél vala 5
 meg őlni, (8) eş erežte Petert eş Ianoft monduan, Meűnetec
 kèzehetecmeg munekőnc a' barant hog' égőnc, (9) eş ők monda-
 nac, Hol akarod alkotnone, (10) eş monda azocnac, tū a varofba
 bemenettetec, előtőbe kel tūnetec ég neminemő ember korfo-
 ual vizet viuén, Kőueffetec ötet a' hazba kibe bemežen, (11) eş 10
 mongatoc a' haznac hazi attanac Mester monga teneked hol
 vağon a' žallas, hol a' barant egem en tançituanimmal, (12) eş
 ő mutat || tūnetec nağ vaçoralo hel't vettettet eş ot kezehetec, 161
 (13) Menuen kedeg lèlec mikent mondot ő nekic iç eş meg-
 kezeitec a' barant (14) Es micor ideie lőtuolna euec es a' 15
 tizenkettő ő uele (15) eş monda őnekic Keuanattal keuantam
 a' barant ennem tū uetec mi előt ženueggec (16) Mondom
 kedeg tūnetec Mert nem ezem ezt ettőlfoguan, mignem betel-
 lefeggec istennec oržaga (17) Es vėuen a' kelhet halalatot ada
 eş monda Vegetec eş iziatocmeg azt tū kőžottetec (18) mert 20
 mondom tūnetec, hog' nem izom e žolō vežžōnec nemzešbōl,
 mignem iōyōn istennec oržaga (19) Es vėuen a' keueret hala-
 latot ada eş meg zege eş ada őnekic monduan Ez en testem ki
 tū ertetec elaroltatic, ezt tegetec en emlekezetemre (20) Azon-
 kèppen es a' kelhèt mi vtan vaçoraltuolna monduan Ez a' 25
 kel'eh vy tōruen en vėrembe ki sokakert előtletic, (21) De valo-
 bizon az engem clarolonac keze en velem vağon az aztalon,
 (22) eş bizon emberneç fia mēgen mi žerent megvėgežtetet,
 De valobizon iay az emberneç ki miat | elaroltatic, (23) eş ők
 kezdenec kerdežkedniec, őnōnkōžottōc, ki volna ő kōžžollōc ki 30
 ötet elarolando uolna (24) lőt vetōkōdet őnōn kōžottōc, ki ő
 kōžžollōc tetneç nağobnac (25) Monda kedeg ő nekic Poganoc-
 nac kirali vralkodnac ő raitoc, eş kic hatalmat valnac ő raitoc
 tizt tartocnac hiuatnac, (26) tū kedeg nem ig de tū kōžottetec
 nağob lēgen mikeppen a' kűšeb eş ki fellōl mulo mikeppen a' 35
 žolgal, (27) mert ki nağob, auag ki žolgal, nem de ki ūl ē
 En kedeg vağoc tū kōžottetec mikèppen ki žolgal (28) Tū
 kedeg vattoc kic megmarattatoc en velem en kēfertetimben,

(29) eş en zerzec tûnecetec orzagot mikeppen en atam zerzêt ennekem, (30) hog' egetec eş igatoc en velem en orzagomban, eş vltoc a' zekekên iteluen iſrl nec tizenket nemzetet (31) Monða kedeg vr ſimonnac Simon yme ſathanas kôuetet tûtôket, hog' megroſtalna mikeppen buzat (32) en kedeg kêrtem te erted, hog' megne fogatkoziec te hûtôd, eş te valamicoron megfordoluan megtokeſſed te atadſait (33) Ki monða ôneki Vram kez 162 vagoc te ueled mennem || halalra eş tômlôcbe, (34) Es ô monða Mondom teneked peter nem zol ma kakas, mig nem haromzer 10 tagacmeg engemet eſmertedet Es monða ônekic (35) Mikor ereztettelec tûtôket 'ſacnalkul eş taſſoſnalkul, eş ſarucnalkul mi de nem valami fogatkozot uolt è meg tûnecetec (36) eş ôk monðanac, ſemmi Monða azert ônekic, de ma kinec 'ſakia vagon feluêge, azonképpen eş taſſolt, eş kinec ninç elagga ô zochaiat 15 eş vegen tórt onmaganac (37) Mert mondom tûnecetec hog' meg enneç mël iruan vagon bekël tellſefedni en bennem, eş hamiflackal zamlaltatot Es mert azoc mëllec vadnac en rollam vegezetet valnac (38) Es ôk monðanac Vram im it ket tór Es ô monða ô nekic Eleg (39) Es ki menuen megenuala zokafa 20 zerent az olaiocnac hegêre, Kôuetec kedeg ôtet ô taneituanoc (40) Es micor iutotuolna a' helre monða ônekic, Imadkoziatoc hog' kêfertetbe ne menhetec, (41) eş ô el tanozec ô tóllôc eg kô hageitafne, eş terdeit lehaituan imadkoziacuala (42) monduan Aſa ha akarod ved el e kelhet en tóllem, de valobizon ne 25 legen en akaratom, de tied, (43) ielenec | kedeg ôneki angál menbôl batoreituan ôtet eş hozia leuen a' viadalban imadkoziacuala, (44) eş lôt ô vereie mikeppen, vérnec çeppenete le çoroguan a' földre, (45) eş micor felkôlt uolna az imadſagbol, eş iôt uolna ô taneituanihoz, lele azocat zomorofag miat el aluuan, 30 (46) Es monða ônekic Mit aloztoc kelletec fel imatkoziatoc hog' kêfertetbe be ne menhetec (47) Meg ô bezellette yme a' gölekezet, eş a' tizenkettô kôzzôl eg ki mondatic Iudaſnac eleue mulla vala azocat eş megkôzeleite içt hog' megapolna ôtet (48) Ihe kedeg monða ôneki Iudas apolattal arolod el embernec fiat (49) Latuan kedeg ezec kic ô uelec valanac mël ionendô 35 vala, Mondanac ô neki Vram ha vagione a' keſſel, (50) eş azoc kôzzôl eg çapa a' papoc ſeiedelménec zolgaiat, eş el vaga ô iog fûlêt (51) Feleluen kedeg iç monða Haggatoc el eg eddeg-

len, Es micor illette uolna ō fūlēt meġ vigažta ōtet (52) Monda keġeġ iġ azocnac kie ō hozia iōttenec vala a' papoc feiēdelminec, eš az eġhaz meſterinec eš a' vēneceſe Ki iōttetec en hoziam moſnal toluaihoz tōrōckel eš rudackal, || meġfognotoc¹⁶³ engemet, (53) Iollehet meſden napon veletec voltaſ volna a'⁵ templomban, neſ ōoitottatoc tū kezeteket en reiam, de ez tū idetec eš fetetſegneſ homala, (54) Meġfoguan keġeġ ōtet viuec a' papoc feiēdelminec hazahoz, de peter mezzōl kōueti vala ōtet, (55) Tūz ġoituan keġeġ a' pituar kōzepet, eš azoc kōrñōl vluēn Peter vala ō kōzepettec, (56) Kit micor latot uolna nemi-¹⁰ nemō leaſ a' vilagnal ūlette eš ō reia tekentetuolna, monda Ez eš ōuele vala, (57) eš meġ tagada ōtet moſduan Nemberi neſ eſmertem ōtet, (58) eš keuſenne vartatuan maſ latuan ōtet monda, Te eš azoc kōzzōl vaġ, De Peter monda O ember neſ vaġoc (59) Es moſnal eġ idō kōzbe muluan, maſ bizon¹⁵ vala vala moſduan Ez eš ō vele vala, eš mert galileabeli (60) Es monda Peter Ember neſ tudom mit mondaž, eš legottaſ meġ ō e bezelette kakaſ žola. (61) eš meġfordoluan vr tekente Peter, eš meġemlekezeſ Peter vrnac iġeierōl mikēppen mondot, Mert mi elōt kakaſ žol haromžer tagačmeġ engemet,²⁰ (62) eš ki meſnen keſeruē ſira | (63) Es a' ſerſiac kie ōtet tartacvala karomlatot tēžneſ vala ōneki verueſ ōtet (64) be feġeſ ō orcaiat, eš čapdoſſacuala ōtet, eš kerdicuala ōtet moſduan prophetiza' mūnekōne xč ki teġedet čapot, (65) eš eġebeket ſokakat moſdnacuala karomluan ōtet, (66) eš hoġ nap lōt²⁵ volna eġbe ġōlekezeſneſ a' nēpeceſe vēni, eš a' papocnac feiēdelmi eš az iraſtudoc viuec ōtet ō tanalčocba, moſduan Moſgad mūnekōne ha te vaġ xč (67) Es monda ōnekic Ha moſdanom tū nectec neſ hižtec ennekeſ (68) Ha keġeġ kerdendlec neſ felelteſ ennekeſ (69) Ettōl foguan keġeġ lezen emberneſ³⁰ fia iſten tehetſegēneſ iogia felōl (70) Moſdanac keġeġ meſdeneſ Azert te vaġ iſtenneſ fia Ki monda Tū moſġatoc mert en vaġoc (71) Es ōk moſdanac, Mi tanolagot keuanone meġeſ, mert mū magone hallottuc ō žaiabol

x x i i j

Es felkeluen mēnd ō fokassagoc, viuec ōtet Pilatoshoz,
 (2) Kezdec kedeg ōtet vadolni monduan Ezt lelōc, mū nepōn-
 ket elfordeitatta eš monduan ō magat kiralnac, (3) Pilatos
 5 kedeg kerde ōtet monduan Te vag ē sidocnac kirala Es ō felel-
 164 uen monda Te monodod, || (4) Monda kedeg Pilatos a' papoc
 feiedelminec eš a' gōlekēzetecnec Sem eg ūget nem lelec ez
 emberben, (5) Es ōk hatalmaznacuala monduan Meghaboreitotta
 a' nepet mēnd iudean zerte, taneituan eš kezduen galileatol-
 10 foguan mēnd eddeglen (6) Pilatos kedeg haluan galileat, Kerde
 ha galileai ember volna (7) eš hog megelmerte, mert herodes
 hatalma alol volna, erezte ōtet herodeshez, ki es ō Iherlmben
 vala e napocban (8) Herodes kedeg latuan igt igen ōrōlō, ke-
 uanua uala kedeg foc idōtōlfoguan latni ōtet, azert mert fokacat
 15 hallotuala ō rolla, eš remenliuala valami ielenfeget ō tōllō latni
 (9) Kerdi vala kedeg foc bezedeckel ōtet, eš ō semmit sem
 felele ōneki (10) Alnacuala kedeg a' papoc feiedelmi eš az
 irastudoc alhatatost vadoluan ōtet (11) Megutala kedeg herodes
 ōtet, ō feregenel, eš megkaromla ōltōztetuen feier ruhaba eš
 20 esmēg erezte Pilatoshoz (12) eš lōnec a' napon Herodes eš
 Pilatos baratosoc mert annac elōttō ellenfegefec valanac egmaffal,
 (13) Pilatos kedeg egbe hiuan a' papocnac feiedelmit, eš a'
 nepecnec mesterit, (14) monda ō nekie Hoztatoc ennekem | ez
 embert, monnal a' nepet elfordeitatta, eš cazar adoia megadat-
 25 tat megtiltatta, eš ime en tū elōttetec megkerduen semmi vget
 nem lelec ez emberben, ezec kōzzōl mellēeben ōtet vadollatoc,
 (15) de sem herodes mert megereztette ōtet mū hozianc, eš ime
 semmi halalnac mēlto nem lōt ō neki (16) Elereztem azert meg-
 feguen ōtet, (17) Kēluala kedeg egget elerezteni ōneki ez ynnep
 30 napon (18) Iuōltō kedeg egembe mēnd a' gōlekezec monduan
 Ved el ezt, eš erezd el mūnekōnc barrabast, (19) Ki a' varof-
 ban nēminemō kēsafag eš gilkoffag teteiert ereztetēt vala a'
 tōmlōcbe (20) Esmēg azert pilatos, bezelle ō nekie akaruan
 elerezteni igt (21) Es ōk fel iuōltenec monduan Fezehedmēg
 35 fezehedmēg ōtet (22) Ō kedeg harmadzer monda ōnekie Miert
 mi gonozt tōt ez ember, halalnac semmi vget nem lelem ō

benne, meg feddem azert es elereztem otet (23) Es oc iusltneç vala o zauockal, (24) es Pilatos reia itele o kerefeket, (25) Elerezte o nekie kedeg azt ki az emberoldokefert es a' kefalagert ereztetet uala a' tomlöcbe, de ict ada o akaratfocnac (26) Es micor || ki vinnec otet foganac meg eg neminemö 165 Cireniai simont a' falubol iouot Es vetec o reia a' kereztet viselni ic utan (27) Koueti uala kedeg otet a' nepnec foc gölekezete, es a' nemberiek kie firatfacuala otet es gazo'llacuala otet (28) Megfordoluan kedeg ic azochoz monda Ihilmneç laui, ne akariatoc firnotoc en raitaz, de firiatoç tünönmagatokon, es 10 tũ fiatokon, (29) mert ionec napoc kichen mondnac Bodogoc meddöc es hafac kie nem žultenec, es emlöc kie nem emtetneç (30) Tahat kezdnec mondani hegencneç esfetec mü reiane, es halmocnac fedezietecbe münket, (31) mert ha a' üers faban ezeket težec az aziuban mi lezen (32) Vitetneç uala kedeg mas 15 ket alnokoc o uele hog megfezeitetneç (33) Es mi utan iutanac a' helre ki hiuatic kopazlatnac hol megfezeitec Es a' toluaiokat eggiket iog felöl es mafikat balfelöl (34) Ihe kedeg monduala Ata[s] boças meg onekie mert nem tuggac mit težneç, de megoztuan o ruhiait erezteneç nilakat, (35) es aluala a' 20 nep žudaluan es meg meueticuala otet a' feiedelmec monduan, egmafnac Egebet megvduozeitet | önmagat vduozehe, Ha ez xpc istenneç valaztotta, (36) Karomlatot težneç vala kedeg o neki a' vitezec es hozia vepuen, es ecetet aduan oneki (37) monduan, Ha te vag fidoenac kirala, vduozehed tenmagadat, (38) Vala 25 kedeg a' fellöl irt irat iratuan o felette eber bötöckel görögöckel es deiakockal, Ez ic fidoenac kirala (39) A toluaioç közzöl kedeg eggie kie žügnecuala karomla[c]uala otet monduan Ha te vag xç vduozehed tenmagadat es münket (40) Feleluen kedeg a' mafic meg poreita uala otet monduan Sem te nem feled 30 istent, ki azon karhozatban vag, (41) es mert mü bizoñ igaz meltakat vezönc mü müuelkedetönc zereñt, de ez semmi gonozt nem tot (42) Es mond vala ignac Vram emlekezielmeg en rollam micor iutandaz te orzagodba, (43) Es monda oneki ic Bizoñ mondom teneked, ma en uelem lez paradiçomban (44) Vala 35 kedeg monnal hatod idö, es lötteneç fetetlegee kilenced ideiglen men a' földön, (45) es megfetetölö a' nap, es a' templomnac soporlaha közepet kette zakaztatec (46) Es iusltuen ic

nag' žoual monða Afa te kezeidbe aianlom en želletemet, eš
 166 ežt monđuan || ki lehelle (47) Latuan keđeg a' Centurio mel' lôt
 vala dičouëiti uala istent monđuan Bizon' ez igaz ember vala,
 (48) eš meňd a' gôlekêzetec kic egembe valanac e čudaua, eš
 5 lattac vala meľlec lëžneč vala verueň ô meľleket meğfordolnac
 vala (49) Alnacuala mežze meňd ô efmerô, eš a' nemberiee
 kic kôuettecuala ôtet galileabol latuan ezeket (50) Es ime eg
 Ioseph neuô fërfiu, ki vala io hires ember eš igaz, (51) Ez nem
 engedet uala ô tanalčocnac, eš mûuelkedetecneč Iudeaban Aro-
 10 matiabeli varofbeli, ki eš ô varia vala istenneč oržagat (52) Ez
 vepec Pilatofhoz, eš meğkêre ignac testet, (53) eš elueueň ta-
 kara gólčba, eš helhete ôtet a' ki vaiť koporfoba, kibe meğ
 sonha feaki nem vettetëtuala, (54) eš vala këžôletneč napia, eš
 a' žombat fëltetic vala, (55) Kôuetueň keđeg a' nemberiee kic
 15 ô uele iôttenec vala, galileabol latac a' koporfot, eš mikeppen
 helhettetët vala ô teste, (56) eš meğfordoluan këžëiteneč aroma-
 takat, eš keneteket eš bizon' a' paraňolat žerent vežtegleneč
 a' žombaton

x x i i i j

20 A Zombatnac elô napian, igen holual iöueņeč a' koporfo-
 hoz, | veleč hozuan aromatacat meľleket alkottacuala, (2) eš lëlec
 a' kôuet elhengereitueň a' koporforol, (3) eš be menueň nem
 lelëc vr ignac testët, (4) eš ug lôt micor meğfoğatkožtacuolna,
 yme ket ferfiac allapanac azoc mellet fënes ruhaban (5) mert
 25 keđeg fëlëneč, eš ô žemeľeckel a földre hailananac monđanac
 azocnac [†] mit kereťtec êlôt halottackal (6) niň it de felkôlt,
 emlekezietecmeg mikeppen bežellet tûnectec, micor meğ galilea-
 ban uolna (7) monđuan, mert ember fianac elkël aroltatni bûňš
 emberecneč kežebe eš meğfežëitetni eš harmad napon felkelui
 30 (8) eš meğemlekežtenec ô igëierôl, (9) Es meğfordoluan a'
 koporfotol hirdetec a' tizenegneč, eš meňd az egëbieņeč (10) Vala
 keđeg magdalnai maria eš Iohanna eš Iacabnac mariaia eš
 egëbec kic ô vele valanac meľlec monğacuala-a' tanëituaňocnac,
 (11) eš tettetec ô elôttôc mikeppen teuelgeneneč ez igëe eš
 35 nem hizneč vala azocnac (12) Peter keđeg futa a' koporfohoz,
 eš lehaioluan lata a' lellahocat ô magöcnac vetuën, eš elmeņe

čudalkoduan ōnōn benne hoǵ || mi lōt uolna (13) Es kettō azoc 167
 kōzzōl, azon napon mēnne vala az Emaus neuō [†] castēlba,
 ki vala hatuan lab földne Ihrlmtōl, (14) Es ōk beželnec uala
 egmafnac mēnd ezecrōl mellēc lōttecuala (15) eš vǵ lōt, micor
 bežellenenec ōnōn kōzōttōc, eš kerdēzkēdnēnec, Ihc kezeleituēn 5
 megēnuala ō veleč (16) Tartatnacuala kēdeg hoǵ ne esmerneč-
 meg ōtet (17) Es monda ōnekic Kie e bežēdec, kiket beželle-
 tēc iaruan eš zomorouac vattoc (18) Es feleluēn egǵic kinēc
 neue Cleophas monda ō neki Tenmagad ihrlmbeli žarandoc
 vaǵ, eš nēm esmertedmeg mellēc lōtteč ō benne ez napocban 10
 (19) Kienēc ō monda, mellēc Es mondanac neki Nazareti ičrol
 ki volt propheta ō mūelkēdetēben, eš bežēdēben eš hatalmas
 ferfu isten elōt eš mēndēn nēp elōt, (20) Es mikēppen attac
 ōtet a' papoc feiedelmi, eš mū feiedelminc halalnac karhozattāra
 eš megfezeitetteč ōtet, (21) Mū kēdeg remenlūcuala hoǵ meg- 15
 zabadeitando volna iſrlt, eš ma mēnd ezec felet harmad napia
 vaǵon immar mi vtan ezec lōtteč, (22) de es nemēl nemberiec
 mū kōzzōllōnc | valoc megyeztetteč ma mūnket, Kic vilamodat
 elōt voltanac a' koporfonal, (23) eš nēm leluēn meg ō tetteč
 iōuēnēc monduan es ōnmagocat anǵali latatot lattocat Kic mon- 20
 ǵac ōtet ēlni, (24) eš elmenenēc nemellēc mū kōzzōllōnc a kopor-
 fohoz, eš uǵan lēlec mikeppen a' nemberiec mondottac, de ōtet
 megneč lēlteč (25) Es ō monda azocnac O heitoc eš kēlō
 zūuōnec hinni mēnd azocat mellēket beželletteč prophetac,
 (26) nemde ezeket kellet e xcnac ženuedni, eš uǵ bemēnni ō 25
 dičōseǵēbe, (27) Es kezduēn Moysefrōl eš mēnd a' prophetacrol
 [†] maǵaraz vala ōnekic mēndēn irafocbol mellēc ōrolla vala-
 nac, (28) eš kōzeleitēnēc a' kastēlhoz houa mēnneč uala, eš ō
 tetteč ōnmagat mežzeb mēntēt, (29) eš kenžereiteč ōtet mon-
 uan Maraǵ mūuelōnc vram mert megeſtuehežic, eš immar a' 30
 nap lehailot Es bemēnē ō veleč, (30) eš uǵ lōt micor ennēc ō
 veleč, veuē a' keſeret eš meg alda eš megžege, eš nōiſta vala
 ō nekic, (31) eš megniltac ō žemēc eš megēfmerēc ōtet, eš ō
 elenežēc ō zemēc elōl, (32) Es mondanac egmafnac Nemde mū
 zūuōnc egōdōz vala ē mū bennōnc micor az vtban bežellēne 35
 mūnekōnc || eš az irafocat megūitna mūnekōnc (33) Es ſelkeluēn 168
 azon idōben megfordolanac iſrlmbe, meglēlēč a' tizen egǵet egbe
 gōlekezuēn eš azokat kic ō vele valanac (34) monduan mert

bizon felkôlt vr eş megieient fimonnac, (35) eş ôk megmondac
 mellec lôttec vala az vtban, eş miképpen megemertec ôtet a'
 keher nec zegerében (36) Mikor kedeg ezeket bežellenec ič alla-
 pec ô közepettec, eş monda ônekic Bekeség tûnectec en vağoc
 5 ne akariatoc félnevec (37) De meg haborottac eş megyettec
 alaituan ô magocat zellet lattocat (38) Es monda ônekic Mit
 haboroltatocmeg, eş gondolatoc žalnac tû zûnetecbe, (39) Lassa-
 toc en kezeimet eş en labaimat mert enmagam vağoc Tapazia-
 toc eş lassatoc, mert zelletnevec teste eş teteme ničen mikeppen
 10 engemet lattoc vallanom (40) Es micor ezeket mondotta volna
 mutata ô nekie kezeit eş labait (41) Meg eş kedeg azocnac
 nem hiuën eş ôrômöben čudalkoduan monda Vağon è it valami
 enni valo, (42) Es ôk hozanac neki eg fûlt hal rezet eş mez-
 zint (43) Es micor ôt volna ô elöttöc vëuën a' maradecocat
 15 ada ônekic (44) Es monda azocnac Ezec az igec melleket
 bežellëtem tûnectec, micor meg | volnevec tû ueletec, mert kelle-
 metefec mendenecevec betellefedniec mellec iruan vadnac moy-
 sefnec törüënen eş prophetaban eş pfalmofocban en rollam,
 (45) Tahat megûita ônekic ertelmeket hoğ ertenenevec irafocat
 20 (46) eş monda ônekic mert ig vağon irua eş ig keluala xcnac
 ženuedni, eş harmad napon halottaibol felkelni (47) eş peniten-
 tiat pŕedicaltatni ô neuëbe bûnönevec bočanattara menden nem-
 zetec közöt Ihrlmtöl kezduën, (48) Tû kedeg vattoc ezecnevec
 tanoi, (49) eş en erežtem en atamnac igeretët tû beletec, tû
 25 kedeg vilettec e varofban miglen ôltözteffetec iozagba magaffagba,
 (50) Ki vëuë kedeg azocat betaniaba, eş ô kezeit felemeluen
 megalda azocat (51) Es ug lôt micor megaldottauolna azocat
 elme ne ô töllöc eş viteticvala menbe, (52) eş öc imadkozuan
 nağ ôrömmel megfordolanac irlmbe, (53) eş valanac mendenha
 30 a' templomban dičeruën eş meg alduan iftent ||

J a n o s.

KEzdetben vala ige eş ige vala istennel eş isten vala ige 169
 (2) Ez vala kezdetben istennel (3) Mendenec ô miatta lôttenec
 eş ô nalanalkûl semmi nem lôt Mel lôt (4) ô benne életuala eş
 az élet vala [†] emberecneç feneflege, (5) eş a' fenefleg fetê-
 tecben fênlîc eş a' fetetec ôtet megnem foglaltac (6) Volt isten-
 tól ereztetet ember kinç neue vala Ianos (7) Ez iôt tanofagba
 hog' tanofagot uallana a' vilagrol (9) Igaz vilag vala ki meg-
 uilagofeit menden embert e vilagba iouôt (10) E vilagban vala
 eş e vilag ô miatta lôt eş e vilag ôtet megnem esmerte (11) Tu-
 laidon ônebe iôt eş ônei ôtet nem fogattac (12) Valameñnen kedeg 10
 fogattac ôtet adot ônekie hatalmat istenfiaia lenniec (13) Kie
 nem verebôl, sem testnec akarattabol, sem ferfiunac akaratta-
 bol, de zûlettec istentól, (14) eş az ige lôt teste | eş lakozie mû
 bennône, eş lattuc ô diçôfeget monnal atatol eggetlen eg zûle-
 tetnec-diçôfeget tellest malažtal eş igaffaggal (15) Ianos tano- 15
 sagot vallot ô rolla eş kaialtot monduan Ez az kit mondec ki
 en utannam iouendô eş en elôttem lôt, mert en elôttem valo
 vala, (16) eş ô tellessegebôl menç mû vottône malažtot malaž-
 tert, (17) mert a' tórueñ moyfes miat adatot, a' malažt kedeg
 eş az igaffag iç xç miat lôt (18) Istent sonha senki nem latta, 20
 hanem çac eggetlen eg zûletet fiu ki vaçon ařanac ôlêben ô
 meghirdette, (19) Es ez Ianosnac tanofaga micor ereztettec
 iřlmbôl a' fidoc papocat eş leuitacat ô hozia, hog' megkerdez-
 nec ôtet Te ki vaç (20) Es megvalla eş nem tagadameç mert
 en nem vaçoc xç (21) Es kerdec ôtet Mi azert Iltes vaç e te, 25
 Es monda, Nem vaçoc, propheta vaç e te, Es felele Nem

(22) Mondanac azert öneki, Ki vag' hog' feleletet aggone azoc-
 nac kie ereztettenec munket Mit mondaž tenen rollad (23) Monda,
 En vagoc kietlenben iuoltetnec žaua, Kezehetec vrnac utat mi-
 kent mondot ifaias propheta (24) Es kie ereztettec vala valanac
 170 a' leualtac kozzöl (25) Es kerdec otet es mondanac neki || Azert
 te mit kereztelz ha te nem vag' x; es sem Illes sem propheta
 (26) Felele önekie Ianos monduan En kereztellec vizben, tu
 kozottetec kedeg allot kit tu nem tuttoc, (27) o az ki en vtan-
 nam iouendö ki en elottem lot, Kinec nem vagoc melto hog'
 10 meg oggam o faruianac zyot (28) Ezec betaniaban lottec Iordan
 eluol hol uala Ianos kerezteluën, (29) Mafod napon kedeg lata
 Ianos ict o hozia iouette, es monda Ime istennec barana, ime
 ki eluezi e uilagnac bunet (30) Ez az kiröl mondec en vtannam
 io fellöl ki en elottem lot ki en elottem valo vala, (31) es en
 15 nem tudom vala otet, de hog' megielementetnec ifrlben, azert iouec
 en kereztelnem a' vizben, (32) es tanofagot vallot Ianos mondu-
 an, mert latam a' zelletet le zallatta meuböl monnal galambat
 es o raita maradot, (33) es en nem tudom vala otet, de ki
 ereztet engemet kereztelnem a' vizben az monda ennekem kire
 20 latandod a' zelletet lezallani es o raita maradni, Es az ki
 kereztel scent zelletben, (34) es en latam es tanofagot vallec
 mert o istennec fia (35) Mafod napon esmeg aluala Ianos es o
 taneituanı kozzöl kettö, (36) es tekentuën ict iaratta monda
 Ime istennec barana. (37) Es hallac a' ket taneituan otet bezel-
 25 lette es kouetec ict (38) Megfordoluan kedeg ic es latuan azo-
 cat otet kouettec monda Mit kereftec Kie mondanac o neki
 Rabi ki magaraztatic mesternec hol lakozol, (39) Monda önekie
 ic Iouetec es lassatoc Iouenec azert es latac hol lakoznec, es
 lakozanac ot a' napon, az idö kedeg vala monnal tized (40) Vala
 30 kedeg Andorias Simon peternec attafia, eg a' kettö kozzöl kie
 hallottacuala Ianostol, es kouettecuala otet (41) Ez lele elozer
 o atta fiat Simont, es monda o neki Megleltuc messiafi ki ma-
 garaztatic xcnac (42) es viue otet xhoz Tekentuën kedeg ic
 otet es monda öneki Te vag' Simon Iohanna fia, te hiuatol Ce-
 35 fasnac ki magaraztatic Peternec (43) Holda kehen kedeg akara
 ki menni galileaba, es lele Phulöpöt es monda öneki ic Koues
 engemet, (44) Vala kedeg phulöp Betfaiabol Andoriafnac es
 Peternec varofabol (45) Lele Phulöp Natanaelt es monda o neki

Kit Moyſes irt a tóruénben eſ a' prophetacban meglettúc Naza-
reți icht Nazarethbeli Iosephnec fiat, (46) Es monda óneki natha-
nael Nazarethból valami io lehet Monda óneki phúlóp Ióy eſ
lassad (47) Lata kedeg ic || Nathanaelt ó hozia ióuette eſ 171
monda ó rolla Jme igaz Ifrlita kiben alnoesag inčen (48) Monda
óneki Nathanael honnan esmertel engemet Felele ic eſ monda
óneki Mielót teged Phúlóp hiuna micor volna a' fige fa alat
latalac tegedet (49) Felele ó neki natanael eſ monda, Rabi te
vag' éló istennec fia te vag' ifrlnec kirala (50) Felele óneki ic
eſ monda, mert mondam teneked latalac tegedet a' fige fa, alat, 10
hized é ezectól nagobbakat laé, (51) Es monda ó nekic Bizon
bizon mondom tû nectec meglattatoc menet niluan, eſ istennec
angalit felmenóket eſ lezallocat embernec fiara

Capitulum ij

Es harmadnapon lőnec menekézóc galileabeli Canaaban, 15
Es oth vala icanac anúa, (2) Hiuattatec kedeg ic eſ ó taneitua-
nái a' menekézóbe (3) Es a' bor megfogatkózuán monda icanac
anúa óneki Bort nem valnac (4) Es monda óneki ic Mi teneked
eſ ennekem nemberi, nem iót meg en idem (5) Monda ó anúa
a' szolgacnac Valamit mondand tunektec tegétec (6) Valanac 20
kedeg ot vettetuén hat kő vedrec a' fidocnac tiztolattoc zerenť,
mendenic foglaluán ket kőblót auag' harmat (7) Monda ónekic
ic Tőlőtec be a' | vedreket vizzel, eſ be töltec mēd teteiglen
(8) Es monda ónekic ic Merhetec immar eſ vigétec a' naznag-
nac, Es viuec, (9) Hóg kedeg kostolta volna a' [†] naznag a' 25
borra lőt vizet eſ nem tudna honnan volna, a' zolgac kedeg
kie a' vizet mereitettecuala tuágacuala, Hiua a' naznag a' vőle-
gēnt (10) eſ monda óneki, Menden ember előzer a' io bort veti
eleue, eſ micor megrezegőlendnec tahat azt a' mel' alab valo,
te kedeg tartottad a' io bort eddeglen (11) Ezt tené ic a' ielen- 30
segecnec kezdeteben galileabeli canaaban, eſ megielemente ó dičő-
fégēt eſ hūnec ó bele ó taneituaíi (12) Ennec utanna le zalla
Capharnaumba ó eſ ó anúa eſ ó attafiai, eſ ó taneituaíi Es
lakozanac ot nem foc napocban, (13) eſ rokon vala a' fidocnac
hufetec, eſ felmene ic iherlmbe, (14) eſ lele a' templomban 35
arolocat Iuhocat eſ tehēnket eſ galambacat, eſ a' pénz valtocat

vlettēc, (15) eş micor al kototuo lna moṇnal oftort a' kōtelečkēc-
 bōl ki vete mēnd a' tēplombol a' iuhokat eş a tehenēket, eş
 a' penzualtoenac erēket elhimte, eş aṣtalocat eldōite, (16) eş
 azoenac kie a' galambakat aroḷḷacuāla moṇda, viġētēc ki ezēket
 172 inuen || eş nē akariatoc tennetēc en aṣamnac hazat komplarfagnac
 hazaia, (17) de meġemlekezenēc ō taneituāni mert iruan vaġon
 te hazadnac zērelme meġōt engemet (18) Feleleñēc azert a'
 fidoc eş moṇdanac neki, mi ielenfeget mutaē mūnekōnc mert
 eṣt tezed (19) Felele iē eş monda ō nekie Fehētēc meġ e tēp-
 10 plomot, eş harmadnapoeban felkōltōm aṣt (20) Mondanac azert
 ōneki a' fidoc Nēġuen hat eṣtēndōeben alkottatōt e tēplom eş
 te harom napoeban kōltōd fel aṣt, (21) ō kedēġ monġauāla ō
 teṣtēnēc tēplomarol, (22) Mikor azert felkōltuo lna halottaibol
 meġemlekezenēc ō taneituāni mert ezēket moṇdotta ō teṣterōl
 15 eş hūnēc az irafoenac eş a' beṣēdeñēc meḷḷeket moṇdot iē
 (23) Mikor kedēġ volna iḥrīmben a' huṣetben az ynēp napon
 fokac hūnēc ō neugebe, latuan ō ielenfeġit meḷḷeket teṣenuāla
 (24) Ō kedēġ iē nēm hiṣiuāla ōmagat ōnekie, azert hoġ ō
 eṣmerne mēndēneket, (25) eş mert nēm volna kellemetēs ōneki[c]
 20 hoġ valaki tanofaġot vallana emberrōl, mert ō tuġġa vala mi
 volna emberben

ii j

Uāla kedēġ a' leuāltac kōzzōl ember Nicodemuṣ neuō a'
 fidoenac feḏelmec | (2) Ez iōuō iēhoz eyel eş moṇda ōneki Rabi
 25 tuġġue mert iṣtentōl iōttel meṣter mert ſenki nēm teheti e ielen-
 feġeket meḷḷeket te tēz, ha nēmha lend iṣten ō uele (3) Felele
 iē eş monda ōneki Bizoṇ bizoṇ moṇdom tēnekeḏ, mert hanēmha
 ki vyonnan žūletendie nēm lathatṭa iṣtenñēc orṣaġat (4) Monda
 ō neki Nicodemuṣ mikeppen žūlethetic ember micor vēn ležen,
 30 minem mehet eṣmēġ be ō aṣnanac haṣaba eş hoġ eṣmēġ žūlet-
 heṣtēc (5) Felele iē eş moṇda Bizoṇ bizoṇ moṇdom tēnekeḏ,
 hanēm ha ki eṣmēġ žūletendie vizbōl eş ſcent lélecbōl, nēm me-
 het be iṣtenñēc orṣaġaba (6) Meḷ teṣtōl žūletet a' teṣt, eş meḷ
 zelletōl žūletet a' žellet, (7) ne ēudalkoġġal mert mondam
 35 tēnekeḏ, kel nectēc vyonnan žūletneṣtēc, (8) žellet hol akar ot
 lehel eş ō žauat hallōd de nēm tudōd honnan iōyōn auāġ houa

menűnen Igen vaġon menűen ki zűletet zelletűl (9) Felele Nico-
demus eű monda őneki Mikeppen lehetűe ezec (10) Felele iű eű
monda őneki Te vaġ meűter iűlben eű ezeket nem tudod
(11) Bizoű bizoű mondom teneked, mert mű beűellűű meűlet
tudone eű tanolone meűlet lattone eű mű tanofagonkat be nem
vezitec, (12) ha földieket || monďottam tűnecűe eű nem hizitec, 173
mikeppen hizitec ha menűieket monďandoc tűnecűe, (13) eű
fenki fel nem meűen menűbe, hanem ki leűallot menűbűl ember-
űe fia ki vaġon menűben (14) Es mikeppen moyűes felmagaz-
tatta a' keűot a' kietlenűben, uġan kel fel magazűtatni ember 10
fianac, (15) hoġ menden ki hizen ő bele elűe vezien de valűa
az őrűc eűletet (16) Mert iġ zerette iűten e uilagot, hoġ ő fiat
eġġetlen eġ zűlűttet adna hoġ menűen ki hizen ő bele el ne
vezien de valűa az őrűc eűletet, (17) mert nem ereűztette iűten ő
fiat hoġ itűlle e uilagot de hoġ vűduűzűlűűn e uilag ő miatta 15
(18) Ki hizen ő bele nem itűltetűe, Ki keűeġ nem hizen immar
megitűltetűet, mert nem hizen iűtenűe eġġetlen eġ zűletet fianac
neűbe (19) Ez keűeġ az itűlet mert fenűűeġ iűt e uilagba, eű
inkab zerettec emberec a' űetűűeġet hoġ nem a' fenűűeġet, mert
valanac ő műűelkeűeűe gonozűc, (20) mert menűen ki gonozűl 20
műűelkeűeűe ġűlűűi a' űenűűeġet, eű nem iű a' űenűűeġre, hoġ
megűe űedűűenűe ő műűelkeűeűe (21) Ki keűeġ teűen igaffagot
iű a' űenűűeġre, hoġ meg ielűntűűenűe ő műűelkeűeűe | mert iűten-
ben lűttec (22) Ezec utan iűűű iű eű ő taneűtuaűi Iűűeűac űűl-
debe eű ot lakozűc uala ő ueűe eű oth kereűtel vala, (23) Vala 25
keűeġ Ianoű kereűtelű Enonbaű rokon Salmihoz, mert űoc vizec
valanac oth eű iűűe vala eű megkereűtelkeűeűe vala (24) mert
meg Ianoű nem ereűztetűet vala a' tűmlűűe, (25) Lűt azert ker-
deűet Ianoű taneűtuaűi kűzzűl a' űűűeűal a' tűűtolatrol (26) Iű-
űeűe Ianoűhoz eű monďanac neki Rabi ki teűeűed vala Iordan 30
elűűl kinec tanofagot vallal, ime ez kereűtel eű menűenűe iűűe
ő hozia (27) Felele Ianoű eű monďa Nem vehet ember valaműt
haneműha lend ő neki aduaű menűbűl (28) tűűmagatűc vallotűc
ennekűm tanofagot mert monďottam leġeű nem vaġűc en xű de
mert [†] ereűtetem ő tűllű, (29) Ki valűa a' menűzzont az a' 35
vűlegűű, A' vű legennűe keűeġ baratűa ki al eű halġatűa őtet
űrűmmel őrűl a' vűlegennűe zűuaűert Ebben azert en őrűmem be
tűlt (30) Annac kel fel nűni ennekűm keűeġ meg kűűűeűeűem

(31) Ki fell'öl iôt mēdeneceñeç felette vağon, Ki földböl vağon földböl bezel' Ki meñböl iôt mēdeneceñeç felette vağon (32) Ki || 174 eş mell'et latot eş hallot azt tanolla eş ô tanofagat senki nem vëzi, (33) Ki keđeg vendi ô tanofagat meg iegzette mert isten sigaz [+], (34) mert kit isten ereztet istenneç igeiet beželli, mert nem mertec žerent atta isten a' zelletet, (35) Ata žereti fiat eş mēdeneket adot ô kezebe (36) Ki hižen fiuba valła az ôröc életet, Ki keđeg hütötlen fiunac nem laŧta az ôröc életet, de istenneç haragia marad ô raita

10

iiij

Hog' keđeg meg esmere iç, mert a' leuالتac meghallottac hog' iç töb taneituañokat težen eş kereztel hog' nem Ianos, (2) iollehet iç senkit nem kereztelne de ô taneituañi (3) meghağa Iudeat eş elmenę esmeg galileaba (4) Kël vala keđeg ô 15 neki Samaria kôzepe altal elmenni (5) Iuta azért iç samarianac varosaba ki mondatic sicharnac rokon a' maiorhoz kit adot Iacob Iosephneç ô fianac (6) Vala keđeg ot Iacob kuta Ihe keđeg megfarraduan az utban, vlô ot a' kut felët Vala keđeg az idô monnal hatod (7) Iôuô eg' nemberi samariabol viz mereiteni, 20 monda ôneki | iç Ağ ennekem innom (8) mert ô taneituañi el mentenę vala hog' etket vennenę, (9) Monda azért ô, neki a' samariai nemberi, mikëppen te fido valuad kërž en töllem innod ki vağoc samariabeli nemberi, mert a' fidoc nem kôzöfölnę vala a' samariabelieckel (10) Felele iç eş monda ôneki, Ha tud- 25 nad istenneç aiandokat, eş ki az ki monğa teneked ag' ennekem innom, netalantal te kertel volna ô töllô eş adot volna teneked eleuen vizet, (11) Monda ô neki a' nemberi, Vram ingēn niñčen miuel merēh, eş a' kut magas azért honnan vallođ az eleuen vizet, (12) minem vağ te nağob mü atānetol Iacobtöl ki atta 30 munekönc e kutot, eş ô belöllô iut eş ô fia i eş ô barmi (13) Felele iç eş monda ô neki Menden ki izic e vizböl esmeg megzomiuhozie, Ki keđeg izęc a' vizböl kit en adoc nem zomiuhozie ôröcke, (14) de a' viz kit en adoc lēzen ô benne viznec forrasa boito az ôröc életbe (15) Monda ôneki a' nemberi Vram agğad 55 ennekem a' vizet hog' ne zomiuhoziam, eş ne iöyec ide mereitenem (16) Monda ô neki iç Meñ el hyad ide te feriedet eş

iôy ide || (17) Felele a' nemberi eş monða Ninçen feriem, Monða 175
 ô neki iç Iol felelel mert inçen feriem, (18) mert ôt ferieket
 vallottal, eş ez kit vallaž nem te feried ezeket igazakat [+]
 monðad (19) Monda ô neki a' nemberi Latom mert propheta
 vağ te, (20) mû ataine e hêgen imadkoztaç eş tû uğ mondotoc, 5
 mert ihrlmben vağon a' hel hol kel imadkozni (21) Monda
 ôneki iç Nemberi hiğ ennekem, (+) micor sem e hegen sem ihrlm-
 ben nem imağğatoc atāt, (22) tû imattoc mellel nem tuttoc mû
 imadone mellel tudone Mert az vduoffeg a' fidoc kôzzôl kôlt ki,
 (23) de iô az idô eş ma vağon, micor igaz imadoc imağğac 10
 atāt lêleçben eş igaffagban, mert afa eş iſſeteneket keres kie
 imağğac ôtet (24) Iſten zellet, eş azokat kie ôtet imağğac zel-
 letben eş igaffagban kël imadnioc (25) Monða ôneki a' nemberi
 Tudom mert Meſſias eliô ki monðatic xçnac Mikor azert eliouend
 az mûnekônc meghirdet mençeneket, (26) en vağoc ki bezelleç 15
 ſeneked, (27) eş legottan elioueneç ô taneituañi eş çudalkodnac-
 uala mert a' nemberiuel bezellene De maga ſenki nem monða
 mit kerež, auağ mit bezellež | ô uele, (28) meğhağa azert a'
 nemberi ô vedrêt, eş elmeñe a' varofba eş monða az emberec-
 neç (29) lôyetec eş laſſatoc az embert ki meğmonða ennekem 20
 mençeneket valameſſeket tôttem, midenem ô e xç (30) Es a'
 varofbol ki mêneneç ſokan eş iutanac ô hozia (31) Azon kôzbe
 kericuala ôtet ô taneituañi monduan Rabi egel, (32) Ô keðeg
 monða ônekie Ennekem vağon eiendô êtkem, kit tû nem tuttoc
 (33) Mondnacuala azert a' taneituañoc egmaſnac Midenem valaki 25
 enni hozot e ôneki (34) Monða ônekie iç En êtkem az hoğ
 teğem ô akaraſſat ki erežtet engemet, hoğ meğ tókêllem ô
 dolgat (35) Nem de tû monğatoc e hoğ meğ neğ honapoc vad-
 nac eş az aratat eliô, ime en mondom tû nectec Emelleſtec ſel
 tû zemeiteket, eş laſſatoc a' videkeket mert ſeiêrec immar az 30
 aratatra, (36) eş ki arat êrdemet vèzi, eş ki gôit gimôlçôt az
 ôrôc êletbe, hoğ ki es vet egembe ôrôllôn eş ki arat, (37) mert
 ebben vağon az igaz ige, mert egeb ki vet eş egeb ki arat
 (38) en erežtettelec tûtôket aratnotoc, mellel tû nem munkal-
 kottatoc, egebec munkalkottac eş tû ô munkaiocba be mençetec 35
 (39) A' varofbol keðeg a' ſamaritanofoc || kôzzôl ſokac hûneç ô 176
 bele a' nemberineç zauaert tanofag vallatſaert, mert meğmondot
 ennekem mençeneket valameſſeket tôttem, (40) micor azert

iuttanac uolna ô hozia a' famaritanofoc kerucuala ôtet hog' ot
 maradna eş marada ot ket napocban (41) eş nagğal tóbbec
 hūnec ô bežedeiert (42) eş a' nemberineç [†] mondnacuala, mert
 immar nem te bežededert hižōne mert mūnōnmağone hal'ue eş
 5 tuğg'ue, mert ez evilagnac igaz vduōzeitō iō (43) Ket nap utan
 keđeg ki mēne innen eş elmēne galileaba, (44) mert ô tanofa-
 got valla, mert prophētanac ô hoūāban niñe tižteffēge, (45) Micor
 azert iutot uolna galileaba fogadac ôtet a' galileabeliec, mert
 mēdeneket lattacuolna meļ'eket tōtuala iħrīmben az innep na-
 10 pon, mert ôk eş az ynnep napra iōttecuala, (46) lōuō azert
 esmeg galileabeli Canaaba, hol a' vizet tōttō uala borra Es vala
 neminemō kiralča kinēç fia betegluala Capharnaumban, (47) Ez
 mikor hallotta uolna mert iç iōtuolna Iudeabol galileaba mēne
 ô hozia, eş keruola ôtet hog' ležallāna eş meğvigažtana ô fiat
 15 mert | kezdetuala meğhalni (48) Monda azert iç ōneki Hanemha
 fōldi ielenfegeket eş meñni ielenfegeket latandotoc nem hižtec
 (49) Monda ōneki a' kiralča Vram žalle mi elōt meğ hal'ōn en fiam,
 (50) Monda ô neki Meñ el te fiad el Hūn az ember a' bežedneç
 meļ'et mondotuala iç, eş elmeğen vala, (51) Immar keđeg ô
 20 ležallatta ô žolgai keļenēç eleibe, eş meğhirdetēç ōneki mon-
 uan mert ô fia elne (52) Kerdi uala azert az vđōt ōtōllōc kiben
 meğiobbolt uolna, eş mondanac ōneki mert tegnapon hatod idō-
 ben hağameğ ôtet a' hideg lēlet, (53) Meğesmere azert az afa,
 mert az idō vala kiben monda iç ô neki, te fiad el eş Hūn az
 25 ember eş mēnd ô haza (54) E mafod ielenfeget teue esmeg iç,
 micor iōtuolna Iudeabol galileaba

V

EZec utan vala a' fidocnac ynnepēç napia eş fēlmene iç
 iħrīmbe (2) Vala keđeg Iħrīmben probatica neuō balas to, ki
 30 neuēžtetie heberōl bethsaidanac, valuan ôt porticoft, (3) ezeçben
 fēkžen uala lēletēzetefecneç nağ fokafaga, vakocnac, fantacnac,
 ažottaenac, varuan a' vizneç mozdolažtat (4) Vrnac keđeg an-
 177 ġala idō || zereñt ležaluola a' halaftoba eş meğmozdoltaticuala
 a' viz, eş ki elōzer ležallotuolna a' halaftoba a' vizneç mozd-
 35 lažta utan meğvigažicuala valami betegfeğtōl foglaltaticuala
 (5) Vala keđeg ot neminemō ember valuan ô betegfeğeben har-

mié nólé eztendõt (6) Ezt micor lattauolna ič fekette eş megef-
merteuolna mert immar foc ideie volna monda ô neki Akarž
megvigažnod è (7) Felele ôneki a' leletezetes, Vram ninč embè-
rem hoğ mikor meghaboroland a' viz erežien engemet a' toba,
miglen kedeğ en eliutoc egeğ zal le en.elõttem (8) Monda 5
ôneki ič Kel' fêl ved fêl te ağadat eş iarih (9) eş legottağ meg-
uigazec az ember, eş felkele eş vêuê ô ağat eş iaruala Vala
kedeğ zombat a' napon (10) Mondnacuala azert ôneki ki meg-
uigažotuala, Zombat vağon, Nem illic teneked feluenned te
ağadat (11) Felele ônekic Ki meguigažta engemet az monda 10
ennekem Kel' fêl ved fêl te ağadat eş iarih, (12) Kerdec azert
õtet ki az ember ki mondotta teneked, ved fêl te ağadat eş
iarih (13) Ez kedeğ ki meguigažotuala | nem tuğğauala ki volna
Ihc kedeğ elhaila a' helen žerzet gôlekèzettôl (14) Annac utanna
lêle ôtet ič a' templomban, eş monda ôneki Ime meguigažtal 15
immar ne akarih bûnhônnođ hoğ valami gonožb ne törtennec
teneked (15) Elmene az ember eş megmonda a' fidocnac, mert
ič volna ki meg vigažtottauolna ôtet (16) Azert ûldoziucuala a'
fidoc ičt, mert ezeket težiuala zombaton (17) Ihc kedeğ felele
ô nekie En ařam maiglağ mûuelkedic eş en mûuelkedem, 20
(18) Azert inkab kerefic vala a' fidoc ôtet megôlmi mert nem
čac a' zombatot feiti uala meg, de eş ônmagat monğauala iften-
nec teuèn ônmagat egeğlôue iftenuel Felele es ug ič eş
monda ônekic (19) Bizon bizon mondom tûnectec Nem tehet fiu va-
lamit ô tôllô, hanemba mell'et latand ařat tenni, mert valamel' 25
leket az tend ezeket es fiu azonkeppen teži, (20) mert ařa
zereti fiat eş meneneket mell'eket težen megiełenti ôneki, eş
ezectôl nağob mûuelkedeteket mutat ôneki, hoğ tû čudalkoğga-
toc (21) mert mikent ařa felkôlt halottacat eş êltet, igen || es fiu 178
kiket akar êltet, (22) Es mert ařa nem itêl valakit, de menen 30
itêletet adot fiunac, (23) hoğ menenec tižtel'ec fiat, mikent es
tižtelic ařat Ki nem tižteli fiat nem tižteli ařat ki erežtette ôtet
(24) Bizon bizon mondom tûnectec, mert ki halgařta en igeinnet
eș hizen ôneki ki erežtet engemet valľa az ôrôc êletet, eş itê-
letbe nem iô de megen halalbol êletbe (25) Bizon bizon mon- 35
dom tûnectec, mert iô az iô eş ma vağon, micor a' halottac
hallac iftenfianac žauat eş kic hallac elnec, (26) mert mikeppen
ařa val êletet ôñ benne, (†) (27) eş hatalmat adot ôneki itêletet

tenni mert emberneç fia (28) Ne akariatoc eýt žudalkodnotoc,
 mert iôt az idô, kibę męndenę kic a' fereęben vadnac, hal'lac
 iſtenſianac žauat (29) eš [†] eleue iônę, kic iokat tôttenę
 5 ełetnę felkeleteęben, de kic gonožokat mūuelkeťtec itełetnę fel-
 keleteęben (30) Nem tehetę en tóllem valamit de mikęppen
 halloc itelec, eš en itełetem igaz, mert nem kerefem en itełete-
 met de [†] akaratťat ki erežtet engemet atať (31) Ha | en tano-
 ſagot valloc en rollam en tanofagom nem igaz, (32) eęeb vaęon
 ki tanofagot val en rollam, eš tudom mert igaz ô tanofaga kit
 10 val en rollam, (33) tū erežtetec Ianofhoz, eš tanofagot valla [†]
 igaffagnac, (34) en keđę nem vęzec embertól tanofagot, de eš
 ežeket mondom hoę tū vđuôžółłetec, (35) ô vala az egô žouet-
 nec, eš a' feńlô tū keđę nem akaratoc eę ideig vigadnotoc ô
 ſeneſſeęeęben (36) En keđę valloc Ianofol naęob tanofagot,
 15 mert a' mūuelkeđet melleket adot ennekęm aťa hoę teęem azo-
 kat, a' mūuelkeđetec melleket en tezec tanofagot valnac en
 rollam mert aťa erežtet engemet (37) eš ki erežtet engemet aťa,
 a' tanofagot val en rollam, eš mert nem hoę valaha ô žauat
 hallottatoc, de ſęm łattatoc ô žemelťet, (38) eš ô igęiet nem
 20 val'latoc tū bennetę lakozouol, mert kit az erežtet annac tū
 nem hižtec (39) Forgaffatoc irafocat kicben alaťtatoc vallanotoc
 az ôrôc ełetę eš azoc mellec tanofagot valnac en rollam, (40) eš
 179 nem akaratoc iônôťoc en || hoziam hoę ełetę val'latoc (41) Feńe-
 ſęget embereťtől nem vęzec (42) de en efmertełec tūtôket mert
 25 iſtennę zerelmet nem val'latoc tū bennetę (43) En iôttem en
 aťamnac neuębe eš nem vęžtec engemet ha eęeb iouend ô neuębe
 ažt be vęžitec (44) mikeppen hihettec tū kic dičôſeget eęmaſtol
 vęžtec eš a' dičôſeget ki iſtentól ônmagatol vaęon nem kerefitec
 (45) Ne akariatoc aleitanotoc hoę en leęec tūtôket vadolando
 30 aťanal, vaęon ki vadol tūtôket Moyſęs kibe tū remękettec
 (46) Mert ha hinnetę moyſęſnę hinnetę neťalantal ennekęm
 eš, mert az en rollam irt, (47) Ha keđę az irafinac nem hiž-
 tec, mikeppen hihettec en igęimnę

v j

35 Ežec utan elmene ię galileabeli tenger altal ki monďatie
 tiberiadifnac (2) eš kôueti uala ôtet naę ſokaſſag mert laťťac-

vala a' ielenſegeket meſſeket tēzen vala ezeken kic beteglneć
 vala, (3) Elmēne azert ić a' hēgre eſ ot v̄luala ō taneituaniual
 (4) Vala kēdeg rokon huſuet a' ſidocnac ynnepec napia (5) Mikor
 azert ſelemelteuolna ić ō zēmeit eſ lattauolna | mert nać ſokaſlag
 iōt ō hozia monda ph̄lōpnec Honnan većōnc keñereket hoć⁵
 ećenec ezec (6) Ezt kēdeg mongauala kēſertuen ōtet mert ō
 tuććauala mit volna teiendō (7) Felele Ph̄lōp, Ket žaz penz
 arra keñerec nem elegec ećenec, hoć eć mēnden keuefet mit
 većen benne (8) Monda ōneki eć ō taneituani kōzzōl Andorias
 ſimon peterneć attafia, (9) Eć germec vaćon it, kinec vadnac¹⁰
 ōt arpa kēneri eſ ket hali, de ezec mik ezenneiec kōzōt (10) Monda
 azert ō nekic ić. V̄lteſſetecle a' nepeket, Vala kēdeg ſoc žena
 ot a' helēn, le v̄lenec azert a' ferfiac žammal monnal ōtzer eze-
 ren, (11) Veue azert ić a' keñereket, eſ micor halalatot tōtuolna
 eloža az v̄lōnec, azonkeppen eſ a' halacban mēnet akarnac-¹⁵
 uala, (12) Hoć kēdeg betōltec vala monda ō taneituaniac,
 Gōhetec ſel a' derebeket, meſſec meć marattacuola, hoć elne ve-
 ienec, (13) ſel gōitec azert, eſ betōltenec a' derebecbōl tizen-
 ket ſiles koſarocat, az ōt arpa keñerecbōl eſ a' ket halacbol,
 meſſec meć marattanac azocbol kic || ōttec vala (14) Az emberec¹⁸⁰
 azert micor [lattacuolna a' ielenſeget meſſet tōtuola mondnac-
 uala, mert ez az igaz propheta ki iōuendō ez uilagba (15) Ihe
 kēdeg micor megeſmerteuolna mert iōuendōc valanac hoć ōtet
 megfognac, eſ ōtet kirall'a tennec, elfuta a' hēgre eſmeg ōnōn
 maga (16) hoć kēdeg eſtue lōtuolna ležallanac ō taneituani a'²⁵
 tengerre, (17) Es micor ſel menteuolna a' haioba iōuenec ten-
 ger elue Kafarnaumba, eſ immar ſetet lōt vala, eſ nem iōtuola
 ō hoziaioc ić (18) A' tenger kēdeg tamadoz uala nać žellel
 futatuan, (19) Mikor azert eueztec volna huzon ōt auać harmic
 lab fōldet, latac ićt a' tengeren iaratta eſ a' haiohoz kōzeleiteni³⁰
 eſ ſelemenec (20) ō kēdeg monda ō nekic En vaćoc ne akar-
 iatoc ſelnetec (21) Akariac vala azert ōtet a' haioba venni, eſ
 legottan a' haio futa a' fōldre kire mēnec vala (22) Maſod-
 napon kēdeg a' gōlekezet ki alvala tenger eluōl, lata mert
 ećeb haio nem volna ot hanemćac az eć, eſ mert nem ment-³⁵
 uolna ić be a' haioba ō taneituaniual, de ćac ō taneituani men-
 tecuolna be (23) de | ećeb haioe iutanac thiberiadifbol rokon a'
 helhez hol ōttecuola a' keñeret iſtenneć halat aduan, (24) Mikor

azert latta uolna a' g'olekezet mert ic nem volna ot, es sem o
 tanaituani Felmenenec a' haiocba, es ionenec Capharnaumba
 kerefusen ict (25) Es micor megeltec uolna otet tenger elnol
 mondanac o neki Rabi micor iottel ide (26) Felele nekic ic es
 5 monda Bizon bizon mondom tuncetec kereftec engemet, nem
 mert a' ielenfegetet lattatoc, de mert a' keherceböl ottetec es
 megelegettetec (27) Muuelkeggetc eteket nem ki eluez de ki
 megmarad az oroc eletbe kit emberne fia ad tuncetec, mert
 ezt ata isten meg iegzette (28) mondanac azert o neki mit
 10 tegonc hog muuelkegguc istennec io muuelkedetit (29) Felele
 ic es monda onekic Ez istennec muuelkedetit hog higgetec o
 bele kit o ereztet (30) Mondanac azert o neki Mel ielenfeget
 tez ezert te hog lassuc es higgonc teneked, mit muuelkedel,
 (31) mu atainc mennat ottenec a' kietlenben, mikent iruan
 181 vagon || Menbol keheret adot onekic ennec (32) Monda azert
 onekic ic Bizon bizon mondom [†] tuncetec, nem adot moyfes
 tuncetec keheret menbol, de en atam ad tuncetec igaz keheret
 menbol (33) Mert ez az igaz keher ki menbol lezallot es ad
 eletet euilagnac (34) Mondanac kedeg oneki Vram mendenha
 20 aggad munekonc e keheret (35) Monda azert onekic ic En vagoc
 eletnece kehere Ki ionend en hoziam nem ehezic, es ki hiend
 en belem nem zomiuhozic oroke (36) De mondom tuncetec,
 mert lattatoc engemet es nem hittetec, (37) mendent melllet
 ad ennekem ata en hoziam io, es az ki iot en hoziam nem
 25 vetemki, (38) mert lezallottam menbol nem hog tegem en aka-
 ratomat, de o akarattat ki ereztet engemet ataset, (39) mert ez
 o akaratta ki ereztet engemet atae hog mendent melllet adot
 ennekem, ne vezesset el abban, de felkolcem azt az vtolfo napon
 (40) Ez kedeg en atamnac akaratta ki ereztet engemet hog
 30 menden ki latfa fiat es hizen o bele valla az oroc eletet es en
 felkoltom | otet az vtolfo napon (41) Morognacualla azert a' fidoc
 arrol mert mondottauolna En vagoc a' keher ki lezallottam
 menbol (42) es mondnacualla Nemde ez e Iosephnec fia, kinec
 mu esmertuc atfat es aumat mikappen monga azert ez mert
 35 menbol zallottam le (43) Felele azert ic es monda onekic Ne
 akariatoc morgantoc egmaffal (44) Senki nem iohet en hoz-
 iam hanemha ata ki ereztet engemet vonanga otet es en fel-
 koltom otet az vtolfo napon, (45) mert iruan vagon prophetac-

ban Es ležneç mendenec taneitattac iftentôl, Menden ki hallot
 atatol eş tanolt iô en hoziam (46) nem hoğ atāt latta valaki,
 hanem çac az ki iftentôl vağon latta atāt, (47) bizon bizon
 mondom tūnecteç ki hižen en belem valła az ôrôc êletet (48) En
 vağoc êletneç keñere, (49) tū ataitoc ôttenec mennat a' kiet-⁵
 lenben eş meğholtanac, (50) Ez az êletneç keñere meñbôl ležallo,
 hoğ ha ki ô belôllô eiendic megne halłon (51) En vağoc az
 êlô keñer ki meñbôl ležallottam, (52) ha ki || eiendic e kenerbôl el¹⁸²
 ôrôcke Es e keñer kit en adoc en testem êlet e uilagert (53) Fo-
 nalgnaçuala azert a' fidoc eğmařal monduan Mikeppen adhatła¹⁰
 ô testet mūnekône megennône (54) Monda azert ônekic ihe
 Bizon bizon mondom tūnecteç, hanemha eienditeç ember fianac
 ô testet eş yangatoc ô vëret nem vallatoc az êletet tūn benne-
 teç (55) Ki ezi en testemet eş izia en veremet valła az ôrôc
 êletet eş en fel kôltôm ôtet az vtolfo napon (56) Mert en tef-¹⁵
 tem bizon etec eş en verem bizon venereç (57) Ki ezi en tes-
 temet eş izia en veremet en bennem lakozic eş en ô benne,
 (58) Mikeppen ereztet engemet êlô ata eş en êlec ataert, eş ki
 ezic engemet eş ô el en erettem (59) Ez a' keñer ki ležallot
 meñbôl, Nem mikeppen tū ataitoc ôttenec mennat eş meğ hol-²⁰
 tanac, ki ezi e keñeret el ôrôcke (60) Ezeket monda a' fina-
 gogaban taneituan kaphornaumban, (61) Sokac azert ô taneit-
 uani kôzzôl haluan mondanac Kemeñ e bežed ki halgathatła ažit
 (62) Tuduan keđeg iç ônôn nala mert errôl morgananac ô taneit-
 uani monda ônekic E gonožbeit tūtôket, (63) Ha azert | latan-²⁵
 gatoc emberneç fiat fel menni hol uala elôzer, (64) žellet ki
 eleueneit test nem hažnal valamit, Az igec melleket bezelletem
 tūnecteç žellet eş igaffağ (65) De vadnac nemelleç tū kôzzôl-
 letteç kie nem hižec, mert tuğğa vala kezdettol foguan iç kie
 volnanac hiendôc, eş ki elarolando volna ôtet (66) eş monduala³⁰
 Azert mondam tūnecteç, mert senki nem iôhet en hoziam hanem
 ha lend ôneki aduan en atamtol (67) Ettôl foguan ô taneituan
 kôzzôl sokac menenec mege eş immar nem iarnacuala [†] ô vele
 (68) Monda azert iç a' tizenkettôneç Mineñde tū es elakartoc
 menneçteç e (69) Felele azert ôneki Simon Peter Vram kihez³⁵
 meğône, ôrôc êletneç igeiçet vallod, (70) eş mū hiziuc eş meğ-
 esmertuc, mert te vağ xç istenneç fia (71) Felele azert ônekic
 iç, Nemde en tūtôket tizenketten valažtottalac e, eş tū kôzzôl-

letec eg' ordog (72) Mongavala kedeg scariuthi fimon iudafarol, mert ez vala elarolando otet, iollehet a' tizenkettő közzöl volna eg'

v ij

5 EZec vtan kedeg ic iaruala galileaban mert nem akaruala
 183 iarni iudeaban mert || a' fidoc kereficuala otet megolniec (2) Vala
 kedeg rokon scenofegia a' fidocnac innepec napia, (3) Mondanac
 azert o neki o attafiai Eregele innen es men iudeaba, hog te
 taneituanid es lassac te muuelkedetidet melletet te tez (4) mert
 10 senki nem tezen vala mit reitecben es kerefi ielen voltat, Ha
 ezeket tezed ielenchedmeg temagadat e uilagnac (5) mert iugen
 o attafiai sem hiznecuala o bele (6) Monda azert onekic ic En
 idem megnem iutot el tu idetec kedeg menden ha kez (7) E
 uilag nem gulolhet tutoket engemet kedeg gulol, mert en tano-
 15 sagot valloc o rolla mert o muuelkedeti gonozoc, (8) tu menue-
 tec fel az ynnep napra En kedeg nem megec fel az ynnep
 napra, mert meg en idem nem toltbe (9) Ezt micor o mondotta-
 uolna marada galileaban, (10) Hog kedeg felmentec uolna o
 attafiai, tahat o es felmene az ynnep napra nem ielennen de
 20 monnal titkon (11) A' fidoc azert kereficuala otet az ynnep
 napon, es mondnac uala hol vagon az (12) es foc morgas vala
 o rolla a' golekezet kozot mert nemelllec mondnacuala hog io,
 egebec mondnac | uala nem, de elhiteti a' golekezetet, (13) de
 maga senki nem meruala ielennen bezelleni orolla a' fidocnac
 25 felelmekert (14) Immar kedeg az ynnep nap koeleituen fel-
 mene ic a' templomba es taneituala (15) es cudalkodnacuala a'
 fidoc monduan Mikeppen tud ez irast ha nem tanolta (16) Felele
 onekic ic En tanofagom nem enem de aze ki ereztet engemet
 (17) Ha ki akaranga o akaraftat tenni, megesmeri a' tanofag-
 30 bol ha iftentol legem auag enemmagamtol bezellec, (18) Ki onon
 tollo bezel on dicofeget kerefi Ki kedeg kerefi o dicofeget ki
 ereztette otet az igaz es hamiflag o benne in (19) Nemde Moy-
 ses atta e a' toruent tuncetec, es senki tu kozzolletec a' toruent
 nem tezi (20) mit kereftec engemet meg onotoc Felele a' gole-
 35 kezet, es monda Ordogot vallaz ki keres tegedet megolni (21) Felele
 ic es monda o nekie Eg io muuelkedetet tottem, es mend cudal-

kottatoc, (22) Azert atta tûnectec moyfes a' kôrûkezetet, nem mert moyfestoł volna, de az atactol eş žombaton meġkôrûkezetec embert, (23) ha ember a' kôrûkezetet vëzi || žombaton hoġ 184 ne fefeltefsecmeg moyfesneç tôrueñe, ennekem mëltaflankottoc mert embert menenestol meġuigažtottam žombaton (24) Ne 5 akariatoc itëlnetec orëara de igaz itëtetet itëlletec (25) Mondnacuala azert nemellëc a' ihrlmbeliee kôzzol Nem de ez è kit a' fidoc kerefneç meġolniec, (26) eş ime niluan bežel eş semmit nem mondnac ôneki, midenem bizonaba meġesmertec è a' feiedelmec, mert ez xç (27) de ezt tuġġue honnan vaġon, xçt kedeg 10 micor iouend senki nem tuġġa honnan legën (28) Iuoltuala azert iç a' templomban tanëituan eş monduan Es engemet tuttoc, eş honnan legëc tuttoc, eş enen tollem nem iottem, de az igaz ki ereztet engemet, kit tû nem tuttoc en tudom otet, eş ha mondandom mert nem tudom otet lezec eġenlô hazug tûueletec, 15 (29) eş en tudom otet mert ô tollô vaġoc, eş ô ereztet engemet (30) Kereficuala azert otet meġfogni, eş senki kezet nem erezte ô reia mert meġ nem ioltuala el ô ideie (31) A' ġôlekezetec kôzzol kedeg fokac hûnec ô bele Es mondnacuala, mikor xç iouend, mi nem tob ielenfegetet tëzen, hoġ nem | melleket e 20 tëzen, (32) Hallac a' leualtac a' ġôlekezeteket morgattoc orolla eçeket Es erežtenec a' feiedelmec eş a' leualtac žolgakat hoġ meġ fognac otet (33) Monda azert ônekic iç Meġlen keuesenne ideiglen vaġoc tû ueletec eş elmeġec ašamhoz ki ereztet engemet (34) Kereštec engemet eş nem leltec meġ, eş houa en meġec tû 25 nem iohettec (35) Mondanac azert a' fidoc Houa menendô ez, mert nem lellücmeg otet minem poganocnac himletibe menendô, eş tanëitando poganocat, (36) minemô e bežed, ez kit mondot Kereštec engemet eş nem leltec meġ, eş hol en vaġoc tû nem iohettec (37) Az naġ ynepneç kedeg utolfo napian aluala iç 30 eş iuoltuala monduan, Ha ki žomiuhozie ioyon en hoziam eş iġec, (38) Ki hiend en belem mikent iras monga eleuen vizneç foloi folnac ô hafabol, (39) ezt kedeg monga vala a' scent želletröl kit vendoc valanac hiendoc ô bele, mert meġ žellet nem adatotuala, mert meġ iç meġnem dičouoltetetuala, (40) A' ġôle- 35 keztec kedeg [†] micor ballottacuolna ez ô bežedit mondnacuala ez bizon propheta, || (41) eġebec kedeg mondnacuala ez 185 xç, nemellëc kedeg mondnacuala mi nem galileabol iô xç,

(42) nemde iras monga é mert dauid magzattabol bethlechem-
 nec castelabol hol dauid vala, iö xç, (43) eş ug ö erte ozlat löt
 a' gölekezet közöt, (44) nemelléc kedeg ö közzöllöc akariac
 uala megfogni ötet, de fenki kezet nem erezte ö reia, (45) Iöne-
 5 nec azert a' zolgac a' Püspököchöz eş a' leualtachoz, eş azoc
 mondanac önekic, mire nem hoztatoc el azt (46) Felelenec a'
 zolgac Sonha igen ember nem bezellet mikenť ez ember bezel
 (47) Felelenec azert a' leualtac önekic Minem tũ eş elhitlenöl-
 tetec é, (48) mi nem hit valaki a' fejedelmec közzöl auag a'
 10 leualtac közzöl, [de] ö bele, (49) de e gölekezet ki törüent nem
 esmert atkozot (50) Monda Nicodemuş ö nekie az a' ki eyel
 iötuala ö hozia ki eguala ö közzöllöc, (51) Mide nem mü tör-
 uenönc itel é embert hanemha előzer halland ötöllö, eş meg-
 esmerendi mit tegén (52) Felelenec eş mondanac öneki, Mide-
 15 nem te eş galileabeli vag é, forgas irafocat eş lassad, mert
 propheta | galileabol nem tamad (53) eş megfordola eg menden
 ö hazaba

viiij

Iesus kedeg felmene oliuetnac hegere, (2) eş vilamoduan
 20 esmeg iöuö a' templomba, eş mend a' nep iöt ö hozia, eş vluen
 tanetituala azokat, (3) hozanac kedeg az irastudoc eş a' leual-
 tac eg nemberiet törüentötetben fogattat, eş allaptatac azt kö-
 zepbe (4) eş mondanac ö neki Mester e nemberi ma törüen
 töretben fogattatott, (5) a' törüenben kedeg moyfes parançolt
 25 illeten nemöuet münekönc megköüeznönc, te azert mit mondaž,
 (6) ezeket kedeg mongacualla ötet kiefertuen hog meguadolhat-
 nac ötet Ihe kedeg ala [†] haituan önmagat vyauual ir uala a'
 földön, (7) mikor kedeg megallapnanac ötet kerdezuen feliga-
 zeituan ömagat eş monda önekic, Ki tũ közzölletec bünnelkül
 30 vagon, az erezie előzer a' könet ö reiaia, (8) eş esmeg lehait-
 uan önmagat iruala a' földön, (9) Haluan kedeg ezt a' vénéetöl
 kezduen, eg mas vtan ki menenec, eş maradameg iç [†] önmaga
 eş a nemberi közepet aluan, (10) Feligazeituan kedeg iç öma
 186 gat monda ö neki nemberi || hol vadnac kie tegedet vadolnac,
 35 fenki tegedet megnem karhoztatot é (11) Ki monda Senki vram
 Monda kedeg iç En sem karhoztatlac tegedet, meü el eş toabba

ne akarih bñnhõnnõd (12) Esmeg azert bezelle õ nekie iç monduan En vağoe e vilagnac vilaga, Ki kõnet engemet, nem iar fetetecben de valla eletnec vilagat (13) Mondanac azert a' leualtac Te temmagadroi vallaž tanofagot eş te tanofagod nem igaz, (14) Felele iç eş monda õ nekie, Es ha en tanofagot valloc⁵ en rollam en tanofagom igaz, mert tudom honnan iõttem eş houa meğee, Tũ kedeg nem tuğgatoc, honnan iõuõc auag houa meğee (15) Tũ kedeg test žerent iteltet en nem itelee valakit, (16) eş ha itelee en iteletem igaz mert enen magam nem vağoe, de en eş ki ereztet engemet afa, (17) eş tũ törventecben iruan¹⁰ vağon, mert ket emberne tanofaga igaz, (18) En vağoe ki tanofagot valloc en rollam, eş afa ki tanofagot val en rollam ki ereztet engemet, (19) Mondnacuala azert a' fidoc õneki, Hol vağon te atad Felele iç Sem engemet nem tuttoc, sem tuğgatoc en afaat Ha engemet tudnatoc talantal en afaat eş tudnatoc,¹⁵ (20) ez igeket bezelle iç a' gazofilanciumon tanaituan a' templomban, eş senki megnem foga õtet, mert meg nem iõtualael õ ideie (21) Monda azert esmeg õnekie iç, yme elmeğee, eş kereftet engemet, eş tũ bñntõcben meghaltoc, houa en meğee tũ nem iõhettet (22) Mondnacuala a' fidoc mi nem meğõli õ²⁰ magat, mert uğ mond, houa en meğee tũ nem iõhettet, (23) eş monduala õ nekie, tũ alol valoc vattoc, en fellõl valo vağoe, tũ e vilagbol vattoc en nem vağoe e uilagbol (24) Mondam azert tñnectet, mert meghaltoc tũ bñntõcben, mert ha nem hienditec hog en vağoe meghaltoc tũ bñntõcben (25) Mondnacuala azert²⁵ õ neki, te ki vağ Monda õ nekie Ihe kezdet ki eş bezellec tñnectet, (26) fokat valloc tũrollatoc bezellenem eş itelnem de ki ereztet engemet az igaz eş en melleket hallottam õ tõllõ, azokat bezellem e uilagban, (27) eş nem esmerecmeg mert istent monganala õ attanac (28) Monda azert õ nekie iç Mikor felmagaz³⁰ tatangatoc emberne fiat, tahat megfmeritec mert || en vağoe¹⁸⁷ eş enen tõllem semmit nem težee, de mikeppen tanaitot engemet afa azokat bezellem, (29) eş ki ereztet engemet en velem vağon, eş nem hağot meg engemet magamnac, mert menen ha težem mellec kellemetefec õ neki, (30) ezeket õ bezellette fokac hñne³⁵ õbele (31) Monduala azert iç azocnac kie a' fidoc kõzzõl hitte nec vala õneki, ha tũ maradandotoc en bežedimben, bizon en tanaituanim lèztec (32) eş tũ megfmeritec az igazagot eş az

igassag meg zabadeit tütöket, (33) Felelenec azért a' fidoc Abraham magzati vágone es sonha senkinec nem zolgaltone, mikeppen mondod te mert zabadoc leztec (34) Felele önekic ics Bizon bizon mondom tuncetec, mert menden ki bunt tezen bunnec zolgaia, (35) zolga kedeg nem lakozic a' hazban öröcke, a' fiu kedeg lakozic öröcke, (36) ha azért a' fiu megzabadeit tütöket bizon zabadoc leztec, (37) tudom mert abraham fiai vattoc, de kerestec engemet megölnötöc, mert en bezedem nem fog tubennetec, (38) En mellet lattam en atamnal azt bezellem, es 10 tū tezitec mellet lattatoc tū atatocnal, (39) Felelenec es mondanac öneki, Mū atanc abraham, monda önekic ics ha abraham fiai vattoc, abraham müuelkedetit tegetec, (40) ma kerestec engemet megölnötöc embert ki igassagot bezellettem tuncetec mellet hallottam istentöl, ezt abraham nem töttö, (41) tū tezitec 15 tū atatocnac müuelkedetit Mondnacuala es ug öneki Mū parznafagtol nem züllettöc, eg atat vallone istent, (42) Monda azért önekic ics, Ha isten tū atatoc volna valobizon zeretnetec engemet, mert en istentöl zarasztam es iöttem, es mert enen tollem nem iöttem, de ö ereztet engemet (43) mire nem esmeritec meg en bezedemet, mert nem halgathattatoc meg en bezedimet (44) Tū ördög atatol vattoc, es tū atatocnac akariatoc aieitatit tennetec Az ember öldökö volt kezdetölfoguan, es 20 igassagban nem allot, mert igassag ninç ö benne, mikor bezel hazugfagot ön tulaidonibol bezel, mert hazug es ö atfa (45) En 188 kedeg ha igassagot mondoc || nem hiztec ennekem (46) Ki fég meg engemet tüközzölletec bünröl, ha igassagot mondoc tuncetec mire nem hiztec ennekem, (47) Ki istentöl vagon isten igeiät halgatta, azért tū nem hallatoc mert istentöl nem vattoc (48) Felelenec azért a' fidoc es mondanac Nemde iol monguc e mü, 30 mert samaritanos vag te es ördögöt vallaz (49) Felele ics es monda En ördögöt nem valloc, de tizteseitem en atamat, tū kedeg megfiztetlenetec engemet, (50) en kedeg nem kerese en diöfegemet, vagon ki keresse es itelle (51) Bizon bizon mondom tuncetec, Ha ki en bezedimet tartanga halalt nem lat 35 öröcke (52) Mondanac azért a' fidoc megesmertuc mert ördögöt vallaz Abraham meg holt es prophetac meg holtanac, es te mondas, ha ki en bezedimet tartanga halalt nem kostol öröcke, (53) Minem nagob vag te mü atantol abrahamtol ki megholt

es prophetac megholtac, kie tezed te magadat (54) Felele ic Ha en dičoueitem enmagamat en dičosegem semmi, vaĝon atam ki dičoueit engemet kit tũ | mondotoc mert tũ istentec, (55) es nem esmertetec otet En kedeg esmertem otet, es ha mondandom mert nem tudom [†] otet lezec eĝenlõ hiazug tũ ueletec, de tudom otet, es õ bezedõt tartom (56) Abracham tũ atatoc viga-dot hog latna en napomat latta es orõlt, (57) Mondanac azert a' fidoc õneki, otuen eztendõt meg nem vallaz es abrahamot lattad (58) Monda azert õnekic ihe Bizon bizon mondom tũnec-tec, mi elõt abraham lenne en vaĝoc, (59) Vonec azert a' 10 fidoc koueket hog haĝeitanac õ reia Ihe kedeg elreite omagat es ki mene a' templombol

i x

Es eleb menuen ihe lata eĝ vak embert õ zuletetõl foguan, (2) es kerdec otet õ taneituani Rabi ki bũnhõt ez e auag õ 15 zũlei hog vakon zũlettetnec (3) Felele ic Sem ez nem bũnhõt sem õ zũlei, de hog megieļentessenec istennec mũuelkedeti õ benne (4) Ennekem kël õ mũuelkedetit mũuelkednem ki ereztet engemet miglen nap vaĝon, Iõ az ey micor senki nem mũuelkedhetic, (5) mene ideiglen e || vilagban vaĝok, e vilagnac 189 vaĝok vilaga (6) Ezeket micor mondotta volna haĝapa a' földre es alkota fart a' haĝapafbol, es kene a' fart õ zemeire, es monda õ neki (7) Meũ es mosĝalmeg a' filoenac tauan ki maĝaraztatıc ereztetnec Elmene azert es megmosdec, es lata (8) Latuan es uĝ otet õ zomzedi es kie lattacuala elõzer otet 25 mert koldos volna mondnacuala Nemde ez e ki vluala es koldol uala, eĝebec mondnacuala mert ez, (9) eĝebec semmi okon de eĝenlõ auual, õ kedeg mond vala mert en vaĝoc, (10) Mondnacuala azert õ neki Mikeppen űiltanac meg te zemeid (11) O felele Az ember ki mondatic ignac fart alkota, es megkene en 30 zemeimet, es monda ennekem Meũ el a' filoenac tauara es megmosĝal, es elmenec es megmosdam es latec (12) Es mondanac neki Hol vaĝon az Monda nem tudom (13) El viuec otet ki vac voltuala a' leualtachoz, (14) Vala kedeg zombat micor a' fart alkotta es zemeit megũitta, (15) es meg kerdec otet a' 35 leualtac mikeppen latotuolna es monda õ nekic Sart vete enne-

kem en zemeimre eş megmofam eş latoc | (16) Mondnacuala
 azert a' leualtac közzöl nemell'ec Ez ember nem iftentöl vağon
 ki zombatot nem öriz Egebec mondnacuala Bünös ember nem
 teheti e ielenfegetet, eş ozlatuala ö köztötöc (17) Mondanac
 5 azert eşmeg a' vaknac Te mit mondaz ö rolla ki meg nita te
 zemeidet ö kedeg monda, Mert propheta, (18) Nem hünec azert
 a' fidoc ö rolla hog vakon zületet uolna, eş latotuolna, mignem
 hiuac ö züleit kie lattacuala (19) eş meg kerdec azocat mon-
 dan Ez e tũ fiatoc kit mondotoc hog vakon zületet azert ma
 10 mikeppen lat (20) Felelenec önekic ö zülel eş mondanac Tuğ-
 guc hog mü fionc, eş hog vakon zületet (21) mikeppen kedeg
 ma laffon nem tuğguc, auag ki nitta legén meg zemeit mü nem
 tuğguc ötet kergetec ideie vağon önmaga öntötlö bezeffen,
 (22) Ezeket mondac ö zülel mert felnec vala a' fidoctol, mert
 15 immar a' fidoc egbe tanakottac vala, hog valaki ötet xçnac
 vallana a' sinagoga küöl lenne, (23) azert mondac ö zülel, ötet
 kergetec mert ideie vağon, (24) Hiuac azert eşmeg az embert
 190 ki vac volt || vala eş mondanac neki, Ag diçeretet iftennec mü
 tuğguc mert bünös az ember, (25) Monda azert ö, ha bünös
 20 nem tudom egget tudoc mert iollehet vac voltam volna ma latoc
 (26) Mondanac azert ö neki, Mit töt teneked, mikeppen nitta-
 meg teneked te zemeidet, (27) Felele ö, Mondam tuncetec eş
 immar hallottatoc, mit akartoc eşmeg hallanotoc, minem tũ eş
 ö taneituañi akartoc lennetec e (28) Megatkozac azert ötet eş
 25 mondanac neki Te leg ö taneituaña, mü kedeg moyses taneit-
 uañi vağonc, (29) mü tuğguc hog moysesnec bezellet iften, ezt
 kedeg nem tuğguc honnan legén (30) Felele az ember eş monda
 önekic Mert e çudalatos hog tũ nem tuğgatoc honnan legén, eş
 megnitta en zemeimet [+] (31) Tuğguc kedeg mert iften bünö-
 30 fõket megnem halgat, de ha ki iftent zolgalla eş ö akarattat
 tezi ezt halgatta meg (32) Vilag kezdetitol foguan nem hallatoc
 hog valaki megnittauolna | vakon lönec ö zemeit (33) ha ez
 iftentöl nem volna semmit sem tehetne (34) Felelenc eş mondanac
 ö neki Mendeneftöl bünben zülettel eş te taneitaz münket, eş
 35 ki vetec ötet, (35) Halla iç hog ki vetteuolna ötet, Es micor
 meglelte uolna ötet monda ö neki Te hiç e iftennec fiaba
 (36) Felele ö eş monda Ki az vram hog higgec ö bele (37) Es
 monda ö neki iç, Es lattad ötet eş ki bezel te ueled, ö az

(38) Es օ monda Hizem vram Es le efueñ imada օtet (39) Monda օ neki iօ Itօletbe iօttem en e uilagba hog kic nem latnac laffa-nac օօ kic latnac vakoc lօgenօc (40) Es hallac a' leualtac kօz-zօl kic օ uele valanac օօ mondanac օneki Mi nem mօ օ vakoc vagօne (41) Monda օnekie iօ Ha vakoc volnatoc buntօc nem 5 volna, de ma mondotoc mert latօne tօ buntօc meօmarad

X

Bizoñ bizoñ mondom tօnectօc ki nem meօen be az aiton a iuhօnac aklaba de eօeօbօnnen hag az or օօ toluay, (2) Ki keօeօ bemօen az aiton az a' iuhօnac paօtora, (3) Enneօ az 10 aito tarto meօnitօa, Es a' iuhօc hallac օ օauat, օօ a' tulaidօn iuhօcat hya neuօc օerօnt օօ ki viօi || azօcat (4) Es micօr a' 191 tulaidօn iuhօcat ki ereօtendi azօc elօt ki meօen օօ a' iuhօc kօnetic օtet mert օ օauat tuօօac, (5) az idegent keօeօ nem kօnetic de elfutnac օ tօllօ, mert nem efmertօc az idegenօcneօ 15 օauօcat (6) Ez pօlda beօeօdet monda օ nekie iօ, օk keօeօ nem efmertօemօ mit beօellօne օ nekie օօ felemօneօ (7) Monda azert efmօ օ nekie iօ [†] Bizoñ bizoñ mondom tօnectօc, mert en vagօc a' iuhօnac aitaia (8) Mendenօc valameօnօn iօttenօc eօeօbօnnen orroօ օօ toluaiօc de nem hallօttac azօcat a' iuhօc 20 (9) En vagօc az aito En altallam ha ki be menend vduօzօl, օօ ki meօen օօ be meօen օօ eledeleket lօl, (10) az or keօeօ nem iօ hanօmօac hog oroօion օօ vagion օօ elucօeffօn Iօttem hog օletօt vallanac, օօ bօuօben vallanac (11) En vagօc a' io paօtor, io paօtor aօօa օ lelket օ iohyert (12) A' bօres keօeօ 25 օօ ki nem paօtor, kineօ a' iuhօc nem tulaidօn օnne latօa a' farkaօt iօni օօ el haօօa a' iuhօcat օօ el fut, օօ a' farkas elra-gaօօa օօ el himti a' iuhօcat (13) A' bօres keօeօ elfut mert bօres օօ nem tartօznac | օ hoօia a' iuhօc kօzzօl (14) En vagօc a' io paօtor, օօ meօefmerօm en iuhimat օօ meօefmerneօ enge- 30 met en iohim, (15) mikeppen meօefmert engeօet aօa, օօ en meօefmerօm en aօamat, օօ en lelkeօet vetօm en iohimert, (16) օօ eօeb iuhօkat valloօ kic ninօneօ ez akolbol, օօ azօkat kօl ennekeօm ide hoznom, օօ en օmat hallac, օօ lօzen eօ akol օօ eօ paօtor (17) Azert օeret engeօet aօa mert en vetօm en 35 lelkeօet օօ efmօ hoօiam vօzem aօt, (18) senki nem vօzi aօt

el en töllem, de en vetem azt enen töllem, es hatalmat valloc
 esmeg hoziam vennem azt, e parančolatot vöttem en atamtol
 (19) Es ug ozlatuala a' fidoc közöt e bezedekert (20) Mondnac
 uala kedeg fokac o közzöllöc, ördögöt val es halgatagoflic mit
 5 halgattatoc ötet (21) Egébec kedeg mondnacuala Ez ige nem
 ördögöt valloc, mi nem üthattameg az ördög vakocnac zemeket
 (22) Löttec kedeg enceniac iherlmben, es tel uala, (23) es iar-
 uala ic a' templomban salamonnac porticofaban (24) Megkör-
 192 nekézec azert || ötet a' fidoc es mondnac uala neki, miglen vezed
 10 el mü lelkönket ha te vag xç mongadmeg mü nekönc ielennen
 (25) Felele o nekic ic, bezellec tuncetec es nem hiztec enne-
 kem a' müelkedeteket mel'eket en tüzec en atamnac neuébe
 ezec valnac tanofagot en rollam, (26) de tü nem hizitec mert
 nem vattoc en iohim közzöl (27) en iohim en zomat halgattac
 15 es en megesmerem azocat es köuctnec engemet, (28) es en az
 öröc életet adom o nekic, es nem vezneç el öröcke, es nem [†]
 ragagga ki azocat valaki en kezemböl, (29) en atam mel'eket
 adot ennekem mendenectöl nagob, azert senki nem ragadhaffaki
 en atamnac kezéböl, (30) en es ata eggec vagonc, (31) raga-
 20 danac a' fidoc köueket hog megköueznec ötet (32) Felele nekic
 ic, Soc io müelkedeteket mutattam tuncetec en atamtol azoc
 közzöl mel' müelkedetert köueztecemeg engemet (33) Felelenec
 öneki a' fidoc, A' io müelkedetert nem köuezoncemeg tegedet
 de a' karomlatert, es mert te iollehet ember leg tezed te maga-
 25 dat istenne (34) Felele | önekic ic Nemde iruan vagon e a' tü
 törüenteben mert en mondottam istenec vattoc, (35) ha azocat
 istenecneç monga kichez istenneç bezede löt es nem fellethetic-
 meg az iras (36) kit ata megzentelt es ereztet e uilagba es tü
 mondotoc ennekem mert karomlo mert mondottam istenneç fia
 30 vagoc (37) ha nem tüzem en atamnac müelkedetit ne akariatoc
 hinnetec ennekem (38) Ha kedeg tüzem, es ha nem akartoc
 hinnetec ennekem higgetec a' müelkedetecneç hog megesmer-
 ietec, es higgetec, mert ata en bennem es en ataban, (39) Ke-
 reficuala azert ötet megfognioc es ki ment o közzöllöc (40) es
 35 el ment esmeg iordan elue, azon helre hol elözer volt Ianos
 kereztelö es ot lakozot (41) es fokac iötenneç o hozia es mon-
 nac vala, mert Ianos bizon sem eg ielenfegeket nem tot (42) men-

deneket kedeg valamelletket mondot Ianos o rolla igazac valanac
es fokac hunec o bele

xj

Uala kedeg nemel leletezo Lazar neuo betaniaban marianac
es martanac o huginac || castelocbol (2) Maria kedeg vala ki 193
vrat kenettel kenette vala, es o labait hay fonatiual megtor-
lottó vala, Kincc attafia lazar betegl vala (3) Ereztene azert
o hugi o hozia monduan Vram yme kit zerec betegl, (4) Haluan
kedeg ic monda onekic, E betegleg nincc halalra de istenne
dicofegere hog dicouoltessec istenne fia o miatta (5) zereci 10
vala kedeg ic martat es o hugat mariat es lazart, (6) azert hog
hallotta mert betegluala bizoni lakozec azon helben ket napon
(7) Ezec utan monda o taneituaninac Menone el esmeg Judeaba
(8) (+) Rabi immar kerefnecc vala tegedet a' fidoc megkouezni es
esmeg oda meg (9) Felele ic Nemde tizenket ydo vagon e 15
napiaban Ha ki nappal iar nem ferzimeg mert latia e vilagnac
vilagat (10) Ha kedeg eyel iarand megferzie mert nincc vilag o
benne (11) Ezeket monda, Es ezec utan mondot o nekie, Lazar
mu baratone alozon de es elmegec hog az alombol felkolcem
otet, (12) Mondanac azert o taneituanini Vram ha alozon vduozol 20
(13) Mondotta uala kedeg ic o halalarol, de ok alaitottac | hog
az alomnac alafarol mondana, (14) tahat azert mondotta ic o
nekic ielenen Lazar megholt, (15) es oroloe tu ertetec hog
higgetec mert nem valec ot, de menone o hozia (16) Monda
azert tamas ki mondatic didimosnac o fele taneituanocnac Men- 25
one mu es el hog hallonc meg o uele (17) Lot es ug ic, es
lete otet immar neg napon a' koporfoban valuan (18) Vala
kedeg betania rokon ihrlmhez, monnal tizen ot lab foldon
(19) Sokac kedeg a' fidoc kozzol iottec vala mariahoz es mar-
tahoz hog meguigaztalanac azocat o attoc fiarol (20) Marta azert 30
hog hallotta hog ic eliöt eieibe futa o neki Maria kedeg hon
vluala (21) Monda azert marta ignac Vram ha it voltal volna
en afamia nem holtuolna meg, (22) de ma es tudom mert
valamelletket kerendez istentol agga teneked isten (23) Monda
o neki ic Felkel te atad fia (24) Monda neki martha Tudom 35
mert felkel a' felkeletben az vtolfo napon (25) Monda o neki

194 iç En vağoc felkelet eş èlet (26) Ki hižen en belem èl ha meğ
 haland es, eş menden ki èl eş hižen en belem nem hal meğ
 194 öröcke, Hized è èzt || (27) Monda neki Valobizon vram En hittem,
 mert te vağ xç elò istenneç fia ki iöttel e uilagba (28) Es mi-
 5 cor èzt mondotta uolna elmene eş hiua çendežben ò hugat
 mariat monduan Meſter ielen vağon eş hiu teğedet (29) A'
 keğeg hoğ hallotta felkòlt hamar eş iòt ò hozia, (30) mert
 meğ nem iòtuala el iç a' caſtelba de meğ azon helben vala hol
 eleibe kòlt uala ò neki marta (31) A' fidoc azert kie valanac
 10 ò uele a' hazban eş vigažtallac vala òtet micor lattacuolna
 mariat mert hamar felkòlt eş ki ment kòuetec òtet monduan
 mert a' koporfohoz meğen hoğ ot firion, (32) azert maria mi-
 cor iutot oda hol iç vala Latuan òtet eſec ò labaihoz, eş monda
 ò neki Vram ha it voltaluolna en aſamfia nem holtuolna meğ
 15 (33) Ihe azert hoğ lata òtet firatta eş a' fidokat kie iòttecuala
 òuelec firattoc meğforradozot želletèben eş meğhaboreita ò
 magat (34) eş monda Hol vettètec òtet Mondanac neki Vram
 iòy eş laſſad (35) Es meğkòñueze iç (36) Monđanac azert a'
 fidoc Ime mikèppen žeretiuala òtet (37) Nemèllec keğeg ò
 20 kòzzòllòc monđnacuala Nem tehete | ez ki meğnitta a' vakon
 lòtneç žemeit hoğ ez meğne halna, (38) Ihe azert eſmeğ for-
 radozuan ònòn benne iòt a' koporfohoz Vala keğeg a' barlang,
 eş kò vettetet uala ò reia (39) Monđa iç Veğetec el a' kòuet
 Monđa ò neki marta ò huga ki meğholt uala Vram immar bűdòs
 25 mert harmadnapi (40) Monda ò neki iç Nemde monđam è tene-
 keđ, mert ha hiended latod istenneç dičòſegèt (41) Elueueç
 azert a' kòuet Ihe keğeg ſelemeluèn ò žemeit monđa Aſa halat
 adoc teneked mert meğhalgattal engemet (42) En keğeg tudom
 vala mert mendenkor meğhalgaç engemet de ennèpert ki kòrùòl
 30 al mondottam hoğ hiğgèc mert te erežtèttel engemet (43) Eze-
 ket micor monđottaoluolna iuòltò nağ žoual Lazar iòyki (44) Es
 legottan ki iòuò ki meğ holtuala kezei eş labai meğkòtòzuèn
 mazzagockal, eş ò orcaia žem fedellel vala meğkòtòzuèn Monda
 ò nekie iç, Oğgatoemeg òtet eş hağgatoç elmenni (45) Sokac
 35 azert a' fidoc kòzzòl kie iòttenec vala mariahoz eş martahoz ||
 195 eş latac meſſeket tòt hittenec ò bele, (46) Nemèllec keğeg ò
 kòzzòllòc elmentenec a' leuالتachoz meğmonđottac ò nekie meſ-
 leket tòt iç (47) Gòitòttec azert a' pũſpòkòc eş a' leuالتac tanal-

čot ič ellen eš mondnacuala mit tēžōne mert ez ember foc
 ielenſegeket tēžen, (48) Ha ižen elhağanguc ōtet meņd ō bele
 hižnec, eš iōnec a' romaiac eluežic mū hel'ōnket eš nēpōnket
 (49) Eg' keđeg ō kōzzōllōc Caiſas neuō mert az [†] ežtendei
 pūſpōc volt volna mondot ō nekie Tū ſemmit nem tuttoc (50) eš 5
 nem gondollatoc mert kellemetes tūnectec, hoğ eg' ember meg-
 hallon e nēpert eš meņd e nemzet elne vežien (51) Ežt keđeg
 ōnōn tōllō nem monda de mert uoltuolna az ežtendei pūſpōc
 prophetalt, mert ič vala meg halando e nemzetert (52) eš nem
 čac a' nemzetert, de hoğ az iſtenneč ſiait kie elhimlettecuala 10
 eg'be gōitene (53) A' napſagtol fogua azert gondoltac hoğ meg-
 ōlneč ōtet (54) Ihe keđeg nem iaruala ielenneč a' ſidocnal, de
 elment a' vidēche rokon a' kietlenhez | a' varoſba ki mondatie
 Effrennec, eš ot lakožic vala ō taneituaniual, (55) rokon vala
 a' ſidocnac huſuetec, fokac menēneč ſel a' videkecbōl a' huſuet 15
 elōt iħrlmben hoğ megſcentelnec ō magokat (56) Kereſicuala
 azert ičt, eš eg'embe beželnec vala eg'maſnac a' templomba
 aluan Mit alaitotoc, mert nem iōt az ynnep napra, mert a'
 pūſpōkōc eš a' leualtac parančolatot attacuala, hoğ ha ki meg-
 eſmerendi hol legēn megmutaſſa hoğ meg fogiac ōtet 20

x i j

JEſus azert hat nappal a' huſuet elōt iōuō betaniaba hol
 lazar meg holtuala, kit ič ſel kōltōtuala, (2) Alkotanac keđeg ō
 neki vačorat eš marta žolgaluala Lazar keđeg vala eg' az ō
 uele eg'embe euōc kōzzōl (3) Maria azert veue a' dragalatos 25
 nardipſticos kenetenec fontat eš megkenete ičnac labait eš
 meğtōrle ō ſūrtiuel ō labait, eš ō haza be telec a' kenetnec
 illaſtaual (4) Monda azert ō taneituani kōzzōl eg' ſcariothi Iudas ||
 ki vala ōtet el arolo (5) Mire nem adatot el e kenet harom 196
 zaz pēnzen eš adatotuolna a' nauaſocnac (6) nem monda keđeg 30
 ažt hoğ a' nauaſocrol žorgalmaznec, de mert or vala eš eržeņi
 valanac eš azocat meſſec adatnacuala viſeli vala (7) Monda
 azert ič Hağgatoc el ōtet hoğ tarča ažt en eltemetetēmnec nap-
 iara (8) mert žegēneket meņdenha vallotoc tū veletēc engemet
 keđeg nem meņdenha vallotoc (9) Meg eſmere azert foc gōle- 35
 kezet a' ſidoc kōzzōl mert ot volna, eš iōuēnec nem čac ieſuſert,

de hoğ latnac lazart, kit felkoltót vala halottaibol, (10) Gondolac kedeg a' papoc feiedelmi hoğ lazart es meg olneç, (11) mert a' fidoc kőzzöl fokac menneç vala el o erte es hizneç vala içba (12) Holda kelue kedeg foc gőlekezet, Ki gőlekezet vala
 5 az ynnep napra, micor hallottaolna mert iç iőt iħrlmbe (13) veueç a' palmacnac agait, es meneneç neki o eleibe, es iuoltneç vala ofanna aldor iħrlneç kirala, aldor ki iőt vrnac neuębe (14) Es lele iç zamaroçkat es vlō o reia, mikent iruan vağon | (15) Ne akarih felned fionnac laña Imę te kirafod iőt teneked
 10 vlūen a' zamarnac vehmēn (16) es elōzer nem esmeremeg o taneituañi, de micor megdiçouoltetet iç tahat megemlekezeñeç, mert ez iras o rolla valo vala es ezeket tōttet o neki, (17) Tano-fagot valla azert a' gőlekezet ki volt vala o vele, micor lazart ki hittanala a' koporobol es felkoltōttō otet halottaibol, (18) es
 15 erre iőt oneki a' gőlekezet o eleibe mert hallottac oneki e ielenfeg tētet (19) A' leualtac kedeg mondanac on kōzōttōc eg masnac Lattatoc e mert semmit nem haźnalonc ime menđ e uilag vtanna eredet (20) Valanac kedeg nemellec poganoc ezeç kōzzöl kie felmentec vala hoğ imatkoznanac az ynnep napra
 20 (21) Ezec azert vepeneç Phūlōphōz ki vala galileabeli betsaidabol, es kerieuala otet monduan Vram akariue içt latni (22) Iōuō Phūlōp es monda Andoriafnac Andorias es esmeg Phūlōp mondac içnac (23) Iħc kedeg felele onekie monduan Iōt az ūdō hoğ
 197 megfeneçeggeç emberneç || ña (24) bizon mondom tūneçtec,
 25 Hanemha a' buzanac magua a' földbe esuēn meg haland (25) ōnōn-maga marad, ha kedeg meghaland foc gimōlčōt teremt, Ki zereti o lelket eluežti ažt, es ki gūlōli o lelket e uilagban, az orōc vilagban orizi otet [†] (26) Ha ki ennekem zolgal engemet kōueffēn, es hol en vağoc ot lēzen en zolgam, es ha ki
 30 ennekem zolgal, tižtesiti otet en ařam (27) Ma en lalkem meghaborodot es mit monğac (28) Ařa vduōzeh engemet ez vđōbōl, de arra iōttem az vđōbe ařa fenesehed te neuedet Iōuō azert zozat menbōl monduan Megfeneçeittem es meglēn megfeneçeittem (29) A' gőlekezet azert ki aluala es halla vala monğauala
 35 gōrdōlet letēt Egebec monğac vala az aňal neki zoltat (30) Felele onekie iç es monđa Nem en ertem iōt e zo de tū ertetec (31) ma vağon e uilagnac itelete Ma e uilagnac feiedelme ki vetтетic, (32) es ha en felmagaztatandom földtōl mendeneçet

vonzoc en hoziam, (33) Ezt kedeg monga vala iegezuen mel
 halallal uolna meghalando | (34) Felele a' g'olek'ezet Mu hallottuc
 a' toru'np'ol mert x'c' or'ocke marad, es mikeppen monda'z te kel
 ember fianac fel magasztatni ki ez ember'nc fia (35) Monda
 azert o' nekic ic' Meg keu'efenne vilag va'gon tu' bennetec Iariatoc 5
 miglen vilagot vallotoc hog' a' setet'fegec megne foglall'nanac
 tutoket es ki iar setetben nem tugga houa meg'en, (36) miglen
 vilagot vallotoc higgetec a' vilagba hog' leg'etec vilagoffagnac
 fiai Ezeket bezelle ic' es elmene es elreite o' magat o' toll'oc
 (37) Mikor kedeg ezenne ielen'fegeket tot uolna o' elottoc nem 10
 hunec o' bele (38) hog' betell'fednec ifaias prophetanac o' bezede
 kit mondot Vram ki hizen mu hallatonenac es vrnac karia kinec
 ielen'tetec meg; (39) azert nem hihettec mert esmeg ifaias mon-
 dot (40) Gonoffag megvakeitotta o' zeme'ket es megkeme'heitette
 o' zu'oket, hog' ne lassanac zeme'ckel es ne er'cenne zu'ockel, 15
 es megfordollanac es megvigaziam azokat (41) Ezeket mondotta
 ysaias micor latta o' || dic'ofeget es bezellet orolla, (42) Valobizon 198
 a' fedelmec kozzol es sokac hittenec o' bele, de a' leu'altakert
 nem vallacuala hog' a' sinagogabol ki ne vettetnec, (43) mert
 inkab zerettec embere'nc dic'ofegeket hog' nem istenne dic'o- 20
 seg'et (44) Ihe kedeg iuolt'o es monda Ki hizen en belem, nem
 en belem hizen, de o' bele ki ereztet engemet (46) En fenec'og
 iottem e uilagba, hog' men'cen ki hizen en belem ne maraggon
 setet'fegecen (47) Es ha ki hallanga en igeimet es nem ori-
 zendi en nem itelem otet, mert nem iottem hog' itellem e uila- 25
 got de hog' vdu'ozehem e uilagot (48) Ki v'nal engemet es nem
 vendi en igeimet, va'gon ki itelle otet a' bezed kit en bezellet-
 tem tunectec az iteli otet az vtoll'o napon, (49) mert en enen
 toll'em nem bezellettem, de afa ki ereztet engemet o' adot
 ennekem paran'colatot, Mit mongac es mit bezellec (50) es tudom 30
 mert o' paran'colatta or'oc elet, melleket azert en bezellec mi-
 keppen mondot ennekem afa igen bezellec

x i i j

A husu'etnec kedeg ynnepe napia elot tuduan ic' mert | iot
 o' ideie hog' elmenne e uilagbol att'ahoz micor zerette volna oueit 35
 kie valanac e uilagban vegiglen zerette azokat (2) Es a' vacora

meglénén, micor ördög immar ereztette volna ő magat Iudafnac
 žauébe hog elarolna őtet scariuthi simon Iudafa (3) tuduan mert
 mendeneket adot ő neki atá kezébe és mert istentől iőt és ő
 hozia megén (4) felkel a' vačoratól és veti ő ruhaiat Es micor
 5 vöttöuolna a' lellahot és megžoreitotta uolna ő magat (5) annac
 utanna ereztet vizet a' medenébe és kezde megmosni ő taneit-
 uaáinnac labait és meg tórteni a' lellahhal kiuel megžoreitatot
 uala (6) Iuta azért simon peterhéz és monda ő neki Peter Vram
 te mosod é ennekem en labaimat (7) Felele íc és monda ő neki
 10 Melfet en tezece te ma nem tudod megtudod kédeg annac utanna
 (8) Monda ő neki Peter Nem mosod en labaimat öroke Felele
 ő neki íc ha nem mosandlac tegedet nem vallaž rézt en velem
 (9) Monda simon peter Vram nem éac labaimat, de es kezémet ||
 199 és feiemet (10) Monda őneki íc Ki megmosatott nem žukóflie
 15 haneméac hog labait mossa és mendenestől tižta, és tū tižtac
 vattoc de nem mēnd (11) mert tuğga vala hog ki el arolna
 őtet, azért monda Nem vattoc tižtac mēnd (12) Mi utan azért
 megmosa uolna ő labocat veue ő ruhaiat és micor le űtuolna
 monda esmeg őnekic Tuğgátoc é mit töttem tūnecetec (13) Tū
 20 hiutoc engemet mesternece és vrnac, és iol mongátoc és mert
 vağoc, (14) Ha azért en megmostam tū labaitocat vr és mester,
 és tū tartoztoc egmas labat megmosnotoc (15) mert peldat attam
 tūnecetec hog mikent en töttem tū nectec tū es vgan tegetec
 (16) Bizon bizon mondom tūnecetec Nem nagob zolga ő vratol,
 25 és az apastal nem nagob attol ki ereztette őtet, (17) ha ezeket
 tuğgátoc bodogoc lēžtec ha tēžitec ezeket (18) Nem mondom
 mēnd tū rollatoc En tudom kiket valažtottam, de hog betelle-
 seggece az iras Ki ežic kéneret en uelem, emeli ő farkat en
 ellenem (19) Matol foguan mondom tūnecetec | hog mi elót legén,
 30 hog micor lend hiğgetec mert en vağoc (20) Bizon bizon mon-
 dom tūnecetec Ki vendi ha kit en ereztendec engemet vēzen Ki
 kédeg engemet vēzen vēzi őtet ki ereztet engemet (21) Mikor
 ezeket mondottauolna íc meg haborodec zelleteben és valla és
 monda Bizon bizon mondom tūnecetec mert eg tū kōzzōlletec el
 35 arol engemet (22) Nēznec vala kédeg a' taneituañoc egmafra
 ketelkeduen kirōl mondana (23) Vala kédeg eg a' taneituañoc
 kōzzōl fekuen ignac olēben kit žeretuala íc, (24) imte azért
 ennek simon Peter és monda ő neki Ki ez kirōl monga, (25) Es

micor ez feköt uolna ičnac ō mellēre monda ō neki, Vram ki az (26) Felele ō neki ič Ez az kinee a' martot kēneret ōitom Es micor be martotta uolna a' kēneret ada scariuthbeli Iudasnac (27) eş a' falat vian tabat bemenē ō bele sathanas eş monda ō neki ič Mit tēz tēd hamar, (28) Ežt kēdeg az euōc kōzzōl fenki nēm tuda mire mondottauolna ō neki (29) Nēmellēc kēdeg alaitacuala mert eržēli valanac Iudasnac || hog' mondottauolna 200 neki ič, veğed azocat mellēc kellemetefēc mūnekōnc az ynncp napra, auag' hog' nauafocnac valamit adna (30) Micor azert ō vōttōuolna a' falatot legottan ki mēne, Vala kēdeg ey (31) mi-¹⁰ cor azert ki mēntuolna monda ič Ma meg fenefeitetet ember nec fia eş iften megfenefeitetet ō benne, (32) Ha iften megfenefeitetet ō benne eş iften megfenefēiti ōtet ōn benne eş legottan meg fenefēiti ōtet (33) Fialim meglen keufenneiglen tū ueletēc vağoc kereftēc engemet eş mikeppen mondottam a' fidocnac¹⁵ houa en meğec tū nēm iōhettec Es tūnectec mondom ma (34) vy parancolatot adoc tūnectec hog' zereffetec eğmaft mikeppen en zereffetēc tūtōket hog' tū eş zereffetec eğmaft (35) mert ebben esmerneç mēndenēc mert en taneituainim vattoc, ha zere- tetet vallotoc eğmafhoz (36) Monda ō neki simon Peter Vram²⁰ houa meğ Felele ič Houa en meğec te nēm kōuetheç engemet, Kōueç kēdeg annac utanna (37) Monda | peter ōneki, mire nēm kōuethetlec tegedet ma en lelķemet tē erted uetēm (38) Felele ič Tē lelķedet en ertem vetēd Bizon' bizon' [b] mondom teneked nēm ēnekel kakas mignēm haromžer tagačmeğ engemet²⁵

xiii j

Es monda ō taneituainiac Ne haborogğec tū zūuetēc se fellen, hižtec ē iftenben en bennēm eş hiğğetēc, (2) en atam- nac hazaban foc lakodalmac vadnac, ha rokomban mondottam uolna tū nectēc mert el meğec heft alkotnom, (3) eş ha el³⁰ mēnendēc eş megalkotandom tūnectec a' heft esmeg megīduōc eş vēzlec tūtōket en hoziam hōl en vağoc tū eş legetēc (5) Monda ōneki tamas Vram nēm tuğğuc houa meğ, eş azert az vtat mikeppen tudhaffuc (6) Monda ōneki ič En vağoc vt igallag eş elet Senki nēm iō atahoz ha nēm en miattam, (7) Ha meğ³⁵ esmertetēc uolna engemet, valobizon' meğ esmertetēc uolna en

atamat es, es matol foguan megesmeritec ötet es meglattatoc
 201 ötet (8) Monda öneki phülöp, Mutaffad münekönc || atadat es
 eleg münekönc (9) Monda ö neki iç Enne ideiglen veletec vagoc
 es nem esmertetecmeg engemet Phülöp ki lat engemet latta en
 5 atamat es, Es mikeppen mondod te mutaffad münekönc ataf
 (10) Nem hized é mert en vagoc ataban es ata en bennem Az
 igeket mellket en bezellettem tuncetec enen tollem nem bezel-
 lettem ata kedeg en bennem lakozuan ö tēzi a' mūnelkedeteket
 (11) Nem hizitec é mert en ataban, es ata en bennem (12) egebkent
 10 a' mūnelkedetekert higgetec Bizon bizon mandom tuncetec
 Ki hizen en belem a' mūnelkedeteket mellket en tēzec, ö es
 tēzi es azoetol nagobbakat tēzen mert en megec atahoz, (13) es
 valamelleket kerendetec atamtol en neuembe agga tuncetec hog
 dicoultetec ata fiuban, (14) ha mit kerendetec atamol en ne-
 15 uembe azt tēzem, (15) ha zeretec engemet en parancolatimat
 tarcatoc, (16) es en kerem en atamat, es egeb vigasztalando
 scent zelletet ad tuncetec hog lakoziēc tuncetec orocke (17) igaf-
 fagnac zelletet | kit e vilag nem vehet mert nem latfa ötet mert
 sem tugga ötet, Tu kedeg megesmeritec ötet mert tu nalatoc
 20 lakoziēc es tu bennetec lezen (18) nem haglac el tutoket aruac
 Iouoc tu hoziatoc (19) meg keufenneiglen, es e uilag engemet
 nem lat Tu kedeg meglattoc engemet mert en elec es tu eltec
 (20) a' napon, tu megesmeritec mert en vagoc atamban, es tu
 en bennem, es en tu bennetec, (21) Ki valla en parancolatimat
 25 es tartfa azokat az az ki zeret engemet, Ki kedeg zeret engemet
 zerettetic en atamtol es en zeretem ötet, es megientem enma-
 gamat ö neki, (22) Monda ö neki Iudas nem a' scariuthbeli,
 Vram mi lot mert megientendö vag te magadat münekönc es
 nem e uilagnac (23) Felele iç es monda önekic Ha ki zeret
 30 engemet en bezedimet tarca es en atam zereti ötet, es ö hozia
 iouönc es lakodalmat ö nala tēzönc (24) Ki nem zeret engemet
 en bezedimet nem tartfa, es a' bezed kit hallottatoc nem enem
 de oue ki ereztet engemet atae, (25) Ezeket bezellettem tunc-
 202 tec tu nalatoc lakozuan, || (26) a' vigasztalando scent zellet kedeg
 35 kit erezt ata en neuembe az taneit tutoket mendenece es vge-
 het tuncetec mendeneket valamelleket mondoe (27) En bekefe-
 gemet adom tuncetec en bekefegemet hagom tuncetec nem
 mikeppen e uilag agga en adom tuncetec Ne zomoroggec tu

zûuetec eş ne fell'en, (28) hallottatoc mert en mondottam tûnec-
tec Elmeğec eş iouôc tû hoziatoc Ha zeretnêtec engemet valo-
bizon ôrôlnêtec mert meğec afahez mert ata nağob töllemtôl
(29) eş ma mondottam tûnectec mi elôt legên hoğ micor lend
higğêtec (30) immar nem fokat bezellêc tû ueletec mert iôt e
uilagnac feiedelme eş nem val valamit en bennem, (31) de hoğ
meğesmerie e uilag mert en zeretem afa eş mikêppen paran-
çolatot adot ennekem afa igên têzec kelletec ereğğônc innet

X V

EN vağoc a' bizon zô ô tô, eş en afa a' zôlô mûuês 10
(2) Menden zôlô vezzôt nem gimôlcôzôt en bennem eluezi ôtet,
eş mendent ki | gimôlcôz megtizteita azt, hoğ tóbbet gimôlcôziôn
(3) Immar tiztac vattoc az en bežedimert melleket bezellettem
tûnectec, (4) lakoziatoc en bennem eş en tû bennetec, mikent
a' zôlô vezzô nem gimôlcôzhet ônôn töllô, hanemha maradand 15
a' zôlô tôn, igên eş tû hanemha maradandotoc en bennem,
(5) En vağoc a bizon zôlô tô tû a' zôlô vezzôc, ki en bennem
lakozie eş en ô benne Ez hoğ foc gimôlcôt, mert en nalamnal-
kûl semmit sem tehettêc (6) Ha ki nem lakozandie en bennem
ki vettetic, mikent a' zôlô vezzô, eş meğ az, eş fel gôitie ôtet, 20
eş a' tûzbe ereztetic eş meğ êg (7) Ha lakozandotoc en ben-
nem, eş en igêm lakozandnac tû bennetec valamelleket akarand-
otoc kêriêtec eş ležen tûnectec, (8) Ebben feneseitetet en afa
hoğ tób gimôlcôt hoziatoc eş legetec en taneituanim, (9) mikêp-
pen zeretet engemet afa eş en zêrêtec tûtôket, lakoziatoc en 25
zeretetemben, (10) Ha en parançolatimat tartangatoc, lakoztoc
en zeretetemben, mikêppen eş en tartottam en || afa afa par- 203
çolatit eş lakozom ô zerelmêben (11) ezêket bezellettem tûnec-
tec, hoğ en ôrômem legên tû bennetec, eş tû ôrômtôc telles
legên (12) Ez en parançolatom hoğ zereffetec eğmaft, mikêppen 30
zerettelec tûtôket, (13) ettôl nağob zeretete senkinêc niñen,
hanem hoğ valaki vesse ô lelkêc ô barattacrt (14) Tû en bara-
tim vattoc, ha teienditec melleket parançoloc tûnectec, (15) im-
mar nem mondlac tûtôket zolgaimnac, mert zolga nem tuğga
mit ô vra teğên Tûtôket kedêg mondlac baratimnac, mert men- 35
denêket valamelleket hallottam en afa afa megielentettem

tűnecetec (16) Nēm tũ valažtottatoc engemet, de en valažtottalac tũtõket, eş vettelec tũtõket hog meńńetec eş ġimõlčõzietec, eş tũ ġimõlčõtõc megmaraġġon, hog valamelleket keredetec atadol en neuembe aġġa tũnecetec, (17) ezeket parančolom tũnecetec hog
 5 zereffetec eġmaft, (18) ha e uilag tũtõket ġũlõl, tuġġatoc mert engemet [+]
 ġũlõlt eleb tũ tõlletecnel, (19) Ha e uilagbol voltatoc volna e uilag | mel' õuē vala žeretne de mert e vilagbol nēm vattoc, de en valažtottalac tũtõket e vilagbol, azert ġũlõl tũtõket e uilag (20) Emlekezetec az en bežedimrõl, kit en
 10 mondoc vala tũnecetec, Žolga nēm naġob õ vranal, Ha engemet vldõztec, tũtõket eş vldõzneč, Ha en bežedemet tartottac, tieteket eş tartac, (21) De meńd ezeket tēzec tũnecetec en neuemert, mert nēm tuġġac õtet ki erežtet engemet, (22) ha nēm iõttem volna eş nekie nēm bezellettem volna bũnõc nēm volna, ma
 15 keđeg õ bũnõcrõl menekedetec nēm valnac (23) Ki ġũlõl engemet eş en atamat ġũlõli, (24) Ha a' mũuelkedeteket nēm tõttem volna õ hennec melleket eġeb senki nēm tõt bũnõc nēm volna ma keđeg lattac eş ġũlõltec engemet, eş en atamat, (25) de hog be tellfefēġġec a' bežed ki õ tõrueńečben irattatot mert
 20 ingen ġũlõltenec engemet (26) Mikor keđeg iõuend a' vigažtalando ſcent žellet kit en erežtec tũnecetec en atamtol igaffagnac želletet ki atadol žarmazie, a' tanofagot val en rollam (27) eş tũ tanofagot vallotoc mert kezdetõl foguan en veleń vattoc ||

25 EZeket bežellettem tũnecetec hog meġne haboroġġatoc (2) ſinagõgacnalkũl tēzneč tũtõket, de iõt az vđõ hog menden ki meġõl tũtõket, valla õ žolgalat tētet iftenneč, (3) eş ezeket tēzec tũnecetec, mert nēm efmertec en atamat ſem engemet, (4) de ezeket bežellettem tũnecetec hog micor iõuend õ ideieč, megemlekezetec mert en mondotam tũnecetec, (5) Ezeket kezdetõl foguan nēm mondotam tũnecetec mert tũ neletec voltam eş
 30 ma elmeġec õ hozia ki erežtet engemet eş senki tũ kõžžõlletec nēm kerdēz engemet houa meġ, (6) de mert ezeket bežellettem tũnecetec žomorofag betõltõ tũ žũueteket, (7) de en igaffagot
 35 mondoc tũnecetec, Kellemetes hog eş en el meńńec, mert ha en el nēm meńendec, a' vigažtalando ſcent žellēt nēm iõ tũ hozia-

toc, ha kedeg el menendec, ereztem otet tu hoziatoc, (8) es micor
 a' iouend megfeddi e uilagot bunrol es igallagrol es iteletröl,
 (9) Valobizon bunrol, mert nem hittene en belem (10) de igal-
 lagrol mert | megec atahoz, es immar nem lattoc engemet (11) ite-
 letröl kedeg, mert e uilagnac feiedelme immar megiteltetet, ⁵
 (12) meg foc mondom vagon tunece, de ma nem vifelhetitec
 (13) Mikor kedeg iouend az igallagnac zellete, taneit tutoket
 menen igallagra, mert nem bezel onon tollö, de vala melleket
 halland bezel, es mellec iouendoc meghirdeti[c] tunece, (14) o
 engemet megfeneleit mert enemböl vzen es hirdeti tunece, ¹⁰
 (15) meneneket valamelleket val atam eneim, azert mondom
 tunece mert enemböl vzen es hirdeti tunece, (16) Keuesen-
 neiglen es nem lattoc engemet es esmeg keuesenneiglen es meg-
 lattoc engemet mert megec atamhoz, (17) mondanac azert o
 taneituan közzöl egmagnac, mi ez hog mond munekone keue- ¹⁵
 senneiglen es nem lattoc engemet es esmeg keuesenneiglen es
 lattoc engemet mert megec atamhoz (18) Mondnac vala azert
 mi ez hog mond munekone keuesenneiglen nem tuguc mit
 bezel (19) Megesmere kedeg ic mert megakariac vala otet ker-
 deni es monda o nekic Erröl kerdzketec tunon közzöttec || ²⁰
 mert mondottam Keuesenneiglen es nem lattoc engemet es esmeg ²⁰⁵
 keuesenneiglen es meg lattoc engemet (20) Bizon bizon mon-
 dom tunece mert köueztec tu es firtoc E vilag kedeg oröl
 tu kedeg meg zomorottoc, de tu zomorofagot fordol orömrö
 (21) Nemberi kedeg micor zül zomorofagot val mert iot o ideic, ²⁵
 micor kedeg zultö a' germeket immar nem emlekeziec meg a'
 getrelmröl az oremert mert zuletet ember e vilagba, (22) es tu
 azert ma zomorofagot vallotoc esmeg kedeg meglatlac tutoket
 es megöröl tu zuetec, es tu örömtoket senki nem vezimeg tu
 tolletec (23) Bizon bizon mondom tunece ha mit kerendetec ³⁰
 en atamtol en neuembé, agga tunece, (24) maiglan nem ker-
 tetec valomit en neuembe, kerietec es vezitec hog tu örömtöc
 telles legen (25) Ezket pelda bezedecben bezellettem tunece
 iot az idö, micor immar nem bezellec tunece pelda bezedecben,
 de niluan hirdetec tunece en atamrol, (26) A' napon kertec ³⁵
 en atamtol en neuembe, es ma mondom tunece hog en | kerem
 en atamat tu ertetec (27) mert ata o zeret tutoket, mert zeret-
 tetec engemet es hittetec mert en istentöl iottem ki, (28) ki

iõttēm en aťamtol eš iõttēm e vilagba efmeg meghağom e uila-
 got eš meğec aťamhoz, (29) Mondanac ỏ neki ỏ tanğıtuauĩ ime
 ma uĩluan bežellež, eš pelda bežedet sem eğğet nem mondaž
 (30) ma tuğğuc mert tuć mēdeneket, eš niñc kellemetēšseg te
 5 neked hoğ valaki kerdeziēn tegedet, ebben hižiuc mert iftentol
 iõttelki (31) Felele ić ỏnekic, Ma hižitec (32) ime iõ az idõ eš
 immar iõt, hoğ eğ mēdentec elhimlešfetec tũn tulaidonitocba,
 eš meğ hattoc engemet enen magamnac eš nem vağoc enen-
 magam mert aťa en uelēm vağon (33) ezeket bežellettem tũne-
 10 tec hoğ en bennem bekefeget vallatoc e uilagban ġetrelmet
 vallatoc, de bizodalmaziatoc mert en meğ ġõžtem e uilagot

x v i j

EZeket bežellette ić eš ỏ žemeit meñbe emeluēn monda
 206 Aťa iõt az idõ fenefeħed te fiadat, || hoğ te fiad fenefeħen tege-
 15 det, (2) mıkēppen attad ỏ neki ağğa azocnac az ỏrõc eletet
 (3) Ez kedēg az ỏrõc elet hoğ [†] tenmagadat esmerienec az
 igaz iftennec, eš kit erežtettel ić xcnac (4) En tegedet meğ-
 fenefežitettelec földõn, a' mũuelkedetet meğtõkellettem kit attal
 ennekēm hoğ teğec (5) eš te aťa fenefeħ meğ engemet tenen-
 20 nalad, mi elõt e uilag lenne (6) meğielentettem te neuēdet
 emberenec kiket attal ennekēm, e uilagon tieid valanac, eš
 ennekēm attad azocat eš en bežedimet tartottac (7) eš ma meğ-
 esmertec, mert mēdeneket meļleket attal ennekēm te tõlled
 vadnac, (8) mert az igeket meļleket attal ennekēm attam ỏ
 25 nekic eš ỏk võttēc eš bizon meğesmertec mert te tõlled iõttēm
 ki, eš hittēc mert te erežtettel engemet, (9) eš en ỏ ertec kerec
 eš nem e uilagert, de azokert kiket attal ennekēm, mert
 tieid (10) eš mēdenec eneim (†) eš meğfenefõltettem ỏ benec,
 (11) eš immar nem vağoc e uilagban, eš ezec | e uilagban vadnac, eš
 30 en te hoziad iõuõc Seēnt aťa tarčad azokat te neuēdbe kiket
 attal ennekēm, hoğ leğenec eğğec mıkēppen es mũ, (12) micor
 ỏ vellec volnec en tartom valec azocat te neuēdbe kiket attal
 ennekēm en ỏrižtem eš sem eğ ỏ kõzzõlõc el nem vežet hanem-
 čac a' vežedelmnec fia hoğ iras betellešegğec, (13) ma kedēg
 35 te hoziad iõuõc eš ezeket bežellem e uilagban hoğ vallac en
 ỏrõmemet beteluēn, (14) en aťam ỏnekic te bežedidet, eš e

vilag gúlóltó ôket mert ninčenę e vilagbol, (15) nem kërlec
 hog elueged ezeket e uilagbol, de hog meg tarčad ôket gonož-
 tol (16) mert ninčenę e uilagbol mikeppen es en nem vagoc
 e uilagbol, (17) megfcentelled ôket igallagban, te bezedet igaf-
 lag, (18) miképpen te ereztettel engemet e uilagba, es en
 ereztettem ôket e uilagba, (19) es en ô ertec megfcentelem
 enmagamat, es legeneę ôk es megfcentelteę igallagban, (20) nem-
 čac ô ertec kerec kedęg de azokert es kie hiendoc ô igieie
 miat || en belem es en te benned, (21) hog ôk es eggec lege- 207
 nec mu bennoc, hog e uilag higge mert te ereztettel engemet¹⁰
 (22) es en a' fenosseget kit te attal en nekem attam onekie
 hog eggec legeneę mikeppen es mu eggec vagone (23) en ô
 benneę es te en bennem hog legeneę megtokelletec egembe es
 megelfmerie e uilag mert te ereztettel engemet, es zerettem
 azocat, es mikeppen es engemet zerettel, (24) ata kiket attal¹⁵
 ennekem akarom, hog hol en vagoc ôk es en velem legeneę
 hog lassac en fenelfegemet kit attal ennekem, es mert zerettel
 engemet e uilagnac zerzefe elot, (25) igaz ata e uilag meg nem
 esmert tegedet, en kedęg megelfmertelec es ezec megelfmerteę,
 mert te ereztettel engemet (26) es megielentettem onekie te²⁰
 neuedet es megielentem, hog a' zeretet kiuel zerettel engemet
 ô benneę legem es en ô benneę

xvii j

Mikor ezeket mondottauolna ki mene ô taneituaniual Ced-
 ronnac arradatŭa elue, hol uala a' kert kibe bemene ô es ô²⁵
 taneituani | (2) Tuggauala kedęg Iudas es ki otet elarolŭauala
 a' helŭ, mert ię ġacorta ġolekezienuala oda ô taneituaniual
 (3) Iudas azert micor vottouolna a' fereget a' pŭpŭkocŭol es a'
 leualtaetol a' zolgacat, iouo oda lampasockal es faclackal es
 feġuerękel, (4) Es ug ię tuduę menęeneket melŭec iouendoc³⁰
 volnanac ô reia eleue mene es monda azocnac Kit kerestec
 (5) Feleleneę oneki Nazareti ię Monda onekie ię En vagoc
 Aluala kedęg Iudas es ouelec ki elarolta otet, (6) Hog azert
 mondotta onekie en vagoc elmeneę hatmeę es eseneę a'
 földre, (7) Es esmeg azert kerde azocat Kit Kerestec Ôk kedęg³⁵
 mondanac Nazareti ię (8) Felele ô Mondam tuncetec mert en

va'goc Ha azert engemet kerestec ha'g'g'atoc el men'niec azocat,
 (9) hog' betell'ese'g'gec a' be'zed kit mon'dot, mert kiket attal
 ennekem sem eg'get nem vez'tettem el o' k'oz'z'ol'oc (10) Simon
 peter'ec azert kefi valuan ki ve'ue azt es' c'apuan a' p'usp'ok'ne'c
 5 zol'gaiat es' elmetue o' iog f'ule't, Vala ke'deg a' zol'ganac neuc
 208 Malchus || (11) Monda ke'deg ic' peter'ec Erez'ied te' ke'fedet
 hu'ue'le'be a' kel'het kit adot ennekem a'fa, nem akarod e' hog'
 ig'am azt (12) A fereg azert es' a' biro a' fidoc'nac zol'gaiual
 meg'fogac ict es' meg'ko'telez'ec otet (13) Es' viuec otet elo'zer
 10 Anna'fhoz, mert vala Caifa'snac ypa, (14) ki tanal'cot adot vala
 a' fidoc'nac hog' kellemet'eb eg' ember'ne'c meghalni e' nep'ert
 (15) Ko'ueti'uala ke'deg ict Simon peter es' a' mas' tane'itu'ani, A'
 tane'itu'ani ke'deg es'meret'es vala a' p'usp'ockel, es' be mene' ic'sal
 a' p'usp'ok'ne'c pituaraba (16) Peter ke'deg ku'uo'l alvala az aito
 15 elo't Ki mene' azert a' mas' tane'itu'ani ki vala es'meret'es a' p'usp'
 pok'nel, es' meg'mon'da az aito tarto le'annac es' be uine' petert
 (17) Monda azert peter'ec az aito tarto le'ani Nem'de te' es' ez ember
 tane'itu'ani k'oz'z'ol' valo va'g e' Monda o' neki peter (+) (18) Alna-
 c'uala ke'deg a' bere'fec es' a' zol'gac a' zennel mert hideg vala
 20 es' fu'it'ic vala magocat Vala ke'deg peter aluan es' fu'itu'en on-
 magat (19) A' p'usp'oc azert kerde' ict o' tane'itu'anirol es' o' tano-
 sagarol (20) Felele | o' neki ic' En uiluan be'zel'lettem e' uilagnac
 en men'den'ha a' sinagogaban es' a' templomban tane'itottam houa
 men'den fidoc' eg'be go'lek'ez'ne'c es' re'ile'eben semmit sem be'zel-
 25 lettem, (21) mit kerde'z engemet ker'ged azocat kie hallottac
 mit be'zel'lettem le'gec o' nekie, yme ezec tu'g'g'ac mit mon'dottam
 le'gec en, (22) Ezeket ke'deg micor mon'dotta'ulna az ot allo
 zol'gac k'oz'z'ol' ada ar'col'c'apast ignac mon'duan, Ig' felel'z e' p'usp'
 pok'ne'c (23) Monda on'eki ic' Ha gono'zol be'zel'lettem val' tano-
 30 sagot gono'zrol, ha ke'deg iol mire c'ap'z engemet, (24) Es' ere'zte
 otet Annas Caiphas p'usp'och'oz ko'to'zu'en (25) Vala ke'deg Simon
 peter aluan, es' fu'itu'en onmagat Mon'danac azert o' neki Nem'de
 te' es' o' tane'itu'ani k'oz'z'ol' valo va'g e', Meg'tagada azert o' es'
 mon'da Nem va'goc (26) Mon'da eg' a' p'usp'oc zol'gai k'oz'z'ol',
 35 annac rokona kin'ec Peter fu'let elmet'ott'o Nem'de latalac e' en
 tegedet a' kertben o' vele, (27) Esmeg azert meg' tagada Peter,
 209 es' legottan kakas' zola (28) Vi'z'ec azert || ict Caip'ha'stol az
 itelo' hazba, Vala ke'deg holual Es' ok' bemen'ene'c az itelo' hazba

hoğ meğne iértéztetneñec de hoğ meğ ennec a' pogačat (29) Ki mène azert pilatos ô hoziatoc eş monda ô nekie Mi vy vadolatot mondotoc ez ember ellen (30) Felelenec eş mondanac ô neki Ha ez gonozol tenô nem volna te neked ôtet nem attue uolna (31) Monda azert ônekie pilatos, Veğetec tû ôtet eş tû⁵ tórneñtec zereñt itellétec ôtet Mondanac azert ôneki a' fidoec, Mûnekônc nem illic valakit megôlnônc (32) hoğ be telléfednec icnac bežede kit mondot, iegézuñ mël halallal uolna meghalando (33) Bemene azert ešmëğ Pilatos a' pituarba eş hiua ičt eş monda neki Te vağ é a' fidoenac kirała (34) Felele ic Tën-¹⁰ tölled mondot é ezt, auag egebec mondotnac teneked en rollam (35) Felele pilatos Minem fido vağoc en, Te nemzetid eş te pûspôkid attanac ennekem, mit tóttel (36) Felele ic En oržagom niñ e uilagbol, valobizon ha en oržagom e uilagbol volna, en žolgaim meğ vinanac en ertem, hoğ ne adatnañ a' fidoenac |¹⁵ ma kedëğ en oržagom niñeñ innen (37) Monda eş ôneki pilatos, Kirał vağ é azert te Felele ic Te mondot mert kirał vağoc en, En ebben žûlettem eş iôttem e vilagba hoğ tanofagot vařlac igallagrol, mert menđen ki igallagbol vağon halgattá en žomat (38) Monda ô neki Pilatos, Mi az igallag Es micor ezt mondotta-²⁰ uolna ešmëğ ki mène a' fidochoz eş monda ô nekie En semmi vğet nem lelec ô benne, (39) Vağon kedëğ tûnectec žokařtoc hoğ egğet elerežiec tûnectec a' hufuethbe, Akariatoc é erežiem el tûnectec a' fidoenac kirałat (40) Inôlteneç azert ešmëğ menđ eş mondanac Nem ezt de barrabařt, Vala kedëğ barrabas²⁵ toluay

Capitulum xix

Tahat azert meğ foga ičt eş megostoroza, (2) eş a' vitezec tûniřben font koronat veteneç ô feiere, eş barřon ruhauat meğkôrnekežec ôtet, (3) eş iôneç vala ô hozia eş mondnacualla³⁰ neki Vduôž leg fidoenac kirała, eş adnacualla neki arçol čapafocat (4) Ki mène ešmëğ pilatos eş monda ônekie Ime ki hozom ôtet tûnectec hoğ meğesmerietec || mert sem egğet nem lelec ô²¹⁰ benne (5) Ki mène azert ic viřeluñ a' koronat eş a' barřon ruhat eş monda ô nekie yme az ember (6) Mikor azert lattac-³⁵ uolna ôtt a' pûspôkôc eş a' žolgac inôltneç vala monduan

Fezeid meg fezeidmeg ötet Monda ő nekie pilatos. Végeztesz
 ötet és fezehetemeg ötet, mert en sem ég űget nem lelec ő
 benne (7) Felelenec őneki a' fidoc Műnekőnc törvenőnc vagón
 és a' törven zerent kél meghalni, mert isten fiaia töttő ömagat
 5 (8) Mikor azért hallottauolna Pilatos e bezedet inkab felemec
 (9) és emeg bemene az itélő hazba Monda icsnac Honnan valo
 vag' te Ihe kedeg feleletet nem ada neki (10) Monda azért
 pilatos Te ennekem nem zolaž, nem tud mert hatalmam vagón
 teged meg fezeitenem és hatalmam vagón teged elerežtenem
 10 (11) Felele ics Sem ég hatalmat nem vallanal en ellenem, ha
 fellől adatuan nem volna teneked, Azert nağob bñnt val ki
 engemet teneked adot (12) Ennec utanna keresi vala Pilatos
 elerežteni | ötet A' fidoc kedeg iuoltnec vala monduan Ha ezt
 elerežted nem vag' čazarnac barattā, mert menden ki kirallā
 15 teži magat ellene monđ čazarnac (13) Pilatos azért micor hal-
 lotta uolna e bezedeket ki hoza ict és űlő az itélő zecbe a'
 helēn ki mondatie licustratusnac, Heberől kedeg galgatanac
 (14) Vala kedeg a' hufuēt kēžōlő napianac hatod ideie, Es
 monda a' fidocnac Imē tū kiraltoc (15) Azoc kedeg iuoltnec vala
 20 monduan, Vēd el vēd el fezeidmeg ötet Monda ő neki pilatos
 Tū kiraltokat megfezehem ő Felelenec a' pūspōkōc Ninč kirālōnc
 hanēmēac čazarōnc (16) Tahat azért ada őnekie ötet hog' meg-
 fezeitenec Fogac kedeg ict és ki uiuec, (17) Es veueņ ōpmaga-
 nac kerežtēt, ki mēne a' helre ki mondatie kopazlatnac helē,
 25 heberől kedeg galgatanac (18) oth megfezeitec ict, és ő uelc
 mas kettőt innen és onnan, kōžepbōl kedeg ict, (19) Ira kedeg
 és cymert pilatos, és vete a' kerežtre vala kedeg iruan Nazareti
 ics fidocnac kirala (20) E cymert azért a' fidoc kōžžōl fokac oluaf-
 211 lacuala mert kōžel vala a' varošhoz || a' hel' hol megfezeitetet
 30 vala ics Es irattatot heberől, gōrōgōl, és deiakol (21) Mondnac-
 uala azért a' fidoc pūspōki pilatosnac Ne akard irnod fidocnac
 kirala, de mert ő mondotta fidocnac vagoc kirala (22) Felele
 pilatos, Mellēt irtam irtam (23) A' vitezec azért micor megfe-
 zeitettecuolna ötet, veuec ő ruhaiat és alkotanc nēg rēžeket
 35 ég menden vitezec rēžt és a' žocnat, vala kedeg a' žočna
 varratlan mēdenēstōl žōtetēt (24) Mondanac azért egmasnac,
 ne megģūc meg ažt, de űlaziōnc ő rolla kie leģen hog' iras be
 tōltessēc monduan Meg ožtōttac en ruhaimat és en ruhamon

ereztettec nilat, es bizon a' vitezec tottec ezeket (25) Alnacuala
kedeg rokon ignac kereztehez es o anua es o anuanac huga
cleofanac mariaia, es magdalnai maria (26) Micor lattauolna
azert ic o anuat es a' taneituant allatta kit zeretuala monda o
anuanac Nemberi yme te fiad (27) Annac utanna monda a' 5
taneituannac ime te anad, es az idotolfoguan vene a' taneituan
azt oueie (28) Es eze utan tuduan ic | hog mendenec megtokel-
lettec az utan monda Zomihozom (29) Vala kedeg ot edeu
ecettel telles helhetuen Azoc kedeg zouaruant ecettel telleft
ifoppal kornol himtuen viuec o zaiaboz, (30) mikor azert votto 10
uolna ic ezeket monda Megtokelletet, es feie lehaituan elerezte
o lelket (31) A' fidoc azert mert kezolek uala hog ne marad-
nanc zombaton a' testec a' kerezten, mert ez vala a' zombatnac
nag napia kerec pilatost hog megzegdeltetnencec o zaroc, es elue-
tetnencec a' kereztröl (32) Iouenec azert a' vitezec, es valobizon 15
az elonec megzegdelec zarait es a' maficnac ki megfezetetet o
vele (33) Ihchoz kedeg micor iuttacuolna hog latic otet immar
meghaluan nem zegdelecmegec o zarait, (34) de a' vitezec eggie
lancaual o oldalat megnituan, es legottan ver es viz kifola ki,
(35) es ki latta tanofagot vallot es igaz o tanofaga es o tugga 20
mert igazacat mond, hog tu es higgetec (36) mert lottec eze
hog iras betelfesednec Tetemet o belollö megnem tortec, (37) Es
esmeg mas mond Latic kit altal gakdoftac || (38) Eze utan 212
kedeg kere Arommatiabeli ioseph Pilatost azert hog o es volna
ignac taneituaia, titkoltatot kedeg a' fidocnac felelmekert hog 25
eluenne ignac testet es engede pilatos Iouo azert es eluene ignac
testet (39) Iouo kedeg Nicodemos es ki elozer eyel iotuala
ichoz hozuan mirranac es aloefnec elegoletet, monnal zaz fontal,
(40) Vene azert ignac testet es kotec azt lellahoeba aromatac-
kal mikuppen a' fidocnac zokafoc eltemetnec (41) Vala kedeg 30
a' helen hol megfezetetet kert es a' kertben vy koporfo kibe
meg sonha senki nem helhettetet vala (42) A' fidocnac azert
kezoletekert mert rokon vala a' koporfo ot helhetec ict

X X

A Zombatnac kedeg elo napian Iouo magdalnai maria a' 35
koporfohoz holual micor meg fetetuolna, es lata a' kout elhen-

gereituen a' koporforol, (2) Elfuta azert eş iuta simon peterhez eş a' mas taneituañhoz kit zeretuala iç, eş monda önekic En vramat eluöttet a' koporfobol, eş nem tudom hol vetteç ötet (3) Ki mene | azert peter eş a' mas taneituañ, eş iutanac a' koporfohoz, 5 (4) Futnacuala kedeg ketten egembe, eş a mas taneituañ hamarab eleue futa Peternel eş eleb iuta a' koporfohoz, (5) eş micor lehaitottaolna ö magat lata a' lellahocat vetuën, de maga nem mene be a' koporfoba (6) Iouö azert Simon peter köuetuen ötet, eş bemene a' koporfoba, eş lata a' lellahocat vetuën, (7) eş 10 a' zemfedeleket ki uoltuala ö feiën, nem a' lellahockal vetuen de önmaganac göngöreituën eg helën (8) Tabat azert bemene eş a' taneituañ ki elozer iutotuala a' koporfohoz lata eş hiue, (9) mert meg nem tuggauala az irast hog kellene öneki halottaibol felkelni, (10) Elmenenec azert esmeg a' taneituañoc ön egmalhoz (11) Maria 15 kedeg aluala küüöl a' koporfonal firuañ Micor azert sirna lehaita ö magat eş tekentuen a' koporfoba, (12) lata ket angalt albacban vlueñ eggie feiën el eş masic labanal hol vettetet vala içnac 213 teste (13) Mondanac öneki Nemberi mit || firz kit kerefz Monda ö nekie Mert eluöttet en vramat eş nem tudom hol vetteç ötet 20 (14) Ezt micor mondottaolna elfordola hatmege eş lata içt allatta eş nem tuggauala hog iç uolna (15) Monda ö neki iç Nemberi mit firz kit kerefz, Az alaituañ hog a' kertez volna monda öneki Vram ha te votted el ötet mongadmeg ennekem hol vetted ötet eş en eluezem ötet (16) Monda öneki iç Maria Megfordoluañ az monda neki Rabi ki mondatic mesternec (17) Monda 25 ö neki iç Ne akarih engemet illetned, mert meg nem mentem fel en atamhoz Meñ el kedeg en atamfaihoz eş mongad önekie Felmegeg en atamhoz eş tü atatochoz en istenemhez eş tü istentechez (18) Iouö magdalmari maria meghirdetuën a' taneituañocnac, mert latam vrat eş ezeket monda ennekem (19) Micor kedeg estue lötuolna a' napon a' zombatnac elo napian eş az aitoc be teue volnanac hol valanac a' taneituañoc egbe gölekezuën a' fidocnac felelmekert Iouö iç eş allapeç a' taneituañocnac közöttöc eş monda önekie | Bekefeg tünectec, (20) eş 35 micor ezt mondottaolna mutata ö nekie ö kezeit eş oldalat Örolenec azert a' taneituañoc vr latuañ (21) Monda azert esmeg önekie bekefeg tünectec, mikent ereztet engemet ata eş en ereztleç tütöket (22) Ezeket micor mondottaolna fualla ö reiaioc,

eş monða ò nekie Veġetec ſcent żelletèt, (23) Kienec megbo-
 čatángatoc húnòket megbočattatnac ònekic, eş kienec megtar-
 tangatoc meg tartattac lèžnec (24) Tamas kedeg eş a' tizenkettò
 kòzzòl eg̃ ki monďatic didimofnac, nem vala òuelec micor iòt ič
 (25) Monďanac azert òneki az eg̃eb taneituańoc Latoc vrat Ò⁵
 kedeg monða ònekic, Hanem ha latandom ò kezeiben a' žegec-
 nec ġakafit, eş erežtendem en vyaimat a' žegecnec helere, eş
 erežtendem en kezeimet ò oldalaba nem hižem (26) Es úolcad
 nap utan valanac eg̃be ò tizenket taneituańi eş tamas ò uelec
 Iòuò ič aitoc beteuen eş ablakoc berekežtuèn eş allapeč ò kòžòt.¹⁰
 tòc eş monða Bekeſeg tuncetec, (27) annac || vtanna monða tamaſ-²¹⁴
 nac hoziad ide te vyaidat eş laſſad en kezeimet, eş te kezeidet
 erežied en oldalamba, eş ne akarih hútòtlen lenned de hú
 (28) Felele Thamas eş monða neki En vram eş en iſtenem
 (29) Monða òneki ič Mert lattal engemet tamas eş hittel, Bodo-¹⁵
 goc kie nem lattac eş hittec (30) Eg̃eb ſoc ielenſegeket tòt ič
 ò taneituańinac žemec elòt, mellec ninčenec iruan e kòńoben,
 (31) Ežec kedeg iruan vadnac hoğ hiğgàtec mert ič xč iſtennec
 fia, eş hoğ hiuèn eletet vallatoc ò neuėbe

x x j

20

EZec utan eſmeg megiełente ònmagat Thiberiadifnac ten-
 gerenel, Megiełente kedeg ònmagat ig̃, (2) Valanac eg̃embe
 ſimon peter eş tamas ki monďatic Didimofnac eş Natanael ki
 vala Cana galileabol eş Zebedeufnac ſiai eş eg̃ebec ò taneituańi
 kòzzòl kettòc (3) Monða nekie Simon peter Elmeg̃ec halaznom²⁵
 Mondanac òneki Mù es elmeg̃onc te veleđ, Ki menenec eş fel-
 menenec a' haiòčkaba, eş az eyel ſemmit nem foganac (4) Immar
 kedeg holual leuen | allapeč ič a' marton Demaga nem eſmerek-
 meg a' taneituańoc mert ič (5) Monda azert nekie ič Ġermekec,
 midenem vağon e valami ennetec valo Felelenec òneki nič³⁰
 (6) Monða ò nekie, Erežietec a' halot a' haionac iog felere eş
 lełtec Erežtec azert a' halot, eş immar nem vonhattacuala ažt
 a' hálnac ſocſagaert (7) Monða azert a' taneituan kit žeretuala
 ič Peter nec, Ez vr Simon peter azert micor hallottauolna mert
 vr žočaiiauol žoreita ò magat mert mezeitelen uala eş erežte ò³⁵

magat a' tengerbe (8) Egéb taneituañoc kedeg euezettel iutanac
 el, mert nem mežze valanac a' földtöl, de monnal ket žaz kő-
nőcletne vonuan a' halacnac haloiat, (9) hog' azért ležallottanac
 a' földre, latanac ženeket vetneñ, eš halat fellől reia teuñ eš
 5 keheret (10) Monđa űnekie ič Hoziatoc ide a' halacban kiket
 mostañ fogtatoc (11) Felmene simon peter, eš ki uona a' halot
 a' földre tellést žaz őtueñ harom nağ halackal, Mikor ez ennen
 volnanac nem žakadozotmeg a' halo (12) Monđa ű nekie ič
 15 őuotetec || ebełletec Es az euőc kőzzől senki nem mere őtet ker-
 10 deni te ki vağ tuduañ mert vr (13) Es őuő ič eš vēue a' keñe-
 ret, eš agğauala ű nekie, eš a' balat azonkeppen (14) Ez immar
 harmadzer ielentetetmeg ič ű taneituañinac, micor felkőltuolna
 halottaibol (15) Micor ebełlettec uolna Monđa ič Simon peter neç
 Ianofnac simona žereč ē engemet ezeetől inkab Monđa ű neki,
 15 Bizon vram, te tudod mert žeretlec tegedet Monđa ű neki Őriz-
 ied en baranimat (16) Monđa ešmeg ű neki Ianofnac simona
 žereč ē engemet Monđa ű neki Bizon vram te tud mert žeretlec
 tegedet Monđa ű neki Őrizied en baranimat (17) Monđa ű neki
 harmadzer Ianofnac simona žereč ē engemet Megžomorodec peter,
 20 mert harmadzer monđa ű neki žereč ē engemet eš monđa Vram
 te tuč mendeneket, te tud mert žeretlec tegedet Monđa Őrizied
 en iuhimat (18) Bizon bizon mondom teneked Micor ifiab valal,
 megžoreitod vala temagadat eš iarž vala hol te akarod vala
 Mikor kedeg megvenhezal; ki teriežted te kezełdet eš mas žoreit-
 25 meg tegedet, eš vižen houa te nem akarod (19) Ežt kedeg
monđa iegezuñ mel' halallal volna meg feneseitendō iftent; Es
 micor ežt monđottauolna monđa ű neki Kōues engemet (20) Meg
fordoluan peter, lata a' taneituañ kōuetueñ kit žeretuala ič eš
 ki fekőtuala a' vačoran ű mellere, eš monđa ű neki Vram ki
 30 az ki tegedet elarol (21) Ežt azért micor lattauolna peter monđa
 ičnac Ežt kedeg mit (22) Monđa ű neki ič Iğen akarom ű neki
 marattat miglen őuőc mi teneked te kōues engemet (23) Ki
 kele azért e bežed az aťafiac kōzōt, mert a' taneituañ nem halna
 meg Es nem monđotta ű neki ič, de iğen akarom ű neki marattat
 35 mi teneked (24) Ez a' taneituañ ki tanofagot val ezeeről eš
 irta ezeket eš tugğue mert igaz ű tanofaga, (25) Vadnac kedeg
 eš focak egebec mellēket tōt ič, mellēc ha menden kent meg-

irattatnanac nem vallo^m ho^g meⁿd e vilag foglalna azocat kie
a' koⁿueket irando^c volnac

E koⁿo meⁿgegeztet^t, Nemeti go^rgnec hen'fel emre fianac
keze miat, Moldouaban Tathros varofaban Vr zu^letetenec Ezer
ne^gzaz, hatuan hatod e^ztendeie^ben. —

5

TARTALOM.

BÉCSI CODEX.

Ó szövetségi könyvek.

	Lap.
Ruth	1
Judith	7
Hester	29
Machabeus (II. könyv, 7. és 6. rész)	51
Baruth	56
Daniel	68
Ozyas	102
Jochel	116
Amos	122
Abdias	134
Jonas	137
Michias	142
Navm	150
Abakuc	155
Sophonias	162
Aggeus	168
Zacharias	173
Malachias	189

MÜNCHENI CODEX.

Új szövetségi könyvek.

	Lap.
Mate	195
Marc	248
Lukač	282
Janos	339
